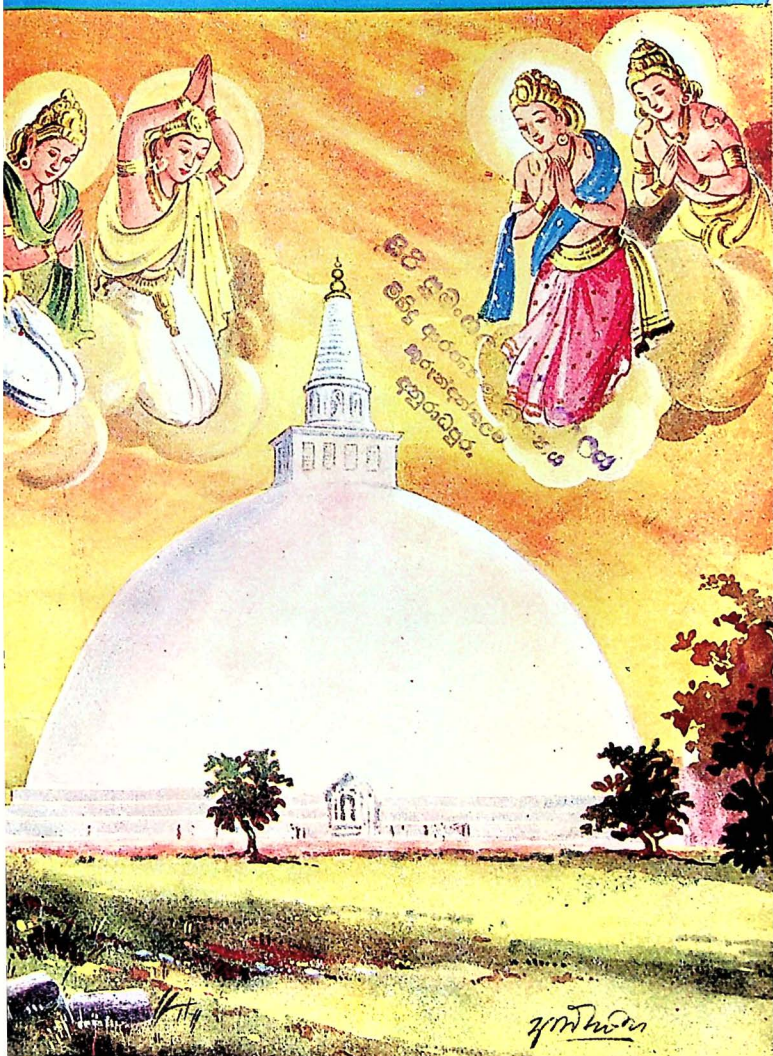

සිහියරි පහිත සිංහල

වූර්වංචය

සිහි පුරිමි වූර්වංචි
මහා පාර්ශ්වකර්ම
සිහි පුරිමි වූර්වංචි

සුභාසිංහ

සකල විද්‍යාවක්‍රවර්ති පරාක්‍රම පණ්ඩිතයන්
විසින් විරචිත

මු ප ව . ස ස

විද්‍යාදය පිරිවෙනෙහි ආචාර්ය

ගලගම පණ්ඩිත සරණඛකර

සුවරයන් වහන්සේ විසින්

සංශෝධනය කරන ලදී.

රත්නාකර පොත් වෙළඳ ශාලාව

ම ග න්

සීමාසහිත රත්නාකර යන්ත්‍රාලයෙහි

මුද්‍රණය කරවා ප්‍රකාශිත යි.

බු. ව. 2498

ක්‍රි. ව. 1955

(Copy-right reserved by Publishers.)

සංදේශපනය

දිවුගැමුණුමහරජතුමා විසින් අනුරාධපුරයෙහි කරවන ලද රුවන් වැලිසෑය පිළිබඳ ඉතිහාසය පවසන 'පූජවංස' නම් වූ මේ ග්‍රන්ථය සකල විද්‍යාවක්‍රවර්තනි පරාක්‍රමපණ්ඩිත නම් උගතෙකු විසින් රචනා කරණ ලද්දකි.

මේ පඩිවරයා හා බුත්සරණ කළ විද්‍යාවක්‍රවර්තනින් එක් කෙනෙක් ම ය සි මීට කලකට පෙර අප අදහස වූ නමුත් ඒ අදහස වැරදි බව කියන්නට දැන් කරුණු තිබේ.

බුත්සරණෙහි භාෂාව හා වෙනත් කරුණුත් පරීක්ෂා කළ විට පෙනෙන්නේ එය පොළොන්නරු කාලයට අයත් ය යන බව ය. පූජ වංසයෙහි සමහර තැන බුත්සරණින් ගණය යෙදූ පාඨ තිබෙන නමුත් එය කුරුණෑගල කාලයට අයත් බව එහි තිබෙන ද්‍රවිඩවචන බහුල වූ භාෂා වෙන් ඔප්පු වේ. මෙහි පෙනෙන 'මයිලඩි' ආදී සමහර ද්‍රවිඩවචන අතික් සිංහල පොතක නැත්තේ ය.

මහාස්තූපය පිළිබඳ ඉතිහාසය ඇතුළත් මේ පොතෙහි මුල බුද්ධ චරිතය සංක්ෂේපයෙන් දක්වන ලදී. මාරසුද්ධය මනාරමාකාරයෙන් මෙහි දක්වන ලදී. දඹපාරමිතාවන් ශෝධන්වයෙන් රූපණය කොට කළ චරිතනාව අතිශය වමන්කාරජනක ය.

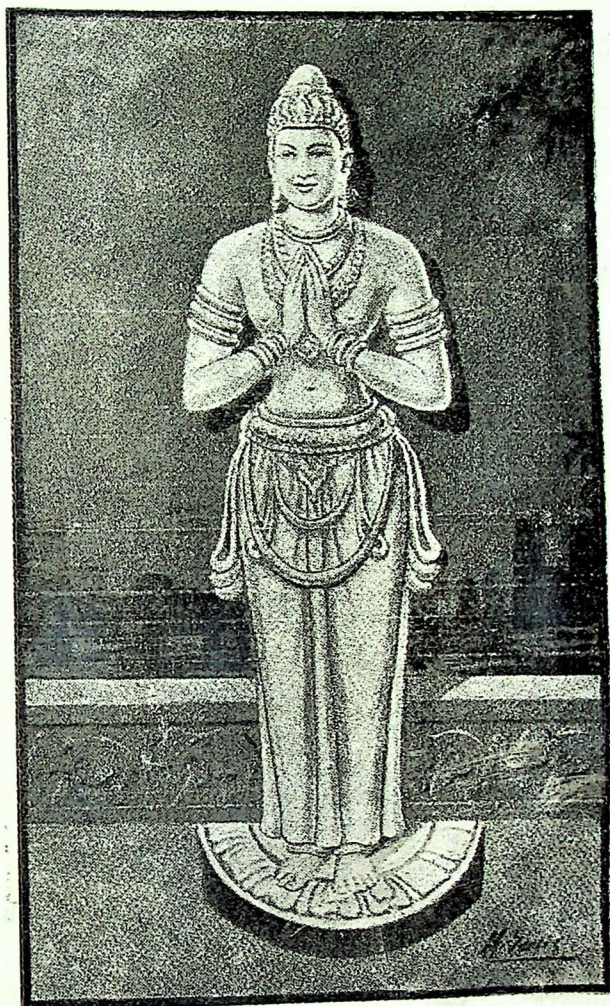
මේ පොත බෞද්ධයන් විසින් බණ පොතක් ලෙස ආදරයෙන් කියවනු ලැබේ. සමහර විට අධ්‍යයන පරීක්ෂණයන් සඳහා ද මෙහි කොටස් නියම කරනු ලැබේ.

සම්පූර්ණ පූජවංසය දැන් සුලභ නො වේ. එහෙයින් එය නැවතත් මුද්‍රණය කරවා සුලභ කිරීමේ අදහසින් කොළඹ පිටකොටුවේ රත්නාකර පොත් වෙළෙඳශාලාව හිමි පී. පී. ඩී. හේබ්‍රියෙල් මහතා එය ශුද්ධ කර දෙන ලෙස අපෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. ඒ පිළිබඳ ව යෙදීමට අපට කාලයක් නො මැති හෙයින් ඒ කාශ්‍යය විද්‍යාඥය පිරිවෙණෙහි ආචාර්‍යවරයෙකු වූ ගලගම පණ්ඩිත සරණංකර ස්ථවිර නමට පැවරිමු. ඒ ස්ථවිර නම විසින් මෙය සකස් කර ඉතා අමාරු ගැටපදයන්ට කුඩා විවරණයක් ද සම්පාදනය කරණ ලදී. මේ පොත කියවන සාමාන්‍ය බෞද්ධයන්ට ඒ ගැටපද විවරණය ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ය. තවත් දුර්බෝධ වචන මෙහි ඇතොත් ඒ වචන අප විසින් සම්පාදනය කළ ශ්‍රී සුමංගල ශබ්දකෝෂ යෙන් තේරුම් ගත හැකි බව කියමු. ඒ ශබ්දකෝෂයෙහි දෙවෙනි කාණ්ඩය තවත් මාස කීපයකින් ප්‍රකාශ කරන්නට බලාපොරොත්තු වෙමු. එයින් ශබ්දකෝෂය සම්පූර්ණ වේ.

මීට,

වැලිවිටියේ සෞරත නායක ස්ථවිර

බු. ව. 2498 }
ක්‍රි. ව. 1955 } මාර්තු මස 20 වන දින දීය.

દેવલોકીય ઉત્તરક ચીત્ર

ද්විතීය.

නමෝ තසං භගවතො අරහතො යමමා සමබ්බසංසං.

ඉ නතන වූ කරුණාවෙන් හා අසිද්ධාසාරණඥයෙන් ද
වතුමේඥාරද්ධඥයෙන් හා අප්පට්ඨිද්ධි අකප්පය
ඥයෙන් ද යනාදි ඥයෙන් ඥනවත් වූ විශාරද වූ
සියලු වාදපථයෙක් ඇත්තම් මැඩ සිටියා වූ භූවතනු
යට නැඟ පහනක් වැනි වූ කාත් විසින් විනයනය
නොකට හැකි වූ වණ්ඩ වූ පරුෂ වූ සාහසික වූ ආලවක අංගුලි
මාල සුමිතරාම ඛරරොමාදින් විනයනය කොට වදලා වූ සියලු
අපරිමිත වූ අතුලය වූ අවාවය වූ ගුණයෙන් යුක්ත වූ ඒ බුදුරජානන්
වහන්සේගේ නිසිත් පමණ ධාතුන්වහන්සේ නිධාන කළ නොයෙක්
රතනයෙන් උප්පිලින වූ රත්නමාලි නම් චෛත්‍යය වණින්න,
කෙරෙමි. මා කියන ඒ රුවන්මැලිදුගබ් වණිනාට සත්පුරුෂ
යන් විසින් සාවධාන ව අවිසමිප්පා ව මා දිසාවට කන් නමා ඇසුව
මැනවි. ඒ කෙසේ ද? යන්:—

මෙයින් යට සාරාසංඝ්‍ය කල්පලක්ෂයකින් ඔබ්බෙහි දඹදිව රූප
ශෝභාවෙන් හා සමපත්තින් අමර නම්වූ දෙවියන් වැනි ජනසමූහ
යක් ඇතිහෙයින් දෙ හෝ අමරවතී ය යි නම් ලද රාජධානියෙක්හි
බමුණු මහසල්කුලයෙහි අප මහබෝසතානන් සුමෙධ නම් බමුණු
කුමාර ව ඉපිද මවුපිය දෙදෙන ඇවැමෙන් අයකැමියා ලේකම්
ගෙණ අර සත්මුත්තෙක්හි පමණ නැති වස්තුන් පරමපරාවශ
යෙන් දක්වා, "නුඹවහන්සේ වැනි අයවැය දන්නා නුවණැති
කෙනෙකුන්වහන්සේ තබා අයවැය නොදන්නා කිසියම්කෙනෙක්
දවස දවස මසුරන්* දසක් මුද දියට දමන්නාහු† නමුත් නිමවා හත
හැකි වසකුවෙක් නොවෙයි. එය පිළිපැද වදාළ මැනවැ" යි කිබස් අසා
මාගේ මුතුන් මිමුතුන් ආදි පරිච්ඡේදයෙහි නැගේ මේ වසකු උපයා මිය

* රත්රන් † දමන්නේ යි.

පරලොව යන්නෝ තමන් තෘතීයෙයින් දෙ හෝ කිසිවක් නො
ගෙන හැරීයා ගියහ. “මා විසින් මේ වස්තු ඇරගෙන ගිය මැනවැ”
යි සිතා නුවර බෙරලවා බෙරහඬ නමැති සුවදින් රැස්වූ යාවක
නමැති භූමරසමූහයා සක්රාවන් නමැති මුවරදසලායෙන් සත්
දවසක් සන්තප්තිය කොට දූත නමැති හිමවලායෙහි රහත
නමැති සුයතීකාන්තිය අඩු නුවු සේ දෑත වස්තු අදහා බලා
“කෙළියෙක සතුටු වන්නා සේ හිඳිමෙන් ප්‍රයෝජන කවරේ ද?
දුන් වස්තුව ඇදගනිති. මම තපසට තිත්මෙමි”යි ලැවගිනි ගත්
වනයකින් නික්මුණු මතෘතක්ෂු මෙන් ගෙන් තිත්ම මේ,
ධර්මසූත්‍ර නමැතිවගන්සේගේ විසීමෙහි පවිත්‍ර වන හෙයින් දෙ හෝ
ධම්මක නම් වූ මහගලක් සම්පයෙහි සක්දෙව් රජුගේ නියෝග
යෙන් විභවකම්පා මැවූ පන්සලෙකිනි තවුස්වෙස් ගෙන
වෙසෙමින් “සැපයට කාරණ වූ සන්තොෂයට උත්පත්තිස්ථාන වූ
මාලිගාසමපත් හැර අවුත් මේ පන්සලෙහි විසීම දෙවෙති ගිහි
ගෙයක විසීමක් වැන්නැ”යි පන්සල හැර රුක්මුලට එළඹ “දිව්‍ය
භෝජනයක් වැනි ආහාරවිශේෂ හැර වනයට අවුත් දුටු දුටු
ඵලාඵලජාතියක් අනුභව කිරීම තරම් නො වන්නේ ය”යි එම
එක්ගසෙක්හි නික්මවනාදිය අනුභව කොට සද්දවසක් ඇතුළත
පඤ්චාභිඥා අසමාපත්ති උපදවා ධ්‍යානක්‍රියාවෙන් දවස් යවන
කල්හි “සියලු සත්ත්වන් විදිනා දූත හුදකලා වූ මා කෙරෙහි පිහිටාවයි
මා විදින සැපය සියලු සත්ත්ව කෙරෙහි පිහිටාව”යි යන මෙමුත්‍ර
අදහසින් සසර වැද සමගස්පෙරුම් පුරා විදුරස්තෙහි ම හිඳ
පස්මරුන් පරදවා බුදුබවට පැමිණි දිපඛකර නම් බුදුරජානන්
වහන්සේ සාරලක්ෂයක් රහතුන්වගන්සේ පිරිවරා ගමනියමගම්
රාජධානියෙහි ලෝවාඩ සඳහා සැරිසරා වඩනා සේක් ක්‍රමයෙන්
රඹගම්නුවර සම්පයෙහි සුදගින නම් මහාවිහාරයට වැඩිසේක.

රඹගම්නුවර වැස්සෝ බුදුරජානන්වහන්සේ වැඩි පවත් අසා
පුජාහාණ්ඩ ගත් අන්තර්ගත ව සුදගින මහාවිහාරයට ගොස් ඇස්
නිවා බබළන මනහර රූපවිලාස ඇති බුදුන් දෑත, මෙලෝ පරලෝ
හඟවා ගඟනාප්‍රවාහයක් පරිද්දෙන් වදාරණ ධර්මය අසා, සතුටු ව
“සෙට දවසට කාරුණ කොට වදාළ මැනවැයි” පැවරුව. එබස්
ඇසූ බුදුන් ‘උපාසකවරුනි, කෙනෙක් සඤ්ඤා කැමැත්ත හු දෑ?’ යි
වදාළසේක. “සවමින් හා කැටිව කෙනෙක් සඤ්ඤා දෑ?” යි විවාළ
උපාසකවරුන්ට නැවත බුදුන් “සාරලක්ෂයක් රහත්සහනු මෙතැන
රැස් ව උන්නෝය” යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ උපාසකවරු “කොල,

වහන්දු බොහෝ නොවන බැවින් දන් සරහන්ට බැරි නො වෙයි. වඩනා මහ පමණක් සරහමිහ"යි ඒ රු සැතපි උදයගිරි නැමැති රජහුගේ කුළු නැමැති ඔවුන්තෙහි බැඳී පදිමරාගමාණීභායක් මෙන් ගිරු නැතිකල්හි සක්දෙවිරජහු ගමනට සුදගීන මහාචාර්ය සරහන දෙවනාසමුහයක් මෙන් සුදගීන මහාචාර්යගේ පටන් රඹගමිනුවර දක්වා මහ හෙළි කරන්ට පටන් ගත්හ.

එසමයෙහි සුමෙධ නාපසයන්වහන්සේ ලුණුඇඹුල් සෙවුනා අදහසින් ඉන්ද්‍රජිත්වැණිත්තලයක් රත්නු ගසා බෙදන්නා සේ ආකාශය රන්වන් රක්මිවිලාසයෙන් සදා රඹගමි නුවර මුදුනෙහි වූ ආකාශයෙන් උතුරු ගිමවනට වඩනාසේක්; සොම්නස් සහගත ව මහ හෙළි කරන්නවුන් දැක 'මතුල්පටහබෙර ගසා ගමන්මාගිය පුරන්තාත්හු මෙන් දසදිග සතුටුහඬින් වසන්නා වූ පින්වත් වූ තෙපි ඉතා සිත්කලු වූ දැකුම්ඇති මහ කවුරුන්ට සරසවු ද?' යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ ඒ සතියෝ "ඇයි, සුමෙධ නාපසයන් වහන්ස, නො දන්නාසේක් ද? මොහ නැමැති අකුසාරය දුරු කිරීමෙහි ලගිරුමඩලක් වැනි වූ අසාර වූ සංසාරයට සාරයක් වැනි වූ දීපඛාර බුදුරජානන්වහන්සේ කෙලෙස්මාර නමැති ලපලවයට ලැවිතිකලඬක් මෙන් අභිසංස්කාරමාර නමැති ශබ්දයහට හෙද මන්ත්‍රයක් මෙන් ස්කන්ධමාර නමැති ජලධාරාවට ඝමිකාලයක් මෙන් වශවර්ණිමාරයා ගිස හුනු සෙණක් මෙන් සතියොහයෙහි පහළව සයලු සතුන් දුකින් මුදා දනවු සැරිසරා වඩනාසේක් දැන් තෙල සුදගීනමහාචාර්යෙහි සිට මේ නුවරට දන් වළඳන්ට වඩනාසේක. ඔබ වඩනා මහ හෙළි කරමිහ"යි කීවාහු ය.

එබස් ඇසූ උතතමයෝ "කප්කෙළ සුවහසකිනුත් ලොහයෙහි පහළ වීමක් නැත්තාවූ තිලෝගුරු බුදු කෙනෙකුන්ගේ දක්මක් හා මියුරුබණ ඇසීමක් ලැබීම දුලිභ ය"යි ශකිරා පිරුණු වක්කමක් සේ ප්‍රීති රසයෙන් පිරුණු සන්තාන ඇති ව "ඉදින් තෙපි බුදුන් වඩනා මහ හෙළි කරවු නම්, මටත් සරහාලන්ට එක්තැනක් දෙව"යි කියමින් දෙවදවන අතින් ගිලිහි බිම හුනු රතනකන්දකයක් මෙන් බිමට බැස, ඒ මහතානන්ගේ ශක්ති දන්තා සම්පත්ගෙන් කිසි කෙනෙකුන්ටත් සරහාලන්ට බැරි සිහිල්වූ දිය පිරුණු පථිත ප්‍රාන්තයක් සේ ගැඹුරු කදුරැළියක් ලැබ "දෙවියන් සතුටු වන පරසතුමලින් හෝ තයින් සතුටු වන කඩුපුල්මලින් හෝ මෙර පත්ලෙන් රුවන් ගෙණවුත් හෝ කප්පැකින් දිවදුහුල් ගෙණවුත් හෝ සරහන්ට ශක්ති ඇත්තෙමි. ඒ සැරිගිම මා සතුටු කොට ලන්ගේ නො වෙයි. කායශක්තියෙන් සරහමි" යි සසර නැමැති මහත්වල පිළිවෙත් නැමැති පසින් පුරන්තට ශක්ති ඇති උතතමයෝ අතින් පස් ඇරගෙන ඒ වල පුරමින් සිටියේක.

එවෙලෙහි පිළියෙළ කරණලද දන්ඇති නුවරවැස්සන් විසින් "වඩනා වෙලා ය" යි දන්වූකල්හි සාරලක්ෂ්මියක් රහතුන් පිරිවැරු දිංඤ්ඤා නම් බුදුරජානන්වහන්සේ දසදහසක් සක්වළ දෙවබලින් සහිත ව නමන්වහන්සේගේ ශ්‍රියරියෙන් නික්මුණු රන්වන් රැස්කඳින් සම්පවනය රන්රැක්පෙළක් සේ උප්පලිත කෙරෙමින් වඩනාකල්හි රන්වන්රැස් දෑක විෂය සහිත සිත්ඇතිව පෙරමග බලන්නාවූ සුමේධනාපසයන් වහන්සේ කප්පිති ගත් රුවන් මෙරක් සේ සවණක් රැසින් දිලියෙමින් වඩනා බුදුන් දෑක 'රහතුන් පිරිවරා වඩනා උත්තමයෝ ඇත්සෙනා පිරිවරා ගමන් ගත් ඡදදනන නම් ගසනිරාජයා වැනිසේනායි කියම් නමුදු නිරසනක්හු උපමා නො කෙරෙමි. දෙදෙව්ලොව දෙවියන් පිරිවැරු සක්දෙව් රජහු හා සමාන කෙරෙමි නමුදු ඔබට සක් පිබිනා නැතැත්තවුන් උපමා නො කෙරෙමි. බ්‍රහ්මසෙනාව පිරිවැරු සහමපති මහා බ්‍රහ්මයා වැනි සේනායි කියම් නමුදු ඔබට ම කුඩාගත් සරස්වතියෙහි සිටි නැතැත්තහු උපමා නො කෙරෙමි. සියලු සත්කාර නැමැති ගංගාවන්ට ආධාරගෙසින් ද සප්තබොධාසන ධම් නැමැති රත්න යන්ට ආකරගෙසින් ද ප්‍රඥ නැමැති වෙලානායගුක්ම නො පවත්නා ගුණ නැමැති තරඹපඬකති ඇතිගෙසින් ද සමුද්‍රය වැනිසේනායි කියම් නමුදු ලවණරසයෙන් මිශ්‍ර වූ මුහුද මෙමුත්‍රසයෙන් මධුර වූ සඵලයන්වහන්සේට උපමා නො කෙරෙමි. ලොක නැමැති ආකාශ යෙහි පහළ ව තිල් වූ රැස් නමැති නිලවලාහක ඇති ව බ්‍යාමප්‍රහ, නැමැති දෙවදුන්නෙන් සැරති තෙජස් නමැති විදුලියෙන් බබළමින් කීර්ති නමැති වලා පඬකතින් සහිත ව උද්‍යානබද නමැති ධනි පවත් වමින් ධම් නමැති පොදුධාරා වස්වා සන්ධ්‍යාගේ සිත් නමැති බිම්හි කෙලෙස් නමැති ධූලිසමූහයා නසනගෙසින් මෙඝයා වැනි සේ නායි කියම් නමුදු කලෙක සෙණබය දෙන්නා වූ මෙඝයා හැම කල්හි ම

✓ අභය දායක වූ උත්තමයන්ට උපමා නො කෙරෙමි. තුන්ලෝ නමැති ත්‍රිකුට මුදුනෙහි පිහිටිගෙසින් සප්තධම් නමැති ආලින්ද සතකින් හා සිවුවණක් පෑදි නමැති සතර මහාසාගරයෙන් පරික්ෂෙප ලද ගෙසින් ද සතරමාගීඥන නමැති සතරවණියෙන් හොබනාගෙසින් ද අමට්ඨි වූ ලොකධම් නමැති අටදිගින් ගමනා පවතින් නො වෙවු ලන ගෙසින් ද මහමෙර වැනි සේනායි කියම් නමුදු හැමකල්හි ම දැඩිගුණ ඇති මහමෙර මොළොක් ගුණඇති ස්වාමිදරුවානන්ට උපමා නො කෙරෙමි. අනන්තවූ ගුණඇති උත්තමයානන්වහන්සේට අනන්තවූ ආකාශය තරමැයි උපමා කරමි නමුදු සිස්ගුණ ඇති ආකාශය උපමා නොව තිඤ්ඤා නො කෙරෙමි. ලොකොත්තරවූ

ගුණඇති උත්තමයානන් වහන්සේට ලෝකිකොපමා කිරීම
 ධර්මොපායයි නො සිතෙන හෙයින් ඔබ සේ ම ලෝකොත්තර උපමා
 කියම් නමුදු බුදුහු තුමු ම තමන්වහන්සේ වැනියේක. රහතුන්
 වහන්සේ තමන්වහන්සේ ම වැනියේකැ”යි නොයෙක් උපමා
 සිතීමෙන් සතුටු සිත් ඇති ව “මේ උත්තමයෝ රාජසුඤ්ජාරයේක,
 බුබු සුඤ්ජාරයේක. මා සරසමින් සිටි මහත් අඩාලහෙයින් කලල් ව
 තුබුයේ ය. අටෝරාසියක් මතුල්ලකුණෙන් හෙබියාවූ මුළුලොවහි
 විද්‍යාමාන රත්නෙළුම් මලෙහි ප්‍රභාසාරය එක් ව රැස් වී නම් එබඳු වූ
 ශ්‍රීපාදයෙන් කලල් මිරිකු සේක් වී නම් ඒ මට තරම් නොවෙයි.
 රහතුන් සහිතවූ බුදුහු රත්පෝරුහෙයක් මඩනාකලක් මෙන් මාගේ
 පිට මැඩගෙණ වැඩි සේක් වී නම් බොහෝකල් හිතසැපයට
 සැහෙන්නේ ය”යි වල්කල අදුන්දිවිසම් කලල්මත්තේ අතුට සසර
 නමැති මුහුදට හෙයක් වැනි වූ බුදුන්ට පවා තමන්වහන්සේ
 හෙයක් ව වැදහොත්සේක. “සිවුපිළිසිඬියාපත් රහන් ව බුදුන්
 පස්සෙහි යන්ට පොහොසත් ව මා සේ වූ විශ්වත් එකක්හු සසර
 දුක් විඳිනා සක්කප්පයා ගැර නිවන් පුරයට වන්කල්හි අසරණ
 ලොවට අතික් කවරෙක් පිහිට වේ ද? මේ බුදුරජානන් වහන්සේ
 මෙන් සුචිසිඅසංකිංසයක් සක්කයන් ගලවා බුදු වෙමි?”යි බොධිසම්මාර
 නමැති කල්පවාසයෙහි සඵලභාසය නමැති අමාපල ගන්වන්ට
 කලල්හි රොපණය කළ බිජුවටක් මෙන් වැදහොත්සේක.

බුදුරජානන්වහන්සේ එසේ වැදහොත් මහතානන් දැක “මේ
 සක්කවෙම බුදුබව පතා හොත්තේ ය. මොහුට සමාව වේ දෙ
 හෝ?”යි අනාගතාංශඥාය පතුරුවා බලා වදාරණසේක් ‘සමාව
 වෙ’යි දැන සිටි සේක් ම පමිද්මඩ්‍යයෙහි අටොඩ්‍යයෙන් යුක්ත
 ශබ්ද පතුරුවා රහන්වහසනට මේ ගාථාවන් වදාළසේක:—

“සසසථ ඉමං තාපසං ජරිලං උග්ගතාපනං,
 අපරමෙයෙස ඉතො කපපෙ අයං බුබො හවිසාසි.
 පුරා කපිලවහයා රමමා නිකම්භිකා තථාගතො,
 පටානං පදහිකාන කකා දුක්කරකාරිකං.
 අප්පාලරුකබුලස්මිං නිසිද්ධිකා තථාගතො,
 තත්ථ පායාසමග්ගස්ස තෙරඤ්ජරමුපෙතිති.
 තෙරඤ්ජරාය නිරමහි පායාසං පරභුඤ්ජය,
 පටියතතවරමග්ගෙන බොධිමණ්ණංහි එතිති.
 තතො පදකම්ණං තතො බොධිමණ්ණං මනුරාතරො,
 අපරාජිත සන්ධිකානෙ බොධිපට්ඨකමුත්තමො,
 පලලභෙකක නිසිද්ධිකා බුද්ධිසාසනි මහායසො.

ඉමසා ජනිතා මාතා මායා නාම හවිසානි

පිතා සුඛොදනො රාජා අයං හෙසානි ගොතමො”යි.

“මහණෙනි, ජවාධරවූ උග්‍ර තපස්තෙජස් ඇති මේ තපස්විහු බලවූ, සාරාසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂ්‍යයකින් ඔබ්බෙන් මේ ආයුධය පුරුෂ තෙමේ කිඹුල්වත් රාජධානියෙකින් සුඛොදන නම් රජකු නිසා මහමායා නම් දෙවිකෙනෙකුත් කුස පිළිසිදු ගෙණ ලුම්බිනි නම් උයනෙහි දී පුසුත ව එකුත්තිස්අවුරුද්දක් ගිහිගෙය වැස මහතිනික්මන් කොට සාවුරුද්දක් දුෂ්කරත්‍රියා කොට අප්පාල නම් නුග රැක මුල දී සුජාතා නම් සිවුදවක දුන් කිරිපිඬු පිළිගෙණ තෙරඤ්ජරා නම් ගංතෙර දී වලඳු දෙවියන් සැරහු මගින් බෝමුලට ගොස් තුන්සලක් පැදකුණු කොට ඇසතුබෝරුකට පිට දී නැගෙන හිර බලා තණඅස්නෙහි හිඳ දසදහසක් සක්වල දෙව්බමුන් පිරිවරා වෙයක්මස පුරපසළොස්වක්ලද අහගරුවා දවස් විසානැහැනින් අලුයම්වේලෙහි බුදු වන්නේ ය. උපතිස්ස ය, කොලිත ය යන දෙදෙනෙක් අග්‍රශ්‍රාවක වන්නාහ. ආනඤ්ඤ නම් මහතෙරකෙනෙක් අග්‍රොපසායක වෙති. බෙමා ය උප්පලවණ්ණාය යන දෙදෙනෙක් අග්‍රශ්‍රාවිකා වන්නාහ”යි විවරණ දී සුගදුරු සිසාරා මහමෙජ සේනම් එපරිද්දෙන් බොධිසත්‍වයන් සිසාරා තුන්සලක් පැදකුණු කොට අට්ඨට්ඨ දෑසමත්මලින් පුද වැඩිසේක.

“බුදුරජානන්ගෙන් පූජා ලත් ඒ මාගේ ස්වාමදරුවානෝ එවේලෙහි බුදු නො වූහ”යි නො සිතමි. සාරලක්ෂ්‍යක් රහතුන් වහන්සේ ද වෙනවෙන ම මලින් ගඳින් පුදපැදකුණු කොට වැඩිසේක. දසදහසක් සක්වල දිව්‍යබ්‍රහ්මයෝ ද ඒ උත්තමය, වැදපුදු ‘මේ බුදුන්ගේ සස්තෙන් අධිගමයක් නො ලද මෝ නමා නුඹවහන්සේගේ සස්තෙහි දී අධිගම ලබමෝව’යි ප්‍රාණිනා කොට ගියහ. බුදුන් හා දෙව්බමුන් ගිය පසු මහසතානෝ සයන යෙන් නැගී සිට එ ම මල්ගොඹපිට හිඳ බුඛකාරකඩමියන් පරික්ෂා කිරීමෙන් සැටවිටක් මහපොළොව වෙවුල්වා දසපාරමිතාතුණ අභිෂාන කොට හුනස්තෙන් නැගී ගිමමනට ම වැඩිසේක.

ඒ දිපඛකර නම් බුදුරජානන්වහන්සේ ද සාරලක්ෂ්‍යක් රහ තුන් විසින් පිරවැරුසේක් රඹගම්වාසින් විසින් පූජාසන්කාර ලබනසේක් දෙවතාවන් විසින් විශෙෂයෙන් ම සන්තොෂගිති කාවන් ලබනසේක් සරහා නිමවනලද මාගියෙන් රඹගම් නුවරට වැඩ පණවනලද උතුම්වූ බුඩාසනයෙහි උදයගිරි පභිතමස්සනයෙන් නැගී ලහිරුමඩලක් මෙන් වැඩුරුන්සේක. සාරලක්ෂ්‍යක් පමණ රහතුන්වහන්සේ ද බුදුන් පිරිවරා වැඩ - උන්සේක. ඒ රඹගම්නුවර වැසි උපාසකවරහු බුදුන් ප්‍රධාන

කොට ඇති මහාසංඝයාවහන්සේට මහදන්දී වළඳවා ඉක්බිති මලින් සුවදින් පුදා ධම්මට ආරාධනා කොට එකත්පථ ව උන්නාහු ය. එසේ උන් කල්හි භගවත්වූ බුදුරජානන්වහන්සේ ද අනුවෙවෙති බණ වදුරණසේක් ආදී කොට දැනකථාව වදාළ සේක. දෙවෙනි ව සීලකථාව වදාළසේක. තුන්වනුව සංවිකල්පව වදුරා නැවත කාමයන්ගේ ආදීනව වදාළසේක. නැවත ලාමකබව ද සකිලිවූ බව ද වදුරා ගිහිගෙය හැර මහණ වීමෙහි අනුසස් වදුරා නිවන් කෙළවර කොට ධම් දෙශනා කොට වදාළසේක.

මෙසේ බණ බදුරා ඒ බොහෝදෙනා කෙරෙන් සමහර කෙනෙකුත් සරණයෙහි පිහිටුවා වදාළසේක. සමහර කෙනෙකුත් පක්ඛසීලයෙහි පිහිටුවා වදාළසේක. සමහර කෙනෙකුත් සෝවාන් මාර්ගප්ලයෙහි පිහිටුවා වදාළසේක. සමහර කෙනෙකුත් සංඝාදායම් මාර්ගප්ලයෙහි පිහිටුවා වදාළසේක. සමහර කෙනෙකුත් අනායාම මාර්ගප්ලයෙහි පිහිටුවා වදාළසේක. සමහර කෙනෙකුත් සතරමග සතරප්ලයෙහි ද සමහර කෙනෙකුත් ත්‍රිවිද්‍යායෙහි ද, සමහර කෙනෙකුත් ඡන්දිකායෙහි ද, සමහරකෙනෙකුත් අප්පමාපකායෙහි ද පිහිටුවා හුණස්තෙන් නැගී රඬගම්පුරයෙන් තික්ම සුදගිනමහා විහාරයට ම වැඩවදාළසේක. මෙසේ ඒ දිපඛකර නම් බුදුරජානන් වහන්සේ අවුරුදු ලක්ෂයක් ජීවමානව වැඩසිටි සියලු සත්ත්ව සංසාරසාගරයෙන් මුදා සියලු බුද්ධානන්සන් කොට නිමවා නන්ද නම් ආරාමයෙහි දී නිරූපිතයෙහි ඒකානන්දවෙන් පිරිනිවන් පා වදාළසේක. මෙසේ ඒ දිපඛකර නම් බුදුරජානන් වහන්සේගේ ධාතු නො විසිරී එකඝන ව රන්පිළිමයක් සේ වැඩහුන්සේක. එසමයෙහි සියලු දඬදිව්වැස්සෝ ඝන කොට කරණලද හුදුරන් හුළින් ම එක්සියසිටුසාලිය ගව්වක් උස රැවින්දගබක් බැන්දහ. ඒ දිපඛකර බුදුරජානන්වහන්සේගේ අනුභව කළ පාත්‍රවීරධාතු වඩා ඔබ බුදු වූ බොධිසම්පයෙහි දෙළොස්ගව්වක් උස රන්දගබක් බැන්දහ.

ඒ දිපඛකර නම් බුදුන්ගෙන් මැන බුදුකෙනෙකුත් නැගී ව අසංඛයක් කප් ගියකල ලොවැ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේ උපන්සේක. එසමයෙහි අපගේ බොධිසත්‍වයෝ මිජ්ඣාමි නම් සක්වීහිරජ ව ඉපිද කෙළලක්ෂයක් පමණ භික්ෂුසංඝයාවහන්සේ ප්‍රධාන කොට ඇති ඒ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් බුදුරජානන්වහන්සේට මහදන් දුන්සේක ඒ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් බුදුරජානන්වහන්සේ ද “මේ රජ අනාගතයෙහි මා සේ ම බුදු වන්නේ” යයි විවරණ දී ධම්දෙශනා කොට වදාළසේක.

ඒ බුදුන් වදාළ බණ අසා ඒ වක්‍රවර්තිරාජයා ඒ බුදුරජානන් වහන්සේට පූජා කොට ඒ බුදුන් සම්පයෙහි මහණ ව සුත්‍රපිටකය අභිධම්පිටකය විනයපිටකය යන තුන්පිටකය ඉගෙන පඤ්චානිඥ අමටසමාපත්ති උපදවා අපරිනිනධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලොකයෙහි උපන්සේක. ඒ කොණ්ඩකුසුදු නම් බුදුරජානන් වහන්සේ ද අවුරුදු ලක්‍ෂයක් වැඩහිඳ සියලු බ්‍රහ්මානායයන් නිමවා වන්දා නම් අරමිහි දී පිරිනිවන් පා වදාළසේක. ඒ බුදුරජානන්වහන්සේගේ ද ධාතු නොවිසුරුණුසේක. එසමයෙහි සියලු දඹදිව් වැසියෝ අවමසිගම්වක් උස සත්රුවන්මුවා මැටියට සිරියෙල් ගෙන පැනට ගෙල් ගෙනදාගබක් බැන්දහ.

ඉක්බිති ඒ කොණ්ඩකුසුදු නම් බුදුන් ඇවෑමෙහි අසංඛ්‍යයක් කප් ගියකල එක් කපෙක සතර බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ උපන් සේක. ඔබ කවුරුන් වහන්සේද? යත්:- මඩගල නම් බුදු කෙනෙකුන්වහන්සේ ය, සුමන නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය, රෙවන නම් බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ ය, සොහින නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය යන සතරදෙනෙකුන්වහන්සේ උපන් සේක. මඩගල නම් බුදුරජානන්වහන්සේ සමයෙහි අප මහ බෝසතානෝ නමින් සුරුව නම් බමුණු ව ඉපිද “ඒ මඩගල නම් බුදුන් පවරම්” සිතා බුදුන් කරා එළඹ මිසුරු වූ බණ අසා සෙට දවසට යයි බුදුන් ප්‍රධාන ලක්‍ෂයක් රහතුන්වහන්සේ පවරා සන්දවසක් මුළුල්ලෙහි මිසුරු වූ කිරිබත් දන් දුන්හ. ඒ මඩගල නම් බුදුරජානන්වහන්සේ අනුමෙවෙති බණ වදාරණ සේක් බෝසතානන් කැඳවා “නෙපි මතු දෙයාසංඛ්‍යා කලා ලක්‍ෂයකින් මත්තෙහි ගෙනම නම් බුදු වන්නහු ය”යි විවරණ දී වදාළසේක. බෝධිසත්‍වයෝ එසේ දුන් ව්‍යාකරණ අරා “මම වනාහි බුදු වෙමි ල. බුදු වන මට ගිහිගෙයින් ප්‍රයෝජන කිසි දු?”යි සිතා ඒ සා මහ සම්පත් අලුයම දැමූ කෙළපිබක් කොටත් නොසලකා ඇර බුදුන් සම්පයෙහි මහණ ව සියලු බ්‍රහ්මවචනය ඉගෙන පඤ්චානිඥ අමට සමාපත්ති උපදවා ආයුෂ්‍යයාගේ කෙළවර බ්‍රහ්මලොකයෙහි උපන් සේක. ඒ මඩගල නම් බුදුන් පිරිනිවන් පෑකල්හි ඔබගේ ධාතුන් වහන්සේ නොවිසුරුණු සේක. එසමයෙහි ද දඹදිව්වැස්සෝ සතරන්උළින් එක්සියවසිගම්වක් උස රුවන්දාගබක් බැන්දෙ ය.

ඒ මඩගල නම් බුදුන් ඇවෑමෙහි සුමන නම් බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ ඉපිද වදාළසේක. එසමයෙහි අපගේ බෝසතානෝ අතුල නම් නාගරාජ ව ඉපිද මහත් සාහි ඇතිසේක් මහත් ආනු භාව ඇතිසේක් “මිනිස්ලොව බුදුහු උපන්නේකැ”යි යනු අස

තමන්වහන්සේගේ තැගත් ඇරඟෙන තැගවනයෙන් අවුත් කෙළලක්‍ෂයක් රහතුන් පිරිවැරූ ඒ සුමන නම් බුදුන්ට දිව බෙරින් පූජා කොට මහදන් දී වෙනත්වන ම දිවපිළි සහලක් දී සරණයෙහි පිහිටියේක. ඒ සුමන නම් බුදුරජානත්වහන්සේ ද “මේතෙම අනාගතයෙහි මාගේ ම බුදු වන්නේ ය”යි විවරණ දී වදාළේක. ඒ බුදුන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑකල ද ධාතුන් වහන්සේ නොවිසිරුණුයේක එසමයෙහි දඹදිව වැස්සෝ පෙර පරිද්දෙන් ම සොළොස්ගව්වක් උස රුවන්දාගබක් බැන්දෝ ය.

ඒ සුමන නම් බුදුන් ඇවෑමෙහි රෙවන නම් බුදුකෙනෙකුත් වහන්සේ උපන්නේක. එසමයෙහි අප මහබෝසතානන් වහන්සේ තමන් අතිදෙව නම් බවුණු ව උපන්නේක් ඒ රෙවන නම් බුදුන් වදාරණ අතිමධුර බණ අසා සරණසිලයෙහි පිහිටා බුදුන් වැඳ ඒ බුදුරජානත්වහන්සේ කෙළෙසුන් නැසූ නිසාව වණ්නා කොට උතුරුසළුවෙන් පූජා කොට වදාළේක. ඒ රෙවන නම් බුදුන් වහන්සේ ද “මේතෙම අනාගතයෙහි මාගේ ම බුදු වන්නේ ය”යි වදාළේක. ඒ රෙවන නම් බුදුන් පිරිනිවන් පෑකලී ඔබගේ ධාතුන්වහන්සේ විසිර වදාළේක.

ඒ රෙවන නම් බුදුන් ඇවෑමෙන් සොඟින නම් බුදුකෙනෙකුත් වහන්සේ උපන්නේක. එසමයෙහි අපගේ බොධිසත්වයෝ තමන් අජිත නම් බවුණු ව ඉපිද බුදුන් වදාරණ බණ අසා සරණසිලයෙහි පිහිටා බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයාවහන්සේට මහදන් දුන්නේක. ඒ සොඟින නම් බුදුරජානත්වහන්සේ ද “මේ තෙම අනාගතයෙහි මාගේ ම බුදු වන්නේ ය”යි විවරණ දී වදාළේක. ඔබගේ ධාතුන් වහන්සේ ද විසිර වදාළේක.

ඒ සොඟින නම් බුදුරජානත්වහන්සේට ඉක්බිති ව අසංඛ්‍යා සක් කප් බුදුකෙනෙකුත් නූපන්නේක. පසු ව එක්කපෙක බුදුහු තුන් දෙනෙකුත්වහන්සේ ඉපිද වදාළේක. ඔවුන්වහන්සේ කවුරුන් වහන්සේ ද? යත්— අනොමදස්සි නම් බුදුකෙනෙකුත් වහන්සේ ය, පළමු නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේ ය, නාරද නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේ ය යි මෙසේ එක කපා තුන්දෙනෙකුත් වහන්සේ උපන්නේක එයින් අනොමදස්සි නම් බුදුන් සමයෙහි අපගේ භූමිදරුවානෝ සක්‍ෂයෙහිනාසිපති ව ඉපිද මහත් වූ සෘතිඇඟිලියක් මහත්වූ ආනුභාව ඇඟිලියක් නොයෙක් කෙල ගණන් ගණයන්) අබිපති ව වසතයේක් ‘ලොව බුදුන් උපන්න’ යි යනු අසා බුදුන්ගේ ලඟට අවුත් ශ්‍රීපාදය වැඳ බුදුන් ප්‍රධාන කොට

ඇති මහාසංඝයාවහන්සේට මහදන් දුන්නේක. ඒ අනොමදස්සි නම් බුදුන්වහන්සේ ද “මේ තෙම අනාගතයෙහි මා සේ ම බුදු වන්නේ ය”යි විවරණ දී වදාළේක. ඒ අනොමදස්සි නම් බුදුන් වහන්සේ පිරිනිවිකල “උන්වහන්සේගේ බාතුන්වහන්සේ තො වසුරුණුසේකැ”යි යනු සියලු දඹදිම්බැසියෝ අසා සිසක් ගවු උස රන්දගබක් බැන්දහ.

ඒ අනොමදස්සි නම් බුදුන්වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් පළමු නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ උපන්නේක. ඒ පළමු නම් සජ්ඣෙයන් වහන්සේ අභ්‍යාමක අරණ්‍යයෙහි වසනසේක. එසමයෙහි අප මහ බෝසතානෝ සිංහයෝනියෙහි ඉපිද, නිරුධසමාපත්තියට සම වැද හුන් ඒ පළමු නම් සජ්ඣෙයන්වහන්සේ දැක, ප්‍රසන්නවූ සිහිත් බුදුන් වැද පැදකුණුකොට තුන්විටක් සිංහනාදයෙන් බුදුන්ට පූජ කොට සන්දවසක් මුළුල්ලෙහි ප්‍රීතිසැපයෙන් ගොදුරු සොයා නො ගොස් බුදුන්ට ජීවිත පරිත්‍යාග කොට බුදුන් සම්පයෙහි සිටි සේක. ඒ පළමු නම් බුදුරජානන්වහන්සේ නිරුධසමාපත්තියෙන් නැගිවදුරණසේක් එලෙස සිටි සිංහයානන් දැක “භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි සිත පහදවා සංඝයා වදනේ ය”යි සිතා “මහා සංඝයා මෙතැනට ඒවා”යි සිතා වදාළසේක. ඒ සිතූ ඇසිල්ලෙහි මහාසංඝයාවහන්සේත් රැස්වූ සේක. සිංහයානෝ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ දැක වැද සිත පහදවා ගත්හ. ඒ බුදුරජානන්වහන්සේ සිංහයානන් “බුදු වෙමි ය”යි සිතූ සිත දැක “අනාගතයෙහි මේ සිංහයානෝ ගෞතම නම් බුදු වන්නෝ ය”යි විවරණ දී වදාළසේක. ඒ බුදුරජානන්වහන්සේගේ බාතුන්වහන්සේ විසිර වදාළසේක.

ඒ පළමු නම් බුදුරජානන්වහන්සේට ඉක්බිති ව නාරද නම් ලොකස්ථාමී කෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාළසේක. එසමයෙහි අපගේ මහබෝසතානෝ තාපසප්‍රවුජ්‍යාවෙන් මහණ ව පඤ්චාභිඤ අභ්‍යාමාපත්ති උපදවා බ්‍යානලාභී ව තාපස ව වසනසේක් නාරද නම් බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයාවහන්සේට මහදන් දී රත්සදුන් හරයකින් පූජා කළසේක. ඒ අසරණයන්ට සරණ වූ අනාථයන්ට නාථ වූ නාරද නම් බුදුරජානන්වහන්සේ “මේ තාපස අනාගතයෙහි මා සේ ම බුදු වන්නේ ය” යි වදාළසේක. ඒ නාරද නම් බුදුරජානන් වහන්සේගේ බාතුන්වහන්සේ තො විසිර එකසත ව රන්පිළිමයක් මෙන් තුබුසේක. දිව්‍යබ්‍රහ්මයන් සහිත මිනිස්සු රැස් ව ඒ බුදුන්ගේ බාතු වඩා සොළොස් ගව්වක් උස රන්දගබක් බැද පූජා කළෝ ය.

ඒ නාරද නම් බුදුන් අවුමෙහි එකාසංඛ්‍යයක් කප් බුදු කෙනෙකුන් නොඉපද සිත් ව පලාගිය කල්හි මේ මහාහදකල්පයට කල්පලක්‍ෂ්‍යයකින් මත්තෙහි එක්කපෙකා පදමුතතර නම් බුදු කෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාළහේක. එසමයෙහි අපගේ මහ බෝසතානෝ ජම්බු නම් මහරටියෙක් ව ඉපිද පදමුතතරනම් බුදු රජකන්වහන්සේ ප්‍රධාන මහාසංඛ්‍යය වහන්සේට තුන්සිවුරුපා දුන් හේක. ඒ අසමසමවු ලොකස්වාමිවු පදමුතතර නම් බුදුරජකන් වහන්සේ “මේතෙම මා හේ ම ලොවුතුරාබුදු වන්නේ ය” යි වදාළ හේක. ඒ පදමුතතර නම් බුදුරජකන්වහන්සේගේ බාතුන් වහන්සේ නො විසිර එකඟන වූහේක. සියලු දිව්‍යමනුෂ්‍යයෝ එක් ව අවසාලිය ගම්වත් උස රුවන්දාගබ්බක් බැන්දහ.

ඒ පදමුතතර නම් බුදුරජකන්වහන්සේට ඉක්බිති ව තිස් දහසක් කප් බුදුකෙනෙකුන් නැති ව සිත් ව පලාගියකලා එක් කපෙකා බුදුහු දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ උපන්නේක. ඔබ කවුරුන් වහන්සේ ද:-ත්ත? සුමෙධ නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය, සුජාත නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය යන දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාළහේක. එසින් ආදි වු සුමෙධ නම් බුදුරජකන්වහන්සේ සමයෙහි අපගේ බොධිසත්ථියන්වහන්සේ උතතර නම් මාණවක ව ඉපිද නිධාන කොට තුබු අසුකෙලක් වස්තු විගදම් කොට සුමෙධ නම් බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඛ්‍යාවහන්සේට මහදන් දී බණ අසා සරණ සිලයෙහි පිහිටා මහණ වූ හේක. ඒ සුමෙධ නම් බුදුරජකන්වහන් සේ ද “මේතෙම අනාතතයෙහි මා හේම බුදු වන්නේ ය” යි විවරණ දී වදාළහේක. ඒ සුමෙධ නම් බුදුරජකන්වහන්සේගේ බාතුන් වහන්සේ විසිර වදාළහේක

ඒ සුමෙධ නම් බුදුන්ට දෙවෙනි ව සුජාත නම් බුදුරජකන් වහන්සේ ඉපිද වදාළහේක එකල අපගේ බෝසතානෝ සක්විති රජ ව ඉපිද “බුදුහු ලොව උපන්නේකැ” යි යනු අසා බුදුන් සම්පයට එළඹ බණ අසා බුදුපාමොක්මහසඟනට සත්රුවන් හා සමග සතරමඟව්‍යයෙහි රාජ්‍යය පුදු බුදුන් සම්පයෙහි මහණ වූහේක. රටවාසිහු ද රට අය ගෙන ආරාමකාය්‍ය්‍ය කරන්නාහු බුදුපාමොක් මහාසංඛ්‍යාවහන්සේට නිරන්තරයෙන් මහදන් දුන්හ. ඒ සුජාත නම් බුදුරජකන්වහන්සේ ද ‘අනාතතයෙහි මේ රජ මා හේ ම බුදු වන්නේ ය’ යි විවරණ දී වදාළහේක. ඔබගේ බාතු එකඟන ව නො විසිර තුබුහේක. ජම්බුවිජ්ජවාසිහු දෙළොස්ගව්‍යවත් උස රන් දාගබ්බක් බැන්දහ.

ඒ සුජාත නම් බුදුන්ට ඉක්බිති ව මේ කල්පයට එක්සිය අට ලොක්වන කපා බුදුහු තුන්දෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාළසේක. ඔබ කිතම්සේක් ද යත්:- පියදස්සි නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය, අඤ්ඤාසි නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය, ඛම්මදස්සි නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය යන තුන්දෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාළසේක. ඒ තුන්දෙනාවහන්සේගෙන් ආදි වූ පියදස්සි නම් බුදුන් සමයෙහි අපගේ මහබෝසතානන්වහන්සේ කාශ්‍යප නම් මාණවක ව ත්‍රිවිදයෙහි කෙළ පැමිණ බුදුන් වදාරණ බණ අසා කෙළ ලක්‍ෂයක් වස්තු විෂදම් කොට සබ්බාරාමයක් කරවා බුදුන්ට දන් දී සරණසීලයෙහි පිහිටිසේක. ඒ පියදස්සි නම් බුදුරජානන්වහන්සේ ද “මේතෙම මේ කපින් එක්සියඅටලොක් වන කප් ගිහකාය ගොතම නම් බුදු වන්නේ ය” යි විවරණ දී වදාළසේක. ඒ පියදස්සි නම් බුදුන්ගේ බාහුන්වහන්සේ එකසත වූසේක. ජම්බුවිජයාසිනු රැස් ව ඔබගේ බාහු වඩා දෙළොස්ගව්වක් උස රුවන්දහබක් බැන්දේ ය.

උන්වහන්සේ ඇවැමෙහි අඤ්ඤාසි නම් බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ ලොවැ ඉපිද වදාළසේක. එකල අප මහබෝසතානෝ මගත් සාති ඇති මහත් ආක්‍රමාව ඇති සුසිම නම් තාපස ව ඒ බුදුන් සමීපයෙහි බණ අසා පැහැදි දිවමදරා පියුම් පරසතුමල් හෙණ සතරමහා විපාසෙහි වස්තා මනාමෙසයක් මෙන් මුල්වැසි වස්වා සියලු තැන මල්මඩුළු ද මල්ඇඟ ද මල්තොරන් ද කරවා ලේකුබග කින් ඒ දසබලධාරී වූ අඤ්ඤාසි නම් බුදුන් පූජා කළසේක. ඒ හානාවත් බුදුරජානන්වහන්සේ ද “මේ තාපසතෙම අනාගතයෙහි ගොතම නම් බුදු වන්නේ ය” යි විවරණ දී වදාළසේක. ඒ අසම සම වූ අසරණැන්ට සරණ වූ අඤ්ඤාසි නම් බුදුන් පිරිනිවන් පෑ කල ඔබගේ බාහුන්වහන්සේ විසිර වදාළසේක.

ඔබට ඉක්බිති ව ඛම්මදස්සි නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ලොව ඉපිද වදාළසේක. එසමයෙහි අපගේ බෝසතානෝ සක්දෙව රජ ව ඉපද දිවමල් දිවසුවදින් ද දිව්‍යතුංගියෙන් ද බුදුන්ට පූජා කළ සේක. ඒ ඛම්මදස්සි නම් බුදුරජානන්වහන්සේ “මේ සක්දෙවරජ මා සේ ම බුදු වන්නේ ය” යි විවරණ දී වදාළසේක. ඒ බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑකල ඔබගේ බාහුන්වහන්සේ නො විසිර එකසත ව වැදහොත්සේක. එසමයෙහි දඹදිව්වැස්සෝ ඒ ඛම්මදස්සි නම් බුදුන්ගේ බාහු වඩා දෙළොස්ගව්වක් උස රන්දහබක් බැන්දහ.

උන්වහන්සේ ඇවෑමෙහි මේ කපට සිවුඅනුවත කපිත් මත්තෙහි සිටින නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ලොව ඉපිද වදලුණේය. එසමයෙහි අපගේ මහබෝසතානෝ උග්‍රවූ තේජස් ඇති සේක් පක්‍ෂ්‍යානිඥාභූතමාපත්ති උපදවා ධ්‍යානලාභිතේක් මහල නම් තාපසයෙක් ව ඉපද මහදබ්බසින් දබ්බ ගෙණ ඇර ඉභ්‍යානියෙන් තපාගත වූ බුදුන්ට දබ්බ දන් දුන්සේක. ඒ අතරණයන්ට සරණ වූ අනාපයන්ට තප වූ ලොකාසම්ම වූ බුදුරජානන්වහන්සේ ඒ දබ්බ වලද බොධිසංකප්ප කැඳවා, “මා මේ බුදු වූ කපට සිවුඅනුකපකින් මත්තෙහි ගෙනම නම් බුදු වන්නේය” යි විවරණ දී වදලුණේය. ඒ සිටින නම් බුදුන් පිරිනිවන් පෑ කල ඔබගේ බාහුන්වහන්සේ නො විසිර වදලුණේය. එකල දබ්බදිම්මායසෝ ඔබගේ බාහු වඩා උසින් සොළොස්ගව්වක් ඇති රුවන්දාගබක් බැන්දේය.

ඒ සිටින නම් බුදුන්ට ඉක්බිති ව මේ කපට දෙයානුකපකින් මත්තෙහි බුදුහු දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ උපන්නේය. ඔබ කිනම් සේක් ද:- රන්? නිසං නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය, පුසං නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ය යන දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ ය. එසින් නිසං නම් බුදුරජානන්වහන්සේ සමයෙහි අප මහබෝසතානෝ අනන්ත සමපත් ඇති මහත් වූ යශාපරිවාර ඇති තමන් සුජාත නම් රජ ව ඉපිද රජාසම්පත් හැර තාපසප්‍රව්‍රජාභවත් පෑවිදි ව මහත් වූ භාග්‍යක්‍රතාවයට පැමිණිසේක. එසමයෙහි “නිසං නම් බුදුහු උපන්න” යි යනු අසා දිව්‍යදුරා පිසුම් පරසතු මල් ද ගෙණ ඇර සිව්වණක් පමිද්ධිමායෙහි වඩනා බුදුන්ට පිදුණේය. ඒ පිදු මල් අහස්හි මල්විඤ්ඤාත්මයෙහි ව සිටියේ ය. ඒ නිසං නම් බුදුරජානන්වහන්සේ ද “මේ සුජාත නම් තාපස මා මේ බුදු වූ කපට දෙයානුකපකින් මත්තෙහි බුදු වන්නේය” යි විවරණ දී වදලුණේය. ඒ නිසං නම් බුදුරජානන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑ කල ඔබගේ බාහුන්වහන්සේ නො විසිරුණුණේය. එසමයෙහි දබ්බදිම්මායසෝ ඔබගේ බාහු වඩා දෙළොස්ගව්වක් උස රුවන්දාගබක් බැන්දේය.

ඒ නිසං නම් බුදුන්වහන්සේට ඉක්බිති ව පුසං නම් බුදු කෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදලුණේය. එසමයෙහි අපගේ මහබෝසතානෝ විජිතාචී නම් රජ ව උපන්නේය. ඒ රජ එසේ වූ රාජාසම්පත් හැරපියා බුදුන් සම්පයෙහි මහණ ව තුන්

පිරිකය ඉහෙණ බොහෝදෙනාට බණ කියා සිල් රක්ෂාකොට වදාල
සේක. ඒ ප්‍රිය නම් බුදුරජානන් වහන්සේ ද “මේ විජිතාපි නම්
රජ මතු බුදු වන්නේ ය”යි විවරණ දී වදාලසේක. ඒ බුදුන්ගේ ධාතු
විසිර වදාලසේක.

උන්වහන්සේට ඉක්බිතිව මේකපට ඒ කානුකපින් යට විපස්සී
නම් බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ ඉපිද වදාලසේක. එසමයෙහි අපගේ
බෝසතානෝ මහත්සාධි ඇති මහත් ආනුභාව ඇති අතුල
නම් නාගරජ ව ඉපිද සත්රුවනින් ම කරණ ලද සාමණ්ඩය මහ
පුටුවක් බුදුන්ට පිදුසේක. ඒ විපස්සී නම් බුදුන්වහන්සේ “මේ
අතුල නම් තාරජ මා මේ බුදු වූ කපට එකානුකපින් මත්තෙහි මා
සේ ම ගෞතම නම් බුදුවන්නේ ය”යි වදාලසේක. ඒ බුදුන්වහන්සේ
පිරිනිවන් පැකල බබළේ ධාතුන්වහන්සේ නො විසිර එකඟත ව
රන්පිළිමයක් මෙන් වැදගොන්නේක. එසමයෙහි දේවතාවෝ ද
මනුෂ්‍යයෝ ද එක් ව අටවිසිගව්වක් උස මහදගබක් බැන්දෝ ය.

උන්වහන්සේට ඉක්බිති ව මීට එක්තිස් වන කප සිබ් නම් බුදු
කෙනෙකුන්වහන්සේ ය, වෙසසා නම් බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ
ය යි දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ ඉපිද වදාලසේක. එයින් ආදි වූ සිබ් නම්
බුදුන් සමයෙහි අපගේ බොධිසත්වන් අපිදෙම රජ යන නමින්
ප්‍රසිද්ධ වූයේක් බුදුන් ප්‍රධාන වූ ගිණුන්වහන්සේට සිවුරු සහිත මහ
දන් දුන්සේක. සත්රුවනින් හෙබියා වූ මතුලතු දන් දී ඒ ඇතු
වටනා † කපටිය භාණ්ඩ ද දන් දුන්සේක. ඒ සඵලයන්වහන්සේ ද
“මේ කපට එක්තිස්වන කප ගෞතම නම් බුදු වන්නේ ය”යි විවරණ
දී වදාලසේක. ඒ සිබ් නම් බුදුන් පිරිනිවන් පැකල බබළේ ධාතුන්
වහන්සේ එකඟත වූසේක. සියලු දඹදිව්වැසියෝ ධාතු වඩා
දෙලොස්ගව්වක් උස සත්රුවන්දගබක් නිමාලය පථනට බදු වූ
ගොසා ඇති කොට ‡ බැන්දෝ ය.

ඒ සිබ් නම් සඵලයන්වහන්සේට ඉක්බිති ව වෙසසා නම්
බුදුකෙනෙකුන්වහන්සේ ලොව ඉපිද වදාලසේක. එසමයෙහි
අපගේ බෝසතානෝ නමින් සුදසාන නම් රජ ව ඉපිද බුදුන්
ප්‍රධාන මහාසඞ්ඤායන්වහන්සේට සිවුරු සහිත මහදන් දී රජා
සමපත් හැර බුදුන් සමපයෙහි මහණ ව ආචාරගුණයෙන්
සුකත ව ඒ බුදුන්ගේ සේන බැබලවූසේක. ඒ වෙසසා නම්
බුදුරජානන්වහන්සේ ද “මේ කපට එක්තිස්වන කපට

† ඇතු උසට.

‡ සොභාවනුකොට.

ගොනම නම් බුදු වන්නේ ය"යි විවරණ දී වදාළයේක. ඒ ටෙස්සතු නම් බුදුන් පිරිනිවන් පැකල ඔබගේ ධාතුන් වහන්සේ විසිර වදාළයේක

උන්වහන්සේට ඉක්බිති ව මෙ මහාහළුකල්පයෙහි බුදුහු සතර දෙනෙකුත් වහන්සේ උපන්සේක. උන්වහන්සේ කවුරුත් වහන්සේද?:- යන: කඟුසද නම් බුදුකෙනෙකුත් වහන්සේ ය, කොනාගමන නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේ ය, කාශ්‍යප නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේය, අපගේ ගොනම බුදුරජානන් වහන්සේ ය යි යන මේ සතරදෙනෙකුත් වහන්සේ ය. එයින් ආදිවූ කඟුසද නම් බුදුන් සමයෙහි අපගේ ස්වාමිදරු වූ බොධිසත්‍යන් වහන්සේ නමින් බ්‍රහ්ම නම් රජ ව උපන්සේක. එසමයෙහි බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයාවහන්සේ පවරා පාසිවුරු ද ඇස භානා අදුන් ද ගිලන්තැනට බෙහෙත් ද ඒ කඟුසද නම් බුදුන්ට පූජා කොට බණ අසා ඒ බුදුසසන්තේ මහණ වූයේක. ඒ කඟුසද නම් බුදුරජානන් වහන්සේ ද "මේතෙම මා බුදුවූ මේකප ගොනම නම් බුදු වන්නේ ය"යි විවරණ දී වදාළයේක. ඒ බුදුන්වහන්සේ පිරිනිවන් පැකල ඔබගේ ධාතුන්වහන්සේ නො විසුරුණුයේක. දඹදිම්මැස්සෝ එක් ව ධාතු වඩා ගව්වක් උස දැමූබක් බැව්දෝ ය.

උන්වහන්සේට ඉක්බිති ව කොනාගමන නම් බුදුකෙනෙකුත්වහන්සේ ඉපිද වදාළයේක. එසමයෙහි අපගේ බොධි සත්‍යන්වහන්සේ පළිඬු නම් රජ ව අමාත්‍යගණයා පිරිවරා ඒ කොනාගමන නම් බුදුන් කරා එළඹ වදාරණ බණ අසා බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයාවහන්සේ පවරා මහදන් දී පන්තුන්තදෙස ායෙහි පිළි ද මිනදෙසයෙහි පිළි ද කොසෙයාපිළි ද පලස් ද දුනුල් ද රන්පටක් ද පූජා කොට බුදුන් සම්පයෙහි මහණ වූයේක. ඒ අසමසම වූ කොනාගමන නම් බුදුරජානන් වහන්සේ "මෙම කප මේ රජ ගොනම නම් බුදු වන්නේ ය"යි විවරණ දී වදාළයේක. ඒ බුදුන් පිරිනිවන් පැකල ඔබගේ ධාතුන්වහන්සේ විසිර වදාළයේක.

උන්වහන්සේට ඉක්බිති ව කාශ්‍යප නම් බුදුරජානන්වහන්සේ ඉපිද වදාළයේක. එසමයෙහි අප මහබෝසතානන් වහන්සේ ජොතිපාල නම් මාණවක ව ඉපිද ත්‍රිවේදයෙහි කෙළ පැමිණ දිව්‍යමන්ත්‍රණාලෝකයෙහි ප්‍රසිද්ධ වූයේක. සම්භාර නම් කුමාරයා හා මිත්‍ර ව ඔහු හා කැටි ව ඒ කාශ්‍යප නම් බුදුන් සම්පයට ගොස් ඒ බුදුන් වදාරණ බණ අසා මහණ ව වඞ්නලද විශ්ඤා ඇතිසේක් තුන්පිටකය ඉගෙන වතාවක්

ආරාධනා කළ කල්හි පරික්ෂා කොට වදාරණයෙන් “අවුරුදු ලක්ෂයකින් වැඩි ආයු ඇතිකල්හි ජරා මරණ නො පෙනෙන්නේ ය. නො පෙනෙන්නා වූ ජරා මරණ ඇති සමයන්ට අනිත්‍ය ය දුඃඛ ය අනාත්ම ය යන ත්‍රිලක්ෂණයන් යොදා බුදුහු වදාරණ ධර්මය ඇසිය යුතු දෙයක් සේත් අදහා ගත යුතු දෙයක් සේත් නො වැටහෙන්නේ ය. ඒ කාරණයෙන් අභිසමය නො වෙයි. අභිසමය නැති කල්හි සස්ත නෛයඝ්‍රාණික නො වෙයි. එසේ හෙයින් දැන් අවුරුදු ලක්ෂයෙන් වැඩි ආයු ඇති කළෙක් නො වෙයි. අවුරුදු සියයකින් අඩු ආයු ඇති සන්නිවයන් උත්සන්න වූ ක්ලෙශයන් ඇති හෙයින්, පිළිගත් අවවාද සිත තබා ගන්ට නො පොහොසත් වීමෙන් දිශෙති ඇදි රෙබාවක් සේ වහා නස්නේ ය. එසේ හෙයින් එ ද කල් නො වෙයි. අවුරුදු ලක්ෂයෙහි පටන් අවුරුදු සියය දක්වා මැදි ආයු බුදු වන්ට කල් නම් වෙයි. සන්නිවයෝ දැන් අවුරුදු සියයක් ආයු ඇත්තෝ ය. දැන් මා ඉපැද්ද මනා කලා”යි කල් නියම කොට “සඵලෙවරයෝ නම් මෙර අතීත තුන්මුහුණ නූපදනාහ. දඹදිව ම උපදනෝ ය”යි විපය දෑක, “ඒ දඹදිව නම් දිශෙන් ගොඩින් දසදහසක් යොදන. සඵලෙවරයෝ කොතැනක උපදිද්දේ හෝ”යි බලා “මධ්‍යදෙශයෙහි ය”යි දෑක ඒ මධ්‍යදෙශය දිගින් තුන් සියයක් යොදන, පුළුන් දෙසියපණස් යොදන. වටින් නවසියයක් යොදන. කොතැනක ඉපදිය යුතු දේ හෝ”යි බලා “මෙහි කිඹුල් වත් රාජධානියෙහි උපදිමි. දෙශය නියම කොට “බුදුහු නම් චෛත්‍ය කුලයෙහි හෝ ශුද්‍රකුලයෙහි නූපදනාහු ය. ලොකප්‍රසිද්ධ වූ රජ කුලයෙහි හෝ බමුණුකුලයෙහි හෝ උපදනෝ ය. දැන් රජකුලය ලොකසම්මත ය. රජකුලයෙහි උපදිමි”යි ශුඛොදන රජපුරුෂෝ පිය වන්නෝ ය”යි කුලය දෑක, “සඵලෙයන් වදනා මැනියෝ නම් පුරුෂ ලොහ නො වෙති සුරාධුනි නො වෙති. කල්පලක්ෂයක් මුළු ලෙහි ‘බුදුකෙනෙකුත් වදම්’ පැතු ප්‍රාථමිකා ඇති වෙති. උපන්නාත් පටන් අභිණිඛ වූ පඤ්චානිල ඇති වෙති. මේ මහාමායාදේවී ද එබඳු ශුණ ඇත්තෝ ය. දසමසකින් වද සන්දවසකට ආයු ඇත්තෝ ය. භි මට මවු වන්නි ය”යි මැනියන් වහන්සේ දෑක, මෙසේ පඤ්චමහා විලෝකනය කොට ‘ඉක්කිති දෙවතාවන්ට සංග්‍රහ කරන්නාහු “බුදු වන්ට යෙමි”යි ප්‍රතීඥා දී ඒ දසදහසක් සක්වළ දෙවියන්ට සමු දී යවා තුසිතපුරයෙහි දෙවියන් පිරිවරා එහි ම නදුන්උයනට වන්න.

මහාමායා දෙවී ද ඇසලිපුරනවමක් ද පටන් විගතසුරාපාන ඇති නකත්කෙළියෙන් දවස් යවන්නි පසළොස්වක් ලත් දවස් උදෑසන සොළොස්කළයක් සුවද පැතින් නඟා සමානරණයෙන්

සැරති රාජහෝරනය අනුභව කොට අභ්‍යාසිතයෙකු සමාදන් ව පිරිසිදු ගිලය සඳහන් කිරීමෙන් සනෙතාය සහිත ව දවස් යවා අලුයම් වෙලෙහි මෙ බඳු වූ සිතියක් දුටුවා.

ඒ කෙසේ ද? යත්:-“**අතරවරම්** රජදරුවෝ බිසවුන් සැනපුනු යාන බසවා ඉස මුදුනෙහි තබා ගෙන අනොගනවිලට ගෙන ගොස් දූවණඅතලෙක තබා ඉවත් ව සිටියාහ. ඒ වරම් රජ දරුවන්ගේ දේවිවරු මිනිස්කිලුටු හරණ පිණිස ඉස සෝදා නාවා දිවසළ හඳවා දිවසහරණ පලදවා යහන්හි සැනපුන. වරම් රජදරුවෝ නාවන ඒ යහන ඉස තබා ගෙන ගොස් සම්පයෙහි රිදිපථිතයක් ඇතුළෙහි රන් විමනෙක්හි තැබූහ. එතැන ම රන් පථිතයෙක්හි කමින් සිටි එක්සියවිසිරියන් දිග ඇති අටඅසු රියන් උස ඇති අටපණස්රියන් සොඩක් ඇති අලතාපිරියම් කළාක් වැනි මුඛයක් හා සතර කකුල් ඇති කෙකලාගපථිතය සේ සුදු ඇතරපෙක් රන්ගලින් බැස රිදිගලට නැගී ඉහුදු බැස රන් විමනට වැද තුන්යලක් යාන පැදකුණු කොට දකුණුදළින් දකුණුලය පළා කුසපුලට වැදුනේ නම්. **තුසිතනවනයෙහි නදුන්වන** උයන ඇවිදුනා බොධිසත්තයෝ මෑතියන්වගන්සේට මේ සිතය දක්වා මෙවිදුසුභාග වූ සොමිනස් සහගත ඥානසම්ප්‍රසූතන අසංස්කාර කුලලවිතනය හා සමග වූ මහාවිපාකවිතනයෙන් මවුකුස පිළිසිඳ ගත්සේක. /”

ලෝකිකසත්තයෝ මවුකුස පිළිසිඳ ගන්නෝත් සිටිත් නෝත් බිහි වන්නෝත් නො දනිති. අසුමහසවවෝ පිළිසිඳ ගන්නාහු දනිති. සිටිනාහු බිහි වන්නාහු නො දනිති. අග්‍ර ශ්‍රාවකයෝ පසේබුදුහු පිළිසිඳ ගන්නාහු ද සිටිනාහු ද දනිති. බිහි වන්නාහු නො දනිති. බොධිසත්තයෝ වූ කලි පිළිසිඳ ගන්නෝ දනිති. බිහි වන්නෝ දනිති. චූනිකෂණයෙහි ‘වුත වෙම’යි දනිති. වුතිවිත්තය දනිති. පිළිසිඳ ගන්නෝ ද ‘අසවල්තෙන පිළිසිඳ ගණ්ම’ යි දනිති. ප්‍රතිසංකිවිත්තය දනිති. මෙසේ සතරවන ගර්භාචුක්‍රාන්තියෙන් මවුකුස පිළිසිඳ ගෙන ධර්මාසනයෙක්හි හුන් ධර්මාසනයක්හු මෙන් මෑතියන්වගන්සේගේ පිටට පිට ලා බඩට බඩ ලා මණ්ඩපයෙන් යුක්ත ව ජාතිරභග්‍ය මාණිකායෙක්හි ඇවුණු රන්පලස්නුයක් මෙන් මෑතියන්වගන්සේට පෙනෙමින් දසමසක් මවුකුස විසුසේක. /

එසමයෙහි මහාමායාදේවීන්වහන්සේ ද 'දෙව්දහැනුවරට නැගන් බලන්ට යෙමි'යි ශුඛොද්ධාරණට කියා සක් රජුගේ ගමනට සැදු සුදගිනමහාපීඨය සමාගිනාරයෙන් බිමැ හුනුවාක් මෙන් ඒ රාජපීඨයෙහි සම්පතින මෙඝකුටසමූහයක් බඳු වූ සුවාසුදහසක් අත්සෙනහින් හා යුගාන්තවාතානන* සාගරතරඹන පඬකතියක් බඳු වූ එපමණ ම අස්සෙනහින් හා 'මෙබඳු වූ උත්සව යෙක් නැතැ යි, බලන්ට එම'යි අත්සන් කොට දෙව්බමුත් කැඳවන්නාක් වැනි වූ ලෙලෙන දදපෙළ ඇති එපමණ රථ සෙනහින් හා උද්දම වූ සාගරයෙහි තරඹන පඬකති වැනි පාබළු සෙනහින් හා කල්පලතාවක් පිරිවරා රන්ලියවනයක් ගමන් ගන්නාක් බඳු වූ තමන්වහන්සේ පිරිවරා යන සත්‍රිපෙළින් හා කුශලවිපාකය මෙ බඳු ය' යි සමස්තලෝකයාගට අඩි හා කියන්නාක් මෙන් හෙරිනාදයෙන් හා යුක්ත ව ගමන් ගෙන දෙනුවර මධ්‍යයට පැමිණියාහ. දෙනුවර මධ්‍යයෙහි දෙනුවර වැසි රජදරුවන්ට අනුභවයට යොග්‍ය වූ සැණකෙළි කෙළනා ලුම්බිනි වන නම් මහලසල්වනයෙක් ඇති. එකල්හි ඒ සල්වනය සල්ගස් මූල පටන් ගෙන අතු අග දක්වා මලින් සැදුනේ ය. සාධා අතු රෙහි ද මල් අතුරෙහි ද පස්වණක් බමරගණන් හා අනෙකප්‍රකාර විසිතුරු ලිහිණියෝ මිහිරි කටහඬින් කුල්මින්† ඇවිදිනාහ. සියලු ලුම්බිනිවනය දෙවනුවර සිත්ලියවනය මෙන් වී ය. ඒ දුටු මහාමායාදේවීන්ගට සල්වෙනෙහි කෙළනා රිසි වී ය. දසදහසක් ඇමැත්තෝ රන්සිවිගෙන් දේවීන් ගෙන සල්වනයට වන්න.

දේවි සල්වෙනෙහි කෙළිමින් ගොස් මහලසල්ගස මූලට එළඹ සල්අත්තට අත දික් කළහ. එකල්හි "බොහෝ කලෙ කින් වැඩි ස්වාමි දියනියෝ ය"යි ආදරයෙන් වදනාක් මෙන් පවතින් නැගී බස්නා රුක්පෙළ ද, තමන් ගැවසූ කෙකකලාප ශොභාවට පැරදී හිය හෙයින් වෙටුලන්නාක් වැනි, මෘදුඛගමෙස ධවතියට තටනා මොනරුන් ද, දසදෙස නිල්මහාකල්මල්වඛම් සිසුරත්තාක් මෙන් බලන්නවුන් බැල්මට පැරද දිවෙන්නා වූ මාගාඛනාවන් ද, ලිලොපෙන වූ ලැසිගමනට පැරද විල් වදනාක් වැනි හංසාඛනාවන් ද අවලොකනය කෙරෙමින් මහලසල්ගස මූලත් අත්තේ ලපලලවයන් දක "මනේ හංසාපලලවය වැඩි දෙ හො යි, මේ වෘක්ෂපලලවය වැඩි දෙ හො"යි තුලනා කොට බලන්

* දෙහවත්ත වාතසංඝාතයක්

† කුල්මතින්

තාක් මෙන් අත දික් කොට “බුදු වන මහතානන්ගේ මැනියෝ ය”
 යි ආදරයෙන් තැමුනාක් වැනි වාක්‍යශාඛාව අල්ලා ගෙන රන්කම්
 කළ කොමුපිළියක් හැඳ මසක්හු ඇස් පැහැ වැනි පලසක් පොරොවා
 ගෙන නැගෙනහිර බලා සිට තුන් ලොව දුක් දුරු කරණ
 ඒ මාගේ ස්වාමීදරුවානන් කඳ මලකිළුවන් අමිශ්‍ර කොට* මැකිණි
 යක කෘපික තරම් වෙදතාවක් නැති ව විළි ලූහ. එවෙලෙහි
 ස්වාමීදරුවානෝ බණපලගෙකින් බස්සා මහතෙරකෙනකුන්
 වහන්සේ සෙසින් දෙපා දිගු කොට බිහි වූ සේක.

එවෙලෙහි ප්‍රතිණ වූ කාමරාග ඇති සුඛවාසික බ්‍රහ්මයෝ සතර
 දෙනෙක් ස්වාමීදරුවානන් රන්දූලකින් පිළිගෙන “මැනියන්
 වහන්සේ බුදු වන මහතානකෙනකුන් වැද්දේකැ” යි දෙවබඹ
 ආදිත්ගේ කණ මි වක්කරන්නා සේ සතුටු වදන් කිහ. ඔවුන් අතින්
 සතරවරමරප්දරුවෝ සැප වූ පහස් ඇති අදුන් දිවිසමකින් පිළි
 ගෙන ඉස තුබුහ. “තෙපි ම මගුල් ගැත්තෝ ද? ඇපි ද මගුල්
 ගැත්තෝ නො වමෝ ද?” යි මනුෂ්‍යයෝ දුහුල්සුබුලකින් පිළි
 ගත්තාහ. ඔවුන් අතින් ගිලිහි මැනියන් වහන්සේ ලහ රන්ලියක්
 සමීපයෙහි නැගි ස්වභෞමිකරයක් මෙන්, වැඩසිට ‘මා හා සරි එකෙක්
 සමස්තලොකයෙහි ඇද්දේ හෝ’ යි බලා එකාභිග්‍රහ වූ දඟදිග්හි
 දෙවබඹුන් “නිදහසෙන්, නුඹවහන්සේට සරි කෙනෙක් මුළුලොව
 නැත. අපි හැම දෙන ම මගුල්ගැත්තෝ ම ය. දඟදිග් බලා දුක්
 ගැන්මෙන් ප්‍රයෝජන කිම ද?” යි මුදුනෙහි තුබූ අත් ඇති ව වැඳ වැඳ
 සතුටු ව කුහුලින් කී බස් අසා “මා හා සරි එකෙක් මුළුලොවහි
 නැත. මම උත්තරිම” යි උතුරුදිග බලා සන්පියවරක් වැඩ “මුළු
 ලොවහි අගනැන්පත් මහතානෝ ය” යි මහිකානතාව සතුටු වූ
 මුහුණින් ශ්‍රීපාදය සුබ්‍රිතාක් මෙන් පොළොව පළාගෙන නැගි
 සන්දහසක් තෙළුම් පෙත්තෙන් ගැවසිගත් සුදුපියුමෙකහි
 වැඩසිටියේක.

ඒ ආශ්වයෑය දෑක මේ සක්වල ඇතුළු වූ දසදහසක් සක්වල
 පොළොව කම්පා වී ය. දසදහසක් සක්වල අපමණ ආලෝක වී ය.
 ඒ මාගේ ස්වාමීන්ගේ ආශ්වයෑය† දක්නට කන්නු ඇස් ලද්දහ.
 ගොළුවෝ ගායනා කළාහ. බිහිරෝ ඒ විඳ විඳ ඇසුහ පිල්ලු රහ
 මඬල සතුටින් නැටූහ. කුද්දු මනා වූ ශරීර ලදහ. දහගෙහි
 බකුනගත සන්තියෝ බකුනගෙන් මිදී ගියාහ. දසදහසක්
 සක්වල නරකවල ගිහි නිවී ගියේ ය. පියුම් ද පිපින. ප්‍රෙතයන් කුස
 සාපිපාසා තිවින. තිරිසන්ගහියෙහි සතුන්ට හය නැති වී ය. සියලු
 සත්වයන්ගේ කාසභවාසාදි අවඅනුවක් රොග ද නවානුවක් ව්‍යාධි ද

* අමිශ්‍ර වූ. † ඵෙභවස්සය.

දෙනිසක් අනතරාය ද නැති වී ය. හැම සත්තු ම සොමිනසින් උනුත් මුහුණ බලා පියනෙපුල් කිහි. අස්සු මියුරු ආකාරයෙන් හෙතරව කළාහු ය. ඇත්තු සොමිනස් ව ගජිනා කළාහු ය. සිංහයෝ සිංහනාද කළාහු ය. හැම හෙරිහු ගැසුවත් නැති ව ඵල්ලු නැත ම නිබ්බදී ධවති පැවැත්වූහ. නො සොල්වනලද්ද වූ දෙව් මිනිසුන්ගේ පලන් ආහරණ කිංකිණිකජාලා එසේ ම මධුරනාද පැවැත්වී ය. හැම දෙස ම පහන්පැහැ වී ය. හැමසත්තට සුව මොළොක් ව සිහිල්සුවද හැමී ය. අකාලමෙස වැසි වට. පොළොව් හුදු දියකද නැගී දෙව්ලොවට ශාන්තිජලය දින. පක්ෂීහු ආකාශ යෙන් යනගමන් හැර පිහ. ගංගෝ නො ගොස් සිටියේ ය. ලුණු කර වූ මහමුහුද ශකිරා බහාලා කකාරා ගත් මිහිරි කිරිඇඟිලියක් මෙන් මිහිරිපැත් වී ය. හැමතන් ම පස්පියුමෙන් සැදුනේ ය. දියෙහින් ගොඩෙහින් මල් පිපින. හැම ගසෙහි ම කද වෙළෙඳ ශබ්ද පස් පියුමෙන් සැදුනේ ය. පොළෝතල බිඳගෙන දෙබුඩු තුන් බුඩු සත්බුඩු පියුම් පිපියේ ය. අහස පියුම්වියන් වී ය. හාත්පසින් මල් වැසි වට. ආකාසයෙහි දිවබෙර ගුගුලේ ය. සියලු දසදහසක් සක්වල මල්ගුළාවක් වැනි වී ය. පුද තුඩු මලස්කක් වැනි වී ය. එක ම මල්මාලාවක් වැනි වී ය. තෙවුනා වල්විදුනා වැනි වී ය පුෂ්පධූප ගකිපර්වාසිත වී ය ඇත්තු පොකුරගින් ඉසිනා ජලකණිකායෙන් සිංහයන්ගේ ඇඟ වීඩා දුරු කළහ. සිහදෙන්හු තමන්ගේ තනසේ කිරි ඇත්පොව්වන් පෙවූහ. ඇතින්තෝ තමන්ගේ කිරි සිංහ පොතකයන් පෙවූහ. නයි පෙණගැබ නැමති සේසත් යව මඩුවන් සතපා ඉදිවූහ. නයි තමන් හා ගුරුලත් යහළුකම් ගැන්වූහ. බළලුන් හා මියෝ එක කෙළිමඩලෙහි රහ දැක්වූහ. මුවන්ගේ අඟින් දිවියෝ තමන්ගේ කර කැස්වූහ. කපුටුවන් හා බකමුහුණෝ බොහෝ කලකින් ප්‍රෙමයෙන් ඔවුනොවුන් මුහුණ බැලූහ. අසුන් හා මිවු වෙර හැර සෙනහයෙන් ඔවුනොවුන් ඇඟ ලෙවූහ.

ඒ මාගේ සාමිදරුවන් වහන්සේ මෙසේ අනන්ත ආඥාපාල පහළ වූ කල්හි දසලක්ෂයක් බ්‍රහ්මයන් පිරිවැරූ සහමයානි මහාබ්‍රහ්මයා තමා පිහිටන පිණිස රත්පොළොවක් මවා දකුණු දණ්ඩමල එහි රඳවා නළල් නැමැති මලස්කෙහි ඇඟිලි නැමැති මානෙල් කැකුළු පුද පුද සිතිදබස් නැමැති පැත් හිස හිස ‘සාමිනි, මා ඇතුළු වූ සියලු සත්ත්වයෝ නුඹවහන්සේගේ මගුල්ගැන්තෝ ය කුමක් නිසා වැඩසිටියේක් ද?’ යි දැන්වූකල්හි, “අනොභමයම් ලොකස්ස. ජෙෂොභමයම් ලොකස්ස. සෙෂොභමයම් ලොකස්ස. අයමනතිම, ජාති. නජිද්දති පුනබ්බමෝ” යි අභිත සිංහනාද කළසේක, එසේ හෙයින් මේ ශාථාවෙන් කියන ලදී-

“මුහුණතානො‘ව ගවමපති යථා
 සමෙහි පාදෙහි පුසි වසුකිරං
 සො විකකම් සතන පදාති ගොතමො
 නිකකමම ගිපපං බිරමබ්බදිරසි”යි.

සත්වියවර වඩනාකල්හි මහාබ්‍රහ්මයා රන්දඩු ඇති දසක් වළලු ඇති දෙළොස් ගවවක් වට ඇති අටසාළිය ගවවක් උස ඇති ගෙලකුඩයක් ලී ය. සනතුමින දිව්‍යපුත්‍රයා ඒ ස්වාමිදරුවානන්ගේ කිරිනිසමුගයක් වැනි තුන්ගවවක් වට ඇති රන්වාමරයක් සැලී ය. සුශාමදිව්‍යපුත්‍ර තුන්ගවවක් වට ඇති මැණික් තල් වැටක් සැලී ය. එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් නළල්පට වඩා ගෙණ ගියේ ය. අනික් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් මතුල්කඩුවක් ගත. රුවන්කමානනා කළ මිරිවැසිසහළක් එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් ගත. දෙදෙව්ලොව සියලු දෙවියන්ට අභිපති වූ සක්දෙව්වරු එක්සියවිසිරියන් ජයතුරාසක පිම්බේ. ඒ සක වටා අටසෑට දහසක් සක් තුන්ලෝ බිහිරි කරන් නාක් මෙන් ආකාශයෙහි ගැහී ය. මහකෙල නාගරාජයා අසු දහසක් නාගමාණවිකාවන් පිරිවරා අවුත් මාගේ ස්වාමිදරුවන්ට වැඩිහිටියන් සේ සතුතිසොමා කරන්ට පටන් ගත. පසුගිය දිව්‍යපුත්‍රයා තුන්ගවවක් උස රන්වන් ශරීරයක් ඇති ව ගවවක් උස රුවන්විටුන්නක් පැලඳ එක්තෙතෙක තුඩුව දෙසියක් ගවු මානසේ පැය පැතිරෙණ වටින් සාරසියයක් ගවුමානසේ සුවඳ හමා බස්නා අටසාළිය ගවුවක් දිග ඇති අකුළා ලු කල තුබ්මලක් සා හෝ දුම්මැල්ලමලක් සා හෝ සඵවක් ඇඳ, ගල්දසක් පුර, ලන ආහරණ පැලඳ, සතරයාලදසාමුණක් සුවඳ ඇග ගල්වා, සපු දුනුකේ නා පනා සිහින්ගෙදි දෑසමන් දෙසිද්ද පුරබි උපුල් පරසතු කෝවිළාර මානෙල් වැටකේ කරාකේ සේවන්දි සෞ ගක්කික මරුවක විදුවන මේ ආදි වූ සුවඳමල් යෙළයාලක් පැලඳ ගෙණ තුන්ගව් : ක් උස ඇති බෙලුවපණ්ඩු විණායෙහි සවණ්මය තනෙන, ලොතිතඛකමය තනෙන, මැසිරිගල්මය තනෙන, මැණික් මය තනෙන, ප්‍රවාලමය තනෙන, රිදීමය තනෙන, සත්රුවන්මය තනෙන යන සත් තනක් නනාලා එක්විටක් ගායනා කළ කල මනි පුන්ගේ ආසු ගණනාවෙන් සත්මස් සත්දමස් ධවනි සිටුනා මෙසේ වූ ආශ්වයබ්බන් විණාව මුළුලොවට කණ්ණාමාන කෙරෙමින් දසදහස් නවසිය එකානුගච්චිකින් මාගේ ස්වාමිදරුවන්ට ගායනා කෙළේ ය. මේ කි පුරාණාණ්ඩ පෙණෙන්නේ ම ය. ගත් දෙවියෝ නො පෙණෙන්නාහ එසේ හෙයින් කියන ලදී:-

“අනෙකසාබ්භව සහස්සම ණබ්බං
 ඡතනං මරු ධාරයුමනනලිකෙබ්බං,
 සුවණ්ණදණ්ඩා විජයනති වාමරා
 න දිස්සරෙ මාමරඡතනගාහකා” යි

එවේලෙහි දෙනුවර සේනාව හා දසදහසක් සක්වළ දිව්‍ය බ්‍රහ්මයෝ නැවත කිහිල්වතට ම ඒ උත්තමයා වඩාගෙන ගියහ. එදවස් ශුඛොදනරජ්ජරුවන්ගේ ගෙය නිරන්තරයෙන් වළදන කාලදෙවල නම් තපස්වී කෙනෙක් දිව්‍යවිහාර විණිස ගඟාවන යට ගොස් නිද්‍රාවන උයන සැනපි උන්නෝ කෙළනා දෙවියන් දැක “කුමක් විණිස සතුටින් කුහුල් ව කෙළද?” යි විචාරා “සුඛොදන රජ්ජරුවන්ගේ පුතනු කෙනකුන්වහන්සේ උපන්සේක. ඔබ බෝමුල ඉඳ පස්මරුන් පරදවා බුදු ව ධර්මයක් පවත්වන සේක. ඔබගේ මිත්‍රුරු බණ අසා සසරින් ගැලවෙමහ. සාධිප්‍රාති ගායනී දකුම්භ යි සතුටින් කෙළනා නිසා ය” යි දෙවියන් කී බස් අසා අවුත් ශුඛොදන රජ්ජරුවන්ගේ මහල්අස්තේ හුන්හ. ඒ විගස “මේ තරම් ධ්‍යානලාභී අසුකල්පයක් දක්නා තපස්වීන් වන්දවා මපුතනුවන්ගේ පව් ගෙවුව මැනවැ” යි බොධිසත්‍වයන් ගෙනආර තපස්වීන්ට ලං කෙළේ ය. තුන්ලෝ මුදුනේ කෙළනා ශ්‍රීපාද ඇති ඒ මාගේ ස්වාමිදරු සිහිත්ධාගේ පතුල් සුන්දෙක අසානිරිපජිත මුදුනෙහි සක්කිසාවලාහකයක් මෙන් තපස්වීන්ගේ ජවායෙහි පිහිටියේ ය.

එවිගස තපස්වී අස්තෙන් බැස දෙහොත් මුදුනෙහි තබා ස්වාමි දරුවන්වහන්සේ වැද සතුටින් සිනා සි නැවත ඇඹු ය. ඒ දුටු පරිවාර ජනයෝ “දිව්‍ය ඇති අපගේ තපස්වීන්වහන්සේ දැන් ම සිනා සි දැන් ම ඇඹු ය. ස්වාමිපුත්‍රයානන්ට උපද්‍රවයක් වන නිසා දෙ හො!” යි සැක ඇතිව ඒ තපස්වීන් විමාලුහ. තපස්වීතෙමේ “මේ මහතා සැක තැනි ව ම ලොවුතුරා බුදු වන්නේ ය. බුදු වූකල මම දැක්ක නො ගෙමි. මා කෙරෙහි අනුකම්පායෙන් හැඩිමි” යි කීහ. මේ ආශ්වායීය දුටු පියමහරජානෝ පුතනුවන්වහන්සේ බැස ගෙව වැන්දහ.

නැවත එදවසට පස්වන දවස් රජගෙය සරණා ලදපස්මල් ඉස මාතැනි අසුන් පණවා වෙදයෙහි කෙළ පැමිණි බමුණන් අවෝරාසියක් දෙනා අසුන්වල හිඳවා ලක්‍ෂ පස්නා රත්කලිවල කිරිබත් ලා රිදීතලියෙන් වසා බමුණන් බත් කවා ‘උන්නේ ඉඳල කොළු උන්ට ම දෙව’ යි කලින් ආසනක් අවන් කසිසඬත් කසිලවත්

දෙනුනුත් බමුණන්ට දී ලක්ෂණ විවෘත. ඉන් රාම නම් බ්‍රාහ්මණයා ඇතුළු වූ අටදෙනෙක් ලක්ෂණ කීහ. ඉන් සත්දෙනෙක් දැනිලි ඔහුට “සක්විතිරජ හෝ වෙනි, බුදු හෝ වෙනි” කීහ. ඒ අටදෙනාගෙන් බාල වූ කොණ්ඩසේන නම් බමුණු කුමර එකාගිල්ලක් ඔහුට “මේ මහතානෝ චක්‍රවර්තිරාජ්‍යය හැර සතරපුඵ නිමිත්ත දෑක බුදු වන්නෝ ය” යි කීහ.

එසේ පියරජ්ජුරුවෝ ලොකවාසීන්ට අනු සිඛ කරන්නට උපන් හෙයින් සිඛානුකූලාගාරයෝ ය යි නම් තබා, “ඉතා උස්කෙනෙකුත්ගේ ඇතෙය් ඉඳ කිරි බොන දරුවන්ගේ කර දික් වෙයි ඉතා මිටියන්ගේ ඇතෙය් ඉඳ කිරි බොන දරුවන්ගේ කර ලුහුඬු වෙයි. ඉතා දළ කෙනෙකුත්ගේ ඇතෙය් ඉඳ කිරි බොන දරුවන්ගේ බකල පා වෙයි ඉතා දුර්බල තැනැත්තියගේ කළුවේ මස් මද හෙයින් කිරි බොන දරුවන්ගේ කළුවා රිදෙයි. තන නු තැනැත්තියගේ කිරි බොන දරුවන්ගේ නාසා පිට තනය වැදගන්නා හෙයින් අරුණතාස වෙයි. ඉතා ඵලලු තැනැත්තියගේ සමාසය හුණු හෙයින් කිරි හුණු වෙයි. ඉතා කැලි තැනැත්තියගේ සමාසය සිසිල් වෙයි. එසේ හෙයින් කිරි ඇල් වෙයි කිසිකෙනෙකුත්ගේ කිරි නික්කරස වෙ” යි දෑන මෙකී දෙය දුරු කොට නුස් නො මිටි නලඵලලු පැහැ ඇති මධුර කිරි ඇති සිංසාවක් කිරිමවුන් තෝරා දී එක්මැයි වූ කල වජ්‍රමතුල් ගොස් දඹගසක් යට සරහනලද යහනෙක්කී බොහිසයෙන් වඩා සොළොස්දහසක් සේවතුන් සිටුවා පට කඩතිරයක් වටා ඇද රන් නතුලෙන් රිදී නතුලෙන් දහසක් යොදවා උත්සවයෙහි සිටියහ.

ඇතුළෙහි සිටි සේවන්ත්‍ර රජුගේ සමපත් බලන්ට පිටත් වූහ. එවෙලෙහි කිසි කෙනෙකුත් තැත්තා දුටු බොහිසකයෝ ආනාපාන චතුර්විධාන උපද්‍රව ආකාශයෙහි වැඩහුන්සේක. සම්දරුවන් ලක් කිසි කෙනෙකුත් තැත්තා දෑන වඩා වදනා සේවන්ත්‍ර ආකාශයෙහි වැඩිඋන්නා දෑක, රජහට දැන්වූහ. එබස් ඇසු රජ වහා අවුත් ඡායාවාසයක් මෙන් ඇත් මැත් නො ගොස් සිටි සෙවන ඇති වාසාය හා ආකාශයෙහි වැඩහුන් පුනහුවන් වහන්සේ හා දෑක විසමයට පත් ව බැසගෙව වැන්දේ ය.

එතැන් පවත් සන්ආවුරුද්දක් ගියකල සන්දෙව්වරජනු විසින් මැවූ දහසක් වක් ඇති සියක් නොට ඇති පක්ෂියමෙන් සැදුම් ලද පොකුණෙහි දියකෙළ කෙළ කලාවෙන් කලාවට වඩනා පුත් සදක් සෙසින් සොළොස්ඇවිරිදි වූසේක ඒ රූපශෝභාව දුටු ශුඛොදන මහරජ “මපුනනුවන් යශශ්‍රී වලදන්නා දකිමි”යි ශාඛා වංශයෙහි රජදරුවන් සනළිස්දහසකට කියා යවන්නේ “වැඩි වයසට පැමිණි තමන් තමන්ගේ දුන් මපුනනුවන්ට බිරිත්දන් කොට එවුව මැනවැ”යි කියා යැවී ය.

ඒ ඇසු ශාඛා රජදරුවෝ “සිඛාච්ඡිකුමාරයෝ සිවුමැලියෝ ය. රුවින් හා සම්පත්තින් හා වැඩි සිටි බවක් මුත් ශාස්ත්‍රයක් නො දන් නාහ. එසේ හෙයින් දරහරණය කළ නො හෙයි. දරුවන් නො දෙමිහ” යි කථා කළහ. එපවත් පියරජනු අතින් ඇසු උභතමයානෝ රාජාභිමණයෙහි සිංහාසනපයෙහි වැඩිහිද දහසක් දෙනා අදනා දුන්න ගෙන්වා ගෙන වම්පය මහපටඇඟිල්ලෙහි නියමිට දුනුමුඛාව තබා වමතින් ම දුන්නෙහි දුනුදිය ලා පුලුන් පොළන රොද්දක් මෙන් දුනුදිය අත පොලා වූහ. යොදනක් පමණ ඇති සියලු කිඹුල්වන බිහිරි කරන්නාක් මෙන් පැවති ඒ හඬ රජදරුවෝ අසා ‘සෙණ ගසන හඬ ය’ යි හය පත් ව මාළිගාවට වන්නාහු තත්ත්වය දන්නවුන් විසින් “නො බව මැනව. අඛිගිරස කුමාරයන්වහන්සේ දුනුදිය අත පෙළා හඬ ය” යි කී බස් අසා තමන් තමන්ගේ දුන් සරහා ගෙන අවුත් වන්හ. බොබිසව්වගේ ගිදණෙකින් විද දක්වන මණ්ඩපමාළිගා කරණ කොට ගෙන දිව්‍ය පුරය දක්වන්නාක් වැනි, ඥාතේන් කළ හිණිපෙතිපඩික්ති කරණ කොට ගෙන දෙවිලොවට නැඟෙන්නට මානී දක්වන්නාක් වැනි, හිසෙන් විදලන පියුම්විල් කරණ කොට ගෙන ශරත්සමය දක්වන්නාක් වැනි නොයෙක් ධනුශ්ශිලා පා, මෙඝපටලයෙන් වැසී ගිය දිශා ඇති රාත්‍රියේ සනාකිකාරයෙහි සතරගව්වෙකින් ඇත අස්වලෙක්ති බවුපලක් බැඳ එල්වා විදිනා හිතල ශෝභාවෙන් එකාලොක කොට, තැවන හියකින් අස්වල නො කපා මැදින් පලා ගිය බිම සහවා විදු ලොකයෙහි විදුමාන සියලු ශිලා දක්වා, සතුටු වූ රජදරුවන් දුන් සනළිස්දහසක් රාජකුමාරිකාවරුන් හා හැම දෙනාට නායක වූ යශෝධරාදෙවීන් ඇතුළුවූ එක්ලක්ෂ සයානු දහසක් පුරස්ත්‍රිත් සහිත ව රජ පැමිණ එකුත්තිස් අවුරුද්දක් ගිහි ගෙයි වැසූ උයන් වඩනා කල්හි ක්‍රමයෙන් ජිණී, ව්‍යාධිත, මාන සංඛ්‍යාත දෙවදුතයන් දෑක සසර කලකිරී නැවැත මාළිගාවට වැඩ සතරවැනි වාරයෙහි උයනට යන මහ දී දෙවියන් විසින් මවනලද

මහණ වෙසක් දූක සතුටු ව වැඩ දිවාභාගයෙහි උයන් කෙළ, සැර හෙළ කැමැති ව මතුල්සලවට වැඩහිඳ යනුයන්ගේ නියෝගයෙන් ආ විශ්වකම්පා විසින් දිව්‍යමනුෂ්‍ය පලදනාවෙන් සක්දෙමරජු මෙන් සරහනලද ව, සවස්වෙලෙහි විපිපිල් නැමැති මලස්තෙහි බැලුම් නැමැති නිලුපුල්මල් පුද නබරග්ම නමැති පැන් ඉස තමන්වහන් සේගේ දෑකුම් පතන්නා වූ, පුරස්ත්‍රිසමූහයාගේ මතදෙළ පුරමින් වඩනාසේක් කිසාගොනමි තම් බැදැති කෙනෙකුන් විසින්—

“නිබ්බුතා නුත සා මාතා නිබ්බුතො නුත සො පිතා,
නිබ්බුතා නුත සා තාරි යසසා’යං ඊදිසො පතී”යි

“යම් මවක් මෙ වැනි පුත්‍රාවතක් ලද තම්, ඒ මවු නිවුනාහ. නැවත දරුවන් නො පතන්නාහ. යම් පියානකෙනෙක් මෙ වැනි පුතනු කෙනෙකුන්වහන්සේ ලද්දහු නම්, ඒ පියානෝ නිවුනාහ. යම් පින් කළ ස්ත්‍රියකට මෙ බදු රුමුහුදනකෙනෙක් සැම වූ නම්, ඒ සත්‍රි නිවී ගියා ය. සොරා අතෙක් සමනකෙනකුන් නො පතන්නී ය” යි කී ගාථාව අසා, “මා විසින් සොයා ඇවිදිනා නිවන්රසය මැ විසින් අස්වන ලද”යි උන්ගේ සනෙතාම නැමැති කීර්මුහුද වඩනා සදරැස්කලඹක් බඳු වූ මුකතාභාරය යවා, ජාති ජාතියෙහි තමන් දීපු ඇස්දත් මෙන් එනුවර මුළුල්ලෙහි තර සමූහයාගේ ඇස් තමන්වහන්සේගේ සම්පයෙහි ඇද පුරවමින් මාලිංගාවට වැඩ, පුලුන් සමූහයක් සේ සුදු වූ මොළොක් වූ සිරි යහන්තෙලෙහි සැතපුනාහු නිදන්නා වූ ස්ත්‍රිසමූහයාගේ විකාර දූක සම්පතෙහි උකටළී ව භුවනත්‍රය ගිනි ගෙණ දිලියෙන තණ කැරැල්ලක් මෙන් සිතා යහනින් නැගී, එලිපත හිස තබා හෙත් සන්නයා ‘අසු සරසා ලව’යි යවා, බිම්බාදේවීන් යහන්ගෙට වැඩ කඩුපතින් දෙර හයා එලිපත ඇතුළෙහි එක් ශ්‍රීපාදයක් තබා බලනසේක්, රත්යහනෙහි පිඩාම් සියයක් හා කොළපලස් පස් විස්සක් තභා දූසමත් අමුණක් අතුළ කෙළක් වටනා රත්යහන් මුදුනෙහි හොත් බිම්බාදේවීන් ලහ නො හරණලද ගඬාරග ඇති කුමාරයන් කීර්මුහුද පබළුලයක් මෙන් වැදහොත්තවුන් දක, ‘බිම්බාදේවීන්ගේ අත ඉවත් කොට දරුවන් සනභාපියම් ඥෙ හො’යි සිතා “ලදබොලද මේ දරුවන්ගේ අතුල්සුන කර වැකුනේ තම්, බුදු වන්ට කො යා දෙනු පිණිස කර ලූ මලක් වැන්න. එක් පුතනුවන් කෙරෙහි කළ භෙනහයෙන් සුවිසි අසඹියක් දරුවන්

කෙසේ ගොඩ ලම් ද? බුදුබව ලැබගෙන අවුත් දරුවන් බලමි”යි ඇතුළෙහි තුබු පය පිටතට ඇදගත්ත. එකල්හි ඒ මාගේ යාමි දරුවානෝ බුදු නුවුහ යි නො සිතමි. එතැනින් නික්ම අසු සැදු තෙනට ගොස් අවලෝකිතයන් දිග ඇති කන්දක නම් අසු පිට නැගී හිඳ ඡන්දයා හා සමග සතරගව්වක් පමණ බෙර ලන විදිය ගෙවා වාසල්ලොරට පැමිණ “ඇමැතියා හා අසු ඇරගෙන අව ලෝකිතයන් පවුර පැන නැගී යෙමි” යි සිතා ද “සාරාසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි ¹ කපික, පටික, පොරාණික, තාර් කික, ගමික, වාදික, වක, මුක, හට, තට, බණ්ඩු, අකු, බබර, පංගු, ගිලාන, දිනාදි වූ භෞතශබ්ද යාවකයන් දෑක දොරක් පියාලා නුහුන්විරු සොම්දරුවන්ට මේ දොර නො හරමෝ ද” යි දෙවතාවන් හට දෙරින් නික්ම සිටියහ. එකල්හි වගවජ්ඣිමාරයා අවුත් ආකාශයෙහි සිට මේ ගාථාවෙන්—

“ම, නිකම මහාවිර ඉතො තෙ සතතමේ දිනෙ,
දිබ්බං තු වකකරතතං අධා පාතුහවිසුති” යි

“එම්බා සිඛාජ්ඣකුමාරයෙනි, අදට සත්වැනි දවස නොපට වක්‍රවර්තිරූපය පහළ වෙයි දෙදහසක් කොදෙව් පිරිවර කොට ඇති සතරමහදිවෙහිත් සැදුම් ලද සක්වල රජය කරව. බුදු වන්ට නො යව. මාගේ සතර අපාය අකුල් ගෙයි. අසර නැති වෙයි නොප බුදු වූ කල තෙපගේ බණ අසා සදෙව්ලොව පිරෙයි. නො යව” යි වැලකී ය. එකල්හි බෝසතානෝ “තෝ කවරෙහි ද?” යි විචාලිණි. “මම වශවර්තිමාරයා වෙමි” යි කී ය. මෙසේ මාරයා කී බස් අසා මාගේ යාමිදරුවනෝ මේ ගාථාවන් කිහි:

“මාර ජනාමහං නිට්ඨං තුග්ගං වකකසු සමගමං,
අනත්තිකො’හං රජෙජන ගව්ඡ ඩං මාර මා ඉධ.

සකලං දසසහසස්මපි ලොකධාතුමහමපන,
උත්තාදෙඤා හවිසාමි බුඤ්ඤා ලොකෙ විනායකො”යි

“මාරය, මම තාගේ වක්‍රවර්තිරූපය පහළ වන බව දනිමි. වක්‍රවර්තිරූපය නො කැමැත්තෙමි. මාරය නො රදව, ශොකයෙන් තාගේ ලය වෙවුලත්තා ගේ දසදහසක්

සක්වල පොළොව වෙවුල්වා බුදු වෙමි. මෙහි නො සිටි තෝ නැගී පලා යව"යි වදාළ බස් අසා එහිද මාරයා "මෙතැන් පටන් ගෙන තව කාමාදි විනාශයෙන් යම් විනාශයක් උපන්නම් දනිමි. තෝ තාගේ හසර බලව" යි කී ය. මෙතෙක් කියා තැනී ගිය කල්හි බෝසතාගේ අතට පත් වූ රජය අලුතම දූමු කෙළපිටක් කොටත් නො සලකා ඇසලමස පුරාසලොස්වක් ලද උතුරුසලකැකතින් මඩාමරුත්‍රියෙහි තිත්වූනුසේක. එවිට 'අදුරු වේ දූ'යි ඒ ඒ දිග අව සැවලසයක් විලක්කු ගෙන සක්වල මුවවිට දක්වා පුදපෙරහරින් සැදී සිටි දෙවියන් හා සමග එක්සියවිසිගව්වක් ගෙවා උදෑසන අව ඉස්බක් පුළුලැහි අනොමානම් ගහින් එතෙරට අසු පත්තා තමන් වහන්සේ සුදුවැලිතලාවක සිටි මුදුන්මල්කඩ සහිත වූ කෙසකලාපය මතුල්කවූවෙත් කපා "ගිය ගමනෙහි බුදු වෙමි තම, "ආකාශයෙහි සිටිමි" යි දූමුසේක. ඒ කෙසකලාපය සතරගව්වක් ආකාශයට නැගී නිල් රැසින් ආකාශය සරනා සිටියා දූක සක්දෙවරජ සතර ගව්වක් දිගපුළුලැහි රත්කරවූවකින් පිළිගෙන ගනුවනගෙහි දෙළොස්ගව්වක් උස ඇති සිඵමිණ්ණ ඇ නම් දැනටත් ඉන්ද්‍රනිල මැණිකින් කෙළේ ය. එසේ හෙයින් කියතලදි:—

“ජේත්වාන මොලිං වරගක්ඛවාසිතං
 වෙනාසං උකම්පි සකාපුඛවො,
 සහසංතෙතො සිරසා පටිග්ගහි
 සුවණ්ණවතොච්චරෙන වාසවො” යි

ඉක්බිති කසුප්බුදුන් සමයෙහි පොරණ යහළු වූ සට්ඨාකාර නම් මනාමුත්තයා එක් බුඩානාරයක් වෙන් වීම් බවට නො පැමිණියා වූ මිත්‍රභාවයෙන් “අද මාගේ යහළුනෙම මහත්තික්මනට තිත්වූනේ ය. ඕහට ප්‍රමුණපරික්කාර ගෙන යන්නෙමි” යි.

“නිව්වරඤ්ච පතොතා ව වාසී සුචි ව බන්ධනං,
 පරිසාරවතො අට්ඨකො යුග්ග යොගස්ස භික්ඛුතො” යි

යන මෙහි පරික්කාර ගෙනවුත් දුන්නේ ය. සිවුරු වැලද ගෙන ගත්සළ දෙන ආකාශයට දූමුසේක. බුදු වූ කල සුදු බුදු රැස්කද තිත්මෙන්නේ මෙලෙසය යි හඟවන්නාක් මෙන් ඒ සළ

දෙක ආකාශයට නැංගේ ය. සෙසු රජදරුවන් හැඳ හැරපු සඵ රදවු පොදියෙහි ලාගෙණ යන්නාහ. මාගේ සාමිදරුවානන් හැඳ හැරපු සඵව දසැතිල්ලෙන් දසදහසක් සක්වල ආලෝක කරණ මහා බ්‍රහ්මයා ඉසින් පිළිගෙණ ගොස් බ්‍රහ්මලොකයෙහි අවසාලිත් ගව්වක් උස ඇති සඵමිණිසැ නම් දහබක් සත්රුවනින් කෙළේ ය. උතතම යෝ එතැන් පවත් සාවුරුද්දක් දුෂ්කරක්‍රියා කොට සත්වන අවුරුදු වෙසගපුරපසලොස්වක් ලත් අගහරුවාදු විසානැකතින් හික්‍ෂා වාර වෙලා එනතුරු අප්පාල නුගරුක්මුල්හි සමවත්සුවෙන් දිලියෙමින් වැඩනුත්සේක.

එසමයෙහි උරුවෙල්දනව්වෙහි සෙනානි නම් නියමිගමෙහි සෙනානි නම් කෙලෙඹිපුත්‍රයාගේ සුජාතා නම් කුමාරිකා වන්, එම නුගරුක්මුලට ගොස් “මා හා සමාන ජාති ඇති කුමාර යකු කෙරේ ලදවයස සරණ හිඳ කුලුදලෙහි පුතකු ලදිමි නම්, අවුරුදු පහා ලක්‍ෂයක් ධන වියදම් කොට කිරිබත් දෙමි”යි නුගහස දේවතාවාට ආරාධනා කොට වැඩි විය පැමිණ බරණැස සිටු කෙරෙහි සරණ හිඳ යස නම් පුත්‍රකෙනකුන් ලත් කල්හි, දසක් දෙනුත් වැල්මිවෙනෙහි කවා ඒ දහසක් දෙනුත්ගේ කිරි දෙව පන්සියයක් දෙනුත් පොවා, ඒ පන්සියය දෙව දෙසියපණක් දෙනුත් පොවා, ඒ දෙසියපණක් දෙනුත්ගේ කිරි දෙව එක්සිය පස්විස්සක් දෙනුත් පොව, ඒ එක්සියපස්විස්සක් දෙනුත්ගේ කිරි දෙව සුසැට දෙනෙ කුන් පොවා, මවුන්ගේ කිරි දෙව දෙතිස් දෙනකුත් පොවා, දෙතිස් දෙනුත්ගේ කිරි දෙව සොළොස් දෙනකුත් පොවා, ඒ සොළොස් දෙනුත්ගේ කිරි දෙව අවදෙනකුත් පොවා, අවදෙනුත් මේ සැටියේ කිරිතෙල් බීජස ඇති වූ කල්හි වෙසගපුරපසලොස්වක් ලත් දවස් උදසන දෙනුත් අවදෙනාගේ කිරි දෙවනු සඳහා මුදලු වස්සන් තනපාමුලට ලං නො වනතුරු තුබු අඑත් බදුන් කිරි පිරුණු කල ඒ පෙලහර දුටු සුජාතා සියතින් කිරි ගෙණ නවුත්සැලියෙක්හි බහා අහරු දෙවිදුරු කපුරු සදුන් කඵවැල්දර උද ගිනි කොට කිරිබත් පිසත්ට පවත් ගත. ඒ බත් පිසන කල්හි මහත් දූවාණ වට සේ බුබුලු නැගී දක්‍ෂිණාවාතන ව ඇවිද්දි. කිරිපිකකුදු සැලියෙන් පිටත නො යේ ම ය. ඒ උදුනෙන් මදදුම් සුහකුත් උබට නො නැ ගෙයි. එකල්හි සතරවරමරජදරුවෝ අවුත් උදුනෙහි සතරදිග රැකවල් ගෙණ සිටියාහ. දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අබිපති වූ සක්රජ අවුත් දද බට පෙණෙලි උදුතට බහාලා ගිනි දල්වයි. මහබඹ ලිප්මුදුතට දෙලොස්ගව්වක් වටඇති අවසාලිත්ගව් වක් උසඇති රුවන්සේසතක් නගා සිටියේ ය. දසදහසක්

සත්වල දෙවියෝ දෙවිලා වෙති ද මිනිස්ලොවෙහි ද ඇති නාක් සියලු රස තමන් තමන්ගේ ආනුභාවයෙන් දඬුවල්බැමියක් පෙළා ම ගත්තා හේ ගෙනවුත් ඒ කිරිබත් බදුනෙහි බහා ලූහ එවේලෙහි සුජාතාවෝ ඒ ආශාවකී දෑක පුණ්ණා නම් දැසිය කැඳවා “බුහුනනි ගෙහි, මෙතෙක් කල් මෙවැනි ආශාවකියක් නුදුටු විරූමිහ. අද ඉතා පහන් වන වේලේ ම ගොස් දෙව්ලය හැමදපියා එව” යි කියා යවුහ.

එවේලෙහි පුණ්ණා නම් දැසිය ද සුජාතාවන් කී බස් මුදුනෙන් පිළිගෙන අප්පාලකුහරැක්මුලට ගොස් නිල්වලාකුලක් ලඟ ලහිරු මඬලක් මෙන් රත්වත්රැසින් ඒ රූක සද නැගෙනහිර බලා වැඩ හුන් උත්තමයා දෑක “අද අපගේ දෙවතාවානෝ රුකින් බැසපුහ අතින් කිරිපිටු පිළිගන්ව උන් වහැ” යි බියපත් ව වෙලෙව් ව වෙළෙව් ව ගොස් සාමදිගතිත්තට කීව. ඒ තෙපුල් අසා සුජාතා ඒ දැස්ස තමාට දෙවතාවන්හි තබා කතක, කවක, රසතා, නුපුර, තාබඩක, එක්වැටි, පාමුදු, පාසලුම්, පාබහම්, පාදංතද, ඔරවසුම්, විජවසු, කකුදපාද, පාදංගුලි, පාදනව, පාදනු, කිංකිණිකපාලා, ගසනමුද්දිකා, කසිපෝවිටු, රත්සවති, මණ්ඩකසිවලලු, මණ්ඩකසිවබම්, රුවන්වලලු, කාද, කාපපු, පමුනිලිංගම්, පට්ටකාර, රත්සළ මේ අදිටු සමාහරණයෙන් සැදි ලක්ෂ්‍යයක් වටනා සතරන්තලියක කිරි බත් පුරා එබදු රත්තලියකින් වසා උදග නැගි ලහිරුමඬලක් මෙන් හිස තබා සතියත් මුහුණු නමැති පියුම් සතුවු කෙරෙමින් ගැසූ අවසාරිදහසක් බෙරහසින් සත්වල පුරන්තියක මෙන් සොළොස්දහසක් ස්ත්‍රින් පිරිවරා නුගරුක මුලට ගොස් තලිය එකක අතට දී පියුමක් ලඟ පියුමක් කිබිසිති කරන්නා හේ ශ්‍රීපාදගට මුහුණ යොමු කොට වැද වැද සිටිකල්හී, බැලූ උත්තමයා, බුග්මසා දුන් පාත්‍රය අත්තසිතවු ගෙයින් අත නො දික් කොට උත්තා දෑක වැසු තලිය හැර “මේ තලියැ බුදිනට ම දෙමි” යි අතට පිළිගත්වා “මාගේ මතදෙල පිරුණා හේ ම නුඹවහන්සේගේ මත දෙල පිරේව” යි සතුවුවදත් කියා ගියපසු, තලිය ගෙන ගොස් නොරක්කුරු නම් ගඟතාගෙහි පුපුනිජසිත නම් තොට වැලිතලා තෙක තබා පෙරළී දිවන ජලධාරා තමැති වසාරොදුති පෙළෙහි දිවෙන ජලබිඳු තමැති එකාලපෙළත් ඇති තොට තමැති උකුළු ඇති ගඟ: තමැති අභිතාව රලු තමැති අතින් උලා නැවු කල්හි සුගදුරු මුදුනෙන් නැගි ලහිරුමඬලක් මෙන් ගොස් දිගෙන් ගොඩ නැගි වැලිතලාගේ හිද එකුත්පණස් පිඩක් කොට බත් වලද “මම අද බුදු වෙමි නම්, තලිය උඩුගං බලා යේව” යි ඒ නිල් වූ දිගමුදුනට දැමූ රත්තලිය ශරත්කාලයෙහි හිරුමඬල මෙන්

උඩුගං බලා ගොස් විකක් සිටි කාලනාගනිජයාගේ හවනගට වැද
 කකුසද, කොනාගමන, කාශ්‍යප යන තුන්බුදුන්ගේ තුන් පස
 මතු කොට හිඳින් යන බඩද පවත්වා ගව තිබිණි. ඒ හඬ අසා පිබ්ද
 ගිය මහකෙලකාගරාජයා “ජයෙන් පෙරේදත් පළමුදත් තුන්බුදු
 කෙනකුන්ගේ ගුණ කීමිහ. අදත් බුදුකෙනෙකුත් ඇති වූ නිසා
 වේද සි, යමිහ” යි අසුදහසක් නාමෙණෙවියත් හා දහකෙළ දහසක්
 තබන් පිරිවරා ගොස් දහසක් මුඛ මවා බුදුගුණ කියනව පවත්
 ගත්තේ ය. සාමිදරුවෝ ඒ බිතෙර සුපිපි සල්වෙනෙහි දිවාපිහාර
 කොට සවස්වේලෙහි දෙවියන් විසින් සල්වෙනෙහි පවත් ගෙණ
 බෝමැඩ දක්වා පළල අවලස්සක් පමණ තෙත රුවන්පවුරු හ,
 රුවන්වැලි හා අතුල පැ රුවන්බිම රුවන්කලස තබා දිවමහකෙල්
 මලින් සද තන්හි තන්හි රුවන්තොරණ රිදිතොරණ මල්තොරණ
 පිළිතොරණ රන්ඇඟැ රිදිඇඟැ මල්ඇඟැ පහන්ඇඟැ තහා එහි
 මිසුරුහඬින් හඬන මිණිකිකිණිදුල් බදවා තත්විසිතුරු දදපෙළින්
 හා රුවන්සේසඟින් සැදුම්ලද මගින් දෙව් බඹ නා ගුරු එ ආදින්
 විසින් ඉස්කාලද දිවකුසුම් රොහණ්ණයෙන් පූජා ලබමින් වැඩ දිවබෙර
 දිවතැවුම් පවත්නා කල්හි දසදහසක් සක්වල එක මලස්තක් සේ
 සැදුනු කල්හි එක සුවදකරඹුවක් සේ එක සුවදවිතක් සේ එක
 කපුරුවිතක් සේ කෙරෙමින් සාධුකාරබඩදයෙන් එකතින්තාද වූ
 කල්හි කල්පලක්‍ෂයක් පාරමිතා පිරු සොට්ඨය නම් බමුණු දුන් අට
 මිටක් කුසතණ ගෙණ බෝමැඩට එළඹ දකුණු දෙසට පිටලා උතුරු
 දෙස බලා වැඩසිටියෝ ය. එකෙණෙහි දකුණු සක්වල බැස රසාතල
 යෙහි ගැසීගියාක් වැනි වී ය. උතුරු සක්වල නැගී හවාගුයෙහි
 පහරන්තාක් වැනි වී ය එවේලෙහි සාමිදරුවානෝ ‘මෙතන බුදු
 වන්ට නො පිළිවනැ, සි සිතා රිදිදඹු ඇති ඉන්ද්‍රජිලකුඹයක් බදු වූ
 බෝරුක තුත්ගලක් පැදකුණු කොට බස්තාහිරට වැඩ එදෙස ද
 එසේ සැලෙන්නා සේ දැක මෙසේ තුන්දින තෙළුම්පත පිනිබිදු සේ
 පොළොව සැලෙන්නා දැක ‘මෙ තැන මාගේ ගුණ රදවාලිය නො
 ගෙ’ යි සිතා නැගෙනහිරට ගොස් නො සැලී තුබුනු බිම දැක ‘පෙර
 බුදුවරයන් කෙලෙස්අඳුරු තැසුතැනැ’ යි දැක තණ අතින් ගෙණ
 සලා තෙලිඅතින් පිරිසිදිනාක් මෙන් පොළොව පළාගෙණ උපත්
 තුදුස්රියන් තණඅස්තෙහි සතරඅතින් යුක්ත වූ විශ්‍රාන්තියානගෙන්
 පලගමන්තේ මහබෝකදට පිට දී නැගෙනහිර බලා වැඩඋන්සේක.

එ වේලෙහි සක්දෙව්මහරජ දසදහසක් සක්වල දසදහසක් ඔහු
 යන් පිරිවරා එක්සිය විසිරියන් තමාගේ එක්ගලක් පිඹිකල දස
 දහසක් යොදුන් දෙව්නුවර පැතිර සාරමසකින් සංසිදෙන
 හඬ ඇති ඒ ස්වභාවසහ සාමිදරුවන්ට පිබින්නට පවත් ගත. ඒ

සක වට කොට අටසැටදහසක් සක් තුන්ලොව බිහිරි කරන්නාක් මෙන් නෙමේ ම නමනව අ ක ශයෙහි හැසි ය. එබඳු ශක්‍රයෝ දස දහසක් සක් පිබිත්ට පවත් ගත්ත. සන්තුමින දිව්‍යපුත්‍රයෝ දස දහසක් තුන්ගවු උසැති රන්වාමර දසදහසක් සැලූහ. සුයාම දිව්‍ය පුත්‍රයෝ දසදහසක් තුන්ගවු වට ඇති මැණික්තල්වැට දස දහසක් සැලූහ. පසැවැහිව දිව්‍යපුත්‍රයෝ පළිතයක් ගේ තුන් ගවු උසැ ශරීරයක් ඇති ව ගව්වක් උස රුවන්බවුනු පැලඳ දහසක් ගැල් පුරාලත ආහරණ පැලඳ සතළිස්ගව්වක් දිග එක්නෙතෙක තුඩුගේ නම් දෙසියක් ගවු මාතගේ හුවද පැතිරණ, සාරසියක් මාතගේ සුවද හමා බස්නා, තුන්කෙළ සැවලසෑයක් අවුරුදු හියකල ම කිලුටු වත, අකුලා තුඩුකල තුබ්බලක් සා හෝ දුම්මැල්ල මලක් සා හෝ වත, ආශ්වාතීවත් කසිසඵවත් හැඳ සතර යාල දසාඩුණක් සුවද ඇග ගල්වාගෙන, සපු දුනුකේ නා සිහිත්ගෙත්ද දසමත් දෙසිද්ද පුරති උපුල් පරසතු කොමිලාර මහනෙල් වැටකේ කරානක් සොගනික මරුවක විදුවන මේ ආදි සුවදමල් යෙළියාලක් පැලඳ තුන්ගවු උස ඇති පබළුමය වෙහෙව ඇති ඊදිමය තත් ඇති ඉන්ද්‍රනිලමය පුරුක් ඇති බෙලුව පණ්ඩුචිණාභි ස්වණ්මයතතෙක, මැණික්මයතතෙක, ලොහිතංක මාතතෙක, මැසිරිගල්මයතතෙක, සත්රුවන්මය තතෙක යනාදී සත්තත නගා සරනා එක්විටක් ගායනා කළ කල සත්මත් සත්දවසක් මුළුලොවට කණ්මාත කරන්නාවූ දසදහස් තවසිය එකානුභවිකින් ගායනාවට පවත් ගත්ත. අටසැට දහසක් බෙර හා හි කියන දෙවිදුන් දහසක් සහිත එක්කුවීමක් බැගින් රැස් වූ කුවරිම් පණ්ඨදහසෙක් බුදුගුණ කිය කියා නවත්ව පවත් ගත්ත. තුන්ලක්‍ෂ විසිදහසක් දිව්‍යකුමාර වරු එ පමණ ම තුන්ලක්‍ෂ විසිදහසක් කුමාරිකාවරුන් හා රුවන් කරඬු හා දඬුවැටපහන් ගෙන සිටියහ. දශලක්‍ෂයක් බ්‍රහ්මයන් පිරුවැරු සහම්පතී මනාබ්‍රහ්මයෝ දසදහසක් දෙළොත්ගවු පළල ඇති කෙලකුඩ ගෙන සිටියහ. සාරසියප්‍රකොටියක් සෙනාව පිරිවැරු සතළිස්දහසක් වරම්පර්දරුවන් හා දෙලක්‍ෂඅසුදහසක් යක්ෂසෙනව් ගෝ “සතුරුකෙනකුන් වැද්ද නො දෙමින” සි සතරදිග රැකවල් ගෙන සිටියහ.

එවේලෙහි වගවර්තිමාරයා “සිඛාර්ථකුමාරයා මාගේ විෂය මැඩ ඉක්මවනු කැමැත්තේ ය. දැන් බෝවුල්හි උන්නේ ය”

මාර පරාජය

(57 පිටුව.)

දැන් ම මොහු දෙකකුල අල්වා පරසක්වල ගසම, මාගේ විෂය ඉක්ම
 යා නො දෙමි” යි, දසනිමිබරක් සෙනාව ඇරගෙන සක්වලගල මුදු
 නෙති දිගකට බිමබරක් බැගින් අවකොණෙහි අවනිමිබරක් සිටුවා
 “දිව්‍යබ්‍රහ්ම කොල්ලන් යා නො දී බිමබරක් ආකාශයෙහි සිට
 ගනුම. පොළොව රළුපන පමණ එක්නිමිබරක් ඇරගෙන මම
 බිමින් ගොස් සිඛානුකුමාරයාට කියවි දැනිමි” යි කී ය. එබස් ඇසු
 සෙනාව එකක්නුගේ වෙසක් අනෙකකු නො ගෙන සිඛානු
 කුමාරයා ගනුම. බදුව. මරව. නො හරුව. පග ගෙන පරසක්වල
 ගසම” යි සැහැසි කියන මරහුගේ බස් කන්හි පුරමින්, මෙ කී
 පරිද්දෙන් දසදිග ඇණි ලා ‘තමාගේ නායකයාට රැකවලුන් ගත
 මනා වේ දැ’ යි සිතා, දකුණුලයෙහි අවසාලිය ගව්වක් තැන රැකවල්
 ගත්ත. වාමපාශ්වයෙහි අවසාලිය ගව්වක් පමණ තැන රැකවල්
 ගත්ත. උසින් එක්සිය සිටුසාලිය ගව්වක් සිටියාහ. මාරදිව්‍යපුත්‍ර
 තෙම යෙලසියයක් යොදුන් උස ඇති අදුරුකුලක් මෙන් දෙකො
 පොලින් තික්මෙන ගිනිකඳ ඇති මුරතිමත් අත්‍යමාරයකු වැනි වූ
 කුඤ්චනාදයෙන් සක්වලගබ බිහිරි කරන්නාක් වැනි වූ ඔසොවාගත්
 ගිනි ගත් ඇඹුරක් ඇති ගිජිමෙබල නම් ඇත්රජහු පිට ගිඳ
 දහසක් අත් මවාගෙන දිලියෙන නොයෙක් ආයුධ ගෙන “මම
 වශවතීනිමාරයා වෙමි” යි හඬ ගැසී ය. ඒ හඬ අවිච්ඡේදයෙන් පවත්
 ගවාග්‍රය දක්වා සක්වලගබ ඇතුළත බිහිරි කරන්නාක් වැනි වී ය.
 අවදිග සිටි සේනාව ගැසු සවන්බෙරහඬ අසා දහසක් ගව්වෙහි සිටි
 දෙවියන් කන් පැලී යන්නාක් වැනි වී ය. ඒ කොලකල ඇසු
 දෙවියෝ ඉහිකරා ව බලන්නාහු මාරයෙකුට දැක කප නස්නා
 පවතින් ගැසු පුලුන්පෙද සමූහයක් මෙන් හිස් ලු ලු අත බිඳී දිවුහ.
 මහකොලනාගරාජයා අසු දහසක් නාග මාණවිකාවන් පෙරලී
 බලන පමණකුත් නො කොට ‘අඹුවන් පසු වත් බලාගත හැක්ක.
 මා ගැලවීගත මැනවැ’ යි පොළොව කිමිදගෙන ගොස් නාගගවන
 ගේ මුහුණින් කඩාගෙන ගින. සතලියදහසක් වරම්රජදරුවෝ
 තමන් තමන්ගේ පිරිස් කොසි ගිය බවත් නො දැන “බුදුන්ට
 රැකවල් පසු වත් කොට ගත හැක්ක. පණ රැකගනුමන” යි දිව
 ගොස් තමන් තමන්ගේ ගව්වයෙහි සැගවුනාහ. සක්දෙවරජ අත
 තුඩු සකෙහි අග මුල දැන ගත නො හී සක්වල ගල්හි කෙලා දස
 දහසක් ගනුසෙනාව හා බිඳී පලාගියේ යි. මහාබ්‍රහ්මයා තමා අත
 තුඩු හෙලකුඹය සක්වලගල මුදුනට දමා බබ්‍රිපිරිස් ගිය අත් නො
 දැන බුන්මලොකයට දිවී ය.

මාගේ ස්වාමිදරු වූ තිලෝගුරු බොබ්‍රිසවයෝ වූ කලි කපුටු
 සෙනනක් මැද භාස්වර හංස*රාජයෙකු මෙන් මාරසෙනාව මධ්‍ය
 යෙහි, තමන්වගන්සේගේ තෙජස් නැමැති ගිනිකඳට වැගිරෙන

* සිංහ

පළුහැටි සමූහයක් කොටත් ඒ සෙනාව නො සලකා, හුදකලා ව වැඩනුන්සේක. එවේලෙහි මහපොළොව වාමාවෘත්ත ව සෙමෙන් සෙමෙන් වෙඩිලන්ට පටන් ගත. මහපවනෙක් වෘක්කසමූහයන්ගේ කඳ කඩමින් කරනවමින් නැහෙන කඳ හා සමග සිසැරී දිවු පාංශුකඳවෙයෙන් අහස සදමින් ප්‍රාසාදයන්ගේ මසනකයෙහි අභිනව වෙසයන්ගේ උන්නාද*යක් සේ ගැඹුරු වූ සොෆා පවත් වමින් මහවත්වලින් නැඟු හකුරුසමූහයෙන් මගින්ගේ දුෂ්ට වළකා 'සත් සත්' යන අනුකරණ පවත්වමින් ඉතා වංචල ව ගැමිය. එකෙනෙහි, මළවුන් දහසක් වූ කල බඩ මුණක් ඇති එක් රුවක් ආකාශයෙහි නටා ල! එසේ වූ මායාරු දහස්ගණන් නටන්ට පටන් ගත. හිරුමඩල මාරසෙනාවට බා සැහවෙන්නාක් මෙන් අසාංගත වී ය. දසදිග දුමින් අදුරු වී ය. දරුණු වූ උල්කා දහස්ගණන් අහසින් හින.

මෙසේ වූ අවලක්ෂණ පෙනෙමින් සිටිය දී “සිඛාසිකුමාරයා දෙපළ නොට ගසමිහ”යි කවු ගත් සෙනෙක් දිවුහ. “ඌලා කළු වක් සේ විද සිදුරු කරමිහ”යි දුනු ගත් සෙනෙක්, සතුරකු මෙන් දුනුමට මිනිසා ගණිමින් පුදන මලක් මෙන් මොළොක් කොට හිපගිලිය ගණිමින්, විදිද යුතු ලක දුනුමිටින් වසමින්, ශාසය හා සමග දුනුදිය ඇද පිරිසුදු නියෙහි ශොභාව කණ වැලඳ ගණිමින්, අනුරාගය ගත් ඇඟිල්ල පෙරළා හිපගිලියෙන් ඇතුළුපිට හෙළමින්, නැත් කවා ගත් හිමුණය උඩුකුරු කොට යටි පිටින් ඇස් මරා බලමින් දිවුහ. “ඇහ ඇට තුනු කොට පළමිහ”යි පොරෝ ගත් සෙනෙක් දිවුහ. “විද ඔසොවමිහ”යි අඩයට ගෙන දිවුහ. “බිම හෙළා සි සානා සේ සැ පියමිහ”යි නතුල් ගෙන දිවුහ. “බිම ලු විපලක් මෙන් කෙරපමිහ”යි මොහොල් ගෙන දිවුහ. “සමක් බාරන්නා සේ බිම හෙළා කණු ගසමිහ”යි යවුල් ගෙන දිවුහ. “ඇහ දෙසිදුරු කරමිහ”යි කුනන ගෙන දිවුහ. “දමලා අනුමිහ”යි තොමර ගෙන දිවුහ. “දුගලෙක ලු සදුන් සේ කරමිහ”යි ගල්කුළු ගෙන දිවුහ. “ඉස්බොල්ල දවා හෙළමිහ” යි හිනි ගත් යවට ගෙන දිවුහ. “සිසාරා බොටුව කපමිහ”යි පාරාවලලු ගෙන දිවුහ. “මැදින් පොලු ගසමිහ”යි කෝල් ගෙන දිවුහ. “කර පය මසා දහ කරමිහ”යි දිලියෙන යදම් ගෙන දිවුහ. ‘බැඳගෙන බිම ලා අපුළාපියමිහ”යි පොරොදු ගෙන දිවුහ. “ලය පලා මස් ගණුමිහ”යි වජ්‍රාසුට ගෙන දිවුහ. “බඩ පලා අතුණු පාමිහ”යි භ්‍රිශුල ගෙන දිවුහ. කිසිකෙනෙක් “බඩ පලා අතුණු ගෙන කර

සිසාරමින් දෙතින් ලේ බොම්”යි කියා දිවුහ. කිසිකෙනෙක් යහ
ප්‍රෙන පිශාව වෙස් ගෙන දිවුහ. කිසිකෙනෙක් ඇත් අස් වලස්
දිව් කොටච බලු බලල් කැණහිල් (බක) මුහුණු වෙස් ගෙන දිවුහ.

මාරයා “ඇයි, කොල, සිටුවා යි! සිඬාච්ඡාමාරයා වහා මර
ව!”යි කී ය. එබස් ඇසු සෙනාව තුන්ලෝ බිහිරි කරන්නාක් මෙන්
හඬ ගහා තමතමන් අත තුඩු ආයුධ දමා ගැසුහ. ඒ සියල්ල
ආකාශයෙන් වස්තා මල්වැස්සක් සේ වැහිර ගියා. ඒ ආශ්වයාණිය
දුටු මාගේ ස්වාමිදරුවානෝ “මේ මාරයාගේ සෙනාව දසඇණි
යක් ව මා සම්පයෙහි සිටිති. මම පිරිසක් ඇති නො කෙළෙමි
ද? සාරාසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි වඩා වඩිතය කළ
මාගේ පාරමිතා නමැති යෝධයෝ දසදෙන මේ සෙනාව බිඳ ලිය
නො හෙද්ද?”යි සිතූ සේක.

ඒ සිත හා සමග දුනිපාරමිතා නමැති යෝධයානෝ ඉතා
ලහාර වූහ. “ස්වාමීනි, සැක නො සිතා වදාළ මැනව. නුඹවහන්සේ
මා ඇති කළ නියා නො සිතිය හැක්ක.* ස්වාමිදරුවෝ සිටු
කුලයෙහි ඉපිද බත් මේ නිමවන්ට වැඩිලත්සේක් සිතා වැඩි පසේ
බුදු කෙනෙකුන්වහන්සේ දැක පාත්‍රධාතූන්වහන්සේ ගෙන බත්
පුරා කැවන පිළිගන්වන්ට තමා ගත්සේක. එවෙලෙහි වශවර්ණි
මාරයා ‘තෙල දුතය වැළකුව හොත් මුගේ බුදුබවටත් අනන්තරාය
වෙයි. පසේබුදුන්ගේ ජිවිතයටත් අනන්තරාය වෙයි. අද ම ලාභ
දෙකක් වෙයි. මේ දුතය වළකම්’යි අසුරයන් දිග පුළුලැති
ගිනිවළක් මවා, ගිනි ගෙන දිලියෙන යකුලක් ගෙන ආකාශයෙහි
සිට ‘තෙල බත්පාත්‍රය දුන හොත් මේ ගිනි ගෙන දිලියෙන
යකුළින් තාගේ ඔලුව සන්පඵවක් කොට ලමි. නො දෙව’යි කී ය.
ස්වාමිදරුවෝ ‘තෝ කවරෙක්හි දැ?’යි වදාරා ‘මම වශවර්ණි මාර
යෙමි’යි කී බස් අසා ‘තා සේ වූ මාරයෝ දසකුත් මාගේ දත්
වැළකිය නො හෙති’යි වදාළසේක. මාරනෙම ‘බුදු වන්ට
පහන මහතානෙනි, මාගේ අදහස් පුරා, වැලි, ගින්නට ද පැන
නො පියන්නැ’යි කී ය. ‘එසේ වී නම් තාගේ අදහස් පුරා ගින්නට
පතිමි’යි පසේබුදුන්ට යොමු ව ‘මා කෙරෙහි පිහිටි තුන්අභ
සමාධි කොට පිළිගන්වමි. නුඹවහන්සේ කෙරෙහි පිහිටි අභිභ
දෙන හා පඤ්චාභයෙන් යුක්ත පිළිගැන්ම කොට වදාළ මැනවැ’යි
ආරාධනා කොට ගිනිවළට පිනුසේක. ඒ ගිනිවළ පලාගෙන සත්
දහසක් පෙත්තෙන් ගැවසීගත් හෙල නෙළුම්මලෙක් සුදු වූ
කෙසුරු කැමැති දත් නියාගෙන ‘මාරයා පැරද්දේ ය’යි සිතා

* නො හැක්ක,

සෙන්නාක් බඳු ව පැනනැංගේ ය. ඒ මල්කෙමිය මිරිකාගෙන වැඩසිට දන් දී මාරයා පරදවන සේකුත් අනෙකක් නිසා නො කළසේක. 'දන පාරමිතා ය'යි නම් ලත් මාගේ ම අඩුවක් නො වන ලෙස ම කොට වදාළසේක. එසේ වූ ස්වාමීදරුවානන්ට දස්කම් නො කෙරෙමි ද? වැඩනුන මැනවැ"යි කියා ඒ දනපාරමිතා නැමැති යොධයානන් දිවු මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිඳී සක්වළ මුවපිට වැහිර ගියාහ.

"කොල, අපගෙන් බිම්බරෙක් බිඳුනාහු ය. උන් කරණ සටනුත් අපි ම කරමහ"යි සැරසී සිටි නවබිම්බරෙක් පිරිස් දැක, 'මාගේ ශිලපාරමිතායොධයානෝ කොයි දෙ? හෝ?'යි සඳහන් කළසේක.

එවේලෙහි ශිලපාරමිතා නැමැති යොධයා අහිමුව ව "අයි, මා පසු බැස ගිය"යි සිතා වදාළසේක් ද? නුඹවහන්සේ තාරජ ව ඉපිද සම්පතෙහි ආලය හැර පෙහෙ ව තුබ්බසෙක වැදහොත්සේක. මගින් යන අභිගුණසිකබමුණෙක් රත්තුම්බ මත්තෙහි සුදු දරණවැල යෙන් යුක්ත ව හොත් නුඹවහන්සේ සැඳවලාහක මුදුනෙහි පුන් සදමඬලක් මෙන් දැක 'මේ තාරජු අල්වාගෙන වසනුවක් ලද මැනවැ'යි මන්ත්‍ර පිරුවමින් ගොස් බෙහෙත් සපා ඇඟට කෙළ ගැසී ය. කෙළ වැද වැද ගත්තන්හි පොළ නැහෙනකලක් මෙන් වෙදනා උපත. එතෙකුදු වුවත් කළකිරි බලන පමණකුත් නො කළ හෙයින් කාසික වූ දු:බවේදනාව උපත්බව මුත් මානසික වූ දු:බයෙක් උපතැයි නො සිතමි. ඒ තෙමෙ නුඹවහන්සේ වාලබිය තෙක්, ආකාශගංගාව බිම වැටී ගිය නම්, එබඳු ව බිම දිග හෙළා, එළකුරයක් සේ දෙබලදණකිකින් මැඩ වාලබිය අල්වා ගෙන, 'ආකාශගංගාව සමග නටන ජලවරයා දෙ? හෝ' යි නිච්ඡික යන් කියන පරිද්දෙන්, ඉස සිසාරා දුළුල කොට මොළොක් දණකින් මුඛයට පෑ දළ කැසී ය. ඕනට උපත් අනුරාගයක් මෙන් කට ලෙහෙයෙන් පිරිණ. මෙතෙක් දුක් විදුනා කල ඕනට කොපයක් පමණ කොටත් නො බැලූ නුඹවහන්සේ අනෙකක් නො සිතුවේක. 'සිලපාරමිතා ය'යි නම් ලත් මාගේ ම අඩුවක් නො දක්නට කොට වදාළසේක. එබඳු උපකාර කළ ස්වාමීදරුවානන්ට දැන් දස්කම් නො කෙරෙමි ද?" යි සිලපාරමිතා නැමැති යොධයන් දිවු මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිඳී සක්වළගල වැහිර ගියාහ.

"කොල, අපගෙන් තවත් ඇණියෙක් බිඳුනාවු ය. උන් කරණ සටනුත් අපි ම කරමහ"යි සැරසී සිටි අටබිම්බරෙක් සේනාව බලා "මාගේ තෙන්නමුසපාරමිතා කොයි දෙ? හෝ" යි සඳහන් කළසේක.

එවේලෙහි නෛෂ්ක්‍රමපාරමිතා නමැති යෝධයානෝ පෙරළි දිවුහ. “සැමිනි, නුඹවහන්සේ මුලලසුනසොමරජ ව උපන්කල්හි ඉස නරකෙසක් දැක, ‘ජරාව මා ඉස කෙස් අල්වාගෙන සිටිය දී තෘෂ්ණාවට ගැහි ව රජ කෙරෙමි දැ’යි එ දවස් ම අසුපි පිරුණු වැසිකිළියක් සෙසින් සියලු සමපත් හැර ‘මහණ වෙමි’ යි යන අදහසින් සුවරජ ව සිටි පුතනුවන් කැඳවා රාජ්‍යය භිතට පාවා දී ‘අපත් ඇරගෙන වැසිය මැනවැ’යි ශෝක සහිත ව කියන බිසො වුන්ගේ බස් නො ගිවිසත් තපසට යන්නට නික්මුනු සේක. බිසවු බාලසයෙහි පුරුදු සමනත් කෙරෙහි කළ ශෝකයෙන් ලෙහි පහළ අතින් පිට හෙළා හිසකේයෙන් වැනෙමින් පිදෙමින් කුඩා පුතනුවන් කැඳවා හඬහඬා, ‘පුතණ්ඩ නොප පියානත්වහන්සේ නොපත් අපත් හැර තපසට වඩනාසේක. වළකා ගත නො හෙවු දැ’ කිවු ය. මැති යන් කී බස් ඇසු කුමාරයෝ ‘අම්ම, මපියානත්වහන්සේ වළකා ගණිමි. නුඹවහන්සේ ශෝක නො කළ මැනවැ’යි අඩන මැතිගේ වළකා පියානත් ලහට ගොස් ‘පියානත්වහන්ස, මා වැනි ලදබොලද සුරතල් පුතනුකෙනකුත් හැරපියා තපසට වඩනාසේක් දැ’යි කියා දැනින් කර වැලඳගෙන ‘නුඹවහන්සේ ශුරවුට හොත් මේ අත ගලවා පියා නැගි ගිය මැනවැ’යි කිහ. එබස් ඇසු මාගේ ස්වාමිදරුවානෝ ‘මු කියේ සැබෑ ය. මේ ලදබොලද සුරතල් දරුවන්ගේ කර වැකුනු දැන ගලවන්නට උන් නො කැමැති කරවා බැරි ය. ඉදින් මම මේ එක් පුතකු කෙරේ සෙනහයෙන් රැදිනිමි නම්, මතු සුවිසිඅසංඛ්‍යයක් පමණ සසර දුක් විඳිනා දරුවන් කෙසේ නම් ගලවමි දැ’යි අත ගලවන පරිදි සොයනසේක් කිරීමට කැඳවා ‘ඉදින් මම මේ මැණික නිට දෙමි. දරුවන් කෙළනට හැරගෙන යා’ යි කියා ‘ඉඳ, මැණික’යි මැණික ඇ අතට දී දරුවන් ගෙන ගිය පසු වනයට නික්ම බොහෝ දවසක් වෙනෙහි තපස් කළ නුඹවහන්සේ ඒ දරුවන් සහිත රාජ්‍යසමපත් අඳුයම දැමූ කෙළපිඩක් කොටත් නො සලකා නෛෂ්ක්‍රමප නම් ලත් මා පිණිස පරිත්‍යාග කළසේක්. මෙසේ කෙළගණන් ජාතියෙහි රාජ්‍යසමපත් දෙමින් මා රැකි ස්වාමිදරුවන්ට මම දස්කම් නො කෙරෙමි දැ”යි නෛෂ්ක්‍රමපාරමිතා නැමති යෝධයන් දිවු මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිදී සක්වළගල වැගුරුණාහ.

“කොල, අපගෙන් නැවතත් ඇණියෙක් බිඳිනාවු ය. ඒ සටනත් අපි ම කරමිහ”යි සැරසී සිටි සත්බිම්බරක් සෙතාව දැක “මාගේ ප්‍රඥපාරමිතාව කොසිඳේ හො?”යි සඳහන් කළසේක.

එවේලෙහි ප්‍රඥපාරමිතා නැමැති යොධයා අභිමුඛ ව “බැහැර නො ගියෙමි. සම්පයෙහි ම සිටිමි”යි ලහර වී ය. ‘එක් සමයෙකැති නුඹවහන්සේ සෙනහා පණ්ඨිත ව බණ කියන කල එක් බමුණකු ගේ බාලඅඹවක් නොමෝ බමුණා බැහැර යවා ගෙය අවකාශ කොට ගන්නා කැමැති ව බමුණාට ගැණුමායම් කියන්නී ‘බමුණ, කෙලි කොලු සහායක් සොයා නො දුන්නෙහි නම්, ඇසිල්ලකුත් නාගේ ගෙයි නො හිඳිමි’යි කිවු ය. බමුණා බැමණිය කී බස් අසා ‘පින් වත, මා දන්නා ශාස්ත්‍රයකුත් නැත. අනික් කිසි වස්තුවකුත් නැත. කෙසේ නොපට කෙලිකොලු සහායක් ගෙනෙමි දැ’යි කී ය.

“එබස් ඇසූ බැමණි මු ලහ ලන්කල මට සැක කෙරෙන්න ම ය. යම්කිසි උපදෙසකින් මු බැහැර යවාපියා සැක නැති ව වැසපිය මි’යි සිතා, ‘බමුණ, තට කකුලෙන් යන්ට දිරිය නැද්ද? බමුණු ව උපන්නේ සිතානන්ට’ නො වෙහි ද? ජඩ වූ කඩදන් මාල්ල, තඹවිටි මැළිය, ගෙයි වක ගසා ගෙන නො හිඳ ඇඳ බුරුල් කොට රට ඇවිද රන් සිතා ගෙන ඇර කෙලිකොලු සහායක් ගෙනඇර දෙව’යි කීව. එබස් අසා බමුණා බැමණිය ලවා අත්සුණු කැවුම් පෙවුම් ආදි මහ උපකරණ කරවා ගෙන, නැවත ගෙයි දුළුල නැන් තර කොට, දර ඇඳ ගෙයි ලා, පැනුන් ඇඳ වලන් පුරාලා බත්බුලන් තබාලා, අතගුලෙන් රූපාන ලදරුපිරිමින් දෙර ඇරපිය නො හැකි නියායෙන් දෙර තර කොට ලා, අඹු ලදුරිකකුත් සිඹ කැඳවා ‘මරණ නම් දැනගත නො හැකි දෙයෙක. සොදර, කී බිණු දෙයෙක් ඇත් නම්, කෂමා කරව. මා එතතුරු දිවි රැක්මෙහි සිති ඇති වව. වෙලේ නො වෙලේ ගෙන් පිටත් නො වව. සොරෙක් නොප ගසාපි නමුත් අලාභ ය. අනුන් හා සොරසාද කවා චකුත් නො කරව. කරවු නමුත්, අතරතුරෙහි පුරුදු සමක කෙතෙක කැසි මාත් සදහන් කොට පියව’යි අඹුව සිසාරා තුන්විටක් පැද කුණු කොට සතර තැනක බිම බැස ගෙව වැඳ ඇකිළිඇකිළි පාතට බැස පිපගෙන නිකට ගෙන සිඹ සනහා සමු ගෙන අනවැලන් පිළිකුඩයන් මන්ත්‍රපොතන් ගුලිපයින් කෙණ්ඩියන් එක්පට වගන්සකලන් සැරයටියන් සකන් යන මේ ආදි වූ බමුණන්ට අනු රූප වූ පිරිසර ගෙන පසුමිබිය කර ලා නික්ම, රට මැද සිතා මසු රන් සත්සියයක් ලැබ ගෙන, නැවත ගමට එන්නේ සාදුකින් පිහින ව පැන් ඇති එසු තෙතෙක හිඳ පසුමිබිය මුද අත්සුණුසුගක් කා පයිය නො බැඳ පැන් බොන්නට ගියේ ය.

“එවේලෙහි එතැනට නුදුරු තුඹසෙක වසන විමසොර නයෙක් අවුත් අත්සුණෙහි ගඳින් පසුමිබියට වැද දරණ ලා ගත. බමුණු පැන් බී අවුත් පසුමිබිය නො බලා බැඳගෙන කැරු ලා නික්මින.

එවේලෙහි එක් දෙවියෙක් 'මාගේ ස්වාමිදරු වූ සෙනභපණ්ඩිත යන්වහන්සේගේ අසාධාරණ වූ ප්‍රඥාව දෙවිමිනිසුන්ට ප්‍රකාශ කරණු පිණිස බමුණාට පැනයක් කොට කියමි' සිතා 'බමුණ, තා ගෙට ගිය හොත් තාගේ අඹුව මිය යි. මහ ලැග්ග හොත් තෝ මියෙහි'යි කී ය. එබස් අසා බමුණා 'ගෙට යන්න' බැර ය. මහ ලැග්ගටත් බැර ය. කුමක් කෙරෙමි දෝ හෝ?' යි සිතා හඬහඬා නියමින් කඳුළු ගසගසා යන්නේ මල්පහන් ගත් අත් ඇති ව මාගේ සෙනභපණ්ඩිතයන්දුගේ බණ අසන්නට යන්නවුන් දැක 'කොයි යවු ද?' යි විමාරා, 'සෙනභපණ්ඩිතයන්වහන්සේගේ බණ අසන්නට යමහ'යි කී ගැණුන් පිරිමින්ගේ බස් අසා 'පණ්ඩිත වරු නම් කොපමණ වූ ශෝක දුකකුත් තමන්ගේ නුවණින් හරණට පොහොසත්හ. එතනට යෙමි' යි ගොස් බණපිරිස කෙළ වර පසුම්බිය කර තබාගෙන හඬහඬා සිටියේ ය. එ වේලෙහි මාගේ ස්වාමිදරුවානෝ උදයගිරිපර්වතසනකයෙන් නැගී ලග්ග මඩලක් මෙන්, මනහර වූ රූපවිලාසයෙන් ආකාශගඹයාවේ ජල ධාරාව ඇර සියලු සතුන් නාවන කලක් මෙන්, මෙලෝ පරලෝ හඟවා බණ වදරණසේක. ඒ උත්තමයානන්වහන්සේගේ සාරාසංඛ්‍යා කල්පලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි පිරු සුවරිතානුභාවයෙන් ලත් කටහඬෙක් ල. අතනනාපරිමාණ සත්ත්වයන්ට රැස් කළ සෙනභරසය බඩ නොගන්නා හෙයින් වමාරන්ට කට දල්වන්නාක් මෙන් වදරණ ඕහිරි බණෙක් ල. කෙසේ වූ බස් ද? කෙසේ වූ විශත්කමෙක් ද? කෙසේ වූ මෙලෝ පරලෝ දුක්වීමෙක් ද? කෙසේ වූ ල ගන්නා ධම්මකත් වැදෑරීමෙක් ද? ඒ බණ වැදෑරීම ඇසු කවරකු කණ මි වක්කලා සේ නොපිණාගියේ ද? කවරක් හුගේ ඇසෙක් සතුටුකළලෙන් නො තෙමිනි ද? කවරක් හුගේ ඇසෙක් නලල නොනැටී ද? කවරක්හුගේ සියලු ලොම් සතුටින් කෙළින් නොසිටියේ ද? කවරක්හුගේ කට සාධුකාරයෙන් දෙබවල නුඩුයේ ද? කවරෙක් 'උපන් ආත්මයෙහි විපාක ලදිමි' යි නොසිතුවේ ද? මෙසේ කුහුලින් සැදි බණපිරිස් අතුරෙහි ස්වාමිදරුවානෝ නොසතුටුමුහුණ සතුටු බවමින් සතුටු මුහුණ දියුණු දියුණු ව සතුටු බවමින් ඇත් මැත් බලා බණ වදරණ සේක්, බණපිරිස කෙළවර එක ම එක බමුණු හඬහඬා සිටියා දැක 'බමුණ, තා අඩන ධාරණ කිමිද?' යි විමාල සේක. එබ සට බමුණු කියන්නේ 'පින්වත් මහතානෙහි' ගෙට ගිය හොත් අඹු මියෙයි. මහ ලැග්ග හොත් තෝ මියෙහි'යි කියා දෙවියකු කී බස් අසා 'ගෙට ගිය හොත් මාගේ සොද මුහුණැති අඹුසිහින්ග මියේ දෝ නො?' යි ගෙට නොයා ගෙමි. 'මහ ලැග්ග හොත් මම මිය ගියෙමි නම්, මාගේ භාග්‍යාව දුක්ක නොගෙමි දෝ නො?' යි මහ ලැග්ගත් නොගෙමි. ඒ මට වදල මැනවැ'යි කී ය.

“ඒ අසා උතතමයානෝ මියන කාරණය දැක බමුණා කැඳවා ‘තා අත පසුම්බියේ අත්පුණු ඇද්දැ?’යි විමාරා ‘ඇතැ’යි කී කල ‘අද දවස කැසි දැ?’ යි විමාරා ‘කැසි’ කී කල ‘පැන් බොන්නට යන් නෙහි පසිය බැඳලා ගියෙහි ද?’ පැන් බී පියා අවුත් බලා පියා බැන්දෙහි දැ?’යි විමාරා ‘නො බැඳ ගියෙමි. නො බලා බැන්දෙමි’යි කී බස් අසා ‘එසේ වී නම්, බමුණ, තා පැන් බොන්නට යාදී අත් පුණුගදින් තෙසක් පසුම්බියට වන. තෝ ඒ නො බලා ම බැඳ ගෙණ කරලා ගෙට ගියකල තාගේ අඟු පසුම්බිය ඇතුළේ කිමි දැ යි අත පොවයි. එවෙලෙහි සපියා ඇ අත දෂට කොට මරයි. මේ ගෙට ගිය හොත් අඟු මියන නියා ය. මහ ලැග්ග හොත් පසුම්බිය මුදු අත්පුණු පුහක් කම් සිතා පෙටු අත දෂට කොට තා මරයි. මේ මහ ලැග්ග හොත් තා මියන නියා ය. පසුම්බිය බිම තබා දික් දණ්ඩකින් ගසාලවා’යි වදාළසේක.

* “ඒ ඇසු බමුණු හසින් වෙටුලා සිටි සේ සිට ම යුහුසු ව පසුම්බිය බිම හෙළාපියා ‘තමා සිඟු දෙයත් නො ලැබ අඟුවත් නො දකිමි’ යන බසින් සිටියේ ය. එවෙලෙහි දෙබල දිවක් ඇති ව සුස්මමින් මැත් වූ නයා දැක ‘සඵඤ්චරකෙනකුත් කිවා වැන්නැ’යි සියලු සතියෝ සතුටින් ඔල්වරහබ ගසා පිළි පල දතා දමන්ට පටන් ගත්හ. බමුණු තමා සිඟු මසුරන් සත් සියය බොධිසත්වයන්ට පිදී ය. බොධිසත්වයෝ අතින් තුන් සියක් ලා දහස පුරා දී ‘බමුණ, තා සිතා එවුවෝ කවුරු දැ?’ යි කියා ‘මාගේ අඟු සිහිත්තිය’යි කී බස් අසා, ‘ගෙය අවකාශ කරණු පිණිස තා බැහැර යැවූ ය. තා දුක සේ සිතාගත් රන්සුහ සොර සැමියාට දීපියයි. රන් මහ සෙමෙන් සහවාලා ගෙට ගොස් සැහවූ තැන් අඟුවට නො කියව’යි අවවාද කොට යැවූසේක. එලෙසට රන් සහවා බමුණු ගොස් රු දොරකඩ සිට ‘පින්වතිය’යි බැණවී ය.

“බැමිණියගේ සෙනෙහැති සොර පුරුෂයාත් ගෙයිම ය. බැමිණි නැගී සිට යන පසාරයෙන් පාන වඩා කඩ එල්වා හැඳ සොර බමුණා තමා පිටි පස්සේ හිඳවා අගුළු කණුව මුල ඉවත් ව සිට දොර ඇර බැණ ‘ඇයි බමුණානෙහි, අප නිවහලබව තෙපි ම දතුව. මෙතෙක්ද කල් යන්ට ගිය රට සැප ද? අප කෙරෙහි සැහන් තැන්තේ දැ?’ යි කියමින් සැමියා අත ගෙණ ගේමැද්දට උපුල්ලා* ගසාලා පය ඔසොවාලා සොරසැමියා දොරකඩින් යවා ඇදෙහි හිඳ පසුම්බිය මුදු කිසිවක් නො දැක රුහැණි ව දැළිපත ඇඳ ‘ගිය වන ම අවු දැ?’යි කිපුනා ය. බමුණු එවෙලෙහි කල හසින්

* ගෙමැදට කුල්ලා

සාමිදරුවානන් කළ අවවාදයෙහි සිට ගත නො හී 'සොදර, මට නො කිපෙව. ගෙණා මසුරන් දසක් අසවල් ගස මුල තබාලීම. තෙපි මේ ගම්පිටත නො ගඳුනන වතලාගැබෙක් ගත්මුලෙක් නැත. උදසන ගොස් රන්සුග ඇරගණුව'යි කී ය. එවිට බැමණි මුණ සෝධන පසාරයෙන් අතින් පැන් ඇරගෙණ දොරට ගොස් දොර සිටි සොරසාමියා කණට නොදුරාලුව. උෞ ගොස් බමුණා තුඩු නැතින් රන් ඇරගත. බමුණා උදසන ගොස් බලා රන් නො දැක සිස්වල දැක ලෙන් ඇවිලි කටින් පලායන සොක ඇති ව මියෙහුඩුසුරු සුසුමක් ලා 'මම ගෙට ගියෙමි නම්, මේ රන් මට පවත් නො වෙයි. සියලු සතුන් ලෙහි ගිනි නිවන සෙනඟ පණ්ඩිතයන් මුත් මේ රන් පවත් කොට දිලන්ට සමෘද්ධි කෙතෙක් නැතැ'යි සාමිදරුවානන් ලඟට දිවගොස් වැද වැද එකත්පස් ව ආනආනා සිටියේ ය. එවෙලෙහි මාගේ සාමිදරුවෝ බමුණාගේ වකිතයෙන්, 'ඇයි බමුණ, මා නො කියන්ට කී දෑ අශ්‍රවට කියාපි ද? ගොක නො කරව. තාගේ රන් පවත් කොට දිලමි. අපගෙන් වියදම් ඇරගෙණ ගොස් තාගෙන් බමුණන් සත්දෙනකුත් හා අශ්‍රවගෙන් දන් කන බමුණන් සත්දෙනකුත් හා පවරා දවසකට තාගෙන් එකකු හා ඇගෙන් එකකු නියායෙන් හැර අනන්‍යයේ දවස තාගෙන් එකකු හා ඇගෙන් එකකු හා දෙන්තකු දන් කන කල අවුත් මට කියාලැයි කියා යවා, බමුණු ගොස් එලෙස ම කොට අවුත් කිකල බැමණියගෙන් දන් කන බමුණා ගෙන්වාගෙණ 'බමුණ, තා අසවල් ගස මුලින් ගත් මස්සෙන් දහස වහා දිලව. නුදුත ගොත් දන්තෙහි වේ දෑ'යි හය ගන්වා මස්සෙන් දහස දෙවා වදාළයේක.

"එපවත් ඇසූ සියලු ජනයෝ සමාධි දිග. සාමිදරුවෝ සොරා රන් ගත් බමුණාට 'යට ගිය දවස තා කළ පාපකම්යෙන් දුන් දිළිඳු ව උපන්නෙහි ය. දුන් කළ සොරකමින් මතු තරකාදි සතර අපායෙහි දුකට පැමිණෙන්නෙහි ය. මතු මේ බන්දක් නො කරවැයි අවවාද කොට වදාළයේක. එවෙලෙහි ඔබ සම්ප යෙහි සිටි ලදරු පුරාමයෝ 'සාමිනි, මෙපමණකින් මේ අවවාද යෙහි සිටුනා බමුණෙක් නො වෙ'යි. දුෂ්ට වූ බමුණා මහලු බමුණාට කළ ගහට මහත් යැයි අත් කර අල්ලා ගෙණ එතැනින් ඔබ්බට ගෙණ ගොස් 'තමාගේ ය යි අශ්‍රවක් ඉදවා නො ගෙණ වේලේ නො වේලේ අනුන්ගේ අළු දොරක් පි දොරක් බලයි ද? නො බලයි දෑ'යි වල්යකකු අතැ වැටිගිය කුකුළකු මෙන් බමුණා හය ගන්වා කිකිණි බිණරමස් සමයෙහි පල ගත් තල්වනයක නියන්වායි වට

කල නැටි පර ව වැටෙන තල් මෙන් අතින් පසින් තලා දුමුල කලාහ. සාමිදරුවෝ ඔහු ගෙන්වාගෙන 'බමුණ, නා කළ පර දරකමියෙහි ද සොරකමෙහි ද විපාකයෙන් පරලෝ ගොස් විදුනා දුක් නිබ්බෑ දී මෙලොව මෙබන්දක් දුටුයෙහි ම වේද? මතු මෙබන්දක් නො කරවා'යි අවවාද කොට පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා වදාරා අමු ඇති බමුණාට 'තව හිත පක්ෂපාතකමක් නැත්තා වූ මේ සෙර බැමිණිය වුව මනා දෑ'යි වදාළසේක. 'යහපත, සාමිනි, වදාරණ බස! ඇ ඇරපුව හොත් මම රුකෙන්නෙමි ද? අඹ විවාළ වුත්තට පැළදොර ගසෙහි දෙල් මේ සා ඇතැ'යි කීවා වන්න. මා ගේ සදමුහුණු ඇති අමුසිහින්ත නැතොත් මා රුකෙන්නේ කෙ සේ දෑ'යි කී බස් අසා සාමිදරුවානෝ ලඟ ගෙයක් නංවා බමුණාත් අමුත් ඊ ලවා කෙලිකොළ සහායත් දී රුකි සේක. නුඹ වහන්සේ අනෙකක් නිසා එය නො කළ සේක. 'ප්‍රඥපාරමිතා ය'යි නම් ලත් මව ම කිරිනි උපදවනු පිණිස කළසේක. දැන් බලා වැඩි හුන මැනවැ'යි ප්‍රඥපාරමිතා තමාහි යොධයන් දිවු මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිඳි සක්වලහල වැහිර ගියාහ

"එමබල කොල, තවත් ඇණියෙක් බිදුනාවු ය. තර ව සිටුව"යි සැරසි සිටි සබිම්බරෙක්* සේනාව බලා විශ්විපාරමිතාව සදහන් කළසේක.

එවේලෙහි "නුඹවහන්සේ මහාජනක රජ ව ඉපිද නැටි නැඟි මුහුදු වඩනා කාලයෙහි නැව නැසෙන කලා මුහුදට පැන සත් රු සත් දවැලක් මුළුල්ලෙහි නිල්වලාකුළෙක කෙළනා විදුලියකලබ්බ සෙසින් මුහුද පිනද්දී මණ්මෙධලාදෙව්දුව අවුත් 'යම් කාරියකින් පරතෙර දුක්ක නො හැක්කේ වේ ද, ප්‍රයෝජන නැද්ද, ශරීරයට පිඩා වන පමණක් ම ද, එසේ වූ උත්සාහයෙන් ප්‍රයෝජන කිමි දෑ' යි කී කල 'එසේ නො කියව. විශ්වියක් නො කොට නැසී යාම නිනුටව හෙතු ය. පුරුෂයන් කළ මනා විශ්වි කොට නැසුනොත් පරිභව නො වන්නේ ය. කළ විශ්වියෙහි විපාක කුදු වූ ද? මා හා කැටි ව නැටි නැංගෝ විශ්වි නො කොට මුදුබන් දූහ. මම විශ්වි කොට නොප වැනි දෙව්දුවක දක්තව ද කපාවට ද ලදිමි යි; එම විශ්වියෙහි විපාක ම නො වේ දෑ' යි වදාළ බස් ද දෙව්දු අසා 'කියේ යහපතැ' යි ප්‍රශංසා කොට දිවපහස් පතුරුවා වඩා ගෙන ගොස් ජනාකරජ්ජුරුවන්ගේ මගුල්උයන මගුල් සලවට ලා සමු ගෙන ගියා ය. එකප්පි පුරොහිතබමුණා ඇතුළු වූ රාජ්‍යවාසීන්-විසින් හල පුස්ථය නුඹවහන්සේ ලඟට අවුත්

නැතෙන්නට යොග්‍ය ව සිටියේ ය. ඒ දෑක සතුටු වූ බවුණා විසින් 'බවුනු පැලඳ රජ පැමිණිය මැනවැ' යි ආරාධනා කළ කල වොටුනු පැලඳ සන්දහසක් අවුරුදු රජ කොට තුන්දහසක් අවුරුදු තපස් කොට කෙළවර බ්‍රහ්මලොකයෙහි උපත්සේක. මුසුද පිතා උත්සාහ කොට මෙතෙක් අභිවාසියට පැමිණි නුඹවහන්සේ විසින් තම ලත් මානේ ම අඩුවක් නො දුක්වූසේක. එ බදු යාම දරුවානන්ට දුන් දර්ශන නො කෙරෙමි ද?" යි විශ්වපාරමිතා තමැති යොධාන් දවු මුහුණ එක් බිම්බරක් බිදී සක්වලගල වැගුරුණාහ.

"කොල, නැවතත් අපගෙන් ඇණියෙක් බිදුනාවූ ය. ඒ සවනුත් අපි ම කරමිහ" යි සැරති සිටි පර්වතබරක් හේතුව බලා ඤානනිපාරමිතා තමැති යොධාන් සදහන් කළසේක.

එ වේලෙහි "සාමිනි, නුඹවහන්සේ ඤානනිවාදී තපස්වි කලා කලාබු රජ්ජරුවන්ගේ උයනෙහි සෙතෙව් රජුන්ගේ ආරාධනා වෙන් වසන කල්හි රජ්ජරුවෝ අන්‍යාපුරවාසීන් පිරිවරා උයන් කෙළා අභිගන් ක්‍රියා සේවකයා ඇකසේ භික්ෂු තබාලා තිදන්ට වත්හ. සෙසු යිනු නොබිසවගෙන් සමිපයෙහි බණ අසන්ට වත්හ. සේවන් ඇකස සොලවා රජු පුබුදුවාපුව. එ වේලෙහි ඇත් මැත් බලා සේවන මුත් සෙසු සොළොස්දහසක් පුරස්ත්‍රිත් නො දෑක 'සසර කෙල්ලෝ කොසි ගිගෝ දෑ' යි විවාල රජහට 'තපස්වි කෙනකුන්ගෙන් බණ අසමිහ යි කියා කෙළිත්' කීහ. එ බස් ඇසු රජ ද 'බිහට කියවියක් දනිමි' කියා කඩු ගත් අත් ඇති ව ගොස් 'මහණ, තෝ කවර වාදී වෙහි දෑ' යි විවාලේ ය. ඒ ඇසු යාමිදරුවානෝ 'ඤානනිවාදීමිහ' යි වදල සේක.

"එ බස් ඇසු රජ 'මොහුගේ ඤානනිවාදය බලන්ට කටුසැමිපිය ගෙනෙව' යි ගෙන්වාගෙන මාගේ රන්වන් යාමිදරුවානන් අස් තෙත් ඇද බිම් ගෙලාගෙන දකුණුලයේ පාරදහසෙක, වමැලයේ පාරදහසෙක යි පාර දෙදහසක් ගැස්වී ය. ගෙහි ගැසෙන කලා යාමිදරුවානෝ බුදු ව මතු ජය ගන්නා කෙලෙස්සමුහන්ට ජය රෙබා කොට සිතා 'දූලයේ ඤාමාසවක් නැතැ' යි වදල සේක. 'එසේ වී තම දෑත දෙපය කන් නාසා කප' යි කියා කැප්පි ය. එ වේලෙහි අතපය කන් නාසා අභිලන්ට අල්ලන්නාක්නු කෙරෙහි සැරණ මොත්‍රි කොට 'එමිබා මාගේ අධ්‍යය කන් නාසාගේ ඤාමාගෙක් තුබුයේ නො වෙයි. තා තබා මාරුන් දහසක් විසිනුත් නො සොල්වාලිය හැකි සැටියේ මාගේ ලෙහි ම තුබුයේ ය' යි වදල බස් ඇසු රජතෙම 'ඤානනි තුබුයේ වැලි මේ තැන දෑ' යි විචිඛිත්

ලය තලන්ට පවත් ගත. සමස්තලෝකයෙහි සතියන් කෙරෙහි පුරු තබා ගත් ඝාතනිකයෙකු ලෙසි මනා ගන්නා හෙයින් මේ රජ විච්ඡිත් තලතලා පැවති ය'යි සිතමි. එසේ නොයෙක් වධ කොට තමාගත් රජහු රජසමපත් දුන් පුතකු සතුටින් බලන පියාතනෙකකුත් මෙන් 'මේ මව කල අපරාධයෙන් රජහට දුකෙක් නො වේව' යි සිතා බලන ස්වාමිදරුවන්ට පෙනෙන තැනින් ඉවත් වූ කල්හි අවිච්ඡිකාරකයෙන් ගිනිදෑල් දිව අවුත් පොළොව පැළි ගිය තැන ගැලුනු රජහු සියලුක වෘත කරකයෙහි ගෙළී ය. 'ඔහු තමාගේ කම්බලයෙන් එසේ ගිය බවක් මුත් ස්වාමිදරුවෝ කලි ඵ්සා මහත් කම්බලයක් ඉවසන සේක් ඝාතනිය යි කම් ලත් මාගේ උනතාවක් දෙව්මිනිසුන්ට නො පෑ සේක. එසේ වූ නුඹ වහන්සේට දුන් දස්කම් නො කෙරෙමි ද? බැලුව මැනවැ' යි ඝාතනිපාරමිතා නමැති සොඬයන් දිවූ මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිඳි සක්වලගල වැගුරුණාහු ය. ✓

"ඇයි කොල, තවත් ඇණියෙක් බිදුනාටු ය. ඒ සටනුත් අපි ම කරමිහ"යි සැරහි සිටි සතරබිම්බරක් පිරිස් දෑක සන්තාපාර මනාව සදහන් කළසේක.

එවිට "ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේ සුතසොමරජ කල පුසනැක තිත් තහන්ට උයන් වඩනා තැන දී නිසදු කම් බමුණාතත් 'සතාරහගාථා ය. යි යන බණක් නුඹවහන්සේට කියමි යි යන සිතින් දුරුමග ගෙවා ඇමි යි, බණ ඇසුව මැනවැ' යි කී බස් අසා 'අද දවස් පුසනැකතින් තාන්ට ගිය මනා ම ය. අවුත් බණ අසමි. එතෙක් සැතපි හුන මැන වැ' යි බමුණාට බත් පිළි ගෙවල් සම්මත කොට උයන් ගොස් නසා මගුල්සලෙහි සැරසෙන අදහසින් උත්සේක. එ වේලෙහි පොපිසාද. කම් රජ 'සැරසුනු ජප බර ය' යි දිය දෙබේ කොට දියරකුසා මෙන් මැත් ව තලල අල්ලක් තබා ගෙන කඩුව ගිස තවමත් 'කොල, මම පොපිසාද ය!' යි කම් අස්වමින් කප නස්නා සමයෙහි ගුගුරා දිවූ ගිනිකදක් මෙන් සෙද දිව අවුත් වත. ඔහු දුටු ඇතරුවෝ ඇතුත් සමග හුනාහ. අසරුවෝ අසුන් සමග හුනාහ. රථාචාරිනු රථ පිට ම හුනාහ. පාබලසෙනහ ආයුධ හෙලා සිටි සිටි පල ම හුනාහ. පිරිස් බිදුනත් ඇත්පොච්චකු දුටු සිංහරාජයකු මෙන් තියවල ව සිටි බොහිසකු යන් දෑක තෙත් රජදරුවන් ගෙන ගිය සේ දෙ කකුල් ගෙන ඉස සිහින්කකුලෙහි ගසමින් නො ගෙන ගොස් 'ගුරුන්වහන්සේ ය' යි

යන ආදර සිහිත් යට පයව වැද කර හිඳුවා ගෙන වාසලින් යාම කල් යන හෙයින් සම්පයෙහි තුඩු අවලෝකයින් උස පවුර මිටි මිශර පොල්ලක් මෙන් පැන වැටී හුන් ඇත් අස්පෙළ ගල්කුළුසමූහයක් මෙන් මිරිකමින් රථහිත් මිරිකා අත්බිඹරක් මෙන් තට්ටමින් වැහිර ගිය එළකායුධ දුනු ඇ නුගපරචලා මෙන් මිරිකමින් එක සේ දෙලෝකේවකින් පමණ තැන් රැකවල් ගෙන සිටි සෙනාව මධ්‍යයෙහි දිවගෙන ගොස් පසුපස්සෙහි ආ කෙනෙකුත් නො දැක සෙමෙන් සෙමෙන් යන්නේ ස්වාමිදරුවානන් ඉසින් පැන් බින්දු වක් තමා ලෙහි හුනුවා දැක කළුපෙපෙදෙකැ යි සිතා 'මේ ලොව මරණට නො බානා කෙනෙක් තමී තැන. මේ බදු ලොකානිත නුවණැති සුකසෝමරජ්ජුරුවෝ පවා මරණහසින් අඩති. කාරණ විවාරම්' සිතා 'ආත්මප්‍රේමයකින් හඩන්නෙහි ද? නො හොත් තැයන් කෙරෙහි සොකයෙන් හඩන්නෙහි ද? නො හොත් රාජ්‍ය ලොහයෙන් හඩන්නෙහි ද?' යි විවාද කල 'තැන. ඒ සියල්ල ම පිණිස හඩන්නෙමි' නො වෙමි. 'නදා තම බමුණත් කෙනකුත් ගෙන් සෙව බණ අසමි යි නියම කොට උයන් ගිය මම තො' අතට සම්භව වීම. එ බස බොරු වෙති' යි කී කල 'මේ සා මහත් සම්පතෙහි පිහිටි ආත්මය නො රක්තට සිතා සැබෑ බස ම රක්තට සිතන සේක. සැබෑවින් කවර ආනිසංසයක් දක්නා සේක් ද?' යි විවාදේ ය.

"එ. බසට 'එම්බල පොදිසාදය, පොළෝතෙලෙහි යම් උතුම් රසජාතියෙක් ඇත් තමී, ඒ රසජාතීඅතුරෙන් සබාරසට වඩනා රසයෙක් තැන. සබාගුණෙහි පිහිටි පමණින් ජාති ජරා මරණමුහුදින් එ තෙර ව නිවන් තමැති නිතිය පවුන්ගමට යෙහි. තෝ දැන් මා අළුයේ වී තමී, ගොස් බණ අසා ධම්මකටිකයන්ට සත් කාර කොට නැවැත නොපගේ බිලියමට මාගේ බස් සබා කොට එමි. බණ අසා සාදර කෙරෙමි යි කියා බමුණන්ට ගිවිස අවුත් එසේ නො කෙලෙමි තමී බිම තුඩු මල කර ලාගන්නාක් වැනි යෙමි. ගොස් එක ගමතෙහි සැක සිතවු තමී, කරින් බා බිම සිටුවා ලව. දිවුට දිලම්' යි කියා කරින් බැස කඩුව හා අභයරිය ගෙන දිවුට දි 'සබද, රජදරුවන් නො කළමනා ශප්ථ කොට, ගොස් නො රැදුන මැනවැ යි; දේවතාවානෝත් නුඹ හැර බිලියම් නො පිළි ගනිමි යි කිවු ය. මට බාධා නො කොට සෙව දවස් වහා වැඩිය මැනවැ' යි කී පොරොන්දයෙන් බස් ගිවිස සමු ගෙන ගොස් බමුණා තත් ඉස් සෝධා නභවා සඵ හදවා තමන් මේ නිමවන සැටියේ බත් කවා කෙලකුඩය යට සිංහාසනයේ වඩා හිඳුවා මිටි තෙතක හිඳ සුවදින් මලින් පුද ආදර සහිත ව ඒ බණ අසා බොහෝ කොට

දෙත්ව සිතා, ඔහුගේ පින් පමණට මසුරන්, සාරදහසකින් පුර කොට සබවස රක්ෂා කරණු පිණිස පොරොසාදයා ලඟට ගොස් නුගහස හුදුරු තෙනක ගිනිමැලි බැඳ අතුරු බස්නා තුරු මස් පලඟන්ට උල් සත්තනු දක, බණ කියා, මිනීමස් කැමෙන් දුරු කොට නුගහස බැඳි රජ එක්සියයක් මුදා, පොරොසාදයන් ඇතුළු වූ ඒ ඒ රජදරුවන් උන් උන්ගේ රට යවා ඔවුහු පැලඳවූ නුබවහන්සේ 'සත්‍යය'යි තම් ලත් මට ම ජිවිතය පිදුසේක. එබඳු වූ නුබ වහන්සේට දැන් මම සබා දස්කම් නො කෙරෙමි ද?"යි සත්‍ය පාරමිතා තමැති යොධයානන් දිවූ මුහුණ එක්බිම්බරක් බිඳි සක්වලුගල වැතුරුණාහ.

"ඇයි කොල, තවත් ඇණියෙක් බිඳුනාවූය. තුන් ලොවට අපි තුන් ඇණිය මද දෑ?"යි සැරගි සිටි තුන් බිම්බරක් පිරිස් දක අබිජ්ඣානපාරමිතාට සදහන් කළසේක.

"සාමිනි, නුබවහන්සේ කේමියකුමාර කලා හෙලකුඩය යට යාන ගොත්සේක් ජාතිසමරණඥතයෙන් 'පෙර මේ නුවර විසි අවුරුද්දක් රජය කොට අසු දහසක් අවුරුදු තරඟයෙහි පැසි තැවත එම සිරගෙහි ම උපන්මි කෙසේ සිරගෙන් ගැලවී ගණිමි දෙ හො?'යි සිතා වැඩහොත් කල්ගි දිව්‍යාඛතාවක විසින් 'කේමිය කුමාරයෙනි, ඉදින් ගැලවෙනු කැමැත්තෙහි නම්, නො ගොළු ව නොළු ව ගණුව. නො බිහිරි ව බිහිරි ගණුව. නො පිළු ව පිළු ව ගණුව. නො අඳු ව අඳු ව ගණුව'යි කීකල 'මැනින් වහන්සේ මට වැඩ පිණිස කීසේක. ඒ සැටියේ ම කෙරෙමි'යි තුන් අඟ අබිජ්ඣාන කොට නො ගඩනසේක. බස් නො අසනසේක. අතපය නො දික් කරණසේක. එපවත් දත් කිරි මවු රජඟට කීහ. 'එසේ වී තම් තර ව පරික්ෂා කරව'යි පියරජු විසින් නියෝග කළකල්හ අවුත් පරික්ෂා කරන්නෝ 'ගොළුවන්ගේ හඬ කෙළවර මෙසේ නො වෙයි. බිහිරන්ගේ කන් සිදුරු මෙසේ නො වෙයි. පිළුවන් ගේ අතපය ද මෙසේ නො වෙයි. මේ වූ කලි කල්‍යානා කොට ගත් දෙයක් වුව මැනවැයි; පරික්ෂා කරමි'යි කලින් කලට කිරි නො දෙත්සාහ එසේ කලත් 'ඉදින් මම මේ කිරිට ගබ්බි නම්, විශෙෂ යෙන් පිණවාලන බම් තමැති කිරි සුවිසි අසඬියයක් දරුවන්ට කෙසේ නම් දී පිය ගෙමිද? ඒ ඉවසමි'යි නො ගඩනසේක කිරිමවු තොමෝ හෝ මැනියෝ* හෝ තුමු ම කිරි පොවන්නාහ. මෙසේ ක්‍රමයෙන් පරික්ෂා කරන්නාහු එලාඑල යෙන් කනබොන දෙසින් අතරතුරෙහි පරික්ෂා කොටත් 'කේමිය කුමාරයෙනි, ප්‍රේත ව ඉපිද කනබොන දෙසෙහි තම් නො ඇසු

* මැඳිකොමෝ.

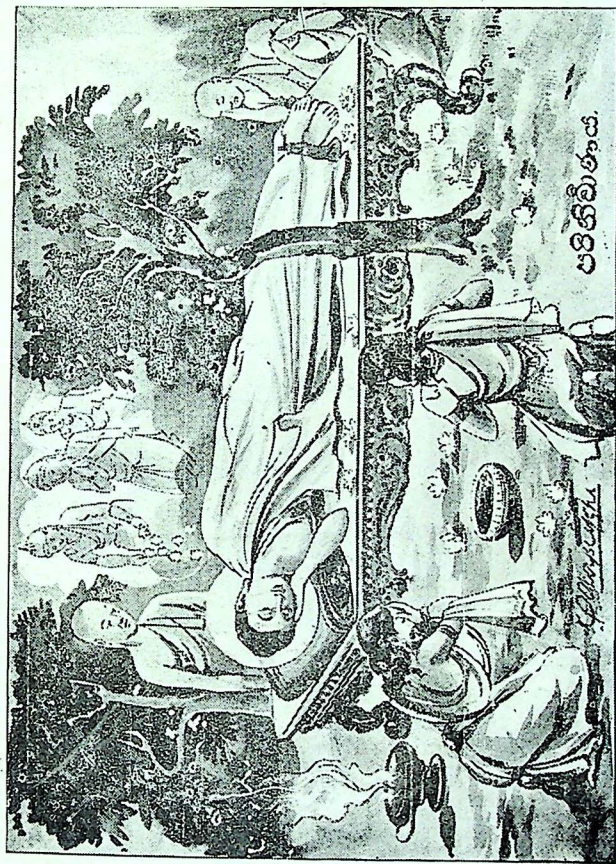
කල් මෙහෙකැයි ගණන් නැත. දැනු දු කනබොත දේකට නො සිතවායි සිතට අවවාද කොට නො හඬන හෙයින් අතරක් තුළට වාහ. නැවත 'ගින්නෙන් පරික්ෂා කරමි'යි නොයෙක් දොර ඇති හෙවල් වක්කන්නෙන් සොයා බාලදරුවන් පිරිවැරූ සාමි දරුවානන් ගේමැද හිඳවා ගෙයි ගිනි ගැස්සු කල ගිනි දුටු බාල දරුවන් හඬමින් හිස ලා සිටි දිසාවෙහි පලාගියත් අපීචිතාකරක යෙන් තික්මුනු ගිනිකඳු මහමුහුද ඇතුළේ කොයෙක් යොදුනේ දිය දවා ආකාශය මුදුනේ හඬා වැහැරුණු කල බාදිය ය යි කියා ද, තැවැත දුමින් දිය දෙබේ වූ කල වඛදිය ය යි කියා ද සත්කලොක යෙහි ප්‍රසිද්ධ විය. සැරසියක් ගවුටෙහි සිටියවුන් විලද සේ ඇත් පුපුරන්නට කරමි ඒ ගිනි සිතු කලට මේ ගිනි සිසිලස සඳුන් වැන්නැයි; ටසමන්මරහු මවන ගිනිකඳු සිසිලස කරන් නට පූජිනිමිත්ත දක්නා සේ නො සැලී හුන්නා දැක කිරි මවු තුමු ම ඉවත් කරන්නාහ.

"නැවත 'සපිගින්නට නො බානා බාලදරුවෝ නැතැ' යි බාලදරුවන් පිරිවර එක් තැනෙක හිඳවා සපියන් දළ උදුරුවා මුඛ බානේ ලා ලගට අරණාහ. ඒ සපියන් දැක හඬා ගෙන ගිනි බාලදරුවන් ඉස් දුලු අත දිවෙන කල්හි සපි යන් අවුත් සියලක දරණවැලයෙන් වෙලා මුදුනෙහි පෙණය තබා හොත් කලත් මුදලිඳු නම් නාරජුගේ හොඟාවලි අඟහරෙහි වැඩ හිඳනට පූජිනිමිත්ත දක්නා සේ නියවල ව වැඩ හිදිනා දැක තුමු ම සපියන් ඉවත් කොට ලිහි.

"මේ ලෙස ම සොළොස් පරික්ෂාවක් හා අතරතුරෙහි කොයෙක් කුඩා පරික්ෂා ද කොට අතරක් නො දැක සොළොස් ඇවිරිදි වූ කල 'යොග්‍යසමයෙහි මල් පල ගන්නා ගස් මල් පල ගැණුම් හා උදය නිරා නැගීම් ලොකයෙහි ධර්මා ය. මේ වයසට පැමිණි කල පඤ්චායාමයෙහි අදහස් ඇති වීම සවහාවය යි පුර ස්ත්‍රීන් සම්ප කරවා, 'යමක් උන්ගේ සිත් ගන්නි නම් උන්ට අග බිසෝ වන්නි ය' යි පියරජු කී බස් අසා, නොයෙක් සැටියේ සැරහුනු තාත්‍ය ගීත වාද්‍යයෙහි දක්ෂ වූ, තමලලිය සේ නිල් වූ සියුම් කෙශකලාප ඇති, සම වූ කොඳකැකුළු සේ අවිවර දත් ඇති, රත්කලස කර බඳු වූ ග්‍රීවා ඇති, කෙළවරෙහි සේ ඉතා රත් වූ අතුල්පතුල් ඇති, මුඛපද්මය බලා සිටියා වූ සවර්ණභංස යන් දෙදෙනකුත් බඳු වූ තනසුග්‍රක් ඇති, ආකාශගඬනා

යෙන් හුඬු ජලබාණ්ඩකව අපහාස කරන්නාක් වැනි පලන් මුත්තර ඇති, අසුරෙන් ගත හැකි මනාසිඟුවලග ඇති, වසාරාජ නාමැති ලියවනට පත්තො වූ චලිත්‍රයක් ඇති, ඇඹුල්මල්කෙමියක් බදු ගැඹුරු පෙකෙණියක් ඇති, පිරිමින් මතදෙල පමණින් පලල් වූවාක් වැනි රන්මණිමෙවුල්දම් පලන් උකුළු පෙදෙස් ඇති, ඇත් සොබව බදු වූ රන්වන් දෙවවොරැති, දුනුකේකැකුළු බදු සිහින් කකුල් ඇති, නැඟු නැඟු පියෙහි නාද කරණ සලඹ මයිලහි පලන් පතුල් ඇති, වර්ණනා කරන් කියා ගෙවා ගත නො හැකි නොයෙක් රූ ඇති, අළුත් වූ යෞවනවයස් ඇති, මහත් වූ ඵෙඤ්ඤා ඇති ස්ත්‍රීහු නොයෙක් සැරියේ පොලිඟවන්නව උත්සාහකොට කොට ස්වාමිදරුවානන් වැද ගොත් යහතව ලං වූහ. එවේලෙහි ස්වාමිදරු වානෝ හුසුම් රඳවා මල මිනියක් සේ සිරුර දැකි කළසේක. එකල්හි ඒ ස්ත්‍රීහු පහස් වින්ද නො හි, 'මේ කුමාර තෙමෙ සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැකි වූ සාමාන්‍ය ඇත්තෙක. මේ ඒකාන්තයෙන් මොළොක් මිනිසෙක් නො වෙයි. තද යනෙකැ'යි ඉවත් වූහ. පියරජ ඒ අසා 'කොරපිළ වේවයි; ගොළු බිහිරි වේවයි; මෙ විට කළ මනා දෙය මම ම දනිමි; දඹදිවට නායක අගරජහු ලත් පුතකු කෙනකුන්ගේ සැරි බලව යි රජදරුවන් කරණ අපහාසයෙන් මිදෙමි' යි අවමගුල්පයෙකින් ගෙන ගොස් අමුසොහොනෙක වල ලා උදුලුකෙ ලුවෙන් හිස තලා මුදුනෙහි පස් වසා එවා' යි කී ය.

එබස් ඇසු බිසවු රජහු ලගට ගොස් 'පුතකුගේ උපන් දවස් නුඹවහන්සේ මව දුන් වරයෙක් ඇත්තේ වේද?' ඒ දුන් ලද මැනැවැ යි; මාගේ පුතකුගේ රාජ්‍යය දුන මැනැවැ' යි කීහ. 'දේවිනි, නොපගේ පුතකුගේ කොරපිළ වූව, ගොළු බිහිරි වූව, කෙසේ රාජ්‍යය දෙමි දැ'යි කීවත් 'දිවිහිමියව නො දෙන සේක් වී නම්, සත් කවුරුද්දකට දුන මැනැවැ' යි ඉල්වා නො ලැබ ක්‍රමයෙන් පිරිහෙලා ඊන් දවසකට ලැබ, ගක්‍ර යාගේ සුදගිනවි පියව අපහාස කරන්නාක් මෙන් නුවර සරහවා ස්වාමිදරුවන් දිව්‍යකුමාරයකු මෙන් ගර්භා ඇතු පිට හිදවා 'නේමියරජහුගේ අණසක ය' යි නුවර බෙර ලවා මහපෙර හරන් නුවර පැදකුණු කරවා මාලිගාවට ගෙන ඇර 'පුතණි,

පරිනිව්ථාය.

(74 වන චක්‍රය.)

තොප තො ගොඵ ව ගොඵ වූ නියාවත්, තො පිඵව පිඵ වූ නියාවත්, තො බිහිරි ව බිහිරි වූ නියාවත් දනිමි. මා අඟරණ* තො කරව. තෙල තොප ගත් බොරුවෙස් හැර ඔවුහු පැලඳ රජ කරව"යි පිට පිට සත් දවසක් ආරාධනා කළහ.

"එදවස් පිය රජ තෙමේ සුනඤ්ඤ නම් රථාවාරියා කැඳවා 'දරුව, සෙට උදුසනක් සේ ම අවමතුල්අසුන් අවමතුල් රථ යෙක්හි යොදා බස්නාහිරිවාසලීන් ගෙන ගොස් අමුසොහො තෙක්හි සිවුරැස්වලක් බිඳ කුමාරයා එහි ලා උදුලුම්පින් ඔලුව තළා මරාපියා මුදුනෙහි පස් ලා ඉස් සෝධා නහා එවැසි විධාන කෙළේ ය. එදා රු මවුබිසවු ආරාධනා කොට 'පුත් තේමියකුමාරයෙහි, කසිරුපුරුවෝ තොප අමුසොහො තෙහි වළ ලාපියන්ට කිවුය. සෙට දවස මරණින් මැකෙන්නා† ද? පුතණ්ඩු' යි හැඹුහ. එබස් අසා 'තේමිය කුමාරයෙහි, තෙපා සොළොස්හවුරුද්දක් ගත් දුක් මුදුන් පැමිණෙන්නේ ය'යි සිතන ස්වාමීදරුවානන්ට පස්වණක් ප්‍රිති උපන. මැනියන් දුගේ ලය පැළී යන තරම් ශෝක උපන. එසේ කල්හි 'තොප සෙළොස් අවුරුද්දක් ගත් මනදෙළ තො පිරුණ නපුරු' යි බැණ තො නැගිසේක. ඒ රු පහන් වූ කල්හි උදුසන ම සුනඤ්ඤ නම් රථාවාරියා රථය යොදා වාසල් දෙරකඩ තබා ග්‍රියහන්ගෙට වැද දේවීන් වහන්ස, මට තො කිපී වදුළු මැනාව. රජුගෙන් නියෝග ලදිමි. ඉවත් වුව මැන වැසි පුනහුවන් සිප ගෙන වැදහොත් දේවීන් පිටල්ලෙන් ඉවත් කොට කුමරු මල්කලඹක් මෙන් වඩාගෙන මාළු ගාවෙන් බස්නට වන. මවුබිසවු ලෙහි අත් ගසා මහහඬින් හඬා මතුමහල්තෙලේ හුනහ. වැටී හුන් මැනියන් දැක ම, බැණ තො නැගි කල්හි ලය පැළී ගිය හොත් අලාභ ය. බැණ නැගෙමි ඥේ හෝ'යි සිතා 'ඉදින් බැණ නැගෙමි නම්, සොළොස් හවුරුද්දක් ගත් දුක් සිස් ව යෙයි. බැණ තො නැගෙමි නම්, දෙමවුපියන්ටත් මටත් පිහිට විය ගෙමි'යි‡ සිතා ඉවසු වෙ ය. රථාවාරියා ස්වාමීදරුවන් රථයෙහි ලා ගෙන බස්නාහිරි වාසලීන් පිටත් ව දෙළොස් ගව්වක් ගොසින් සුපුෂ්පිත වන ලැහැබක් 'අමුසොහොනැ'යි සිතා වළ ලන්ට 'මෙතැන යහ පනැ යි' සිතා රථය මාවතීන් ඉවත් කොට තබා උදුල්ලක් රැගෙන කුදුරු තැන වළ කනන්ට පටන් ගත.

*අඟරණ. †මිඳෙනවා. ‡පිහිට යයි.

“එවෙලෙහි සාමිදරුවෝ මේ මා උත්සාහ කරන්ට කලා’යි සිතා සොළොස් හවුරුද්දක් අත පය නො සෙල්වූයෙහි. කීමෙක් දේ හෝ! මට අත පය වසන වේ දේ හෝ! වසන නොවේ දේ හෝ’යි බලන පිණිස නැගී සිට වමනින් දකුණත මැඩ දකුණතින් වමත මැඩ දැනින් දෙපය මැඩ රථයෙන් බිමට බස්නට සිතුසේක. එවෙලෙහි පවතින් පිරුණු කබුරුසමක් සෙසින් පොළොව උඩ නැගී රථයාගේ පශ්චිමානනය ගැසී සිටියා දැක රථ යෙන් බැස ඇත් මැත් බලා කිපපියවරක් සක්මන් කොට ‘මේ ම සැටියේ ම එක් දවස් සාරසියයක් ගවු යන්ටත් ශක්ති ඇත්තෙහි. සුනඤ්ඤ නම් රථාචාරියා මා හා සමග පොර* හේ නම්, උෞ අල්වා† ලන්ට ශක්ති ඇද් දේ හෝ’යි බලන පිණිස බාලයන් කෙළින් හෝවිලියානාවක් සේ අසුන් සතර දෙනා හා සමග රථය උඩ ඔසොව ගෙන සිට පියා උෞ අල්වා ගන්ට බල ඇතැයි දැන ‘පලඳනාවෙන් සැරහිනිම් නම් යෙහෙකැ’යි සිතූ සේක. ඒ අදහසින් සක්දෙව් රජහුගේ දිග සැටියොදුන් පුළුල පණස්යොදුන් බොල පසළොස් යොදුන්, බදුවදමල්පෙත්තක පැහැ සමාන පැහැ ඇති, හුණු කැමැත හුණු පවත්නා, සිහිල් කැමැත සිහිල් පවත්නා ආසනය නො කැමැති පරිද්දෙන් හුණු විය. එවෙලෙහි සක්දෙව් රජ ‘කීමෙක් දේ හෝ’ යි පරික්ෂා කොට තේමියකුමාරයන්ගේ මත දෙළ මුදුන් පැමිණියේ ය. මහණ වන්නට පෙරතු ව පලඳනා යෙන් සැරහිනිම් නම් යෙහෙකැයි සිතූ සේක. උන්ට මිනිස් පලඳනා යෙන් කම් කීම් දෑ? යි දෙව්පලඳනා හා සමග විශ්වකම්මයා එඬි. ය.

“ඒ අවුත් දහසක් සඵවෙන් හිස්වෙළුම් බැඳ නොයෙක් නිර්මිත පලඳනායෙන් සක්දෙව් රජහු මෙන් සරහා ගියේ ය. ඔහු ගිය පසු රථාචාරීහු වළ කනන තැනට ගොස් සම්ප යෙහි සිට දියෙන් ගැඹුරු වූ මෙඝධවති පරදවන්නා වැනි වූ කටහඬින් රථාචාරියා හා කථා කරණ සේක් ‘රථාචාරිය, යුතුව කුමක් නිසා වළ කනිවු ද? කැන හැරගත යුතු අලුත්තියකුත් පෙනෙන්නේ නැත. අමුතු ව සහවා ලිය යුතු දෙයෙක් පෙනෙන්නේ නැත. මා විසින් විවාරණ ලද සබඳ, තෝ කියව. වළින් තට ප්‍රයෝජන කිම්දෑ? යි විවාළ සේක. එබස් ඇසූ රථාචාරියා වළ කැන කැන උඩ නො බලා ම ‘කසිරජහුගේ කොරපිළ වූ ගොළුබිහිරි වූ සිත්

පින් නැත්තාක් වැනි වූ පුතෙක් උපත. ඔහු වළලුන පරිදි දෙත් නියොග අසා ගෙණ රථයකින් ගෙණ ඇර හෙල තැන තබා වළ කනිඹ'යි කී ය. 'එම්බල රථාවාරිය, ගොළු වූයෙන් නො වෙමි. බිහිරි වූයෙන් නො වෙමි. කොරපිළි වූයෙන් නො වෙමි. ඉදින් සැක ඇත්තෙහි නම්, රත්කෙහෙල්කඳ වැනි වූ මාගේ කලවා බලව. ඵෙරාවණයාගේ සොබා වැනි අත්සහල බලව. කුරවිකනාදරක් වැනි වූ මිනිරිනෙපුල් අසව කොර පිළි ගොළු බිහිරි පුතකු වළලුන්ට රජු නියොග කළ බව මුත් මා ගේ ලක්ෂණපාපනා දිව්‍යකුමාරයාක් වූ වැනි පුතකු කෙනකුත් වළලුන්ට මපියානන්වහන්සේ නො වදාරණ සේක. ඔබ නො කිවා කරන්නා වූ තෝ අධමයක් කරන්නෙහි ය'යි කී බස් අසා වළ කැනීම හැර මුහුණ ඔසොවා බලන්නේ රුචින් අහ තැන් පැමිණියා වූ ආත්මභාවය දැක 'දෙවතා වෙක් දෙ තෝ! මිනිසෙක් දෙ තෝ!'යි තෝරාගත නොහි විමා රත්තේ "සාමිනි, නුඹ ගැනිවිදිව්‍යපුත්‍රකෙනකුන්ද ද? ශක්‍රදෙවෙඤු කෙතකුන්ද ද? කාගේ පුතකු කෙනකුන්ද ද?'යි විචාලේ ය.

"එබඳු අසා 'ගැනිවිදිව්‍යපුත්‍රකෙනකුත් නො වෙමි. ශක්‍රදෙවෙඤු කෙනකුත් නො වෙමි. ඔම් රජක්වුගේ පුතක් වූ වළලුන්ට ගෙණියෙහි වී නම්, කසිරජුගේ පුත් වූ ඒ තා කියන තේමියකුමාරයෝ නම් මම ය. සැතපුනු රූක පතක් බිඳුම මිත්‍රබමය නො වෙයි තව බත් දෙන රජුරුවෝ සැතපෙනිතව සෙවණ දෙන රූකක් වැන්නෝ ය. මම ඒ රූක ශාඛාවක් වැන්නෙමි. තෝ ඒ රූක්සෙවණ සැත පුනු එකක් වූ වැන්නෙහි ය සැතපුනු රූකින් පතක් බිඳි තැනැත්තකු මිත්‍රද්‍රෝහී වන කල තව බත් දී රක්තා රජුගේ පුත් වූ මව මේ සා අපරාධයක් සිහින්නා වූ තෝ කෙසේ මිත්‍රද්‍රෝහී නො වන්නෙහි ද?' යි විචාල බස් අසා නො අදහා රථය සම්පෘට ගොස් බලා නො දැක නැවැත අවුත් බලා ඇදින ගෙණ පත්ලෙහි කඩා ගෙණ ගි වැද වැද 'සාමිනි, නුඹවහන්සේට වැඩෙක් වෙයි. නැවත නුඹවහන්සේ රාජධානියට ගෙණ යෙමි. වෙනෙහි විසීමෙන් ප්‍රයෝජන කිම ද? ඔවුනු පැරද රජය කොට වදාල මැනව, ඉදින් වැඩිසේක් වී නම්, බොහෝ සතුටු පමුරු මට ද ලැබේ' යි කී ය.

"එම්බල, මම මේ නුවර විසිඅවුරුද්දක් රාජ්‍යය කොට අසුදහසක් අවුරුදු කරකැයි පැසුනෙමි. ඒ දුක් සදහන් කරන්නෙමි සිහලු රාජ්‍යසම්පත් එ ම

නරක දුක් කොට සිතමි. එසේ හෙයින් නුවරට නො ගොස් මහණ වෙමි. තෝ පලදනාත් රථයන් ගෙණ ගොස් පාචා දී මහණ වනු කැමැත්තෙහි වී නම්, නැති එව. මාගේ බසින් දෙමවුපියන් පා වැදී බවත් කියා ලව්සි ද පවතින් නැමුනු රත්තෙහෙලියක්* මෙන් දෙමවුපියන් දිසාවට බැස ගෙව වැඳ රථාචාරියාට සමුදි යවා ඩිංචකම්භයා මැවූ දෙළොස් ගම්වක් පමණ දිග ඇති පන්සලෙහි දෙවියන් දුන් පිරි කර ගෙණ මහණ ව පඤ්චාභිඥ අපටසමාපත්ති උපදවා ගෙණ වැඩ උත්සේක. එපවත් අසා පැමිණි දෙමවුපියන් ඇතුළු වූ සෙනාව මහණ කොට එසමයෙහි බුඩ්ධාත්මයා කළ නුඹ වහන්සේ අනෙකක් නිසා නො කළසේක. 'අභිෂ්ඨාන' යි නම් ලත් මාගේ ම උනන්දුවක් නො පෙනෙන සේ කළසේක. එසේ වූ නුඹවහන්සේට දැන් දස්කම් නො කෙරෙමි ද?" යි අභිෂ්ඨාන පාරමිතාව දිවූ මුහුණ එක් බිම්බරෙක් බිඳී සක්වළ ගලින් එපිට පලා ගියහ.

"කොල, ඇණියෙන් ඇණිය ම බිඳෙන්නේ ය. තර ව සිටුව" යි සැරහී සිටී දෙබිම්බරෙක් සෙනාව බලා "මාගේ මෙමනි පාරමිතාව කොසි ඥේ හෝ?" යි සඳහන් කළසේක.

එවේලෙහි "මා අමුතු ව සඳහන් කළ මනා ද? නුඹවහන්සේ රන්වන් මුවරජ ව ඉපිද නිශ්‍රෝම මුවරජ්ජරුවෝ ය යි † ප්‍රසිද්ධ වූ සේක් ශාඛාමුවරජ්ජරුවෝ ය යි ප්‍රසිද්ධ වූ දෙවදනායන් හා සමග මහත් වූ මුවසේනාව පිරිවරා උයනෙහි වසන කල, බරණැස් රජහු මුවදඩයමෙහි ගිජු ව ගෙණ ගෙයි දඩ කම්පනායට අවකාශ නො පානා හෙයින් රටවැස්සෝ එක් ව කථා කොට බොධිසත්වයන් හා මුවසේනාව සිටි වනය වට කොට නුවර දිශාවෙන් අවකාශ පැ පැ පිටතින් ලං ව ක්‍රමයෙන් මුවසේනාව හැර ගෙණ ගොස් උයන ලා රැකවල් ගෙණ රජගෙට ගොස් "සුඛමිති, මෙවක් පටන් උයනට ගොස් මුවන් විඳිද මැනව. උයන බොහෝ මුවන් ලා ලුම්භ" යි රජහට කියා සමූ ගෙණ ගියහ. එවක් පටන් රජ තෙමේ ම හෝ අරක්කාම හෝ දවස මුවකු විඳ ගෙණ එයි. එකකුට විඳී ගියෙන් එකකු දෙදෙනකු විත් කන්නා දෑක සාමිදරුවෝ අවශ්‍යයෙන් මළ මනා කල ඇමදෙනා දුක් ගන්නාට

* කෙහෙල්ලියක්

† ශාඛා මුව රජ්ජරුවෝ ය යි

කාරණ කවරේ ද? වාරයක් කොට ලම්භ'යි කියා එක දවසකට තමන්වහන්සේගෙන් එකකු හා පසු දවසට ශාඛා මුව රජ්ජුරුවන්ගෙන් එකකු බැගින් වාරයක් කොට තැබුසේක. වාරයට පැමිණි මුවා එකත්පසෙක තනි ව සිටින්නේ ය. රාජ්ජුරුමයෝ තෙසු මුවන්ට පිඩා නො කොට මුවන් විද ගෙණ යන්නාහ. රජතෙමේ 'රන්වන් මුවරජුන් දෙන්නා මැරිය නො හැක්කැ'යි අභය දින.

'එසමයෙහි ශාඛාමුවරජ්ජුරුවන්ගෙන් එක් දවසකට පැමිණි වාරය දැරි ඇති මුවදෙන්නට වී ය. ඒ මුව දෙත් ගොස් ශාඛාමුවරජ්ජුරුවන් දෑක වැඳ 'සාමිනි, දැරි ඇත්තෙමි. දරුවන් වැදූකල දරුවෝ මුකුරුවාහු එක් වාර යක් පසිඳ ලති. මම එක් වාරයක් පසිඳ ලමි. අප දෙපුතු මවුන් එකදු මිය යා නුදුන මැනව. සෙරින් අනික්දසින් මා දරුවන් වදාපියන තුරු මේ වාරය අනික් කෙනකුන්ට පමුණුවාපුව මැනවැ'යි කීව. 'තීගේ මරණ අනික් කෙනකුන්ට කෙසේ පමුණුවමි ද? තී ම යා'යි කී ශාඛාමුවරජ්ජුරුවන්ගේ බස් අසා හසින් තැනී ගෙණ, 'තමාගේ නායකයන් නො වෙනත් අනුන්ගේ දුක් මුදවා තමන් විදිනා සැපය අනුන්ට දෙන මෙහි සිතීන් මොළොක් වූ ලය ඇති නිශ්‍රෝබ්මුවරජ්ජුරුවන් දෑක සුව දුක් කියමි'යි ගොස් වැඳ ගෙණ හෙව එපවත් දැන්වුව. සාමි දරුවෝ ද එපවත් අසා 'තීගේ මරණ මා විසිනුත් අනික් කෙන කුන්ට දිය නො හැක්ක. බල එකෙක් ඇත. රජ. 'තා නො මරමි'යි මට අභය දින. ඒ අභය නිට දෙමි, දරුවන් වදාගෙණ තිදුක් ව මට පිණට තෝ වැඳ හිදුව'යි අස්වසා දම්ගෙහියෙහි හිස තබාගෙණ වැදහොත් සේක.

"මේ සඞ්චොකයෙහි සඞ්චයෝ තම තමන්ට සිතත් මුත් අනුන්ට නො සිතන්නාහ. මරුකතර ගැල්සාත්තුවක් හා සමග ගමන් ගත් බාලදරුවන් ඇති සත්‍රියක වැලි නිවෙන තුරු යයි සැනපෙන ගැල්සාත්තුවාහකයකු හා සමගඑක් කෙනක වැඳ හෙව තිදිය දී ම සාත්තුවාහයා තැනී ගියේ ය. පොබයා, උූ කෙත්කුත් තැනී ගෙසින් කොමෝ ම තිදු පිබිඳ ගැල් පන්සිය ගිය මහ සුලුහින් පෝරු ගැ මඬවක් සේ නො පෙනෙන ගෙසින් මහ සොයාගත. නො හි ඒ ඒ දිග ඇවිද පාත් කොට හිරු තැනී කල්හි වැල්ලෙන් පය දත් දත්

ඉස තුඩු පැස බා ඊ මන්තෙහි සිටියා ය. පැස දවා ගෙන නැවත පස දන කල්හි මුළු තුන්ලොව්හි පිරු සන්රුවන් ගොඩෙක්හි උපන් ප්‍රේමය හා දරු කෙනකුන්ගේ සුරතල් ලාභය කින් පැවති ප්‍රේමය සරි කරන් හොත් අබආට හා හිමාලය සරි කළාක් වැනි වෙයි. එබඳු පුත්‍රප්‍රේමය ඇසිල්ලකුත් සදහන් නො කොට 'මා රැකුන හොත් දරුවන් රැක්ක හැක්කැ'යි වඩාගෙන යන දරුවන් බිම හෙළා ලය මිරිසා ගෙන සිටියා ය. එතෙකුදු වුවත් වැල්ලෙන් නැගී ගින්නෙන් දරුවනුත් දවා මවුත් දැවී ය.

"මෙසේ පුත්‍රප්‍රේමයෙන් වදගත් දරුවන්ට දුක් කොට තමාට වැඩ කැමැති සත්‍යලෝකයා කෙරෙහි මාගේ ස්වාමිදරුවෝ තමන්වහන්සේගේ සැප අනුන්ට දී අනුන් මිදිනා දුක් තමන්වහන්සේ කෙරෙහි ලන සේක. එසේ හෙයින් මුවදෙන කෙරෙහි පිහිටි මරණ තමන් වහන්සේ ඇර ගෙන වැදගොත්සේක. කුසරජ කල්හි ප්‍රභාවතී නම් බිසවුන්ගේ අත් නැමැති මොළොක් වූ මාවුලාව හිසට ලා ගෙන තිදන සමයෙහින් මෙබඳු සැපයක් නො ලත් සේක. වෙස්සනාර ව මද්දේවීන්ගේ මුහුණ නැමැති රත්තෙළුම් මල බලාගෙන සිටි රත්වන්හස්පැටවුන් දෙදෙනකුත් වැනි වූ තනසහලි මුහුණ තබා ගෙන තිදන සමයෙහින් මෙබඳු සැපයක් නො ලත් සේක. පරදුඬුදුඬුක හෙයින් 'මුවදෙන මරණින් මුදම්' යි යන මොවුසිහින් හිස තබා වැද ගොත් දම් ගෙඩිය ම සැපය යි සිතුවේක.

"එසේ වැද ගොත්බව රජ අසා දිව අවුත් ඇසී උත්තමයානෙනි, පෙරතු ව ම තොපට අහය දුන්නෙම් වේ ද? මෙසේ වැදගොත්තට කාරණ කිම ද?" යි විචාරා 'මට දුන් අහය තෙල දෑර ඇති මුවදෙනට දිනිමි. ඇගේ මරණ මම ඇර ගනිමි'යි වදාළ බස් අසා 'එසේ වී නම් මුව දෙනටත් නුඹවහන්සේටත් අහය දිනිමි. නැගී සිටිය මැන වැ'යි කී ය. 'අප දෙන්නා මතු රැකුනු කල තෙසු මුවෝ කුමක් කෙරෙද් ද? උන් මැරුවා මා මැරුවා වැන්නැ'යි වදාළ බස් අසා 'උන්ටත් අහය දිනිමි'යි රජ කී ය. මෙපරිද්දෙන් සිවුපාඡනිත්ට ද පක්ෂීන්ට ද මත්ස්‍යඡනිත්ට ද යි සියලු සතුන්ට අහය දෙවා ලොවට වැඩ කොට දම්ගෙඩියෙන් නැගී

සිට රජු පඤ්ඤාලයෙහි පිහිටුවා සියලු සතුන් දුකින් මුදුණු පරිත්‍යාග කොට මෙහි පැතිරවූ නුඹවහන්සේ අතෙකක් නිසා නො කළහේක. 'මෙහි ය' යි නම් ලත් මාගේ ම අඩුවක් නො පාතා පිණිස කොට වදාළහේක. එසේ වූ නුඹවහන්සේට අද මම දක්කම් නො කෙරෙමිද?" යි මෙහි පාරමිතා නමැති යොධයන් දිවූ මුහුණ එක් බිම්බරක් බිඳි සක්වලගල මුදුනෙහි වැහිර ගියාහ.

"එම්බල, සිටි ඇණියක් බිඳි ගියේ ය. පිරිස් බිදුනුකල නිශ්චල ව සිටුමෝ නම් ඒ සේවාකම් වේද? මේ කොල්ලන් කරණ සටනක් අපි ම කර අපගේ රජුට බුබුරුජාය ගෙන දෙමිහ" යි එක පැහැර ගැසූ හබින් සක්වල බිහිරි කෙරෙමින්, කප තත්තා සමයෙහි කෙළ ලක්ෂයක් සක්වල මෙසයන්ගේ සෙණහඬ එක සක්වල රැස් ව ගියාක් මෙන් ගැසූ සටන්බෙරහඬින් පොළොව ද ආකාශය ද එක කොලාහල කෙරෙමින්, ඔවුනොවුන්ගේ ආයුධ ගැටීමෙන් නැගී ගින්නෙන් 'කප තත්තා ගින්න දෙ හෝ' යි සංකා උපදවා මින් මරනු ඉදිරි කොට දිවූ බිම්බරක් පිරිස් දැක මුත් මෙසේ ලං වන තුරු උපෙක්ෂාපාරමිතාව පමා වන්ට කාරණ කිම් දෙ හෝ?" යි සිතුවේක.

එවේලෙහි "එසේ නො සිතා වදාළ මැනවැ" යි; එක් සමයෙකිනි නුඹවහන්සේ බාලදරුවන් කෙළනා නැනට හොත් වැඩුනත් කල 'මු මෙනැන ඇවිත් උත්තේ ඇසි දෑ' යි මිටි මුහුරු කැට කැබැලිහි ආදියෙන් මරා සමාඛය සිදු බිද ලේ මුසු කළ කලක් ඉවසාගෙන උත්තා දැක 'එම්බල ගුණ යහපත් තෙතෙකැ' යි නැවත උළා නහවා සුවද ගල්වා මල් පලදවා සැරසූ ය. මරණවිටත් සරනනම්වත් එක සිත් ම සිතුවේක. මෙසේ සියකෙළගණන් ජාතියෙහි එක් අතෙකි සඳුන් ගල්වගල්වා අනික් අතේ කරයකින් මස් ලියන කල්හි සඳුන් ගල්වන තැනැත්තනු කෙරෙහින් මස් ලියන තැනැත්තනු කෙරෙහින් එක් සිත් සිතුව. වෙළෙඳකුත් තැනි ව සුවදක් දෙක කෙරෙහි ම මැදහත් ව නුඹවහන්සේ 'උපෙක්ෂා ය' යි නම් ලත් මා ම සියලු පාරමිතාවන්ට අග්‍ර කොට තුබූ හේක. එබඳු නුඹවහන්සේට කෙල පිහිස් බිඳිදී නො ලමි දෑ" යි

උපෙක්ෂා පාරමිතා නැමැති යොධයන් දිවු මුහුණ මාරයා තනි කොට පිරිස් බිඳී ගොස් පසු බල බලා “බුදු වන්නේ සියලු සතුන් දුකින් ගලවන්ට වේද? අප නොමරන්නේ ය. නුඹගේ පා වළමහ. නුඹගේ ගැන්තමහ. තමාගේ බල නොදූහ අප හැමදෙනා ඇරගෙන ආ තෙල මාරයා ම පාවා ගත මැනව. උභ ම මැරුව මැනව. උභ ම සිරගෙයි ලුව මැනව. උභ ම කරපය මැසුව මැනව. උභ ම අත පය කන් නාසා කැපුව මැනවැ”යි කියකියා කට ඇහිලි ලා දසබිම්බරක් පිරිස් සක්වලගල වැහිරී ගියේ ය.

එවෙලෙහි මාරයා පිරිස් බුන්බව දැක ‘පිරිස් ඇරගෙන ද මා සවන් කරන්නේ? සිබාණිකුමාරයා තනි වූ තැනැත්තනුව මම ම මද දෑ”යි සසියක් ගවු උස ඇති දසක් කුඹිත් සාරහුනු ගිව්මෙබල තම ඇත්රජු පිට ගිද දහසක් අත් මවා ගිනි ගෙන දිලියෙන නොයෙක් ආයුධ මවා ගෙන “මම වශවර්තීමාරයෙමි”යි යන කොලාහලයෙන් තුන්ලෝ පුරමින් “ආනුභාවයෙන් මොහු මරමි”යි සිසුම් මුවහත් ඇති ගිනි ගෙන දිලියෙන ආයුධවැස්සක් වස්වා මල්දම් ව හුනුවා දැක, දසදිග බිහිරි කරණ හඬ ඇති ගුගුරා බස්නා ගිනිසලා ඇති ගල්වැස්සක් වස්වා මල් වැ හුනුවා දැක, පඵතසමුහයක් දැකත් පුළුන්පෙදක් සේ ආකාශයට ඔසොවා සුණු විසුණු කරණ පවනක් මවා සිටුරුකණකින් හුයකුත් සොලොවා ලිය නො හී, සාරසියක් ගවු එක පැහැර ගලන වතුරක් මවා බෝමැඩ බුලි පමණකුත් ඔසොවාලිය නො හී, මුළුලොව වසනා ගත අඳුරක් මවා හිරුදහස් සදදහස් නැග කලක් සේ ආලෝක ව ගියා දැක ගිනි ගෙන දිලියෙන වැලිවැස්සක් මවා සඳුන් පොහි සේ වැහිර ගියා දැක, අළුවැස්සක් වස්වා සුවදසුණු සේ වූවා දැක, හුණු කලල් වැස්සක් වස්වා සුවදකලල් සේ වූවා දැක, ගිනි ගෙන දිලියෙන අගුරුවැස්සක් වස්වා රන්මල් සමුහයක් ව හුනුවා දැක, කිපි සිත් ඇති ව තමාගේ දහසක් අත තුඩු ගිනි ගෙන දිලියෙන ආයුධ ගසා එ ද මල් ව වගුලා දැක, ‘ඇතු ලවා මරවමි’යි දිලියෙන යමුගුරු ගත් අත් ඇති ව කුඤ්චනාදයෙන් සක්වලගබ බිහිරි කරන්නා වූ ඇත්රජු මෙහෙයි ය.

එකල මාගේ ස්වාමිදරුවානෝ මුහුදුදිය අබ්‍රවෙක වක් කරන්නා සේ සමස්තලෝකයෙහි පැවැති මෙෙත්‍රිය එක ඇතු කෙරෙහි පැවැත්වූ සේක. එවේලෙහි ඇතු නැගී සිටි වශවර්තී මාරතෙමේ ‘මෙ විට බලන්නේ කිම ද?’හි ‘ආත්මාරක්‍ෂාවට තුබූ වක්‍රායුධය ගසම’යි (එහි තෙද කියත්හොත්) ආකාශයට ගැසුව හොත් දෙළොස් අවුරුද්දක් තො වැස්ස දෙන, මහමෙරට ගැසුව හොත් කිලිල්කඩක් සේ කපන, පොළොවට ගැසුව හොත් ගස් කොළ දවන, මුහුදට ගැසුව හොත් දිය සිදුවන, පාඨවළල්ල ඇඟිලි අග නටවා කෙළවරින් නැගී ගිනිකදිත් තුන්ලොව වසමින් සලා ලා ගැසී ය ඒ පාරාවළල්ල ගොස් ස්වාමිදරුවන් හිස්මුදුනෙහි මල් කුඩයක් ව සිටියේ ය. ඒ දෑක වැටි හුනු ජයකෝසිය හා සමග “සිඛාජිබ් කුමාරය, තෙල ආසනය මාගේ ය, නැගී සිටුව”යි කී ය.

එබස් අසා “තාගේ නියාවට දෙස් කියව”යි වදළුසේක. එබස් අසා කප නස්නා කල මෙකකොලාහලයක් සේ තමාගේ සේනාව ලවා දෙස් කියවා “ඇසුවා ද? තෙපි දෑත් තොප සන්නක බවට දෙස් හෝ කියවා ලවු. තැන, ආසනය හෝ මට දෙවු ය”යි කී ය. එබස් අසා “මෙනැන මට දෙස් කියාලත්ට සුදුසු අතික් කෙනෙක් නැත. එක මිශ්‍රවනනරාත්මාවයෙහි සිට දුන් දනට සත්වාරයක් ගුගුරා නැගී මහිකානනාව දුන් කුමක් පිණිස බැණ නො නැගේ ද?”යි සිතා ගැට ගත්වා ගෙණ උන් සිවුරුගැබින්* සකුසාවලාවකින් නික්මුනු විදුලිය කලබක් මෙන් රන්වන් ශ්‍රී හස්තය බිමට එළු සේක.

එවේලෙහි දසදහසක් සක්වළ පොළොව එක පැහැර ගුගුරුවා මහිකානනාව ස්වාමිදරුවානන් වහන්සේගේ දකුණු දණමඩලට නුදුරුතැන පැන නැගී, රන්කලසක් දකුණතින් ගෙණ සිට මහමෙර සා යායාරාසයකින් සක්වළ සා ලොහො තලියක් ගැසූ කලක් සේ, තුන්ලොව බිහිරි කරමින් “වශවර්තීමාරය, තෝ මේ ආසනයට හිමි නැත. සිඛාජිබ් කුමාරයෝ හිමි ය” යි තුන්විටක් දෙස් කීහ.

එවේලෙහි ඇත්රජ තමාගේ පිට හුන් මාරයා හෙළා නමස්කාර කොට වැද පලා ගියේ ය. වශවර්තීමාරයා ද ලප්පා වෙන් කර බාගෙණ පැරද ගියේ ය.

* සිවුර හස්සෙන්

එවේලෙහි දසදහසක් සක්වල දෙවියෝ “වඟවර්තිමාරයා පැරද ගියේ ය. බුදුහු ජය ගත්සේක” යන කොලාහලයෙන් තුන්ලෝ පුරමින් දියුණු කොට පූජා සරහසරහා නැවත අවුත් රැස් ව ගියාහ.

ඔවුන් කෙරෙන් සමහර දෙවතාකෙනෙක් සිරිවස්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් වල්විදුනාපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් රන් අකුසුපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රිදී අකුසුපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රන්සක්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රිදීසක්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් ජයතුරාසක්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රුවන්කලස්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රිදීකලස්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රන්දදපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රිදීදදපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් රුවන්කරඬුපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් රන්ඇඟුපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රිදීඇඟුපෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රුවන් ඇඟු පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් මල්තොරණ නැඟූහ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රන්තොරණ නැඟූහ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් රිදීතොරණ නැඟූහ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රුවන් තොරණ නැඟූහ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් රුවන්මොරපුටුපෙළ ගත්හ. සමහරදෙවතාකෙනෙක් රුවන්කැටපත්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතාකෙනෙක් මැණික්කැටපත්පෙළ ගත්හ. සමහර දෙවතා කෙනෙක් මිණිදඩුවැටපත් ගත්හ. ඔව්වයෝ පෙළක් සතිත්ලසදසදහස්තුන්සියපණස් යොදුන් වට ඇති අවසාලිස්ගවු උස ඇති හෙලකුඩ ගෙණ සිටියාහ. දසදහසක් සක්වලගල්ලදුනේ තෙමම්ලේඛයනෙක් මැවී සිටියේ ය.

මෙසේ දසදහසක් සක්වල දිව්‍ය ඔව්ම නාග සුපණ්ණ ගරුඬ ගනුච්ඡාදි මෙකී දෙවියන් බුදුතුඩකින් මුත් කියා නිමවා ගත නො හැකි ඡේ නොයෙක් පූජාභාණ්ඩයන් ගෙණ පිරිවරා සිටිය දී මාගේ ස්වාමිදරුවානන්වනන්සේ පුඵමයාමයෙහි පුළුච්චිවාසානුස්මාතිඤ්ඤා ලදින් මඩ්‍යමයාමයෙහි දිව්‍ය ඉඟු කොට පස්විමයාමයෙහි දෙද්‍රෝස් අභ්‍යන්තරින් සුකත වූ *ප්‍රතිකා සමුත්පාදය මහමෙර මතෙකින්† මහාසාගරය අලලන්නා සේ

* මෙතැන් සිට 60 වන පිටුවෙහි අවසන් වන කොටස ඔක්කරණෙහි 145 වැනි අංශයෙන් ගන්නා ලද්දකි.

† මහමෙර සා මතාතෙක්

ආදියෙහි සිටි අන්‍යයට, අන්‍යෙ හි සිටි ආදියට, ආදියෙහි සිටි නැවත මන්‍යයට ද, මන්‍යයෙහි සිටි දෙකෙළවරට, අලලා වැද විමසා සෝවාන්මත ලදින්, සෝවාන්ඵල ලදින්, සකාදගාමිමත ලදින්, සකාදගාමිඵල ලදින්, අනාගාමිමත ලදින්, අනාගාමිඵල ලදින්, රහත්මත ලදින්, රහත්ඵල ලබන විට එකකාලොක් දහස් පන්සියයක් මනාගභිභාවන් වැද පිරි ඉතිර කිය මනමුහුදක් සේ අනන්‍යාපරිමාණ සියලු බුදු ගුණෙන් පිරි ඉතිර ගොස්

“අදකකඡති සංසාරං සකාචිස්සං අති බහිසං,
ගහකාරකං ගමෙසනොතා දුක්ඛා ඡති පුතප්පුතං.

ගහකාරක, දිට්‍ඨො‘සි පුත ගෙහද න සාගසී,
සබ්බා තෙ එාසුකා ගගග . ගගකුටං විසබ්බිතං,
විසබ්බාරගතං විතතං තණ්හානං බගමඡකිග .”

යනාදින් උදන් අනා වදුරා තමන්වහන්සේ වැඩිලත් තුදස්ඊයන් වජ්‍රසතය බලා වදුරා ‘මේ පලග පිණිස එක්ලක්ෂ අවසාරදහසක් යොදුන් උස ඇති මහාමෙරුපථිතය පරයා සහ ඔවුහු හිස් මා අත කවුළෙන් මා ම කපා දුන් කල් ගණන් නැත. ආකාශයෙහි තාරකා වන් පරදවා පස් පැ දිස්නා ඇත් උදුරා දුන් කල් ගණන් නැත. මා ම ලග පලා පියා හදවත දී ලා වැටී හි සතුටින් වැහෙන කළු ශ්‍රීත් නුවත් තෙත් කොට සුවමරණ මල ජාති මෙතෙක කැ හි නො දන්මි. ජාලියකුමාරයන් වැනි පුත්රුවන් හා කෘෂ්ණජිනාවන් වැනි දුරුවන් හා මද්‍රිදේවීන් වැනි හායනිවන් හා යාමිකයන්ට බැද දීලා, තමාගේ සතුරන් බැද ගෙණ අවුත් වණ්ඩාලයන්ට ගැහි කොට දීපියා සතුටු ව හිඳිනා සේ සිටි ජාති ගණන් හොක් පිරිනිවන් පාතා තුරු ඒ ම ගැණ නිමවා ගත නො හැක්ක එසේ හෙයින් මෙ තෙක් දුක් ගෙණ මා ලත් පලග නො හරිමි” හි සද්දවසක් මුළුල්ලෙහි එහි ම වැඩහිඳ නිවන්සුව අනුභව කොට වැඩිලත් වේදලෙහි සමහර දෙවිකෙතකුන් ‘තව ඥාමිදරුවානන් බෝමැඩ ම වැඩහිඳිතේ කළු මනා කට යුත්තක් ඇති හෙයින් වතැ” හි සිතු කල්හි, තමන්වහන්සේ සියලු කට යුතු නිමවූ බව හඟවා ආකාශයට පැන නැගී බුදු කෙනකුන් මුත් අතික් දෙවියකු බිඹකු මරකු විසින් කොට

ගත නො හැකි යමාමහපෙළහර නෙරෙමි යි සිතා වදාරා, සියලු ශරීරයෙහි නවානුදහසක් රෝමකුපයන් මුළුල්ලෙන් හා සියලු හිසකෙහෙයෙන් ආ නතඹතල්කදක් සා ගිනිකදක්, නාඹතල්කදක් සා දියකදක් ගිනිකද හුනු තැනින් දියකද, දියකද හුනු තැනින් ගිනිකදක් ද හෙළමින්, දෙ ඇසින් හා දෙ බැමයෙන් දෙ නාසාපුව යෙන් දෙ කන්සිදුරෙන් දෙ දසරුවෙන් දෙ තහපුටුවෙන් ශ්‍රී හඟන දෙකැ දසැගිල්ලෙන් ශ්‍රී පාදදෙකැ දසැගිල්ලෙන් එකි එකි තෙතින් ගිනිකද එකි එකි තෙතින් දියකද හෙළමින් යමාමහපෙළහර දක්වා දෙවියන්ගේ සැක දුරු කොට 'වගවර්ණිමාරයා දිව ගෙන ආ කල සියලු දෙවියන් බලුන් බිඳී පලා යා දී මා හැර නො ගියා වූ බොධිවෘක්ඛයට දෙවියන්ගේ සියක් යොදුන් පරසතුගස සලා අසුරයන්ගේ පළොල්රුක සලා අනන්‍යා මල් පුදක් හොත්, පොහොසත්මි. මහාසමුද්‍රයෙහි දියකද බිඳපියා සත්රුවන් උකා ගෙන මුළුපොළොව අතුට පුදක් හොත් පොහොසත්මි. එක් ලක්ෂ අටසැට දහසක් යොදුන් මහමෙර පුළුන්පෙදක් සේ පෙරළා පියා යටිපිට තුඩු සත්රුවන්වැලි ගෙන මේ රුක මූල පටන් සක්වල ගල දක්වා අතුට ලත් පොහොසත්මි. මේ හැම මව සුදුසු පුජා නම් නො වෙයි. මව සජ්ඣතාඥා නැමැති ඇස සාධා දුන් මේ බෝ රුකට මාගේ ඇසින් ම පුජා කෙරෙමි" යි සද්දවසක් මුළුල්ලෙහි දෙ ඇස නො පියා එයින් නික්මෙන පස්වණක් පැහැයෙන් බෝගි පුජා කොට කැවන වැඩසිටි තෙතටත් ආසනයටත් මැද ආකාශ යෙහි ශක්‍රයා විසින් මැවූ රුවන්සක්මණෙහි සද්දවසක් සක්මන් කොට එයින් වැඩ බොගීන්වහන්සේට බස්නාහිරදිශාවෙහි දෙවියන් මැවූ රුවන්ගෙහි වැඩහිඳ අභිධම්පිටකය නානාතයවශයෙන් පරික්ෂා කොට සද්දවසක් යවා එ තැනින් නැගී සිට අප්පාලානුග රාක්මුලට ගොස් වැඩහුන්සේක.

එසමයෙහි බිඳී නැගී ගිය වසවන්මරහු විශරා හුනුවක්හුගේ වෙස් ගෙන හිසකේ උනා පිට මැද හෙළා ගෙන අනක් නිකටට දී තුත්මංසලෙක්හි හිඳ "සිඛාජිකුමාරයා මාගේ විෂය මැඩ වුදු ව උන්නේ ය. වුදු වූ කල දිව්‍ය වුත්ම කොල් ලත් හා මනුෂ්‍යයෝ උන්නේ බණ අසා දිව්‍යලෝකය පුරා ගෙන අනන්‍යාපරියන්තා සුව විඳ කෙළවර අමාමහනිවන් දක්නාහ. එසේ වන්නා මාගේ ආඥ පවත්නා සතර අපායෙහි

අතුල් ගෙයි. හසර නැති වෙයි. තණගස් නැගෙයි. තවත් උන්ගේ විෂය මැඩපියම් දේ ගො” යි පවතැ ලෙලෙන රුකක් ගේ වැනි වැනි බිම ගිරි හැද හැද වැලිපෙත බල බලා උන්ග. *එකල්හි විශරාත්‍ර හු වෙස් ගත් මරණ දෑක “පියානන්ව වූ පරිභව පසිදුමක” යි කියා මරණගේ කාණ්ණා ය, අරන් ය, රගා ය යන නම් ඇති දුන් තුන්දෙන උතුලකට ගොස් “පියානන්වගත්ස, මේ වැනි දුකක් නුබවගත්සේට කළෝ කදුරු දෑ” යි විවාලන.

“ඇයි මා දුනි, තෙපි මා කන්මුල ඇවිදුනා සළියන් ඇති බව නො දනු ද? සිබාඤ්ඤාමාරයා මාගේ පඤ්ඤාමාරයට නිකු නොව ගේතාවන් ගිස් ලු ලු අත දිවවා මටත් පරිභව නොව දසදහසක් සක් වල දිව්‍යබ්‍රහ්මකොල්ලන් බද වඩවා මා මුහුණ දුලි ගාන්නාක් මෙන් බෝමුල හුන්ගේ ය. එහෙයින් මංමුලා වූයෙමි” යි කී බස් අසා, ‘ගොක නො කෙරව වදල මැනව. අප වැනි දරුවන් තුන්දෙනෙ කුන් ඇත්තේ වෙ වැනි දුකකට වේ ද? බලා වැඩනුන මැනව. නුබවගත්සේ සිබාඤ්ඤාමාරයන් යදමින් මසා සිරගෙයි ලන්ව සිතන ගේක් වේ ද? අපගේ මොළොක් වූ අත් නමැති දමින් ඔහු අපගේ ඇක නමැති සිරගෙයි ලමින. උන් කර ලා අදිනව නුබ වගත්සේ පොරොදු බගන් ගෙන ගිය ගේක් වේ ද? අපි අප කර ලු මල්දම්සෝල උන් කර ලා ඇද ගෙන එමින. නුබවගත්සේ උන් විදිනව දුන්තෙහි ගිදමු තැන් කවා ගෙන ගිය ගේක් වේ ද? අපි අපගේ බැම නැමැති දුන්තෙහි නුරබලුම් නැමැති ගියෙන් උන් විද ලමින” යි වාසි බැණ නික්ම ලැසිගත් ගමනින් දුටුදුටුවන් සිත් තමන් කෙරෙහි ලැසි ගත්වමින් පිරුණු තනසගලින් දුටුදුටුවන් ලොබ තමන් කෙරෙහි පුරවමින් නුවන්කෙලවර නවන නුර බැල් මෙන් දුටු දුටුවන් සිත් තමන් කෙරෙහි නටවමින්†

මල්බරින් නැමුනු වරලසින් බැලුබැලුවන් සිත් තමන් කරා අදිමින්, කණතව දිවන දිගුපුළුල්නෙතුපුලෙන් රසවතුන් සිත් තමන් කරා ගයවමින්, ගැන්වූ ගනනිල්වරල්මහමේකුළු නැගෙත් කෙණෙහි බද දෙව්දුනු සෙයින් මකනර වූ බැමසහ ලින්, හෙළාලන ඇසින් බැලුබැලුවන් දිරිය හෙලවමින්, දෑල්වූ දෑල්වූ ඇසින් ලිලාවට දොර හරවමින්, තමුරුකඹලවනත්ති වකල

*පුජාවලියෙහි 12 වන පරිච්ඡේදය සසදනු.

† ‘සැරති බුදුන් සිල් බිදිනව ආ මාරාගනාවෝ තුන්දෙන කෙසේ සැරනු නෝ ද? යත්’. යන පාඨය ඒමහි පෙණෙනත් අතවසන ය. “මල්බරින්” යන්නෙන් පටන් ගත් 63 වන පිටුවෙහි “උරමබලෙහි ලා සකකවයි” යන්නෙන් අවසන් වන කොටස බුත්සරණෙහි 31 වන ආශයෙන් ගත්තකි.

දසකරගරින් සදවලා වගල තවබත්ලසදකැලුමි මත් බිදිමින්, ගෙලෙහි ලු දලමුත්ගරින් නිවන් යනුවත් ගෙලෙහි මල ලා තමන් පාමුලට අදිමින්, අත්හි ලු මිණිවලලුහසින් "පිණැහි කෙතෙක් මෙහි පහස් විදැ සින් සතහත්ව"යි රසවත්තට හබෝතාක් බදු, සුවට සිලුවු පිරි හිවි දෙතනගෙහි මහනින් බැලුබැලුවත්ව මෙලෝ පරලෝ දෙක සහවමින්, මිට හැකි ලෙහ සිගුවලහින්, පිරිමින් මනදෙලපමණින් මහත් වුවාක් බදු වූ පුළුලුකුලෙත්, රත්කෙහෙල්කදව නිගා දුන් වටසිලුවු කලවාසහමින්, මදමදසිතාලසදරස් ගත් මුවසදමබල උද කරත් පුදුරස්කද කැමැති ජල වහන නියපෙළ කැමැති සදකත්මිණිපෙළින් හොබතා, ඇසට ලු මල බදු, සිතට ලු උන්මාදමිණිසංගත් බදු, ඥායනීයට සතුරු වූ, නිවණට හකුල් වූ, සතරට වහල් වූ, සුවයට නිධාන වූ, දෙමනසට විෂ වූ, රතියට ආකර වූ, ලීලාවට කුලගේ වූ, ලජ්ජාවට දලවල වූ, ගෞරවනයට මගුල්ගෙග වූ, නාස්ණාය, අරහි ය, රහා ය යන මාරස්ත්රිත් තුන්දෙන අවුත් සිටි, විළියෙන් හතා මිහිරෙහි ගලා බොලඳින් මුසු කොට රසයෙන් ආර්ද්‍ර කොට සෙනෙහෙන් සිහිදු කොට බෙණෙමින්,

“මේ එකලා ව මහවල්හි මේවැනි රුවක් ගෙණ පමවැනි ගෞරවනයක් ගෙණ අප ඇසට පෙණුනු සේ ඉතා මැනව. හිමිසද, නොප රු දෑක වෙවුලුම් ගත් මේ හදවත් මදක් සහගත් යෙදේ. නොප යොවුන්තුරැහි මහණබැමින් හිනි නො ලත් යෙදේ. මේ වැනි බදක් වසා පෙරෙවි සිවු රෙන් බලනුවත් ඇත්හි වස නො ලත් යෙදේ. රුවට මිහි වූ නොප කරා ගිය ඇස් ඔස්සේ පසුපස්සෙහි ගිය මේ සිත් නිවා යතහන රසවත් බැලීමක් කෙණෙක්හි දු මෙදෙස්හි හෙලත් යෙදේ. ගල්හි නො කෙටුව, මැටියෙන් නො හැඹුව, පිදු රෙන් නො බැන්ද, දණෙකින් නො නෙළුව, මේ දුක් බලබලා නො දත් වන් වනු නො යෙදේ. මේවැනි වසන්තලෙක සුපිපි ලියමඩුයෙක නොප වැනි කෙළියහළුකෙතකුත් නො ලද්ද හැඟැණියක සේ පව් නොලෝ නැත. තත්හි තත්හි හඟන පිසුම් මි බි මත් රජහසුන් පියරැවු අසවු. සල්මල්හි හි ගුමන බමරැත්තේ අදලගුම් අසවු. පුළුලුබැහි කුල්තා කෙවිල්ලත්තේ පියනෙපුල් අසවු. මොනරකිළියත් මැදු පිල් සත් විදහා බැහැවුම්තැවුම් ගත් කෙකාලු මත් මොනරැත් බලවු. අං අහින් යතයතා මුවමුවෙන් මුවපෙල්ලත් තෝරා

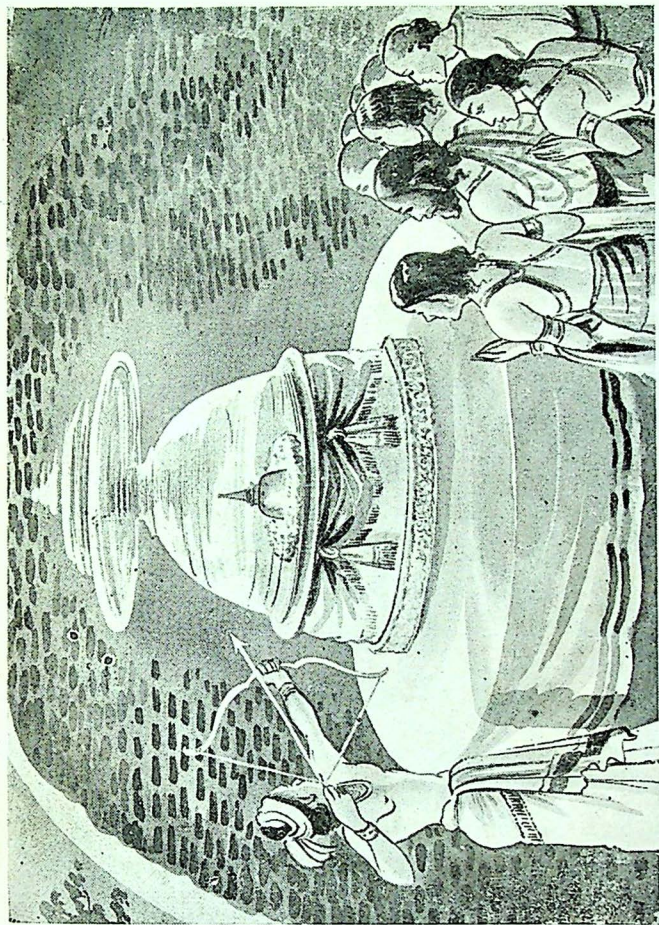
ලැහැබට ගෙණැ වදනා වසන්මත්මුවපොල්ලන් බලවු. සැදි සිටි ලියමනුල බලවු. සුදේසුදුවැලිතලා බලවු. ගලකින් හෙත රිදි පට බදු මනා ගතුල්හැලි බලවු. මල්මුවරදබර ඇදූ හමන මද මද පවන්හි මිහිරක් බලවු. සපු නා පනා පලලු සිහින්ගෙන්ද දෑසමන් දෙදද්ද සුරහිටපුල් පරසතු කෝවිලාර දුනුකේ වැටකේ කරාකේ සේවන්දි මරුවා විදුවන යන මේ ආදි වූ පුෂ්පජනිතයක හමා බස්නා සුවදක් බලවු. මොන මොප වැනියන් ගිහි නො ලද්දකට නැවුලියට මුල් වූ සේ බලවු. වරෝ, ගිම්, මේ දුක්පත් නොප මිසියන් නොප තෙලෙ පුළුල්උරමඩලෙහි ලා සනහව"යි යන මේ ඇ බණන බස් අතා තමන් වහන්සේගේ කන් ඒ දසාවට නො නමා අප්පාලනාශ්‍රොධ මූලයේ වැඩනුන් මාගේ ස්වාමිදරුවානන් වූ බුදුන්ගෙන් බස් පමණකුත් නො ලැබ "මෙසේ වූ සිත් ඇති පුරුෂයන්ගේ සිත් ගැණුම ඉතා බැරි ය. නොයෙක් වෙස් ගණුම්හ"යි කැමැති කැමැති රුමවාගෙණ සිට වෙන වෙන ම ගොස් සිත් ගන්ට උත්සාහ කළහ.

ඉන් මධ්‍යමස්ත්‍රිත්‍ර දෙදෙනෙක් ගොස් බෝරුක්මූල වැඩ නුත් බුදුන් බලා "තපසෙහි සිටිල කොට පසු ව එන ස්ත්‍රියට අවකාශ යෙක් පැ ලම්හ"යි සිතා උන් හා දෙනක කථා කරන්නාහු "කියග, යෙහෙළිය, මේ නියා උතතමයෝවනයෙන් යුක්ත වූ රූප විලාසයට පැමිණි තට නියාව කෙබඳු ද?"යි කීව.

"ඇඟි, නො දන්නී ද? වදුරක්නු අත තුබූ මල්දමක් වැන්න. මතැතක්නු පස වැනි නෙළුමුදුළියක් වැන්න. මුදට පැමිණි ආකාශගංගාප්ලයක් වැන්න. ලැවිගින්නට පැමිණි හිමසදුන්පල්ලවයක් වැන්න. මේ උතතමයා තමාවන් නො සිතයි. අපටත් නො සිතයි. අපි අපට නො සිතා මේ ලද සියු මැලි තැනැත්තවුන් ම නො නව මැනවැ යි කියමිහ"යි දෙබ දෙබා සම්පූර්ණව මෙසේ කීහ:- "ඇඟි, අපිත් කෙතකුත් මෙන් මේ රුක්මූල මිනී මර වල උන්නේද? අදහා ගණුමෝ ද? යි, නුඹ කුසරජකල ප්‍රභාවතී නම් බිසෝව සිත් ගන්නා පිණිස ලමැද දැලිදිය වතුරුවා පාන් ඇද කෙටේරිය කර ලා

වැර සිදු දර පළා දරකන් හැද උකුළු වසා කළුකඩක් හැද පෝරු පිටි ගෙව පිදුරුකැටි ගෙණ වලන් දෙව ඔබ්බට දිය දමා වැර සොල්වා සසිරි නො සිටුවා පැස අකුරුපියාව හැර හාල් ගරු සාල්පානු මාලුවා තබා දිගවර තබා තුන්ලිපි කැට සම සේ දර උද අවුළුවා බත් කොමු නො කොට, නො දවා රස නො නසා, සාල් නො කොට, මේ සැටියේ බත් පිස, බුළුගෙඩි සේ කැටි නො කොට දඩු ගා බදුන් අත් බසා වසා දහල් ගෙණ තලපත් කඩා අඹරා මිරිස් ලුණු දුරු අබ මෙකී කුළුබඩු ගෙණ ලුණුඇඹුල් සම සේ ලා සකස් කොට පැසවා මාලු ඔරවා අක්පත්ල දිය සිදුවා අක්පත්ල රත් වූ කල මිරිස් තෙල් ලුණු කරබිඹිය ලා අතා කර නො කොට සැදිමිටින් අඹරු දුවා සකස් කොට ගෙණ මේ සැටියේ මාලු පිස ගෙණ අත් වසුන් කොට උණුසුම් නිවා ඇඟ බා සිදුවා කඳු හැර තබා ඒ කඳු කර තබා ගෙණ මහවේ බැස ගෙණ ගොස් බත් තබා එත කල, බස් පමණකුත් නො ලැබ, මියෙනුඩුහුරු සුසුම් ලා, දවසින් දවස රස වඩා පිස, එක් දවසක් දේවි 'සෙනහ ඇත්තී දේ හො?' යි නැත්තී දේ හො?' යි පරික්ෂා කරණු පිණිස වලන් කඳු ගෙලා වැටි ගොස් මළුවෙස් ගෙණ ඔත්කල්හි ඒ අබ ඇසු ප්‍රභාවනී එවෙලෙහි අවුත් අත කර දී ඔසොවා 'මළුව දේ හො' නො මළුව දේ හො?' යි විමසා, ලෙහි අත තබමින් තාසයට අත පාමින් තමා ලෙහි අත ගහමින් 'දස දහසක් යොදුන් දඹදිවට අගරජ කෙරෙමින් මා ඇතිරි පිණිස මෙ දුක් ගන්නේ ය' යි පවතට ලෙලෙන රත්ලියක් සේ වැනිවැනි නියගින් කළුළු ගසගසා සිටි බිසොවුන්, පියුමෙක වගුල පිනිබිදු පෙලක් මෙන් කෙළ, මුහුණ පිරුකල්හි 'අතේ! අත් ඇද මැඬලා පුව, නපුරු' යි කරට දුන් අත ඇද ගෙලා දිව ගෙණ ගොස් ගෙට වැද දොර අඩවළ කොට රුවින් අග පැමිණි ප්‍රභාවනීන් සිරියා දක, නුඹ දත්පත් නියා ගෙණ එ දවස් ගත් දුක් නුඹට සදහන් නැති බව මුත් අපට ඒ වත පෙනේ" යි දෙවගනන් දෙදෙනා කී බස් කන්පිටින් නො වැකු සේක.

උන් ගිය පසු කුච්චනිවරු මුලෙක් එක් කුඩා කෙල්ලක දක්වා ලා කියන්නාහු "කරුණාවෙහි අග්‍රපාථක වූ ස්වාමිනි, මේ කරුණාවෙහි අග්‍රපාථක වූ ජාතිය තබා පාරමිතාභූමියෙහි සිටි කල්

දැනුමෙන් ගත් විශේෂත්ව දිව්‍යානුගත වාලංකාව සන්නිවේදන (102 පිටපත්)

හි ද සහිත් දුකින් මිදුවා පෙනෙයි. රන්වන් මුවරජ ව මාගාඛනා වට පැමිණි මරණ නමැති හින්තෙන් නුඹවහන්සේ ඇවිල ගත් සේක. 'මම තපසෙහි සිටියෙමි' යි සිතනසේක් වී නම් විශ්වභාර රජ ව චකිතගිරියෙහි වෙසෙමින් මද්දේවිය මුරුණ වත් ම තපස් පවා නො බලා හිස ඇඟයෙහි තබාගෙන මුහුණ පැත් ඉස පිරිමැදිසේක. පියුමරජ කල්හි ද ස්ත්‍රියක කාර හිදුවා ගෙන ගොස් උරය පළා ලේ පොවා මල්බයින් සදෙනාගේ හඬින් රැකිසේක. දැනුත් කාමාන්තින් පිහින වූ මේ බාල නැතැත්තිය, තෙල නොපගේ ශරීර නමැති විල්හි ගලා අග හස්රස විදුව. බොහෝදෙනා කීම කිරීම උතුම් ම ය අප හැම කිවා ටත් මැගේ දුක් නිවු ව මැනව. ආශ්‍රය කළවුන් රැක්ම බොධිසත්ව ගුණ ම ය. ආශ්‍රය කළ හෙයින් රැක්ක මැනව. බාලයන්ගේ ඇවටි පිරිම කරුණා ඇත්තවුන්ගේ ගුණ ම ය. මේ බාල තෙතැත්තියගේ ඇවටි පිරුව මැනවැ' යි කී තෙපුල් කන්පිටත් කුලුසේක.

ඔවුන් ගිය පසු වැඩිමාලු එකියක් බුදුන් ඉදිරියට ගබහවා ගොස් සිට සොළොස්හැවිරිදි ස්ත්‍රියක මව මෙසේ කියන්නී:-"මුඞ වූ තැනැත්තිය, සිඛාභිකුමාරයා තිගේ තනකැකුළු දෙස බලා හැමිමෙන්නේ නො වෙයි. නිලුපුල්පෙති පරදවන ඇස්සහළ රත්මැණිකෙකින් වැහෙන දිය උඳලක්සේ හඬා රතු කොට නො ගණු. මියෙනු සුහුරු සුසුම් ලා කෙම්වැල පරදවන අධිරපල්ලවය කළු නො කර. මේ සිඛාභිකුමාරයා යශෝධරාදි වූ අභිගනාවන් පිණිස දසක් දෙනා අදිනා දුන්න රොද්දක් කොටත් නො සලකා ඇද විඩා නො වූයේ ය. එසේ කල්හි ඒ යශෝධරාදේවීන් හැර ර නැති අවුනැයි කියන සෙයින් බාලසත්‍රින් දරුවන් ලද අව ස්ථාවෙහි පුරුෂයෝ සනා නො කෙරෙහි. එසේකල්හි මා දිසා වෙහි බැලුම් පමණකුත් නො කරනැ යි කියයි නම්- සමිකාලය පාලමුහු කල්හි අනඛගයාගේ වියරි පාලබ්ම ධම්තා ය. ඒ සමි කාලයෙහි වරද මුත් සනා නැති ව නො වෙයි. බල. නොබෝ දවසකින් මෙසකාලය සම්භූත වූ කලා ති කෙරෙහි ඇති ප්‍රේමය දූක ගණු'යි කිව. මාරසත්‍රින්ගේ තෙපුල් තත් දෙබන්තා කොටත් නො සිතු සේක.

29/6/17

උන් දෙදෙනා ගිය පසු අනික් දෙදෙනක් අවුත් ඉදිරියෙහි සිට “අපගේ ලදබොලද බස් පමණකටත් සතුටින් ඉස සලක පමණකුත් නො කරණ තැනැත්තෝ මහමෙර පරයා ඉස් දන් දුන්නු ල! ස්පර්ශාත්‍රයකුද නො දෙන තැනැත්තෝ පොළොව පරයා ඇඟ මස් දන් දුන්නු ල! අපි ඒ දන් අදහා ගණුමෝ ද? නුවන්කෙළවරින් බැල්මකවත් ලෙටි තෙතැත්තෝ අහස තරු පරයා ඇස් දන් දුන්නු ල! තමන්ගේ මිහිරි කටහඬින් බස් පමණකුත් නො දෙන තැනැත්තෝ සාගරයේ දිය පරයා ලේ දන් දුන්නු ල! අපි ඒ දන් අදහා ගණුමෝ ද? ඒ මුත්තේ නපුරෙක් නො වෙයි. අප පව් කළවුන්ගේ පින් මදකමය, එතෙකුදු වුවත් මේ ප්‍රේමරස සුන් තැනැත්තවුන් ම පත පතා අප විළි තැත්තන්ගේ සිත නියලෙන්නේ ම ය. විළි තැනි සිතට කෙසේ අපි අවවාද කියමෝ ද? මුත්තට අප නියලෙන කම් පෙළුම් ගලක් කිරි කැවුවා වැන්නැ”යි කීහ. මෙසේ දෙඩා ඒ මාරයාගේ ගිය පසු යශෝධරාවන්ගේ ගෙයි පරණ පුරුදු සේවකයන් විලස් ගෙණ ඉදිරියට අවුත් වැදලා එකත්පස් ව සිට දන්වන්නාහු “සාමිනි, යශෝධරාවන් වහන්සේ කවර වරදෙකින් ගැරපිසේක් ද? ඒ කම්කිළි තැනැත්තිය නුඹවහන්සේ සදහන් කිරීමෙන් විදිනා දුක් පමණ නැත. සදහන් කළ විට සමාඛයේ ලොම් කෙළින් සිටිකල තනපුඩුව වට ලොම් කට ඇතෙන ගෙයින් හා දිගුපුළුල් ඇසින් වැහිරෙන හුණු කඳුළු තනපුඩුවෙහි වැදගෙන කට දත ගෙයින් හා කිරි නොබොන රාහුලකුමාරයන් දෑක නුඹවහන්සේගේ විශේෂකින් තැවෙන පුරුදු යශෝධරාවන් මෙනෙකට කුමක් වූ බවත් නො දනිමි. සසර ඇති සත්‍රිසාරය නැති නො කළ මැනව. මුත්තයාගේ රු මැළීමෙහි ආශ්‍රිතය තැනි නො කළ මැනව. ව්‍යාප්තයක් නැති විශ්‍රමිත නැති නොට ගෙයි ගිනි නුලුව මැනවැ”යි යනාදීන් කියත් නා වූ මාරයාගේ තුන්දෙන බුදුන් සිල් බදිනට ඇසට රසවත් වූ මනහර වූ නො කැළි නො එලු නුස් නො මිටි නො දළ නො සීන් බාල මඩුම වැඩිමහලු නොයෙක් රූපවිලාසයෙන් එකි එකි දෙනා සසියක් සසියක් බැගින් එක්දුස් අවසියයක් රු මවා ගෙන “පියානන් මුණ දෑලි පිසුමහ”යි වාසි බැණ තුන්ගම රාත්‍රිය මුළුල්ලෙහි ගැවසූ ඉසකෙස් උනා ගෙමින්, උනා ගෙළු ඉසකේ නිය ගසා අත් නතා කන්සකට නැමී ගවසා බදිමින්, අක්කොලින් සිනාසෙමින්, ඇසින් තරු* ලා බලමින්, බැම උපුල්වමින්, ඇඟිලි මැඩ සන් කෙරෙමින්, නොල් අඹරා

ලමන්, හන් පිළි සිපිල කෙරෙමින්, සිපිල කළ පිළි නැවත බැඳ ගත්මින් මෙසේ නොයෙක් ප්‍රයෝග දක්වා කිසි බසක් පමණකුත් නො ලත්හ.

ඉක්බිති මාගේ ස්වාමිදරුවානන් වහන්සේ උන් කරණ ඒ ලිලාචිලාස කුමක් කොට සිතුවේක් ද? යන්- ජරායෙන් පාරප්‍රාප්ත ව ගිය විලිපිලි වූ වැදිරිමුලක් පානා උසුළු විසුළු හේ සලකා නැවත අසුචිවලෙක්හි ගුගුලු* දෙන පණ්ණකාලන්ගේ රු කොටත් නො සලකා රාගයෙන් දුරු ව වැඩහුන් බුදුන්ගෙන් බැලුම් පමණකුත් නො ලැබ පලාගිය කල්හි මාගේ බුදුන්වහන්සේ †සවනසතියෙහි මුවලිඤ්ඤාව වැඩ සන්දවසක් බැඳගෙන වස්නා මහ වැස්සෙහි රිදිහුළින් බැඳි ගෙඩිගෙයෙක්හි වැඩ හිඳිනා සේ මුව ලිඤ්ඤ නම් නාගරාජයාගේ භොගාවලියෙහි වැඩහිඳි එයින් නික්ම කිරිපලුගසමුල නවතිලමෙඝකුටයක් යට දිලියෙන පුන්සඳක් සේ වැඩහිඳි මෙසේ සත් සති යවා බුදු වූ දවසට එකුත් පණස් වන දවස ශක්‍රයා ගෙනා නාලියදූවටුදඹු වළඳ, තපස්සු හල්ලුක යන ව්‍යාපාරයන් දෙදෙනා දුන් මිපිඬු සතරවරම් මහරජදරුවන් එළවූ මුවන් ශෛලමයපාත්‍රසතර තමන් වහන්සේගේ අභිෂේකයෙන් එකක් කොට ඒ පාත්‍රයෙන් පිළි ගෙන වළඳ, ඒ දෙදෙනා බුන්සරණ දහම්සරණ ගත්වා, ඔවුන් නිත්‍යයෙන් පූජා කරණු පිණිස තමන්වහන්සේගේ කෙශධාතු දී, එයින් නික්ම අජපාලනාශ්‍රෝධමුලයෙහි වැඩහිඳි “මා දත් සඛමය සියුම් වුව, ලෝවැස්සන්ගේ කෙලශයන් බහල වුව, ඔවුන් ඉතා ජබ වුව, මෙසේ සුඤ්ඤ වූ සඛමය දෙශනා කෙරෙමි නම්, ඔවුන් සිතට නො නැංගේ නම්, ඒ මට ආයාසය”යි සිතා සඛමදෙශනායෙහි මනෙක්සාහ වූ කල්හි ඒ බව දත් සඛමපනිමහාබ්‍රහ්මරාජයා දසදහසක් සක්වල දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන් හා කැටි ව අවුත් ශ්‍රීපාදය වැඳගෙන හෙව “ස්වාමිනි, බණ වදාළ මැනව; මාගේ අණසක ය; නුඹවහන්සේගේ දහම් සක ය”යි ආරාධනා කළ කල්හි ඔවුන්ගේ ආරාධනා හිච්ඡ “පළමු කොට කාට බණ කියමි දෝ හෝ?” යි සිතා වදුරා ආලාරකාලාම උද්දකිරාම පුත්‍රයන් දෙදෙනා මළ බව දන “මට බොහෝ උපස්ථාන කළ පස්වග්ගමහණුන් දැන් කොසි දෝ හෝ?” යි බලන සේක්, “ඔහු බාරාණසියෙහි ඉසිපතන විහාරයෙහි වෙසෙති. ඔවුන් කරා ගොස් ධම්මක් පවත්වමි” යි

* කුහල්-බුන්සරණ 226

† මේකාන පටන් බුන්සරණෙහි 145 වැනි අංශයෙන් හත් පාඨ පෙණෙන.

සිතා ඇසලමස මැදිපොහෝදවස් පාසිවුරු ගෙන අටලොස් යොදුන් මහ ගෙවා වඩනාසේක්, අතරමත උපකා නම් ආප් වකායා තවත්වනත්සේගේ රූපය දැක සොම්නස් ව,

“සාමිනි, තෙපි සදුට වඩා සෞම්‍ය කෙනෙකුව. ඉරුව වඩා තෙප්ස් ඇති කෙනෙකුව. මුදට වඩා ගැඹුරු කෙනෙකුව. මහමෙරට වඩා අවල කෙනෙකුව. සියලු රුවන්හි සියලු මල්හි සියලු තරුවෙහි සියලු විදුලියෙහි සියලු දෙවිදුන්තෙහි සියලු සකායාවලායෙහි සියලු සරත්වලායෙහි පැහැ තාක් එක් කොට අලලා පියා වරපල* බලා මහදඹගසින් දඹගෙහි හුනු හුනු තෙතින් නැගී රන්පැලයෙන් රන් හැරගෙන ඒ හා එක් කොට අඹරා දිවිදළින් ඔප් නැඟූ ඝනරත්නප්‍රියමයක් ඇත් නමුදු තොපගේ රුව බැලුවන් ඇසට ඒ රූ අරුවි එළවයි. ඊට වඩා සිය ගුණෙන් දහසක් ලක්ෂයක් ගුණෙන් ප්‍රකාශිතයෙන් අසංඛ්‍ය ගුණෙන් තෙපි යහපත් වුව. තොපගේ ගුරුහු කවුරුද?”යි විවාල කල්හි (උභ විවාල බසට මාගේ සාමිදරුවානන් වහන්සේ) සි පියා,

“ආප්වකය, මහමෙරට වඩා උස් වූ ගලෙක් නැත. මහසාගරයට වඩා ගැඹුරු වූ ලිඳෙක් නැත. මහපොළොවට වඩා මහත් ගොඩෙක් නැත. මහමෙරට වඩා මහත් තුඹසෙක් නැත. අහසට වඩා මහත් කෙසි සිදුරෙක්† නැත. සිංහයන්ට වැඩි දුප්වන් ව සිටි කැණහිල්ල නැත. ගනිහස්තින් හා ස්පඨා කරණ ගම්හුරෝ නැත. සදමඩුලු හිරමඩුලු සා ස්පඨා කරණ කදෝ පැණියෝ නැත. එසේ හෙයින් මේ මුළුලොවහි මා හා සමාන එක ද සත්තියෙක් නැත. මරහු ලුහුබදවාපිමි. සියලු කෙලෙසුන් ඇත්පයට වන් කිහිඬිකාල සේ නසාපිමි.‡ සියලු බුදුගුණ තාක් මා සිත්හි පුරා ගත්මි. හළ මනා දෑ හැළිමි. ගත මනා දෑ ගනිමි. දැන් සහම්පතිමහාබ්‍රහ්මයාගේ ආරාධනාවෙන් බාණ්ණසියට ධම්මස්ස පවත්වන්ට යෙමි”යි වදුරා එද ම බරණැස්නුවරට අවුත් ඉසිපතන විහාරයට වැඩි සේක.

දුරින් වඩනා සාමිදරුවානන් දුටු පස්වගමහණුන් වහන්සේ සාමිදරුවානන් බුදු වූ බව නො දැන ‘ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයෝ සාවුරුද්දක් මහාචාර්ය කොට බුදු ව ගත නො හි අප කරා එති. උන් නො වදුමහ. උන් දැක නැගී නො සිටුමහ. උන්ට පෙරගමන් නො කරමහ. රජකුලෙහි උපන් තැනැත්තන්

* අලලා පියව පතුල † සිෂ් තෙතක් ‡ ගහවාපිමි-බුත්සරණ.

විසින් ඉදිනොත් ඉදිනා තෙතක් දී ලමහ"යි සිතුකල්හි මාගේ සාමිදරුවානෝ ඒ පස්මගමගණුන් සිතු සිත් දැන වදාරා "මුත් ගේ මන් බිඳිනට අතීක් කුමක් තකම් ද? හැමකල්හි ම මම අනුන්ගේ දළදප් බිඳ ආයෙමි මෙමුත් බලයෙන් වෙදු"යි සිතා සියලු සත්තියන් කෙරෙහි කරන්නා වූ මෙමුත් ඒ පස්දෙනා වහන්සේට කරත් කරත්, ආදී මන් කොට ගෙන උන් පස්දෙනා, උන් තෙත හිඳ ගත නොහි නැති සිට වදිමින් පෙරගමන් කරමින් පාසිවුරු ගණිමින් ශ්‍රීපාදය සෝධමින් වඩාහිඳවා "බුදුන් හා බණන්නෝ මෙලෙස ය"යි නො දන්නා හෙයින් සමයමයන් හා බණන ලෙස තමන් වහන්සේ හා කථා කළවිට "මේ මගණුන්ට මා බුදු වූබව ගතවමි"යි සිතා වදාරා "මහණෙනි, සම සමයන් හා බණන ලෙස තිලෝගුරුබුදුන් හා නො බණව"යි වදාරා යුගපුරුමුදුන්ට මුහුදුරළපෙළ මැඩ ගෙන පැන නැති සමපණස්යොදුන් හිරුමචල සෙයින් සියලු බුදුන් ධම්සක් පවත්වන තෙතෙහි පෙණී ගිය ධර්මාසනයට පැන නැති දස දහසක් සක්වළ මහාමෙර නටවමින් සත්කුලපච්චන් හිසින් හිස අන්වමින් සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සිය පණස් යොදුන් වට ඇති සක්වළගල ඉදිදක් සේ සිසාරවමින් බර ලු සමක් සේ මුහුද රළ නැති කොට නිශචල කෙරෙමින් ගල් පළා ගෙන නැගෙන පියු මෙන් පොළොව පළා ගෙන නැගෙන පියුමෙන් ගස්වල කඳ පළා ගෙන නැගෙන පියුමෙන් සියලු අහස වසා, බුද්ධි බලන්නට කර නමා ගන්නා සේ කෙමි බිම් බල්වා අහස වසා සැදිගිය පියුම් වියනින් වැසි නැති ව ම මහපොළොව පළාගෙන නැගෙන නාභිනල්කඳ සා දියකදින් කැමැත්තවුන් තෙමා නො කැමැත්ත වුන් නො තෙමා වස්තා පොකුරුවස්සෙන්, පිළිවෙළින් තුබූ දසදහසක් සක්වළ දසදහසක් සඳුමචලෙන් දසදහසක් හිරු මචලෙන් දෙවිදුන් ලක්ෂගණන් කෝටිගණන් හිස තබාගෙන අවුත් වැඳ ගිය මහල්කලස සමූහයෙන්, මහමුහුදට වැද මුතු උකාගෙන දෙවියන් ඇඳපු සොළොස් මහලායෙන්, දස දහසක් සක්වළ දෙවියන් ඉස්තා පරසතුමලින්, මහකෙල නම් නාග රාජයා තමන්ගේ අසුදහසක් නාගමාණවිකාවන් ද ඇරගෙන පුදයට අවුත් ඉස්තා කඩුපුල්මලින්, දසදහසක් සක්වළ අසුරයන් පුදයට දමන පළොල්මලින්, දසදහසක් සක්වළ දෙවියන් පූජාවල

නගන රන්තොරණින් රිදිතොරණින් රුවන්තොරණින් පස් වණක් පැයෙන් දිලි පිළිතොරණින් හා රන්ඇඟැයෙන් රිදි ඇඟැයෙන් රුවන්ඇඟැයෙන් හා රන්කලස්පෙළින් රිදිකලස් පෙළින් රුවන් කලස්පෙළින් හා මුළුලොව දෙවියන් නැගු රන් ධජයෙන් රිදි ධජයෙන් මැණික් ධජයෙන් සන්රුවන්ධජයෙන් මුළුලොව අභනිටා බඹලොව දක්වා පූජායෙන් වසමින් මුළුසක්වළු බිම ගල් ගස් සිදුරෙහි අතුමත්තෙහි පත්මත්තෙහි හිඳිකටුමුණක් ඔබා ලන තෙන සැට සැත්තැවක් අසුවක් අනුවක් පමණ දේවතාවන් හිඳි ගැවසි සැරහි සිට ගන්කල්හි දසදහසක් සක්වළු දසදහසක් මහබමුන් නඟා ලූ කුඩ මඩයෙහි දෙවියන් සලන වල්විදුනා මඩයෙහි සලනා තුන්ගව්වට ඇති මිණිතල්වැට මඩයෙහි දිලියෙමින් වැඩහිඳ දසදහසක් සක්වළු දසදහසක් ශක්‍රයන් දස දහසක් දකුණුසක් පිඹ පියා සක් පිටට ගෙලාපියා විසිදහසක් අත් ඔසොවාගෙන “ඔහෝ! අරගල නො කොට බණ අසව”යි පිරිස් සන්තිද්‍රවා ලූ සමයෙහි දෙලක්‍ෂ සහස්‍රිස්දහසක් යොදුන් මහපොළොව පටන් අභනිටා බඹලොව දක්වා නඟා ගත් සාධුකාර හා කැටු ව ම—

“වෙ ‘වෙ භික්ඛවෙ අනතා පබ්බජිතෙන න සෙවිතබ්බා, යො වා’යං කාමෙසු කාමසුබල්ලිකානුයොගො හිනො ගමෙව, පොථුල්ඡ්නිකො අනරියො අනත්ථසංහිතො, යො වා’යං අත්තකිල මථානුයොගො දුකෙබ්බා අනරියො අනත්ථසංහිතො, එතෙ තෙ භික්ඛවෙ උතො අනෙත අනුපගව මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති”

යනාදින් නඟා ගත් මහල් බණින් අඤ්ඤානොණධඤ්ඤා මහ තෙරුන් වහන්සේ ය, භද්දිය මහතෙරුන් වහන්සේ ය, වජ්ජ මහතෙරුන් වහන්සේ ය, මහානාම මහතෙරුන් වහන්සේ ය, අසාජි මහතෙරුන් වහන්සේ ය යන මේ කී පස් දෙනා වහන්සේ ප්‍රධාන කොට ඇති අටළොස් කෙළක් බ්‍රහ්මයන් අමාමහ නිවන්හි ලා වදාළසේක.

එතැන් පටන් පන්සාලිස් අවුරුද්දක් වැඩ සිට සුමාසු දහසක් ධර්මකාන්තිය දෙශනා කොට ගණන් නැත්තා වූ

සකියන් අමාමහනිවන් දක්වා සසර දුකින් ගලවා සියලු බුදුවරයන් කළ සියලු බුබුකාත්‍ය කොට තිමවා කුසිනාරානුවර සම්පයෙහි බිඳුන් හා මිත්‍රයන් පසු ගමන් කොට තවත්තා හෙයින් උපවත්තන නම් වූ දේ හෝ නො හොත් නැහෙනහිර බලා ගොසින් උතුරුදිසාවට නැමුනු හෙයින් උපවත්තන නම් වූ මල්ල රජදරුවන්ගේ සල්වෙනෙහි සුපිපි සල්ගස් දෙකක් අතුරෙහි උතුරුදිග සල්ගසට හිස ලා දකුණුදිග සල්ගසට පය ලා පණවන ලද යහන්හි වෙසක්මස මැදිපොහෝදවස් අගභරුවාදා විසා නැකතින් නැහෙනහිරට පිට ලා බස්නාහිරට මුහුණ ලා සිහි නුවණින් යෙදී නැගී නො සිටුවනා ශයාපවන් වැඩහොත්සේක.

එසේ වැඩහොත් වේලෙහි ඒ මාගේ සාමිදරුවානන් වහන්සේට පූජා පිණිස ඒ සල්ලුක් දෙක මුල පටන් අග දක්වා අතුරු නැගී ව මලින් සැදී සිටියේ ය. හුදෙක් ඒ සල්ලුක් දෙක මතු නො වෙයි ඒ උයනෙහි සියලු රුක් ද අග සිට මුල දක්වා මලින් සැදී සිටියේ ය. ඒ උයන මතු නො වෙයි. සියලු දසදහසක් සක්වල පල ගන්ධා රුක් පල ගෙණ සිටියේ ය. මල් ගන්ධා රුක් මල් ගෙණ සිටියේ ය. කද පළාගෙණ කද පියුම් ද ලිය පළාගෙණ ලියපියුම් ද අහසින් එලෙන්තාවූ මලොලු ද පොළොව පළාගෙණ දෙබුමු තුන්බුමු සත්බුමු පියුම් ද අතුරු සිදුරු නැගී ව සිටියේ ය. සියලු මහාසාගරය පස් පියුමෙන් සැදුනේ ය. තුන්දහසක් යොදුන් හිමාලය වනය, සන කොට බදනාලද මොනරපිල්කලබක් මෙන් ද මල්දමින් කරණ ලද ජාලාකවුළුවක් මෙන් ද මනා කොට බදනාලද මුදුන් මල්කඩක් මෙන් ද පුරා තබනලද මල්සුමුගක් මෙන් ද ඉතා මනහර වී ය. ඒ සල්ලුක් දෙක බුමාවූදෙවතාවන් විසින් ගෙණ සලක වේලෙහි බුදුන්ගේ රන්වන් ශරීරය රෙහෙණු යෙන් තවරයි. දිවම්දරාමල් ද ආකාශයෙන් වස්නේ ය. ඒ මල්කැන් රන්වන් පැහැ ඇති මහපත්කුඩ සා පෙති ඇති ව තිබික් පමණ රෙහෙණු ඇති ව හෙත්තේ ය. මදුරාමල් මතු නො වෙයි. සෙසු පරසතුකොබෝලිලමල් ද රන්කරඹු රිදී කරඹු පුරපුරා ශක්‍රපුරයෙහි සිට දෙවියෝ ද බ්‍රහ්මලොකයෙහි සිට බ්‍රහ්මයෝ ද දමුහ. මෙසේ දමන මල් අතුරෙහි නො විසිරී අවුත් පෙත්තෙන් ද කෙසුරෙන් ද රෙහෙණු යෙන් ද බුදුන්ගේ ශරීරයෙහි කැවැරන්නේ ය. දිව්‍යමය වූ

ගේක" යනු අසා, "කවද මල්දම නොනා නො නිමියේ ය පිරිනිවන් පානා දවස් ගෙන ගෙමි" යි කී ය. 'අද ම බුදුන්වහන්සේ යම්හල අතරෙහි පැණවූ යහනෙහි දකුණු ලයෙන් සිහිනුවණින් ගෙදී සිංහ යහසාවට පැමිණ අලුත්මවෙලෙහි පිරිනිවන් පානා සේක. නෙපි මේ මල්දම කාට ගොනවු දෑ' යි කී දෙවියන්ගේ බස් අසා "අද ම මවුකුස පිළිසිද ගත්තු ල! අද ම මවුකුසින් බිහි වූ ල! අද ම මහනිකම්මන් කලෝ ල! අද ම බුදු වූ ල! අද ම ධම්සක් පැවත් වූ ල! අද ම යමකප්‍රාතිහායී කලෝ ල! අද ම දෙව්ලොවට විජම් දෙසන්ට හිතෝ ල! අද ම දෙව්ලොවින් බවු වූ ල! අද ම අයුක්සංකාර මර හට හළු වූ ල! අද ම පිරිනිවන් පෑවූ ල! ඉතා ම අයුක්ත ය! සිංහ සතුන් කෙරෙහි කල කැරුණාවෙන් දිවකුරු බුදුන් සම්පාට පැමිණ අතට පත් වූ නිවන් හැර සසර වැද සාරසංඛ්‍යා කල්පලක්ෂයක් මුළු ලෙහි හිස් ඇත් මස් ලේ දී අඹුදරුවන් බැඳ දී ලොවුතුරු බුදු ව දෙවන දවස් කැඳ වළඳන වේලාවටත් ජීවත් විය යුතු නො වේ දෑ" යි කියමින් අඬාලා මල්දම ගෙනවුත් ඇතුළුසක්වල අවකාශ නො ලදින් සක්වලගල මුවවිට සිට අවකාශයක් ලදින් මල්දම ගෙන පූජා කෙරේ ය.

එවෙලෙහි පූජාවට රැස් වූ දෙව්ගෝ සක්වල පුරු ගෙන අතින් අත් බැඳ කරින් කර වැලඳ බුදුගුණ කීයකියා දිවුහ. දෙව්ගෝ තුණුරුවන් ගුණ අරහයා දෙතිස් මනාපුරුෂලක්ෂණ ද සවණක්සන බුදුරත් ද පන්සියපණ්ණස්සකයන් ද වුද්දස බ්‍රහ්මඤ්ඤාන් ද අරහයා ගැමින් "ඉතිපි සො හගවා අරහං සමමා සම්බුඬො විජ්ජා වරණසම්පන්නො සුගන්තො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපි සන්ථා දෙවමනුස්සාතං බුඬො හගවා" යනාදින් නවඅරහාදී බුදු ගුණ කීයකියා ඒ ඒ සකියෙහි සිට "සබ්බද්ධි, සබ්බද්ධි," යි කියමින් දිවන්න හ.

ඉක්බිති දහබලධාරී වූ මාගේ ඥාමදරුවානන්වහන්සේ, මෙසේ මහත් පූජා පවත්නා වේලෙහි ප්‍රථමාමයෙහි සැට දහසක් මල්ලරජදරුවන්ට බණ වදාර, මධ්‍යමාමයෙහි සුහද හම් හිඤ්චට ධම් දෙශනා කොට ඔහු මාගීඵලයෙහි

පිහිටවූ තේක. අලුත්වේලෙහි හිසකුන්වනන්නේට අප්‍රමාදවිහාර යෙන් අවවාද කොට එම අලුත්වේලෙහි දසදහසක් සක්වල එක් ලක්ෂ අවසාරදහසක් යොදන මහමෙරගල් සත්කුලපවු සත්දහ නලා මුළු පොළොව තවන ලද අත්බරක් මෙන් වෙවුලුම් ගන්වා ශතරාව සහසුරාව දෙවමින් විශේෂයෙන් කම්පා කරවා නිරූපිත ශෛනිච්ඡානිකාවුවෙන් මාගේ ස්වාමි වූ අමාමානිසත්වනන්නේ පිරිනිවන් පා වදලුණේක.

එබස් ඇසු සැවදහසක් මල්ලරජදරුවෝ ලෙහි පහල අතින් පිට හෙළා සිසකේයෙන් පවනට ලෙලෙන රුක්පෙලක් සේ වැනි වැනි පුරගනන් හා සමග සුවදමල් ද සුවදසුණු ද පඤ්චානික හෙරි තුංඤ්ඤාද පන්සියක් දුනුල්පිළි ද ඇර ගෙණ යමහලට අවුත් බුදුන් පිරිවරා ගමා වැලප රහතුන්වනන්නේගේ වැලකීමෙන් සන්තිදී බුදුන්ගේ ශරීරය සියක් වර පොළොපු පුළුතින් වරක් වෙලා මෙසේ දසක් වර වෙලා ඇසට රසවත් වූ නාතායෙන් ද කණට මිහිරි වූ භාග්‍යයෙන් ද ගසනලද හෙරිවාදුයෙන් ද අනෙකප්‍රකාර වූ සුවදින් හා මලින් ද මහත් වූ පූජ සත්කාර කොට ගරුකාර කොට සිතන්නාහු වදින්නාහු පුදන්නාහු මේ සැටියේ පලමු දවස් පූජ යෙන් යැවූහ. නැවත කුසිනාගනුවරවාසී මල්ලරජදරුවන්ට මෙසේ වූ සිතෙක් විය - “අද සවස් වගියේ ය. භාග්‍යවත් වූ බුදුන්ගේ ශරීරය කෙටි ආදහන කරමහ” යි සිතා දෙවන දවස් ද ඒ සැටියේ ම පූජයෙන් ම දවස් යවා තුන්වන සතරවන පස්වන සවන දවස් ද මහත් වූ පූජයෙන් යවා සත්වන දවස් දසදහසක්සක්වල සිංහල දෙවතාවන් සුවද මල් පහන් ආදී සත්කාරයෙන් ආදර දක්වත් ම පුදන්නාහු නුවර මඩයෙන් ගෙණ ගොස් යම් තෙතෙක මල්ලරජ දරුවන්ගේ වොටුනු පලදිනා ගෙය ද එසේ වූ පූජ ස්ථානයේ තබා පූජා කරන්ට පටන් ගත්හ.

එසමයෙහි කුසිනාගනුවර ඒ ඒ සතිය ද අඟුටි තික් මො වාරිමාසී ද කාලගොඩ ද යන මේකී ස්ථාන දෙක පමණ කලවෙසක් පමණ පරසතුමදරාමලින් සැදුනේ ය. කුසිනාරා නුවර මල්ලරජදරුවෝ සක්විතිරජක්හට කරණ මහපෙරහරක් මෙන් පුළුන්පටි පන්සියයකින් ද සළුපටි පන්සියයකින් ද මේ සැටියේ දසක් වර වෙලා ඒ භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ශරීරය

සුවදෙනෙලින් පුරණලද රත්දෙනෙහි වඩාලා එබදු වූ රත්දෙන පිඩාතයකින් වසා එක්සියවිසිරියන් උසැති කොට බදනාලද සදුන් දරසැයෙහි මුදුනට වැඩුන.

එසමයෙහි අපගේ මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ පාවා නම් නුවර දී වලඳ කුසිනාග්නුවරට වඩනාසේක් අතරමගට වැඩවදුග සේක. එසමයෙහි මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ කෙරෙහි සිත් පහදවා දිව්‍යලොකයෙහි උපන් බොහෝ දෙවතාවෝ ඒ පූජා සමාගමෙහි මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ හොඳ දැක “අපගේ කුලපගතෙරුන්වහන්සේ කොසි දෙ හො?” යි බලන්නාහු අතරමග වඩනා දැක “අපගේ සාමදරු වූ මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ අවුත් බුදුන් වැදි කල්හි මුත් මේ සදුන්දරසැයෙහි මේ රජදරුවන්ට ගිනි තැව්ලේවා” යි අභිෂාංක කළෝ ය. එසමයෙහි නායක මල්ල රජදරුවෝ සතරදෙනෙක් ඉස් සෝධා නභා දිවසළ වැනි සළු හැඳ එක්සිය වසිරියන් සදුන්දරසැයෙහි ගිනි දල්වමින යි සැරසී රත් තල්වැට සතරක් ඇර ගෙන සලා ගිනි දල්වාගත හො හෙන්නාහ. තැවත අවදෙනකුත් සලා ද ඔවුන්ටත් තැව්ලෙන්නේ ය. පසු ව සොළොස්දෙනෙක් පසු ව දෙතිස්දෙනෙක් ද එක් ව දෙදෙන දෙදෙනා විලක්කු ගෙන රත්තල්වැට සලන්නාහු විලක්කු ගසන් තාහු සම්පසුමින මඩනාහු ගිනි දල්වාගත නුහුනුවාහු ය.

එවෙලෙහි රජදරුවෝ “දරසැයෙහි ගිනි වැද හො ගන්නා කාරණ කිමි දෙ හො?” යි දිවැස් ඇත්තවුන් කෙරෙහි අහු වූ අනුරූඛමහතෙරුන්වහන්සේ කරා ගොස් විචාලන. එවෙ ලෙහි අනුරූඛමහතෙරුන්වහන්සේ “උපාසකවරුනි, දෙවතා වන්සේ අභිෂාංකයෙන් ‘මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ වැඩි තොත් මුත් ගිනි හො ගණිව’ යි අභිෂංක කළෝ ය. ඔබවහන් සේ දැන් පත්සියයක්දෙනාවහන්සේ සමග දශබලධාරී වතුර වෙහෙරදැව්ගාරද වූ ඒ බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදය වදින්නට වහිමින් සිටිසේක. උන්වහන්සේ වඩනා තුරු මේ දරසැයෙහි ගිනි හො ඇව්ලේ” යි වදලසේක. එවෙලෙහි එබස් ඇසු රජදරුවන් ඇතුළු වූ බොහෝදෙන “ඒ හෙතාහෝ කළු දෙ හෝ? එලලු දෙ හෝ? මිටි දෙ හෝ උස් දෙ හෝ? කෙබඳු ආනුභාව ඇති

හිඤ්ඤා කෙනෙක් දෙ හෝ?' එබඳු වූ කෙනෙකුත් ජීවත් ව උත්කල ශාක්‍යසිංහ වූ දශබලධාරී වූ ලෝකස්වාමී වූ බුදුරජානන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමෙහි අපට හානි කිම් ද?" යි සාමුකාර දෙමුත් දෙහොත් බුදුනෙහි තබමින් ඔබ වඩනා දෙසට වැදවැද සිටියාහ. සමහර කෙනෙක් සුවද මල් පහන් ගත් අත් ඇති ව පෙර මතට දිවූහ. සමහර කෙනෙක් විසිතුරු කොට වඩනා මහ බලමින් ඇසින් ඇඳ තො හෙළා සිටියෝ ය. ✓

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් වූ මහසුප්මගනෙරුන්වහන්සේ සකස් කොට නැද පෙරළව පත්සියක් දෙනාවහන්සේ වර්වර යම් තෙතකට වැසි සේක් ද? ඒ මල්ලරජදරුවන්ගේ ඔවුහුගෙය යම් තෙතක ද, බුදුන්ගේ සුවදරසැය එතැන ය සි කියා එතැනට එළඹ සිවුරු එකක් කොට බහා දෙහොත් බුදුනෙහි තබා තුන් විටක් දරසැය පැදකුණු කොට සිතනසේක් "මේ ස්ථානයෙහි බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදපද්මය" යි සිතා ශ්‍රීපාද සම්පයෙහි වැඩසිටි අභිඥපාදක කොට ඇති චතුෂ්ඨායානායට සමවැද ඒ ධ්‍යානයෙන් නැගී "දසක් දූවියෙන් හෙබියා වූ දශබල ධාරී වූ අතාවරණඥා ඇති චතුෂ්ඨෙශාරදූවිශාරද වූ බුදුන්ගේ අපේරාසිංහක් මහල්ලකුණෙන් යුක්ත වූ ශ්‍රීපාදයුග්මය පුළුන්පෙද පත්සියය ද සළුපටි පත්සියය ද රන්පෙද ද සදුන්දරසැය ද පළාගෙන මා හිත්බුදුනෙහි පිහිටාව" යි අභිෂේඨාන කොට වදල සේක. ඒ අභිෂේඨානය හා සමග එලෙස නික්මුණු බුදුන්ගේ රන් වන් ශ්‍රීපාදය තමන්වහන්සේගේ පියුමක් හා සදූය වූ ශ්‍රිගන්ධය දික් කොට ගොප්මස දී අල්වා ගෙන තමන් වහන්සේගේ හිත්බුදුනෙහි පිහිටුවා වදලසේක.

ඒ ආශ්වාය්‍යීය දුටු බොහෝදෙනා එක පැහැර සාමුකාර පවත්වා ගනිමාලාදින් සිත් වූ පරිද්දෙන් පූජා කොට තෙරුන්වහන්සේ ද ඔබ හා කැටි ව වැසි පත්සියයක් හිඤ්ඤාත්වහන්සේ ද ඒ ඒ දිගින් බුදුන් පිරිනිවන් පෑ තැනට වැසි දසදහසකට නායක තෙරුන්වහන්සේ ද විසිදහසකට නායක තෙරුන් වහන්සේ ද තිස්දහසකට නායක තෙරුන්වහන්සේ ද සතළිස් දහසකට නායක තෙරුන්වහන්සේ ද පණස්දහසකට නායක තෙරුන්වහන්සේ ද සැවදහසකට නායක තෙරුන්වහන්සේ ද ලක්‍ෂයකට කෙළලක්‍ෂයකට කොටියකට නායක නම බැගින් රහතුන් පිරිවරගත් ගණනායක තෙරුන්වහන්සේලා ලක්‍ෂයක් දෙනා වහන්සේ ද එවේලෙහි බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදය

වැදි සේක. සෙසු පාඨප්පන ගණන් නැති භික්ෂුවන්ගෙන් ද දිව්‍යබ්‍රාහ්මණෝ ද බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ද නාගසුපණ්ණීයෝ ද ගරුඛ ගකුළුයෝ ද මාගේ ස්වාමීදරුවානන්ගේ ශ්‍රීපාදයට සාධුකාර දීදී වැද පිදුහ.

මෙසේ වැදී අත්තයෙහි ශ්‍රීපාද යුග්මය මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් හිලිහි දරසාය ආදී වූ කිසිවක් නො සොල්වා පෙර තුබූ පරිද්දෙන් ම ගොස් පිහිටි සේක බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදය දර සැයෙන් නික්මුනු කල වේවයි, දරසාය ඇතුළට වදනාකල වේවයි, ශ්‍රී ශරීරයෙහි වෙලන ලද පුළුනෙන් රලෙක් වේවයි, පත්සියක් පිළි යෙන් හුයෙක් වේවයි, රන්දෙනෙහි පුරණ ලද සුවදතෙලිත් තෙල් බිත්දුවෙක් වේවයි, වඩනලද සදුන්දරසායෙන් දරදණෙකක් වේවයි, දර කාල්ලෙක් වේවයි, කෙසෙත් පමණකුත් නො සෙල්වු නේ ය. ඒ සිතල්ල ම පෙර තුබූ පරිද්දෙන් ම තුබුණේ ය. අදුරු විදහා කැති හිරුසද දෙදෙන අසනහිරිපවිතයට රිය කලක් මෙන් ඒ බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදයන් දෙදෙනා කැවන රන් දෙණ ඇතුළට වන් කල්හි අනාද මහතෙරුන් වහන්සේ ඇතුළුව පාඨප්පන භික්ෂුව වහන්සේ ද සැටදහසක් මල්ලරජදරුවෝ ද බොහෝ උපාසක උපාසිකාවරු ද මහගඹින් ගැඹුහ. “ස්වාමීදරුවන් පිරිනිවන් පෑ දවසට වඩ. අද අසරණයමිහ. අනාඨයමිහ”යි බැගැපත් ව ගැම දෙන ම ගැඹුහ. එවේලෙහි එසේ ගඹන්තවුන්ට රහතන්වහන්සේ වදාරණ සේක් “සංස්කාරධම්මෝ අනිත්‍ය ය, දුඛ ය, අනාත්ම ය”යි බණ වදාරා ගැමදෙන සන්සිදුවූ සේක.

ඉක්බිති දෙවනාවන්ගේ ආනුභාවයෙන් දරසායෙහි ගාත් පසින් එක පැහැර ගිනි ඇවිල ගත්තේ ය. මෙසේ ගිනි ඇවිල ගත් කල්හි ගින්නෙන් ගැවසිගත් බුදුන්ගේ රන්වන් ශරීරයේ ඡවි ද සම් ද මාස ද නහර ද දවා හළු පමණකුත් යටත් පිරිසෙයින් නො සිටියේ ය. අතුරුද නැත්තේ ය. දූසමන් කැකුළු වැනි වූ ද, සුබොහ කරණ ලද මුතුරැසක් හා සමාන වූ ද රන් වැනි වූ ද බාහුවන්ගෙන් තුබුණේක. අවුරුදු ලක්ෂයක් වැඩ සිටි බුදුවරයන්වහන්සේගේ ශරීරය රත්කදක් හා සමාන ව එකාසන ව වැඩහෝනාසේක. අපගේ බුදුරජානන්වහන්සේ බොහෝකලක් වැඩ නො සිටි හෙයින් ලොවට වැඩ කැමැති ව “මාගේ ශාසනයේ ගැම තනි ම විසැතිය නො වී ය. පිරි

නිවන් පැවැත්වූ මාගෙන් අබභාවක් පමණ බාහුත්වයන්ගේ ගෙන තම තමන් වෘත්තය වූ ස්වභාවයෙහි දැනට කොට කර්මවල වඩා පුජා කරන බොහෝ ජනයෝ දිව්‍යලොක මනුෂ්‍යලොකයෙහි සමපත් අනුභව කරන්නාහු ය" යි බාහුත්වයන්ගේ විසිරීමට අභිමත කොට වදාළ හේක. ඒ මාතේ ස්වාමිදරුවාතත්වයන්ගේගේ කවර බාහුත්වයන්ගේ නො විසුරුණු හේක් ද? යත්:—

සතර දළදාවන්ගේ ය, අකුබාහුත්වයන්ගේ ය, උණ්ඨිසබාහුත්වයන්ගේ ය යන මෙකී සත් බාහුත්වයන්ගේ නො විසුරුණු හේක. සෙසු බාහුත්වයන්ගේ විසිරී වදාළහේක. ඒ සියලු බාහුත්වයන්ගේට කුඩා ව බිදුනු බාහුත්වයන්ගේ අබභාව සා හේක. මධ්‍යම ව බිදුනු බාහුත්වයන්ගේ කඩ සාල සා හේක. ඉතා මහත් ව බිදුනු බාහුත්වයන්ගේ මුං බියලි සා හේක. ඒ බුදුරජානත්වයන්ගේගේ ශරීරය දැනට කාලයෙහි ආකාශයෙන් අත්කර සා පමණ ද සිහින්කකුල සා පමණ ද තලකද සා පමණ ද ජලධාරා වැස ඒ දරසැයෙහි ගිනි නිවී ය. ආකාශයෙන් හුනු ජලධාරා මතු නො වෙයි. ඒ දර සැය වට කොට සිටි සල්ගස්වල කඳින් ද වෙළෙඳින් ද උදකඩාරා නික්මුවේ ය. පොළොව පළාගෙන නතුලින් පමණ පැනතැගී උදකඩාරාගෙන් ගිලිහුනු දියබින්දු දූවැණවට හේ ගොසින් දරසැයෙහි ම ගෙන්නේ ය. මලලරජදරුවෝ ද රන්රිදිකළ ගෙන් පුරපුරා ගෙන සුවදපැනින් ද අත්දමින් කරණලද දඩු ඇති ඇණින් සොල්වසොල්වා ඒ සඳුන් දරසැයෙහි ගිනි නිවී ය. මේ දරසැය ගිනි ගෙන දිලිහී දත වේලෙහි සිසාරා සිටි සල්ලැක්වල අතුඅතරෙහි කඳවෙළෙඳඅතරෙහි ගිනිදූල් නැගෙන වේලෙහි ඒ ගස්වලින් පතක් වේවයි, අත්තෙක් වේවයි, දන්තා තබා මලා යන පමණකුත් නුවුයේ ය. එවේලෙහි කුරුකුහුඹු දිවිමකුළු ආදී අතෙකප්පකාර ප්‍රාණීහු නැගෙන්නාවූ ගිනිදූල් අතරෙහි ම සිහිල්සුවදපවන්ති සිත් හේ කෙළින්නා වූත් මෙන් සුව හේ ඇවිදිනාහු ය. දේවතාවන්ගේ ආනුභාව ගෙන් අහසින් හුනු ජලධාරාවෙන් ද සල්ගස්වලින් හුනු ජලධාරාවෙන් ද පොළොවින් දිවු ජලධාරාවෙන් ද යි ඒ දරසැයෙහි ගිනි විශේෂයෙන් ම නිවී ගියේ ය.

මෙසේ දරසැයෙහි ගිනි නිවා මලලරජදරුවෝ සන්ථා ගාරය සිවුදූගඳින් පිරිබඩ ගෙන ඒ බිම සුද්දබ ය, සුන්සාල් ය,

දූෂමන්කැකුළු ය, හිතණ ය, විලද ය යන පස්මලින් සද,
 රත්තරු පිඳිතරු සැදි විසිතුරු සුදුවියනුදු බඳවා, සුවදදම්
 මල්දම් රුවන්දම් එල්වා, සන්ථාගාරයෙහි පවත් යම් තාක් වොටුනු
 පලදනා මහිලයාලාව ද, මේ දූතුරෙහි දූලවර කඩතුරුණන්
 විසිතුරු කොට පරික්ෂෙප කරවා, මුදුනෙහි ආකාශවියනුදු බඳවා,
 මහතර මලොලඹු එල්වා, මැණික්දඩෙහි පස්පැහැයෙන් යුක්ත
 ධජපතාකා බඳවා, බිම රජස් මකා, පැත් හිස අමදනාලද විවිධයෙහි
 කෙතෙල්ගස් සිටුවා කළුවැලි වසාපියා සුදුවැල්ලෙන් තවරු, පූණ්
 සව පූණ්කලස තබා දඹුවැටපතක් දල්වා, සරහනලද මතුලැතු පිට
 බාතුන් වහන්සේ සහිත රන්දෙණ වඩා කරණලද මහත් වූ පූජා
 යෙන් දකෙළි කෙළනාහු ඇතුළුනුවරට ගෙණ ගොස් සන්ථාගාර
 යෙහි විසිතුරු කොට සරහනලද රත්තමය ශරහමාගපයාභිකයෙහි
 බාතුන්වහන්සේ තබා, මත්තෙහි දළපුඹුසේසත් තංවා, අභයට ගත්
 පුරුෂයන් පිටත සිටුවා දෙවනු ව ඇත්කුඹින් ඇත්
 කුඹ පහරවා ඇතුන් ද අසුන්ගේ ශ්‍රීවායෙන් ශ්‍රීවා පහරවා අසුන් ද
 සිටුවා, ඉක්බිති රථසකින් රථසක් පහරවා රථ ද රඳවා, ඉක්බිති
 යොධයන්ගේ උරබාහුවෙන් උරබාහුව ගැවෙන පරිද්දෙන් යොධ
 යන් ද සිටුවා, උන්ට ඉක්බිති දුනුමුඛානෙන් දුනුමුඛාව ගවසා
 සිටුවා පරිද්දෙන් දුනුවායන් සිටුවා, මෙතෙක් ගාත්පසින් සතර
 ගව්වක් මාතයෙහි සන්නාහයෙන් යුක්ත අනෙකාප්‍රකාර ආයුධ
 යෙන් ගැවසීගත් අත් ඇති, නොමද වූ මදයෙන් උඩගු වූ සිත්
 ඇති, හසක් සමූහයක් වැනි වූ මහත් වූ වෛරය බලපරාක්‍රමයෙන්
 සාහසික වූ යුග්‍රාක්ෂම වූ යොධසමූහයා ලවා සතුරන්ට අවකාශයක්
 නො පානා ලෙසට රැකවල් ලැබූහ. එසේ රැකවල් කෙරෙහි කුමට ද?
 යත්:- මීට ආදි සතියෙහි මල්ල රජදරුවෝ පූජාවට වැඩි මහසුළු
 මහතෙරුන්වහන්සේ ඇතුළු වූ මහාසංඝයාවහන්සේ වැඩහිදුනා
 තැන් ද කැඳබත් ආදි වූ දෙය ද විධාන කරන්නාහු බාතුපූජාවට
 අවකාශ නො ලද්දේ ය. එසේ අවකාශ නො ලත් මල්ලරජදරුවෝ
 මෙසේ සිතුහ. කෙසේ ද? යත්:-

“බුදුන් පිරිනිවි පළමුවන සතියෙහි නොයෙක් දිගින්
 ආදානහුමියට වඩනා මහාසංඝයාවහන්සේට සැතපෙන

සෙසුන් ඇදී වූ සිවුපසයෙන් සංවිධාන කරන්නාහු බාහු පුජාවට අවසාන නොලැබූහ. දැන් බාහුක්‍රීඩාවෙන් පමා වූ අප ඇමතෙතොත් අතුරක් දත් සතුරු කෙනෙක් අවුත් බාහුවලහන්යේ ඇරඹන්නා කම් නපුරැ”යි සිතා මෙ වැනි සිවුරහසෙහිත් සාත්පසිත් සතර ගව්වක් මානයේ වට රැකවල් ලවා සැබදහසක් රජදරුවෝ බාහු ක්‍රීඩාවට පවත් ගත්හ.

ඉක්බිති මගධරට අතිපති වූ අජාසත් රජතෙමේ “ලොක සිත වූ බුදුරජානත්වයන්ගේ මල්ලරජදරුවන් හිඳිනා කුසිනාරා නුවර දී පිරිනිවන් පා වදාළායේකැ”යි යනු ඇසී ය. ඒ රජපුරුවන් ඇසූ පරිදි කෙසේ ද? යත්:- පලමු කොට අජාසත් රජපුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෝ බුදුන් පිරිනිවන් පා බව අසා මෙසේ සිතූහ:- “කිලෝ ගුරු බුදුරජානත්වයන්ගේ පිරිනිවන් පා වදාළායේක. පිරිනිවන් පා බුදුරජානත්වයන්ගේ නැවත උපදවාගත නො ගැක්ක. එබැවින් දැනුණ මිත්‍රශ්‍යලොකයෙහි පාඨන්ජන සභායන් අතුරෙන් අපගේ රජපුරුවන් හා සම වූ සාදූහැ ඇති කෙනෙක් නැත. ඉදින් අපගේ රජපුරුවෝ මෙලෙස ඇසූ කම්, උත්තේ ලග දෙකක් ව පැළෙත් නේ ය. අප වැනි ක්‍රිවණැති අමාත්‍යයන් ඇත්තේ මෙසේ නැතර වේ ද? අපගේ රජපුරුවන් රැකගත මනා වේදැ”යි සිතා රත් දෙණ තුණක් ගෙන්වා ඒ දෙණ තුණ සිහිල් වතුමඬුරයෙන් පුරවා රජපුරුවන් සම්පයට ගොස් වැඳ එකත්පස් ව සිට “දෙවනත් වහන්ස, අප දන්වන දෙයෙක් ඇතැ”යි කීහ ‘කියව’යි කී කල “අප විසින් ඊයේ රෑ නපුරු සාපනයක් දක්නාලද. ඒ සිතන දෙසන නියායෙන් නුඳිවහන්සේ එක් පට දුහුලක් හැඳගෙන, කාසා අග පමණක් පෙනේ ද, එලෙස වතුමඬුරයෙන් පුරවනලද මේ දෙයෙහි ගෝතාබව හුදුසු ය”යි දැන්වූහ. “එසේ වැඩ පසක්කා අමාත්‍යයන් බත් අසා ‘රජපුරුවෝ යහපත. දරුවෙකි’යි හිඳිස එලෙස ම කළෝ ය. ඉක්බිති එක් අමාත්‍යයෙක් තමා පලන් අඟරණ ගලවා ගියකේ මුදු පිට දෙමැද කෙලා, යම් දිසෙක බුදුහු පිරිනිවන් පා වදාළායේක ද, ඒ දිශාවට මුහුණ ලා දෙගොත් මුදුන් තබාගෙන රජපුරුවන්ට දන්වී ය:- “දෙවනත්වහන්ස, මේ සභාලොකයෙහි මරණින් මිදුනු සභාකෙනෙක් නැත. එබැවින් අපගේ සාමිදරු වූ දෙවනිදෙව වූ ශක්‍රාතිශක්‍ර වූ බ්‍රහ්මාතිබ්‍රහ්ම වූ මාරුතිමාර වූ

මෙහිදු මහරහතන් වහන්සේ දෙවනපෑනිස් රජුට
 ආමන්ත්‍රණය කිරීම (106 පිට බලනු.)

වෙනත් සාධන වූ බවට වූ බවට වූ තවදුරටත් වූ බුදුරජානන් වහන්සේ කුසිනාරාහුරට දී පිරිනිවන් පා වදාළසේකැ”යි කී ය.

එබව ඇසූ අමාත්‍යයා වූ රජ්ජරුවෝ මුරුමා ව වතුරමඩුර පිරු දෙණෙහි ගැලී ගියා වූ ය. එවෙලෙහි නාසා අග පමණ දක්වාත් ගිලිහුනු කළු හි නාසායෙන් නික්මුණු වාතයෙන්* දෙණ පිරු වතු මඩුර කකියා ගොස් මතුපිටින් හුණුසුම නික්මුණේ ය. එවෙලෙහි අමාත්‍යයෝ රජ්ජරුවන් ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන වතුමඩුර පිරු දෙවෙති දෙණෙහි ගොවාලූහ. එවෙලෙහි දෙණ ගොත් රජ්ජරුවෝ සිසන්ත ලදින් ‘දරුවෙහි, කුමක් † කියවූ ද?’ යි විචාළේ ය. “දෙව යන් වහන්ස, බුදුන් වහන්සේ කුසිනාරාහුරට දී පිරිනිවන් පා වදාළ සේකැ” යි දැන්වූ ය. එකෙණෙහි ශෝකයෙන් මුරුමා ව නාසායෙන් නික්මුණු හුණු වාතයෙන් ඒ දෙණෙහිත් වතුමඩුර හුණු ව ගියේ ය.

ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන තුන්වන දෙණෙහි ගොවාලූහ. එවෙ ලෙහි සිහි එළවාගෙන “දරුවෙහි, තොප කියන්නේ කිම ද?” යි විචාළ රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍යයෝ බුදුන් දෙසට මුහුණ ලා දෙගොත් මුදුනෙහි තබාගෙන “සාමිනි, අශ්වරුන්ගේ ශරණ වූ අනාථයන්ට නාථ වූ ලොකසාමි වූ ශාක්‍යසිංහ වූ දඹලබ්බාරී වූ බුදුරජානන් වහන්සේ මල්ලරජදරුවන්ගේ නුවර දී පිරිනිවන් පා වදාළසේකැ” යි දැන්වූ ය. එවිටත් මුරුමා ව ගියාහ. ඉක්බිති අමාත්‍යයෝ රජ්ජ රුවන් ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන සුවද පැනින් නාවා ගිය මුදුනෙහි සිහිල් පැන් සලා මෙලෙස සිසන්ත ලබාගෙන හුන් රජ්ජරුවන්ට බුදුන් පිරිනිවන් පා බව දැන්වූ ය. එබව ඇසූ රජ්ජරුවෝ හුනස් නෙන් නැගී කස්තුරු කපුරු කළු වැල් තකුල් ජබාදු ආදි අනෙක ප්‍රකාර වූ සුවදින් සුවද කවන ලද අතිනීල වූ සිහිදු වූ මොළොක් වූ හිසකේවැටිය මුදු රන්පෝරුවක් වැනි තමන්ගේ පළල පිට දෙමැද හෙළා රන් වූ මොළොක් වූ අතුල්තෙලෙන් රන් පිසුමකට බදුවූ පැහැ ඇති කරතල ලෙහි ගසගසා ‘ලය පැළෙනැ යි ශෝකය නිවන් නාක්හු† මෙන් “මේ කිමෙක් ද? සාමිදරුවානෙහි,” යි කියමින් මහගඬින් ගබ්මින් විසරු හුණු ලෙසින් අමාත්‍යයන් හා සොළොස්දහසක් නාටක සහිත් පිරිවරණ ලදු ව රාජවිසිමට බැස නුවරින් නික්ම

* අශ්වයා

† ගල්වක

වෛතාසයාන වූ ධර්මයාමි වූ ධර්මධර්ම වූ නවයන වූ බුදුරජානන් වහන්සේ **කුසිනාරානුවර දී පිරිනිවන් පා වදාළසේකැ**”යි කී ය.

එබස් ඇසූ **අජාතකුමාර** රජු රුවෝ මුර්ජා ව වතුරමධුර පිරු දෙණෙහි ගැලී ගියාහු ය. එවෙලෙහි නාසා අග පමණ දක්වාත් ගිලුනුකල්හි නාසායෙන් නික්මුනු වාතයෙන්* දෙණ පිරු වතු මධුර කකියා ගොස් මතුපිටින් හුණුසුම නික්මුනේ ය. එවෙලෙහි අමාත්‍යයෝ රජු රුවන් ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන වතුමධුර පිරු දෙවෙති දෙණෙහි ගොවාලූහ. එවෙලෙහි දෙණ ගොත් රජු රුවෝ සිසන්ත ලදින් ‘දරුවෙහි, කුමක්† කියවු දැ?’යි විචලෝ ය. “දේව යන් වහන්ස, බුදුන්වහන්සේ **කුසිනාරානුවර දී පිරිනිවන් පා වදාළ සේකැ**”යි දැන්වූ ය. එතෙණෙහි ශෝකයෙන් මුර්ජා ව නාසායෙන් නික්මුනු හුණු වාතයෙන් ඒ දෙණෙහිත් වතුමධුර හුණු ව ගියේ ය.

ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන තුන්වන දෙණෙහි ගොවාලූහ. එවෙ ලෙහි සිහි එළවාගෙන “දරුවෙහි, තොප කියන්නේ කිමි දැ?”යි විචාළ රජු රුවන්ට අමාත්‍යයෝ බුදුන් දෙසට මුහුණ ලා දෙගොත් මුදුනෙහි තබාගෙන “ස්වමිති, අශරණයන්ට ශරණ වූ අනාථයන්ට නාථ වූ ලොකස්වාමි වූ ශාක්‍යසිංහ වූ දශබලධාරී වූ බුදුරජානන් වහන්සේ මල්ලරජදරුවන්ගේ නුවර දී පිරිනිවන් පා වදාළසේකැ” යි දැන්වූ ය. එවිටත් මුර්ජා ව ගියාහ. ඉක්බිති අමාත්‍යයෝ රජු රුවන් ඒ දෙණින් ඔසොවාගෙන සුවද පැතින් නාවා හිස මුදුනෙහි සිහිල් පැත් සලා මෙලෙස සිසන්ත ලබාගෙන හුන් රජු රුවන්ට බුදුන් පිරිනිවන් පා බව දැන්වූ ය. එබස් ඇසූ රජු රුවෝ. හුනස් තෙත් නැගී සස්තුරු කපුරු කළුපැල් තකුල් ජබාදු ආදී අනෙක ප්‍රකාර වූ සුවදින් සුවද කවනාලද අතිනිල වූ සිතිද වූ මොළොක් වූ හිසකේවැටිය මුදු රන්පෝරුවක් වැනි තමන්ගේ පළල පිට දෙමැද හෙළා රන් වූ මොළොක් වූ අතුල්තෙලෙන් රන් පියුමකට බදුවූ පැහැ ඇති කරතල ලෙහි ගසගසා ‘ලය පැළෙනැ යි ශෝකය නිවන්නාක්හු† මෙන් “මේ කීමෙක් ද? ස්වාමිදරුවානෙහි,” යි කියමින් මහගඹින් ගබමින් විසරු හුනු ලෙසින් අමාත්‍යයන් හා සොළොස්දහසක් නාටක සත්‍රින් පිරිවරණ ලදු ව රාජවිජයට බැස නුවරින් නික්ම

* අශාසනය

† ගල්වන

ජීවකයන්ගේ අභිලාෂයට ගොස්, බුදුරජානන්වහන්සේ යම් ස්ථානයක වැඩහිඳි තමාට බණ වදාළයේක් ද, ඒ ස්ථානය බලබලා එනැන පෙරළිපෙරළි ලෙහි අත් ගසගසා වැනිවැනි ගඩන්නාහු මෙසේ කියා ගඩිනි:- “සමයක් සම්බුදුරජානන් වහන්ස, මේ ස්ථානයෙහි වැඩහිඳි සවණක් ගතබුදුරස් විහිදුව විහිදුවා, නො සතුටු මුහුණු සතුටු බිමින් සතුටු මුහුණු දිවුණ දිවුණ සතුටු බිමින්, මුළු ලොව සාධුකාරයෙන් කොලාහල කරමින්, මට ධම් දෙශනා කොට මාගේ ලෙහි ගොස නැවැනි හිය උදුරා දමාපු ස්වාමිදරුවා නෙති, මම නුඹවහන්සේ විසින් වදුරණු ලැබූ මිහිරි බණ අසා එබදු ගොස ගල බැවින් නුඹවහන්සේගේ සරණ ගියෙමි. දැන් වහාහි එබදු ගැන්නවුට, සසර පාරමිතා පුරණ නුඹවහන්සේ විසින් ‘බොරුවෙන් ලබනලද රාජ්‍යසමපතට වඩා සබවස රැක ලබිබක් කර ලා ගෙණ සිතා කා දුකින් ගැලවෙනබව මාගැනි ය’යි සිතා සත්‍යපාරමිතා නමැති සුවඳ ගල්වන ලද මුඛ නමැති රුවන්කරඬු වෙහි අධිර නමැති ප්‍රධානය ඇර “කිමෙක් ද? මහරජ” යනාදින් ප්‍රතිචක්ත නැමැති රුවන් මට නො දී වදුරණ යේක් ද? ස්වාමිනි”යි කිය කියා ගඩිගඩා නැවත “පින්වත් වූ බුදුරජානන්වහන්ස, මම මෙතෙක් දවස් නුඹවහන්සේ මහාසංඝයාවහන්සේ පිරවරාගෙණ ජම්බුදිපයෙහි සැරසරා වසිනි” යිනිමි. අද වහාහි නුඹවහන්සේට නුසුදුසු වූ අයුක්ත වූ සැදුගැ ඇතියවුන් කණ නො විහපන්නා වූ පුවනක් ඇසීම” යනාදි වචනයන් කියකියා සැටක් පමණ ගාථා වෙන් ස්වාමිදරුවන්ගේ ගුණ සඳහන් කොට ගඩින රජ්ජුරුවෝ මෙසේ සිතූහ: “මා ගැබිමෙන් සිඬ වන්නා වූ කට යුත්තෙක් නැත. කායබල දශයකින් හා ඤාණබල දශයකින් යුක්ත වූ බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවත් ඔබගේ ධාතුන්වහන්සේගෙන් භාගයක් මාන් ලද මනා වේද”යි සිතා ‘කුසිනාරාහුර වසන සැටදහසක් මල්ලරජදරුවන්ට මෙහෙවර කරන්නන් හා පත් යමන්නාහු කුමක් කියා යැවූ ද? යත් -

“පින්වත් වූ රජදරුවෙනි, බුදුරජානන්වහන්සේත් රජ සේක. මපියානන් බිම්සරජ්ජුරුවන්ට පස්ගවුරුද්දකට වැඩිමහලු සේක, බාලයෙහි පටන් හිත ව යහළු වූසේක. බුදු

වන්ට වඩනා ගමනෙහි මපියානන්ගේ නුවරට වැඩ වලද බුදු වූ කල 'මහරජ, නොපගේ මේ නුවරට පළමු ව එමි'යි ප්‍රතිඥා දී බුදු ව අවුත් මපියානන් ඇතුළු වූ එක්ලක්ෂදසදහසක් බ්‍රාහ්මණගාහ පතින්ට බිම දෙශනා කොට මපියානන් සෝවාන් කරවූ සේක. එහෙයින් පුරුදුකම් තභාන් ඇවස්ස සේක. මම ද බුදුරජානන් වහන්සේ මෙන් ම රජයෙමි. මමත් බුදුන්ගේ ශරණ ගියා වූ අවශ්‍ය ගැත්තෙක්මි. බුදුන් පිරිනිවන් පෑවින් ශරීරයෙන් නාග යක් ලබන්නා කැමැත්තෙමි. ඊට සුදුස්සෙමි. එසේ හෙයින් බුදුන්ගේ ශරීරයෙන් ධාතුන් ගෙන්වා දැගම් බඳවා පූජා කරන්ට සුදුස්සෙමි. පොහොසත්මි. මට ධාතුන් වහන්සේ එවන්නේ ය"යි පත් ලියා මෙහෙවර කරන්නන් පළමු කොට යැවූහ.

නැවත රජ්ජුරුවෝ "ඉදින් යැවූ පතට ධාතුන් වහන්සේ නො එවූ නම්, ගත සූතු උපායකින් ගත මනා වේද?"යි සිතා මරසෙන භක් මෙන් සිවුරහසෙනහ පිරිවරා තික්මුනහ. උන් තික්මුනු බව අසා විසාලාමහනුවර ලිවැසි රජදරුවෝ ද එලෙස තික්මුනහ. උන් තික්මුනුබව අසා කිඹුල්වත්පුරයෙහි ශාසනරජ්ජුරුවෝ ද එලෙස තික්මුනහ. උන් ගිය බව අසා අල්ලකප්ප නුවර බුලි † නම් රජදරුවෝ ද තමන්ගේ සේනාව පිරිවරා තික්මුනහ. උන් ගිය බව අසා රාමත්‍රාමයෙහි කොලියරජ්ජුරුවෝ ද වෙස්දිපක නම් බමුණුගම බමුණෝ ද පාචා නම් නුවර මල්ලරජදරුවෝ ද යන මෙකී රජදරුවෝ පත් හා මෙහෙවර කරන්නන් කුසිනාරා නුවර පළමු කොට යවා තුමු සිවුරහසෙනහ ගෙන මෙහෙවර යන්නන්‡ පස්සෙහි තික්මුනාහ.

ඔවුන් අතුරෙන් පාවෙයාරජදරුවෝ නෙසු රජ දරුවන්ට වඩා කුසිනාරානුවරට තුන්ගව්වක් මීවර තැන වසන්නාහු බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පානට වඩනා සේක් පාචා නුවරට වැඩ කුසිනාරා නුවරට වැඩසේක. පාචා නම් නුවර රජදරුවෝ මහපිරිවර ඇත්තාහු ය. එසේ හෙයින් මහත් සැරහුම් කරන්නාහු හැම රජදරුවන්ට ම පසු ව ගියාහු ය. ඒ සියලු සන්රජදරුවෝ ද කුසිනාරා නුවර වට කොට "අපට ධාතුන්වහන්සේ හෝ දුත මැනව. නැත හොත් අප හා සටන් හෝ කළ මැනවැ"යි

† බුසල නම් ‡ මෙහෙවරකරන්නන්

කුසිනාරානුවර කිසි කෙනෙකුත් පිටතට යා නොදී කඳවුරු බැඳ ගෙන ඉඳ ගත්හ. එලෙස කියා යැවූ සත්රජදරුවන්ට කුසිනාරා නුවර සැටදහසක් මල්ලරජදරුවෝ ද මෙලෙස කියා යැවූහ:-කෙසේ ද? යත්:

“බුදුරජානන්වහන්සේ අපගේ නුවර දී පිරිනිමිත් පා වදාළ සේක. අපගෙන් ආරාධනාවක් වත් මෙහෙවර කරණ කෙනෙකුත් වත් යවා අප විසින් බුදුන් වඩාගෙනාදුන් නැත. ශාක්‍යසිංහ වූ කරුණානිධාන වූ මෛත්‍රියට නිවාස වූ ප්‍රඥවට වල්ලහ වූ සාගරය සේ අනන්තගුණ ඇති බුදුරජානන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ ම අපගේ නුවරට වැඩ අපට වැඩිනියාව කියා එවා අප කඳවා වදාළසේක. එසේ හෙයින් ධාතුන් වහන්සේට හිමියම්හ. තවද, රජදරුවෙහි, තෙපි ඇමදෙන ම නොප නොපගේ රාජ්‍ය සීමායෙහි මිස පරලොව යනකල කැටි ව නො යන මුතු මැණික් රන් රිදී ආදී කිසියම් ම වස්තුවක් උපන්නේ වී නම්, නොප නොපගේ රාජ්‍යසීමායෙහි තොටතට පාඩාවාර ව† ගිය නැවක වස්තුවෙක් වී නම්, භාගයක් අපටත් දෙවු ද? දෙවිමිනිසුන් සහිත වූ මේ ලොවිහි බුබුරුන්තයට වඩා උතුම් රුවනෙක් නැත. මෙබඳු වූ උතුම් රුවනක් ලදින් අපගේ ජීවිතයේ නමුත් අපි නොපට කුමට දෙමෝ ද?” යි යනාදීන් කලහ වඩන කාරණ කියා “තෙපි මතු නො වෙති. මවුන්ගේ ඇකයේ හිඳ කිරි පිරුණු තන අල්වා ගෙන කිරි පුවාහු. අපිත් ඒ සැටියේ ම මවුන්ගේ තන අල්වා ගෙන කිරි බී වැඩියම්හ. තෙපි මතු නො වෙත් පිරිමි ව උපන්නාහු. අපි ඇමෝ මත් පිරිමි ව උපනුමිහ. වන්නාටය! සටන් සොයා ගියෙක් නැත. දොරට ආ සටන් දමන්නෝත් නැහැ” යි ඔවුනොවුන් හා අභංකාර කොට උනුන්ට පත් යවා නැවත පෙරළා වාසි කියා යවති.

මෙසේ ඔවුනොවුන් හා මානසෙන් ගර්ජනය කරන්නාහු ය. ඉඳින් ඔවුනොවුන් හා සටන් වූයේ වී නම් කුසිනාරානුවර මල්ල රජදරුවන්ට ජය වනබව මුත් පරාජයෙක් නො වන්නේ ය. කුමක් පිණිස ද යත්:- ධාතුන්වහන්සේ පූජාවට රැස් වූ දස දහසක් සක්වල අනන්තාපරියන්ත දෙවතාවෝ මල්ලරජදරු වන්ට පක්‍ෂ ව ආරක්‍ෂායෙහි සිටියෝ ය. එසේ විසිනුත් ජය මල්ල රජදරුවන්ට ම ය.

එවේලෙහි ද්‍රෝණ නම් එක් බමුණු ආචාර්යකෙනෙක් දෙපක්‍ෂයේ ඇත්තන්ගේ විවාද අසා මේ “මේ රජදරුවෝ හැම දෙන ම නිලෝතුරු බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවා වූ ස්ථානයෙහි විවාද කරන්නාහු ය. අරාහි අවෙශි අමොති වූ ශාන්තදානන වූ සියලු සත්ත්වයන්ට පිහිට වූ උතුමානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවා වූ ස්ථානයෙහි මෙබඳු විවාද සුදුසු නො වෙයි. අද මා විසින් ඒ සන්සිටුවා ලිය යුතු ය”යි සිතා උස් ගොඩක සිට ග්‍රන්ථපත්සියයක් විවර ද්‍රෝණගර්ජනා නම් ගර්ජනාවක් කෙළේ ය. දෙබණවරින් ආදි බණවර කියන වේලෙහි එක පදයකුත් පමුණ අරගලයෙහි නො මැ ඇසූහ. දෙවෙනි බණවර කෙළවර දී රජදරුවෝ හැමදෙන ම “ඔහෝ! පින්වත්නි, අපගේ ආචාරීන්ගේ ශබ්දයක් වැනි ශබ්දයෙකැ”යි කියා නිශ්ශබ්ද ව සිටියෝ ය. සියලු දඹදිම්බෙලෙහි කුලගෙහි උපන්නෝ බොහෝ ඒ බමුණන්ට අනාවැසි නුවූ කෙනෙක් නැත.

ඉක්බිති ඒ රජදරුවන් මුවෙන් නො බැණ සිටියවුන් දෑක ඒ ද්‍රෝණ නම් බමුණු ආචාරිහු මෙසේ කිවු ය:- “පින්වත් වූ රජදරුවෙහි, තෙපි හැමදෙන ම මා විසින් කියන ලද එක් බසක් අසවු. අපගේ සම්මුතියන්වහන්සේ ඤානනිවාදි තාපසසමයෙහි ධර්මපාල නම් කුමාරකාලයෙහි- සක්පල්නාරජ කල්හි නොයෙක් ජාතියෙහි ඤානනිය ම වණ්ණා කොට වදාළේක. එසේ උතුම් වූ ඤානනිපාරම්තා නැමැති වොටුනු මුදුනෙහි පලන් මාණික්‍ය නැමැති බුදුරජානන් වහන්සේගේ ශරීරධාතුන් වහන්සේ පිණිස නොප හැම දෙනාගේ ආයුධප්‍රහාරාදිය වී නම්, මේ ස්ථානයට සුදුසු නො වෙයි. රජදරුවෙහි, තෙපි හැමදෙන ම ඔවුනොවුන් කෙරෙහි නො බිඳි සමගි ව ධාතුන්වහන්සේ අට කොටසක් කොට බෙදා ගෙන නොප නොපගේ රාජ්‍යයෙහි ධාතු වඩා දගබ්බ බදවා පූජා කරවු. එසේ කල්හි පස්අසක් ඇති සම්මුතියන් වහන්සේ කෙරෙහි බොහෝදෙන පහදනාහ”යි මෙසේ බොහෝ කාරණ කියා ඒ රජදරුවන් ගිහිල්වාපු ය. ඒ සියලු රජදරුවෝ බමුණන්ට මෙලෙස කීවාහු ය:- “ආචාරිනි, එසේ වී නම් බුදුන්ගේ ශරීර ධාතුන් වහන්සේ තෙපි ම අප හැමදෙනාට සම සේ අටකොටසක් කොට බෙදා දෙව”යි කිවු ය. බමුණානෝත් “හැමදෙනා ම කීවා කෙරෙම”යි ගිහිස ධාතුන්වහන්සේ සම කොට බෙදූ ය. කෙසේ බෙදූ ද? යක්:- එහි මේ පිළිවෙල යි:- ද්‍රෝණ නම් බමුණු

රන්දෙණ පිටිනාය හැරපිය. එකෙනෙහි සියලු රජදරුවෝ රන්දෙණ සම්පයට අවුත් රන්දෙණ වැඩහොත් බාතුන්වහන්සේ දැක “බුදුරජානන්වහන්ස, පෙර අපි නුඹවහන්සේ දුටුමහ. දැන් වනාහි සවණ්වණ්බාතුන්වහන්සේ පමණක් ඉතිරි වූවාහු ය. මේ කාරණය නුඹවහන්සේට යුක්ත නො වෙයි. සාමිති”යි කියමින් බොහෝ බැගැපත් වූ ලෙසින් හැසු ය.

එවෙලෙහි ප්‍රොණ නම් බමුණුතෙමේ මේ සැටියේ බැගැපත් ව හසින රජදරුවන්ගේ ප්‍රමාදය දැක දකුණු දළද සාමින් ගෙන තමාගේ හිස්මුදුනේ හිසකේ අතුරෙහි සහවා ගෙන නැවත තෙසු බාතුන්වහන්සේ සම සේ අටකොටසක් කොට බෙදුයේ ය. ඒ සියලු බාතුන්වහන්සේ කෙතෙක් ඇති සේක් ද? යන්:- මගධනැළියෙන් සොළොස් නැළියක් පමණ බාතුන්වහන්සේ ය. එකී එකී නුවර රජදරුවෝ දෙනැළිය දෙනැළිය බැගින් ලද්දහු ය. බමුණු බාතු බෙදිය දී ම දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අධිපති වූ **සක්දෙව් රජු රුවෝ** “දෙව්මිනිසුන් අතුළු වූ සියලු සතුන්ගේ සැක දුරු කළා වූ සමාසක්සම්බුදුරජානන්වහන්සේගේ දකුණු දළදවහන්සේ කා විසින් ගන්නා ලද දේ හෝ?”යි දසක් නුවණැස් ලා බලන්නෝ “බාතු බෙද දෙන බමුණානන් සොරා ගන්නා ලද”යි දැන, “මේ බමුණු දකුණු දළදවහන්සේට පූජා කරන්ට පොහොසත් දේ හෝ? නො පොහොසත් දේ හෝ?”යි බලන්නාහු නො පොහොසත්තියාව දැන “මු අනින් බාතුන්වහන්සේ ගණිමි”යි සිතා උන්ගේ හිසකේ ඇතුළේ තුබූ දකුණු දළද වහන්සේ හැරගෙන රන්කරඹුවෙක ලා ගෙන තමා හිස්මුදුනේ තබා ගෙන දෙව්ලොවට ගෙන ගොස් **සිඵම්ණ්හයෙහි** පිහිට වූහ. බමුණා බාතුන් වහන්සේ බෙද දී දළදවහන්සේ නො දැක ‘තමන් හිස තුබූ දකුණු දළදවහන්සේ කා විසින් ගන්නා ලද දෑ?’ යි විමර්ශනට නො පොහොසත් ව දළදවහන්සේ සොරා ගත් නිසා බෙද දෙන බාතුකොටසින් කොටසක් පළමු නො ගත් හෙයින් රජදරුවන් අනින් බාතුන් ඉල්වා නම් “ආචාරිනි, බාතු බෙදුවෝ නොප ම වුව, නොපට බාතු නැති නියාව හෙමි නො දනු ද? අප ලත් කොටසාවලින් අප දෙන බාතු නැතැ යි කියති” යන සිතින් බාතු ඉල්විය නො හි “බාතු බෙද දුන් නැළිය රජදරුවෝ මට දුන්නු නම්, ඒ නැළිය වඩා දහබි බදවා පූජා කෙරෙමි”යි සිතා “පින්වත් රජ

දරුවෙහි, මේ බාහු බෙදු නැසිය මට දෙව"යි ඉල්ලී ය. ඒ රජදරුවෝ හැමදෙනම ඒ රන් නැසිය දුන්නාහු ය.

සිප්පලි නම් නුවර රජදරුවෝ ද බුදුන් පිරිනිවන් පෑ බව අසා "සඵඥයන්වහන්සේන් රජ සේක. අපින් රජදරුවමහ. අපින් බුදුන්ගේ ශරීරයෙන් බාහු ලබන්ට සුදුස්සමහ"යි කියා පත් හා මෙහෙවර කරන්නන් පමුණු කොට යවා පසුව තුමු සට නට සැරහි තික්ම අවු ය. ඒ අට රට රජදරුවෝ පසුව ආ රජදරුවන්ට මෙසේ කීවු ය:- "එමබා රජදරුවෙහි, බුදුන්ගේ බාහුන්වහන්සේ අපි ඇමදෙන බෙදා ගනුමහ. එසේ හෙයින් අප දෙන බාහුවෙක් නැත. වුව මනා වී නම්, සොහොනෙන් අතුරු උකාගණය ව" යි කීවු ය. එබස් ඇසු රජදරුවෝ තමන් ඒ බොහෝ රජදරුවන් හා සටන් කොට ගත නො හෙන හෙයින් ගොසින් සොහොන අතුරු උකා ගත්හ

ඉක්බිති අජාතකුමාර රජුරුවෝ "කුසිනාරා නුවර සිට රජගහනුවරට සියක් ගවු මහ බාහුන්වහන්සේට පූජා කොට මාගේ නුවරට ගෙන යමි"යි සිතා ලෝමැස්සන්ට උකටලී නොවන පිණිස සිසුක්ගවු මහ දිගටම දෙපස සල්පිල් සාදවා රන්දෙණට බාහුන්වහන්සේ වඩා අඩයටි මැදිරියෙන් පරි ක්ෂෙප කරවා තමන් සත්තක දෙදසක් ගවුමානසේ රාජ්‍ය යෙහි මිනිසුන් රැස් කරවා බාහුන් වහන්සේ ඇරගෙණ කුසි නාරානුවරින් පිටත් ව බාහුපූජා කරන්නාහු තික්ම, යම් නැතෙක පැහැ ඇති මල්ගසක් දකිත් ද, එතැන්හි බාහුන් වහන් සේ රදවා අඩයටි ආදී වූ අතෙකප්පකර ආයුධයෙන් පරික්ෂෙප කරවා ඒ මල් පූජා කොට ඒ ගස්වල මල් නිමි කල එතැනින් තික්මෙන්නාහ. නැවත රථයෙහි පෙරකඩ තුමු ස්ථානයෙහි පසුකඩ පැමිණි කල්හි එතැන්හි තබා සත්දවසක් පූජා කරන්නාහ. මේම ක්‍රමයෙන් බාහුන්වහන්සේට පූජා කොට තමන්ගේ නුවරට ගෙන යන අජාතරජුරුවෝ කෙතෙක් දවසින් ගෙන ගියෝද? යත්:- සත්මස් සත්දවසකින් ගෙන ගියහු ය. මෙලෙස පූජායෙන් බාහු වඩාගෙණ යන කල්හි සැදූ නැති මිථ්‍යාදූෂිතයෝ "ශ්‍රමණ හවන් ගෞතමයන් පිරිනිවන් පෑ නැත් පටන් මේ රජ බලාත්කාරයෙන් බාහු පූජා කරවයි. එසේ හෙයින් අපි පිඩාවට පැමිණියමහ. අපි අපගේ බොහෝ කමානන කොට ගත නො හී තවුමහ"යි සිත් කලකිරුව, අසු හදහක් දෙන අපායෙහි උපන්හ. රහතුන් වහන්සේ එය දැක "බොහෝදෙන සිත් කලකිරුවාගෙණ අයෙහි උපන්

දහබෙක් රාමග්‍රාමයෙහි පිහිටියේ ය. එක් දහබෙක් වෙඩිදිපක නම් නුවර පිහිටියේ ය එක් දහබෙක් මල්ලරජදරුවන්ගේ පාඩා නම් නුවර පිහිටියේ ය. එක් දහබෙක් කුසිනාරා නුවර පිහිටියේ ය.

මෙසේ මාගේ සාම්මදරුවානන්ගේ ශරීරධාතූන් වහන්සේ වඩා කළ දහබි අට හා අතුරු වඩා කළ දහව හා ධාතු බෙදු* කැළිය වඩා කළ නැළිදහබි හා දෙක ඇතුළුව කළ දහබි දස යෙක් ජම්බුප්පයෙහි පිහිටියේ ය. මෙසේ අප බුදුරජානන් වහන්සේගේ ධාතු පිහිටුවා කළ මේ දහබිදසය ශක්ති වූ පරිද්දෙන් සියලු රජදරුවන් විසින් පූජා කරණ ලදී. දෙවමිනිසුන් සහිත සියලු ලෝකවාසීන් ද ඒ දහබිදසය හාමකල්හි ම වැද පුද දිව්‍යලෝකයෙහි සම්පත් අනුභව කොට කෙළවර කිවන් සාධා ගත මැනවි.

දස ප්‍රිපකඩා නිමි.

මෙසේ දඬදිව ධාතු පිහිටුවා දහබි බැදිකල ආයුෂ්මත් මහසුද්ධ මහතෙරුන් වහන්සේ කීළිකයන්ගෙන් අනාගතයෙහි ධාතූන්වහන්සේට වන අන්තරාය දෑක අජාසන් රජ්ජුරුවන් කරා ප්‍රමුඛ “මහරජ, අනාගතයෙහි ධාතූන් වහන්සේට කීළික යන් විසින් උපද්‍රව පෙනෙයි. ඒ වන උපද්‍රව වළකනු සඳහා, අජාසන් රජ්ජුරුවෙහි, තොප වැනි ශ්‍රධාවන් රජ්ජුරුවන් ඇති කල්හි ම එක් ධාතු කිඩානසක් කරවන්නට වටහේ ය”යි වදාළ සේක. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ වදාළ බස් මුදුනෙන් පිළිගෙන “ධාතූනිඩානයේ කම්පානා ගැත්තවුට වන්නේ ම ය. ධාතූන් වහන්සේ කෙසේ ලැබෙමි ද?”යි කීහ. එවේලෙහි මහසුද්ධ මහ තෙරුන් වහන්සේ “මහරජ, ධාතු ඒ ඒ තෙතින් ගෙනෙමි. ඒ තොපට භාර කො වෙයි. අපට භාර ය”යි වදාළ සේක. රජ්ජුරු වෝ ද “සාම්මදරුවන් ධාතු හෙත්වා වදුරණ බැවින් ධාතූනිඩා නයේ සියලු කම්පානා ගැත්තවුට භාර ය”යි කීවාහු ය. ඉක්බිති මහසුද්ධ මහතෙර සාමි ඒ ඒ රට රජදරුවන් පූජා කරණ විවරට ම ධාතූන් වහන්සේ තබා සෙසු ධාතූන් වහන්සේ ගෙනඇර රජ් ජුරුවන්ට දුන්නේක. රාමග්‍රාමයෙහි ධාතූන් වහන්සේ තබන් විසින් ගත්තා ලද රැකවල් ඇති හෙයින් අන්තරාය නැතැයි, මතු

ඒ බාහුන් වහන්සේ ලබ්‍යාච්ඡයෙහි මහාමිහාරයෙහි රුවන් මැලි නම් දැගිහි පිහිටනසේකැයි දැන ඒ බාහුන් වහන්සේ නොගෙනා සේක. සෙසු සත් රටවල බාහුන් වහන්සේ ගෙන ඇර රජගහානුවරට අභිනිකාණයෙහි බාහුන් වහන්සේ නමා "එතැන්හි යම් ගලක් ඇත් නම් ඒ ගල් අනාභින වෙවයි, එතැන්හි පස් ද නිමිල වෙවයි, දිය ද නො නැගේව"යි අධිෂ්ඨාන කොට වදාළසේක. අජාසත්රජ්ජරුවෝ ඒ සථානයෙහි බිම කනවා එයින් නැගු පසින් ගඩුළු කරවා අසුමහසව්වන්ට දැගි කරවති. "රජ්ජරුවෝ මෙහි කුමක් කරවන් දැ"යි විමසුවුන්ට "අසුමහසව්වන් වහන්සේට දැගි කරවති"යි කියන බව මුත් කිසි කෙනකුන්ට බාහුනිධාන කරණ බව නො කියන්නාහ.

ඒ බිම අසුරියනක් ගැඹුර බිඳ යට ලොහොපටක් අතුට අනු රාබුරයෙහි පුපාරාම දැගි වහන්සේ සා නම්ගෙයක්† ඉදි කරවා සදුන්කරවූ සතෙක ඒ බාහුන්වහන්සේලා බහා ඒ කරවූ සත වසා දැගි අටක් කරවා ඒ බාහුන් වහන්සේ දැගි සතෙක බහා නැවත රත්සදුන් කරවූ සතෙක බහා රත්සදුන් කරවූ සතින් වසා නැවත සදුන් කරවූ සතෙක බහා මෙසේ සදුන් කරවූ සත නැවත සදුන් දැගි සතෙක බහා නැවත ඒ දැගි දළකරවූ සතෙක බහා වසා ඇත්දළින් ම ලියන ලද දැගි සතෙක ලා නැවත සත්රුවනින් කරණ ලද කරවූ සතෙක බහා එසේ ම කරණලද සත්රුවන් දැගි සතෙකින් වසා නැවත ඒ රුවන් කරවූසතෙකින් වසා ඒ රුවන් කරවූසත නැවත රත්දැගිසතෙක බහා ඒ රත්දැගි නැවත රිදිකරවූසතෙකින් වසා ඒ රිදිකරවූසත රිදිදැගි සතෙකින් වසා නැවත මැණික් රවු සතකින් වසා නැවත මැණික් දැගි සතෙකින් වසා ඒ මැණික් දැගි සත දූවාණමය කරවූ සතෙක ලා නැවත දූවාණ කරවූ සත දූවාණදැගි සතෙකින් වසා මෙ කි සියලු දැගි කරවූ දැගිවලින් වසා නැවත ඒ මත්තෙහි කරවූ දූවාණදැගි පුපාරාම දැගිවහන්සේ සා ඇතිසේක. ඉක්බිති දැගි මත්තෙහි සියලු රත්නමය ගෙයක් කරවා ඒ මත්තෙහි සත්රුවන්මය ගෙයක් කරවා ඒ සත්රුවන්මය ගෙය වසා රිදිගෙන් ගෙයක් කරවා ඒ රිදිගෙය වසා තඹගෙන් ගෙයක් කරවූ ය. ඒ සියලු බිම සත්රුවන්මය වැලි අතුට දියෙහි පිපි මල් ගොඩ පිපි මල් අතුට පත්සියපණස්ජාතකය ද, අසුමහසව්වන්වහන්සේ ද, සුබොදන

රජ්ජරුවන්වහන්සේ හා මහාමයාදේවත්වහන්සේ ද, බුදුන් උපදතා දවස් උපන් බොධිත්වහන්සේ ද, යශෝධරාදේවත් ද, ආචාර්ය කම් අමාත්‍යයා ද, ජන්ත කම් අමාත්‍යයා ද, කන්ථක කම් අමාත්‍යයා ද, සතරමහානිධානය ද යන මෙකී සත්දෙනා ඇතුළු සියල්ල ම සත්රුවනින් ම කරවූහ. නැවත ගනු, බුන්ම පසුබිම, මාතලි, සනතුමින ආදී දිව්‍යපුත්‍රයන් ද යන මෙකී දෙවියන්ගේ සැරියට පත්සියයක් රු කරවූහ. එසේ ම පත්සියයක් රිදිරු ද කරවූහ. නැවත පත්සියයක් රත්කලස් ද, පත්සියයක් රිදිකලස් ද කරවා තිබූහ. පත්සියයක් රත්බජ ද පත්සියයක් රිදිබජ ද නැගූය. මෙසේ ම පත්සියයක් රත්වැටපහන් ද පත්සියයක් රිදිවැට පහන් ද කරවා සුවදනෙල් පුරවා දුනුලින් පහන් කඩ අඟරවා පහන්පූජ කළාහු ය. මෙසේ පූජ කළ අතතයෙහි මහසුප්මහතෙරුන්වහන්සේ 'මේ රජ්ජරුවන් කළ මේ පූජාව බොහෝ කලක් පවතිවා යි; පන්දහසක් අවුරුදු මුළුල්ලෙහි මේ පිදු මල් නො මැලේව යි; මේ බිම ගැල්වූ සුවද අද ගැල්වූවා සේ නො වියළී තිබේවා යි; මේ පත්සියයක් රත්වැටපහන් ද, පත්සියයක් රිදිවැට පහන් ද නො නිමේව' යි අධිෂ්ඨාන කළසේක. ඉක්බිති රත්පන දැහිගුලෙන් අකුරු ලියවා වදාරණයේක් මෙලෙස ලියවා වදාළසේක. කෙසේ ද? යත්:—

"එන දවස සියදස නම් රජකුමාරයෙක් බවලවන්නු නංවා අගොභ නම් බමරුන් වෙයි. ඒ රජ්ජරුවෝ මේ බාබුන්වහන්සේ ගෙණ දසදහසක්යොදුන් ජම්බුමිපයෙහි ඒ ඒ ස්ථානයෙහි සුවාසුදහසක් විහාර කරවා ලෝසුන් දෙක බබුළුවන්නාහු ය" යි ලියවා වදාළසේක. අජාතශත්‍රුරජ්ජරුවෝ ද තමන් පැලද ගෙණ සිටි ඔවුන්හි බඳ සිවුකැට ඇඟරණ ඒ බාබුන්වහන්සේට පුදා ඇතුළෙහි රත්කමය ගෙහි පටන් අගුළු ගෙණ පනතිගෙන් අවුත් † මුළුල්ල වසා සිටි තනියෙන් කරණලද ගෙයි දොර පියා අගුළු ලා අස්සේදේදේ කෙසියතුරුමුදු බැඳ එල්වා එළිපන මත්තෙහි මගන් මැණිකක් තබා "එන දවස දුක්පත් රජදරුවෝ මේ මැණික ගෙණ බාබුන්වහන්සේට පූජා කෙරෙත්ව" යි කියා රත්පන අකුරු ලියවා තුබූහ.

ඉක්බිති දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අධිපති වූ සක්දෙව්වරු පියබ්බුම්බිදිව්‍යපුත්‍රයා කැඳවා "දරුව, අජාතශත්‍රුරජ්ජරුවන් විසින් බාබුනිධානය කරවන ලද, තෙපි ද ඊට සුදුසු ආරක්ෂාවක්

කරවු" යයි කී ය. එබැවින් ඇසු විශ්වාසීදිව්‍යපුත්‍ර අවුත්, ව්‍යාලරූප
 යුක්ත යන්ත්‍රයක් යොදා දැමුවේ නෙලා කරණලද රූපයන් බාහු
 ගතියෙහි දැමූණ පැහැපත් කඩු ගෙණ* වානවේන හා සමාන වේග
 යෙන් සිසාරා දිවන්නා වූ යන්ත්‍රයක් මවා එක ඇණක්කින් ම සන්ධි
 ගන්වා භාත්පසින් ගෙතියෙහි ආකාරයෙන් ගලින් වට කොට
 බැඳ මත්තෙහි එක් ගල්ලාල්ලකින් ව්‍යාප්ත වීම් හා සම කොට
 ඊමත්තෙහි ගලින් දැමී කරවී ය. අජාතශත්‍රු රජු රුවන් විසින්
 කරණ ලද බාහුනිබාන කථාව මෙලෙසින් දන යුතු.

බාහුනිබාන කථා නිමි.

මෙසේ මේ බාහුනිබාන නිමි කල්හි ආයු පමණ වැඩ සිටි
 මහසුප්මකතෙරුන්වහන්සේ පිරිනිවන් පා වදාළාය. අජාතශත්‍රු
 රජු රුවන් ද තමන්ගේ කමානුරූප ව ගියෝ ය. එසමයෙහි සිටි
 මහණයෝ ද කාලක්‍රියා කළාහු ය. එතැන් පටන් බොහෝ කලක්
 අතීත්‍යානත ව ගියකල පියදස නම් රජෙක් ඉපිද බවලැව්නු නංව,
 අශෝක නම් බමරජ ව ඒ බාහුන්වහන්සේ ගෙණ සුවාසුදහසක්
 දහ පිහිටුවී ය. කෙසේ පිහිටුවී ද? යත්:—

බින්දුසාරරජු රුවන්ගේ එක්සියයක් රජකුමාරවරු
 ඇත්තාහ. ඒ එක්සියයක් රජකුමාරවරුන්ගෙන් අශෝක නම්
 රජකුමාරයෙකු තමා හා එක කුසෙහි උපන් නිසිස නම් රජ
 කුමරු තමා සෙත්සවුන් මරා පී ය. එසේ මරන්නේ සතර අවු
 රුද්දක් ඔවුහු නො පැලඳ රජය කොට (සතර අවුරුද්දක් ගිය
 කල) බුදුන් පිරිනිවන් පා දෙසියඅවුලොස් අවුරුද්දක් ගිය
 කල ඒ අශෝකමහරජ දසදහසක් යොදුන් මුළු දඹදිවට
 එකාතපත්‍ර රජ පැමිණ, ඒ රජ පැමිණීම හා සමග මගන් වූ රජ
 සාඛියව පැමිණියේ ය. කෙබඳු වූ රජසාඛියව පැමිණියේ ද? යත්:—
 පොළොවින් යව සතරගම්වක් මාතයේ ආඥ පවත්නේ ය.
 එසේ ම අහසින් උඩ සතරගම්වක් මාතයේ ආඥ පවත්නේ ය.
 ඒ රජු රුවන්ට යව කල පිණිත් අනොනන්තවිලින් දෙවියෝ අට
 කඳෙකින් පැත් සොළොස් කලයක් දමන දවස ගෙනෙන්නාහ. ඒ
 දෙවියන් ගෙනා සොළොස් කලයක් පැතින් ඒ රජු රුවන් සළඳ

ශාසනයෙහි කරණ ලද සැදැහැයෙන් අවකලයක් පැන් දවස දවස
 හිඤ්ඤාවහන්සේට දෙන්නාහ. දෙකලයක් පැන් ත්‍රිපිටකධාරී
 තෙර සැවදෙනකුන්වහන්සේට දෙන්නාහ. දෙකලයක් පැන්
 අගමෙහෙසුන් අසන්ධිමිත්‍රා නම් බිසොවුන්ට දෙන්නාහ. සතර
 කලයක පැන් තමන්ගේ සියලු අනුභවයට ගන්නාහ. මෙලෙස ම
 හිමාලයෙහි නාගලයා නම් දූවටු දඹු සිතිදු ය. රසයෙන් යුක්ත ය
 ඒ දූවටු දඹු දවස දවස දෙවතාවෝ ගෙණවුන් දෙන්නාහු ය ඒ
 දූවටුදෙවන් රජ්ජරුවන්ට ද, අගමෙහෙසුන් බිසොවුන්ට ද,
 සොළොස්දහසක් පුරුහිතාවන්ට ද, සැවදහසක් හිඤ්ඤාවහන්-
 සේට ද දවස දවස දූවටු වැලඳිම් වන්නේ ය. නැවත දෙවතාවෝ
 ඇඹුලු ද බෙහෙත් අරඵ ද රන්වන් පැ ඇති මිඟුණ ද දවස දවස
 ගෙණ දෙන්නාහ. එසේ ම ජද්දන්තවිලින් පස්පැයෙන් යුක්ත වූ
 අදනා පොරෝණා රන්වන්පිළි ද මුව පිස්තාපිළි ද දිව්‍යාංකය ද
 ගෙණ දෙන්නාහු ය. දවස දවස ඒ රජහු ඇග ගල්වන සුවද ද
 නැවත පොරෝණා පිණිස හුසින් තො ගොතකල ද දෑසමත් මල්පටි
 ද මාඇති දිවඅඳුන් ද නාගභවනයෙන් තසි ඒ රජහට ගෙණ දෙත්
 නාහ. හැම දවස් ජද්දන්තවිල හටගත් සිංදහැල් කවදසක් යාල
 දවස දවස හිරවුන් ගෙණවුන් බඩහල් ලන්නාහ. එලෙස ගෙණ
 කවදසක් යාල මියෝ පොතු හැර කුඩු හා සසිරි නො සිටුවා නො
 කඩ කොට ඉද්දනැටි සේ පැය දෙන්නාහ. හැම දවස ම රජ්ජරු
 වන්ට සුවද හැල්සාල් ම අනුභවයට ගන්නාහ. මිමැස්සෝ වලින්
 අවුත් මුවනැත්තෙහි මි බිඳිති. වලස්සු කම්හල වැද කුළු ගසති.
 දිවියෝ සම් මඩනාහ. දෙවියෝ රැ මෙහෙ කරන්නාහ. කුරවි
 කෙවිල්ලෝ අවුත් තමන්ගේ මිහිරි කටහඬින් රජ්ජරුවන්ට නාද
 නැමැති පුජා කරන්නාහ.

මෙබදු වූ අනෙකප්‍රකාරරජසංඛියෙන් සමන්විත වූ ධම්මා
 ශාසන නම් මහරජතෙම එක් දවසක් අමාත්‍යමණ්ඩලයා විසින් පිරි
 වරණ ලදු ව බුදුගුණයෙන් යුක්ත කථා කොට මෙසේ කී ය :—
 “කීමෙක් ද? අමාත්‍යවරැති බුදුන් අඳුනන්නහුත් මෙතැන ඇත්
 ද?” යි විචාලේ ය. එබස් ඇසු අමාත්‍යයෝ “රජ්ජරුවන්වහන්ස
 දුන් මනුෂ්‍යයන්ට අයුමයාගේ ප්‍රමාණය එකසිංහවිසිඅවුරුද්දෙක,
 බුදුහු පිරිනිවි දෙසිය අවුරුද්දෙක, එසේ ගෙසින් පුරුෂ
 යුග දෙකක් යෙමින්* සිටියේ ය. එබැවින් බුදුන් හඳුනන්නෝ
 නැතැ” යි කීහ. මෙසේ කියා ‘දේවභක් වහන්ස, පානාල වාසි

* ඉකුත්ව

නාගයන්ගෙන් මහකෙල නම් නාගරාජතෙම මේ කපට බුදු වූ
 භික්ඛුසද්ධි කොනාගම භාග්‍යප ගෞතම යන සතරදෙනා
 වහන්සේ ම කෙලසපරිනිවෘත්ත කොට ලොවුතුරාබුදු ව බෝ
 මැසින් නික්මෙන දවස ම තමාගේ අසුදහසක් නාගමාණවිකාවන්
 විසින් පිරිවරණලදු ව සැණකෙළියෙන් නාතෘගීතාදී මහත්
 පුජාසෙන් සතරදෙනා වහන්සේ පුදා නැවත එන දවස බුදු වන
 මෙමන්ත්‍රෙයසවිශයන් වහන්සේට ද එබදු වූ පුජා කරන්නේ ය' යි
 කී කල්හි "එසේ වී නම් ඒ මහකෙලනාගරාජයා ගෙන්වා ගෙන
 බුදුන් රූපවිලාසය මාගේ ඇඟ පුරා දැකපුව මැනවැ"යි සිතා
 එක් දවසක් ඒ රජ රත්නැකිල්ලක් කරවා ගෙන්වා "මාගේ ආත්‍ර
 භාවයෙන් කපකට ආහු ඇති මහත් වූ සාධ්‍යක්‍රියාව ඇති
 මහකෙල නම් නාරජුගේ අත මැසෙව"යි කියා අධිෂ්ඨාන කොට
 මුහුදුදියට රත්නැකිල්ල දැමී ය. ඒ රත්නැකිල්ල මාසෙක්පිණ
 නම් නාගගවනසව වැද නාගරාජයා අත මැසී ය. ඒ බව දන්
 නාගරාජතෙම තමාගේ නාගමාණවිකාවන් ඇරගෙන "රජුජු
 රුවෝ මා දක්නා කැමැත්තෝ වනැ"යි අවුත් වන.

එවේලෙහි රජුජුරුවෝ තනන ලද දළුපුටුසේසත් ඇති විසි
 තුරු කොට සරගන ලද සිංහාසනවූදුනෙහි මහකෙලනාරාජහු
 හිදුවා තොරෙක් සිගගණන් දියෙහි ගොබෙහි පිපෙන මලින් ද
 රන්රිද්මලින් ද පුජා කොට කනක කටක නුපුර පාදබිගුලි
 පාදජාලා ශිෂ්‍රජාලා කණ්ණිකුණ්ඩලා තාබංග රත්වූදු රත්පාබගම්
 රත්සවනි රත්සඵ මුත්තර මුතුපටි කාදු කාපුපු පමුහිලිංගම්
 කොණ්ඩමාල මේ ආදී වූ ආභරණ පැලඳ සොළොස්දසක් පුර
 ගනන් වට කොට සිටුවා "අනන්‍යාපරිමාණ සක්වල දෙවිමිනි
 සුන්ගේ නුවණ තාක් එකතැන් කොට තුලතා කරන්, තමන්ගේ
 නුවණින් එක්ලක්ෂ අවසාරදහසක් යොදන් උස ඇති මහමෙර
 ගල සම්පයෙහි වූ ඉතා කුඩා කැටක් සේ *අසිරි කොට පියන
 සුලු වූ සබ්මවක්‍රවතීති වූ නපාගන වූ තිලෝතුරු සමසක්සම්බුධ
 රාජජාතකමයානන් වහන්සේගේ රූපය මා ඇතුළු වූ හැමදෙනා
 අස දක්වා"යි කීහ.)

එසේ කී බමුණාගොස රජගට ඒ නාරජ තමන් විසින් මවන
 ලද බුදුවෙසින් එ ම බුද්ධගිරියෙන් විසුරුණා වූ කුශල බල
 යෙන් උපන්නා වූ අසුඅනුබ්‍යඤ්ඤාසෙන් හා දෙතිස්මහාපුරුෂ
 ලක්ෂණයෙන් ගෙබියා වූ බුදුන්ගේ රත්වන් ගිරියෙන් ගොස

මාන ව දිවන සවණක්ගන බුදුරස් දැක්වී ය. ඒ කෙසේ ද? යත්:-
 *මුළුලොව කසමල් කැතින් වසන්තා සේ, දියමෙරලියමලින් තව
 හම් කරන්නා සේ, මෙතර පිලින් සදන්නා සේ, ඉන්‍යතීල මාණික්‍ය
 යන් අතුරන්නා සේ, නිල්වින් රස්කඳෙක් එක්ලක්‍ෂ සූර්‍යදහසක්
 යොදුන් සක්වලගල හිස පැනගෙණ ඉතිර දිවන්නව වන.
 මුළු ලොව කිණිහිටිමල්පෙති ඉස්තා සේ, මොනවව පිපි හපු
 පෙත්තෙන් වසන්නා සේ, දෙවියන් අනුභව කරණ මහදඹස
 මුල කැඟි රන්දළයෙන් මුළුලොව වසන්නා සේ දිවගත් රන්වන්
 රස් පතරෙක් මහපොළොව රන්පිඩැල්ලක් සේ රදමින්, මහාසාගරය
 විරුවාපු රත්රසයක් සේ රන්වන් කෙරෙමින්, සක්වලගල
 ගැසී හිස පැනගෙණ හැලි සියදහස්සුවහස් ගල්මුදුනෙන්
 ගෙලා පරසක්වල දිවන්නව වන. බදුවදකුසුම්කැල බදු වූ
 සකිසාවලාපවල බදු වූ සිඤ්ජරකල්කයව අපහාස කරන්නා වූ
 පද්මරාගමාණික්‍ය පැහැයව නින්දා කරන්නා වූ රත්මහරස්
 කඳෙක් නැඟී බුදුන් පුදයව බැඳු ලු රන්මියක් සේ මුළු අහස
 වසා සිටි ගත. දවහත් තරු සේ, පිදිරසබාරා සියදහස් සේ, සරත්
 වලා සියදහස් සේ, සුදුබුදුරස්කඳ දිවෙමින් ඇඟිරෙමින් සලා වැටුම්
 දෙමින් කපක් දවස් මුළුල්ලෙහි අදුරු වූ ලොකානාපිකාතිරය
 ලක්‍ෂගණන් පහන් ඇවුළුවූ පහන් රූකක් සේ එකාලොක කෙරෙ
 මින් දිවන්නව පවත් ගත. මදවවන් රස්කඳෙක් මහමෙර රහිදුගොවි
 වකු සේ රන් කෙරෙමින් සපාකුලපථිතයන් බුදුන්ව පුදා ලු මෙර
 වලල්ලක් සේ එකපැහැර රන් කෙරෙමින් බුදුතුණ පතුරාගෙණ දස
 දික් මැඩගෙණ මුළුලෝකුස පුරමින් පැතිරෙන්නව වන. සියලු
 ලොව ඇති තාක් වස්තුන්ගේ නොයෙක් පැහැ තාක් එක් කොට
 අතා අලලාපුවාක් වැනි වූ පබසර රස්කඳෙක් තල්කඳ පමණ ව
 කුවාගාරප්‍රමාණ ව උණකුලලින් පිඹි තහාපු සත්රුවන්† කැටි සේ
 සියලු නුවර වසමින් පැතිරෙන්නව වන.

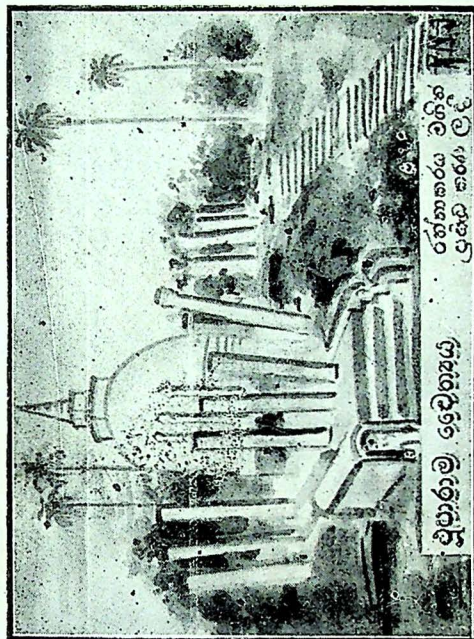
මෙසේ මාගේ සවාමිදරුවන්ගේ ආශවයවත් සවණක්සන
 බුදුරස්කඳ ඒ තාරජු දක්වත් දක්වත්, ඒ බමිංගොක රජ ද
 සියලු නුවරවාසීහු ද සාධුකාර ගබ්ද පැවැත්වූහ. අසුරුසත්
 දෙන්නව ද පිළි හිස සිසාරන්නව ද පවත් ගත්හ. මෙසේ අත්පොල
 සන් හඬ දී අතනන වූ සාධුකාරකොලාහාලයෙන් අක්‍රබ්‍රහ්ම
 දෙවතාවෝ ය, නාගහුපණ්‍යෝ ය, යක්‍ෂරාක්‍ෂසෝ ය යන

* මේ කොටස බුත්සරණෙහි නාලාගිරිදම්භයෙන් ගන්නකි. † සංථ-බුත්සරණ

සියල්ලෝම පුජා පැවැත්වූහ. ඊ මැවු බුදුවන් සියල්ලන්ගේ ම ඇසට රසාකෘතියක් බව විය. ඉක්බිති ධර්මාගෝඤ්ඤා සන් දවසක් මුළුල්ලෙහි තෙත්පුජා නම් පුජාවක් කෙළේ ය. තැවත ධර්මාගෝඤ්ඤා කරවීමෙහිල්ලන් ගෙන්වා බුදුන්ගේ කට ගබබවු වූ මිත්තරු කටහඬ ඇසා ඊට ද පුජා කෙළේ ය.

මෙසේ ධර්මාගෝඤ්ඤා රජ රාජාභිෂේකයට පැමිණ තුන් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි නිව්විකායන්ට දන් දින. සතරවන අවුරුද්දෙහි බුදු සස්තෙහි පැහැද ගත. මේ රජුගේ පියා වූ බ්‍රහ්මසාරජ බ්‍රහ්ම හතති ඇත්තේ පිරි ලබ්ධි ගත්තා වූ සැවදහසක් බමුණන්ට තීරණාරයෙන් බත් දුන්නේ ය. ධර්මාගෝඤ්ඤා පියානන් විසින් දෙන ලද දානය තමා ඇතුළුගෙයි දී ම දෙන්නේ ය එක්දවසක් සිටු මැදුරු කවුළුව ඇර පිටත බලන රජුට්ටෝ අභානන වූ අනාවාර යෙන් යුක්ත වූ අසඤ්ඤා වූ වක්කුරාදී ඉන්ද්‍රියයන් ඇති නො හික්මුණා වූ ජයාප්ත ඇත්තා වූ රජුගෙට බතට එන සැවදහසක් නිවවුන් දෑක මෙසේ සිතූහ:- “මා විසින් දෙන ලද මේ දානය පරික්ෂා කොට සුදුසු තෙතකට දෙනබව සුදුසු ය”යි සිතා අමාත්‍යයන්ට මෙසේ කිවු ය:- “දරුවෙහි, තොප තොපගේ හතති ගෙණ වසන්නා වූ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් ඇතුළුරජුගෙයි දී ම වළඳ වන ලෙස ගෙණෙ ව”යි කීහ.

එබස් ඇසු බහු හැමදෙනම “ගහපත දේවගන්වහන්සැ”යි කියා ඒ ඒ පණ්ඩරහන පරිව්‍රාජක ආජිවක නිගණ්ඨාදීන් ගෙණ ඇර ‘මොහු හැමදෙනම අප ගලවන රහත්තූ ය’යි කියා රජුට්ටු වන්ට දන්වූහ. එබස් ඇසු රජුට්ටෝ අනායුරුගෙහි උස් මිරි ඇසන පණ්ඩා එපවත් කියා යැවූහ. එබස් අසා ආ පරිව්‍රාජක නිගණ්ඨයන්ට ‘තෙපි තොපට සුදුසු අසුන්වල හිඳුව’යි කිවු ය. ඒ බස් අසා සමහරෙක් හඳුපියයේ උත්ත සමහරෙක් මොරුපුටුවල උත්තාහ එලෙස උත්තාචුත්තව බැදූ භොජ්‍ය දී එදවස් යවා, දෙවන දවස්හි ද එලෙස ම උස් මිරි කොට ඇසන පණ්ඩා නිව්විකායන් කැඳවා, අවුත් සිටියන්ට “තොප තොපට සුදුසු අසුන් බලා හිඳුව”යි කී කල්හි එදා නිව්විකායෝ සමහරු පිළිවෙල ඇති ව පළමු දවස උස් අසුන්වල උත්තෝ දෙවන දවස මිරි අසුන්වල උත්තෝ ය. පළමු දවස මිරි අසුන්වල උත්තෝ පසු දවස් උස් අසුන්වල උත්තෝ ය. එසේ උත්තවුන්ගේ කැම ද ඉඳිම ද සිටිම ද තොගෙක් ලෙසින් ම

මුලාරාම දෙවිහන්සල, රත්නකරය මහින්
 ප්‍රතිම කරා ලදී

(113 පිටුව බලන්න.)

අනාචාර බව දුටු රජ “මෙසේ වූ නිව්වුන්ගේ සන්නානයෙහි කිසි ගුණලවයෙක් නැතැ”යි දැන එදවසත් සුදුසු බත්පැන් දී නැවත උන් උන් වසන තැනට ම යැවී ය.* මෙසේ බොහෝ දවස් පලාගියකල එක්දවසක් ඒ රජ† සිවුමැදුරැකවුව එව අර පීඨය බලා සිටියේ නිශ්‍රෝමසාමනේරයන් වහන්සේ සකස් කොට හැඳ පෙරෙව සිහිනුවණින් යුක්ත ව ශාන්ත වූ සිත් ඇති ව දැමුනා වූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති ව සන්තූන් ඉරියාපථයෙන් යුක්ත ව රාජාඛගණයෙන් වඩනා දුටුයේ ය. ඒ නිශ්‍රෝමසාමනේරයන් වහන්සේ දුටු සැටි කෙසේ ද? යත්:-

මේ නිශ්‍රෝමසාමනේරයන් වහන්සේ නම් බිඳුසාරරජ්ජුරුවන්ගේ එක්සියයක් පුතුන්ට වැඩිමහලු සුමන නම් රාජකුමාරයන්ගේ පුත්‍රයන් වහන්සේ ය. ඒ බිඳුසාරරජ්ජුරුවන් දුමුල ව ගියකල මේ අශෝකකුමාරයෝ තමන්ට බෙදා දුන් උදේනිරට හැරපියා අවුත් තමා හා එක පියාට ද රාජකුමාරවරුන් හැම දෙනා මරා රජය තමා අත් පත් කොට ගත්හ. සුමන නම් රාජකුමාරයා මැරූ දවස් ඔහුගේ සුමනාදේවී මුකල දරුගබ් ඇති ව අප්‍රසිඛවෙශයෙන් නුවරින් නික්ම නුවරට නුදුරුතැන සැසොල් ගමක් නිසා යන්නිය දැන වණ්ඩාලයාගේ ගෙට නුදුරු තැන නුග ගසෙහි‡ වසන දෙවතාවා “සුමධාව, මොබ එව”යි කී බස් අසා නුගරුක මූලට ගොස්, බිසොව තමා කෙරේ දෙවතාවා අනුකම්පා ඇති වීසින් මවා දෙන ලද ශාලාව දැක, එහි වැද එවේලෙහි ම පුතනු කෙනකුත් වැදුවා ය. ඒ බිසොව නුගගස දෙවතාවා විසින් කරණ ලද ශාලාවෙහි වැදූ හෙයින් පුත්‍රයාට “නිශ්‍රෝමකුමාරයෝ ය”යි නම් තැබුවා ය. ඒ ගම වැඩිමහලු වණ්ඩාලයා බිසොවුන් දුටු දවස් පටන් තමාගේ ස්වාමිදියෙහි කෙනකුත් මෙන් සිතා නිරන්තරයෙන් වැටුප් තබා දෙන්නේ ය. ඒ බිසවු මෙලෙස නුගගස මූල සත් අවුරුද්දක් විසූ ය.** නිශ්‍රෝමකුමාරයෝත් සත්හැවිරිදි වූහ.

එසමයෙහි මහාවරුණ නම් එක් තෙරකෙනෙකුත් වහන්සේ ඒ දරුවන් රහත් වීමට හෙතු දැක “කුමාරතෙමේ සත් හැවිරිදි වී ය. මහණ කළ මනා කලැ”යි බිසොවුන්ට කියා නිශ්‍රෝමකුමාරයා මහණ කොට වදලස්සේක. මහණ කළ විට ම රහත් වූයේක. එසේ රහත් වූ සාමනේරයන් වහන්සේ එක් දවසක් උදෑසන ම කරණ ලද

* ගිණය † රජජුරුවෝ ‡ නුගගස වන ** විසිය

ශරීරකාන්‍ය ඇතිසේක් ආවායී උපාධ්‍යායයන් වහන්සේට කට යුතු වත්පිළිවෙත් කොට පාත්‍රවීරධාරී ව 'මෑතිගත් වසන ගමට යෙමි'යි සිතා විහාරයෙන් නික්ම වඩනාසේක. උන්වහන්සේගේ මෑතිගත් වහන්සේ වසන නැත නම් නැහෙනහිරි දිශාවේ ය. දකුණුවාසලින් ඇතුළුවරට වැඩ නුවර මධ්‍යයෙන් ගොස් නැහෙනහිරි වාසලින් නික්ම වඩනාසේක. එසමයෙහි ධර්මාශෝක රජු රුවෝ නැහෙනහිරිදිග සිටිමැදුරැකවුව එව ඇර බලා සිටියෝ රාජාභිනණයෙන් වඩනා ඒ නිත්‍යාධිසාමණේරයන් වහන්සේ දැක මෙසේ සිතූහ, - "මේ සියලු ජනයෝ විෂමිජන වූ සිත් ඇත්තෝ ය. හයපත් වූ මුවන් වැන්නෝ ය. මේ බාලදරුවන්ට එසේ වූ සිතක් නැත්තෝ ය. මුත්තේ ඉදිරියෙහි හා දෙපස බැලීමෙන් නැත්තෝ ය. අත පය වක් කිරීම ද නැත. දික් කිරීම ද නැත. විශදඬු පමණකට වඩා දුර නො බලති. සල්ලෙපත්තුණයෙන් යුක්තයෝ ය. බැලූ බැලූවන්ට ප්‍රියයෝ ය. එකානායෙන් මේ දරුවන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ලොකොත්තරධර්මයක් ඇත මැන මැ"යි සිතා දුටු දැක්ම හා සමග සාමණේරයන් වහන්සේ කෙරෙහි ඒ රජු රුවෝ සිත් පැහැදවූහ. එසේ දුටු ඇසිල්ලෙහි ම මෙබඳු වූ ප්‍රේමයක් වන්ට කාරණ කවරේ ද? යත්:- යට ගිය දවස පින් කරණ කල මේ ධර්මාශෝක රජු රුවන්ගේ වැඩිමහලු බෑනෝ ය. එසේ හෙයින් යි දත යුතු.

මෙලෙස හටගත්තා වූ ප්‍රේමයෙන් ආදරසිතින් රජු රුවෝ "සාමණේරයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන එව"යි කියා අමාත්‍ය යකු යැවූහ. නැවතත් "කල් නො යවා කැඳවාගෙන එව"යි කියා අමාත්‍යයකු යැවූහ. මෙසේ ම දෙතුන්දෙනකුත් ඔබ වඩනා ඉදිරි යට යැවූහ. ඒ ගිය අමාත්‍යයෝ දෙහොත් මුදුනෙහි තබා ගෙන "සාමනී රජු රුවෝ ඔබ දක්නා කැමැත්තෝ ය. යුතු ව වැඩිය මැනවැ"යි ආරාධනා කළෝ ය. එසේ ආරාධනා කරණ කල්හිත් සාමණේරයන් වහන්සේ රහත් විසින් නසන ලද රාගාදිපාපමලයන් ඇති හෙයින් පියෙවිගමනින් ම වඩනාදී ය. චිටියේ දෙපස දෙහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන සියලු ජනයෝ සාධු කාර දෙමින් මෙසේ කියන්නාහ. කෙසේ ද? යත්:-

'මොහු ඉතා ලදරු කෙනෙක. තව මත් මුවෙන් කිරිසුවද හමන වයසේ සිටියෝ ය. විශදඬුපමණෙකින් දුරත් නො බලති. මහත් කොටත් බැණ නො නැහෙති. පියෙන් පිය තබා යන නිවි

ශාන්ත වූ ගමන් ඇතිසේක. මු කවුරුන්ගේ දරුකෙනෙක් ද? මුත්තේ නම් කිමි ද? බුදුසස්න නම් මෙසේ ආශ්වාසිවත්* තැනක් වන. සතුරුවත් නම් මෙබඳු ගුණ ඇතිද වනා”යි සැදුගැහියවුන් විසින් කියන ලද සතුතිසොභාවෙන් පීඨය මුළුල්ල එක පැහැර සාධු කාරයෙන් කොලාහල කරවමින් සියලු සත්ත්වයන්ගේ මනදොළ තමන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇද පුරවමින් බුදුසසුන් තමැති කප් රුකෙහි ලතලද සිත්කල වූ අභිනවාංකුර වැනි වූ ඒ නිශ්‍රොම සාමණේරයන් වහන්සේ අපිස්සනොස්සලේසපත්†ගුණෙන් පියෙවී ගමනින් රජගෙයි මතුමාලට වැඩිසේක.

එසේ වැඩි සාමණේරයන් වහන්සේ දුටු රජ්ජුරුවෝ ‘නුඹ වහන්සේට සුදුසු අස්කක් බලා හුන මැනවැ”යි කිවු ය. සාමණේරයන් වහන්සේ “තමන්ට වැඩිමහලු කෙනකුත් වහන්සේ එතැන ඇද්ද? කැද්ද?”යි ඇත් මැත් බලා ‘මෙනැත මට වැඩිමහලු කෙනකුත් වහන්සේ නැතැ”යි සිතා නහන ලද සේසත් ඇති සිංහා සනය සම්පයට ගොස් පාත්‍රය ගන්නා පිණිස රජ්ජුරුවන් මුහුණ බලා වදාළසේක. රජ්ජුරුවෝ සිංහාසනය සම්පයට යන්නා දක “සාමණේරයන් වහන්සේ, අද ම රජගෙයි ප්‍රධාන තැන් පැමිණියහ”යි සිතූහ. මෙසේ සිතූ රජ්ජුරුවන් අත පාත්‍රය තබා සිංහා සනයට නැගී වැඩ හුන්සේක. බණ්ණාකරජ්ජුරුවෝ තමන්ට සපයා තුටු රාජභාර්තයෙන් සාමණේරයන් වහන්සේ වළඳවා වැළඳු අන්තයෙහි මෙසේ කීවාහු ය - “ස්වාමීනි බුදුරජානන් වහන්සේ විසින් නුඹවහන්සේට දෙන ලද අවවාද දන්නාසේක් ද?”යි විචාලූහ. “එසේ ය. මහරජ, නිලෝගුරු බුදුන් විසින් අපට දෙන ලද අවවාදයෙන් ඒකලේසයක් දනුමිහ”යි වදාළසේක. ‘එසේ ඒ නම්, ස්වාමීනි මටත් වදාළ මැනවැ”යි කීහ. “යහපත, මහරජ”යි කියා රජ්ජුරුවන්ට සුදුසු කොට ධර්ම දෙශනා කොට වදාරණසේක් බමිපියාගෙහි අප්‍රමාදවතියෙන්—

‘අප්‍පමාදො අමනපදං පමාදො මච්චුනො පදා,
අප්‍පමනතා න මියනති යෙ පමනතා යථා මනා”යි

යන මේ ගාථාවෙන් බණ වදාළසේක. රජ්ජුරුවෝ “ස්වාමීනි, මා විසින් දන්නා ලද. ඉතිකින් නිමවා වදාළ මැනවැ”යි කීවාහු ය. බණ වදාළ අන්තයෙහි දෙතිස් ධූවබත්‍ර‡ කෙනකුත් ලදින් දෙවන දවස් දෙතිස් දෙනකුත් වහන්සේ ගෙන ඇර රජගෙයි වළඳ වදාළසේක. රජ්ජුරුවෝ “සෙටත් අතික් දෙතිස්

* ආශ්වාසිමත්

† අපිස්ස නොස් ලෙස පත්.

‡ බුරබත්.

දෙනකුත් වහන්සේ ගෙන වැසිය මැනවැ"යි මෙම ක්‍රමයෙන් දවසින් දවස භික්ෂූන් වහන්සේ වඩ වඩා සැටදහසක් බවුණු පාසණකියන්ට දෙන බත් කඩ කොට සැටදහසක් භික්ෂූන් වහන්සේට දන් තබා දුන්න. නිශ්‍රෝධසාමනේරයන් වහන්සේ ද පණින් සහිත ධර්මාශෝකරජ්ජුරුවන් තිසරණයෙහි හා පඤ්ච ගිලයෙහි ද පිහිටවූයේත්, බුදුසස්තෙහි පෘථග්ජනශ්‍රව්‍යයෙන් ධර්මාශෝක රජ්ජුරුවන් අවලලුඩා ඇත්තවුන් කොට පිහිටවූ සේක. නැවත රජ්ජුරුවෝ තමන් තමන් අශෝකාරාම නම් මහාවිහාරයකුළු කරවා සැටදහසක් භික්ෂූන් වහන්සේට දන් තබා සියලු ජම්බුදිපයෙහි සුවාසුදහසක් නුවරෙහි සුවාසුදහසක් විහාර කරවා සුවාසුදහසක් දගබ්බ කරවන්නෝ අධිමයෙන් තො කරවූහ.

එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ අශෝකාරාමයෙහි* මහදන් දි සැටදහසක් භික්ෂූන් වහන්සේ වතුර්විධප්‍රත්‍යයයෙන් පවරා "සමාමිති, නුඹවහන්සේලා අතින් ප්‍රශ්නයක් විචාරමි. ශාග්‍යවන් බුදුන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කොට වදලූ ධර්ම කොපමණෙක් ඇත් දෝ හෝ?"යි විචාළේ ය. ඒ අසා භික්ෂූන් වහන්සේ 'දෙවයෙති, අභග්‍යෙසින් තවයෙක. ස්කන්ධගෙසින් සුවාසුදහසක් ධර්මස්කන්ධයෙකැ"යි වදලූයේක. ඒ රජ්ජුරුවෝ බුදුන්ගේ ධර්මයෙහි පැහැද "එකි එකි ධර්මස්කන්ධයකට එකි එකි විහාරයකින් පූජා කෙරෙමි"යි එ දවස් ම සයානුකෙළක් ධන වියදම් කොට අමාත්‍යයන්ට විධාන කරන්නෝ මෙසේ කිවු ය:- "අමාත්‍යයෙති, තොප විසින් එකිඑකි නුවරෙක්හි එකිඑකි විහාරයක් බැගින් සුවාසුදහසක් විහාර කරවවු ය"යි සමමත කළේ ය. රජ්ජුරුවෝ තුමු අශෝකාරාම නම් විහාරයක් කරවන්ට පටන් ගත්තු ය. මහාසංඝයා වහන්සේ මහත් සෘඛ්‍යනුභාව ඇති ඉන්ද්‍රගුණ නම් තෙරකෙනකුත් වහන්සේ ඒ විහාරයෙහි කම්මානා කරවන පරිද්දෙන් සමමත කොට වදලූයේක. ඒ තෙරුන් වහන්සේ ද එහි යම් යම් මෙහෙවරක් තො නිමා නම්, ඒ මෙහෙවර තමන් මහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් නිමවා වදාරණයේක. මෙසේ කරවන මෙහෙවර තුන් අවුරුද්දකින් නිමියේ ය. එකදවස් ම සියලු නුවරින් විහාර කොට තිමවු නියාවට පත් ගෙනවු ය.

ඉක්බිති රජ්ජුරුවෝ පත් කියවා මහාසඬුයා වහන්සේ කරා එළඹ “සමාමිති, මා විසින් සුවාසුදහසක් විහාර කරවා තිම කරණ ලද්දේ ය. බාතුන් වහන්සේලා කෙසේ ලබම් ද?”යි විමාළහ. “දෙවයෙති, බාතු නිධානයෙක් ඇතැයි යන බස් පමණක් ඇසුම්හ. අසෝ තෙනක ය යි නො දනුමිහ”යි වදාළසේක. ඉක්බිති රජ්ජුරුවෝ සේනාම පිරිවරා උදුලු කුන්තාති ගෙණ රජගහනුවර දගබි බිඳ ඒ දගබි තුළ බාතුන් වහන්සේ නො දැක පෙර පරිද්දෙන් ම දගබි බඳවා භික්ෂුසඬුයා වහන්සේ ද භික්ෂු ණින් වහන්සේ ද උපාසක උපාසිකාවරු ද යන සියලු පමිත් ඇරගෙණ මිහාලාමහනුවර දගබි බිඳ ඒ දගබිවලත් බාතුන් වහන්සේ නො දැක පෙර පරිද්දෙන් ම ඒ දගබි, පෙරලා බඳවා කිඹුල්වත්පුරයට ගොස් එහි දගබි බිඳවා එතැනත් බාතුන් වහන්සේ නො දැක එයින් බඳවා රාමග්‍රාමයට ගොස් ඒ දගබි බිඳිනට පටන් ගත්හ. එකල්හි දගබි බිඳිනට එලන උදුලු කුන්තාති බිඳි පොලු පොලු වූයෙයි. මෙසේ එය නසින් විසින් බිඳ ගහ නො දෙන සෙයින්, බාතුලාභය හැර බාතු නො ලැබ අල්ලකස්ස නුවරට ගොස් ඒ දගබි බිඳ ඉකුත් බාතු නො ලැබ පෙර පරිද්දෙන් ම බඳ කුසිතාරා නුවරට ගොස් ඒ නුවර දගබත් බිඳ එනින් බාතුන් වහන්සේ නො දැක ඒ දගබි බඳවා නැවත රජගහනුවරට අවුත් දෙවෙනි දවස් නුවරවැස්සන් රැස් කරවා “යම් කිසි වැඩිමහලු කෙනෙක් වෙන්වයි, මැහැලි මහලු කෙනෙක් වෙන්වයි, අසෝ ස්ථානයෙහි බාතුනිධානය යි ඇසුම්රු දුටු මිරුවෝ ඇද්ද?”යි විමාළාහු ය.

එතැන්හි කිසිකෙනෙක් “නො දනුමිහ”යි කිවු ය. රජ්ජුරුවෝ විහාරයට ගොස් මහාසඬුයා වහන්සේ අතුරෙන් “අසෝ තෙනක බාතුනිධානය ඇතැ”යි දන්නා කෙනකුත් වහන්සේ ඇද්ද?”යි විමාළහ. එතැන්හි රැස් වූ වහන්දූ අතුරෙන් එක්සියවිසිහැවිරිදි කෙනකුත් වහන්සේ රජ්ජුරුවන් සිත් සතුටු කොට වදාරණ සේක් “මහරජ, අසෝ තෙන බාතුනිධානය යි නො දනුමිහ. බල එකෙක් ඇත. අපගේ උපාසිකායයන් වහන්සේ අප සත් හැවිරිදිසමයෙහි අප ලවා මල් ගෙන්වා ගෙණ ‘සාමණේරයෙහි, මෙහි එව. අසෝ කටුගස් අතුරෙහි ගල් දගබක් ඇත. එකතට යමිහ”යි අප කැඳවා ගෙණ ගොස් එතැන මල් පූජා කොට ‘සාමණේරයෙහි, මෙනක සිත තබව’යි වදාළ පමණක්

දනුම්හ"යි වදළුසේක. ඒ ස්වාමීදරුවානන්ගේ බස් ඇසූ මහා සඞ්ඝයා වහන්සේ හා රජ්ජුරුවෝ "එසේ වී නම් ධාතුන්වහන්සේ එතැන ම ය"යි කියා ඔබ ඇතුළු වූ සඞ්ඝයා වහන්සේ හා සේනාව ඇරගෙන ඔබ කී තෙතට ගොස් වැසී සිටි ගස් කපවා දැගබ බිඳ පස් හැර සුණුබිම දැක සුණු උළු දැක පිළිවෙළින් ඇතුළුගෙට වැද සත්රුවන්වැලි ද කඩුගත් අත් ඇති යන්ත්‍රරූ ද දැක ඒ රූ වැද්ද නොදෙන බැවින් යකැදුරන් ලවා බිලියම් කරවා එසේත් නිමාවක් නොලදින් දේවතාවන් යදින්නෝ "මම මේ ධාතු ගෙන සුවාසුදහසක් වෙහෙර ධාතු පිහිටුවා පුදමි. දේවතාවෝ අනාරාය යක් නගමක් කෙරෙත්වා"යි කීහ. එවේලෙහි සුක්කදේවරජ වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නේ ඒ දැක විඝ්ඤානදීපාසුත්‍රයා කැඳවා "දරුව, ධර්මාශෝකරජහු ධාතුනිධානය උගුළුවා ධාතු ගෙන තමන් විසින් කරවනලද සුවාසුදහසක් විහාරවල පිහිටුවා පුදමිහයි නිධානය උගුළුවා ධාතු ගත්ව තැන් කෙරෙහි. නොප කරණ ලද යන්ත්‍රයෙහි ආනුභාවයෙන් වැද්ද නොගෙහි. දැන් තෙමි ගොස් එය උගුළුව"යි අණ කෙළේ ය.

ගක්කුයන්ගේ අණින් විඝ්ඤානදීපාසු ගිසකේ පස්කොණ්ඩයක් කොට බැඳගෙන ලදරුවෙස් ගෙන අවුත් දුනු ගත් අත් ඇති ව රජ්ජුරුවන් ඉදිරියෙහි පෙනේ සිට "දඬුරුවලල්ල අරමි ද?" දෙව යෙහි"යි කී ය. රජ්ජුරුවෝ ද "නොපට පිළිවන් නම් අරව"යි කී ය. ඉක්බිති වැදිවෙසින් විඝ්ඤානදීපාසු නිය ඉදුවා සකි මුළුල්ල ගෙන සිටි ඇණ පැහැර හෙළාපී ය. රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව අස් රොද්දෙහි බැඳ තුබූ කෙසියතුරු ගෙන එලිපත පිට තබනලද මැණික දැක "මතු දිළිඳුරජදරුවෝ මේ මැණික ගෙන ධාතු පූජා කළ මැනැවැ"යි රන්පත ලියා තුබූ අකුරු කියවා 'මා වැනි රජක්හු දිළිඳු ය'යි කියත් යුක්ති දෑ?"යි දෙර ඇර ඇතුළුගෙට වැද දෙසිය අටළොස්ගවුරැද්දකින් මත්තෙහි නහනලද පහන් එවිට නැගූ පහන් සේ ඇවිළෙන්නා දැක පිදු මල් ද එවිට ගෙන පිදු මල් සේ නො මලා තුබූවා දැක ගල්වනලද සුවද එවිට ගැල්වූ සුවද සේ නො වියලි තුබූවා දැක, රන්පත ගෙන "අනාගත යෙහි ධර්මාශෝක නම් රජෙක් ධාවලව්‍යුත්ත නාමා රජ ව මේ ධාතු ගෙන සුවාසුදහසක් විහාර කරවන්නේ ය"යි රන්පත කියවා "මහසුද් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් මම දැක්කා ලදිමි"යි

කියා සතුටු ව වමන හකුළවා දකුණතින් අත් පොලා එතනට
උදුසු බාතු තබා සෙසු බාතු ගෙණ ගෙයි පෙර සේම දෙරවල
හැම අගුළු ලවා ඊ මතතේ ගල්දගබ පිහිටුවා සුවාසුදහසක් විහාර
ගෙහි බාතු වඩා පූජා කරවී ය. මෙසේ ජම්බුවිපගෙහි බමිංගොක
රජ සුවාසුදහසක් දැගබි කරවූයේ ය. ඒ දැගබි කරවූ පරිදි
මෙතෙකින් දන සුතු.

මෙසේ බමිංගොකරජ සුවාසුදහසක් දැගබි කරවා මහ
තෙරුන් වැද “සාමිනි, බුද්ධිශාසනයට හිමියෙම් දැ”යි විවාළේ ය.
මෙසේ විවාළු රජපුරුවන්ට මහාසංඝයාවහන්සේ ‘මහරජ,
තෙපි ශාසනයට තව පිටතබු ය”යි වදළුසේක. “සාමිනි වහන්ස,
සයානුකූලයක් බන විශදම් කොට සුවාසුදහසක් විහාර දැගබි
කරවූ මා වැනි රජකු ශාසනයට හිමි නො වන කල හිමියෝ
කවුරු දැ”යි කී ය. “මහරජ, තෙපි ප්‍රත්‍යයදයක ය. යමෙක්
තමන්ට ද පුතකු වත් දුවක වත් මහණ කරවා ලී නම්, උෞම ය,
මහරජ, ශාසනයට හිමියෝ ය”යි වදළුසේක.

එබස් ඇසූ රජපුරුවෝ ශාසනයෙන් හිමිබව පනත්තෝ
ලග සිටි මිහිදුකුමරු දැක “කිමෙක් ද, පුත, මහණ වන්ට පිළි
වන් දැ”යි විවාළහ. කුමාරයෝ ආදි ම මහණ වනු කැමැත්තාහු
පියරජ කී බස් අසා සතුටු ව “යහපත, පියානෙති, මා මහණ
කරවා ශාසනයට ඇතුළත් වුව මැනවැ”යි කීහ. මෙසේ පුතකු
වන්නේ බස් අසා දෙවෙනි ව ලග සිටි දිගතිගන් සංඝමිත්‍රාව
දැක “තීන් මහණ වනු කැමැත්ති දැ”යි විවාළේ ය. ඒ කුමාර ද
“යහපත, පියානෙති, මමත් මෙහෙණිසස්සේ මහණ වෙමි”යි
හිවිස්සෝ ය. රජපුරුවෝ තම දරුවන්ගේ සිත් ලදින් සතුටු ව
මහාසංඝයා වහන්සේ ලගට ගොස් “සාමිනි, මාගේ දරුවන්
මහණ කොට මා සස්තෙහි ඇතුළත් කළ මැනවැ”යි කීහ.

මහාසංඝයා වහන්සේ රජුගේ බස් අසා මොක්කලිපුත්තනිස්ස
මහතෙරුන් වහන්සේ උපාධ්‍යාය කොට මහාදෙවතෙරුන්
වහන්සේ ආචාර්‍ය්‍ය කොට මිහිදුකුමරු මහණ කරවූයේක. පසු ව
මජ්ඣිමනිකා තෙරුන් වහන්සේ ආචාර්‍ය්‍ය කොට මහදෙවතෙරුන්
වන් උපාධ්‍යාය කොට මහලු පැවිදි කළුසේක. මහලුපැවිදිමළුවෙහි
දී ම උත්තරකන්තේ සිටිපිළිසිඬියාපත් රහත් වූයේක. සංඝමිත්‍රාව ද
මෙහෙණිසස්සත්ව ගෙණ ගොස් ආයුසාලි නම් රහත් භික්ෂුණිය
උපාධ්‍යාය කොට බමමසාලි නම් භික්ෂුණියක ආචාර්‍ය්‍ය කොට

මහණ කරවුයේක. මිහිඳුමහතෙරුන් වහන්සේ මෙලුපැවිදි වූ නැත් පවත් උපාඨායයන් ලග බමිනිය උගන්නාසේක්, සංඛිතිවයයට ආරාඨ වූ අවකාශ සහිත සියලු පෙරවැදි ද යන මේ සියල්ල තුන් අවුරුද්දක් ඇතුලත ඉගෙන තමන්ගේ උපාඨායයන් වහන්සේගේ අතැවැසි දහසක් හිසුන්ට ප්‍රධාන වූහ.

එසමයෙහි මොග්ගලීපුත්තනිස්ස මහතෙරුන් වහන්සේ “මතු බුදුසස්ත කොතැන පිහිටා දේ හෝ?”යි බලනසේක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙහි පිහිටන නියාව දැන ඒ ඒ දෙයට හිසුන් තීල කොට යවන සේක් මෙලෙස තීල කළසේක. හේ හෙය් ද? යන්:- මජ්ඣනික තෙරුන් වහන්සේ කාශ්මිර ගඟාය රටට යැවුයේක. බමමරක්ඛිතතෙරුන් වහන්සේ මහාවාසිදෙයට යැවුයේක. යොනකබමමරක්ඛිතතෙරුන් වහන්සේ අසරණ රටට යැවූ සේක. මහාදෙවතෙරුන් වහන්සේ මහිසමණ්ඩලයට යැවූ සේක. මහාබමමරක්ඛිතතෙරුන් වහන්සේ මහරටට යැවුයේක. මජ්ඣම නම් තෙරුන් වහන්සේ හිමාලයවනප්‍රදේශගතයට යැවූයේක. ඝොණතෙරුන් වහන්සේ හා උතතරතෙරුන් වහන්සේ ස්වණ්ණමියට යැවූයේක. තමන්වහන්සේගේ සහිවිත, රික වූ මිහිඳු මහතෙරුන් වහන්සේ හා ඉපිසිය නම් මහතෙරුන් වහන්සේ හා උන්තිය නම් මහතෙරුන් වහන්සේ හා හද්දසාල නම් මහතෙරුන් වහන්සේ හා සම්බල නම් මහතෙරුන් වහන්සේ හා මෙ කී පස්දෙනා වහන්සේට වදාරණයේක් “තෙපි ලබ්බාවපයට ගොසින් එහි සසුන් පිහිටුවවු ය”යි නියෝග කළසේක. ඒ ඒ දිසාවට වඩනා සාමදෙනා වහන්සේ ම තමන් පස්වැනි ව වැඩියේක.

ඒ ඒ රටට ගිය තෙරුන් වහන්සේ ගිය ගිය රට මනුෂ්‍ය ගන්ට බණ කියා පහදවා සසුන් පිහිටවූයේක. නැවත මිහිඳු මහ තෙරුන් වහන්සේ “ලබ්බාවට ගොස් සසුන් පිහිටුව”යි උපාඨාය යන් විසින් ද සෙසු හිසුන් විසින් ද ආරාධනා කළසේක් මෙසේ සිතුවේක:- “මේ ලක්දිවට යන්ට කල් දේ හෝ? නොවේ දේ?” යි, බලනසේක් එකලට ලක්දිව රජ කරණ මුටසිම නම් රජු මහලුබව දැන “මේ මහලු රජු ඇරගෙන සසුන් ඇති කොට ගත නො හැක්ක. මොහු පින් දෙවනපැනිස්සර රාජ්‍ය යට පැමිණෙන්නේ ය. ඔහු ඇරගෙන සස්ත ඇති කරන්නට

පිළිවනැ”යි සිතා “යම් තාක් කල් රජයට පැමිණේ ද, ඒ තාක් තැයන් බලන්නට යෙමි යි; නැවත මේ දනව්වට එමෝ හෝ නො එමෝ හෝ. තැයන් බලාපුටු මැනවැ”යි සිතා උපාසකයා යන් ද සෙසු හිඤ්ඤා ද වැද සමු ගෙන වැඩහුන් අශෝකාරාම යෙන් නික්ම ඉට්ඨිය නම් සථවිරයන් ඇතුළු වූ සතරදෙනා ද නැගනියන් සඤ්ඤා සථවිරාවන්ගේ*පුතනුවත් සුමනසාමනෙර යන් හා භණ්ඩුක උපාසකයා ද සමග රජගහානුවර සම්පයෙහි දැක්මාගිති නම් දනව්වෙහි සැරිසරණයේක් තැයන් බලා සම සක් කල් යැවුයේක.

මෙසේ යථාහිරනියෙන් වඩනාසේක් තමන්ගේ ලමන්දන්දු හිදිනා මේදිසනුවරට පැමිණියේක. ලමන්දන්දු වැඩියා වූ තෙරුන් වහන්සේ දක පා වැද බත් දී තෙරුන් වහන්සේ තමන්දු කුරවූ මේදිසනිතිවිහාරයට වඩාගෙන හෙය් සැතැප්පවූදු ය. ඒ වෙහෙර වසන මහිඤ මහාසථවිරයෝ මෙසේ සිතුවේක:- “අප විසින් මැන කළ මනා දෙය නිමවා ගනුමග. දැන් අප ලක්දිවට ගිය මනා කල් දේ හොඳ”යි බලා වදාරණයේක්, නැවත මෙසේ සිතුවේක. “දෙවනපානිස් රජ අපගේ පියානන් ධර්මශාසන රජු රුවන් යවන ලද ධවලච්ඡත්‍ර ය, මහල්කඩුව ය, රන්පට ය, රන්මිරිවැහිසහල ය, වල්විදුනා ය යන පඤ්චරාජ කකුදහාණ්ඩ යන් සමග අභිෂේක සැප අනුභව කොට තිසරණගුණ ද අසා උත්සව පිණිස නුවරින් නික්ම සැගිතිපව්වා නැගේවා. එහි දී අප දකිවා”යි සිතා යළි එක් මසක් එහි විසූහ.

ඒ මස ගියකල සක්දෙවරප මහිඤමාහිමියන් කරා එළඹ පා වැද මෙසේ දැන්වී ය:- “සාමනි, ලක්දිව මුට්ඨිවරප කාලක්‍රියා කෙළේ ය. දැන් උනු පින් දෙවනපානිස් රජ රජයට පැමිණියේ ය. නුඹවහන්සේගේ පිය වූ ධර්මශාසන රජු රුවන් තමාට යැවූ මහල් පෙරහර ලැබ නැවත දෙවෙහි අභිෂේකය කරවී ය. තිසරණ ගුණ ද අසා සතුටු වූහ. නැවත නිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජිවමාන කල ‘මතු මහිඤ නම් තෙර ලක්දිව මිනිසුන් පහදවා පස් පව් හරවා පස්වාදහසක් පවත්නා ශාසනය ඒ ස්ථානයෙහි පිහිටුවන්නේ’යි වදාළේක. එහෙයින් නුඹවහන්සේ ලක්දිවට වැඩිය මැනව. මමත් නුඹවහන්සේට සහාය වෙමි”යි කී ය.

තෙරුන් වහන්සේ ද සක්දෙව් රජ කී බස් අසා යහපතැති ගිහිස තමන් වහන්සේ සත්වැනි වූයේක් මේදිසගිහිවෙහෙරින් අහසට නැගී මකුළුහුස්සක් යටිපිටින් ද, උඩුපිටින් කළුවන් නො වන තුරුදී අනුරාධපුරයට නැගෙනහිර දෙස සැගිහිපව්ව වූද තෙහි වැඩ සිටියේක.

එදවස් ලක්දිව පොසොන්මැදිපොහෝදවස් කෙළනා උත්සවක්‍රීඩාවට මුලනැංකන පැමිණියේ ය. “ඒ නැංකන කෙළව”යි අමාත්‍යයන්ට නියම කොට සතළිය්දහසක් පුරයක්‍රීඩා පිරිවරා කුවරින් නික්ම යම් නැතෙක සැගිහිපව්ව ද, එතනට රජ්ජුරුවෝ ගියෝ ය. නැවත එහි අවිශාසිත දෙවතාවා “තෙරුන් වහන්සේ රජහට දක්වමි”යි සිතා රොගිනි තම මුවවෙස් මවා නුදුරුතෙන තණ කන්තකු මෙන් හැසිරේ. රජ්ජුරුවෝ ඒ දැක “තණ කන මුවා විදීම යුක්ති නො වෙයි”යි සිතා දුනුදිය පොළොවහ. ඒ හඬ මුවා අසා පළිතයට අහිමුව ව නික්මින. රජ මුවා පසු පස්සෙහි ගොස් පළිතයට නැගේ ය. මුවා තෙරුන්වහන්සේ ලහට ගොස් අනන්‍යාසිත වී ය. මිහිදුමහතෙරුන් වහන්සේ ලහ එත රජු දැක “රජ මා දකිව යි; සෙස්සන් නො දකිවා”යි අභිෂේක කොට “නිස්සය, මෙහි එව”යි කී සේක.

එබස් ඇසු රජ මෙසේ සිතී ය:— “මේ ලක්දිව මාගේ නම කියා කැඳවන්ට සමතෙක් නැත. ජිත්තහින්න පටබර වූ කාමායව්‍යානු යක් පෙරෙව් මේබදු තැනැත්තෙක් මා ‘නිස්ස’ යි කැඳවයි මේ මනුෂ්‍යයෙක් ද අමනුෂ්‍යයෙක් ජෙදු හෝ?” යි සිතී ය. එවිට තෙරුන්වහන්සේ:—

“සමණා මයං මහාරජ බමමරජස්ස සාවකා,
තවෙව අනුකමපාය ජමුද්දිපා ඉධාගතා”

යන මේ ශාථාව වදාළයේක.

එසමයෙහි දෙවනපෑනිස්සරජ බමාශොඤ්ඤරජ්ජුරුවන් නො දැක ම යහළු වී ය. දෙවනපෑනිස්සරජුගේ කුශලානුභාවයෙන් ජාන තම පව්ව† සම්පයෙහි එක් උණපදුරෙක තුන් උණෙවෙක් උපත. එකක් ලතායජ්චි තම. එකක් කුසුමයජ්චි තම. එකක් ශකුනියජ්චි තම. ඔවුනතුරෙන් ලතායජ්චියෙහි ලතාවෝ ඊදිවන් වෙති. එය සරසා උපන් ලිය රන්ලිය මෙන් වැටහෙයි. කුසුමයජ්චියෙහි නිල්ලත් කළු හුදු වූ මල්වල මනා කොට විහාග

† බුත්සරණෙහි 44 වන අංශය සසදනු.

† සැගිහිපව්ව - ඊහිලපව්ව

කරණලද නැටි ද පෙති ද රෙහෙණු ද පෙනෙයි. ශක්‍යයන්ටයෙහි හංගයෝ ද, කුකුළෝ ද, ජිවංජිවකයෝ ද යනාදී පක්‍ෂීහු ද, තවත් නොයෙක් පක්‍ෂීහු ද ජීවිත ඇත්තන් මෙන් බැලූබැලුවන්ට පෙනෙති. සාගරයෙන් අතකවිඩ වූ මුතු මැණික් අවෙඩුයාභිදිය උපන්නේ ය. *කම්පන්දිවයිනෙහි අටමුතුකෙනෙක් උපන්නාහ. ඒ කවර මුතු ද? යන්න— හසන්මුතු ය, අඬුමුතු ය, රටමුතු ය, ඇඹුලපල බඳු වූ මුතු ය, වලලුමුතු ය, ඇතිල්ලෙහි ලත මුතු ය, කුඹුක්ගෙහි වැනි මුතු ය, පියවිමුතු ය යන මොහු හි දෙවන පැතිස් රජ ඒ රජවතුණ ද මුතු ද තෙසු නො කී රුවන් ද බමා ශෝකාරජ්ජුරුවන්ට පඬුරු පිණිස යැවී ය.

බමාශෝකාරජ්ජුරුවෝ ඒ පඬුරු දැක සතුටු ව පඤ්චරු කකුදහාණ්ඩ යන මේ හා අභිමෙක පිණිස තෙසු බොහෝ පඬුරු ද එවූහ. මේ පඬුරු මතු නො වෙයි. බමි තමාහි පඬුරකුදු එවූ ය. ඒ කවරේ ද? යන්න— “මම බුදුන්ගේ දහම් අසා නිසරණ සරණ ගියෙමි. මා සේ ම තෙපින් නිසරණ සරණ ගෙන උපාසක වුව ය” යි කියා හසුන් එවූ ය.

දෙවන පැතිස් රජ නොබෝ කලකින් ඇසු ශාසනප්‍රවෘත්ති වචනය එව්ව සඳහන් කරන්නේ තෙරුන්වහන්සේ “සමණා මගං” යනාදීන් කී වචනය අසා “රහතුන් වහන්සේ වැඩියේකැ” යි සිතා අත තුබූ දුටු හි දමාපියා වැඳ එකක්පස් ව හුන්නේ ය. එසේ උන් රජ තෙරණුවන් හා පිළිසඳර කථා කොට උන් කල්හි සතළියදහසක් රෝබයෝ අවුත් රජු පිරිවැරූහ. එවේලෙහි තෙරුන්වහන්සේ කැටි ව ආ ඉතිරි තෙරුන්වහන්සේලා රජහට දැක්වූසේක. රජ්ජුරුවෝ උන්වහන්සේලා දැක “කවද වැඩ සේක් ද?” යි විමාලෝ ය. “හෙරජ, මා හා කැටි ව අවු ය” යි කීසේක. ඉක්බිති රජ්ජුරුවෝ “කීමෙක් ද, ස්වාමීනි, දඹදිව මෙ බඳු ශ්‍රමණයෝ තව ඇද්ද?” යි විමාලහ. එව්ව තෙරුන් වහන්සේ “දෙවයිනි, දඹදිව කාමාත්‍යවස්ත්‍රයෙන් බබලා ය” යි වදාළසේක. එවේලෙහි රජ්ජුරුවෝ මහතෙරුන් ඇතුළු වූ පස් දෙනා වහන්සේ වැඳ “ස්වාමීනි, සෙව උදුසන රථයක් එව්වෙමි. ඒ රථයට තැනි ගැන්වනුයේ නුවරට වැඩිය මැනවැ” යි අරාධනා කොට නුවරට ගියෝ ය.

රජ ගිය නොබෝකලකින් මිහිදුමාහිමියෝ සුමනසාම රේණරයන් කැඳවා “සුමනසෙනි, බණ ඇසුව මනා කල් පැමිණියේ ය. බණ ඇසීමට හඬ ගා ලව්” යි වදාළසේක. සාම

තේරයෝ අභිඥපාදකවතුම්බානායව සමවැද එයින් නැගී අධිෂ්ඨාන කොට එකඟ වූ සිතින් මුළු දඹදිවම ඇසෙන සේ කාලසොභා කළහ. ඒ හඬ අසා බ්‍රිමාවුදෙවියෝ හඬ ගැසූහ. මෙම ක්‍රමයෙන් බඹලොව දක්වා ශබ්දය උස් ව තැනේ ය. ඒ ශබ්දයෙන් වූ මහා දෙවසමාගමය දැක සමවිනාශසූත්‍රය දෙසනා කෙළේ ය. ඒ දෙසනාව කෙළවර අසාඛ්‍යායක් දෙවියෝ නිවන් දුටහ. බොහෝ තා ගුරුලෝ ශරණශීලයෙහි පිහිටියහ. ඒ රූ අලු වූ කල රජ්ජ රුවෝ රථයක් එවූ ය. එවිට තෙරුන්වහන්සේ ශාරව්‍යාව වදරණ සේක් 'අපි රථයට නො' නැගෙමිහ. තෙපි යවු. අපි එමිහ' යි කියා උන් යවා අහසට නැගී අනුග්‍රහපුරයට පෙරදිග ආදී කොට දිගට බිඳිනා ස්ථානයට වැහිසේක.

රජ්ජරුවන් රථාවාරියා යවා ඇතුළු රජගෙය මණ්ඩපයක් සරහා "ආයතීන්ද්‍රෝ ආසනෙහි හිඳුනාසේක් දෙ හෝ? නො හිඳුනා සේක් දෙ හෝ?" යි සිත සිතා සිටි කල්හි රථාවාරියා නුවර දොර කඩව පැමිණියේ තමාට පළමු අවුත් සිවුරු වළඳනා තෙරුන් වහන්සේ දැක විසමය පත් ව අවුත් "දෙවයන්වහන්ස, තෙරුන් වහන්සේ වැහිසේක" යි කී ය. රජ්ජරුවෝ "තෙරුන්වහන්සේ රථයට නැගී ආසේක් ද?" යි විචාලෝ ය. "දෙවයන්වහන්ස, රථයට නො නැගිසේක. මව පසු ව අවුත් පෙර වාහල සිටියාහු ය" යි දැන්වී ය. රජ්ජරුවෝ රථයට නො නැගී ආ නියාව අසා "එසේ වී තම කොල, බිම අසුන් පණව" යි සමමත කොට පෙර මතට ගියෝ ය. අමාත්‍යයෝ රජ්ජරුවන් කී පරිද්දෙන් බිම පත් අතුට පත් මත්තේ කොළපලස් අතුට විසිවුරු කොට ආයත පැණ වූහ. රජ්ජරුවෝ තෙරුන්වහන්සේ වැද මිහිදුමාහිමියන් අතින් පාත්‍රය ගෙණ මහත් වූ පූජයෙන් නුවරට කැඳවා ගෙණවුත් රජ ගෙට වඩා ගෙණ බිම හිඳුවා ප්‍රණීත වූ කැඳ අවුළපත් සියතින් ම වැළඳවූහ. අනුලාදෙවී ප්‍රධාන පන්සියයක් ස්ත්‍රීහු ද තෙරුන් වහන්සේට පූජාසත්කාර කොට වැද රජ්ජරුවන් පිරිවර එකත්පස් ව හුන්නෝ ය. මිහිදුමාහිමියෝ පිරිස් සහිත රජ්ජරුවන්ට බිම දෙසන්තෝ ප්‍රේතවත්, පිමන්වත්, සත්‍යසංයුක්ත බණ වදාළ සේක. ඒ බණ අසා පන්සියයක් ස්ත්‍රීහු සෝවාන් වූහ.

එවේලෙහි නුවරවාසිහු තෙරුන්වහන්සේගේ ගුණ අසා "තෙරුන්වහන්සේ දැකිත් නො ලබමිහ" යි කියා මහත්

කොට ඔල්වරහට පැවැත්වූහ. එවේලෙහි රජපුරුවෝ බොහෝ දෙනාට බණ අසන්ට 'මෙහි අවසර තැනැ' යි සිතා "කොල, යවු. ඇත්හල පිළිදූගම කොට වැලි අතුට ලදපස්මල් ඉස සුදුවියනුදු බඳවා මගුලැතු සිටිනා තැන තෙරුන්වහන්සේට ආසන පණවවු" යි කීහ. අමාත්‍යයෝ එසේ කළාහු ය. තෙරුන්වහන්සේ එහි වැඩ හිඳ දෙවදුනසුත්‍රය දෙශනා කළසේක. දෙශනාවසානයෙහි දහසක් මහණයෝ සෝවාන් වූහ.

තැවත 'ඇත්හල සම්බාධ ය' යි දකුණුවසල නදනුයන අසුන් පැණවූහ. තෙරුන්වහන්සේ එතැන වැඩහිඳ ආශීච්ඡොපමසුත්‍රය දෙශනා කළසේක. ඒ දෙශනාව කෙළවර දහසක්දෙන සෝවාන් වූහ. මේ දවසට දෙවෙනි දවස් දෙදහස් පන්සියයක්දෙන සෝවාන් වූහ. තෙරුන්වහන්සේ නන්දනවනයට ආ කුලස්ත්‍රීන් ද කුල වාසින්සේ යෙහෙළිකීයන් හ කු ලවාසින්සේ කුමාරිකාවරුන් හා ප්‍රිය වූ කපා කොට සවස් ව ගිය බැවින් වඩනා කල් දැන "මිහින්තලා යමිහ" යි වැඩ වදාළසේක. අමාත්‍යයෝ මහරියන ම වැස්සු ය. රජපුරුවෝ රුත්‍රිස පහන් ව ගියකල "තෙරුන්වහන්සේ වසන මිහින්තලාවට යමිහ" යි ගොස් වැඳ එකත්පස් ව හිඳ "රු දවස සුව සේ ගියේ දෑ?" යි විමර්ශ "ආරම්භ කැප දෑ" යි විමර්ශ 'කැප ය' යනු අසා සතුටු ව තෙරුන්වහන්සේ වඩා ගෙණ ගොස් රන්කෙණ්ඩිකාව ගෙන්වා ගෙණ තෙරුන්වහන්සේ අත පැන් වක් කොට මහමෙවුනාරියන දන් දුන්හ.

තෙරුන්වහන්සේ දෙවෙනි දවස් රජගෙයි දී වලඳු නන්දන වනයෙහි දී අනාමනග්ගියසුත්‍රයෙන් බණ වදාළසේක. තැවත අතික් දවසක් අග්ගිකඛණ්ඩොපමසුත්‍රයෙන් බණ වදාළසේක. මෙම සැටියෙන් සන්දවසක් ධම්මදෙශනා කළසේක. එසේ වදාළ බණින් අවදගස්පන්සියයක්දෙන අමාමහතිවන් දුටුවාහු ය. සත්වත දවස් අනන්තපුරයෙහි දී රජපුරුවන්ට අප්‍රමාදසුත්‍රයෙන් බණ වදාළ දෙවනු මිහින්තලාගලට වැඩ වදාළසේක. ඉක්බිති රජපුරුවෝ "තෙරුන්වහන්සේ ආරාධනාවක් තැනි ව ම වැඩියේක. තැවත නො කියා වැඩිම වේ දෙ හො?" යි සිතා රථයට තැනි මිහින්තලා ගොස් තෙරුන්වහන්සේ සම්පයට කලාන්න වූ ශරීරයෙන් එළඹ සිටියහ. එකල "කුමක් පිණිස, මහරජ, ඉතා ම කලාන්න වූ ශරීරයෙන් අවු දෑ?" යි විචාළසේක. "යඛාමිති, නුඹවහන්සේ ම දැඩි කොට අවවාද දී වඩනා දේ හො යි සිතා ආමි" යි කීහ, තෙරුන්

වහන්සේ “දෙවයෙනි, අපි දඹදිවට යනු කැමැති ව ආමෝ නො වමහ. වස් විසුව මනාකල ආසන්න ව තුබුණේ ය. හිසුනු විසින් වස් විසුව මනා තැනක් සොයා යන්ට වටනේ ය’යි වදලුණේක. ඒ ආසු රජ්ජුරුවෝ “සාමිනි, නුඹවහන්සේ වැඩ සිටි තැන ද ගබ්බ බදවමි”යි කියා එකෙකෙහි කණ්ටක* නම් දඟබ සිසාරා මිහින්තලාගල අවසාර ලෙනක් කවාර කොටවා මෙහෙයට පවත් ගත්හ තෙරුන් වහන්සේ ද බොහෝදෙනාට අවවාද කරණයේක් මිහින්තලයෙහි ම වස් විසුණේක. හැම කමානන නිමවා නැවත මිහිදු තෙරුන් වහන්සේ වස් පවරා ඉල්ලූ මැදි පොහෝද රජ්ජුරු වන්ට මෙසේ වදලුණේක: “රජ්ජුරුවෙනි, සමයක් සම්බුදුරජානන් වහන්සේ අප බොහෝ කාලයක් තො දක්නා ලද්දේක වැදපුද ගන්නා තෙතක් නැති හෙයින් උකටලීම”යි වදලුණේක. එබස් ඇසු රජ්ජුරුවෝ “ඇයි, සාමිනි, නුඹවහන්සේ විසින් ආදි ම ‘තිලෝගුරු බුදුහු පිරිනිවන් පෑ වදලුණේකැ’යි කියන ලද්දේ තො වේ ද?”යි විමාලහ.†

තෙරුන්වහන්සේ වදරණයේක් “මහරජ, බුදුන් පිරිනිවන් පෑ වන් බුදුන්ගේ බාහුන් වැඩ සිටිනසේක් වේ ද?”යි වදලුණේක. එවිට රජ්ජුරුවෝ “සාමිනි, දන්මි. දඟබ බදවමි. බාහුන්වහන්සේ කොයින් ලබමි ද?”යි විමාලහ. එබස් ඇසු තෙරුන් වහන්සේ වදරණයේක් “මහරජ, සුමනසාමණේරයන් හා කථා කරමි”යි වදලුණේක. රජ්ජුරුවෝ සුමනසාමණේරයන් හා කථා කරන්නෝ “සාමිනි, බාහුන් වහන්සේ කොයින් ලබමි ද?”යි විමාලෝ ය. එවිලෙහි සුමන සාමණේරයන් වහන්සේ වදරණයේක් “මහරජ, තෙමි නිරුත්සාහ වටු නුවර විවිධ යහපත් කොට කැලිකාසල හරවා කළුමැලි පියා සුදුමැලිලෙන් තවරා බජ පතාකා නංවා කෙහෙල්තොරණ පූණ්ඩ්ව ආදියෙන් විවිධ සරසා සේනාව හා සමග පේ ව සියලු පක්ෂාභිතිකහෙරිතුයභිගන් පවත්වා හඤ්ඤාලංකාර යෙන් මතුලාතු සරසා ඇතු පිට තහන ලද සේසත් ඇති ව අද සවස්වේලෙහි මහමෙවුනාඋයනට අභිබුබ ව ගියකල්හි බාහුන් වහන්සේ ලබන්නාව”යි වදලුණේක. රජ්ජුරුවෝ ‘යහපතැ’යි හිඟි හිසෝ ය.

තෙරුන් වහන්සේ ද මිහින්තලයට වැඩ වදලුණේක. මිහිදු මහතෙරුන් වහන්සේ බැතනුවන් සුමනසාමණේරයන් වහන්සේ කැඳවා වදරණයේක්, “සුමනගෙනි, දඹදිවට ගොස්

* කරණබක. † කථාමි ‡ වදලුණේක් වේ ද යි වදලහ.

තොපගේ මුත්ත තුවන් බමාගොඞ්ඞරජ්ජරුවන් කරා ගොස් අපගේ බයින් මෙසේ කියව: - 'දෙව්ගනි, තොපගේ ගහළු වූ දෙවන පැතිස් රජ බුදුසත්තේ ඉතා පැහැද දගබ් බදවනු කැමැත්තේ ය. තොප හෙරේ තුඩු වුදුන්ගේ බාහුන් වහන්සේ ඇතිසේක. ඒ මට දෙව'යි ඉල්ලා ගෙන සක්දෙව් රජ සම්පයට ගොස් 'ගනුගෙනි, තොප අත දකුණු දළදා ය, දකුණු අකුදා ය දෙකක් ඇත. ඒ දෙකින් තෙපි දකුණු දළදා පුදා වැද, දකුණු අකුදානන් වහන්සේ අපට දෙව'යි කියව. 'කුමක් පිණිස දෑ?'යි කිව හොත් 'අප ලබ්භා විපයට එවා, සක්දෙව් රජ්ජරුවෙකි, තොප පමා වන්නේ කුමට දෑ? යි කියව'යි වදලුසේක.

එබස් ඇසූ සුමනසාමණේරයන් වහන්සේ "ගහපත, ස්වාමිනි"යි ගිවිස එව්ව ම පාසිටුරු ගෙන ආකාශයට පැන නැගී දික් කළ අතක් වක් නො කරන තෙක් පැළලුප්තුවර රජගෙයි දොරටු බැස රජ්ජරුවන් සම්පයට ගොස් එපවත් කීසේක.

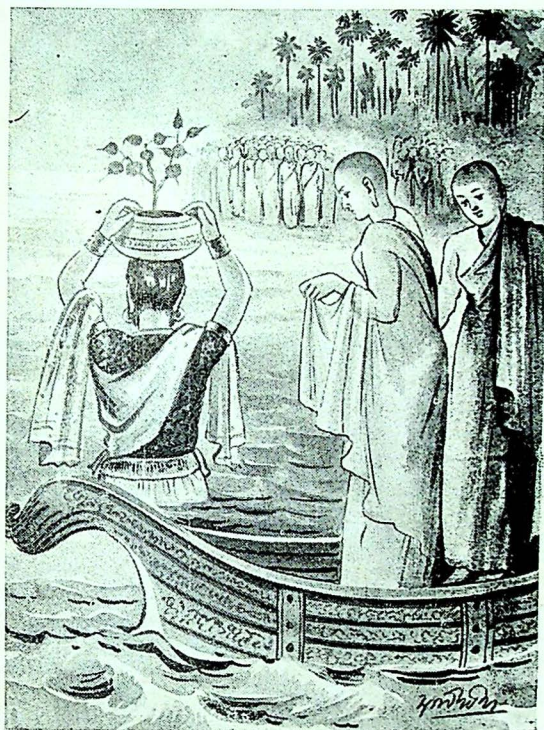
රජ්ජරුවෝ එපවත් අසා සතුටු ව සාමණේරයන් වහන්සේ අතින් පාත්‍රය ගෙන වළඳවා හුවදින් පිරිබඩ ගෙන උතුම් මුතු හා සමාන බාහුන් වහන්සේ පාත්‍රය පුරා දුන්හ. උන්වහන්සේ ද ඒ බාහුන් වහන්සේ ගෙන උඩ ඇසිපිය යට ඇසිපිය නො ගසන තෙක් සක්දෙව් රජ්ජරුවන් කරා වැඩිසේක. සක්දෙව් රජු ද සාමණේරයන් වහන්සේ දැක ඔබ්බේ ශ්‍රීපාදය වැද, "ස්වාමිනි, සාමණේරයන් වහන්සේ, කුමක් පිණිස වැඩි සේක් දෑ?"යි විචාල කල 'සක්දෙව් රජ්ජරුවෙකි, තෙපි ලබ්භා විපයට අප එවා, කුමක් පිණිස පමා වවු දෑ?'යි වදලුසේක. එබස් අසා සක්දෙව් රජ්ජරුවෝ මම පමා නො වෙමි"යි කීහ. ඉක්බිති සාමණේරයන් වහන්සේ "එසේ වී නම් තොප අත දකුණු දළදා හා දකුණු අකුදා හා යන දෙදෙනෙක් ඇත. ඉන් දකුණු දළදා තිබැද්දී දකුණු අකුදා මට දෙව"යි වදලුසේක. එබස් ඇසූ සක්දෙව් රජ්ජරුවෝ "ගහපත ස්වාමිනි,"යි වදලු බස් මුදුනෙන් පිළිගෙන සතරගව්වක් උස ඇති මැණික් දගබ් ඔසොවා අකුදානන්වහන්සේ ගෙන සාමණේරයන් වහන්සේ අතට දුන්හ. සාමණේරයන් වහන්සේ ද තැවත පෙරලා අවුත් මිහින්තලා වැඩ වදලුසේක.

ඉක්බිති මිහිදුමහතෙරුන් වහන්සේ ප්‍රධාන කොට ඇති සෙසු තෙරුන් වහන්සේ බමාගොඞ්ඞරජ්ජරුවන් දෙත රද පාත්‍රයක් පමණ බාහුන් වහන්සේ මිහින්තලාගල තබා දකුණු අකුදානන් වහන්සේ ගෙන පස්වැව්වෙලේ මහමෙවුනාඋයනට වැඩිසේක.

එවේලෙහි දෙවනපැනිස් රජු රුවෝ සාමනේරයන් වහන්සේ වැද බබ කී ලෙසට ම බාහුන් වහන්සේට පූජා කොට ඇත්තද පිට බාහුන් වහන්සේ තබා මහමෙවුනාඋයනට ගොස් වන්හ. එවේලෙහි රජු රුවන්ට මෙසේ සිතෙක් උපන. කෙසේ ද? යන්න:- “මොවුන් වහන්සේ සමාස්සම බුදුරජානන් වහන්සේගේ බාහු වී තම, නගනලද මේ බවලව්නුය ඇළ ව යෙව යි; මේ මහලැන් දකුණු දණ බිම හැනපියව යි; මේ බාහුකරඹුව මා ගිස් බුදුනේ පිහිටාව”යි සිතූ ය. සිතූ සිත හා සමග නගනලද කුඩය පහන් වී ය. ඇත් ද දණ බිම හැනපිය ය. බාහු කරඹුව රජු රුවන් ගිස් බුදුනෙහි පිහිටා ගියේ ය.

රජු රුවෝ එවේලෙහි නොලබෝවිනක් සුලං පුරාපි කලක් මෙන් විශෙෂයෙන් සන්තොෂයට පැමිණී ගොස් නැවත “මේ බාහුන් වහන්සේට, ස්වාමිනි, කුමක් කෙරෙමි දේ සෝ?”යි කීවු ය. එවේලෙහි මිහිදුමහතෙරැන් වහන්සේ “මහරජ, ඇත්තද පිට බාහුකරඹුව තබව”යි වදලුණේය. තෙරැන් වහන්සේ කී සැටියේ බාහුකරඹුව ඇත්තද පිට නැබු ය. හතුවු සිත් ඇති ඒ දෙවන පැනිස් රජ මහත් වූ සාධුකාර පැවැත්වී ය. එවේලෙහි පොකුරු වැසි වසින්ට පටන් ගත දියපොළොව කෙලවර කොට ඇති දෙලක්කසනළියදහසක් ගොදුන් ගතකඩ බොල් පොළොව විශෙෂ යෙන් ම ගුහුරා පැන නැංගේ ය. එවේලෙහි ඇත් රජ නොගෙක් සිතගණන් හෙරිප්ති ගස්වමින් සිතගණන් කාහලුකඩදගෙන් පිරි වරණ ලද ව ඒ මහත් වූ පූජාසත්කාරයෙන් බස්නාහිර දිසාවට මුණ ලා පසු බස්නේ ය. ඔම්තාක් බස්නාහිර වාසල ද එතනට ගොසින් නැගෙනහිරවැසලින් ඇතුළුවරට වැද සියලු නුවර වාසින් බොහෝ පූජා කරමින් සිටිය දී දකුණු වාසලින් නික්ම පුපාරාම දැගබ පිහිටන තැනට බවහිරදික්හි ප්‍රමොදවසෑව යම් තෙතක ද, එතනට ගොස් නැවත පුපාරාම දැගබ පිහිටුවන ස්ථානයට මුහුණ ලා වැලකුනේ ය.

ඒ බිම ද ආදි වූ බුදු වූ තුන්දෙනා වහන්සේගෙන් කකුසද බුදුන්ගේ බබරාබාහුව පිහිටියේ ය. කොනාගමන බුදුන්ගේ පටිබාහුව පිහිටියේ ය. කාශ්‍යප බුදුන්ගේ ජල සැටිකාව පිහිටියේ ය. මේ තුන් බුදුවරයන්ගේ බාහු පිහිටුවා කරණලද දැගබ එතන නටකල්හි දෙවතානුභාවයෙන් කවු යෙන් ගහන ව අතික් ගසින් පිරිවරණලද ව සිටියේ ය. කුමක් පිණිස ද? යන්න:- මලමුත්ත කසල ආදිවූ රැමිකිසි දෙයකින් අපවිත්‍ර නො වන පිණිස ය. ඉක්බිති ඇතුළු ඉදිරි ව ගොස් රජු රුවෝ

ශ්‍රී මහා බෝධි ශාඛාව ගිස පිට තබාගත් දෙවනපානිස් රජ
(117 පිට බලනු.)

ගස් කළු හැර බිම තනා බෙර ඇසක් සේ සම කළෝ ය. ඇතරජ ඒ ස්ථානයට ගොස් එතන පෙරදුර කොට ඊට බස්නාහිර දිසාවේ දැන් ශ්‍රීමහාබෝධින් වහන්සේ පිහිටිනැන සිටියේ ය. ඉක්බිති ඇත්තද පිටින් බාහු ගෙණ බා තබා ගන්නට පටන් ගත්තු ය. ඇතරජ බාහු බා ගත නුදුන්නේ ය. ඒ බව ගොසින් තෙරුන් වහන්සේට කිත. “සාමිනි, ඇත් කුමක් පිණිස තමා හිස තුඩු බාහු බාගත නො දේ ද?”යි විමළේ ය. එසේ විමළවුන්ට තෙරුන් වහන්සේ “මහරජ, උඩ නැගී බාහුන්වහන්සේ බා ගන්නට වටනේ නො වෙ”යි වදාළසේක. එසමයෙහි අබාවැව* දිය සිඳි ගියේ ය. වැව මුළුල්ලෙහි ම වළල් පැළි ගියේ ය. රජ්ජුරුවෝ බොහෝදෙනා ලවා වළල්කැට ගෙන්වා ගෙණ ඇත්කුඩු විවරට ගොඩ කොට එ දවස් ම ස්ත්‍රුපය පිණිස උළු කැරවන්නට පටන් ගත්හ. ඇතරජ දශබ බඳනා නැන වර කොට ඇවිදිනේ ය.

එවෙලෙහි රජ්ජුරුවෝ තෙරුන් වහන්සේ අතින් පිවැරන් නෝ “සාමිනි, දශබ කෙ බඳු කොට බඳවම් ද?”යි විමළේ ය. “දෙවයෙනි, පිගොඩක් සැටියට ය”යි වදාළසේක. “යහපත, සාමිනි”යි ගිවිස දණ පමණ කොට තලවිව කැරවා බාහුන්වහන් සේ පිහිටුවනු පිණිස මහත් වූ සන්කාර කළෝ ය. ඉක්බිති නුවර වැස්සෝ ද දනවුවැස්සෝ ද ආදී බාහුපුරාව පිණිස රැස් වූහ. ඒ බොහෝදෙනා බලබලා සිටිය දී ම බාහුන්වහන්සේ ම ඇත්කුඩින් සන්තලයක් පමණ ආකාසයට පැනනැගී යමකප්‍රාතිහායී කොට බාහුන්වහන්සේගෙන් සවණක්ගත බුදුරස් විහිදවා නැවත දිය කඳක් ගිනිකඳක් හළසේක. බුදුන් ඇති සමයෙහි තිසිකයන්ගේ මාන මදීනය පිණිස දැක්වූ අනෙකප්‍රකාර ප්‍රාතිහායී ද ඒ බාහුන් වහන්සේ දැක්වූසේක. ඒ ප්‍රාතිහායී ද මිහිඳුමහතෙරුන් වහන්සේ ගේ ආනුභාවයකිනුත් දෙවනානුභාවයකිනුත් නො වෙයි. යලි කුමකින් ඒ ප්‍රාතිහායී වී ද? යත්:- බුදුන්ගේ ආනුභාවයෙන් ම වූයේ ය. නැවත බුදුරජානන් වහන්සේ ඇති දවස ‘අනාගතයෙහි ලංකාවිපයෙහි අනුරාධපුරයෙහි දක්ෂිණදිශාභාගයෙහි පෙර බුදු වූ තුන්දෙනා වහන්සේගේ බාහු පිහිටුවා දශබ බැඳි නැන මාගේ දකුණු අකුද පිහිටුවන දවස් යමකප්‍රාතිහායී කොට දෙවිමිනිසුන් සතුටු කෙරේව”යි අධිෂ්ඨාන කොට වදාළසේක.

එද බාහුන් වහන්සේගේ ශරීරයෙන් නික්මුනු දියකඳින් මෙ ලංකාවිපය නො නෙමුනු තෙතක් නැත. මෙසේ සියලු ලංකාවිප යෙහි ගිම් නිවා ජලධාරාවෙන් මුළුලොව තෙමා යමකප්‍රාතිහායී

කොට ආකාශයෙන් වැඩ දෙවනපැනින් රජ්ජුරුවන්ගේ හිස් මුදුනේ පිහිටා වදාළසේක. එවිට රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව 'මා ලත් මිනිසත්ඛව ඉතා ම සඵල ය'යි සිතන්නාහු මහත් වූ පූජා කොට ධාතු පිහිටවූහ. ධාතු පිහිටුවීම හා සමග මහපොළොව ගුගුරා පැන නැගේ ය. ඒ දහබ කළ මනා කායා නිමි කළ රජ්ජුරුවෝ ද රජ්ජුරුවන්ගේ මල්බැයෝ ද බිසෝවරු ද දෙවනාවෝ ද නයි ද යක්ෂයෝ ද යන මේ සියල්ලෝ ම විස්මයට පත් ව වෙන වෙන ම ධාතුන් වහන්සේට පූජා කළෝ ය.

සාධුජනයන්ගේ සිත් පහදවා ගන්නා පිණිස

කරණලද ප්‍රභවංසයෙහි

ප්‍රසාරාම කථාව මෙලෙසින් දත යුතු.

මෙසේ ප්‍රසාරාම දහබ බැද නිමි කළ මිනිසුමහතෙරුන් වහන්සේ එහි ම වස් විසුසේක.

එසමයෙහි අනුලාදේවී මහණ වහු කාමැති ව රජ්ජුරුවන්ට දැන්වූ ය. රජ්ජුරුවෝ ද බිසෝවුන් කී බස් අසා තෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් "සවාමිනි, අනුලාදේවී මහණ වහු කාමැත්තී ය. උන් මහණ කොට වදාළ මැනවැ"යි දැන්වූ ය. "මහරජ, ගැණු මහණ කරන්නට අපට නො වටනේ ය. පැළෙස්නුවර අපගේ නැගනියෝ, සඤ්ඤා නම් තෙරණි කෙනෙක්, ඇත. උන් කැඳවා ගෙන බිසෝවුන් මහණ කරව"යි වදාරා නැවත වදාරණ සේක් "මහරජ, ලංකාවෙහි පෙර බුදු වූ සමාසක්සම්බුදුවරයන් ගේ බොධින් වහන්සේ පිහිටිසේක. අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ ගේ බොධින් වහන්සේ ද මේ ලංකාවෙහි පිහිටුවිය යුත්තේ ය. එසේ හෙයින් සඤ්ඤා සංවිරිත් ක්‍රිමහාබොධින් වහන්සේ වඩා ගෙන එන නියායෙන් පත් හා මෙහෙ කරන්නන් යවම"යි වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ ද තෙරුන් වහන්සේගේ බස් අසා තමන්ගේ අමාත්‍යයන් හා කථා කරන්නෝ අපිට්ඨ නම් ඇති බැනනුවන් රාජකුමාරයන්ට මෙසේ කිවු ය:- "බැනනුවෙහි, තෙපි පැළෙස් නුවරට ගොස් ක්‍රිමහාබොධින් වහන්සේ ද සඤ්ඤා සංවිරිත් වහන්සේ ද යන මේ දෙදෙනා වහන්සේ ගෙනෙන්නට පොහොසත් ද?"යි විචාලෝ ය. මෙසේ කී රජ්ජුරුවන්ට

රාජකුමාරයෝ මෙලෙස කීවාහු ය:- “ඉදින් දෙවයන්වහන්ස, මේ වර කොට නිමවූ කල මා මහණ වන්ට අවසර දෙනසේක් නම්, පිළි වනැ”යි කීවු ය රජ්ජුරුවෝ “සථිවිරිත් වහන්සේ හා බොධින් වහන්සේ ගෙනැවිත් පසු ව මහණ වෙව”යි කීවු ය.

එවේලෙහි අපිටදී නම් රාජකුමාරයෝ තෙරුන් වහන්සේ ගෙන් ද රජ්ජුරුවන්ගෙන් ද හසුන් ඇරගෙන තෙරුන් වහන්සේ ගේ අභිෂේකානලයෙන් එදවස් ම ජම්බුකොළ නම් පවුන්ගමට ගොස් නැවට පැන නැගී මුහුද ඉක්මගෙන් පැළලුණුවරට ගොස් බමාගොඹ රජ්ජුරුවන්ට තමන් ගිය කාරිය කීවාහු ය. කුමක් කී ද? යන:- “දෙවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ පුත් වූ මිහිඳු මහ තෙරුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළසේක: නුඹවහන්සේගේ යහළු වූ දෙවනපෑනිය රජ්ජුරුවන්ගේ මලනුවන්ගේ අඹුවෝ, අනුලාදේවී, මහණ වනු කැමැත්තෝ ය. උන් මහණ කරවනු පිණිස ආයඳී වූ සඬ්ඝමිත්‍රා නම් සථිවිරිත් වහන්සේ එවුව මැනව. ඔබ හා කැටි ව ශ්‍රීමහාබොධින් වහන්සේත් එවුව මැනවැ”යි කියා නැවත සඬ්ඝමිත්‍රා නම් සථිවිරිත් වහන්සේගේ සම්පයට ගොස් රාජකුමාරයෝ ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැඳ දෙහොත් මුදුනෙහි තබා ගෙන “ආයඳී යන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බැනන්වහන්සේ ඔබ සම්පයට මා එවා වදාළසේක. දෙවනපෑනිය රජ්ජුරුවන්ගේ මලනුවන් අඹු අනුලාදේවී බිසෝවරුන් පන්සියයක් හා සමග මහණවනු කැමැත්තෝ ය. නුඹවහන්සේ ගොස් උන් මහණ කොට වදාළ මැනවැ”යි කීවු ය. බැනන් වහන්සේ කියා යෑම හසුන් අසමින් ම වහා හුනස්නෙන් නැගී බමාගොඹරජ්ජුරුවන් ලඟට ගොස් “දෙවයෙනි, අපි ලංකාවිපයට යමින”යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ “එසේ වී නම්, දියනියන් වහන්ස, ශ්‍රීමහාබොධින්වහන්සේත් ගෙන ගිය මැනවැ”යි කියා පැළලුණුවර සිට යම් තාක් බෝමැඩ ද, ඒතාක් මෙදැතුරෙහි අටවිසිගව් වක් දිග හා පුළුන් දෙළොස්ගව්වක් මාතයේ එක පැහැර සිටි සේනාව ගෙන මහත්පෙරහරින් පැළලුණුවරින් තික්ම මහා සඬ්ඝයා වහන්සේ ද කැඳවා ගෙන ජයමහාබොධින් සම්පයට ගොස් නතනලද රන්දදපතාකා ඇති රත්නයෙන් හෙබියා වූ අනෙකවිවිත්‍රවන් වූ නොයෙක් අලභිකාරයෙන් සැරසුනා වූ බොධින් වහන්සේට අනෙකවිධ මලින් දුමින් සුවදින් පූජා කොට සියදහස් ගණන් හෙරිනාදයෙන් හා කාහලනාදයෙන් ශ්‍රීමහා බොධින් වහන්සේට පූජා කොට පිරිවරා ගත්තු ය.

ඉක්බිති රජපුරවෝ මලින් සුවදින් පුරා කොට තුන්විටක් පැදකුණු කොට අටතැනක දහරගල්ලව වැඳ නැගී සිට දෙහොත් මුදුනෙහි නබාගෙණ වැඳ සිට සත්‍යක්‍රියා කොට මහාබෝධින් වහන්සේ ගන්නා පිණිස රන්ගිණුව පැනනැගී රුවන්තෙල්ලක් අතට ගෙන රන්සිරියෙලින් දකුණුශාඛාව කඳ වට කොට තෙල්ලෙන් හිරක් ඇඳ 'ඉදින් බොධින් වහන්සේ ලබනා විසෙයහි පිහිටිය මනා වී නම්, මම ද බුදුරජානන් වහන්සේ කෙරෙහි විමනියක් නැත්තෙමි වීම් නම්, බොධින් වහන්සේ මා හැඳි රෙබායෙන් සිඳි ගෙන ගොස් මේ රුවන් කචාරයෙහි පිහිටන සේක්ම"යි කියා පිහිටන සේ සත්‍යක්‍රියා කළාහු ය. ඒ සත්‍ය ක්‍රියාව හා සමග බොධින් වහන්සේ කියනකින් කපාපි කලක් මෙන් තමන් වහන්සේ ම කැපී සුවදකලල් පුරා තුබූ රුවන් කචාරය මත්තෙහි පිහිටා වදාළසේක.

ඉක්බිති රජපුරවෝ බෝමැඩින් බොහෝ පුරාසත්කාරයෙන් පැළෙළුනුවරට ගෙන ගොස් සියලු පෙරහරින් බොධින් වහන්සේ ගත නැවට වඩා තුමු නුවරින් නික්ම විකුණාටවි නම් මහාවනය ගෙවා සත්දවසකින් තමලිඛගමු තොටට පැමිණියහ. අතරමග දෙවතාවෝ ද නසි ද මනුෂ්‍යයෝ ද මහත් වූ බොධි පුරා කළෝ ය. රජපුරවෝ ද මුහුදකෙළවර සත්දවසක් මුළුල්ලේ තබා මහත් සත්කාර කොට බොධින් වහන්සේ ද සබ්බමිත්තා තෙරණියන් වහන්සේ ද සෙසු පරවාර ද නැවට නංවා දශබලධාරී වූ බුදු රජානන් වහන්සේගේ සවණක් රස් විහිදුවන්නා වූ බොධින් වහන්සේ ලංකාවට වඩනා සේකැ"යි සතුවින් වැඳ වැඳ දෙහොත් මුදුනෙහි නබාගෙණ දැසින් කඳුළුධාරා ඉසිමින් සිටියෝ ය.

ඒ බොධින් වහන්සේ නැගී නැව ඇමදෙන බල බලා සිටිය දී ම සාගරය මත්තෙහි පියාසර කරගෙන ආකාශයෙන් යන සසියක් යොදුන් උස ගරුචරාජයකු මෙන් නික්මුනේ ය. ඒ නැව හාත්පසින් සතරගව්වක් පමණ තනති පස්පියුමෙන් සැදුනේ ය. ආකාශයෙහි දෙවියෝ දිව්බෙර ගසති. අභස්ති ද මුදු පිට ද ගොඩ ද සිටි දෙවියන් විසින් පවත්වන ලද අනන්ත වූ පුරා විඳ, මෙසේ මහත් වූ පුරා කෙරෙමින් සිටිය දී, ඒ නැව පමිබුකොළ නම් පවුන්ගම දකව්ව දුටුවේ ය.

දෙවනපැතිස් රජ්ජරුවන් බොසින් වහන්සේ නොවට බට නියාව අසා නුවර උතුරුවාසල පටන් යම් නාන් දඹකොළ ද* ඒ දක්වා දිව්‍යපුරයක් මෙන් මහ සරහා නුවරින් තික්ම, නුවර සමීපයෙහි සමුද්‍රාසන්නභූමියෙහි සිටියවුන් සමුද්‍රයෙහි වඩනා බොසින් වහන්සේ දුටුහෙයින්, ඒ ආශ්වාය්‍යය ප්‍රකාශ කරණු පිණිස ඒ බිම කරවන ලද ශාලා සමුද්‍රාසන්නශාලා නම් වෙයි. රජ්ජරුවෝ ඒ ශාලාවෙහි සිටියෝ මහත් වූ පුජාවෙන් මුදුපිටින් වඩනා බොසින් වහන්සේ තෙරුන් වහන්සේගේ ආනුෂාචයෙන් දෑස සතුටු සිත් ඇත්තෝ ව තික්ම සියලු මහ පස්වණක් මලින් සද අතරතුරෙහි මල්ඇඟ ද නංවා එකදවස ම දඹකොළ නොවට ගොස් අනන්ත හෙරිජාතින් ගස්වා සියගණන් කාහල තාද කරවා මලින් සුවදින් පුජා කොට කරවටක් පමණ දියට බැස “දශබලධාරී වූ බුදු රජානන් වහන්සේගේ සවණක් රස් විහිදුවනා වූ බොසින් වහන්සේ වැසිසේකැ”යි සතුටු සිත් ඇති ව රන්කවාරයෙන් බොසින් වහන්සේ ඔසොවාගෙන තමා හිස්මුදුනේ තබා, බොසින් වහන්සේ හා කැටි ව ආ සොළොස් ජාතිසමපන්න කුලවාසීන් හා කැටි ව මුහුදින් මැත් කොට, මුදුකොලා බොසින් වහන්සේ තබා භූන්දවසක් ලඳිකාමිපයෙන් බොසින් වහන්සේ පුද, සතරවැනි දවස් බොසින් වහන්සේ ඇරගෙන මහත් වූ පුජායෙන් අනුමුතයෙන් අනුරාධපුරයට පැමිණ නුවර දී මහත් වූ පුජා කොට භුදුස්වක් ලත් පොහෝදවස් බොසින් වහන්සේ ඇරගෙන උතුරු වාසලින් ඇතුළුනුවරට වැද නුවර මධ්‍යයෙන් ගෙන ගොස්, දකුණුවාසලින් තික්ම, දකුණුවාසලට නුදුරු දුනු පන්සියයක් පමණ නැත අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ සහ තුන් බුදුවරයන් වහන්සේලා නිරෝධසමාපත්තියට සමවැද වැඩිගුන්සේක්ලා ද, යම් තැනක කකුසද බුදුන්ගේ මහජිබොසින් වහන්සේ පිහිටි සේක් ද, කොනාගමන බුදුන්ගේ දිඹුල්බොසින් වහන්සේ පිහිටි සේක් ද, කාශ්‍යප බුදුන්ගේ නිග්‍රොධබොසින් වහන්සේ පිහිටි සේක් ද, ඒ මහමෙවුනාඋයන්හි කරණ ලද භූමිකම්පන ඇති රාජොක්කනයෙහි දොරටු වූ ස්ථානයෙහි බොසින් වහන්සේ පිහිටුවූහ.

බොධිආගමනකථා නිමි.

ඉක්බිති අනුලාදේවී පන්සියයක් බිසෝවරුන් ද පන්සිය යක් පුරයන්හි ද සමග සංඝමිත්තා තෙරණින් වහන්සේ සමීප යෙහි මහණ වී නොබෝ දවසකින් පිරිවර ගා රහත් වූසේක.

* දඹුලුතොට ද

ඉක්බිති රජපුරුවන්ගේ අප්පි නම් බැනනුවෝ ද පන්සියයක් රාජපුරුෂයන් සමග මිහිදුමහතෙරැන් වහන්සේ සමීපයෙහි මහණ ව නොබෝ දවසකින් රහත් වූසේක.

එක්දවසක් රජපුරුවෝ තෙරැන් වහන්සේ සමග බොධිත් වහන්සේ වැද ප්‍රසාරාමයට යන්නාහ. ලෝවාමහපාස කරවන තැන සමීපයට පැමිණි රජපුරුවන්ට රාජපුරුෂයෝ සපුමල් ගෙණආර දුන්හ. රජපුරුවෝ ඒ මල් තෙරැන් වහන්සේට දුන්හ. තෙරැන් වහන්සේ ඒ මල් රැගෙන ලෝවාමහපාස පිහිටුවන තැන බිම පිදුසේක. ඒ බිම මල් පිදු කෂණයෙහි මහපොළොව සැලිගියේ ය. රජපුරුවෝ පොළොව සැලිගියා දැක “සවාමිනි, පොළොව කුමක් පිණිස සැලිනි ද?”යි විචාලේ ය. “මහරජ, මේ මල් පිදුනැත බුදුරජානන් වහන්සේ වැඩ සිටියේක. අනාගතයෙහි සබ්බසා වහන්සේට පොහෝ ගෙයක් කරවන”යි වදාළසේක.

නැවැත එක් දවසක් රුවන්මැලිදහබ බදිනා භූමිසථානයට රජපුරුවන් හා තෙරැන් වහන්සේ වැඩිසේක. එදවස් ද රජපුරුවන්ට සපුමල් ගෙණආර දුන්හ. රජපුරුවෝ ද ඒ සපුමල් තෙරැන් වහන්සේට දුන්හ. තෙරැන් වහන්සේ රුවන්මැලිදහබ පිහිටුවන තැන මල් පුද වදාළසේක. එවිට මහපොළොව සැලි ගියේ ය. රජපුරුවෝ එවිට විචාරන්නෝ “සවාමිනි, කුමක් පිණිස පොළොව සැලිනි ද?”යි විචාලේ ය. තෙරැන් වහන්සේ ද “දේවසිනි, අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ මොහොතක් කල් මෙතැන වැඩ සිටියේක. මෙතැන එන දවස ලොවුතුරා බුදුන්ගේ ධාතු වඩා ආශෝච්ඡයවත් මහත් දහබක් බන්දවනි. ඊට මේ පූජි නිමිත්ත ය”යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ රජපුරුවෝ “සවාමිනි, එසේ වී නම් ඒ දහබ මම කරවම”යි කිවු ය. ‘රජපුරුවෙනි, නොප විසින් කළ මනා සෙසු පින්කම් ඇත. නොපගේ මුහුබුරු වූ දුටුගැමුණු නම් රජෙක් දහබ කරවන්නේ ය”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ රජපුරුවෝ “සවාමිනි, මාගේ මුහුබුරා කරවනොත් මා කළා නම් වෙ”යි කිවු ය. එසේ කියා දෙළොස් ඊයන් ශිලාඝාතමහයක් ගෙන්වා ගෙන “දෙවනපෑනිස් රජපුරුවන්ගේ මුහුබුරු වූ දුටුගැමුණු අබා නම් රජෙක් එන දවස මෙතන දහබ කරවන්නේ”යි අකුරු කොටවා සිටුවූහ.

ඉක්බිති දෙවනපෑනිස් රජ්ජරුවෝ මිහින්තලෙහි තුබූ පාත්‍රයක් පමණ ධාතුන් වහන්සේ ඇරගෙන ඇතුළුවත් ගෙන්වාගෙන ලඛ්‍යානිපය මුළුල්ලෙහි සතර සතර ගව්වක් තැන බැගින් දහසි කරවා ධාතු නිධාන කරවා පූජා කොට පාත්‍රධාතුන් වහන්සේ රජගෙයි ම තබා පූජා කළෝ ය.

යොජනද්‍රිපකථා නිමි.

ඉක්බිති දෙවනපෑනිස් රජ්ජරුවන් බොහෝ පින්කම් කොට සතළිස්හවුරුද්දක් රාජ්‍යය කොට මළකල උන්ගේ මලනුවෝ උන්නිය නම් රජ්ජරුවෝ දහඅවුරුද්දක් රාජ්‍යය කළෝ ය. උන්ට ඉක්බිති ව උන්ගේ මලනුවෝ මහාසිව රජ්ජරුවෝ දහ අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කළෝ ය. උන්ගේ මලනුවෝ සුරනිස් නම් රජ්ජරුවෝ දහ අවුරුද්දක් ම රාජ්‍යය කළෝ ය. සුරනිස් නම් රජ්ජරුවන්ට ඉක්බිති අස්තෑවියකුගේ පුත් වූ දෙමළ දෙදෙනෙක් සුරනිස්ස නම් රජ්ජරුවන් මරාපියා දෙවිසි හවුරුද්දක් දැනමින් සෙමෙන් රාජ්‍යය කළෝ ය. පසු ව උන් දෙදෙනා අල්වා මරාපියා මුට්ඨිව නම් රජුගේ පින් අසෙල් නම් රජෙක් දස හවුරුද්දක් රාජ්‍යය කෙළේ ය. පසු ව සොළිරට එළාර නම් රජෙක් අසෙල් නම් රජු මරාපියා සුසාලිස් අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කෙළේ ය. එළාරරජ හා සවන් කොට දුමුගැමුණුරජ එළාරරජු මරාපියා රජ වී ය. ඒ දුමුගැමුණුරජ්ජරුවන්ගේ මේ පිළිවෙල කථාව සි:-

දෙවනපෑනිස් රජ්ජරුවන්ගේ දෙවෙනි මල් මහානාග නම් යුවරජ්ජරුකෙනෙක් ඇත. ඉක්බිති රජ්ජරුවන්ගේ අග මෙහෙසුන් බිසවු තමන්ගේ පුතනුවන්ට රාජ්‍යය දෙනු කැමැති ව තරස්තා* වැව බඳවන සුලුගෙයි යුවරජ්ජරුවන්ට අභියෝගී සිරිති ලා තෙසු අභි හා සැලියේ ලා, සිරිති ලු අභිය මතුපිට තබා යැවූ ය. බිසොවුන්ගේ පුතාත් කුමා පියානත් සමන වැව බඳිතා තැනට ගියේ ය. එවිලෙහි අභි ගෙන ගිය බඳුන අස් කඩන්නා හා ම කුමාරයා තෙමේ ම මතුපිට විෂ යොදා ඉදි කොට තුබූ අභිගෙයිය අතට රැගෙන කා එව්ව ම මළේ ය. යුවරජ්ජරුවෝ

ඒ කාරණය දැන බැනත් කෙරෙහි ආසා සිදී, කරුණ රාජ්‍ය ලොභ
යක් හැර, දේවත් කෙරෙහි හසින් බැනත්ට නොකියා, එතැන
සිට තමන්ගේ බිසොවුන් හා සේනාවන් ඇරගෙන රැහුණුරටට
පලා අවු ය. එසේ එන රජ්ජුරුවන්ගේ බිසවු අතරමග දී යමාල
නම් විහාරයෙහි දී පුනනුකෙනකුත් වදා පු ය. වැඩු පුනනුවන්ට
තමන් බැනන්ගේ නම ම තුබුන පසු ව බිසොවුන් නාටි කල ඉන්
නික්ම ගොස් මාගම වසමින් රැණ රාජ්‍යය කළෝ ය.

උන්ගේ අයාමෙන් උන්ගේ පුත් වූ යමාලනිස්ස නම් කුමා
රයෝ මාගම ම රාජ්‍යය කළෝ ය. ඊට ඉක්බිති ව උන්ගේ පුත
නුවෝ ගොඨාභය නම් රජ්ජුරුවෝ එ ම මාගම රාජ්‍යය
කළෝ ය ගොඨාභය නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පුතනුවෝ කාවන්
නිස් රජ්ජුරුවෝ එම මාගම ම රාජ්‍යය කළෝ ය. කාවන්නිස්
රජ්ජුරුවන්ගේ වනාහි විහාරමහදේවී නම් බිසෝකෙනෙක්
ඇත. උන් කෙසේ වූ කෙනෙක් ද? යත්:-

කැලණිනිස් නම් රජ කෙනෙක් ඇත. උන්ගේ උත්තිය නම්
මලනුකෙනෙක් ඇත. ඒ මලනුවෝ කැලණිනිස් රජ්ජුරුවන්ගේ
අගමෙහෙසුන් බිසොවුන් හා සංවාසයක් ඇති ව වෘත්තේ ය.
ඒ සැල ව ගිය තැනේ දී බැනත් කෙරේ හසින් පලාගොස් තමන්ට
පහසු තැනෙක වසන්නන් බිසොවුන් කෙරේ කළ සෙකහයෙන්
බිසොවුන්ට සොරා පත් හසනක් යැවුන. ඒ කෙසේ ද? යත්:-

එක් පුරුෂයකු කැඳවා උං සිවුරු පොරොවා පත උං අතට දී
කැලණියට යැවුන. ඒ සොරපත ඇරගෙන ගිය තැනැත්තෝ
රජ්ජුරුවන්ගේ රජගෙට අවුත් වන. ඒ රජගෙයි නිරන්තරයෙන්
රහත්තෙර කෙනෙකුත් වහන්සේ වළඳන්ට වඩනා සේක. එසේ
වඩනා තෙරුන් වහන්සේට නොහඟවා ඒ පත ගෙන ගිය
සොරා ඔබ හා කැටි ව ඇතුළුරජගෙට වැද කෙළවර අස්නේ
හිඳ වළඳ වැළඳු අන්තයෙහි රජ්ජුරුවන් තෙරුන් වහන්සේට
පසු ගමන් කරන්ට නික්මුනු කල හෙමේ පසු වූයේ පසු ව ලා
එන බිසොවුන්ට පෙණෙන සැටියේ පත බිම හෙළා ලී ය තෙරුන්
වහන්සේට ආදර සිතින් අත දී ඉදිරියෙහි යන රජ්ජුරුවෝ පත
බිම හුනු හඬ අසා පිටිපස්ස බැලූහ. රජ පත දැක, (නුවණ නැතිකම්
කළ ඒ කැලණිනිස් රජ) "මේ පත අතින් කෙනකුත් අත්අකුරු
නොවෙයි. මේ තෙරුන් වහන්සේගේ අත්අකුරු ය"යි කියමා

කොපයෙන් තමාගේ මුළු අත්අකුරු දැන ගත හුනුනුයේ පත ගෙණ ගිය සොරා මරා මුදු දියට දමාපියා “තෙරුන් වහන්සේ හමුව”යි කියා තෙල්කවාරයේ ලා තෙල් කකියවන්නේ හුණු කොට ගත හුනුනුයේ ය.

තෙරුන් වහන්සේ තෙල්කවාරයේ වැඩ හිද “ඊට කාරණ කිම දෙ හො?”යි දිවැසින් බලනයේක්, යටගිය ජාතියෙහි ගොපොලු ව තමන් වහන්සේ උපන් තැන දී කකියන හුණුකිරිකළඟක මැස් සකු හෙළා මැරු ලෙස් දක “රජුගේ වරද නැත. යටගිය ජාතිය මා කළ කම ය”යි දැන අධිෂ්ඨාන හළ පසු තෙලෙහි කකියා පිරිනිවන් පා වදාළසේක. එවෙලෙහි දෙවතාවෝ තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි හළ ගොකයෙන් කිපී “මේ රජුන් මේ රජුගේ රටත් ගලා මරම හ”යි මුදු උත්පාතික කොට ඔහුගේ කුචර ගලන්ට පවත් ගත්හ.

එවෙලෙහි කාලණ්ණිස්සරජ තමාගේ වංශයෙහි උපන් විෂයව රුඳැති තමාගේ දියනියන් දෙවනක ක සේ සරහා සැලක. හිදුවා බිහොවුන් නියාවට සැල අකුරු ලියවා මුදු දියට ඇරපිය.

එවෙලෙහි බිහොවුන් නැගි සැල කාමන්තිස්සරජුරු වන්ගේ කෙටුළෝ දැක කාමන්තිස්සරජුරුවන්ට කිහ රජු රුවෝ එබස් අතා සතුටු ව අවුත් බිහොවුන් නියාවට සැල අකුරු කියවා බිහොවුන් ඇරගෙණ මහපෙරහැරින් මාගමට ගොස් සුවදපැන් සොළොස්කළයකින් ඉස් සෝබා තාවා රත්සළ හදවා සමානරණයෙන් සරහා රුවන්රැසක් පිට සිටුවා රුවන් සකින්† අභිෂෙක ජලය දී නැගි තොට විහාර කරවූ හෙයින් විහාරදේවිය යි නමින් ප්‍රසිද්ධ කොට අගමෙහෙසුන් තැන තුබුහ.

එහිට විහාරදේවි කාමන්තිස් රජුරුවන්ට ඉතා ම ප්‍රියයෝ ය. මත වඩන්නී ය. ඒ දෙදෙනා සුවසේ ව්‍යනකල එක් දවසක් විහාරදේවි රජගෙහි දී බොහෝ සඟ්ඝයාට දන් දී වළඳවා වැලඳු අන්තයෙහි සුවදමල් තෙල් බෙහෙත්බඩු ආදිය ගෙන්වා ගෙණ මහපෙරහරින් විහාරයට ගියහ. ගොස් ඒ බෙහෙත්සන් ආදිය සඟ්ඝයා වහන්සේට දන් දී ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැඳ “දුන් දතෙහි විපාක අසනු කැමැත්තෙමි”යි ආරාධනා කොට එකත් පස් ව සහපිරිවරින් බණ අසන්ට උත්ත. එවෙලෙහි එසේ යුත් විහාරදේවීන්ට ධම්මදෙයනා කරණ තෙරුන් වහන්සේ මෙලෙස වදාළසේක.-

කෙසේ ද? යත්:— “යටහිස දවස නොප කළ කුශලබලයෙන්, මෙවෙනි සම්පත් ලදුව, දැනුත් ප්‍රමාද නොවී පින් කළා නම් මතු මෙයට වඩා සම්පත් ලබා නිවන් දක්නාවා ද” යි වදාළසේක. එබඳු ඇසු විහාරදේවී තෙරුන්වහන්සේට මෙසේ කීවා ය:— “ස්වාමිනි මා වද වුව, දරුකෙනෙක් මට තැන. සම්පත්තින් කාරිය කීම් ද?” යි කීවා ය. එබඳු ඇසු සජ්ඣ පුත්‍ර වූ ප්‍රතිපත්තියට දිවි දුන්නා වූ අමොක්ඛපුද්ගල වූ තෙරුන්වහන්සේ “මේ දේවිනිට පුත්‍රලාභයට හේතුවෙක් ඇද්දෝ හෝ?” යි දිවැසින් බලා වදාරණ සේක් දරුකෙනකුත් ලබන නිසාව දැක බිසොවුන්ට මෙසේ වදාළසේක:— “මහපිණිති දේවිනි, තෙල ගෙහි වසන ගිලන් වූ මිහන්ට ආසන්න වූ සාමණේරයන් හා කපා කරව” යි වදාළසේක.

එබඳු ඇසු බිසවු ලැගුම්ගෙට හෙය් ඒ ගෙහි වැදහොත් සාම ණේරයන් වහන්සේ සම්පයට එළඹ වැද දෙන මුදුනෙහි කබාගෙණ දැන ම බිසොවාගෙණ “ස්වාමිනි, මගේ සම්පත ඉතා මහන. මේ අත් බැවින් වුත ව මට දරු වුව මැනවැ” යි ආරාධනා කළා ය. එබඳු ඇසු සාමණේරයන්වහන්සේ මිනිසත් බව ප්‍රතිකූල ය යි සිතා නො ඉවසා වදාළසේක. නුවණැත්තා වූ ඒ විහාරදේවී එබව දැන බොහෝ සුවදමල් ගෙන්වා ගෙණ සාමණේරයන් වහන්සේ අත පාරවා මල් පුදා නැවතත් දරු වන්ට ආරාධනා කළා ය. සාමණේරයන් වහන්සේ නොඉවසයි. සාමණේරයන් වහන් සේගේ හිනි දත් ඒ විහාරදේවී එවිට ම අරඵ උක්සකුරු හෙල ගිනෙල් මේ ආදී බෙහෙත්බඩු ද නැවත සිවුරු ද සඵපිළි ද ගෙන්වා ගෙණ සාමණේරයන් වහන්සේගේ අත පාරවා “ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේ නමට දත් දෙමි” කියා මහාසම්මයා වහන්සේට පිළිගන්වා නැවත දරු වන්ට ආරාධනා කළා ය. එවේලෙහි සාමණේරයන් වහන්සේ “දුප්පත් ව උපනොත් පින් කොට ගන්ට බැරි ය. මේ බිසොවුන් බඩ පිළිසිද රජ ව ඉපද ගත්තොත් බොහෝ පින් කොට ගත හැකි” යි සිතා, එවිට “මම දරු වෙමි” යි බිසොවුන් මුහුණ මෙමුහුයෙන් බලා ඉවසා වදාළසේක.

එවිට ම සතුටු සිත් ඇති බිසවු වැද සමු ගෙණ යානාවට නැගී තිත්මුහු ඝණයෙහි ම සාමණේරයන් වහන්සේ ද තිරුබ ව බිසොවුන් මාළියාවට නො යන තෙක් ම බඩ විදුරු පුරාපි කලක් මෙන් බිසොවුන් බඩ පිළිසිද ගත්සේක.

එකෙණෙහි බිසවු සාමනේරයන්වහන්සේ මල බැව් දැන, යන ගමන් මුලකා විහාරයට පෙරළා අවුත් සාමනේරයන්වහන්සේ මල පවත් ක්‍රියාවන්හිසරජ්ජරුවන්ට කියා යවා රජ්ජරුවන් ගෙන්වා ගෙන දෙමහල්ලෝ ම බොහෝ පුජසත්කාර කොට සාමනේරයන් වහන්සේ ආදහන කරවා රජගෙට නො ගොස් විහාරයෙහි ම වැස මහාසංඝයාවහන්සේට මහදන් දුන්හ.

තැවත මහපිණැහි බිසොවුන්ට මේ නියා දෙලෙක් උපත. කෙසේ වු දෙලෙක් ද? යත්:— සියක් රියන් දිග ඇති මහත් මිවැදුල්ලක් සම්පයෙහි නිස තබාගෙන වමැලියෙන් යහන්පත් ව දෙලොස්දහසක් සංඝයාවහන්සේට මි දන් දී ඉතිරි මි තමන් කබාගෙන කන්නට ද, අනුග්බසුර රජ කරණ එලාරජ්ජරුවන්ගේ විසි මහාසංඝයාවහන්සේට නායක යොධයාගේ ඉස කැපු කඩුව දෙවු* පැත් ඔහුගේ ඉස මැඩගෙන බොන්නට ද, තැවත අනුරාධ පුර දෙමලුරජුගේ නිසාවැව ම.තෙල්කෙතින් නො මලා හිය මාතෙල්මල් පලදිත්ට ද යන මෙනෙක් දෙල දේවිත්ට උපත.

ක්‍රියාවන්හිසරජ්ජරුවෝ විහාරදේවිත්ට උපන් දෙල අසා නිමිත්ත දන්තවුත් ගෙන්වා ගෙන විවාලෝ ය. එබස් ඇසු නිමිත්තපාඨකයෝ තමන්ගේ නුවණින් පරික්‍ෂා කොට දිවැසින් දුටුවාක් මෙන් කියන්නෝ “දෙවයන්වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බිසොවුන් බබ පිළිසිද ගත්තේ මහපිණැහි පුතනු කෙනෙක. උතුරු දසඑකබමසින් බිහි ව වැඩිවිය පැමිණ මතු මේ ලංකාවිපය පුරාගෙන උන් දෙමළුන් මරා ලක්දිව බුදුසසුන් පවත්වන්නාහ’ යි කිවු ය. එබස් ඇසු රජ්ජරුවෝ මාගම බෙර ලවන්නෝ මෙසේ කිවු ය:- කෙසේ ද? යත්:— “යම් කෙණක සියක් රියන් දිග ඇති මිපටලයක් දැක මට කීවාහු නම්, බොහෝ සම්පත් මාගෙන් ලැබෙති” යි කියා බෙර ලැවු ය.

ඉක්බිති ගොඵමුහුද වෙරල මුණින් තමා තුබු මාලුනැවක මිමැස්සෝ ඕසක් බැඳ තුබු ය. එක් මිනිසෙක් ඒ මිය දැක ක්‍රියාවන්හිසරජ්ජරුවන්ට දන්වි ය. රජ්ජරුවෝ එබස් අසා සතුටු ව මහපෙරහරින් බිසොවුන් එතැනට ගෙන ගොස් එතැනින් යහපත් කොට මඩුවක් ලවා මඩුව සරහා යහන් පණවා බිසවු මි අනුභව කරවන්ට දෙලොස්දහසක් රහතුන් වහන්සේට ද මි දන් දුන්හ. තැවත ඉතිරි මි බිසොවුන් අනු

ගව කරවා අනෙක් දෙය බිසොවුන්ට දෙනු කැමැති කාවන්තිස් රජ වෙළුමන නම් යොධයා කැඳවා ගෙන දෙය ගෙනෙත්ට නියෝග කළේ ය. එවේලෙහි වෙළුමන යොධයා රජ්ජුරුවන්ගේ බස් කිව්ස මාගමින් නික්ම අනුගමපුරයට වැද එදවස් ම ගොස් දෙමළ එලාරරජ්ජුරුවන් මගුලසු රකිනා අඟවායායියා හා මිත්‍ර වී ය. ඔහු කරණ සිතල ම තෙමේ ම කොට තැවතත් වෙළුමන තෙම අස්සලයා තමාට කො වෙතස් බැව් දැන එක් දවසක් උදෑසන මානෙල්මල්කෙතින් මල් කඩාගෙන කොලොම්බය සමපයේ ඒ මලුත් කඩුවත් සඟවා තබා කිසිකෙනකුත් සම්පයෙහි සගක් සැකක් ඇති ව වෙළුමන එලාරරජ්ජුරුගේ මගුලසු පිටට පැන නැගී තමාගේ යොධ නම අස්වාලා “සුරෙක් මා අල්වා ගනුව” යි කියා අඟවෙගයෙන් නික්මින. ඒ ඇසු දෙමළරජ වෙළුමනගෙන් ගන්නා පිණිස යොධයන් විසිදෙනාගෙන් තායක යොධයාට නමා නැගෙන දෙවෙනි අසු දී “උග ගනුව” යි ගමු දින. එවේලෙහි වෙල්දෙව නම් දෙමළයොධයා රජ්ජුරුවන් වැඳ සමු ගෙන අසු පිටට පැන නැගී අඟවෙගයෙන් ඔහු අඟා දිවී ය. එවේලෙහි වෙළුමන නමා පසුපස්සෙහි අඟා දිවෙන දෙමළ යොධයා දැන කැලඟට මුවා ව ගෙන අසු පිට හිඳ වෙගයෙන් දිවන්නාවූ කඩුව සරස් කොට පැ උගේ හිස සිද අසු පිට තබා ගෙන උන් ගෙනා අසුත් ඇරගෙන එදවස් සවස්වේලෙහි මාගමට ගොස් වන.

එවේලෙහි කාවන්තිස් රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව බිසොවුන් රුවි වූ පරිද්දෙන් දෙය දෙවා දෙය පහ කොට වෙළුමනයන්ට බොහෝ සම්පත් දුන්හ. ඉක්බිති බිසවු වැදව මනා සමයෙහි මහ පිණැති උතුම් කුමාරයකු වැදුවා ය. එදවස් කුමාරයන්ගේ පිණින් රුවන් පිරු තැව සතෙක් අවුදින් තොටට බට. තවද කුමාරයන්ගේ පිණින් ගිමාලයෙහි ජද්දහනවිලින් එක් ඇලි ඇතිත්තක් තමාගේ පුතු ඇලි ඇත්පැවකු ගෙන ඇර හෝතෙර ලා පියා පලා ගියා ය.

එතැන සිටි ඇලි ඇත්පැවු බිලි බාත්තට ගිය කඩොල් නම් බිලිවැද්දෙක් දැක රජ්ජුරුවන්ට දැන්වී ය. එබස් ඇසු රජ්ජුරුවෝ ඇත්තලයන් යවා ඇත්පැවු ගෙන්වා ගෙන පෙරහර තබා දුන්හ කඩොල් නම් බිලිවැද්දුනු දුටු විසින් ඒ ඇත් කඩොලාන් නම් වී ය.

තැවත කුමරයන් උපන් දවස් ම රන්වලක් පිරුණු තැවකුත්
නොටව බව. රජ්ජුරුවෝ එසින් ගෙන්වාගෙන තැබූ ය. කාමන්
නිස් රජ්ජුරුවෝ පුතනුවන්ට නම් තබන මගුලෙහි සොළොස්දහ
සක් සම්බන්ධවන්නේ රැස් කරවා. “මාගේ මේ පුතනුවෝ සියලු
ලංකාවේ සෙයහි දෙමළන් සාධා බුදුසසුන් ඇති කෙරෙත් නම්,
ගෞතම නම් තෙරකෙනකුත් වන්නේ මාගේ පුතනුවන් අත
අල්වාගන්නා සේක්වා” යි; උන්වන්නේ ම ගරණ්ඝිලයෙහි පිහිටු
වන සේක්වා” යි සිතූහ. රජ්ජුරුවන් සිතු සැටියේ ම වී ය. ඒ සියලු
නිමිත්ත ම දැන රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව සම්බන්ධවන්නේව කිරිබත්
දන් දි පුතනුවන්ට ගැමුණුකුමාරයෝ ය යි නම් තැබූ ය.

තැවත බිසොවුන් හා පුතනුවන් ඇරගෙන විහාරයෙන් රජ
ගෙට ගියාහ. එසේ රජගෙට ගෙන ගිය නවදවසකින් දෙදින හා
සංවාසයෙන් තැවතන් පුත්කෙනකුන්ට උපත සිටියේ ය. එසේ
උපන් පුතනුවන්ට නිස්ස ය යි නම් තැබූහ මෙසේ මහපෙරහරින්
දෙබෑයෝ වැඩුනාහු ය. රජ්ජුරුවෝ දරුවන් දෙන්නාගේ සියලු
මගුලෙහි පන්සියක් පන්සියක් පමණ වහන්දුව කිරිබත් ම දන්
දුන්හ.

තැවත කුමාරයන්ට බත් කවන මගුලෙහි එසේ ම පන්සියක්
දෙනා වහන්සේ පවරා වළඳවා වැලඳු අනන්‍යයෙහි රන්තලිය ගෙන
ඇර දෙමහල්ලෝ ම ඒ පන්සියක් දෙනාවහන්සේගෙන් පන්සිය
යක් බත් ආලොප ගෙන තබා ගිළවා “දරුවෙනි, තෙපි දෙදෙන
බුදුරජාණන්වහන්සේගේ සයනෙහි පින් කරවු නම්, මේ බත
තොපගේ කුසයෙහි යෙහෙත් දිරාව” යි කියා දුන්හු ය. දෙබෑයෝ
ඒ බත අමාවක් මෙන් කෑවාහු ය. දෙබෑයන් දෙළොස් හැවිරිදි වූ
කල දරුවන් දෙන්නා විමසන පිණිස එසේ ම මහාසම්බන්ධවන්නේ
වළඳවා වැලඳු අනන්‍යයෙහි වැලඳු බත් තලියෙහි ලවා ගෙන දෙබෑ
යන් ගිළවා තලියේ බත් තුන් කොටසක් කොට කාමන් නිස් රජ්ජු
රුවෝ, “අපි දෙබෑයෝ ම අපගේ කුලයෙහි සම්බන්ධවන්නේව
විමතියක් නො කරමිහ” යි කියා මේ තුන් කොටසින් එක් කොට
සක් කවු ය” යි කිවු ය. එවේලෙහි එබස් ඇසූ දෙබෑයෝ ‘අපි
දෙන්න ම නිරන්තරයෙන් ම සම්බන්ධවන්නේව, පියාණන්
වහන්ස, නුබවහන්සේ කී සැටියේ ම කරමිහ” යි කියා පලමු
කොටස කෑවු ය. තැවත රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ “අපි දෙබෑයෝ

මවුනොවුන්ව විපක්ෂ නො වම්හ සි කියා දෙවෙනි කොටස කවු ය" සි කිවු ය. ඒ කොටසත් එසේ ම කියා අමාවක් මෙන් කැවු ය. නැවත තුන්වන කොටස "දෙමළන් හා සටන් නො කරම්හ" සි කියා දිවුර කවු ය" සි කිවු ය. මෙසේ රජ්ජරුවන් අවවාද කී කල්හි නිශ්ශක්ෂමාරයෝ තමන් අතින් ගත් බත්පිඩ තලිය පිට හෙළාපියා පලා ගියෝ ය.

ගැමුණුකුමාරයෝ එසේ ම තමන් ගත් බත්පිඩ තලියේ හෙළාපියා තමන් වැදහේනා නැතව හොස් යානට පැනනැගී අත පය හකුළුවාගෙන වැද හොත්තෝ ය. එවේලෙහි එලෙස හොත් පුතනුවන් දක මිහාරදේවි ශෝකයෙන් කම්පා ව මියුහුණුරුසුහුම් ලලා මෙසේ කියන්නී, "ඇඬි, පුතණ්ඩ, ගැමුණු කුමාරයෙකි, මේ යහන සුව සේ අත පය දික් කොට වැද නො හෙව කුමක් පිණිස අතපය වක් කොට බැණ නො නැගී වැද හුන්හු දෑ" සි කීවා ය.

එ බස් ඇසු ගැමුණුකුමාරයෝ "කුමක් කියනසේක් ද? මැති යන් වහන්ස, ගහින් එතෙර සැකිදෙමළන් වුව, මැතින් ගොළු මුහුද වුව, කෙසේ මම අතපය දික් කොට සුව සේ වැද හෝ නෙමි දෑ" සි කිවු ය. එබස් ඇසු ගැමුණුකුමාරයන්ගේ අභිප්‍රාය දත් මවුබිසව මුවෙන් නො බිණු ය. ගැමුණුකුමර කුමයෙන් වැඩෙන්නේ සොළොස්හැවිරිදි වී ය. ඒ කුමර මහපිණැනියේ මහත් යශසට පැමිණියේ ධෛර්යයෙන් ද තෙජසින් ද බල පරාක්‍රමයෙන් ද යුක්ත ය. හසතිශීලා, රථශීලා, බඩහශීලා, ධනුශ්ශීලී ප යන මේ ශීලීපයෙහි දක්ෂ ය. ඒ බලැති ගැමුණු කුමාර තෙමේ මාගම විසි ය.

ඉක්බිති කාවන්තිස් රජ්ජරුවෝ පුතනුවන් ගැමුණුකුමාර යන්ට සේනාව ඇති කරණු පිණිස නිදේමිත්†යොධයන් ඇතුළු ව දසදෙනකුන් දුන්හ. ඒ යෝධයෝ කිනම්හු ද? යත්:- නිදේමිත්‍ර නම් යෝධයාන කෙනෙක, සුරහිමල නම් යෝධයාන කෙනෙක, මහාසෝණ නම් යෝධයාන කෙනෙක, ගොළුසිම්බර නම් යෝධයාන කෙනෙක, ඵෙරපුන්තාභය නම් යෝධයාන කෙනෙක, හරණ නම් යෝධයාන කෙනෙක, වෙළුසුමන නම් යෝධයාන කෙනෙක, චක්‍රදේව නම් යෝධයාන කෙනෙක, පුංඤ්දේව නම් යෝධයාන කෙනෙක, ලහියාවසහ නම් යෝධයාන කෙනෙක යන මේ කී දසමහායොධයන් පුතනුවන් ගැමුණුකුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. ඒ දසමහායොධයන්ගේ උත්පත්ති ගම් බිම් උන් කල කුසල් මෙසේ දත යුතු:- කෙසේ ද? යත්:-

† නිදේමිත්‍ර සිංහලයාද?

ඒ දශමහායෝධයන්ගෙන් නාඤ්ඤිමිත්‍ර නම් යෝධයා අනුරාධ පුර නැගෙනහිරිදිශාවෙ රජය කරණ එළාල රජ්ජුරුවන්ගේ මිත්‍ර නම් සෙනෙවිරජුන් නැගෙනහිරින් පුතනුවෝ ය. උං අනුරාධපුර යට නැගෙනහිරිදිශාවෙහි ඔත්පමි නම් පළිතය සමපයෙහි කඩ රොද යන ගම උපන්තෝ ය. එසේ උපන් කුමාරයන්ට මයිලනු වන්නේ නම ම තබන්තානු මිත්‍ර නම තුබුන. ඒ මිත්‍ර නම් කුමාරයන් දණ හෙළා ඇවිදිනා කල දණ ගානෙණ කුමාරයා දුරට යන විසින් මැනියෝ වළකා වෙහෙසි පියා “තව කීයට් දනිමි”යි වර පටක් රැගෙන කුමාරයන් හිණ බැඳලා ඒ වරපට කෙළවර දැගල බැන්දෝ ය. ඒ කුමාර “මැනියෙනි, තොප බැඳ රැදවුවත් මා රදන්ගේ නැතැ”යි දැගල ඇදගෙන එළිපත දක්වා ඇදගෙනගෙයි. එළිපත් පසියේ දැගල වැදගත් විසින් එසේ වුවත් “ගලත් ඇද ගෙන ගෙමි”යි ගල අදිනාවූ ඉණ බැඳි වරපට සිදිගියේ ය. ඒ වරපට සිදිගිය හෙයින් නාඤ්ඤිමිත්‍රයෝ ය යි එද පවත් මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූහ. ඒ නාඤ්ඤිමිත්‍ර කුමාර ක්‍රමයෙන් වැඩිවියට පැමිණියේ, ඇතුන් දශදෙනකුන්ගේ බල දරන්නෝ ය. උනු අනුරාධපුරයට ගොස් මයිලනුවන් මිත්‍ර නම් සෙනෙවිරජුන්ට ම සේවකම් කෙරෙහි.

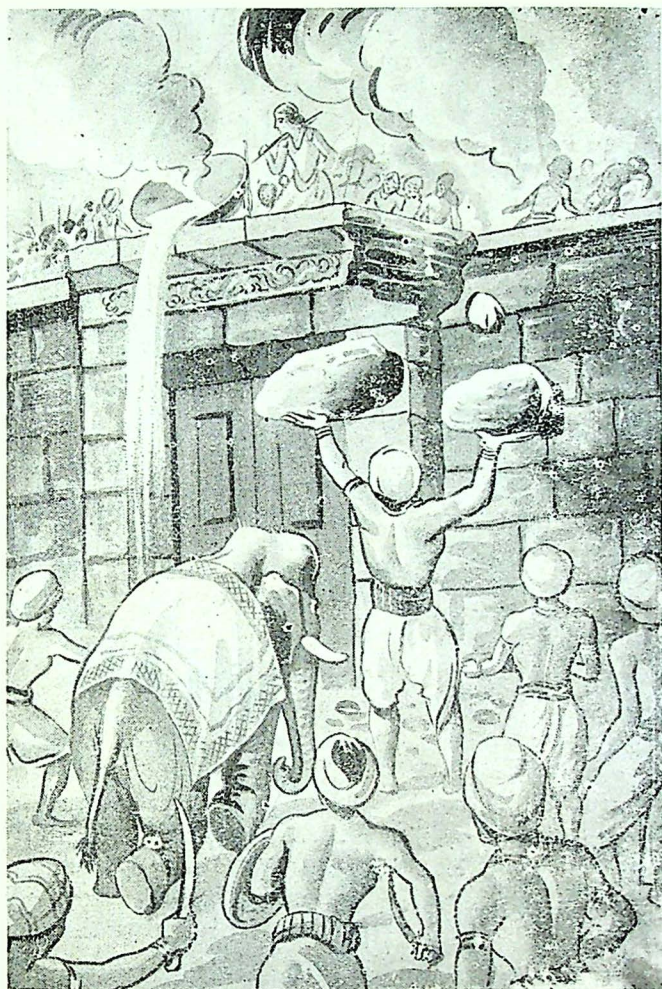
එසමයෙහි අනුරාධපුර එළාරජුගේ දෙමළ සවස උදුසන ප්‍රසාදාම මළවට හා ශ්‍රිමහාබෝධින් වහන්සේ වැඩ සිටි මළවට ද ගොස් වස්පස් කිසි කරති. ඔවුන් දෑක නාඤ්ඤිමිත්‍ර නම් යෝධයා මෙසේ සිතී ය:— “මා වැනි සැදුහැනි තුණුරුවන් දර් එකක්හු මේ දෑක දෑක හිදිනාබව සුදුසු නො වෙ”යි සිතා දිවගෙන ගොස් විහාරය තසන දෙමළන් දෑක අල්වාගෙන හබවහබවා බලි සේ හෙළා ගෙන සොල්වසොල්වා තමාගේ දකුණුපසින් උත්තේ කලවා මැඩ අතින් අතික් පය ඔසොවාගෙන මහත් බලැති නාඤ්ඤි මිත්‍ර යෝධයා දෙමළන් දෙකක කොට පළා පවුරෙන් පිටතට දමන් තේ ය. එලෙස දෑමූ දෙමළන් දෑක ‘නාඤ්ඤිමිත්‍රයන්ට හය එකි’යි සිතා දෙවියෝ අනන්තාසන කෙරෙහි. මෙසේ දවසකට පණසක් සැටක් බැගින් බොහෝ දෙමළන් මැරුකල දෙමළන්ගේ විනාශය දෑක අමාත්‍යයෝ එළාර රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් මෙසේ කිවු ය:— “දෙවයන් වහන්ස, යක්ෂරාක්ෂයකු විසින් කතබවක් වත් සිංහ ව්‍යාසුයන් විසින් කතබවක් වත් නො දනුමහ. එසේ ඔවුන් විසින් කත නොත් හිසකේ ආදිය නො දකුමෝ ද? මීට කාරණ කිමි ද?”යි රජ්ජුරුවන් විවාලෝ ය.

එබඳු ඇසුරුපුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට මෙසේ කිවු ය. කෙසේ ද? යත්:- “තෙපි රාත්‍රියෙහි ඒ ඒ සථානවල සැඟවී සිටි ඒ උපද්‍රව කරන්නවුන් දැක අල්ලාගෙන මා සම්පයට ගෙනෙව; උන්ට කළමනා දූ දැනි”යි අමාත්‍යයන්ට සම්මත කළෝ ය. එවේ ලෙහි නුවර පරික්ෂා කරන්නා වූ අමාත්‍යයෝ පරික්ෂා කොට දෙමළන් මරණ නැඟිම්ප්‍රයෝ අල්ලා ගත නුසුදු ය.

දෙමළන් මරණ නැඟිම්ප්‍රයෝ එක් දවසක මෙසේ සිතූ ය:-
 “මම මේ සැටියේ දෙමළන් මැරීම් නම්, මාගේ ආයු:ප්‍රමාණයෙන් මරම් තවුත්, මරා තිබ්වා ගත නොහැක්කේ ය. එසේ වූ දෙදෙන මරා කවරද වූදසුන් පවත් කෙරෙමි ද?”යි සිතා තැවත මෙසේ සිතූ ය. කෙසේ ද? යත්:- “රජුණ රජ කරණ බොහෝ රජදරුවෝ ඇත. ඒ රජදරුවන් අතුරෙන් රත්නත්‍රයෙහි සැදුහැති රජුරුකෙනෙකුන්ට සේවාකම් කොට ලබාගනා විපය පුරාගත් මේ සියලු දෙමළන් සාධා ඒ රජුරුවන්ට රාජ්‍යය ගෙන දී උන් ලවා වූදරජාතන්වන්නේගේ පස්වාදහසක් පවත්නා වූදසුන් බවුළුවම්”යි සිතා අනුරාධපුරයෙන් නික්ම සවස මාගමට අවුත් ගැමුණුකුමාරයන් දැක මෙපවත් කියා කුමාරයන් සම්පයෙහි විසූහ. ගැමුණුකුමාරයෝ ද මැනියන් හා නර්තනා කොට නැඟිම්ප්‍රයෝ බොහෝ සත්කාර කොට සම්පත් දුන්හ. ඒ නැඟිම්ප්‍රයෝ එතැන් පවත් ගැමුණු කුමාරයන් සම්පයෙහි විසූ ය. නැඟිම්ප්‍රයෝ බොහෝ සත්කාර කොට උත්පත්ති කළාට මෙසේ දත යුතු.

සුරනිමල යොධයානන්ගේ උත්පත්තිකළාට කෙසේ ද? යත්:- කාවන්තිස්ස රජුරුවෝ දෙමළන් ගනිත් එතෙර විය නොදී වළකනු පිණිස මාවැලිගනින් මෙතෙර දිගට රැකවල් ලැබූ ය. රජුරුවෝ එසේ කොට තමන් බිසෝවරුන් අතුරෙන් එක් බිසෝ කෙනෙකුන්ගේ දිසාගය නම් පුතනු කෙනෙකුන් බාසානොට යයි යන තැන රැකවල් ලැබූ ය. දිසාගය නම් කුමාරයෝ ද තමන් උන් බාසානොටට භාත්පසින් සතර ගව්වෙක ගම් වලින් එකි එකි මග කුලයකින් තමන් තමන්ගේ එකි එකි පුතනුකෙනකුන් මා සම්පයෙහි සිටිය මැනවැ”යි ගෙන්වූ ය.

එසමයෙහි කෙළිවාපිජනපදයෙහි බඩමිටි නම් ගම සංඝ නම් බොහෝ සම්පත් ඇති කෙළෙඹියක්පුත් පුත්තු සත් දෙනෙක් වූහ. රාජකුමාරයෝ සංඝ නම් කෙළෙඹියානන්ගේ පුතුන් සත්බැගන් ඇති කියාව අසා “එක්කෙනෙකුන් මට

ବିଜେୟର ଲଢ଼େଇମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ. (146 ପୃଷ୍ଠା ଲଢ଼େଇ)

සේවාකම් කළ මැනවැ"යි පත් යැවූහ. සත්බැයන් අතුරෙන් කීස්දෙවුන්ප්‍රකනුවෝ නිමල නම් වූහ. ඒ කුමාර ඇන්දස දෙනෙකුන්ට බල ඇත්තේය. එසේ බල ඇතත් කිසි කමාන්තයක් දෙමවුපියන්ට* නො කරන්නේ ය. එසේ හෙයින් අනික් සබැයෝ නිමල නම් මලනුවන්ට "කාලා කිසි කමාන්තයක් නො කොට ගෙයින් දොරට නො යෙයි, එසේ වූ සොරු කුමාරයන් සම්පයට, එවූ පතට, යැවූව මැනවැ"යි මලනුවන් නො කැමැති කරවා දෙමවුපියන්ට කිවු ය. මවුපිය දෙදෙන කෙනෙක් දරුවන් ඇතත් කීස්දෙවුන්දරුවන්ට ස්නෙහය බොහෝ විසින් නිමලයන් යවනු නො කැමැත්තෝ ය. නිමල කුමාරයා† මල්බැයන්ට කිසි උද්ඝන කඩවිටි නම් ගමින් නික්ම දෙළොස් ගව්වක් මග ගෙවාගෙන හිරු නැගෙන පේලාවට කසානොටම ගොස් දිශාගයකුමාරයන් දිවී ය.

කුමාරතෙම නිමලයන් දැක "මවුපියන්ට කියා ගමින් පිටත් වූයේ කවර වෙලේ ද?"යි විචාලේ ය. "උද්ඝනක් සේ ම පිටත් ව ආමි"යි කී හෙයින් "කෙනෙක් ගවු ද?"යි විචාල තැන "දෙළොස් ගව්වකැ"යි කියෙන්න; උන්ගේ ගමන් පරික්ෂා කරණු පිණිස "දුරු මෙහෙවරක් කියා ගමන් පරික්ෂා කළ මැනවැ"යි සිතා "මිනිත් තලාගල සම්පයෙහි මාරමණ්ඩල නම් ගම මාගේ යාලනුවන් කුණ්ඩල නම් බමුණානන් සම්පයට ගොස් මේ** පත දිලා, උන් දුන් සදුන් කපුරු කස්තුරු කඵවැල් තුවරලා මේ ආදි සුවඳ ගෙනෙ ව'යි කියා නිමලයන් බත් කවා බමුණානන් සම්පයට පත දී යැවී ය. ඒ කසානොට අනුරාධපුරයට සතිය්ගව්ව ය.†† ඒ සතිය්ගව්ව ම ගෙවා පෙරවරු ම මාරමණ්ඩල නම් ගමට ගොස් බමුණානන් දැක පත දුන්නේ ය. බමුණානෝ නිමලයන් "කවර ද නික්මුනු ද?"යි විචාලේ ය. එසේ විචාල බමුණන්ට නිමලයෝ "උද්ඝන බත් කා ආමි"යි කිවු ය. එබස් ඇසූ බමුණානෝ 'ආශ්වයෑය, තිසා වැවට ගොස් නා පියා බත් කන්ට පලා එව'යි කීහ.

එබස් ඇසූ නිමලයෝ අනුරාධපුරයට ගොස් තිසාවැවින් නා පියා ශ්‍රීමහාබෝධින් වහන්සේට මල් පුද, පුපාර, මමඵවට ගොස් පුපාරාමයන් වැද ඇතුළුවරට වැද- නැගෙනහිර වාසලින් බස්නාහිර වාසල දකින්නේ හතර ගව්වක් ගියකල ය; දකුණුදිග වාසලින් උතුරුදිග වාසල දකින්නේ සතරගව්වක් ගියකල ය;

* දෙමෝපියන්ට

† කියේ

†† තියගවු

† කුමාරයෝ

** ම, යැවී

එසේ වූ සියලු නුවර බලා සතරවාසල්දෙර ඇවිදපියා සල්පිළින් සුවිද ඇරඹෙන උතුරැසල්දෙරින් නික්ම මානෙල්කොනට ගොස් මානෙල්මල් කඩා ගෙන පැලඳ බඩුණන්නේ ගෙම ම පෙර මරුවෙලේ බතට ගියාහු ය. බඩුණා “කොයි ගියෙහි ද?”යි විමර්ශනය ගමන් අසා සතුටු ව විසවයට පත් ව මෙසේ සිතී ය. “මේ පුරුෂයා උතුම් පිරිමියෙකි. ඉදින් එළාරරජ මුගේ බල දන්නේ නම්, තමා සම්පූර්ණ ඇර ගන්නේ ය. එසේ හෙයින් මේ දෙමළන් ආසන්නයේ කල් යවා හිදීම සුදුසු නො වෙයි. දිශාපාලකුමාරයන්ගේ පියානන් ලග වසන්ට සුදුසු ය”යි සිතා කාවන්තිස්සරජුරුවන් සම්පයෙහි හිඳිනා නියායෙන් පතක් ලියා නිමලයන් අතට දී නැවත පුණිවඞ්ග නම් පිළිසහලක් ඇතුළු වූ පඬුරැන් දී බත් කවා නමාගේ යාළු වූ දිශාපාල කුමාරයන්ට දුන මනා සුවදබඩුත් දී යාමී ය. ඒ නිමලයෝ එදවස් සවස්වෙලේ ම රාජකුමාරයන් දුටහ.

නැවත තමා ගෙන ගිය පත් හා පඬුරු දෑ සතුටු ව රාජකුමාරතෙම නිමලයන්ට මසුරන් දසක් වටිනා මාහැඟි ප්‍රසාද දී නිමලයන් හිසකේ කපා මාවලිගහින් නාවා බඩුණන්නේ “එළු පුණිවඞ්ග නම් පිළිසහල ද මල්සුවද ද නිමලයන්ට ම දී දුහුලින් නිමලයන් හිස වෙලා තමන් කන සැටියේ බත් කවා මසුරන් දසක් වටිනා මාහැඟි යහනක් ද දිනි. ඉක්බිති නිමලයෝ තමන්ට පුත් සිගල ප්‍රසාද එක් කොට ලා කිසිල්ල ගන්වා ගෙන දෙමවුපියන් හිඳිනා ගමට එදා ම ගොස් පිළිසහල මැනියන්ට දී මාහැඟි යාන පියාතින්ට දී මවුපිය දෙදෙනා වැදලා සමු ගෙන නැවත එදවස් තමා රැකවල් රකිනා තෙතට වත්හ.

රජකුමාරයෝ ද නිමලයන් දෙමවුපියන්ගේ ගම තොරදා රැකවලට ආ නියාව උදසන අසා සතුටු ව මසුරන් දසක් දී “කාවන්තිස්සරජුරුවන් සම්පයේ වසව”යි සමු දුන්හ. නිමලයෝ ඒ මසුරන් දසක් දෙමවුපියන්ට දී එක දවසේ ම මහ ගෙවාගෙන මාගමට ගොස් කාවන්තිස්සරජුරුවන් දුටහ. රජුරුවෝ ඒ දෑ සතුටු ව නිමලයන්ට බොහෝ ප්‍රසාද දී සුරනිමල යොධයා යි සි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ කොට පුතනුවන් ගැමුණු කුමාරයන්ට ම පාවා දුන්හ. එතැන් පටන් ශෞරභියා ඇති හෙයින් සුරනිමල නම් වී ය. සුරනිමල යොධයාගේ උත්පත්ති කථාව මෙසේ දන යුතු.

තාවන් මල්වතු මඩුල්ලෙහි උතුරුකරවිටි නම් ගම නිසිය නම් කෙළෙඹියක් හුගේ පුත්තු අටදෙනෙක් ඇත. උන් අටදෙනා අතුරෙන් කියැවෙන්නාවූ සත්ගැමිවරු වසස් දී ඉස්වට උස කොරතල් උදුරන්නේ ය. දසගැමිවරු කල මහතල්ගස් උදුරන්නේ ය. ක්‍රමයෙන් වැඩි සොළොස් ගැමිවරු කල ඇතුන් දසදෙනෙකුට බල ඇත්තේ ය. ඒ තෙමේ මහාසොණ නම් යොධයා යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. එකල්හි රජුරුවෝ ඔහුගේ බල අසා මවුපිය දෙදෙනාට බොහෝ සම්පත යවා “තමන් සම්පයේ වසන්ට සුදුසු නොවෙයි. මාගේ පුතනුවන් ගැමුණුකුමාරයන් සම්පයෙහි වසන්ට සුදුසු ය” යි කියා ගෙන්වා ගැමුණුකුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ මහාසොණ නම් යොධයන්ගේ උත්පත්ති කථාව යි.

තව ද දෙළොස්දහස් ගිරුව හෝබඩ හිවුල්විටි නම් ගම මහානාග නම් කෙළෙඹියක් හුගේ පුතෙක් මිටි හෙයින් ගොඨ ය යි කියා ව්‍යවහාර කරණු ලැබේ. එසේ කියන බව මුත් ඇතුන් දසදෙනෙකුට බල ඇත්තේ ය. උගේ වැඩි මහලු සබ්බයෝ බාල මලනුවන්ට මිටි හෙයින් “ගොඨයා” යි පරිභව කියා වෙහෙසා කෙළිනාහු ය.

එක් දවසක් මාසට කුඹුරු කරන්නාහු සබ්බයෝ උනුන් අතුරෙන් ගැණ ගැණ ගස් කපන්නෝ බාල මලනුවන්ට භාගයක් තබා තුමු සදෙන ගස් මුල් කපා ගෙට අවුත් මලනුවන්ට කියන්නෝ “ගොඨය, මෙතෙක්ද ගෙයි කාලා වැද හුන්නා සේ ඉතිකින් වැද හිදිමි යි නො සිතව. නොපවත් කිරියක් තබා ලා ආමහ” යි කීහ. ගොඨයා මල්බයන් කී වැසිබස් අසා කුඹුරට ගොස් තල් පොල් සා ඉඹුරු වනය නම්පලාපාල උදුරන්නා සේ උදුරා කඳවැට්ටු බැඳ ලා කුඹුරේ වළගොඩ තැනා ගෙට අවුත් තමාට වාසි කී සබ්බයන්ට කී ය. සබ්බයෝ එපවත් අසා උනුන් මුහුණ බලා සිතාසි “ගෙයි කාලා ඉදිනා ගොඨයා ඉදි ගත නොදී මෙහෙයට යැවුමහ. උන් කළ මෙහෙවර බලාපුටු මැනවැ” යි කුඹුරට ගොස් ගොඨයන් කළ ආශාසනාකමාන්තය සබ්බයෝ දැක විසමයට පැමිණ ගියාහු ය.

එතැන් පවත් ගොඨයා ඉඹුරු ඉදුරා හෙයින් “ගොඨසිම්බර යොධයා” යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. කාවන්තිස්සරජුරුවෝ ගොඨ සිම්බරයන්ගේ බල අසා මවුපිය දෙදෙනාට ප්‍රසාද යවා ගොඨ සිම්බරයන් ගෙන්වා ගෙන ගැමුණුකුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ ගොඨසිම්බර යොධයානන්ගේ උත්පත්ති කථාව යි.

නැවත කොටගල* සම්පයෙහි දැදිගම† රොහණ නම් කෙළෙඹියක්වුගේ පුතෙක් උපත. උප්පත්තේ නෙත දී උප්පත්තේ තබන්නෝ ගොඤ්ඤය නම් රජපුරවත්තේ නමින් අබා ය යි නම් තුබුන.

ඒ කුමාරයා දෙළොස්ඇවිරිදි කල මහත් වූ ශක්ති ඇත්තේ ය. නැවත සතරපස්දෙනකුත් විසින් සොලොවාලිය නො හැකි වටගල් කෙළිපෙදවට සේ ඔසොවාගෙන සරු නැති ව දමන්නේ ය. සොලොස්ඇවිරිදි කල ඔහුගේ පියානන් විසින් කරවා දෙන ලද අටනිස්අතුරක් වට ඇති වඩුවෙන් දෙළොස් රියනක් දිග ඇති යගදව ගෙන තල් පොල් යගදවෙන් ගසා හෙළන්නේ ය. එසේ හෙයින් ගොඤ්ඤය යොධියා ය යි ප්‍රසිද්ධ වී ය. නැවත ඒ අබා නම් කුමාරයන්ගේ පියානෝ රොහණ නම් කෙළෙඹිපුත්‍රයෝ මහාසුමම නම් තෙරුන් වහන්සේගෙන් බණ අසා සෝවාන්ඵල යට පැමිණ කෙළපට්ටෙහි සුමන නම් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයෙහි මහණ වෙමි යි ගිහිගෙයි කළකිරි කාවන්තිස් රජපුරවත්තට කියා යවා අවසර ඉල්වාගෙන මහණ ව භාවනා කොට රහත් වූ හ. එසේ හෙයින් ඒ කුමාරයා රජපුරවත්ත නමින් අහස නම් හා පියානන් මහණ ව රහත් වූ හෙයින් ඓරපුත්තාහස යොධියා යන නමින් ප්‍රසිද්ධ වී ය. කාවන්තිස් රජපුරවෝ ඓරපුත්තාහස නම් යොධියානන්ගේ පවත් අසා උහු ගෙන්වා ගෙන පුතනුවන් ගැමුණුකුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ ඓරපුත්තාහස නම් යොධියානන්ගේ උත්පත්ති කථාව යි.

නැවත කප්කදුර‡ නම් ගම කුමාර නම් කෙළෙඹියක්වුගේ හරණ නම් කුමාරයෙක් උපත. ඒ හරණ නම් කුමාරයා දෙළොස් ඇවිරිදි කල බලයෙන් ද ජවයෙන් ද යුක්ත ය. බාලයන් සමග වල ඇවිදිනේ සාවුන් ලුහුබඳවා ගෙන පයින් ගසා මරන්නේ ය. එසේ ම දෙළොස්ඇවිරිදි කල ගම්වැස්සන් හා කැටි ව වලට ගොස් මුවන් ගෝනුන් ලුහුබඳවා ගෙන කකුල් අල්වා ඔහුගේ බලයෙන් බිම ගසා මරන්නේ ය. මෙසේ බල ඇති හෙයින් මහා හරණ නම් යොධියානෝ ය යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වී ය. ඉක්බිති කාවන්තිස් රජපුරවෝ ඔහුගේ බල අසා දෙමව්පියන්ට වසතුව යවා ඔහු ගෙන්වා ගෙන ගැමුණුකුමාරයන්ට ම උහු පාවා දුන්හ. මේ මහාහරණ නම් යොධියානන්ගේ උත්පත්ති කථාව යි.

* කෙලට්ටි පච්ඡන , † කැණිගම, නැගිගම, 'කන්නි'—මහාවංස

‡ කප්කදුර; කප්කදුර;

නැවත ගිවිසිල්දනව්වෙහි කෙළෙඹියගණ* නම් ගම් වසන නම් කෙළෙඹියක්ෂ්‍රයේ පුතෙක් උපත. ඒ දනව්වෙහි චේඨ නම් ගම් කෙළෙඹිපුත්‍රයකු හා සුමන නම් ජනපදනායකයකු හා දෙදෙන උහු හා මිත්‍ර ව ගිවිසාහ. ඔහු දෙදෙන තමන්ගේ වසන නම් යාලනුවන්ගේ පුතනුකෙනෙකුත් උපතැයි අසා බොහෝ උපකාරණ ගෙන්වා ගෙන යාලනුවන්ගේ ගමට අවුත් යාලනුවන්ගේ පුතනුවන් දෑක තමන්ගේ සුමන නම් හා චේඨ නම් දෙක එක් කොට “චේඨසුමන” යයි නම් තබා තමන්ගේ ගමට ගෙන ගොස් වන. ඉක්බිති චේඨසුමන වැඩිවිය පැමිණ මහත් යශසට පැමිණියේ ය.

එසමයෙහි එක් සෛකිවයෙක් කිසිකෙනෙකුත් නමා පිට නැගෙන දෙසි. එසමයෙහි ඒ සෛකිවයා චේඨසුමනයන් දෑක “මා පිටට නැගෙන්නට සුදුසු යොධයෙකැ”යි සතුටු ව චේඨසුමන යන් මුණ බලයි. ඒ දෑක කුඩා පියා චේඨසුමනයන්ට “පුත, චේඨසුමනයෙනි, තෙපි මේ අසු පිටට නැගෙව”යි චේඨසුමන යන්ට අසු දීන. එවේලෙහි චේඨසුමනයෝ කුඩා පියානන් දුන් අසු පිටට පැන නැගී අසු විහිදුවාලූ ය. එවේලෙහි ඒ සෛකිවයාගේ ජව කෙසේ ද? යත්:- අසුන්ගෙන් වට ලාපු අස්වලල්ලක් මෙන් විය. එසේ අසු විහිදුවා දිවන අසු පිට තෙමේ සිටගෙන උෂ්කෙරේ මද ගඬකාවක් නොකොට තමා ඇඳගත් සඵපරින් පට අසු දිවිය දීම ගලවයි. නැවත පරින් පට ඇඳ ගනී යි. ඒ දෑක බොහෝ දෙනා මහත් කොට ඔල්වරගඩ පැවැත්වූහ. එවේලෙහි චේඨසුමනයන්ගේ කුඩා පියානෝ පුතනුවන්ගේ බල දෑක සතුටු ව ඕහට මසුරන් දහසක් දී ‘තමා කෙරේ වසන්ටත් තමාගේ යාලනුවන් කෙරේ වසන්ටත් සුදුසු නොවෙයි’ උෂ්කාදවා ගෙන මාගම් ගොස් කාවන්තිස්සරජුරුවන්ට පාවා දුන්හ. කාවන්තිස්සරජුරුවෝ බොහෝ සමපත් දී චේඨසුමන යන් තමන් සමීපයෙහි රැඳවූහ. චේඨසුමනයන්ගේ උත්පත්ති කථාව මෙසේ දන යුතු යි.

තව ද අඤ්ඤාපිට්ඨ සමීපයෙහි මිදෙණ් නම් ගම් අගය නම් එක් කෙළෙඹියක්ෂ්‍රයේ පුතෙක් උපත. උපන් පින් මදක් පිට ගෙසින් “බඤ්ඤව” යයි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. බඤ්ඤවයා මහත් බල ඇත්තෙක් ඒ ගම්වැස්සන් සමග වල මුවදඩයමට ගියේ, වල දිවන වල්මිවුන් දෑක කකුල් අල්වාගෙන තමා ගිස වට සිසාරා

බිම ගසා ඇට තුනු කෙරෙයි. කාවන්තිස් රජු රුවෝ ඔහුගේ බල අසා දෙමවුපියන්ට සමපත් යවා උන් ගෙන්වාගෙන ගැමුණු කුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ ලක්ෂ්‍යදෙව නම් යොධයානන්ගේ උත්පත්ති කථාවයි.

තවද විතතුලපව්ව සම්පයෙහි ගොඩගොවුව යයි යන ගම උන්පල නම් කෙළෙඹියක් හුගේ පුත්‍රයෙකු නම් පුතෙක් බාල කල නමා සේ ම බාලයන් සමග විහාරයට ගොස් බොධින් වහන්සේට පූජා පිණිස විහාරයෙහි තුඩු සිත නමා අතට ඇරගෙන පිඹපිය. ඔහු පිඹ සඹිනාදය සියගණන් එකවිට ගැසූ සෙණ මෙන් පතළේ ය. ඒ ඇසු බාලදරුවෝ බියපත් ව මුණින් කඩා ගෙන වැටියෙහි. එතැන් පටන් උතු “උන්මාදපුත්‍රයෙකු” යන මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූහ.

ඉක්බිති පුත්‍රයෙකුගේ පියානෝ පුතුව ඔහුගේ ලපය ඉගැන්වූහ. ඒ කුමාරයෙකුද වෙයි ය. ලැලි පිරු ගැල් ද විදපියා පලවන්නේ ය. සමින් බදනාලද සමගැල් ද අටගුල් සොළොසගුල් බොල පියාපෝරු ද විද හිස පලවන්නේ ය. සතරගුල් බොල යපට ද මැනින් ඇතා පලවන්නේ ය. ඔහු විසින් හරණලද ශරය ගොඹින් අට ඉස්බක් යන්නේ ය. දිගෙන් ඉස්බක් යන්නේ ය. කාවන්තිස් රජු රුවෝ ඔහුගේ ඔහුගේ ලපය අසා දෙමවුපියන්ට සමපත් දී ඔහු ගෙන්වාගෙන පුතනුවන් ගැමුණු කුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ ලක්ෂ්‍යයෙකුගේ උත්පත්ති කථාවයි.

තවද තරුල්පව්ව සම්පයෙහි වෙරවාගම මත නම් කෙළෙඹියක් හුගේ නමින් වසන යයි පුතෙක් උපත. ඒ වසන නම් පුතා යහපත් ශරීර ඇති ගෙඹින් ලැහියවසන යයි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. ඒ ලැහියවසන යා විසින් හිරිදි වයස් පැමිණියේ ය. ඇතුන් දසදෙනෙකුට බල ඇත්තේ ය. මිනිසුන් කීප දෙනෙකුන් ඇරගෙන මහවැවක් බදවන්නේ විසින් ස්ථානකුන් විසින් ඔසොවා ගත් නො හැකි පස් උදුල්ලෙන් දමා වැව බැඳ නිමවී ය. කාවන්තිස් රජු රුවෝ ඒ ලැහියවසන යන්ගේ බල අසා දෙමවුපියන්ට සමපත් යවා උන් ගෙන්වා ගෙන පුතනුවන් ගැමුණු කුමාරයන්ට පාවා දුන්හ. මේ ලැහියවසන නම් යොධයා නන්ගේ උත්පත්ති කථාවයි.

මේ යොධයන් දසදෙනාගෙන් නැවැත්වූ නම් යොධයානෝ මෙම කප බුදු වූ කොනාගමන නම් බුදුන් සමයෙහි බොහෝ සම්පත් ඇති කුලයෙකු ඉපිද, බොහෝ මිනිසුන් පැහැද සංඝයා වහන්සේට මහදන් දෙන්නන් දැක, තුමුත් එක්කෙනකුත් වහන්සේට දනක් දෙනු කැමැතියෝ, තුන්මස්සක් දී මුවමස් ඇරගෙන සුවද කැවූ සුවදාලසාලින් බත් ඉදි කරවා, එක් රහත්කෙනකුත් වහන්සේට දන් දී ඒ ආත්මභාවයෙන් වුත ව දෙව්ලොවෙහි ඉපිද අනන්තකාලයක් සම්පත් අනුභව කොට නැවත දෙව්ලොවින් වුත ව ආශාස බුදුරජානන් වහන්සේ සමයෙහි මනුෂ්‍යලොකයෙහි ඉපිද සන්තිස්සදහසක් අවුරුදු සම්පත් අනුභව කළෝ ය. එකමයෙහි සංඝයා වහන්සේට කිරිබත් ලබනක් දුන්න. ඒ දුන් දනින් ඒ ආත්මභාවයෙන් වුත ව දෙව්ලොව ඉපිද අනන්තකාලයක් සම්පත් අනුභව කොට නැවත දෙව්ලොවින් වුත ව මේ අත් බැවිති මෙ බදු බල ඇති ව උපන.

සුරනිමල යෝධයෝ කවර පින් කළෝ ද? යත්: මෙතනට බුද්ධානන්තරයකින් යට බුදු වූ ආශාස බුදුරජානන් වහන්සේ සමයෙහි අනන්තසම්පත් ඇති කුලයක ඉපිද කිරිබත් වක් ගිනිකබල ඇල් කල්හි පොරෝණට පලස් ද (දීම්) යන් බල වඩනට නිසි පින්කම් කොට දෙව්ලොව ඉපිද සම්පත් අනුභව කොට මේ ආත්මභාවයෙහි මෙ බදු බලසම්පන්නයෙක් වී ය.

සෙසු යොධයෝ ද තමතමන් බල වඩනට නිසි පින්කම් කොට දෙව්ලොව ඉපිද සම්පත් අනුභව කොට මේ ආත්මභාවයේ මෙසේ බලසම්පන්නයෝ වූහ.

කාවන්තිස්සරජු රුවෝ ඒ දශමභායොධයන්ට ද පුතකු වන්ට ද කළ මනා සත්කාර හා සමග සම්පත් හා බලවාහන ද දී දශමභායොධයන් ගැමුණුකුමාරයන්ට පාවා දුන්න. දෙවෙනි පුතකු වන් රට රකිණ පිණිස දිගාමඬුල්ලට යැවූහ. ගැමුණුකුමාරයෝ තමන්ගේ අනන්ත වූ පාබලයෙන් දැක “මේ සේනාව ඇරගෙන දෙමළන් හා සටන් කළ මැනවැ”යි සිතා “පිසිතන් වහන්ස, දෙමළන් හා සටන් කළ මැනවැ”යි කියා යැවූහ. රජු රුවෝ, “පුතකු වෝ සටනෙහි නැසෙති” යන ශෝකයෙන් ඔහු රකින පිණිස “ගිගින් මැන අපඩු පමණ සටනින් කායඝී නැතැ”යි මැළකූ. ගැමුණුකුමාරයෝ ද සටනේ කළ ලොහයෙන් කුන්

වාරයක් පියානන්ට කියා යවා නො ගිවිස්නා හෙයින් සතරවැනි වාරයේ දී 'මාගේ පියානෝ, පිරිමිතෙක් වී නම්, මෙසේ කියා මා නො වළකන්නෝ වෙති සි; ගැණියක හෙයින් වෙද්ද මෙසේ කියන්නෝ? අද වක් පටන් එකාවැල දහන්සු කටිසුත්තු රුවන් තෝඩු යන පිරිමි ආහරණ නො පලදින්නෝ ය. පාමුදු පාඩ ගම් රුවන් තනපට පමුතිලිඬගම් පට්ටකාර මේ ආදී ගැණු පල දනා ම පලදින්නෝ ය' සි පියානන්ට කියා යැවූ ය

ඒ දූත කාවන්තිස් රජු රුවෝ ගැමුණුකුමාරයන්ට කිපි රන්හැකිලි ගස්වා මසා මුත් මාගේ පුතනුවන් රුකගත නො හැක්කැ සි කීපුනාහ. එබස් ඇසු ගැමුණුකුමාරයෝ පියානන්ට කිපි නො කියා ම ම සැරට කොන්මලය රටට පලා ගොස් තිදිනාහු ය. පියානන්ට නො කියා කිපිගෙන දුෂට ව ගිය හෙයින් දුටුගැමුණ් ය සි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූහ. කාවන්තිස් රජු රුවෝ "දරුවන් දෙදෙනා අතර මා න ති අතරෙක සම්පතෙහි කළ ලොහ යෙන් හා රටට ලොහයෙන් ඩබරෙක් වී තම් දශමහායෝධයෝ එක්කෙනකුන්ට පක්‍ෂ වුවාහු තම් එක්කෙනෙක් බල තැනි ව මියන්නාහ. දෙන්නාගේ ඩබරෙක දී දශමහායෝධයන් එක් කෙනෙකුන්ටත් සහාය නො වන පිණිස දිවුරවාපුව මැනවැ"යි සිතා දශමහායෝධයන් දිවුරවාපූහ. කාවන්තිස් රජු රුවෝ සුසැට විහාරයක් කරවා සුසැට ඔවුන්තක් පැලද සුසැට අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කොට මළෝ ය.

තිස්සකුමාරයෝ පියානන් මල නියාව අසා දිගාමඩුල්ලෙන් අවුත් පියානන් ආදාහන කරවා සොහොන් අස් කරවා පියානන් මලපවත් බැයන්ට කියා නො යවා ම මැනියන් විහාර දෙව්මන්ද, කඬොලැතු ද, වසකුව ද ඇරගෙන බැයන් කෙරෙහි හසින් ඔවුනු නො පැලද ම දිගමඩුලු තැනි ගියෝ ය. මාගම උන් අමාත්‍යයෝ ඒ බව ගැමුණුකුමාරයන්ට කියා යැවූහ. කුමාරයෝ අසුන් කියවා පියානන් මල ගොකයෙන් අඩා වැලප උදෑසන කොන්මලයෙන් නික්මුනු තැනැත්තෝ පෙරවරැ ගුන් හලට අවුදිත් වන්හ. ඉක්බිති දිගාමඩුල්ලේ උන් මලනුවන් තිස්සකුමාරයන්ට එන්නට පත් යවා තුමු මාගමට ගොස් ඔවුනු නො පැලද මැනියන් හා කඬොලැතු එවන්ට තුන්වාරයක් ම අත් යවා තුන්වාරයේ ම යැවූ පතට මලනුවන් නො එවන

නිසා ගැමුණුකුමාරයෝ, මෙවිට “මම ම යෙමි”යි සේනාව ඇර ගෙන සටනට නික්මුණාහ. නිසාකුමාරයෝ ද “මාගේ බැයන් වහන්සේ මේ දෑ සි, නැකුලුකමෙක් මේ දෑ සි, තාගකරප්පුරුවෝ මේ දෑ” යි සැකයක් නොකොට තුමු ද සේනාව පිරිවරා ගෙන කබොලාතු පිටට පැන නැගී සටනට සැරසී නික්මුණාහ.* පුද ගණාපිටියේ දී† දෙබැයන්ගේ සටන් වී ය. එදවස් සටනේ දී “දගමහායොධියෝ ආදි ම දෙබැයන්ගේ සටනෙක් වී නම් එක් කෙනෙකුත්ව නතු නො වම්හ”යි‡ රප්පුරුවන්ට සපළ කළ විසින් දෙබැයන්ගේ සටන් නො ඉවසා සිටියෝ ය. එදවස් දුටුගැමුණු රප්පුරුවන්ගේ නොයෙක් දහස්ගණන් සේනාව සටනේ මිය වැහිර ගියාහ.

දුටුගැමුණු රප්පුරුවෝ මලනුවන්ට සටනේ පැරද නිසා නම් අමාත්‍යයකු හා දිසතුණ්හා** නම් වෙළඹ ද යන මෙපමණක් ඇරගෙන බිඳි දිවහත්හ. නිසාකුමාරයෝ ද බිඳි පලායන බැයන් පහසුසේ සේනාව ඇරගෙන, “කොල සේ ව සේ ව දිවව”යි කීහ. ‘සේ ව, කොල, ගණුව, කොටුව අනුව, විදුව’යි කියා දිවනා සේනාවට සරස රහනන් වහන්සේ ගල්කන්දක් මවා සේනාව වළකාපිසේක එ ගල්කන්ද දැක නිස්සකුමාරයෝ “රහතුන් වහන්සේ කොට වදුල දෙසෙකැ”යි දැන සේනාව ඇරගෙන දිගා මඩුල නැගී ගියෝ ය.

දුටුගැමුණු රප්පුරුවෝ ද බිඳි පලා ගොස් සස්පදුරු නම් කොෆ දවල් නාන කොටට ගොස් ඇමැත්තනු බණවා, “බැයෙහි නිස්සයෙහි, සාදුකට වඩා මහත් දුකෙක් නැත. බතෙක් ඇද් ද?”යි විවාලහ. එබස් ඇසූ නිස්සඅමාත්‍යයා “සොමිනි, රන් තැටියෙන් ගෙනා බතෙක් ඇත. මේ නිමවා වදුල මැනවැ”යි කියා රන්තැටියේ බත් මැත් කොට රප්පුරුවන්ට දින. එවේලෙහි රප්පුරුවෝ බත් දැක වේලා ඇති බැව් දැන “සතුරුවන්ට දන් දී මුත් මේ බත් නො කම්”යි සිතා “බැයෙහි, නිසායෙහි, සසසයා වහන්සේ සිතා වඩනට කලා සි; අඩ ගාව”යි සම්මත කොට ඒ බත් තමන් අතට ගෙන සතුරුවන්ට ද, තමන්ට ද, ඇමැත්තනුට ද

* නික්ම—ගාම

† එකතු නො වීමයි

‡ පුහුණුවීමයි

** ජන්තුනි

වෙලඹට දැයි සතර කොටසක් කොට බෙදා තැබූහ. එවේලෙහි අඩ ගැ ඒ අඩ පුවතුවෙයිනු කුටුම්භයකිසිස නම් මහතෙරකෙනෙකුත් වහන්සේ දිවකණින් අසා ආසියෙන් අවුත් රජපුරුවන් ඉදිරි ගෙහි වැඩ සිටියේක. රජපුරුවෝ තෙරුන් වහන්සේට තමා ලත් බතුව පිළිගත්වාපිහ. එවේලෙහි තිස්ස නම් අමාත්‍යයා “රජපුරුවන් සසින් හින්ද දී මම මේ බත අනුභව කෙරෙමි ද?” යි තමා ලත් බතුව දන් දින. එවේලෙහි වෙලඹ ද තමා ලත් බත්කොටස ද දන් දෙනු කැමැති ව. රජපුරුවන් මුහුණ බැලුව. ඇතේ අභිප්‍රාය දැන අමාත්‍යයා ඇතේ බත්කොටසක් දන් දින.

තෙරුන් වහන්සේ ද පාත්‍රය තමා පියා පිළිගෙන ආකාශයට පැන නැගී පුවතුවෙයිනට වැඩ ගෙනම නම් තෙර කෙනෙකුත් වහන්සේට දුන්සේක. ඒ ගෙනම නම් තෙරුන් වහන්සේ ඒ බත් පත්සියයක් දෙසා වහන්සේ හා සමග වළඳ තමකට බත් ආලෝපයක් බැගින් ගෙන පාත්‍රය පුරා ‘මේ බත් පාත්‍රය ආකාශයෙන් ගොස් රජපුරුවන් ඉදිරියෙහි අත් පොවා අල්වා ගත හැකි සැටියේ සිටිවා’ යි අභිප්‍රාය කොට වදළුසේක. එවේලෙහි පාත්‍රය අවුත් ඉදිරියෙහි සිටියා දැක් නිසිස නම් අමාත්‍යයා පාත්‍රය ගෙන රජපුරුවන් බත් කවා තෙමේත් බත් කා වෙලඹත් බත් කැවී ය. ඉක්බිති රජපුරුවෝ “පාත්‍රය සෝධා දිය සිදු නමාගේ පෙරෙමි සත්තාහස් සුමුවක් කොට පාත්‍රය ඊ පිට තබා “මේ පාත්‍රය තෙරුන් වහන්සේ අත පිහිටාව” යි සිතූ ය. රජපුරුවන් සිතූ සිත හා සමග පාත්‍රය ආකාශයෙන් ගොස් තෙරුන් වහන්සේගේ අත පිහිටා ගියේ ය.

නැවත රජපුරුවෝ බත් කා ගොස අසාසැනපි මාගමට අවුත් සේනාව රැස් කොට ගෙන සැටදහසක් සෙනහ ගෙන නැවත මලනුවන් හා සටන් කළෝ ය. එදවස් කළ සටනෙහි නිසිස කුමාරයන්ගේ නොගෙක් දහස්ගණන් සේනාවෝ මළහ. දුමුණු මුණු රජපුරුවෝ සේනාව සටනේ මගන්නා දැක “ඉදිරියේ මා කරණ දෙමළ සටන් ඇත. සේනාව තවකල සටන් කර ගැන්ම බැරි වේ ද?” යි සිතා මලනුවන් හා සටන් කොට කබොලැනු පිට හුන් නිසිස කුමාරයන්ට කියා ගන්නෝ “සටන් නො කොට සේනාව නො නසා මා සම්පයට නැගී එව” යි මලනුවන්ට කියා ගැබුහ. එබස් ඇසූ නිසිස කුමාරයෝ බැගන්ට කිපී තෝමරය

ඇරගෙන ඇතුලුදිරියට විසිදවූ ය. එවේලෙහි දුටුගැමුණුරජු රුවෝ “නිස්සකුමාරයන් මට සැදුනායෙකින් එක ගමනෙක් නො වේ” යි සිතා දිසානුගතියෙන් වෙලඹ පිටට පැන කැසී කඩුව තරහේගෙන මල් රජ දැමූ කෝමරය වලඟා ඇතුලා ඇතු පිට හුන් මලු හිස පන්වා වෙලඹ විසිදවූහ. එවේලෙහි ඒ වෙලඹ පන්වා අත තුබූ කඩු පිටින් මලකුවත් පිට ලු සන්තාගය පිටට ගැසූහ. එවේ ලෙහි කඩොලැන් “මා පිට හුන් නිස්සකුමාරයන්ගේ නො පිරිමි කමත් වේ ද පිරිමරජු ගැණුවෙලඹ ලවා මා හිස පැත්තවූයේ ය?” යි සිතා කිපි පිට හුන් කුමාරයා සලමින් ගෙන ගොස් ගසකට නැංවී ය. කඩොලැන් අවුත් ගැමුණුරජු රුවන් දිට.

නිස්සකුමාරයෝ ද ගසින් බැස විහාරයට අවුත් වත්හ. ඔවුන් දැක ගැමුණුරජු රුවෝ තේතාව ගෙන “නිස්සයා නො මර ගෙණෙව” යි කියා ලුහුබදවා ගත්හ. ඒ දිවන කුමාරයෝ විහාරය කට වැද තෙරුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය වැද “සාමිනි, ගැත්තනු රැක ගත මැනවැ” යි කියා ගේ මැද සිටගත නොහි බැගන් කෙරේ ගත් තමන් තෙරුන් වහන්සේ සැතපෙන ඇද යට වත්හ. එවේ ලෙහි තෙරුන් වහන්සේ ඇද යට හුන් කුමාරයන් නො පෙනෙන නියායෙන් ඇද සිටින්න වසා වදලුණේක. දුටුගැමුණුරජු රුවෝ පසුපස්සෙහි ලුහුබදවා අවුත් වෙහෙර වට කොට තේතාව සිටුවා තුමු විහාරයට අවුත් තෙරුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය වැද “නිස්සයා කොසි ද? සාමිනි” යි විචාලේ ය. එසේ විචාල රජු රුවන්ට තෙරුන් වහන්සේ වදාරණසේක් “දෙවගෙහි, නිස්සයා ඇද කැකැ” යි වදලුණේක. රජු රුවෝ “නිස්සයා ඇද නිසාව මමත් දකිමි ම ය. එතෙකුදු වුවත් කුලදේවතාවන්ට පටහැණි ව විචාරිම අප ගේ වූ තුණුවන් දස් ගැත්තුවන්ට සුදුසු නො වන්නේ වේ ද?” යි සිතා කැවතා ඔබ්බේ ශ්‍රීපාදය වැද අවසාග ඉල්වා ගෙන එතනින් නික්ම විහාරය වට කොට තරයේ රැකවල් ලවා තුමු දෙර වූවේ රැකවල් ගත්හ.

එවේලෙහි තෙරුන් වහන්සේ කුමාරයන් ඇදක ලා සිටුරු කඩකින් වසා බාල සතරදෙනකුත් වහන්සේ ලවා මල සතුරුවනක් ගෙන යන පරිද්දෙන් කුමාරයන් විහාරයෙන් පිටත් කල සේක. එවේලෙහි වහන්සේ වරුන්ද කවිත් ගෙන යන්නා දැක දුටුගැමුණුරජු රුවෝ මෙසේ කීහ. — “එම්බල නිස්සය, තා ගේ වූ ගැත්තෝ කුලදේවතා වූ සාමිදරුවන් කරන් ගෙද් දැ” යි කියා

බලාත්කාරයෙන් සාමාන්‍යයන් අතින් උද්‍රව්‍ය ගැන්වීම අප හේ වූ බුදු සත්‍යය පහත් තුළින් දැක්වෙන්නට තරම් නො වේ”යි සිතා “නිත්‍යය, සාමාන්‍යයන් තව කළ උපකාර මතු සිති කරව”යි කියා හේතුව ඇරඹෙන්නා වූ ගිණුම ගියේ ය.

රජපුරවෝ “මැතිගත් වහන්සේ දන් මාගමට ගෙන ගියෙහි නම්, බලාත්කාරයෙන් ගෙන ගියා හේ නිබ්බූති. ඒ මතු ඇසුවත් වත් දුටුවත්වත් නිසි ය”යි සිතා තුළු මාගමට ගොස් ආදර සහිත ව මහත් වූ පෙරහරින් දිනාමුළුල්ලේ හුන් මැතිගත් ගෙන්වා ගත්හ. ඉක්බිති නිත්‍යයන්ගෙන් ද ගොනව නම් එක් තෙරකෙනෙකුත් වහන්සේ සම්පතට ගොස් වැද එකත්පත් ව සිටි මෙසේ දැන්වූහ — “සාමිනි, මම මාගේ බලාත් වහන්සේට බොහෝ අපකෘති කෙළෙහි. එසේ හෙයින් මම බබ ගොස් දැක ගත නො හෙමි. නුඹවහන්සේ මා කැඳවා ගෙන ගොස් මා දක්වා කතා කරවුව මැනවැ”යි කීවු ය. එවිලෙහි එබස් ඇසු ගොනව නම් තෙරුන් වහන්සේ පත්සියයක් පමණ මහාසංඝයා වහන්සේ පිරිවර නිත්‍යයන්ගෙන් කැඳවා ගෙන මාගමට ගොස් රජගෙට වැඩ ගිණිහිස කුමාරයන් රඳවා පත්සියයක් දෙනා වහන්සේ පිරිවර තෙරුන් වහන්සේ රජපුරවෝ වන් සම්පතට වැඩිසේක.

රජපුරවෝ තෙරුන් වහන්සේ ඇතුළු පත්සියයක් දෙනා වහන්සේ වැද වඩාහිටුවා පය රසාධවා වළඳන්ව කැඳවත් එළ වූහ. තෙරුන් වහන්සේ පාත්‍රපතින් පාත්‍රමුවට වසා වදාළහේක. එවිලෙහි රජපුරවන් “කුමක් පිණිස ද? සාමිනි” යි වචන කළහි “මහරජ, නිත්‍යයන් රහස් දක්වනු පිණිස ගෙන ආමහ” යි වදාළහේක. එවිලෙහි රජපුරවෝ “සාමිනි, නුඹවහන්සේ කැඳවා ගෙන ආ නිත්‍යයා කොහි ද?” යි විචාරය ය. තෙරුන් වහන්සේ “නිත්‍යයා ගිණිහිස රඳවා ආමහ” යි වදාළහේක. එවිලෙහි එබස් අසමින් ම විහාරදේව් හේ ව සේ ව ගොසින් ගිණි හිස සිටි පුතනුවන් දැක ගබා වැලප සිටියේ ය දුටුගැමුණු රජපුරවෝ ද තෙරුන් වහන්සේට දන්වන්නෝ “සාමිනි, ගැන්වුවත් කරා සත්තාවිදිදි සාමනේරකෙනෙකුත් වහන්සේ අත එව නො වදාරා මෙතෙක් සංඝයා වහන්සේ කැඳවා ගෙන වඩනට මා ගැනිකම් සාමාන්‍යයන්ට නැති නිසා වේ ද?” යි කියා නැවත රජපුරවෝ තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වූ ය. “සාමිනි, මේ

කරණ අවවාදය ආදී ම කොට වදාලා තම මෙනෙක් දහස්ගණන් සේනාව නො තක්නේ වේ ද? ගැත්තවුන්ගේ වරද තැන. ස්වාමි දරුවන්ගේ වරද ම ය" යි තෙරුන් වහන්සේට කියා මලනුවන් ගෙන්වා ගෙන මහාසංඝයා වහන්සේ මැද බැසින් වැලඳ ගෙන පියානන් ගුණ සිහි කොට අඩු වැලප ඉස් සෝධා නතා බත් කා මහාසංඝයා වහන්සේ වැද පුද පසු ගමන් කොට අවකාශ ඉල්ලා ගෙන මාළිගාවට තැඟී ගියාහ.

දුමුගැමුණුරජපුරවෝ එතැන් පටන් ගැමදෙනා ම ගොයම් කරණු පිණිස සම්මත කොට මලනුවන් නිස්සකුමාරයන් දියාමඩුලු යවා බොහෝ කොයම් කරවන්ට සම්මත කොට රට රක්නා පිණිස සමුද්ධි රජපුරවෝ තුමු ද මාගම බොහෝ ගොයම් කරවුහ. ඉක්බිති රජපුරවෝ සේනාවට රත්රන් පටකඩ පිළිකඩ ප්‍රසාද දී සේනාව සිත් ගෙන තමාගේ ජයකුන්තයට බාතුන් වහන්සේ වඩා තුමු ගනුදෙවෙනුප්‍රියාසයෙන් සැරගි සේනාව පිරිවර නිස්සමනාගමයට ගොස් සබ්බසා වහන්සේ වැද මෙසේ දැන්වූ ය. —

"ස්වාමීනි, බුදුසසුන් ඇති කරණු පිණිස මහවැලිගමින් එතෙර ගෙම වැද පුද ගන්දා පිණිස මා හා කැටි ව වඩනා භික්ෂුන් වහන්සේ දුත මානවා" යි කිවු ය. සබ්බසා වහන්සේ ද පන්සිය යක් සබ්බසා වහන්සේ දුන්සේක. දුමුගැමුණුරජපුරවෝ භික්ෂු සබ්බසා වහන්සේ ඇරගෙන කාබොලැතු පිටට පැන තැඟී මැති රන් මහාරදේවින් කැඳවා ගෙන නර්දමුගයන් ආදී වූ දහ මහා ගොඩගන් පිරිවරා මහත් වූ බලකායෙන් යුක්ත ව මහත් වූ යශෝ ශ්‍රීත් මහත් වූ පෙරහරින් මාගමින් නික්ම කථවල අවුත් ලැගුම් ගත්හ එයින් නිස මුහු රජපුරවෝ ජිහල ලැගුම් ගත්හ. ජිහල සැනපි සබ්බසා වහන්සේ වැද පුද දන් දී සේනාව පිරිවර පෙරහ රින් අවුත් ගිකිත්තෝ† ලැගුම් ගත්හ. එයින් නික්ම කිට්ගම ලැගුම් ගත්හ. කිට්ගමින් නික්මුහු රජපුරවෝ නියමුල්ලේ ලැගුම් ගත්හ. එතනින් නික්ම මැදගම උයන්තොට ලැගුම් ගත්හ. මැදගම උයන්තොටින් නික්ම ගොසින් තුන්ගම කසට පිටියේ ලැගුම් ගත්හ. එතන දී සත්තාහසන්තද්ධ ව කොටන් තට අණිත්තට විදින්නට සැරගි මුළු බැඳි සේනාව කොපමණ ද? යත්:—

† ගිකිත්තලයෙහි

සේනාව සිටි නැගෙනහිර කෙළවර පවත් බස්නාහිර කෙළවරට
සතරගව්‍යවක පිරිස උපරන් උරග හසා සිටියේය. එවේලෙහි
රජු රුවෝ සේනාව පෙළ බලා "දෙමළ මහසෙතන වූ නිසාවට
මේ සෙතන යම්තම් දෙනෙකු එකානායෙන් බුදුසත්තෙහි තර
සැදුයක් මට ඇත් නම් දෙමළන් සාධා තවබුන් වෙතෙර සසුන්
ඇති කරවමි යන මතදෙළ මට හැම වේලෙහි ම ඇත් නම්,
දෙවියෙන් මට වහල් වන්නෝ වේ දැයි සිතා එදවස් රැසකපි
උදුසන බාතුන් වහන්සේ වැද පුද පන්සියයක් රහතුන් වහන්
සේව දන් දී රජු රුවෝ තුමු කා බී සැරගි දගමායෝධයන්
ඇතුළුව සේනාව කවා පොවා පටකඩ පට්ටෝලි බැද සැරගි සිටි
සේනාවට ප්‍රසාද දී ගැටබෙර පණාබෙර එකැස්බෙර මිහිගුබෙර
මද්දල පටක ලොහොබෙර යුවලබෙර මහබෙර දුදුරුබෙර රෝදබෙර
මිහිගුබෙර කරඬබෙර සොභාබෙර කලපර විරන්දම් තම්මැට
නිසාණ රණරභසොභා සමුද්‍රසොභා අනුකකම් තුණකි තිබුලි දවුල්
මොරසු වල්ලරි සිරිවිලි තපපු තත්තර බැක්කි උබැක්කි මඩල
තාගසර උවංචයාබිගි කොමිබු දලහං සතුණවිරිදු සුරණ කාල
දම් දුරු දලහම් ලෝහම් සිත්තම් කිත්තර කසිතාලම් සමුතනා
ලම් හිතාලම් පහග බවුරු මඩු හිණහිමබනි මේ ආදී සිය
ගණන් දහස්ගණන් හෙරිජාතීන් ගස්වමින්, සක්සිත්තම් රන්
සිත්තම් දිදිසිත්තම් රුවන්සිත්තම් රන්දුරා රිද්දුරා දලදුරා
දලහන් ලෝහන් ගවරහන් විජයෝධනි මත්තු තන්තිරි පටසිරි
මෙකි කාහල ජාතීන් යුගකිරපථිතසම්පයෙහි සාගර නාද
යක් මෙන් මහත් කෝලාහලයෙන් කෙළිනා මෙන් අසුරපුර
ගට නික්මුනු ගත්තදෙවෙනුයා පිරිවැරු දෙවනමුනාක් මෙන් රජ
මහසෙතන පිරිවැරු තුන්ගම් කෘටියෙන් තිත්ව මිසුගුණු
ගොස් මිසුගුණෙහි ජනු නම් දෙමළා හා සවන් කොට උතුරු
ගහලා මිසුගුණේ කසුදගබක් කර වූහ. ඒ මිසුගුණු දගබ
වහන්සේ බැන්දවු නියාව කියනු පිණිස මේ පිළිවෙළ කථාවයි.
කෙසේ ද? යන්:-

අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ බුදු වූ කවැනි මස දුරුවා
මැදි පොහෝදවස් මේ ලබ්‍ධාවට වැඩ මැවැලිගෙඩිත්තියෙහි
දෙළොස්ගව්වක් දිග ඇති සතර ගව්වක් පළල ඇති මහානාග
වන නම් උදුකයෙහි යසායන්ගේ සත්තිපාතසාහසර අවුත්
ඒ යසායන්ගේ හිස මත්තෙහි මිසුගුණදගබ පිහිටුවන තැන

† කා බී

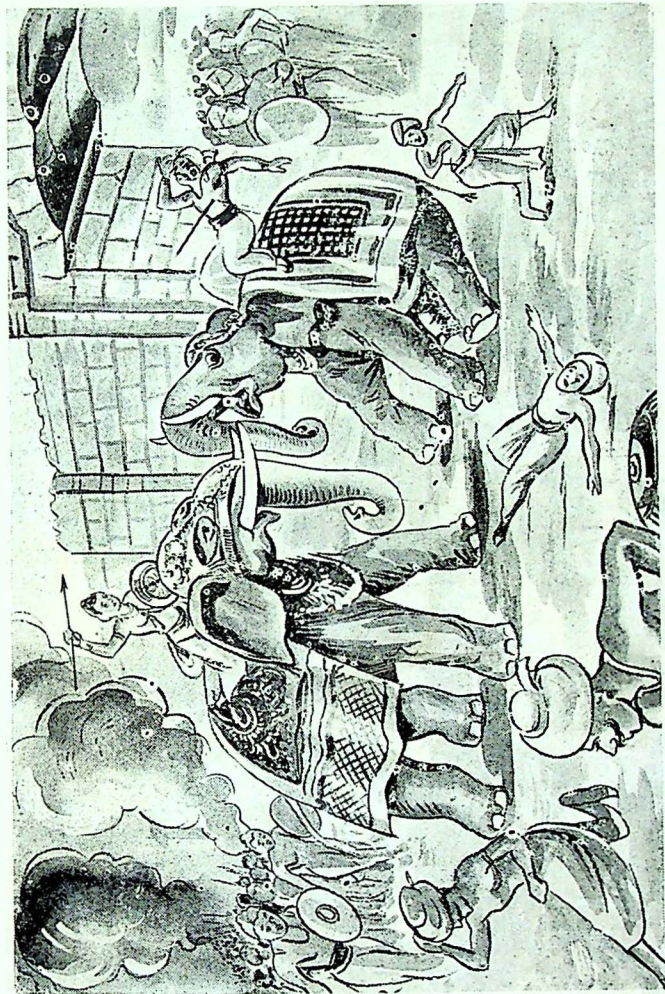
ආකාශයෙහි වැඩ සිට වැසි හා සුළං හා සනාඨකාරයක් හා මවා
 යන්නෙන්ට හය උපදවා ඒ යන්නෙන් විසින් “අපට අහස දුන
 මැනවැයි සාමිනි” යි දන්වූ කල්හි “මම වහාහි නොපට අහස
 දෙමි.” නෙපි හැමදෙන ම සමගි ව මා හිඳිනා තැනක් දී ලබ”යි
 වදලූයේක. ඒ යන්නෙන් “සාමිනි, මේ සියලු ලබකාපියය නුම
 වහන්සේට අපි හැම දෙනමෝ එක් ව දෙමික. නුඹවහන්සේ
 අපට අහස දුන මැනවැයි” යි කීවු ය. ඉක්බිති බුදුරජානන් වහන්සේ
 උන්ට පැමිණි හා දුරු කොට උන් හැම දෙනා විසින් දුන්
 බිම සමකඩ අතුට වැඩඋන්සේක. ඒ සමකඩ වැඩ උන් බුදුරජානන්
 වහන්සේ තෙජොකසිණසමාපත්තියට සමවැද “සමකඩ හාත්
 පසින් ගිනිදූල් තික්මෙව” යි අභිෂේක කොට වදලූයේක. එවේ
 ලෙහි යන්නෙන් ගිනිදූල් දක්නාහු මරණ තිතින් හා පත් ව මුහුදු
 වෙරල රැස් වූහ.

ඉක්බිති අසමසම වූ අප්‍රතිප්‍රද්ශල වූ බුදුරජානන් වහන්සේ
 තමන් වහන්සේගේ සාතිබලයෙන් යක්ගිරිදිවසින නම් දිවයිනක්
 මවා ඒ දිවයින ගෙන්වා යන්නෙන් ඊට නංවා ඒ දිවයින පෙර තුබු
 තන්හි ම තබා සමකඩ අතු එවා වදලූයේක. එවේලෙහි දෙවතා
 සමාගමය වී ය. ඒ දෙවතා සමාගමයෙහි බුදුරජානන් වහන්සේ
 බණ වදලූයේක. එවේලෙහි නොගේක් කෙලනෙන් දෙවතාවෝ
 බණ අසා සරණසිලයෙහි පිහිටියාහු ය. අසංවෘත්ත දෙවියෝ
 සෝවාන් වූහ. සමනතකුමාරපුත්‍රයෙහි මහාසුමන නම් දෙවෙනු
 ගේ සෝවාන්ඵලයට පැමිණ සජ්ඣයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය වැද
 නමා වැද පුද ගන්නට බුදුන්ගෙන් පූජා වසාවක් ඉල්ලී ය.
 එවේලෙහි සියලු සක්‍යන්ට හිත වූ සජ්ඣයන් වහන්සේ දක්ෂිණ
 ශ්‍රිහත්තයෙන් සිරස පිරිමැද මිටක් පමණ කෙශධාතුන් වහන්සේ
 ඒ දෙවරජහට දුන්සේක. ඒ සුමන නම් දෙවෙනු ඒ කෙශධාතුන්
 වහන්සේ උතුම් රත්සුමනකින් පිළිගෙන සජ්ඣයන් වහන්සේ වැඩ
 හුන් නැත පිහිටුවා උසින් සන්තියනක් ඇති කොයෙක් සන්රුව
 තින් ඒ කෙශධාතුන් වහන්සේ පූජා කොට ඉන්ද්‍රනිලමාණිකාමය
 දහබක් කෙළේ ය. නැවත බුදුරජානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑ කල
 දම්සෙතෙව් සැළසුන් මහතෙරුන් වහන්සේගේ අතවැසි සරතු
 නම් එක් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ දරසාගෙහි ගිනි නො තිවෙන
 තෙක් ම ශ්‍රීවාඩාතුන් වහන්සේ ගෙන මහාසබ්බයා විසින් පිරිවරණ
 ලද ව අවුත් ඒ මුසුභූණ දහබ ධාතුන් වහන්සේ නිධාන කොට
 ඒ වහා මේවන් තැනින් දෙලොස්වනින් උස කසු වන් දහබක්

කොට වදාළයේක. ඉක්බිති දෙවනපෑනිස් රජුරුවන්ගේ මලක්කුවෝ වුලාගය නම් රජුරුවෝ අභයවත් ඒ දහබ දක උසින් නිස්සියනක් කොට දහබ බැන්දේ ය. දුන් මේ දුටුගැමුණු රජුරුවෝ මියුගුණ අවුත් එහි උන් දෙමළන් මරා ගහලා අසුරියන් උස දහබක් බැන්දේ ය. මෙසේ ඉක්මන් ඉක්මන් සටන් කරන්නෝ ද පවා ගුණයන්ට ආකර වූ සසරහඬින් ගග පත් වුවාහු පින්කම් කොට දෙව්ලොව සැප අත් පත් කොට ගත්තෝ ය. එසේ හෙයින්, සිසුලු සත්තෙති සැමවේලෙහි ම කොපමාව කුසල් කළ යුතු.

ඉක්බිති ගැමුණුරජ මියුගුණෙන් නික්ම අඹවුටට ගොස් අඹවු දෙමළා හා සටන් කොට සාරමසකින් අඹවුදෙමළා සාධා ඒ නුවරින් නික්ම මහාසේනාව පිරිවරා මහත්බලැති සත්බැකෝට්ටය වට කොට ගෙණ සත්බැ දෙමළන් ඇතුළු වූ බොහෝ දෙමළ සේනාව එකදු ම සාධා දුටුගැමුණුරජ සේනාවට රත් ප්‍රසාද දී සේනාව සිත් ගෙණ එසින් නික්ම අනුරොධට ගොස් මහානුණ්ඩ නම් දෙමළා හා සටන් කොට ඒ දෙමළා මරා දෙණගම් ගොස් ගවර නම් දෙමළා සාධා එසින් නික්ම කෑබාලාතු පිටට පැන තැගී මහාබල සේනාව පිරිවරා කෙළිමින් සෙමින් භාලකෝල් නම් නුවරට ගොස් ඒ නුවර වසන මහානිසා නම් දෙමළා හා සටන් කොට ඒ දෙමළා සාධා එසින් නික්ම පොල්වත්තේ නාලිය නම් දෙමළා සාධා දිසාගයගල්ලට ගොස් දිසාගය නම් දෙමළා සාධා එසින් නික්ම කාසානොට වසන කිසිද්විසින නම් දෙමළා හා සටන් කොට ඒ දෙමළා සාරමසකින් සාධා එසින් නික්ම වෙසි නම් නුවර වෙසි නම් දෙමළා සාධා භානානි† නම් ගම භානානි නම් දෙමළා ද වෙසින නම් ගම වෙසින නම් දෙමළා ද ගාමණි නම් ගම ගාමණි නම් දෙමළා ද කුඹ නම් ගම කුඹ නම් දෙමළා ද නාදින නම් ගම නාදින නම් දෙමළා ද බානුනි නම් ගම බානුනි නම් දෙමළා ද නමුන්න නම් ගම නමුන්න නම් දෙමළා ද දෙමළු දෙමළන් හා සටන් කොට බොහෝ දෙමළන් ද මරා එසින් නික්ම දමුන්නරුසේ දෙමළා හා සටන් කරණ වේලෙහි

† අනුරාහෙබ ‡ භල්කොළ, මහාකෝල †† පාරනඩ

ද්වෛවික්-එළාර සුද්ධිය.

(150 පිට බලනු)

සිය සේනාව ය සතුරු සේනාව ය' සි වෙනසක් නැති ව එක සැර
හුම් හෙයින් එ දවස් දුටුගැමුණුරජ තමාගේ සේනාව ඔවුනොවුන්
තෝරා ගත නො හි මරනි"යි යනු අසා ඒ සටන්බිම දී ඉවසේ වූ
සත්‍යක්‍රියාවක් කෙළේ ය. ඒ කෙසේ ද? යන්න:-

“මම කිසිකලෙක්කින් මම රාජ්‍යසුවයක් පිණිස සටන්
කරන්නෙමි නො වෙමි. සමාන්තමුදුරජානන් වහන්සේගේ
පස්වාදහසක් වුළුලෙහි පවත්නා ශාසනය පිහිටුවන පිණි
සය සි යන මනදෙලෙක් හැමවෙලෙහි ම ඇත් නම් ඒ සත්‍ය
ක්‍රියායෙන් මේ මාගේ සේනාව හන්පිළි ද පලන් 'ආරණ ද ගත්
එලකායුධ ද යන මේ සියල්ල හිනි ගෙන දිලියේ ව සි, දෙමළන්ට
ඒ සැරියේ නො වේව" යි සත්‍යක්‍රියා කෙළේ ය. එසැල්හි ඒ
රජුගේ සත්‍යක්‍රියාව එපරිද්දෙන් ම වී ය. ඒ සැරියේ ඒ නුවර සාධා
සේනාවට රන්ප්‍රසාද දී දුටුගැමුණුරජ දශමහායෝධයන්
ඇතුළු වූ මහසෙනග පිරිවරා ගඟනැතිරයෙහි පටන් දෙමළ
කඳවුරු තාක් පැහැර විජිතපුරයට තික්මුනේ ය.

ඉක්බිති බුන් බුන් නුවර ගලවුනු දෙමළ අවුත් මහබලාහි
විජිතපුරයෙහි රැස් වූහ. එසමයෙහි දුටුගැමුණුරජ විජිතපුරය
සම්පයෙහි කඳවුරු බැඳ ඒ පුරය ගන්නා කැමති ව දශමහා
යෝධයන්ගේ බල විමසනු පිණිස, දක්නට එන නාඤ්ඡිනු නම්
යෝධයා ඉදිරියට, තමන්ගේ කඩොලැතුරු පොවා කිපෙන්නට
සුදුසු බස් බැණ නියමට ගල් ගසා ඔවුරසින්නම් සොල්වා ඇතු
මෙහෙයවා ලී ය. * එකෙණෙහි කඩොලැත් මුහුදුදියකද දවා
ගෙන වඩබාමුවෙන් පිටින් ව ගිය අවිවියේ ගිනිකඳක් සේ මහ
පොළොව යදෙ කිනි ගසා ලු ලෝහලියක් සේ අනුරාව දෙවමින්
ගිගුරු හඬින් ලොව නානාවමින් කෝපයෙන් පය ඇද ලු
කෙණෙහි මකුළු හුයක් කඩන්නා සේ බැඳ ලු යදම සුණු විසුණු
කෙරෙමින් නෙළුදුලියක් උපුටා ගන්නා සේ බැඳ ලු නඹය පෙරළී
සිට ඇත තුනු කෙරෙමින් සිටි ඇත්හළු පැහැර බුලි කෙරෙමින්
බිඳි නඹය හකුළුවා දළඟ්සේ නබාගෙන නමාගේ සේයට
ඇත ලු ඇත්මෙන් ම පොළොව දූදුරු කෙරෙමින් දිව ලුහුබඳවා
පලාසු මිනි දළග අවුණුවා නහමින් ලෙහෙයෙන් රැඳී ගිය මුහුණින්
ලෙහෙයෙන් රැඳී ගිය දළින් ගෙරින් මිවුන් ලුහුබඳවා ඇත පළමින්
ඔවුන් අතුණුබහනින් බැලුබැලුවන් ඇස් පියවමින් කොපයෙන්
සොඬ කට ලා ගිස සලසලා ගුගුරමින් මෙලෙසින් අවුත්
විවියට වන.

* බුන්හරණයේ කාලාගිරි දමනයෙන් හත් පාඩ මෙතැන පටන් පෙනෙ.

එවේලෙහි නාඤ්ඡිත්‍ර නම් යොධියා ඇතු කෙරෙහි කළ හසින් සේනාව ඒ ඒ අත දිවන්නවුන් දැක මෙසේ සිති ය: “මේ කඩොලාත් ජද්දනකුලයෙහි උපන් හෙයින් කාලාවකආචාරයෙන් ඇත්තලයෙන් සියක් කෙළක් ඇතුන්ට බල ධරන්නේ ය. එසේවූ ඇතු දැක ගිසකේ පිට හෙළා දිවීම මා සේ වූ යොධියන්ට තරම් නො වෙයි අද ඇත්තරජ තට කියවි දකිමි” යි වමන හකුළුවා ගෙන දකුණකින් අත් පොළා මහත් කොට බැණ නැගී දිවගෙන ආ ඇතු සොඩි හයා කර පිට නබා දැකින් දෙදළ තරසේ ගෙන උන් කුටුකයෙන් ගිලවාපී ය. එවේලෙහි දුටුගැමුණුරජ මහත් සනෙතාම වී ය. මහාසේනාව ද “නාඤ්ඡිත්‍රයන්ගේ පුරුෂබලපරාක්‍රමය ඉතා ආශ්වාසී නියා ය” යි සනෙතාම වෙමින් මහත් කොලාහල පැවැත්වූහ. දුටුගැමුණුරජුරුවෝ නාඤ්ඡිත්‍රයන්ගේ බල විමසා විජිතපුරසටත් සැක නැතැ යි සේනාව සනෙතාමසනෙතා කොට මෙහෙයූහ.

ඉක්බිති දකුණුවාසල යොධියන් හා දෙමළන් හා සටන් වී ය. නැගෙනහිර වාසල චේඵසුමන නම් යොධියා අසු පිටට පැන නැගී බොහෝ දෙමළන් මැරී ය. එවේලෙහි දෙමළ චේඵසුමන නම් යොධියා කෙරෙහි හසින් ආයුධ හෙළා ඇතුළු නුවරට වැද වාසල හෙළා ඉදි ඇර අවිටාලවලට පැන නැගී උන්නාහ. ඉක්බිති ගැමුණුරජ යොධියන්ට සමමන කරන්නේ කඩොලාතු ද නාඤ්ඡිත්‍රයන් ද සුරනිමලයන් ද යන මේ තුන්දෙනා දකුණු වාසල සටනට යවා මහාසෝණ නම් යොධියා ද ගොඨසිම්බර නම් යොධියා ද ථේරපුත්තාහය නම් යොධියා ද යන මේ තුන් දෙනා ඉතිරි වාසල්වල සටනට නියම කෙළේ ය. ඒ විජිතපුරය කෙසේ ද? යත්:-

අගළ තුණකින් යුක්ත ය. දැඩි වූ උසින් අටළොස් රියන් ලෝ පවුරෙන් හා පළල් වාසලින් ද යදෙරින් ද යුක්ත ය. එවේලෙහි කඩොලාත් දිවගෙන ගොස් පෙරවා දෙදණ බිම් ඔබා ගෙන සිට පවුරේ උළු බිඳ යදෙර බිඳින්නට ගියේ ය. එවේලෙහි උඩ සිටි දෙමළ අනෙකප්‍රකාර ආයුධ ඇතුට ගැසූහ. එසේ ද නො වැළක බිඳිනුට රත් කරපු යවට දැමූහ. නැවත කකියවාපු මලකඩ ද ඇතු පිටතැමූහ. එවේලෙහි කඩොලාත් වෙදනාවෙන් පිහින වූයේ මහහසින් හබා දිය අගළට ගොස් ගැලිති. එවේලෙහි එසේ දියෙහි ගැලුනු ඇතු දැක ගොඨසිම්බර නම් යොධියා ඇතු ඇළ

යට ගොස් “මෙ තෙක් ද නා බොන රා සේ නො වෙයි. මේ දෙමළ වාසල බිදීම බැරි දෙයකැ යි නො සිට තවත් ගොස් යදෙර බිදුව”යි කී ය. එබස් ගැසූ ඇත් හටගත් අබීමන් ඇති ව කුඤ්චනාද කොට දියෙන් ගොළු කැහි සිටියේ ය. ඉක්බිති ඇත්වෙදනු ඇතු පිට ඇලුනු මලකඩ සෝධා බෙහෙත් ගැල්වූහ.

ගැමුණුරජ ඇතු පටට පැන නැගී අතින් කුඹ පිරිමැද “මා උපන් දවස් මාගේ පිණිත් උපන් ඇත්රජ, මේ සියලු ලක්දිව රජය නොපට දෙමි”යි මෙසේ මිසුරු නෙපුල් කියා ඇතු සතුටු කොට තමන් මේ නිමවන්ට තුබූ උතුම් රාජභෝජනයෙන් ඇතු කවා පිට වණය සඵවෙන් වසා රි පිට මිසම් සියක් පට ඇතු ට රි මත් තෙහි තෙලිසම් බැද දෙර බිදනට සැලසී. / එවෙලෙහි ඒ ඇත් රජ සෙණහඬ මෙන් ගර්ජනා කොට ඇතුඑනුවර දෙමළන් බිය ගන්වමින් දිවගෙණ ගොස් දළින් යදෙර ඇන බිදපි ය. එවෙලෙහි එලිපත දෙර හා දෙරබාව හා ඇතුපිට උතුලක් සේ ඇතු යට කොට ගෙණ හෙත්තා දුටු මහබලැහි නැඳිමිත්‍ර නම් යොධයා “මාගේ රජුපුරුවන්ගේ රාජවාහන ඇතු නට හොත් අලාභ ය” යි තමාගේ උරයෙන් පැහැර ඉස්බක් පමණ තැන් දමාපි ය. කඩොලැත් තමාගේ දෙදළ ගෙණ බිම කෙළින් හිඳවාපු වෙරය එදවස් ගැරපි ය.

එවෙලෙහි කඩොලැත් තමා පිටට නැගෙනු පිණිස නැඳිමිත්‍ර යන් මුහුණ බැලී ය. එවිට. නැඳිමිත්‍රයොධයා ‘තා තිරිසනා කළ මගින් මම කුමට වදිමි දැ?’ යි කියා උසින් අටලොස්පියන් ලෝ පවුර උරබාහුවෙන් පැහැර අට ඉස්බක් පමණ තැන් පවුර කඩා හෙළා සුරනිමල නම් යොධයන් මුහුණ බැලී ය. එසඳ සුර නිමල නම් යොධයානෝ ද, ථේරපුත්තාහය නම් යොධයානෝ ද, චේළසුමන නම් යොධයානෝ ද, හරණ නම් යොධයානෝ ද, බඤ්ජදෙව නම් යොධයානෝ ද, පුස්සදෙව නම් යොධයානෝ ද, මහාසොණ නම් යොධයානෝ ද, ගොඩසීම්බර නම් යොධයා නෝ ද, ලහියවසන නම් යොධයානෝ ද යන මේ කී දහමහා යොධයෝ එකකු වත් කහින් එකෙක් නො වැද වෙන වෙන ම අට ඉස්බක් අට ඉස්බක් පමණ තැන් එකිඑකී දෙනා බිඳ වත්හ. එවෙලෙහි කඩොලැත් ගැල්සකක් ගෙණ දෙමළන් මැරී ය. නැඳිමිත්‍ර ගැලැත්තක් අන ලා ගෙණ නැළී ය. ගොඩසීම්බර නම් යොධයා පොල්ගසක් කඩා ගෙණ නැළී ය. සුරනිමල නම් යොධයා උතුම් කඩුවක් ගෙණ කෙටී ය. මහාසොණ නම් යොධයා තල් ගසක් කඩා ගෙණ නැළී ය. ථේරපුත්තාහය නම් යොධයා යහදුවක් ගෙණ නැළී ය. එසේ හෙයින් කියනලදි:—

“හැපි ගහෙකා රථවකකං මිහෙනා සකටපසුදරං,
නාලිකෙරහරං ගොඳො නිමමලො බහමුහනමං.
නාලරුකඩං මහාසොණො ථෙරපුහො මහාගදං,
විසුං විසුං විවිහනා දමිලෙ නන් වුණුණුයුං” යි.

මෙසේ විජ්ඣාපුරය සාරමසකින් සාධා එහි උන් බොහෝ දෙමළන් මරා එසින් නික්ම ‘ගිවිනිල්නුවර ගණුමහ’යි සැරසී ගිවිනිල්නුවරට ගොස් වැද ගිවිනිල්දෙමළා මරා එසින් නික්ම මානෙල් නුවරට ගොස් මානෙල් දෙමළා හා සටන් කොට සාර මසකින් ඒ දෙමළා සාධා, එසින් නික්ම දුටුගැමුණුරජ සේනාවට රත්ප්‍රසාද දී පන්සියයක් රහතුන් වහන්සේ වැද පුදා මහාසේනාව පිරිවරා කඩොලැතු පිටට පැන නැගී එළිල්ලන්කඩ පැන අනුරාධ පුරයට සටනට නික්මෙන්නේ මහ කෙළිමින් සෙමෙන් ගොස් කසාගල්බඩ කඳවුරු බැඳ එනැගි වැටක් බඳවා සේනාව හ, සමග මහත් වූ පෙරහරින් පොසොන්මස දියකෙළියට පටන් ගත. එසමයෙහි එළාරරජ දුටුගැමුණුරජ්ජුරුවන් ආ බව අසා නමුගේ අමාත්‍යයන් හා කථා කරන්නේ “කිමක් ද, අමාත්‍ය යෙහි, තොප වැනි මනත්‍රිවරුන් ඇත්තේ මෙසේ වූ තැනට වේ ද? දුටුගැමුණුරජ මියුතුණේ පටන් සියලු දෙමළ කඳවුරු තාක් පැහැර දැන් අප උන් නුවර ගණුමහ යි සැරසී කසාගල් නම් තැන කඳවුරු බැඳ උන්නේ ය. ඒ රජු හා සමග කෙසේ සටන් කරමෝ ද?” යි අමාත්‍යයන් විමාළේ ය.

එබස් ඇසූ අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මෙ ලොව නුවණින් පරික්ෂා කොට කළ මනා සියලු කටයුත්තෙක් ඇත් නම්, එහි කෙළ පැමිණ සිටිනා අප වැනි අමාත්‍යයන් විසින් පිරිවරණලද නුඹවහන්සේ විසින් කිසි සැකයක් නො කොට සෙට දවස් සටන් කළ මැනවැ” යි කියන කලෝ ය. එබස් ඇසූ එළාර රජ්ජුරුවෝ දිශජන්තු නම් යොධයා ඇතුළු වූ විසිමහායොධයන් ප්‍රධාන කොට ඇති මහත් වූ දෙමළසේනාව රුවන් ප්‍රසාද දීමෙන් සිත් ගෙන දුටුගැමුණු රජ්ජුරුවන්ට කියා යවන්නෝ “සටනට ඇමිත් ඔහන ඉඳ කරන්නේ කිම ද? වහා සටනට අව මැනවැ” යි පත් යැවූහ. එබස් ඇසූ දුටුගැමුණු රජ්ජුරුවෝ “කියා එවුව මනා ද? අපි එමින් සිටියමිහ. සෙට දවස සටනට සැරසී සිටිය මැනවැ” යි

පත් යවා, නැඟිමිනු නම් යොධයානන් ආදි වූ තමන්ගේ දශමහා යොධයන් ලගට කැඳවා කියන්නාහු 'මෙහෙක් දවස් කළ සටන් සේ නො වෙයි. දෙමළ තෙතිස්කඳවුරට තායක වූ විසිමහා යොධයන් විසින් පිරිවරණ ලද මාරයේනාව වැනි මහායේනාවන් යුක්ත වූ එළාර රජ්ජුරුවන් හා කෙසේ සෙට දවස් සටන් කරමෝ ද?' යි විමාළග. එබස් ඇසූ දශමහායෝධයෝ කියන්නාහු "දෙව යන් වහන්ස, එක එළාරරජුගේ සේනාව තබා මුළු දඬදිව්වැසි සියලු සේනාව ඇවිදිනුන් අප දසදෙනා ජය ගත නො ගෙනි. සැක නො සිතා වදාළ මැනවැ" යි කීහ. එබස් අසා දුටු ගැමුණු රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව සේනාවට ප්‍රසාද දී සන්නායසන්නාය ව සටනට නික්මුණාහ.

එළාරරජ දුටු ගැමුණු රජු ආ බැව් අසා දෙවනදවස් සන්නාය සන්නාය වූයේ මහාපව්න නම් ඇතු පිටට පැන නැගී දෙමළ මහා සේනාව පිරිවරා අවුත් වන. එවේලෙහි දුටු ගැමුණු රජ මැතිගන් විහාරමහාදේවින් හා මන්ත්‍රණය කොට දිශ්පත්තු නම් යොධයා පිණිස මැතිගන්ගේ උපදෙශයෙන් දෙතිස් බලකොටුවක් කරවා ධවලවිජිත්‍ර නංවා සමානරණයෙන් සැරහී සිටි කිහිපහරින් කළ රජ රු දෙතිසක් කරවා සිටුවා දෙතිස්වන මහබලකොටුවෙහි රජතෙමේ සිට ගත. ඉක්බිති දේසෙනහ සටන් කරමින් සිටිය දී එළාරරජුගේ දිශ්පත්තු නම් යොධයා කඩුපලහ ගෙන බිමින් අටළොස් රියනක් අහසට පැන නැගී රජරු පොලු ගසා පළමුවන බලකොටුව හා සෙසු බලකොටු ද බිඳ ගැමුණු රජ සිටි බල කොටුවට නික්මින.

එවේලෙහි රජ්ජුරුවන් සම්පයට යන දිශ්පත්තු නම් යොධයා දුටු සුරනිමලයොධයා තමාගේ නම් කියා "මා සිටිය දී ඔබ කොසි යෙහි ද? නිව්ට දෙමළ" යි හබ ගැසී ය. එවේලෙහි ඔහු බිණු බස් ඇසූ දිශ්පත්තු නම් යොධයා 'දෙපළ කොට ගසා මොහු මරා රජු පසු ව මරමි' යි කිපී අහසට පැන නැගී තමාගේ හිස මුදුනට බස්නනු දැක සුරනිමලයොධයා තමා අත තුළ පලහ මිටින් ගෙන ඉස වසා සිටියේ ය. දිශ්පත්තු නම් යොධයා ද ඉස වස

සිටි පලහ හා මොහු හා එක් කොට ගසම් සිතා පලහට ගැසී ය. එකෙනෙහි සුරනිමල නම් යෝධයා පලහ අතින් ඇර කඩුපහර ආස යවාපි ය. දිශජන්තුවා පලහ හා බිම වැටින. සුරනිමල යෝධයා බිම හුනුවනු නැගී නො සිටිය දී කඩුවෙන් දෙපළු කොට ගැසී ය. පුස්සදෙව නම් යෝධයා එකෙනෙහි සෙණ ගසන කලක් මෙන් සක පිබිපි ය. එකෙනෙහි දෙමළ උන්මත්බවට පැමිණියන් මෙන් වූහ.

ඉක්බිති දෙමළසේනාව ද බිඳුනාහු ය. එළාරරජ “දිශ ජන්තුවා හුනුකල කුමන සටන් ද?” සි බිඳී පලා ගියේ ය. එදවස් බොහෝ වූ අපමණ දෙමළන් මැරූ ය. මෙසේ මැරූ දෙමළන්ගේ ලේ මොහොල ගෙණ වැව දියට වැද ඒ වැව දිය ලෙහෙයෙන් කැලති ගියේ ය. එසේ හෙයින් එතැන් පටන් ඒ වැව කලතා නම් වැව යයි ප්‍රසිද්ධ වී ය. දුටුගැමුණු රජ “මා මුත් සෙසු කෙනෙක් එළාරරජු නො මරව” සි ඒ යුධභූමියෙහි බෙර ලවා සන්නාහසන්නාහ ව සන්නාහසන්නාහ වූ කඩොලැතු පිටට පැන නැගී බිඳී දුවන එළාරරජු ලුහුබදවා දිව ගොස් අනුරාධපුර දකුණු වාසල්දෙරට ආ ය. එහි දී රජදරුවන් දෙදෙනාගේ සටන් වී ය. ඒ දෙදෙනා සටන් කළ පරිදි කෙසේ ද? යන්:-

එළාරරජ ‘තෝමරය දමා මරම්’ සිතා තෝමරය දැමී ය. දුටු ගැමුණු රජ එළාරරජු දැමූ තෝමරය වළහාපි ය. එකෙනෙහි එළාරරජු නැගී පමින නම් ඇත්හු ගැමුණු රජ තමාගේ කඩොලැක්හු ලවා දළින් දළ අන්වා එළාරරජුගට තෝමරය දැමී ය. එය රජු ලෙහි ඇති පිටින් කැපී ය. එවෙලෙහි ඇතු හා සමග ඒ රජ එතැන්හි ම හින. ඉක්බිති දිනනලද සංග්‍රාම ඇති දුටු ගැමුණු මහරජ වතුරංගිණි සේනාව සහිත වූයේ ලබ්බාච්ඡය එකාහපත්‍ර කොට දෙදෙව්ලොව දෙවතාවන් පිරුවැරූ සක්දෙව් රජු මෙන් මහපෙරහරින් අනුරාධපුරයට වත්හ.

ඉක්බිති දුටුගැමුණු රජු රුවෝ නුවර බෙර ලවා නුවරට ගාත් පසින් සතරගම්වක් පමණ තැන මිනිසුන් රැස් කොට එළාරරජු ගේ මෘතගරීරයට මහත් වූ පූජාසත්කාර කරවා රන්සිව්ගෙයකින් ගෙණ ගොස් දවා සොහොන් හස් කරවූහ. ඒ රජු දැමූ තැන ඔහු තමින් එළාර නම් දහබක් කරවා “මා ඇතුළු වූ එන දවස රජ

දරු ආදි වූ දෙනා ඇතුත් අසුන් ඉදෙලි දෙලිකුණම් නැගී මෙ තැනින් නො ගිය මැනව. බෙර ආදීන් නො ගැස්වුව මැනවැ”යි පෙළහර නබවා ශිලාලෙඛන හිසුවහ මෙසේ දුටුගැමුණු රජ දෙකීස් දෙමළ කඳවුරක් පැහැර ලබ්‍යාචිපය එකවැන්න කෙළේ ය. යම් දව සෙක දුටුගැමුණු රජ විජිතපුරය පහළේ ද, එදවස ම දිශ්වනතු යෝධයා එළාර රජු සම්පයට ගොස් නමැගේ බැන හල්ලුක නම් යොධයාගේ බල රජ්ජුරුවන්ට කියා ඔහු එක පරිද්දෙන් දඹදිවට පත් යැවී ය. එපවත් ඇසු හල්ලුකයා ද එළාර රජ්ජුරුවන් දුටු සත් වැනි දවස් සැටදහසක් යොධයන් පිරිවරා පහවු තැනි මාවටු තොටට අවුත් බැස එළාර රජ්ජුරුවන් මලබැව් අසා ලජ්ජායෙන් “නැවත උට නො යම් යි, සවන් කෙරෙමි”යි මාවටුතොටින් කික්ම කොලම්බාලක නම් ගම පබවිටි බැඳ උන්නේ ය.

දුටුගැමුණු මහරජ ද හල්ලුකයා ආ බව අසා සන්නාහසන්නාඩ ව කබොලැනු පිටට පැන නැගී දශමහායොධයන් පිරිවරා ගෙන මහත් වූ පෙරහරින් නික්මුනේ ය. පුස්සදෙව නම් යොධයා ද පසුබාසුබ සන්නාඩ වූයේ ගැමුණු රජ නැගී ඇතුගේ පස්විමා සනායෙහි හුන්නේ ය. හල්ලුක නම් මහායොධයා ද සන්නාහ සන්නාඩ ව ඇතු පිට හුන් ගැමුණු රජ අභිමුඛයට අවුත් වන. එදවස් ද කබොලැන් ඔහුගේ වේගය මද වනු පිණිස සෙමෙන් සෙමෙන් පසු බැස ගෙයි. ගැමුණු සේනාව ද ඇතු හා සමග පසු පස්සෙන් බටහ. එවේලෙහි ගැමුණු රජ පුස්සදෙව නම් යොධයා නන්ට මෙසේ කී ය. කෙසේ ද? යත්:-

“මේ ඇත්තර පෙර අටවිසි මහසටනක් කරණ කල පසු නො බට. දැන් හල්ලුකයාගේ සටනට කුමක් පිණිස පසු බසි ද?”යි විමාළේ ය. පුස්සදෙව නම් යොධයා රජ්ජුරුවන්ට මෙසේ කී ය:- “දෙවයන් වහන්ස, ජය අපට ම ය. මේ ඇත්තර ජයබිමක් සොයා ගෙයි. පසුපස්සෙන් බැස ජය බිමට පැමිණි කල එතැන්හි සිටිනේ ය”යි දැන්වී ය. ඉක්බිති කබොලැන් පසුපස්සෙන් බැස අනුරාධපුරය සම්පයෙහි මහාවිහාරසීමාඅනායෙහි සිට ගත. එවේලෙහි හල්ලුකයා ද ගැමුණු රජු අභිමුඛයට අවුත් “මසිලනු වන්† මැරු මේ රජු මුඛයට ම විදිමි”යි නිය හිසුවාගෙන බැණ නැගේ ය. ගැමුණු රජ කවුනලයෙන් මුඛය පියාගෙන “කීමෙන් ද? නිවට දෙමළැ”යි කියා බැණ නැගේ ය. “රජුගේ මුඛයට ම

විදීම"යි හල්ලකයා හිසක් ඇර පිය. ඒ හිස ද ගොත් කඩු පිට වැද ගෙන බිම වැටී තින. එවෙලෙහි රජපුරවෝ කට පුරා හුන් ලාරඝය බිමට දමූය ඒ දුටු හල්ලකයා ද "දුටුගැමුණුරජ මුඛයට ම තර කොට විද්දෙමි"යි සොම්බසින් ඔල්වරනව පැවැත් විය එවෙලෙහි රජපුරවන්ට පශ්චිමාසනාසයෙහි සිටි පුස්සදෙව නම් යොධයානෝ රජපුරවන් පැලඳි කුණ්ඩලානරණය පැහැර දුන්න ඇද ගෙන හල්ලකයාගේ මුඛයෙහි සැරයක් විද්දහ. එවෙලෙහි විත් කා රජපුරවන්ට පය ලා ගෙන නවුන් දෑක නැවත සැරයක් විද රජපුරවන් දසාවට හිස ලවා ගෙළිය.

එදවස් ලබනලද ජය ඇති දුටුගැමුණු මහරජ නුවරට අවුත් වන. ඉක්බිති පුස්සදෙව නම් යොධයා රජපුරවන්ගේ කුණ්ඩලානරණය පැහැර නමා සැරය විදි වරදට නමාගේ කන්වැලින් ලේ ගෙන ඇර, "සාමිනි, නුබවන්සේගේ කුණ්ඩලානරණය පැහැර මා සැරය විදි වරදට මේ දඩුවම"යි රජපුරවන් දැක්වීය. එවෙලෙහි රජපුරවෝ "මාගේ සතුරන් සාධන පිණිස කළ දෙයින් තොපට වරද නැතැ"යි ඒ විදි හිස ගෙන්වා ගෙන හිස කෙළින් සිටුවා හිපහිලිය වසා මසුරන් ගොඩක් පුස්සදෙවයන්ට දෙමි.

මෙසේ මේ ලබනාමිපය සතුරන් සාධා එකතපත් කොට රජපුරවෝ දශමහායෝධයන්ට හිමි පමණ රන්රුවන් තනතුරු දෙමි. එසේ තනතුරු දෙන වෙලෙහි ඵෙරපුත්තාභය නම් යෝධයානෝ තමන්ට දෙන තනතුරු නොගත්තාහ. 'කුමක් පිණිස නොගණු ද?'යි රජපුරවන් විසින් විචාරණ ලද්දහ 'දෙවයන් වහන්ස, තව සතුරෝ ඇතැ'යි කීහ. එබස් ඇසු රජපුරවෝ "දැන් සිංහලය මට එකරජ්‍ය වුව, කුමන සතුරු කෙනෙක් ද?"යි විමාලාහ. මෙලෙස විමාල රජපුරවන්ට ඵෙර පුත්තාභය නම් යොධයානෝ "දෙවයන් වහන්ස, කිසිකලෙකන් කෙලක් නැමැති සතුරු ජය ගත නොහැක්ක. එසේ හෙයින් කෙලස් නැමැති සතුරු හා යුධයට යෙමි"යි කීහ. එබස් ඇසු රජපුරවෝ තුන්වරක ම වලකා නොගිවින්නා හෙයින් "යහපත, වැලි, මහණ වෙව"යි අවසර දුන්හ. රජපුරවන් විසින් දෙනලද අවසර ඇති ඵෙරපුත්තාභය නම් යොධයානෝ මහණ ව විදහිනා වඩා සිටිපිළිසිඟියාපත් රහත් ව පන්සියයක් රහතන් විසින් පිරවරණලද වරුගුණදනවිවෙහි ගුන්හල නම් ගම අඤ්ඤාලිපමු නම් විහාරයෙහි වැඩ වසනසේක.

ඉක්බිති දුටුගැමුණු මහරජ මාළිගාවෙහි විසිතුරු කෙට සර
හන ලද ශ්‍රී සහන්මසකයෙහි සැතපි දිව්‍යසම්පත් හා සමාන
සම්පත් සදහන් කෙට 'හිය ජාතියෙහි කළ සුවර්ත පින්කමින්
මේ සා මහත් සම්පත්තියට පැමිණියෙමි'යි සතුවු ව නැවත මැරු
අටළොස් කලඤ්ඤාත් දෙමළුන් සදහන් කොට මහත් වූ දෙමින්
ඉපිදවී ය. එවේලෙහි ප්‍රචණ්ඩවර්ත වැඩහුන් එක් රහත් කෙත
කුත් වහන්සේ රජුපුරවත් සිතු සිත තමන් වහන්සේගේ
නුවණින් දැන වදා රජුපුරවත් අස්වසනු පිණිස රහතන්
වහන්සේ අටනමක් එවා වදාළසේක. ඒ අටදෙනා වහන්සේ ද
අවුත් තමන් වහන්සේ වැඩි නිය ව රජුපුරවත්ට කියා යවා මාළි
ගාවට නැගි වදාළසේක එවේලෙහි රජුපුරවෝ තෙරුන් වහන්සේ
වැද අසුන් පණවා වඩාහිදවා "වැඩි කාරණ කිම ද?"යි විවාලන.

තෙරුන් වහන්සේ ද තමන් වහන්සේ වැඩි කාරණ වදාරණ
සේක "මහරජ, තොප විසින් මැරු අටළොස් කලඤ්ඤාත් දෙම
ළුන්ගෙන් ස්වභිමොක්‍ෂ දෙකට අනාරායක් මේ ජෙ හොසි යනු
වෙන් සිතු සැකය හරණට ආමි"යි වදාළසේක. එබස් ඇසු
රජුපුරවෝ "එසේ ය, ස්වාමීනි, අටළොස් කලඤ්ඤාත් පමණ දෙම
ළුන් මරා මේ සා සුඛයක් කරණ ගැත්තවුන් විසින් බොහෝ පවි
රය කරණ ලදී.† මේ අකුසලකම්යෙන් ස්වභිමොක්‍ෂ දෙකට
බාධා ඇද්දේ හෝ නැද්දේ හෝ"යි යන මේ සැකය පසිද වදාළ
යහපතැ"යි කීහ. එබස් ඇසු තෙරුන් වහන්සේ ද "මහරජ, මේ
නිසා තොපට ස්වභිමොක්‍ෂ දෙකට බාධාවක් නොපැණේ"යි
වදාළසේක. "ඇයි, ස්වාමීනි, බාධා නැතැ"යි වදාරන්ට කාරණ
කිම ද? කිසිකි කුණු ලෙහෙහිහි උකුණු ඉකිණි ඇ කුඩා සතුන්
මැරු කල පවා පවි ය"යි යන කල මෙතෙක් මනුෂ්‍යයන් මැරු
පවින් මාගේ ස්වභිමොක්‍ෂ දෙකට බාධා නැතැයි කවර හෙයින්
කියන සේක ද?"යි විවාලේ ය. "මහරජ, තෙයි, එකාසක්‍ෂිස කලා
ලක්‍ෂයක් ඔළුළෙහි පිරු පාරමිතා ඇති කෘතාධිකාර මහත්මයා
තෝ ය අනාගතයෙහි බුදු වන මෙමනුෂ්‍ය සමස්තසම්බුදුරජානන්
වහන්සේට දකුණත්සවු වන්නානු ය. එසේ හෙයින් නොපතේ
සසර විසීම නැති හෙයින් පාපයට අවකාශ නැතැ"යි වදාළසේක

එවේලෙහි තෙරුන් වහන්සේගේ බස් අසා සතුටු ව අස්
වැසුනු රජුපුරවෝ තෙරුන්වහන්සේ වැද යවා අවසර ඉල්වා
ගෙන නැවත ශ්‍රී සහන්මසකයෙහි සැතපි "සමස්ත වහන්සේට දන් නොදී
මම කිසි කලෙක්හි බත් ආදී කිසිවක් අනුභව නොකළ විරිමි.

මානේ මවුපිය දෙදෙන මා බාලකල්හි ම අප දෙබැඳන් දන් නො දී කිසිවක් අනුභව නො කරව හි දිවුරවු ය. සඞ්ඝයා වහන්සේට මා විසින් දන් නො දී කැ දෙයෙක් ඇද්දෝ හෝ නැද්දෝ හෝ?" හි පරික්ෂා කරන්නාහු සඳහන් නැති ව දන් නො දී කැ මලමිරිස් පැස්සක් දක "මා විසින් කෙළේ අපරාධයෙක. එසේ හෙයින් දඬුවම් කළ මැනවැ" හි සිතා රජපුරුවෝ ඔවුහු පලන් සතියක් හියකල මහත් වූ රාජනුභාවයෙන් යුක්ත ව සේයාව පිරිවරා දිය කෙළිනා පිණිස ද නැවත රාජහිමෙකයට පැමිණි රජදරුවන්ගේ වාරිත්‍රය රක්ෂා කරණු පිණිස ද නිසාමැව තහනම් ගියහ. එකල කැටි ව ගෙණ ගිය රන්වලන් ද පිළිසම්බඹම් ආදී වූ ණෙයු වස්තු ද මිනිසුමැටිවිහාරය කරවන තැන තබා දියකෙළියට පටන් ගත්හ.

එවේලෙහි රජපුරුවන් හා කැටි ව ගිය රාජපුරුෂයෝ මිනිසු මැටිදහබ බඳිනා ස්ථානයෙහි රජපුරුවන්ගේ බාහු සහිත ජය කොන්නය ඉදුරා කෙළින් සිටුවූ ය. ගැඹුණුරජපුරුවෝ පුරක තන් හා සමග දිවාහාගය මුළුල්ලෙහි දිය කෙළ සවස්වේලෙහි "නුව රව යම්හ හි; බාහු පිහිටවූ රුවන්කොන්නය ඉදිරි කොට තික් මෙව" හි කීහ. එබස් ඇසු රාජපුරුෂයෝ "ජයකොන්නය ගණුම්හ"හි ගොස් ගන්නා තබා තුඩු තැනින් සොලොවාලිය නුහු නුවෝ ය. ඒ ආචාර්යය දක රජපුරුවන් ඇතුළු වූ සේනාව සුව දිත් මලින් ඒ බාහුන් වහන්සේ සහිත ජය කොන්නය පූජා කළහ. නැවත දුටුගැමුණුරජපුරු වෝ සතුටු සිත් ඇති ව හාත්පසින් එතැන්හි රැකවල් ලවා නුවරට ගොස් අවුත් ජයකොන්නය වසා දහබක් බඳවා මහත් වූ විහාරයක් කරවූහ. ඒ විහාරය කරවන රජපුරුවෝ තුන් අවුරුද්දකින් කරවා තිම කරවූහ.

නැවත මේ දුටුගැමුණුමහරජ විහාර පූජා පිණිස මහා සඞ්ඝයා වහන්සේ රැස් කරවී ය. කොපමණෙක් දෙනා රැස් වූ සේක් ද? යත්:— හිඤ්ඤාන් වහන්සේගෙන් ලක්ෂයක් දෙනා වහන්සේ රැස් වූ සේක. හිඤ්ඤාණීන් වහන්සේ ගෙන් අනුදහසක් රැස් වූ සේක. එසමයෙහි මහාසඞ්ඝයා වහන්සේ දක සතුටු වූ රජ පුරුවෝ වැද එකත්පස් ව සිට මෙසේ දැන්වූහ. කෙසේ ද? යත්:— "සාමිනි, සඳහන් නැති ව සඞ්ඝයා වහන්සේට නො දී මලමිරිස් පැස්සක් කැමි. ඒ පිණිස මට මේ දඬුවම් වෙයි දහබ සහිත මේ මිනිසුමැටිවිහාරය කරවිමි. ගැත්තවුට පින් පිණිස පිළිගෙණ වදුල මැනවැ"හි දන්වා දහබ සහිත විහාරය දන් දී අත සාන්

වක්කොට සබ්බසා වහන්සේට විහාරය පිළිගැන්වූහ. ඒ මිනිසුවාට විහාරය වට කොට සබ්බසා වහන්සේ වැඩ ඉඳිනා පිණිස මහත් මඩුවක් ලැබූ ය. ඒ මඩුවේ පලය අබාවැවේ දිගපිට දක්වා සිටියේ ය. සෙසු අවසානයේ කියනු ම කිමි ද? එසේ ලවනලද මඩුවෙහි ලක්ෂයක් පමණ හිඤ්ඤත් වහන්සේ ද අනුදහසක් පමණ හිඤ්ඤාණීත් වහන්සේ ද වඩා හිදුවා අත පැත් වක්කොට හිඤ්ඤත් වහන්සේට මහදන් දී සිටුරු ආදී සියලු පිරිසාර දන් දුන්න. එහි වැඩිමහලු සබ්බසාමිරියන් වහන්සේ ලත් පිරිසාර ලක්ෂයක් වටනේ ය.

මෙසේ සුබසෙහි ද දානසෙහි ද ගෞරවීයී ප්‍රඥ සම්පන්න, රත්තත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ නිමල වූ සිත් ඇති, ලොකශාසන දෙක බැබළුවීමෙහි කරණ ලද මහත් වූ විෂාඪී ඇති කෙළෙහි ගුණ දන්නා වූ ඒ දුටුගැමුණු රජපුරුවන් රත්තත්‍රය පුදනු පිණිස ආදියෙහි දශබ් කරවීමට පටන් ගැන්වීමෙහි පටන් ඒ මිනිසුවාට පූජ අත්ත කොට පරිත්‍යාග කළ අතභී වස්තූන් හැර සෙසු වස්තූන් එකුන්විසි කෙළක්† පමණ වෙහු ය.

නුවණැත්තන් විසින් බිඳෙන සුලු වූ නිශ්සාර වූ ආත්මනාව සෙහි ද වස්තුසෙහි ද කරණ ලද ඇල්මක් ඇත් නම් ඒ දුරු කොට මෙලෝ පරලෝ දෙක සුව විඳිනා පිණිස මේ දුටුගැමුණු මහරජතු මෙන් සියලු කුශලසම්භාරයන් රැස් කොට කෙලවර ජරාමරණ නැති අමා ය සි බුදුන් විසින් වදාරණ ලද නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කට යුතු.

මිනිසුවාට විහාරකථාව නිම.

ඉක්බිති දුටුගැමුණු මහරජපුරුවෝ මෙසේ සිතූහ. කෙසේ ද? යත්:—මිහිදුමහතෙරැන් වහන්සේ මාගේ මුත්තනුවන් දෙවන පැනිස් රජපුරුවන්ට වදාරණසේක් “මහරජ, තොපගේ මුතු බුරු වූ දුටුගැමුණු නම් රජෙක් එක්සියවිසිරියන් රුවන්මැලි නම් දශබ්ක් කරවන්නන් ය. සබ්බසා වහන්සේට පොහෝ කරන් නටි කවමහල් ඇති ලෝවාමහපාය ය යි යන ප්‍රාසාදයත් කරවන් නේ ය” යි (යනු සිතා පරික්ෂා කරන්නන්) රජගෙසි කරඹුවෙක රත්පත ලියවා තුඩු අකුරු දැක කියවූහ. මතු එත දවස එක් සිය සහළිය අවුරාද්දක් ගිය කල කාවන්තිස් නම් රජපුරු කෙත කුන් ගේ පුත් වූ දුඝගාමණ් අභය නම් රජෙක් මේ විහාර දෙක

† එකුන්අනුකෙළක්

කරවන්නේ ය" යි ලියා තුඩු අසුන් අසා සතුටු වූ ඒ දුටුගැමුණු රජ වමන හකුළුවා ගෙන දකුණතින් අත් පොළා මගේ ස්වාදරා දරා වූ මිහිදුමහතෙරුන් වහන්සේ විසින් මම දක්නාලද වෙමි" යි සතුටු ව දෙවැනි දවස් උදෑසන ගෙනෙහි පිරිවර මහමෙවුනා උගහට ගොස් මහාසංඝයා වහන්සේ රැස් කරවා සංඝයා වහන්සේ වැද එකත් පස් ව සිට දෙහොත් මුදුනේ තබා ගෙන මෙසේ දැන්වී ය: — "ස්වාමීනි, මම භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට පොහොගෙයක් දිව්‍ය විමානගත් හා සදාය කොට කරවමි යි. රහතන් වහන්සේ දෙව් ලොවට යවා පෙතිකබෙක මාළිගා සැලැස්මක් අදවා ගෙන්වා ගෙන මට දෙවා වදාළ මැනවැ" යි දැන්වී ය.

ඉක්බිති සංඝයා වහන්සේ රහත් අවදෙනාගෙන් වහන්සේට එපවත් කිසි දෙව්ලොව ගැනුයේක. ඒ අවදෙනා වහන්සේ ද නමිතිසාදෙව්ලොවට ගොස් ගරුණු නම් දිව්‍යස්ත්‍රී ගට්ඨය ජාති රැකි අනුත්තර මිහි ව ඉපිද ගමසිතින් දන් පිසු කුසලින් උපන්න. වූ තුන්ගව්වක් උස රුවන් ඔවුන්ගේ පැලද අවසාලිය ගව්වක් දිග දිව්‍යමත් හැඳ සැට ගැලක් පුරා ලන ආහරණ පැලද නවාමුණක් සුවද විලෙවින් ගල්වා ගෙන සපු තා පතා සිහින්ගෙන්ද දූසමන් දෙසිද්ද සුරි උපුල් පරසා කෝවිල ර මහතෙල් දුනුකේ වැටකේ කරනේ සේවන්ද සොහොනක මරුවා විදුවන මෙ ආදි සුවද මල් ගෙලාලක් ද පැලද සැට දහසක් නමනාවසාන් පිරිවර උත්, අවසාලිය ගව්වක් උස දහසක් රුවන්ගබ්බාගෙන් සැදුම් ලද රුවන් මාළිගාව දක රහතන් වහන්සේ ප්‍රාසාදය දැකීමෙන් පෙතිකබෙක ඇඳ ගෙනවුත් භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට දුන්නේක. සංඝයා වහන්සේ ද ඒ පෙතිකබ රජපුරුවන්ට දෙවා වදාළයේක. රජපුරුවෝ ඒ පෙතිකබ දැක සතුටු ව ඒ ප්‍රාසාදය හා සදාය කොට ලෝවාමහ පාය කරවූ ය. කෙසේ කරවූ ද? යන්න:—

මාළිගාවට පටන් ගත් දවස් ම සතරවාසල අවදහසක් රන් කැබිබී ය. නැමන සතරවාසල දොර දහසක් පිළි සම්බබ්බි ද උක් සකුරු හෙලනිතෙල් මිනෙල් පුරා තුඩු නොතෙක් සිහිදහස් ගණන් සැලවල් ද තැබවී ය. නැමන ඒ දුටුගැමුණු රජපුරුවෝ "යමෙකු මේ ලෝවාමහපායේ මිල නො ගෙන මෙතෙ නො කළ මැනවැ" යි අනුන්ධපුරය බෙර ලවා "යම් කෙනෙක් මිල නො ගෙන ඉදින් මෙතෙ කළෝ වී නම්, උන් කළ මෙතෙ අගය

කරවා ණ ල දෙව්"යි සමඟ කළෝ ය. ඒ ලෝවාමහාපාය එකී එකී දිගින් සියක් සියක් රියන් විය. උසින් සියක් රියන් විය කළමහලකින් සැදුම් ලද; එකී එකී මහලෙක්හි සියක් සියක් ගබඩා ගෙවල් විය. ඒ සියලු ගබඩා ගෙවල් රිදියෙන් ම කරවී ය. එකීඑකී සියලු ගබඩා ම රත්රහුදලින් පරික්ෂා කරවූ ය. ඒ ගබඩා ගෙවල් නොයෙක් විසිතුරු රුවනින් ගෙබියා වූ පබළුමය පදනමින් ද යුක්ත ය. ඒ වෙදිකායෙහි පිහුම් ද සත්රුවනින් කරවූ ය. එසේ ම දහස්ක් ගබඩා අතෙකරත්තයෙන් කරවා සිටුමැදුරුකවුළුව ද රුවනින් ම තිමවා වෙසවුණුරජහුගේ නාමවාහනය අසා ඒ වාහනය අභාර කොට මාළිගාමධ්‍යයේ රුවන්මණිපයක් ද කරවූ ය. ඒ මණිපය ද රුවන්වාහිත් ද සිංහරූපයෙන් ද දෙවතාරූපයෙන් ද යනාදී නොයෙක් රූප යෙන් ගෙබියා වූ භාත්පසින් එලෙන්තා වූ ඇඹුලුපක් සමාන මුතුදලින් ද පරික්ෂා කරවූ ය. ඒ මණිපයෙහි පබළුමය වෙදිකා පෙරකි ලෙස ම කරවූ ය. සත්රුවනින් ම විවිත්‍ර ය මණිපමධ්‍යයෙහි දෘවාණමය බිම ඇද්දලින් ආභයක් ද කරවා පිටාවුවක් ද ඇද්දලින් ම කරවූ ය. හිරුමඩල ද රත්රනින් ම කරවූ ය. එසේ ම රිදියෙන් සදමඩල කරවූ ය. තැවන මුත්තෙන් කරණලද තරුවෙන් ද විවිත්‍ර ය. ඒ ඒ තන්හි සුදුසු ලෙස රත්ත මත පිහුම් ද ප්‍රසාදවන වූ ජාතක ද ඒ අතරතුරෙහි රත්ලිය ද කරවූ ය. එ ම මණිපයෙහි මාගැහි බුබුතුරුණු අතුට සිත්කලු වූ ඇද්දලින් කරවනලද පබළු බඩා ලූ පියතැව ද කරවූ ය. එසේ ම ආසන මත්තේ ද පබළුමය පිහුම් පිහිටුවන ලද්දේ ය. රිදියෙන් කරවනලද දඩු ඇති රුවන්සේසත් ද පිහිටවූ ය. එහි සත් රුවන්මය අටමහල හා අතරතුරෙහි මැණික්මය වූ මුතුමය වූ සිවුපා පඩිත්තක් ද කරවූ ය. ධවලවත්ත කෙළවර රත්තමය වූ මැණික්පඩිත්තක් ද එල්වූ ය. මාළිගාව ද, ධවලවත්ත ද, ආසනය ද, මණිපය ද යන මේ සතර අතළු ය. මාගැහි වූ ඇඳ පුටු පණවා එහි මාගැහි වූ පලස් ද අතුට බිම මාගැහි බුබු තුරුණු ඇතිරවූහ.

සැටිකලයක් පැත් ගත්තා රත්සැල ද පැත් ඉස්කා රත් එව ද කරවූ ය. සෙසු අනුභව කලමනා සියලු පිරිකර මෙන කැබ් පමණ නැත්තේ ය. දොරකොටුව ද මහගර පවුරෙන් වට කරණ ලද්දේ ය. ලෝහුණින් මාළිගාව සෙවූ බව හේතු කොට ගෙන "ලෝවාමහාපාය"යි නම් විය. මෙසේ නම්නිසා දෙව්

ලොවෙහි සුබමා නම් දිව්‍යසභාව මෙන් ප්‍රාසාදය නිමවා සඹ්‍යයා වහන්සේ රැස් කරවූහ. මිනිසුවා විහාරපුජාව මෙන් මහා සඹ්‍යයා වහන්සේ රැස් වූයේක. යට මාලේ පාඨග්‍රන්ථවහන්සේ වරු වැඩ හුන්සේක. දෙවෙනි මාලේ සුත්‍රපිටකය අභිධම්මපිටකය විනයපිටකය යන තුන්පිටකය බරණ වහන්සේ වරු ද වැඩහුන් සේක. තුන්වැනි මාල ද සතරවැනි මාල ද පස්වැනි මාල ද යන තුන්මාලෙහි සෝවාන් සකාදගාමි අනාගාමි භික්ෂූන් වහන්සේ වැඩ හුන්සේක. මත්තේ සවැනි මාලහි රහතන් වහන්සේ වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති දුටුගැමුණු රජු රුවෝ මෙසේ සඹ්‍යා වහන්සේට මහපාය පිළිගන්වා මිනිසුවා විහාරපුජාව මෙන් සද්දවසක් මහ දන් දුන්හ.

මහත් වූ දහපරිත්‍යාග ඇති දුටුගැමුණු මහරජු වහන් විසින් ඒ ප්‍රාසාදයට අනඬි වස්තුන් තබා ප්‍රාසාදය පිණිස පරිත්‍යාග කළ බහය තිස්කෙළක් පමණ ය. එසේ හෙයින් “නුවණැති සත්‍යයෙහි, පරලොව යන කළ ඇරපියා යා යුතු වූ බන සමූහය ඒ රජු රුවෝ මෙසේ දන් දීමෙන් කැටි ව පරලොව ගෙන ගියහ”යි දන යුතු.

ලෝවාමහපා කථාව නිම.

නැවත එක් දවසක් ඒ ගැමුණු මහරජු ලක්ෂයක් බන විෂදම් කොට බොබිත් වහන්සේට පුජාවක් කරවා ඇතුළතුවරට වදනේ රුවන්මැලි දහබි වහන්සේ පිහිටුවන තැන දෙවනපැනිස් රජු රුවන් විසින් ඉදුවන ලද ශිලාලබ්‍ධ දෑක මිහිදුමහතෙරුන් වහන්සේ විසින් කියන ලද වචනය ද සිහි කොට ‘මහදහබ කරවම්’ යි කරණ ලද සතියුගන් ඇති ව ඇතුළතුවරට වැද රජගෙහි මතුමාලට පැන නැගී රහමසවුලෙන් යුක්ත වූ අභාරය මෙනෙ නිමවා යහන්හි සැනපි මෙසේ සිතී ය. හේ කෙසේ ද යත්:—

“රජ්‍යවාසිත්‍ර මා හා කැටි ව දෙමළසවන් කොට මහත් වූ දුකට පැමිණියෝ ය. කවර උපායකින් ලොකවාසිත්ව දුක් නොදී දුකැමත් සෙමෙන් මහදහබව සුදුසු ලෙස උඵ උපදවා ගනිමි දෙ කො” යි සිතී ය. එකෙණෙහි බවලවණ්‍යයෙහි අභිගාමික දෙව්දු සිතු සිත් දෑක “දුටුගැමුණු රජු රුවෝ මෙසේ සිතු ය” යි මහත් කොට හබ ගැ ය. ඒ හබ ගැ ශබ්දය පරම්පරාවෙන් ගොස් සදෙව් ලොව පැතිර සිටියේ ය. ඒ බව සත්දෙව් රජු දෑක විශ්වාකම්ඳ්‍යා සුත්‍රා කැඳවා මෙසේ කී ය:—

“දරුව, දුමුගැමුණු රජ්ජරුවෝ රුවන්මැලි දහබ බිඳිනට උළු කෙසේ ලබමුදො? හෝ සි සිතා උත්තෝ ය. තෙපි ගොස් අනුරාධපුරයට උතුරුදිග නුවරට සතරගව්වක් පමණ තෙත ගැඹුරු වූ* හෝතෙර උළුගොඩක් මවා එව”යි කියා යැවී ය. එබස් ඇසු විශ්වකම්මා අවුත් ඒ හෝබඩ මහදහබව සුදුසු උළු මවා දෙව්ලොව ගියේ ය. දෙවැනි දවස් බල්ලන් හැරගෙන දඩ ගිණ බලු වැද්දෙක් ඒ ඒ තෙත ඇවිදිනේ උළු තුඩු තෙතව ගොස් උළු නො දෑක නැවත නුවරට එත්තේ ය. ඒ ඇසිල්ලෙහි එක් බුමාවුදෙවියෙක් දෑක ඒ වැද්දනුව උළු දක්වනු පිණිස මහත් ගෝවෙසක්† මවාගෙන, වැද්දනුව ද, බල්ලන්ව ද, තමා දක්වා උන් විසින් ලුහුබදවා ගෙන යන ලද්දේ උළු ගොඩ තුඩු තෙතව ගොස් අනන්තාසිත වී ය. එසේ ලුහුබදවා ගෙන ගිය වැදි උළු දෑක “අපගේ රජ්ජරුවන් වහන්සේ දහබ කරවනු කැමැති සේක්, මා විසින් මහත් පඬුරක් ලද්දේ ය”යි සතුටු වූ සිත් ඇත්තේ, නුවරට අවුත් දෙවැනි දවස් උදෑසන මාළිගා වට අවුත් රජ්ජරුවන් දෑක තමා දුටු උළුපඬුර රජ්ජරුවන්ට දුන් විත. එබස් ඇසු දුමුගැමුණුමහරජ සතුටු ව ඒ බලුවැද්දනුව බොහෝ සමපත් දී වැද්දනුව ම උළු රක්තා නියායෙන් සමමත කෙළේ ය. දුමුගැමුණු රජ “උළු දක්නට මම ම යෙමි; රුවන් කුන්තය ඉදි කරව”යි කී ය. ඒ ඇසිල්ලෙහි අතින් අස්තක් ගෙන වුත් රජ්ජරුවන්ට දුන්වී ය.

අනුරාධපුරයට දෙළොස්ගබ්බකින් ඇත ඊසාන කොණෙහි අවුරුම්පි තම් ගම් තුන්සමුරුත්තියෙහි වැසි වට කල්හි තුන්සාල සැරඹුණක් බිජුවට වපුරණ තැන රත්පාල නැංවේය. එසේ නැගි රත්පාල කෙතෙක් උස නැංවේ ද? යත්:- උස් ව නැගි රත්පාල වියත් පමණ උස නැංවේ ය. මිටි ව නැගි රත්පාල සතරතුල් පමණඋස ඇතිව නැංවේ ය. රුත්තිය පහත් ව ගිය කල ඒ ගම්වැස්සෝ රත්පාල දෑක සතුටු ව “අපගේ රජ්ජරුවන්ට සුදුසු භාණ්ඩයක් උපතැ සි එතන්හි රකවල්ලවා රත් පාත්‍රයක් පුරාගෙන අවුත් රජ්ජරුවන්ට දුක්වූහ. රජ්ජරුවෝ සතුටු ව ගම්වැස්සන්ට සුදුසු ලෙස සමපත් දී ඒ ගම්වැස්සන් ම ඊට රකවල සිටුවූහ. කැවත එම ඇසිල්ලෙහි අතින් අස්තක් රජ්ජරුවන්ට ගෙන වුත් දුන්වූහ.

නුවරට නැගෙනහිරි දිශාවෙහි අවිසි ගම්වකින් ඇත ගහින් එතර කබම්පි තම් ගම් තබ උපත ඒ ගම්වැස්සෝ “රජ්ජරු

* දුදුරු වූ. † තලගෝවෙසක්.

වත්ව සුදුසු භාණ්ඩාගාරයක් ලෙසින් සතුටු ව, එයින් තබාගන්නා පුද්ගලයෙකු වූත් රජපුරවත්ව දක්වන. රජපුරවත්ව ද ඒ දක සතුටු ව උත්ව සුදුසු ලෙස සමපත් දී ඒ ගම්වැස්සන් ලවා ම රකවල් ලැබූහ. ඒ අග්නිවතුන්ගේ ව අතින් අස්නකුත් දුන්වූහ.

අනුරාධපුරයට සොලොත් ගව්වකින් ඇත අග්නි කොණයෙහි සමත් තම් වැව සම්පූර්ණ උපුල්වත් කුරුඳු හා බොහෝ මැණික් උපත. ඒ ගම්වැස්සෝ එයින් පාත්‍රයක් පුද්ගලයෙකු වූත් රජපුරවත්ව දක්වූ ය. රජපුරවත්ව ද ඒ පවුර දක සතුටු ව ඔවුන්වත් සුදුසු ලෙස බොහෝ සමපත් දී උත්ව ඒ වස්තුවට රකවල් ලැබූ ය. ඒ හත්තව ද ඉක්බිති ව අතින් හත්තක් ගෙන වූත් රජපුරවත්ව දක්වූ ය.

අනුරාධපුරයට දකුණුදිග දෙතිස් ගව්වකින් මත්තෙහි ඇම කොට දැව්වෙහි එක් ලෙණක රිදී උපත එකමයෙහි අනුරාධපුර හිදිනා එක් වැපාරයෙක් බොහෝ ගැල් ගෙන්වා ගෙන ඉගුරු කෑ අදිය නිසා ගල්වල් යත්තේ රිදී තුළු ලෙණ දෙරට නුදුරු තෙත ගැල් මුදු කැවිවිදුළු හා දර කොයා ඒ පවිත්‍රයට තැබේ එක් කොත්තක් දිව. එසේ දුටු කොත්තක් අත්තෙක සැලක් සා එක ම කොත් ගෙඩියක් පල ගෙන අත්ත තමා ගෙන සිට ගත. ගල් මත්තෙහි තුළු කොත්ගෙඩිය ඒ වැපාරයා දක කොත්ගෙඩිය සම්පයට ගොස් අතින් මැඩ බලා විලිකුත් බව දන වැගෙන් හටුව කැපි ය. එ වේලෙහි ඒ කොත් අත්ත පෙර යේ ම කෙළින් සිටි යේ ය. ඉක්බිති ඒ වැපාරයා ඒ කොත්පලය කපාගෙන “තමා ලත් දෙය දන් නො දී නො කම්”යි සිතා “සිතා වඩනට කලා” යි සංඝයා වහන්සේට හඬ ගා ය. එ වේලෙහි රහත් සතරදෙනෙකුත් වහන්සේ ඒ වෙළෙඳු අතිමුඛයෙහි අවුත් පැණුනුයේක. ඒ වෙළෙඳු ද වැඩි සතරදෙනා වහන්සේ දක සතුටු ව ඒ සතරදෙනා වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය වැද, විඩානිදුවා කොත්ගෙඩිය තදුව වට කොට වැගෙන් සැස, වසල්ල උදුරු ඇරිපි ය. එ වේලෙහි කොත් එලගෙහි සියලු රහය බැස වසල්ල පහ කළ තෙත පිරි ගියේ ය. ඒ වෙළෙඳු රන්වත් පැහැ බදු වූ ඒ කොත් පාත්‍ර පාත්‍ර සතර පුරාගෙන දන් දින. ඒ රහත් සතරදෙනා වහන්සේ ඒ වෙළෙඳු බලබලා සිටිය දී ම ආකාශයට පැන නැගී වැඩ වදලයේක.

නැවත ඒ වෙළෙඳ “සිභා වඩනා කලා”යි හඬ ගැ ය. එවේ ලෙහි ද එසේ ම සතරදෙනකුත් වහන්සේ වෙළෙඳ සම්පයට වැඩිසේක. ඒ සතරදෙනා වහන්සේ අතින් පාත්‍ර ගෙණ රන්වන් පැහැයෙන් යුක්ත වූ කොස්මිදුලු* පාත්‍ර පුරා පිළිගැන්වී ය. එවේ ලෙහි ඒ තෙරුන් වහන්සේ අතුරෙන් තුන්දෙනකුත් වහන්සේ අහසින් වැඩ වදාළසේක. අතික් ඉඤ්ඤාන නම් තෙර කෙනකුත් වහන්සේ ඒ ගල්ලෙණ තුඩු රිදී ඒ වෙළෙඳට පානා කාමැතිසේක් පව්නයෙන් බැස ඒ රිදී තුඩු ලෙණදොරට නුදුරු තෙතන වැඩ හිඳ කොස්මිදුලු වැළඳුසේක. ඒ වෙළෙඳ උන්වහන්සේලා පෙරළා වැඩිකල ඉතිරි කොස්මිදුලු තෙමේ අනුභව කොට තෙසු මිදුලු පොදියක් බැඳගෙණ එන තැනැත්තේ කොස්මිදුලු වළඳන තෙරුන් වහන්සේ දැක සතුටු ව ඔබ අත සෝධන පැන් ද පාත්‍රය සෝධන කොළ ද† දින. තෙරුන් වහන්සේ ද රිදී තුඩු ලෙණ දොරින් ගැල් තුඩු තෙතට යන මහක් මවා පා “උපාසකය. මේ මගින් යව”යි වදාළසේක. ඒ වෙළෙඳත් වදාළ බස් මුදුනෙන් පිළි ගෙණ වැඳ සමු ගෙණ ඔබ මැඩු මගින් යන තැනැත්තේ ලෙණ දොරට පැමිණ ඇතුළු ගල්ලෙණ බලන්නේ පුරා තුඩු රිදී දැක රිදී පිඩක් ඇරගෙණ වැයෙන් සැස බලා රිදීබව දැන සතුටු ව මහත් රිදීපිඩක් ඇරගෙණ ගැල් තුඩු තෙතට ගොස් තණ පැන් ඇති තැනක ගැල් රඳවා යුත්‍ර ව අනුරාධපුරයට ගොස් නමා ගෙණගිය රිදී රජ්ජුරුවන්ට පා ඒ කාරණය දැන්වී ය. එබස් ඇසූ ගැමුණු මහරජ ඒ වෙළෙඳනන්ට බොහෝ සම්පත් දින.

ඒ හස්තට ඉක්බිති ව අතික් හස්තක් දැන්වූහ. අනුරාධපුර යට බටහිරිදිශාවෙහි විසිගව්වකින් මත්තෙහි උරුවෙල් නම් පවුනුගම මහත් ඇඹුලුපක් සා මුතු හා පබළු ගැල් සැටක් පුරා ලන පමණ සාගරයෙන් නැගී අවුත් වෙරල ගැසී ගියේ ය. ඒ පවුන්ගම කෙවුලෝ ඒ දැක “අපගේ රජ්ජුරුවන්ට සුදුසු භාණ්ඩ යෙක් උපතැ”යි සතුටු ව ඒ මුතු හා පබළු උසා ගොඩක් කොට රැකවල් ලවා එයින් පාත්‍රයක් පුරා ගෙණවුත් රජ්ජුරුවන්ට දැක් වූහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ කෙවුලන්ට සුදුසු ලෙස බොහෝ උපහාර කළහ.

නැවත අතික් අස්තක් ගෙණ ඇර දැක්වූහ. නුවරට වායව්‍ය කොණයෙහි අට්ටිගමවකින් ඇත පෙළවාපි නම් ගම වැවට දිය නුනු කඳුරැළියෙහි වැලි පිට දාපෝ සා පමණ දිගින් වඩුයෙන්

* වැලමිදුලු

† කොතල ද

එක්රියන්එක්වියක්සතරතුලක් ඇති දියමෙරලියමල් පැහැ වැනි වූ සතරමැණිකෙක් උපත. ඉක්බිති මත්ත නම් එක් බල වැද්දෙක් බල්ලන් ඇරගෙණ හෝකඳුරැළිය අස ඇවිදිනේ ඒ මැණික් සතර දෑක සතුටු ව “මේ මාගේ රජ්ජුරුවන්ට සුදුසු පඩි රෙකැ”යි සිතා ඒ මැණික් සතර වැල්ලෙන් වසා නුවරට අවුත් රජ් ජුරුවන් දෑක එපවත් දැන්වී ය. එපවත් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව ඒ වැද්දහුට ප්‍රසාද දුන්හ. මෙසේ දුටුගැමුණුමහරජ්ජුරුවෝ දහබ පිණිස උපන් උච්ඡයන මේ ආදිය එක දවස් ම අසා උච්ඡා රිදී ආදිය උපන් තෙතට ගියෝ ය. ඒ ඒ රත්තයන් උපන් නැග්න් ඒ ඒ තමන් ම ප්‍රසිද්ධ වූහ.

දුපසාධනකථා නිමි.

ඉක්බිති දුටුගැමුණුරජ්ජුරුවෝ දහබ නිසා උපන් රත්රන් ආදී සියලු රුවන් ම ගෙන්වා තමන්ගේ භාණ්ඩාගාරයේ රැස් කර වූහ. තැවත ඒ සියලු සම්භාරයන් නිම් කල ඔව්සහ පුරපස ලොස්වක් දවස් විශානකතින් මහදහබ බිම් ගන්නා පිණිස කමානනයට පවත් ගෙණ රජ්ජුරුවෝ දහබ පිහිටුවන තැන දෙවනපැණිස් රජ්ජුරුවන් හිඳු වූ ශිලාලෙඛනය අරවා තලව්ව පිණිස භාත්පසින් ඇත්පවුර කෙළවර කොට වඩුවෙන් සත්රියනක් පමණ තැන බිම් කප්පා ඇර යොධයන් ලවා වටගල් අතුරුවා කඹුරුකුළින් තලා පොඩි කොට ඊට ඉක්බිති ව සොම්මරුන් ලවා ඇතුන් පයට සම්පයි විද ලවා ඇතුන් ලවා මඩවා නැවත ගල්සුණු මත්තෙහි තවතිනමැටි ඇතිරවූහ. ඒ තවතිනමැටි නම්-ආකාශගංගාව හුහු තැන ජලබිත්දු තැගි භාත්පසින් එක්සිය විසි ගව්වක් පමණ තන්හි ජලබිත්තු ඉසෙන්නේ ය. යම් තැනක සයං ජාතහැල් උපදී ද, ඒ ස්ථානය නිරන්තරයෙන් ම තෙමෙන හෙයින් ඒ ස්ථානයට නිනනසිසකොලයයි නම් වී ය. එතැන මැටි සියුම් හෙයින් තවතිනමැටිය යි කියන්නාහ. එතැනින් ඒ මැටි ස්විණා ශ්‍රව සාමනේරයන් වහන්සේ ගෙණාසේක. ඒ මැටියෙන් හැම තන්හි මැටියෙන් කරණ කමානන කළහ. ඒ මැටි මත්තෙහි ගඩුළු අතුරුවා ඒ මත්තේ බොරළුසුණු ලැබූ ය. ඒ බොරළු මත්තෙහි කුරුදුපහණ අතුරුවා කුරුදුපහණ මත්තේ යදුල් කැට අතුරුවා ඒ යදුල්කැට මත්තේ සාමනේරයන් වහන්සේ හිමාලයෙන් ගෙණා සුවදකලල් අතුරුවා ඊ පිට කිරිවාණගල්

අතුට කිරිවාණගල් මත්තේ දූවාණගල් අතුට ඒ දූවාණගල් මත්තේ ගල්බිම කරවී ය. හැමතැන් ම මැටියට තවනිනමැටි ගත්හ. ඒ ගල් අතුළු මත්තෙහි රසදියෙන් අතනලද හිවුළුලංඩු යෙන් හතනලද මැටි පෙළ මත්තෙහි අටතුල්බොල තබාපටක් අතුට, ඒ තබාපට මත්තෙහි නලතෙලින් අතනලද සිරියෙල් අතුට ඒ මත්තෙහි සතරතුල් බොල රිදිපටක් අතුට, මෙසේ දුටුගැවුණු මහරජුපුරුවෝ සම්ප්‍රකාරයෙන් තලවිව කරවා ඇසළමස තුළස් වක් දවස් හිසුසබ්බයා වහන්සේ රැස් කරවා වැද එකත්පස් ව සිට මෙසේ දැන්වූහ.

“සාමිනි, සෙට මැදිපොහෝ දවස උතුරුසලකාකතින් මහදුගබට මතුල්ලුළු බිම බබමි. සෙට දුගබ බදිනා තන්හි මහා සබ්බයා වහන්සේ රැස් වන සේක්ව”යි දන්වා අනුරාධපුරයට වැද නුවර බෙර ලවන්නෝ මේ සැටියේ කියා බෙර ලැබූ ය:- ‘සෙට හැමදෙන ම පෙහෙ ව ගෙණ සුවඳ මල් පහන් තෙල් මේ ආදිය ඇරගෙණ දුගබ බදිනා තන්හි රැස් වෙත්ව’ යි බෙර ලවා, ඉක් බිනි විසාබ ය, සිරිදෙව ය යන නම් ඇති අමාත්‍යයන් දෙදෙනාට මෙසේ නියෝග කළහ:- “තෙපි දෙදෙන ගොස් දුගබ බදිනා තැන සරසව”යි යවා හාත්පසින් රිදිපටක් හා සමාන වැලි අතු රුවා ඒ වැලි මත්තේ එලසිද්දතු ය, සුන්සාල් ය, දසමන් කැකුළු ය, හිතණ ය, ප්ලඳ ය යි යන මේ භස අතුරුවා කෙහෙල්තොරණ නංවා පුණිණසට පුණිකලස තබවා, ඉදුනිල්මැණික් වැනි නිල්හුණදඬු අග රත්නිල් ආදි පඤ්චවණියෙන් යුක්ත ධජපතාකා බඳවා රන්මල් රිදිමල් සුවඳ වහන අනෙකප්‍රකාර ද ද බිම අතුරුවා නොයෙක් සැටියේ ඒ දුගබ බදිනා ස්ථානය සැරසවූ ය.

ඉක්බිති ඒ දුටුගැවුණුමහරජ සියලු අනුරාධපුර විහාර මාගිය ද තමනිසාදෙව්ලොව සුද්ධිනවිපිය මෙන් සරසවා රාත්‍රිය පහන් ව ගිය කල නුවර සතරවාසල්දොර පුජාවට එන දකුටු ගම්වැස්සන් ද නුවර වැස්සන් ද දැළිඳුවළු අන්දම් තබා කප්පා උණුපැන් නාවා පුජාවට ගැණු පිරිමින් සරසනු පිණිස කරනැවැත් යන් ද ඉස් සෝධා නාවනු පිණිස තෙල් කසා ද සුවඳ වහන ද ද වසත්‍රාහරණ ද ඔවුන් සරසනු පිණිස කපුවන් ද නහා ඇඳ පැලඳ පුජාවට වදනවුන් අනුභව කරණු පිණිස මිසුරු බත් මාළු ද සකුරු කෙහෙල් උක්දඬු පොල් පුවක් වැල වරකා මිපැන්

උක්පැන් කසපැන් ඇටකෙසෙල්පැන් අඹපැන් මේ ආදී අනුභව
යට සුදුසු ද ද පානය කට යුතු වූ අමටවිධපානවග්ගින් ද කපුරු
ලග්ග නකුල් තාරග සිතුරු යන මේ ආදී පස්පලවනින් බුලත් ද
සතරවාසල්දොර තබ්බා ඒ රජ මෙසේ සම්මත කෙළේ ය.

මේ “වෛතෘස්ථානයට පුජාවට වදිනා මේ මාගේ ලංඛා විෂ
වාසීන් මාගෙන් තැබවූ සියලු වස්තූන් අනුභව කොට පුජාවට
වදිනු මැනවැ”යි සම්මත කෙළේ ය. එවෙලෙහි “සියලු ජනයෝ
තමන් තමන්ගේ රුචි පරිද්දෙන් දැළි රැවුම කප්පා ඉස් සෝධා
නහා බත් මාළු අනුභව කොට සුවඳ කවා තබනලද සුවඳ පැන්
බි වසත්‍රානරණයෙන් සැරති දාගබ බදිනා තැනට යෙත්ව”යි ලියන්
තත් විසින් කාරණ ලද විධාන වූ පරිද්දෙන් පුජාවට වදිනාහ.
ඉක්බිති දුටුගැමුණු මහරජ සුවඳපැන් සොළොස්කළයකින් නහා
රත්සම ඇඳ රත්පට රුවන්සෝම එකාවල කණ්ඩායම්ලානරණ
තාමංක නාගවංශි කාදු කාප්පු මුහුපට කට්ටොඩම් බාහුදණ්ඩ
මිණිවලලු කසිවලලු මිණිකසිවංගම් පස්රු රුවන්වැල රත්සවති පාද
සංඛලා පාදහරණ පාසලඹ කිංකිණිකපාලා මේ ආදීවූ සුසැට
ආනරණයන් ද, සිඛිඛවුනු මිණිඛවුනු සිංහඛවුනු වසාසුඛවුනු
රුවන්ඛවුනු යන මෙකී සත්ඛවුන්තෙන් රුවන්ඛවුන්තක් ද පාලද
දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අභිපති වූ සක්දෙවරජහු මෙන් සැරති,
ශුරචිර වූ විචිත්‍ර වූ චිත්‍රකමානනයෙන් යුක්ත, දඹුඇති අසි සත්ති
තොමරාදී වූ ආයුධ ගත්, හසනිශිල පබ්බතශිල ධනුස්ශිල
මේ ආදී අමාදශශිලයෙහි දක්ෂ වූ, නන්දමිත්‍රාදී යොධයන්
ප්‍රධාන කොට ඇති සතළිස් දහසක් පුරුෂයන් විසින් පිරි
වරණලදු ව පෙහෙව නොයෙක් දහස්ගණන් අම තායෙන් විසින්
ගන්නාලද රැකවල් ඇති ව, කනක කටක රසනා නුපුර තාමංග
පාදභිගුලි පාදපට පස්රු පස්පෙරහර එක්වැටි පාමුදු පාසලඹ
පාපියුම් දෙපටවිදු ඔරවසුම් රත්සවති මිණිකසිවංගම් රත්තනපට
මුහුපට කට්ටොඩම් පමුනිලිංගම් කාදු කාප්පු රුවන්තෝවූ සිරිකත්
කොණ්ඩමාල මේ ආදී ආනරණ පලන්, සුජාතා නම් දිව්‍යාභිෂතාව
හා සමාන වූ සොළොස් දහසක් නාටකයුත්ති පිරිවරා සක්දෙව්
රජහු මෙන් තමන්ගේ ග්‍රිසම්පත්තින් ඒ දුටු බොහෝ දෙන

සතුටු කරවමින් ගැව්බර පණ්ණබර එකැස්බර මිහිඟුබර මද්දල පටහ ලොහොබර නලප්පර වරින්දම් බැක්කි උබැක්කි නම් මැව් රණරබහසොභා සමුද්‍රසොභා බවුර සක්පඤ්ච යන මෙකී හෙරි ජාතීන් ද, රත්සක් රිදිසක් ජයසක් රුවන්සක් රත්සින්නම් රිදි සින්නම් රුවන්සින්නම් රන්දුරා රිදිදුරා දලහා ලෝහා ගවරහං මිජයෝධවති බන්දු තන්තිරි පටහ සිරිපිලි මෙ කී කාහල ජාතීන් ද, තකුලපිණා හාබහපිණා ක්‍ෂුද්‍රපිණා ආලවන්ති වඩිති වස්දඬු මේ ආද තාදයෙන් ද සුගඤ්චරපපිතසම්පසංගි සාගරාදයක් මෙන් මහත් වූ ගඟක්‍රීන් මහත් වූ පෙරහරින් පස්වැර දහබ බදිනා ස්වාභාව නික්මුනේ ය. ඉක්බිති දහබ බදිනා තැන මාලු පිණිස පොදි කොට බදනාලද අවෝරාදහසක් පිළිසම්බවම් තැබවී ය. තෙල් මි සකුරු උක් කොතෙල් වැල වරකා හා අතෙකාවගියේ කැවුම් ද රැස් කරවී ය. එවේලෙහි නොතෙක් රටින් බොහෝ මහාසබ්බසා වහන් සේ වැසියෙක. හේ කෙසේ ද? යත්:-

රජගහානුවර සම්පයෙහි වසන ඉඤ්ඤාන්ත නම් මහතෙර කෙනකුත් වහන්සේ අසුදහසක් රහතත් පිරිවරා ආකාශයෙන් වැඩ වදලයේක. එසේ ම බරණැස්නුවර ඉසිපතනම්භාරගෙහි වැඩවසන ඔම්මසෙන නම් එක් මහතෙර කෙනකුත් වහන්සේ සොළොස් දහසක් රහතත් වහන්සේ පිරිවරා වැසියෙක. සැමැත්තුවර බුදුන් වැඩවිසූ ජෙනවනම්භාරගෙහි පියදස්සි නම් එක් තෙරකෙනකුත් වහන්සේ අවලෝක්කයාසක් රහතත් වහන්සේ පිරිවරා වැසියෙක කොසඹැනුවර කොසිතාගමයෙන් ඔම්ම රක්ඛිත නම් මහතෙර කෙනකුත් වහන්සේ තිස්දහසක් රහතත් පිරිවරා වැසියෙක. එසේ ම උද්දනිනුවර දකුණුතිපිභාරගෙහි මහාඔම්මරක්ඛිත නම් මහතෙර කෙනකුත් වහන්සේ සතළිස්දහ සක් රහතත් පිරිවරා වැසියෙක. පැලලුප්තුවර අගොන නම් ආරාම ගෙන් මිත්තිණිණ නම් මහතෙරකෙනකුත් වහන්සේ එක්ලක්‍ෂ සැවදහසක් රහතත් පිරිවරා වැසියෙක. ගඤ්ඤාරදෙශයෙහි උත්තිණිණ නම් එක් මහතෙරකෙනකුත් වහන්සේ දෙලක්‍ෂ අසුදහසක් රහතත් පිරිවරා වැසියෙක. මහාපල්ලවගොග නම් රටින් මහාදෙව නම් මහතෙරකෙනකුත් වහන්සේ සාරලක්‍ෂ සැවදහසක් පමණ රහතත් වහන්සේ පිරිවරා වැසියෙක.

යොන්රට අලසය, නම් නුවරින් යොනාන බම්මරක්ඛිත නම් මහතෙරකෙනකුන් වහන්සේ තිස්දහසක් රහතන් වහන්සේ පිරි වරා වැසිසේක. වික්‍රාමනායෙහි වන්තනිය නම් සෙනස්තනත් උන්තර නම් එක් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ අසුදහසක් රහතන් පිරිවරා වැසිසේක. මහාබොධිමණ්ඩලවිහාරයෙන් වින්තගුන්ත නම් මහතෙරකෙනකුන් වහන්සේ තිස්දහසක් රහතන් පිරිවරා වැසි සේක. වනවාසිහොග නම් විහාරයෙන් වැදගුන්ත නම් මහ තෙරකෙනකුන් වහන්සේ අසුදහසක් රහතන් පිරිවරා වැසිසේක. කොසලමහාවිහාරයෙන් සුසියගුන්ත නම් මහතෙරකෙනකුන් වහන්සේ සයානුදහසක් රහතුන් වහන්සේ පිරිවරා වැසිසේක. මිපවාසි වැසි පාළුර්ත භික්‍ෂූන් වහන්සේ ගණන් නැත. ඒ සමාගයෙහි රැස් වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේ අතුරෙන් ස්ත්‍රීණාමුච වූ ආකාශයෙන් වැසි භික්‍ෂූන් වහන්සේ සයානුකෙලුක් පමණ රහතන් වහන්සේ ය හි දත යුතු.

මෙසේ රැස් වූ මහාසංඝයා වහන්සේ පබළුවලුලක් මෙන් දුටුගැමුණුරජපුරාවන් මැදි කොට ඔවුනොවුන් වහන්සේට ගහට නො වත සැපියේ අතර නමකට බිම් තබා වැඩසිටියේක නැගෙන හිරි දිසාවෙහි බුබුරක්ඛිත නම් මහතෙර කෙනකුන් වහන්සේ බුබුරක්ඛිත නම් ඇති පන්සියයක් රහතන් වහන්සේ පිරිවරා වැඩ සිටියේක. එසේ ම දකුණුදිග බම්මරක්ඛිත නම් මහතෙර කෙන කුන් වහන්සේ බම්මරක්ඛිත නම් ඇති පන්සියයක් රහතන් වහන් සේ පිරිවරාගෙන වැඩසිටියේක. සංඝරක්ඛිත නම් මහතෙර කෙනකුන් වහන්සේ සංඝරක්ඛිත නම් ඇති පන්සියයක් රහතන් වහන්සේ පිරිවරාගෙන බස්නාහිරි දසාවෙහි වැඩසිටියේක. ආනාදක නම් මහතෙර කෙනකුන් වහන්සේ ආනාදක නම් ඇති පන්සියයක් රහතන් වහන්සේ පිරිවරාගෙන උතුරුදිග වැඩ සිටියේක. පිය දස්සි නම් තෙර කෙනකුන් වහන්සේ මහාසංඝයා වහන්සේ ඇර ගෙන ඊසානකොණයේ වැඩසිටියේක. සහ මැදට වදනා වූ දුටු ගැමුණුරජ මා මේ කරවන දුගබ අන්තරායක් නැති ව නිඝ්ඛාවට යේ නම්, බුබුරක්ඛිත, බම්මරක්ඛිත, සංඝරක්ඛිත, ආනාදක යන මෙ කී නම් ඇති තෙරුන් වහන්සේ නැගෙනහිරිදිග දකුණුදිග පැසුළුදිග උතුරුදිග සිටිනාසේක්ව හි සිතී ය. ඒ එසේ ම වී ය.

ඉඤ්ඤාන නම් මහතෙරකෙනකුන් වහන්සේ රජපුරවත්තේ අභිප්‍රාය දූත ඵලෙහ ම සිටුවුයේක. නැවත සිඛාඤ්ඤා නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, මඛගල නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, පදුම නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, සිව්ලි නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, වඤ්ඤාන නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, සුච්ඡෙදන නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, ඉඤ්ඤාන නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, ආගර නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, වින්ධන නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, ජයසෙන නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය, අවල නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ය යන මෙකී එකොළොස් දෙනා වහන්සේ තමන් තමන් වහන්සේගේ භික්ෂූන් වහන්සේ පිරිවරණලදු ව පුත්තලය ඉදිරි කොට නැගෙනහිරට අභිමුඛ ව වැඩියේක.

ඉක්කිති දුමුගැමුණු මහරජ ඵලෙහ සිටි සඛ්‍යා වහන්සේ දෑස ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇත්තේ හුවදමල් ආදියෙන් පූජා කොට පැදකුණු කොට සතර තැනක බිම් බැස ගෙව වැද පුත්තලය තුඩු තැනට වැද රත්කිලිපෙරි බහාලන ලද රිදීමය, සිසාර ඇවිදින, රියන් දණ්ඩ ජවන් ව පවත්නා මවුපියන් ඇති, මවුපස පියපසගෙන් මනා ව කුලජ වූ, සැරසුනා වූ, මඛගල සමඟ වූ, අමාත්‍යපුත්‍රයකු ලවා ගත්වා දැනට වට මහත් කරවනු පිණිස පටන් ගත. ඵලෙහ මහත් කරන්ට පටන් ගත්තා වේලෙහි සිඛාඤ්ඤා නම් මහතෙර කෙනකුන් වහන්සේ වැලකුයේක. කුමක් පිණිස ද? යත්:-

ඒ තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ වූ සිතක් උපත - 'ඉදින් මේ රජ දැනට මහත් කොට කරවන්නේ නම්, නොනිමෙන තෙක් ම මැන්නේ ය. නැවත මහාචාර්‍ය කොට බැඳි කල මතු පරිහරණය කොට ගන්නට බැරිය'යි සිතා වලකා වදාලියේක. ඒ ඝණයෙහි මහාසඛ්‍යා වහන්සේ "දෙවසිනි, තෙරුන් වහන්සේ ආනුෂංග ඇතියේක. එසේ හෙයින් තෙරුන් වහන්සේ වදාල බස් ගිවිසුව"යි වදාලියේක. දුමුගැමුණු මහරජ මහාසඛ්‍යා වහන්සේගේ අභිප්‍රාය දූත. "සාමිනි, වැලි කෙබඳු ප්‍රමාණයක බඳිම ද?"යි කී ය. ඒ සිඛාඤ්ඤා නම් මහතෙරුන් වහන්සේ වදාලණසේක, "මහරජ, මා සියා වූ මාගියේ වට දැනට ගණුව"යි වදාලියේක. තෙරුන් වහන්සේ නික්මුණු කල්හි ගැමුණු මහරජ ද තෙරුන් වහන්සේ නික්මුණු මහ මහදැනට වට බඳවා තෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් බබළුන් යුපාදය වැද - "සාමිනි, නුඹ

වහන්සේ කිතම් සේක් දැ?''යි විමර්ශන කළේය. 'සිතියම' නම් ය''යි වදන ලියා ඇති දුටුගැමුණු රජ 'මේ මා බඳවන දහම මට සිතියම'යි සතුටු ව ඔබට ගනිමාලාදින් පුජා කොට වැද ඔබ පිරවරා සිටි තෙසු එකොළොස් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයටගොස් ඔබගේ ද ශ්‍රීපාදයන් වැද සුවදින් මලින් පුජා කොට එකොළොස්දෙනා වහන්සේගේ නම ද විමර්ශන දහම වට සිසාරා ඇවිද රිදී දණ්ඩ අල්වාගෙන සිටි අමාත්‍යපුත්‍රයාගෙන් 'නො කිතම් දැ?''යි විමර්ශන කළේය. ඒ අමාත්‍යපුත්‍රයා ද 'දෙවයන් වහන්ස, මම සුමනිජයා නම් බවුණෙක්ම''යි කීය. 'තොපගේ පියානෝ කිතම් හු දැ?''යි විමර්ශන කළේය. 'තොපගේ මෑතියෝ කිතම් හු දැ?''යි විමර්ශන කළේය. 'සුමනාදේව''යි කීය. එබැවින් ඇති දුටුගැමුණු රජ සතුටු ව සිංහලයෙන් ම නම් අභිමතලය යි සිතා සතුටු ව 'මා විසින් කරවන මේ දහමකිමාන්තය අවශ්‍යතෙන් ම නිෂ්චාවට යන්නේ ය''යි සතුටු විය.

ඉක්බිති ඒ දුටුගැමුණු රජු රුවෝ සතුටු ව මධ්‍යයේ රත්කළ අවක් රිදීකළ අවක් තබා ඒ කළ පිරවරා අවෝරාසියක් පුණි කලස තැබුවේය. ඉක්බිති රත්උළු අවක් ද තබා එකී එකී රත් හුලක් පිරවරා අවෝරාසියක් අවෝරාසියක් රිදීඋළු තබා එකී එකී රත්හුලකට අවෝරාසියක් පිළි තැබුවේය. නැවත සුමනිජයා නම් අමාත්‍යපුත්‍රයා ලවා එක රත්හුලක් ගෙන්වා ඒ අමාත්‍යපුත්‍රයා හා සදාශ වූ නම් ඇති ජීවත් ව පවත්නා මවුපියන් ඇති අතින් අමාත්‍යපුත්‍රයා සන්දෙනකුන් ලවා අතින් රත්උළු සත ගත්වා මගුල්උළු ඔබන්නට නික්මුණු ඒ ක්‍ෂණයෙහි වින්තසෙන නම් එක් තෙරකෙනෙකුත් වහන්සේ නැගෙනහිරිදිසාවේ වට ඇදී රොබාවේ ඇති බිම සුවද පිබක් තබා වදනුසේක 'සයුණෙන නම් තෙරකෙනෙකුත් වහන්සේ ඒ සුවදපිබ පිට පැත්ත ඉස අතින් ඒ සුවද පිබ හතා වදනුසේක සුමනිජයා නම් ඒ බවුණු ද යහපත් යොග ලද උතුරාසල නැකැතින් මගන් වූ පුජාසන්කාරයෙන් මගුල් උළු පිහිටුවීය. සුමන නම් මහතෙර කෙනෙකුත් වහන්සේ ද සමත්මලින් එතැන පුදා වදනුසේක ඒ ඇඟිල්ලෙහි දෙලක්‍ෂ සතලිස්දහසක් බොල ඇති මහපොළොව ගුහරා පැහැරුණේය. මෙම ක්‍රමයෙන් තෙසු සත්හුල ද පිහිටුවීය. ඉක්බිති දුටුගැමුණු රජ රිදීඋළු අවක් ද පිහිටුවා සුවදින් මලින් පුජා කොට මගුල් උළු කොට නිමවීය.

තැවත ඒ දුටුකැමුණු මහරජුරුවෝ පුජා විවිධ කෙළවර රන් පෙට්ටියෙන් මල් ගෙන්වාගෙන තැනෙනහිර දිසාවෙහි වැඩ සිටි හිඤ්ඤත් වහන්සේට අභිමුඛයෙහි වැඩ සිටි මහාබ්‍රහ්මඤ්ඤ නම් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයව ගොස් සුවදමල් ආදියෙන් බබව පුජා කොට වැද ඒ තෙරුන් වහන්සේගේ නම් ද බබ පිරිවරා සිටි පන්සියයක් තෙරුන් වහන්සේගේ නම් ද විවාරා දෙවෙනි ව දකුණු දිග සිටි මහාබ්‍රහ්මඤ්ඤ නම් තෙරුන් වහන්සේගේ ද බස්තාහිර දිසාවෙහි සිටි මහාසංඝසරණනි නම් තෙරුන් වහන්සේගේ ද උතුරුදිග සිටි ආනන්ද නම් තෙරුන් වහන්සේගේ ද සම්පයව ගොස් උන්වහන්සේලා සුවදමල් ආදියෙන් පුජා කොට බබගේ නම් ද විවාරා බබ සම්පයෙහි සිටියාහ.

එසේ සිටි රජුරුවන්ට පියදස්සි නම් මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ මගුල්උච්ච එබූ දවස් රජුරුවන් ඇතුළු වූ සිවුවනක් පමුදට මිසුරු වූ බමිදෙනා කොට වදාළසේක. බබගේ බමිදෙනාට අසා ගිහිගෙන් සතළිස් දහසක් පුරුෂයෝ සිවුපිළිසිඬියාපත් රහත්බවට පැමිණියාහ තැවත සතළිස්දහසක් පුරුෂයෝ යෙළදහසක් කෙළෙසුන් හසා දහසක් නසින් ගෙබියාවූ සෝවාන්ඵලයට පැමිණියාහ. තැවත දහසක් දෙන සකාදහාමිඵලයෙහි පිහිටි යාහ. දහසක්දෙන අකාගාමිඵලයෙහි පිහිටියාහ. හිඤ්ඤත් වහන්සේ කෙරෙත් අටළොස් දහසක් දෙනා වහන්සේ රහත්බවට පැමිණි යේක. හිඤ්ඤාණින්ගෙන් තුළස්දහසක් දෙනා වහන්සේ රහත් වූසේක.

ප්‍රසාරම්භ කථාව නිමි.

ඉක්බිති දුටුකැමුණු මහරජුරුවෝ හිඤ්ඤත් වහන්සේ වැද “සවාමනි, යම් දවසෙක මාගේ මේ දහබ නිමේ ද, ඒ තාක් මේ සංක්‍ර කෙළක් රහතන් වහන්සේට ද ගණන් නැති පැවත්පත හිඤ්ඤ සංඝසංඝා වහන්සේට ද සිවුපසයෙන් උපසංඝාත කරමි”යි ආරාධනා කළහ. එසේ ඇසූ මහාසංඝසංඝා වහන්සේ නො ඉවසා වදාළසේක. “එසේ වී නම් සත්තවුරුද්දකට ඉවසුව මැනවැ”යි ආරාධනා කොට මේ ම ක්‍රමයෙන් පිරිකෙළා සද්දවසකට අවසර ලදින් පවරා දහබ බදනා තත්ති වට කොට හඬපසින් අටළොස් තෙහෙක් මඩු ලවා මහ සංඝසංඝා වහන්සේ වඩාහිඳුවා සද්දවසක්

මහදත් දී සිහල මහාසංඝයා වහන්සේට තෙල් මි උක්සකුරු පා සිවුරු බෙහෙත් ආදිය දන් දුන්හ. ඉක්බිති නුවර වැද උළුවඩු වන් රැස් වන පිණිස ලැබූ බෙරවාසගම් අසා පන්සියයක් පමණ උළුවඩුවන් රැස් වූ කල ඔවුන් අතුරෙන් එක් උළුවඩුවෙක් රජ්ජුරුවන් සිත් ගෙණ ‘දගබ බදිනට මම පොහොසත්ම’ යි ගොස් රජ්ජුරුවන් දිව. එවේලෙහි රජ්ජුරුවෝ “දරුව, කෙසේ දගබ බදු ද?” යි විමාලය. “ඤාමිති, මම අතැවැත්සන් සියක්දෙනා ඇර ගෙණ දවසක මෙහෙයට පස් යාලෙක කමානන කරමි” දන්වී ය. එබස් ඇසු රජ්ජුරුවෝ ‘දරුව, එසේ කල මාගේ දගබ පස්ගොබ වන්නේ ය. තණගස් ආදිය අවගන්නේ ය. බොහෝ කාලයක් කො පවත්නේ ය. එසේ හෙයින් දගබ බැදීම නොපට නො පිළිවනැ” යි ඔහු හලය. ඔහු එතැනින් පහ වූ කල්හි අතික් උළුවඩුවෙක් වැද සිට “මම, දේවයන් වහන්ස, මෙහෙ කරුවන් සියක්දෙනා ඇරගෙණ දවසකට පස් දසාවුණෙක කමානන කරවමි” දන්වී ය. ඔහුට ද නො කැමැති ව හලය. අතික් උළුවඩුවෙක් එහි සිට “දේවයන් වහන්ස, මම මෙහෙකරුවන් සියක්දෙනා ඇරගෙණ පස් පසවුණක් ගෙණ කමානන කරවමි” දන්වී ය. එවේලෙහි ඔහු ද හල කල අතික් උළුවඩුවෙක් රජ්ජුරුවන් වැද සිට “දේවයන් වහන්ස, මම පස් දසවුණක් ගෙණ කමානන කරවමි” දන්වී ය. ඔහුගේ ද බස් නො ගිවිස සිටි කල්හි අතික් නුවණැති උපායවත් බාල උළුවඩුවෙක් අවුත් රජ්ජුරුවන් වැද සිට “ඤාමිති, මම දවසකට පස් අවුණක් ගෙණ වන ලා කොටා ඒ පස් කුල්ලේ ලා සලා ඒ සැලු පස් දගල ලා අඹරා එසේ ගත් පසින් එක්දවසක් කමානන කරවමි” යි දන්වී ය. එබස් ඇසු ගැමුණුරජ සතුටු ව “දරුව, එසේ කල මාගේ දගබ තණගස් නො තැගෙන්නේ ය. බොහෝ දවස් පවත්නේ ය” යි කීය. ඔහුගේ බස් ගිවිස තැවන රජ ඒ උළුවඩුවා “දරුව, කවර සැටියේ දගබ බදු ද?” යි විමාලෙ ය.

එවේලෙහි විශ්වකම්ප්දිව්‍යපුත්‍රයා වඩුවා ඇග ආවිෂ්ට වී ය. හේ රත්තලියක් ගෙන්වා ගෙණ පැතින් පුර අතින් පැත් ගෙණ තලියේ පැත්පිට ගැසී ය. ඒ ඤාණයෙහි දූලාණවටක් මෙන් මහත් දිය බුබුලෙක් පැනනැංගේ ය. එවිට ඒ වඩු කීයන්නේ “දේවයන් වහන්ස, මේ දියබුබුල සැටියේ දගබ වට ගෙණ බදිමි” යි දන්වී ය. එබස් ඇසු ගැමුණුරජ විශෙෂයෙන් සතුටු ව “ගහ පතැ” යි ගිවිස ඔහුට දහසක් මිල වටනා පිළිසහලක් ද තැවන දහ

සක් අගනා පුණික නම් සංඝෝගරණයක් ද දහසක් අගනා රන් මිරිවැඩිසහලක් ද දෙළොස් දහසක් මසුරන් ද දී බිහට සුදුසු තැනින් මාඇති ගෙයක් ද මාඇති කුඹුරක් ද යන මේ කී සියලු ම ප්‍රසාද දී ගෙට යැවී ය. නැවත රජුරුවෝ රාත්‍රියාගයෙහි මෙසේ සිතූහ:—"කෙසේ මිනිසුන්ට දුක් නොදී මහසෑය බිඳින්නට උඵ ගෙන්වා ගණිම් දේ හෝ?"යි සිතූහ.

ඉක්බිති දෙවතාවෝ රජුරුවන් සිත් දෑන දගබ බැඳීමට දගබ සතරවාසල එකි එකී දවසකට සැහෙන විවර උඵ ගෙනවුත් තැබූ ය. එදවස් පහන් ව ගිය කල මිනිස්සු සතරවාසල උඵ සතර ගොඩ දෑක රජුරුවන් දැන්වූහ. එබස් ඇසු දුටුගැමුණු රජ වඩුවා කමානන යෙහි පටන් ගැන්වී ය. දෙවතාවෝ මෙම ක්‍රමයෙන් යම් තාක් දගබ බැඳ නිමා ද, ඒ තාක් එකි එකී දවසට සැහෙන විවර උඵ ගෙනවුත් තබන්නාහ. සියලු දවස් මුළුල්ලෙහි කමානන කළහ. ඒ සඳාන යෙහි මැටි වේව යි, උඵපොඩි වේවයි, නො පෙනෙන නියායෙන් රාත්‍රියෙහි දෙවතාවෝ ම අනාභිත කරවන්නාහ. ඉක්බිති රජුරුවෝ කමානන කරණ සියලු පණිදට මිල පිණිස වාසල් දෙරෙකැ සොළොස්දහසක් රන් ද පිළිසම්බඩම් ද ආහරණ ද සුවඳ ද පලඳනා ද මල් ද කෙල් මි සකුරු උක් කෙහෙල් වැලි වරකා කසපැන් මේ ආදිය ද ලුණු මිරිස් ඉගුරු දුරු අබ යන මෙකී සියල්ල ද මෙ ම ක්‍රමයෙන් සතරවාසල් දෙර රැස් කරවූහ. නැවත අනෙකප්‍රකාර රසමසවුලෙන් යුක්ත වූ කැඳ බත් ද අවුළු පත් ආදිය ද සිහිල් මිහිරි සුවඳපැන් ද තැබවූහ. කපුරු තකුල් නාරග ලමහ ඉගුරු යුක්ත වූ පස්පලවතින් බුලත් ද තබවා "මේ මාගේ දගබෙහි කමානන කරණ ගිහිහු වත් තපස්විත් වහන්සේ වත් සිත් වූ පරිද්දෙන් මේ කී සියල්ල අනුභව කොට කළ කමානනයෙහි මිල මාගෙන් නො ගෙන නො යෙත්ව"යි මෙ ලෙස විධාන කොට තැබිවූහ.

ඉක්බිති එක් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ රජුරුවන්ගේ දගබ කමානනයෙහි එක් ව ගන්නා කැමැතිසේක් දගබ කමානන කර වන මැටි හා සදූහ කොට කළ මැටිපිඩක් එක් අතකින් ගෙන අතික් අතින් මල්පිඩක් ගෙන දගබට තැබී රජුරුවන්ගේ දගබ මෙහෙවර කරන්නවුන් වඤ්චා කොට වඩුවාට දී වදාළසේක. ඒ වඩුවා ද මැටිපිඩ ගත්තේ "මා මෙතෙක් ද ගන්නා මැටි සේ නො වෙ"යි සිතා දෑත තෙරුන් වහන්සේගේ මුහුණ බලා එවේ ලෙහි ඔබගේ අඥනාකම් දෑක මැටි පිඩ කමානන කෙළේ ය.

එසේ වුව ද මැරිපිඩ වැසියා ව ගිය නිසාව නොලාභල ව ගියේ ය. ඒ නොලාභල රජුරුවෝ අසා ඒ ස්ථානයට අවුත් වඩුවා විවරණනාහු “කොල, තට එක් තෙරකෙනකුත් වහන්සේ මිල නො ගෙන මැරිපිඩක් මාගේ දහබ මෙහෙයට දුන්නේක් ද?”යි විමසා. එසේ විමස රජුරුවන්ට වඩුවා කියන්නේ “සමාමිති බොහෝ ආයතියන් වහන්සේ එක් අතකින් මල් හා එක් අතකින් මැරිපිඩක් බැගින් ගෙනඇර දෙනසේක. එසේ හෙයින් මම නො දන්නෙමි මැරිපිඩ කමානක කෙළෙමි. බල, එකක් කියමි. මුත්වහන්සේ ආගන්තුකසේක. මුත්වහන්සේ තෙව්නසික සේකැ යි පමණක් දනිමි”යි දැන්වී ය. රජුරුවෝ “එසේ වී නම්, දරුව, නොපට මැරිපිඩ දුන් තෙරුන් වහන්සේ මුත්වහන්සේ ය යි කියා මොහුට පැලව”යි කියා මාලු බලනකු වඩුවා සම්පූර්ණ සිටුවූහ. එම වඩු ද දෙවෙනිදවස් මැරිපිඩ දුන් තෙරුන්වහන්සේ දහබ බිදිනා ස්ථානයට වැසිකල්හි ‘මැරිපිඩ දුන්නේක් මුත්වහන්සේ ය’යි බලනාට පැයේ ය.

එවේලෙහි බලනා ද උන්වහන්සේ ඇඳින රජුරුවන් සම්පූර්ණයට ගොස් ‘සමාමිති, මිල නො ගෙන දහබට මැරිපිඩ ලු තෙරුන් වහන්සේ ඇඳින ගනිමි’යි දැන්වී ය. ඉක්බිති එපවත් ඇසූ රජුරුවෝ ඒ බලනාට කියන්නාහු ‘දරුව, මාගෙන් දෙන ලද දෑසමන් යෙළියාලු නෙපි ගෙන්වාගෙන ගොස් බෝමළුවේ ගොඩ කොට සුවදපිඩක් තබා බෝමළුවට උන්වහන්සේ වැසි කල නෙපි ගොස් ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැලඳෙව’යි කියා බලනාට දුන්හ. එවිට බලනා ඒ මල් හා සුවද ගෙන ගොස් “සමාමිති ආගන්තුක ව වැසි තෙරුන් වහන්සේ පුදනු පිණිස රජුරුවන් වහන්සේ දුන් සුවදමල”යි දැන්වී ය. එපවත් ඇසූ තෙරුන් වහන්සේ සතුටු ව මලසුන් සෝධා සුවදින් පිරිබඩ ගෙන මල් පුද සතර නානක සිට පැදකුණු කොට වැද නැතහොත් රදොටුයෙහි සිට ප්‍රිති උපදවා මල් පූජා බලබලා වැඩසිටිසේක. එවේලෙහි බලනා ද තෙරුන් වහන්සේ සම්පූර්ණයට ගොස් ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැලඳ ගෙන සිට දන්වන්නේ “සමාමිති, නුබවහන්සේ රජුරුවන්ගේ දහබෙහි මිල නො ගෙන පින් පිණිස ලු මැරිපිඩ මිල පිණිස එවූ සුවද හා දෑසමන් මල් යෙළියාලෙකැ යි දැන මදුළු මැනවැ”යි කියා නැවත ‘රජුරුවන් වහන්සේගේ වැදීමෙන් වදිමි’යි කියා වැන්දේ ය.

එබස් ඇසූ තෙරුන්වහන්සේ නො සතුටු වූයේක් “මා දුකින් කොට ගත් පින්කම කුමට නැසී දැ”යි වදාළසේක.

එවේලෙහි එබස් ඇසු බලතා ද “සමාමිති, එසේ නො සිතා වදල මැනව දසමන්කැකුළු යෙළයාල තබා එපමණ රත්මල් රජ්ජුරු වෝ දුන්නෝ වී නමුත් නුඹවහන්සේ දහබ බදිනට දුන් මැටිපිඩ නො අගනේ ය. සමාමිති, සිත පහදවා වදල මැනවැ”යි දන්වා ගියේ ය.

නැවත කොටසර සියන්ගලුමිහාරයෙහි වැඩවසන එක් තෙර කෙනකුත් වහන්සේ දහබ බදිනා උළුවඩුවාට කුලපහසේක. එසේහෙයින් තෙරුන් වහන්සේ ද නුවරට අවුත් වඩුවානත් හා කපා කොට දහබ බදින උළෙහි දිග බොල පලල මැනගෙන ගොස් තමන් වහන්සේගේ සියතින් සකස් කොට මැටි මැඩ බොරළු හැර සකස් කොට මැටි ඉදි කොට උළු කපා ඒ උළු විශලා පලහා පාත්‍ර පසියේ ලා ගෙන නුවරට අවුත් දෙවෙනි දවස් එක් අතකින් රජ් ජුරුවන්ගේ උළුක් ද එක් අතකින් මල් මිටක් ද ගෙන තමන් වහන්සේගේ උළු හා එක් කොට රජ්ජුරුවන්ගේ උළු දී වදලසේක. වඩු උළු ඇරගෙන කමානන කෙළේ ය. එවේලෙහි තෙරුන් වහන්සේ ද සොමිතසට පැමිණියේක්, “මහදහබ කමානනයෙහි එක් ව ගනිමි” සිතමින් උළුගල්පිටිවෙණට වැඩ වදලසේක. ඉක් බිහි උන්වහන්සේ ඒ කල ක්‍රියාව රජ්ජුරුවන්ට සාල වී ගියේ ය.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා වඩුවා විවාරා “කොල, එක්තෙර කෙනකුත් වහන්සේ මාගෙන් මිල නො ගෙන උළුක් මාගේ දහබෙහි ලන ලද දැ”යි විවාලහ. “සැබව, දේවයන් වහන්ස, එක් තෙර කෙනකුත් වහන්සේ විසින් දුන් උළුක් අපගේ උළු හා එක්වැනි හෙයින් කමානනයෙහි ලා පිම්”යි දැන්වී ය. “එසේ වී නම් උන්වහන්සේ විසින් ලූ උළු අදුනෙහි දැ”යි රජ්ජුරුවෝ විවාලහ. වඩු ද තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙහිත් “සමාමිති, උළු නො අදුනෙමි”යි කී ය. “ඉදින් තෝ උළු නො හදුනෙහි නම්, උළු ලූ තෙරුන් වහන්සේ මේ බලතුව පැලව”යි කියා බලනකු වඩුවා සම්පයෙහි සිටවූහ. ඒ උළුවඩුවා ද “පෙර මැටි පිඩ ලූ තෙරුන් වහන්සේ මේ ය”යි බලතාව ඒ තෙරුන් වහන්සේ පැයේ ය. එවේලෙහි බලතා ද තෙරුන් වහන්සේ ඇදින ගෙන ඔබ වසන උළුගල්පිටිවෙණට ගොස් ඔබගේ ශ්‍රී පාදය වැද එකත්පස් ව ගිඳ පිළිසඳර කපා කොට “සමාමිති, නුඹ වහන්සේ ආගන්තුකයේක් ද? නොහොත් නේවාසිකයේක් ද?”යි විවාලේ ය. එවේලෙහි තෙරුන් වහන්සේ “උපාසකය, අපි ආගන්තුකයමහ”යි වදලසේක. “සමාමිති, කවර රටක වසනසේක්

දූ”යි විවාල බලනාට වදරණ සේක් “කොටසර පියන්ගල විහාරයෙහි වසමහ; උපාසකය”යි වදලසේක. එබස් ඇසු උපාසක “සාමිනි, මෙහි ම වැඩහිදිනා සේක් ද? නොහොත් කොටසර වඩනාසේක් ද?”යි විවාලේ ය. “මෙහි නො වසමහ. අසවල්ද යමහ” යි වදලසේක. එබස් ඇසු බලන් ‘මහලු මමත් නුඹවහන්සේ කැටි ව එම’යි කියා “මාගේ ද ගම කොටසර අසෝ ගම ය”යි තෙරුන් වහන්සේට දන්වී ය. තෙරුන් වහන්සේ ද “යහපත, උපාසකය, කැටි ව යමහ”යි වදලසේක.

ඉක්බිති ඒ බලන්මහලු එපවත් රජ්ජරුවන්ට ගොස් දන්වී ය. රජ්ජරුවෝ ද එපවත් අසා බලනාට මසුරන් දහසක් වටනා පිළිසහලක් ද දහසක් අගනා මාඇති පලසක් ද වහන්සහලක් ද සුවදතෙල් පිරු තෙල්කුලාවක් ද පත්කුඩයක් ද සෙසු ශ්‍රමණ පරිෂ්කාර ද තොම්ලයේ උලු ලූ තෙරුන් වහන්සේට මිල පිණිස දෙව”යි කියා බලනාට දුන්හ. ඉක්බිති ඒ බලන් ද රජ්ජරුවන් විසින් දෙන ලද ඒ පිරිකර ඇර ගෙන ඒ තෙරුන් වහන්සේ වැඩ හුන් උළුපිටිපිටිවෙණට ගොස් ඒ තෙරුන් වහන්සේ වැද ඔබ හා සමග ඒ රාත්‍රියෙහි වැස උදෑසන ඔබ හා කැටි ව තික්ම ක්‍රම යෙන් මග ගෙවා කොටසර ගොස් පියන්ගලවිහාරය පෙණෙන ස්ථානයෙහි සිහිල් සෙවණ ඇති එයු තෙනක වඩා හිඳුවා ඔබගේ ශ්‍රිපාදය සෝධා සුවදතෙලින් ශ්‍රිපාදය මැඩ උක්සකුරු වලදවා සිහිල් පැත් වලදවා වහන්සහල ඔබගේ ශ්‍රිපාදයෙහි ලා “සාමිනි, මේ පිරිකර මාගේ අලුතක තෙරකෙනකුත් වහන්සේ නිසා ගන්නා ලදී. දන් නුඹ වහන්සේට ම පූජා කරමි. මේ පිළිසහල ද මාගේ පුතනුවන් සරණ හිඳුවන මතුල් නිසා ගන්නා ලදී මෙයින් දු නුඹ වහන්සේ සිවුරක් කොට වදල මැහවැ”යි දන්වා තෙරුන් වහන් සේගේ පාමුල තැබී ය.

තෙරුන් වහන්සේ ද ඒ පිළිසහල ද මාඇතිපලස් ද පාත්‍රපයියේ ලා ගෙන සෙසු පිරිකර පොදියක් කොට ගෙන සැරයටිය අතින් ගෙන මතට තික්ම වදලසේක. එවේලෙහි බලනා තෙරුන් වහන් සේ හා කැටි ව මදක් තැන් ගොස් “සාමිනි, මදක් වැඩසිට වදල මැහව. මේ මා යන මග ය”යි දන්වා පෙර මැටිපිටි ලූ තෙරුන් වහන්සේට දන්වූ ලෙස ම රජ්ජරුවන්ගෙන් කියා එවූ තෙපුල් තෙරුන් වහන්සේට දන්වී ය. එවේලෙහි තෙරුන් වහන්සේ ද ඒ බලනාගේ බස් අසා මහත් වූ ශොකයෙන් කම්පා ව “මෙවැනි ආශ්වාසී වත් වූ දහබක මා විසින් දුකින් කරණ ලද කුශලකම්ය නො කලා කම් වෙ”යි, දෙමතස් ව දෙඇසින් කඳුළුධාරා වගුරුවා

“ඇයි, උපාසකය, මා දුකින් කළ කුලය කුමකට නසා පි ද? කාගේ පිරිකර තෝ ම ඇරගණ?” යි සියලු පිරිකර දමාපුරේක. එසේ පිරිකර දමා වැඩසිටි තෙරුන් වහන්සේට ඒ කාරණ දන්නා උපාසවන් බලන් මහලු මෙසේ දන්වයි:- “සාමනී, නුඹවහන්සේ කුමක් වදාරණසේක් ද? මේ දුටුගැමුණුරජ පුණ්‍යලොහයෙන් මෙසේ කරණබව මුත් ‘නුඹවහන්සේ ලු උලුට මිල දෙමි’ කියා අකනිටාබුගමලොකය දක්වා තුන් සිවුරු පාත්‍ර දන්නේ වී තමුත්, නුඹවහන්සේ ලු උලු හා සරි කරන්ට නො පිළිවනැ” යි කියා “එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ලු උලු නුඹවහන්සේට ම පිණ. රජුපුරුවන් දෙවු පිරිකර රජුපුරුවන්ට පිණැ” යි කියා තෙරුන්වහන්සේ අස් වසා සියලු පිරිකර තෙරුන් වහන්සේට ම දී ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැද සමු ගෙණ පෙරලා නුවරට ම නැගී ගියේ ය.

මෙසේ දැනගෙනි රැමි කෙතෙක් බැලුමෙහෙ කොට සිත් පහදවා ඒ කුසලින් දෙව්ලොව උපන්නෝ ද, ඒ සත්‍යයේ මෙනෙ කැසී ගණන් නැත. එසමයෙහි තමානිසාදෙව්ලොවෙහි උපන් දිව්‍යස්ත්‍රියක් තමාගේ අසාධාරණ වූ දිව්‍යසම්පත් බලා සතුටු ව “මනුෂ්‍යලොකයෙහි දී කවර පින්කමක් කොට මේ සම්පත් මා ලබන ලද්දේ ද? හො?” යි බලන්නී. ගියදවස දුටුගැමුණුරජුපුරුවන්ගේ රුවන්මැලිදහබෙහි බැලුමෙහෙ කොට ලත්බව දන, සිත් පහදවා බැලුමෙහෙ කිරීමෙන් මෙබදු සම්පතක් ලත් කල, රැමි කෙතෙක් අනුත් සන්තක දෙයක් නො ගෙණ තමන් සන්තක දෙයින් පරලෝ අදහා කළ සුවරිත පින්කමිහි විපාක කෙබදු ද? හො?” යි සිතා සතුටු ව එවේලෙහි ම දිවසුවද දිවමල් දිවපිළි ගෙණ ඇර ඒ රාත්‍රියෙහි අවුත් ගෙණා සුවදිත් ඒ දහබ පිරිබබ ගෙණ සුවදමලින් ඒ රුවන්මැලිදහබ පුදා සතුටින් වැද වැද සිටියා ය.

එවේලෙහි බැලුමක† වැඩවසන මහාසිවලි නම් එක් තෙර කෙනකුත් වහන්සේ රජුපුරුවන් බදවන රුවන්මැලිදහබ වදින පිණිස ගියේක් වදනා ඒ දිව්‍යස්ත්‍රිය දෑක මහරුක්අත්තනසමුල වැඩසිටියේක් ඒ දිව්‍යස්ත්‍රිය අතිප්‍රාය වූ පරිද්දෙන් වැද තිත්මුහු වේලෙහි විවාරණයේක් දිව්‍යස්ත්‍රියට මෙසේ වදාළේක. කෙසේ ද? යත්:- “තොපගේ ශරීරලොකයෙන් මේ සියලු ලබකාච්ඡය හිරුදහස් සඳදහස් නැංගා සේ එකාලොක වී ය. මෙසේ වූ රූප

† ඇලවක; ඇලමාකඩ

සම්පත් ලබන්ට ගියජාතියෙහි කවර පින් කමක් කළාද?"යි විමාළයේක. "සාමිනි, අප සන්නක දෙසින් කළ කුසලයෙක් නැත. මේ දශබ අප සිත පහදවා ගෙණ බැලීමොඟ කොට එයින් ලද සම්පත"යි දැන්වූහ. මෙසේ බුදුසත්තෙහි පහන්සිතින් මිලයට කළ කුසල් පවා මහාඵල මහානිසංස වෙයි. එසේ හෙයින් මාගේ සාමිදරු වූ සමාක්සම්බුදුරජානන් කෙරෙහි සිත පැහැදවූ පමණ කින් මෙබදු දිව්‍යසම්පත් ලබනකල නුවණැති සත්පුරුෂයන් විසින් හැම වේලෙහි නො පවා ව මේ රුමන්මැලිදශබ පූජාව කළ මැනවි.

මෙසේ දුටුහැමුණු මහරජ දශබෙහි කාමානා කරවන්නේ තුන්මාල් පියවසාව බැඳ නිමවී ය. මෙසේ කරවූ තුන්මාල්පිය වසාව රහතන් වහන්සේ සුසිර වන පිණිස බිම හා සම කොට තමන්වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් ගිල්වා වදාළේක. මෙසේ බැඳිබැඳි සේ නවවාරයක් ම ගලාපුයේක. ඉක්බිති දුටුහැමුණු රජ්ජුරුවෝ මේ කාරණය නො දන්නෝ නො සතුවූ වූ සිත් ඇති ව 'මාගේ කුලදෙවතා වූ මහාසංඝයා වහන්සේ රැස් වන්ට කියව'යි ආරාධනා කොට රාජපුරුෂයන් යැවූහ. එවේලෙහි රාජපුරුෂයන් ගේ ආරාධනයෙන් අසුදහසක් දෙනා වහන්සේ රැස් වූ සේක. දුටු හැමුණු මහරජ සමාහරණයෙන් සැරති මහසෙනහ පිරිවරා සුවද මල් බෙහෙත්සත් අදිය ගෙන්වා ගෙණ විහාරයට ගොස් රැස් වූ අසුදහසක් දෙනා වහන්සේට බෙහෙත්සත් පිළිගන්වා සුවදමලින් පූජා කොට එකත්පස් ව සිට මෙසේ විමාළ ය:- "සාමිනි, මා කරවන හෙදශබ තුන්මාල්පියවසාව බැඳිබැඳි සේ නවවාරයක ගෙ පොළොව ගැලීන. එසේ වනු මාගේ ජීවිතයට හෝ මා කරවන දශබට හෝ අනාරාධ වන බවත් නො දනිමි. ඒ මට වදාළ මැන වැ"යි දැන්වී ය.

එබස් ඇසූ මහාසංඝයා වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට මෙසේ වදාළ සේක - "දෙවයිනි, නොප කරවන දශබකමානනයට වේදයි, නොපගේ ජීවිතයට වේවයි අනාරාධයෙක් නැත. මතු එන දවස නිඤ්ඤයන් විසින් වන උපද්‍රව වළකන පිණිස ද, දශබ බොහෝ කලක් සිර ව පවත්නා පිණිස ද රහතන් වහන්සේ විසින් මේ කරණ ලද"යි වදාළේක. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ සතුවින් පිණ පිණ වදාළ බස් බුදුනෙන් පිළිගෙණ මහදශබකමානනයට නැවත පවත් ගෙණ බදවන්නානු තුන්මාල්පියවසාව දසකෙළක් උග්න් බැඳ නිමවූහ. මෙසේ තුන්මාල්පියවසාව බැඳ නිමවූ කල

මහාසංඝයා වහන්සේ උනතර ය, සුමන යයි නම් ඇති රහත් සාමණේර දෙදෙනකුත් වහන්සේ කැඳවා දෙදෙනා වහන්සේට මෙසේ වදාළසේක:- ' ගෙළි දෙදෙන උතුරුකුරුදිවයිනට ගොස්, සතර අතින් සම වූ වඩුවෙන් අවරියන් බොල ඇති එකිඑකි අතින් අසුරියන් දිග ඇති මේවන්පාණ සයක් ගෙනෙව"යි වදාළ සේක. එවෙලෙහි සාමණේර දෙදෙනා වහන්සේ "යහපතැ"යි ගිවිස එවිට ම උතුරුකුරුදිවයිනට ගොස් මහාසංඝයා වහන්සේ වදාළ ලෙෂම බඩුවදමල්පාභා වැනි වූ මේවන්පාණ සයක් ගෙන වුත් එක් පහණක් දැගබ ධාතුගහියෙහි ම බිම අතට අතික් ගල් සතර සතරදිග සරස පිහිටුවා අතික් ගල ධාතුගහියෙහි පිඩා තය කරණු පිණිස දැගබට නැගෙනහිර දිසාවෙහි වැලිමඑවෙ පවුර වෙත නො පෙනෙන සේ තබා වදාළසේක.

ඉක්බිති ගැමුණු රජු රුවෝ ධාතුගහිමයෙහි සත්රුවන් වය වූ සිත්තල වූ බොධි කෙනකුත් වහන්සේ කරවූහ. ඒ බොධින් වහන්සේ ඉන්ද්‍රනිල මාණික්‍යමය බිමෙහි පිහිටිසේක. රජු රුවෝ තමන් කරවන ඒ බොධින් වහන්සේගේ මුල් පබළමය කොට කඳ රිදියෙන් කරවනලදි. සිරිවස්ස රත්රනින් ම කරවූ ය. අට කරවූහ. මහල ද සත්රුවනින් ම කරවූ ය. නැවත මල්පඬිකති යක් ද සිවුපාවුත් පඬිකතියක් ද හාසපඬිකතියක් ද විවිත්‍ර කොට සත්රුවනින් ම කරවූ ය. නැවත ඒ බොධින් වහන්සේ වඩුවෙන් අටලොස් රියන් උස ඇතියේක. එසේ ම කරවූ සත්රුවන් බොධින් වහන්සේගේ උඩ බලා ගිය කඳ ශාඛාව ද සතරදිසාවට ගිය කඳ ශාඛා සතර දැසි යන් මේ ශාඛා කඳ පස ම වඩුවෙන් අටලොස් රියන් දිග ඇතියේ ය. ඒ බොධින් වහන්සේගේ බෝපත් ඉන්ද්‍රනිල මාණික්‍යයෙන් ම කරවූ ය. පඬිවරන් පත් රත්රනින් ම කරවූ ය. ඒ බොධින් වහන්සේ මුදුනෙහි සුදුමිනක් බැඳවූ ය. ඒ මියන් කෙළවර වට කොට මුතු හා එක් කොට අවුණතලද රත්රසුදුල් බැඳවූ ය. නැවත රන්මිණිපඬිකතියක් ද රන්දම් ද ඒ ඒ තන්හි එලෙන්නේ ය. ඒ මියන් සතරකොණ නවලක්‍ෂයක් අගනා එසේ වූ සතර මූතු. කඳක් ද එල්වූහ. මෙසේ ම ඒ ධාතුගහියෙහි සුදුසු ලෙස

සත්‍රුවනින් ම සඳ හිරු දෙදෙනා ද නකත්තරු ද රත්පියුම් ද කරවන ලද්දේ ය. මාඟු වූ පස්වණක් පැහැයෙන් යුක්ත වූ අටෝරාදහසක් පිළි ද එල්වන ලද්දේ ය.

ඉක්බිති ඒ සත්‍රුවන් බොධින් වහන්සේගේ කඳමුල වට කොට සත්‍රුවන්මය පිල්කඩකුදු ලැබූ ය. ඒ පිල්කඩ මත්තෙහි මාඟු ඇඟුලපක් සා මුතු ද ඇතිරවූ ය. ඒ මුතුරැසට කෙළවර සුවදපැන් පිරු සත්‍රුවන් කළ පඩිකතියක් ද තැබිමු ය. ඒ තැබූ රුවන්කළ පඩිකතියෙහි පබළුමය මල් ලැබූ ය. ඒ පබළුමය කළ යෙහි සත්‍රුවන්මල් ලැබූ ය. නැවත ඒ බොධින් වහන්සේට නැගෙනහිර දිසාවේ සත්‍රුවන්මය කෙළක් අගනා ආසනයෙහි සත්‍රුවන්මය වූ ජීවමාන බුදුන් උස පමණ වැඩිහුන් බුදුරුවකුදු කරවූ ය. එසේ කරවනලද සත්‍රුවන්මය බුදුරුවෙහි විසිනිය ද ඇස් සහලෙහි සුදුතැන් ද ජාතිස්ථවිකමාණිකාසයෙන් ම කරවූ ය. අතුල් පතුල් හා තොල් සහල ද ඇස්හි රත්තැන් ද පබළුයෙන් ම කරවූ ය. නැවත ඒ පිළිමරූපයෙහි මුදුන්කෙස් ද බැමසහල ද ඇස් සහලෙහි කාසණමණිල ද යන මෙකී තැන් ඉඤ්ඤාමාණිකාසයෙන් ම කරවූ ය. තවද ඒ පිළිමරූපයෙහි නලලෙහි උෘණි රොමධාතුව ද රිදියෙන් ම කරවන ලද්දේ ය.

ඉක්බිති සහමපතිමහාමුත්තයා රිදිකුඩය ධරා සිටිනියාව ද එහි ම කරවූ ය. එසේ ම දෙදෙව්ලොව දෙවියන්වි අභිපති වූ සක්දෙව් රජ දෙවියන් පිරිවරා එක්සිය විසිරියන් දිග ස්වයංභූතසක පිඹ පිඹ සිටි නියාව ද එහි ම කරවූ ය. එසේ ම පක්ඛිසිඛ දිව්‍යපුත්‍රයා බෙලුවපණ්ඩු නම් විණුව ගෙණ ගායනා කරණ නියාව ද එහි ම කරවූ ය. නොයෙක් නාගමාණවිකාවන් පිරිවරණලද අනෙක ප්‍රකාර සතුතිසොභාවෙන් බුදුරජානන් වහන්සේට වන්දනාවට යකු සේ සතුතිසොභා කරණ මහකෙල නම් නාගරාජයා ද එහි ම කරවූ ය.

ඉක්බිති වශවර්තීමාරයා අත් දහසක් මවා ත්‍රිශූලමුද්ගරාදි නානායුධ ගෙණ දහසක් කුඹින් සැරහුනු සසියක් ගවු උස ඇති හිප්මෙඛල නම් ඇතු පිට හිඳ දසබිම්බරක් මරසෙනහ ගෙණ බෝමැඩට දිව අවුත් බොහෝ භයංකාර දක්වා කිසි උපද්‍රවයක් කොට ගත නො හී පැරද හිය නියාව ද එහි ම කරවූ ය. අනික්

තුන්දිනින් නැගෙනහිරිදිසාවෙහි බොබ්පය්ඛකය හා සදූශ කොට කෙළක් අගනා ආසනයකුදු කරවා ඇද්දළින් දළමිටි ලවා පබළුමය ව්‍යජනපත්‍ර ද ඒ ආසනයෙහි තැබිමු ය. බොබ්න් වහන්සේට ඉස්දෙර අනෙකරන්නයෙන් හෙබියාවූ කෙළක් අගනා රිදියහනකුදු කරවූ ය. කායබල දසයක් හා ඤාණබල දසයක් ඇති ඒ මාගේ ස්වාමිදරුවානන් වහන්සේ ලොවුතුරා බුදු ව සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි දූස නො පියා එයින් නික්මෙන පස් වණක් පැයෙන් බොබ්පුජා කළ නියාව ද සන්දර්චනින් ම කරවූ ය. රුවන් සක්මන සක්මන් කළ තැන් ද රුවන්ගෙයි වැඩහිද දහම් විමසූ තැන් ද, අජපාලනිත්‍රොධමුලයෙහි වැඩහුන් තැන් ද, මුව උසු නම් නාගරාජයාගේ හොඟාවලියෙහි වැඩහුන් තැන් ද, කිරිපලුහස මුල වැඩහුන් තැන් ද, තපස්සු, හල්ලුක යන වෙළෙඳුන් දෙදෙනා විසින් මිපිබු දුන් තැන් ද, එවෙලෙහි සතරවරම් රජ දරුවන් එළවූ පාත්‍ර සතර තමන් වහන්සේගේ අධිෂ්ඨානයෙන් එක පාත්‍රයක් කොට ඒ පාත්‍රයෙන් ම පිළිගත් නියාව ද, ඉක්බිති මහාබ්‍රහ්මයාගේ ආරාධනාවෙන් ධම්මසක් පැවැත්වූ නියාවද, යස නම් කුලපුත්‍රයා ප්‍රධාන වූ පස්පණස්දෙනාගේ මහණ විම ද, හදුවහියෙහි රජකුමරුවන් තිස්දෙනාගේ මහණ විම ද, තුන්බැ ජට්ටියන් ප්‍රධාන වූ දහසක් තාපසවරුන්ගේ මහණ විම ද, ලංසි වන නම් උයන්හි වැඩහුන් තෙතට බිම්සරරජුරුවන්ගේ ඊම ද, රජගහනුවරට වැසීම ද, වෙළුමනාඋයන පිළිගත් නියාව ද, දූගසව වන් ප්‍රධාන අසුමහසවවන් ද නිත්‍යපරිවාර පන්සියයක් දෙන, වහන්සේ ද යන මේ සියල්ල ම සන්දර්චනින් ම කරවූ ය.

ඊට ඉක්බිති ව රජගහනුවර සිට කාලුදුසි නම් මහතෙරකෙන කුන් වහන්සේගේ ආරාධනායෙන්, අඟු, මහද දෙරටින් හා කිඹුල් වක්පුරයෙන් ද යන මෙකී තුන්රටින් විසිදහසක් දෙනා වහන්සේ පිරිවරා, දෙසියසහසිය ගව්වක් මහ ගෙවා කිඹුල්වක්පුරට වැඩි නියාව ද, ශාඛාරජදරුවන් මානගෙන් නො වදුම්හ යි සිටීම ද, ඔවුන් දෑඬ ඔවුන්ගේ මානය මැඩ රුවන් සක්මන්හි සක් මන් කොට, ඒ ආශාවයී දුටු පියානන් සුඛොදන රජුරුවන් ඇතුළු වූ රජදරුවන්ගේ වැදීම ද, පොකුරුවැසි වට නියාව ද, රාහුලකුමාරයන්ගේ මහණ විම ද, නඤකුමාරයන්ගේ මහණ විම ද, ජෙතවනාඋයන පිළිගැන්ම ද, ගණකමඩ නම් රැක්මුල්හි කරණ ලද යමකප්‍රාතිභායයීය ද රුවන්සක්මන්හි සිට තුන් පිය වරකින් තව්තිසාදෙව්ලොවට වැඩ පවුආචුල්අසුන්හි වැඩහිද

තුන්මසක් විජම්බණ දෙශනා කළ තැන් ද, මනුෂ්‍යයන්ගේ ආරාධනා පිළිගෙන මුහුලන්මහතෙරුන් වහන්සේ මහාමෙරු පමන පන්ලව ගොස් මහමෙර පළාගෙන බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාද මූලයෙන් හිස නතා පැදකුණු කොට මිනිසුන්ගේ පවන් දැන්වූ නියාව ද, දෙවොරොහන් නම් ප්‍රාතිහාය්‍යය ද, සකස්පුරදොරට වැඩි නියාව ද, ධම්මෙනෙවි සෑදිසුන්මහතෙරුන් වහන්සේ ප්‍රශ්න විවාළු තැන් ද එහි ම කරවූහ.

නැවත මහාසමයසූත්‍රදෙශනාව ද, රාහුලොවාදසූත්‍ර දෙශනාව ද, මඩගලසූත්‍ර දෙශනාව ද, නිරොකුඩ්ඛිසූත්‍ර දෙශනාව ද, ඛදිරබහාරජාතක දෙශනාව ද, ජම්බුකාපිවකසූත්‍ර දෙශනාව ද, චක්කසූත්‍ර දෙශනාව ද යනාදි සූත්‍ර දෙශනා ද, ධනපාල නම් ගක්කියාගේ දමනය ද, ආලවක දමනය ද, අංගුලිමාල දමනය ද, බකබුන්ම දමනය ද, සච්චක දමනය ද, පොට්ඨාද දමනය ද සි යන මෙකී සියල්ල ම හුදු සන්දර්ථනින් ම කරවූහ. ඉක්බිති මාරයාට බුදුන් ආයුෂ්‍යසංස්කාරය හළ නියාව ද, මෘදු වූ සුකරමද්දවය† පිළිගත් තැන් ද, රන්වන් වූ පිළිසහළ පිළිගත් තැන් ද, පහන් පැන් වැළඳු තැන් ද, කුසිනාරානුවර මූල පටන් අග දක්වා පිපි සිටි සල්ගස් දෙක මැද පණ්ඩනලද යහන්හි උතුරාදිගට හිස ලා දකුණුදිගට පය ලා නැහෙනහිරට පිට ලා බටහිරට මුහුණ ලා නැගී නො සිටිනා සෙය්‍යාවෙන් වැද හෙව පිරිනිවන් පෑ තැන් ද, අනදමහතෙරුන් වහන්සේ කුසිනාරානුවරට වැද සැටදහසක් මල්ලරජදරුවන්ට බුදුන් අලුයම්වෙලෙහි පිරිනිවන් පෑබැව් වදාළ තැන් ද, එබස් ඇසූ රජදරුවන් පුරාභිනාවන් හා සමග හිස නැඩූ අනිත් අඩා වගුළු තැන් ද, රන්දෙණට වැඩූ තැන් ද, දිව්‍යබ්‍රහ්මයන් හා මනුෂ්‍යයන් පූජා කළ තැන් ද, එක්සිය විසිරියන් සදුන්දරසැයට රන්දෙණ වැඩූ තැන් ද, මහසුප් මහතෙරුන් වහන්සේ ඇතුළු වූ ගණදෙටු සන්ලක්‍ෂ්‍යයක් මහතෙරුන් වහන්සේ ඇතුළු වූ සෙසු නො කී බොහෝ මහාසම්මසා වහන්සේ බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදය වැදීම ද, බුදුන්ගේ ශරීරය දැහිය නියාව ද, සොහොන් හස් කළ තැන් ද, මගධ රටට අභිපති වූ අජාතකුත්‍රු නම් රජ පළමු කොට බුදුන් පිරිනිවන් පෑ බැව් ඇසූ නියාව හා යුඛියට සැරසී ආ සන්තරට රජුන්ට අවවාද කොට ද්‍රෝණ නම් බමුණා විසින් ධාතු බෙදා දුන් නියාව ද යන මෙකී සියල්ල හුදු සන්දර්ථනින් ම කරවූහ.

නැවත පත්සියපණස් ජාතකය ද එහි ම කරවූය. විශ්වනාථ ජාතකයෙහි සදමන රජපුරවන් ද, ප්‍රසන්නදේවීන් ද මද්දේවීන් ද ජාලියකුමාරයන් ද කෘෂ්ණජිනාවන් ද හැලිඇතු දන් දුන් නියාව ද, සත්තසතකමහාදානය ද, නුවරින් නික්ම නුවර බැලූ නියාව ද අඬා දිවූ බමුණන් සතරදෙනාට අසුන් සතරදෙනා දුන් නියාව ද, ගක්කයන්ගේ නියොගයෙන් දෙවතාවන් රෝසික කම් මුවවෙස් මවාගෙන රථය ඇඳි නියාව ද, නැවත අඬා දිවූ බමුණාට රථය දුන් නියාව ද, දරු දෙදෙනා වඩා ගෙන යන ගමනේ දරුවන් පලාපල දෑක ඇවිරි ගෙන ඇහිලි ඔසොවා පෑ නියාව ද, පලගත් රැක් දුනුපට සේ නැමි සිරි කල එයින් මසුරු පලාපල කඩා දරුවන්ට දුන් නැන් ද, වෙනිසරට සාලාවෙහි වැඩහුන් නැන් ද, නුවරවැස්සන් මද්දේවීන් දෑක “මේ කුමන අනාථ වූ ගමනෙක් ද?” යි කියා වැලපී නැන් ද එ පවත් ඇසූ සැටදහසක් වෙනිසරජදරුවන් සාලාවට අවුත් බොධිසංඝයන් පා පිට හඩා සන් හිඳි වැඳ සිට තමාගේ නුවරට වඩින්නට ආරාධනා කළ නියාවද, ඒ නො ඉවසන විසින් එ ම සාලාව දිව්‍යවිමානසක් මෙන් සරනා බොධිසංඝයන් ඉස් සෝධා නාවා සඵ පෙරලා සඵ හඳවා උතුම් රාජහෝජනය අනුභව කරවා සද්දවසක් තමන්ගේ නුවර රඳවා මත වල් කප්වා ගෙළි කරවා සැටදහසක් රජදරුවන් බොධි සංඝයන් නික්මුනු වේලෙහි කඩු පලන ගෙන සැටගව්වක් පමණ මත ගෙවා ඉදිරියෙහි වඩකැටිපිපිතයට සැටගව්වක් පමණ නැන් මත සලකුණු කියා බොධිසංඝයන් වැඳ වනදොරකඩ වැද්දකු සිටුවා රජදරුවන් තමන්ගේ රටට යන්ට සමූ භත් නැන් ද, ඒ ධාවු ගඟියෙහි සන්රුවනින් ම කරවූය.

නැවත වනදොරකඩ සිට වැද්දකු වඩනා බොධිසංඝයන් දෑක මි හා දඩමස් දුන් විට රන් ඉද්ද දුන් නියාව ද, මුවලින්ද නම් විල් තෙර ද, වඩකැටි පිපිතයට වැඩි නැන් ද, අමුදරුවන් සහිත ම තවුස්වෙස් ගෙන පත්සල්හි උන් නැන් ද, මද්දේවීන් පලාපල ගෙන ඇර වළඳවා මඵ ඇමද දෑවටු පැන් තබා පුදන්නට මල් කඩා දී අත් පා මෙහෙ කළ නැන් ද, අමිත්තතාපා නම් බැමිණිය ගේ ගහටයෙන් පූජක නම් බමුණා ජයතුරා නුවර වැඳ බොධි සංඝයන් විවාළ නැන් ද, ඒ ඇසූ නුවර වැස්සන් “තව දන් ගැන් මෙහි නො වළකු ද?” යි කැට මුගුරු ගෙන ලුහුබැඳවූ නියාව ද, දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන් බමුණා උතුරුවාසලින් නික්ම

වඛ්ඛාගිජි පඵතයට යන මහ දිවු නියාව ද, වනදෙරකඩ සිටි වැද්ද
 හුගේ කින, බල්ලන් බමුණා දෑක සිසාරා ගත් නියාව ද, එවේලෙහි
 බල්ලන් කෙරෙහි හසින් බමුණා ගසට නැගී උන් නියාව ද; වැද්දහු
 අවුදින් බමුණා ගසින් බා ගත් තැන් ද, මි හා දඩමස් කා පැන්
 බී නික්මුනු බමුණාට මග කී තැන් ද, බමුණා අවුටුන නම් තපස්
 චිත්තේ පන්සලට වත් තැන් ද, තපස්චිත්ත දෙවැනි දවස් නික්මුනු
 බමුණාට වඛ්ඛාගිජියට මග කී තැන් ද, එදවස් අතූර මහ රු ව
 ගොස් උස් වූ ගොඩක සැතපුනු තැන් ද, රු මද්දිදෙව් නපුරු
 සව්පනයක් දෑක එවේලෙහි බොධිසත්වයන්ගේ පන්සලට ගොස්
 දුටු සිතය කියා ඇඹූ තැන් ද, එවේලෙහි බොධිසත්වයන් සව්පන
 විමසා සතුටු ව මද්දිදෙව් අස්වසා යැවූ තැන් ද ඒ රු පහන් ව
 ගිය කල වත්පිළිවෙත් කොට බොධිසත්වයන් ද දරු දෙදෙනා ද
 පලාපල අනුභව කරවා දරු දෙදෙනාට අවවාද කොට බොධිසත්ව
 යන්ට පාවා දී වැද සමු ගෙණ පකාපැකි බා ගන්නා දෙහිටිල්ල† ද
 අලමුල් කණ්ණා යවුල ද පැස ද යන මෙ කී දෙය ගෙණ දෙවියන්
 යැද වල් ගිය තැන් ද, පූජක නම් බමුණා පන්සලට ආ තැන් ද, ඒ
 බමුණානන් දෑක ආදර පිණිස අතින් පිරිකර ගන්ට ජාලියකුමාර
 යන් ගිය තැන් ද, බමුණා උරණ වූ තැන් ද, එවේලෙහි ජාලිය
 කුමාරයා හසින් වෙවුලා බෝසත්හුගේ පිටිපස්සට වත් තැන් ද,
 එවේලෙහි බමුණා බොධිසත්වයන් ලඟට ගොස් ජාලිය කොට
 දරුවන් දන් ඉල්ලූ තැන් ද, එබස් ඇසූ මහබෝසතානන් 'යහපත,
 බමුණානෙනි, දන් දෙමි. දරුවන් ගණුව'යි කී බස් අසා දෙබිහින්
 තත් හසින් ගොස් විලට වැද සැහළි සිටි තැන් ද, බොධිසත්වයන්
 දරුවන්ගේ පියවරසලකුණෙන් ගොස් විල්තෙර සිට දරුවන්ට
 අඩ ගැ තැන් ද, ඒ අඩ ඇසූ දරුවන් ඇවිදින් පාපිට අඩා හුනු
 තැන් ද, ඔවුන් වඩා ගෙණ ගොස් වටනා මිල කියා දරුවන්
 බමුණාට දන් දුන් තැන් ද, එවේලෙහි බොධිසත්වයන් බල බලා
 සිටිය දී දරු දෙදෙනා බැඳගෙණ නික්මුනු තැන් ද, බමුණා පැකිල
 හුනු අවකාශයෙහි අත බැඳී බැඳුම් කඩාගෙණ දිව අවුත් පියා
 නන් පාපිට අඩා හුනු තැන් ද, නැවත බමුණා අවුදින් දරුවන්
 බැඳගෙණ ගිය තැන් ද, පලාපල සොයා ගිය මද්දිදෙව් වෙනෙහි
 දී නපුරු කාරණ දෑක එන ගමනෙහි පන්සලට එන නො දී ශක්‍ර
 යන්ගේ නියෝගයෙන් දෙවතාවන් තුන්දෙනකුන් විසින් සිංහ
 ව්‍යාඝ්‍ර වලස් වෙස් ගෙණ මං අවුරා වැදගොත් තැන් ද, උන් දෑක

† දෙවිල්ල; දෙතිල්ල; දෙතෙතිල්ල.

ඒ පත්සලට යා නොහි, උන් පලා ගිය පසු රා සද් නැගිවෙලේ පත්සලට යන්නී මෙනෙක් ද, කෙලනා ඒ රාජ්‍ය ආදී වූ තැන තමන්ගේ දරුවන් නො දැක හද පිරුණු ශෝකයෙන් හැලඑනා වූ සිත් ඇති ව ඒ මද්දේම බොබිසතියන් සමීපයට ගොස් එතැනහි දරුවන් නො දැක “දරුවෝ කොයි ද? සොමිනි”යි රජ්ජුරුවන් විවාරා, බැණ නො නැහෙන හෙයින් ඒ තුන්ගම් රාත්‍රියෙහි ගල හෙල ඇමිද දරුවන් නො දැක ලෙසි පිරුණු ශෝකයෙන් ඇස පිරුණු කදුළෙන් බල්ලකු හත් කිකිළියක සේ බොබිසතියන්ගේ පා පිට හුනු තැන් ද, එවෙලෙහි හිස ඇකයෙහි තබාගෙණ මුහුණ පැත් ඉස අතින් පිරිමැදි තැන් ද, සිසන්ත ලදිත් නැගී සිට දරුවන් විවාරා දන් දුන් බව අසා දෙහොත් මුදුනෙහි තබා “දන් දුන්බව පළමු මට නො වදලේ ඇයි ද? සොමිනි”යි සතුටින් වැද සිටි තැන් ද, ගකුයන් විසින් බමුණුවෙත් ගෙණ අවුත් මද්දේමින් දන් ලත් තැන් ද, නැවත මද්දේමින් බොබිසතියන්ට ම පාලා දී, ගිය තැන් ද, ජූජක බමුණා දරු දෙදෙනා ගස මුල බැද ගසට නැගී වැදහොත් තැන් ද, දෙවතාවන්ගේ ආනුභාවයෙන් බමුණාට මත වැරද ජය තුරානුවරට ම දරුවන් ගෙණ ගොස් මුතුන් වූ සදමහරජ්ජුරුවන්ට දැක්වූ තැන් ද, බමුණාට නොයෙක් වයතු දී මුනුබුරන් ගැලවූ තැන් ද, නැවතු සදමහරජ්ජුරුවන් වඩකගිජිපථිතයට ආ තැන් ද, දරු දෙදෙනාගේ හා තැයන්ගේ මහාසමාගමයෙහි පොකුරුවැසි වට තැන් ද, විශවනතරජ්ජුරුවන්ගේ හා මද්දේමින්ගේ අභිෂේක පැමිණි තැන් ද, ජයතුරානුවරට වැඩි කල සත්රුවන්වැසි වට තැන් ද, ඒ විශවනතරාත්මභාවයෙන් චූත ව තුසිතභවනයෙහි උපන් තැන් ද යන මෙකී සියල්ල විසාර වන යෙන් ඒ දුටුගැමුණුමහරජ හුදු සත්රුවනින් ම ඒ බාතු ගහියෙහි කරවී ය.

ඉක්බිති දසදහසක් සක්වල දෙවියන් විසින් බුදු වත පිණිස ආරාධනා කළ නිසාව ද, ඔවුන්ගේ ආරාධනාවෙන් මවුකස පිළි සිදු ගත් නිසාව ද, මහාමායා දේවීන් ද, සුඛොදන රජ්ජුරුවන් ද, ලුම්බිනි වනයෙහි බිහි වූ නිසාව ද, අහසින් උදකබාරා දෙකක් අවුත් බොබිසතියන් හා මැනිත්ත හා එවෙලෙහි නැවු කියාව ද, එවිට ම උතුරැදිගට සත් පියවරක් නඟා කික්මුනු තැන් ද, කාලදෙවල නම් තපස්වීන්ගේ ජවායෙහි පතුල්සු දෙක පිහිටි

නියාව ද, නැවත දඹගස සෙවණ ගස වට ඉක්ම නො ගිය නියාව ද, කිරිමවුන්නේ ප්‍රමාදය දැක යහන්නි පයබ්බක බැඳ බ්‍යානසෙන් යුක්ත ව වැඩහුන් නියාව ද, යන මේ හැම හුදු සත්‍රුවනින් ම බාභුගභීගෙහි කරවී ය.

ඉක්බිති රාහුලකුමාරයන්ගේ මැනියන් යසෝබරා දෙවින් ද, රාහුලකුමාරයන් ද, සතර මහානිධානය ද, තුන් සෘතුවට උචිත වූ මාළිගා තුණ ද, එකුන්නිත් අවුරුද්දේ උයන්කෙළි පිණිස යන ගමනෙහි ජරාරූප, ව්‍යාධි රූප මෘතරූප යන මේ දේවදූතයන් තුන් දෙනා දැක වැලකී තැන් ද, සතරවැනි වාරයෙහි මහණරුවක් දැක “පැවිදිරුව යහපතැ”යි සිත් උපදවා උදුකයට ගොස් ශ්‍රී අනුභව කොට සවන්වේලෙහි මහල්පොකුණෙන් නහා මහල්සලවට වැඩහුන් කල්හි විශවකම්ඳිව්‍යපුත්‍රයා සැරසූ තැන් ද, ඉක්බිති මධ්‍යමරාත්‍රි යෙහි නළුවන්ගේ විප්‍රකාරයන් දැක කන්ඵක නම් අභවරාජයා පිටව පැන නැගීම ද, මහබිනික්මන් කළ තැන් ද, දසදහසක් සක් වළ දෙවියන් විසින් කළ පූජා විදීම ද, කන්ඵක නම් අභවරාජයා වැලකී තැන් ද, අනොමා නම් ගංතෙර දී මහණ වීම ද, රජගහ නුවර පිඬු සිඟා වැඩීම ද, පාණ්ඩව නම් පණිනවජායාවෙහි වැඩහිඳ පිඬු වැලඳු තැන් ද, බිම්සර රජ්ජුරුවන් ඒ සභායට අවුදිත් රජ යෙහි පැවරූ තැන් ද, සුජාතා නම් කෙළෙඹිදුව විසින් දෙනලද කිරිපිඬු අප්පාලනුගරාක ඉල දී පිළිගත් නියාව ද, ඒ කිරිබත නෙරඤ්ඤා නම් ගංතෙර දී වැලඳු නියාව ද, තලිය උවුහා බලා ය වූ නියාව ද, සොන්නිය නම් බඩුණා විසින් එළවන ලද කුසතණ පිළිගත් නියාව ද, එ සලා වතුල නියාව ද, එවිට මහපොළොව පළාගෙන පැණ නැගී විදුරස්තෙහි බෝකඳට පිට දී නැගෙනහිර බලා පයබ්බක බැඳ වැඩහුන් තැන් ද යන මෙතෙක් දැ විතර වශ යෙන් ම සත්‍රුවනින් ම කරවී ය.

ඉක්බිති මිහිදු මහතෙරැන්වහන්සේ හා කැට් ව මිහින්තලා වැඩි තෙරැන්වහන්සේ ද, දෙවනපෑහිස් රජ්ජුරුවන් ද, මහමෙවුනාරාජයා පිළිගත් තැන් ද, මිහින්තලාගල අටසැට ලෙණක් කඩාර කොටවා පිළිගැන්වූ තැන් ද, වරම්රජදරුවන් සතරදෙනා කඩු ගෙන රැකවල් ගෙන සිටි තැන් ද යන මේ හැම සත්‍රුවනින් ම කරවී ය.

ඉක්බිති දෙතිස් දිව්‍යපුත්‍රයන් ද එහි ම කරවී ය. ලියවැට පහත් ගෙන සිටින දිව්‍යසත්‍රින් ද එහි ම කරවී ය. ඉක්බිති අට පිසිය සක්සෙහෙවියන් ද එහි ම කරවී ය. නැවත දෙහොත් ඔදු

නෙහි තබා ගෙණ සිටිනා දෙවියන් ද, රන්මල් ගෙණ සිටිනා දෙවියන් ද, රන් කලස් ගෙණ සිටිනා දෙවියන් ද, රුවන් කලස් ගෙණ සිටිනා දෙවියන් ද, තවත දෙවතාවන් ද, බෙර ගසන දේවතාවන් ද, තන්තිරි ආලවන්ති ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, හිරුමඩල ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, සදමඩල ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, රන්පියුම් ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, රිදීපියුම් ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, රුවන්පියුම් ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, මල් තොරණ ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, කුඩ ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, විසිතුරු වූ මල්ල දෙවතාවන් ද, පිළි හිස සිසාරණ දෙවතාවන් ද, ධම්සක් ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, කඩු ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද, පස්රියන් උස ඇති සුවද තෙල් පුරා තුඩු දුහුල්පියල් ලෙහි ඇවිළුන පහන්පාත්‍ර හිස තබා ගෙණ සිටිනා දෙවතාවන් ද යන මේ කි සියල්ල ම ඒ දුටුගැමුණු මහරජ බාතුගභියෙහි සත් රුවකින් ම කරවී ය.

ඉක්බිති ඒ බාතුගභියෙහි සතර කොණ දූවණමය සතර ඇගයක් කරවා ඒ ඇග සතර මත්තෙහි නියමිරාගෙහි සා මහත් මැණික් සතරක් තැබී ය. නැවත ඒ බාතුගභියෙහි සතර කොණෙහි රන්, රිදී, මුහු, මැණික්, පබළු, විදුරු යන මේ කි රුවන් ස ර ගොඩකුළු කරවී ය. ඉක්බිති මේවන්ගල් සතර හිත්තියෙහි විදුලිය කරවී ය. නැවත ඒ ඒ තන්තිරි රන්ලිය ද මල් විදුනා ද සත්රුවකින් ම කරවී ය. නැවත නිල්මහනෙල්මල් ගෙණ සිටිනා නාගමාණවිඤ්ඤාවන් ද, කඩුපුල්මල් ගෙණ සිටිනා නාගමාණ විඤ්ඤාවන් ද යන මේ සියල්ල ම දුටුගැමුණු මහරජ උසින් පස් රියන් කොට ගතරණින් ම කරවී ය. අවශෙෂ වූ පූජාවිධි ද, සත් රුවකින් ම කරවී ය. ඒ දැකුසෙහි කරණලද පූජාභාණ්ඩ මෙනෙ කැසි කියා පමණ තැත්තේ ය. හේ කෙසේ ද? යත්:-

අභිපභණ වැසි වින්තගුන්ත නම් එක් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ ලෝචාමහපායෙහි යටමාලේ රැස් වූ දෙළොස් දහසක් දෙනා මඩ්භයෙහි බණ වදාරණසේක් රථවිනිතසූත්‍රය පටන් ගෙණ මහාධාතුනිධානය වණිනා කරණසේක් 'මේ බණ අසන්ට හුන් පමුද්දි සමහර කෙනෙක් මේ දුටුගැමුණු රජ කරවූ මේ පූජාවිධි නො අදහද් දේ හො'යි සිතනසේක් පූජාවිධි සමහරක් වදලුසේක. එවේලෙහි ගුන්ගල කොටසර පව්වෙහි වසන නිස්ස

තම එක් තෙරකෙනකුත් වහන්සේ ඒ බමාසනාංගි නුදුරු තැන වැඩනුන්සේක් බම්බරික තෙරුන් වහන්සේට වදාරණසේක් “ඇවැත්නි, නොප කියන කථාවෙන් පිරිනුනු දෑත් ඇත. නො හැර කියව” යි වදාළසේක.

තාවත මෙම ලක්දිව දුටුගැමුණු රජු රුවන්ව දසවැනි වූ භාණිය තම රජු රජු කෙනෙක් හෙත් වූ සාදා ඇත්තෝ ය. තුණු රුවන්හි පහන් සිත් ඇත්තෝ ය. සවස උදෑසන රුවන්මැලි දහබ වැද පුදා මුත් බත් අනුභව නො කෙරෙහි. ඒ භාණියරජ එක්සියවසිරියන් රුවන්මැලිදහබ කොත්කැරැල්ලේ පවත් දහබ වැලිසකාන්ද දක්වා පවසනින් පවතිනා දෙකක් කරවා ලංභාමිප වාසින්ගෙන් තමන්ගේ භාණ්ඩාගාරයට වදනා අය හරවා නුවරට එකී එකී අතින් සතර සතර ගව්වෙහි තිම කොටවා ඉද්දවතු හා දෑසවත්තු කරවා ඒ මල්වතුමල මල් සම ව පිපෙන අවසාවෙහි භාණ්ඩාගාරයේ රැස් කොට තුබූ සඳුන් මැත් කරවා තුන්මාල් පියවසාවෙහි පවත් කොත්කැරැල්ල දක්වා සතරතුලක් පමණ බොලැති සඳුන් කලල් ගල්වා ඊ පිට මල්තටුයෙන් නටුව ගාවා මල් හිදුවා ඒ එක්සියවසිරියන් රුවන්මැලිදහබ මෙම ක්‍රමයෙන් මල් ඔටුන්නක් මෙන් සදා නිසාවැවින් ජලයන්ත්‍රයෙන් දිය ගෙන ඇර කොත්කැරැල්ල මුදුනට දිය දුදුරු දී මෙසෙසින් සතියක් පුදා එසේ ද මල් බොහෝ විසින් දහබ සතර දෙරටුයෙහි පවත් කොත් කැරැල්ල දක්වා සිය ගණන් දහස් ගණන් පැත්වලින් මල් තමා මෙම ක්‍රමයෙන් ඒ එක්සියවසිරියන් රුවන්මැලිදහබ වසා මල් ගොඩක් කොට ජලයන්ත්‍රයෙන් දිය දුදුරු දී මෙ සෙසින් සතියක් පුදා, ඉක්බිති ඒ මහපිණැති භාණිය තම රජ භාණ්ඩාගාරයේ තුබූ මුතු සියක් ගැල් දවා මුතු සුණුහනවා දහබ සුණුවම් කරවී ය. ඉක්බිති දහබ වට සතියක් සුවදවැසි වැස්වී ය. සතියක් රාදිය වැසි වැස්වී ය. සතියක් සිරියෙල් කලල්වැසි වැස්වී ය එහි සඳුන් කලල්වැස්ස වැස දහබ සලපතල මළුවෙහි ගොජමස ගැලෙන පමණ ගැවසි සිටිකල්හි සද්දවසක් මහනෙල් මලින් පූජා කරවී ය.

එසේ ම දහබ අඩකණයෙහි ගඳකලල් පුරා ඊ පිට ජාල පාදුරු අතුරුවා ඒ පාදුරුසිදුරෙහි මහනෙල් මල් හිදුවා මේ සැටියේ සතියක් පුදා කරවී ය. ඉක්බිති ඒ දහබමළුවෙහි තැසිති වස්වා භාණ්ඩාගාරයේ තුබූ තෙල් ගෙන ඇර මළුවෙහි පුරවා තුන්පාපියවසා අතුරු තැනි කොට සද්දවසක් හෙලනිනලින්

පාත් පුජ කෙළේ ය. එසේ ම මිනෙලින් සද්දවසක් පුජා කෙළේ ය. එසේ ම සතියක් තලතෙලින් ම පුජා කෙළේ ය. අවුරුදු පතා බ්‍රිබරත්තයට බමීරත්තයට සබ්බරත්තයට යන තුණුරුවන්ට තුලාභාර වස්තු දුන්නේ ය.

මෙසේ ම ඒ භාතිය නම් රජ එක් දවසක් අභිකරණයෙහි දී තපුරු කොට බණ්ණලද යුක්තියක් අසා මැදහත් ව විවාරද්දී ඉතා සවස් වී ය. එවිලෙහි තැහි සිටි රජ රුවන්මැලිදහබ වැදීම සඳහන් තැහි ව බත් මෙහෙ නිමවන්ට එළඹ හිඳ බත් ආලෝපයක් අතින් ගෙණ මුබයෙහි නො තබා ලග සිටියවුන් අතින් “අද මාගේ මුත්තනුවන් වහන්සේ වැන්දෙමි ද? නො වැන්දෙමි ද?” යි විමාලේ ය ඒ එසේ ම ය. පෙර පුරාතන රජදරුවෝ බුදුරජානන් වහන්සේට “අපගේ මුත්තනුවන් වහන්සේ ය” යි කියන්නාහ එබස් ඇසු මිනිස්සු “දෙවයන් වහන්ස, අද දහබ වහන්සේ වැන්දේ ක.නැ” යි දැන්වූ ය එවිලෙහි අතින් ගත් බත්පිඩ රත්තලියෙහි හෙළා තැහි සිට දකුණුවාසල්දොරුවා විහාරයට අවුත් තැහෙත හිරි දොරකහින් මළුවට තැහි දහබ වදනේ ඇතුළේ දකුස රහතන් වහන්සේ බණ පිරුවපිරුවා සිසාරා ඇවිදිනා ශබ්දය අසා “කීමක් දෙ හෝ?” යි බලන පිණිස ඒ භාතිය නම් රජ සතරවාසල්දොර මිනිසුන් සිටුවා තුමු දහබ වට කොට ඇවිද නො දක රැකවල සිටි මිනිසුන් විවාරා පිටත බණ පිරිවානා ශබ්දයක් තැහි බව දක ඇතුළු දකුස ය යි කියන කොට ගෙණ තැහෙතහිරිදිසාවෙහි වාසලට ඇසන්න සාකයෙහි දහබට මුහුණ ලා වැද හෙව ඒ රජ තමාගේ ජීවිතය පරිත්‍යාග කොට “දකුස බණ පිරිවානා රත දෑක මුත් තැහි නො සිටිමි” යි දසිතර ව වැද හොත්තේ ය.

මෙසේ වැදහොත් ඒ රජපුරුවන්ගේ ගුණානුභාවයෙන් සත් දෙවරජපුරුවන්ගේ ආයතය හුණු වී ය. ඉක්බිති සක්දෙවරජ දහසක් නුවණැස් ලා මනුෂ්‍යලෝකය බලන්නේ ඒ කාරණය දක දෙවිලෝචිත් අවුත් දකුසට වැද බණ පිරිවානා තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වී ය: - “සවාමිනි, මේ භාතිය නම් රජ බරමිණියා තුණුරුවන්හි පහන. එසේ හෙයින් ඒ රජ ඇතුළුදකුස බණ පිරිවානා ශබ්දය අසා ‘දකුස දෑක මුත් තැහි නො සිටිමි’ යි අභිෂ ංක කොට ගෙණ වැද හොත්තේ ය. ඉදින් සවාමිනි, ඒ රජ දකුස නුදුටුයේ වී නම්, එතැන්හි ම මියන්නේ ය. ඔහු ඇතුළට ගෙණවුන් දකුස පැ වදුල මැනවැ” යි කී ය.

එබස් ඇසු ඒ රහතන් වහන්සේ ද රජ්ජරුවන් කෙරෙහි කරණ ලද කරුණාසෙන් දකුස පාතා පිණිස එක් තෙර කෙනකුත් වහන්සේට නියම කොට වදාරණසේක් “භාණිසරජ්ජරුවන් ගෙනවුත් බාතුගභිය වදව” යි වදලුණේක. එවෙලෙහි තෙරුන් වහන්සේ ද ‘මැනවැ’ යි අවුත් වැදහොත් රජ්ජරුවන් සිත් වූ පරිද්දෙන් වන්දවා ඇතුළු දකුස සියල්ල ම සලකාගත් කල්හි පිටත ලා වදලුණේක. ඒ භාණිසරජ්ජරුවෝ රජගෙට ගොස් කල්† ගියකල්හි දකුස තමා දුටු බැවින් එසින් එකදෙසමාත්‍රයක් රන්රු කරවා රජගෙසි මිදුලෙහි මගත් මඩුවක් ලවා ඒ රු පංක්තින් තබා නුවර වැස්සන් රැස් කරවා “දකුසෙහි මා දුටු රු මෙ බදු ය” යි හැමදෙනාට කියේ ය. ඒ දකුස කළ රු සැරියට කළ විසින් නියාමකරු තම වෙසි ඒ රජ අවුරුදු පතා ම ඒ රු භාණ්ඩාගාරයෙන් මැත් කොට මඩුවෙහි තබා නුවර වැස්සන්ට දක්වයි.

ආදි දවස් ඒ රු දැක්වූ කල නුවර වැස්සෝ පැහැද එකී එකී කුලයකින් එකී එකී දරු කෙනකුත් බැහින් ගෙන ඇර මහණ කරවූහ. මහාසංඝයා වහන්සේ මේ රු නො දක්නා සේක් බොහෝ වෙති යි සිතා මහාසංඝයා වහන්සේටත් කියමි යි විහාරයට ගොස් ලෝමාමහපායෙහි යටමාලෙහි හිඤ්ඤ සංඝයා වහන්සේ රැස් කරවා සංඝයා වහන්සේ වැද රජ්ජරුවෝ තුමු ආත්තයේ හිද තුන්ගම් රාත්‍රියෙහි බාතුගභියෙහි තමන් දුටු පූජා සත්කාර කියා කෙළවර කොට ගත නො හෙන්නාහු අසන්නයෙන් බැසපූහ. ඒ පමිද්දි වැඩ හුන් හිඤ්ඤ කෙනකුත් වහන්සේ රජ්ජරුවන්ට මෙසේ වදලුණේක “දෙවසිනි, තෙපි පෙරවරා බත් කා අවුත් තුන්ගම් රාත්‍රියෙහි බාතු ගභීය වණිනා කරන්නාහු කියා නිමවාගන්ට නො පොහොසත් වූහ. අතික් තවත් නො කී පූජා වණිනා අද්දැ!” යි විමාලසේක. එබස් ඇසු භාණිසරජ්ජරුවෝ “කුමක් වදාරණසේක් ද? ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේට මා විසින් කියනලද්දේ ඒ බාතුගභියෙහි පූජාසෙන් දසනාගසෙන් භාතයක් විවරන් නො පොහොසත් ය. මම වතානි, ස්වාමිනි, මා විසින් සලකන ලද්දක් ම කියෙමි. ස්වාමිනි, බාතු ගභියෙහි අනන්‍ය වූ පූජාභාණ්ඩ ය. මෙසේ අනන්‍ය වූ පූජා භාණ්ඩ සමසතරැස් එකී එකී අතින් අසූරිතකක් අසූරිතකක් පමණ බාතුගභියෙහි අතුරු තැනි ව පුරන්තවත් නො පිළිවත් කල පුදුසු සුදුසු සැටියේ තබනලද කල කියනු කිම? දකුස

කීබේවා. මහදගබෙහි වැලිමළුවෙහි පවුරු කෙළවර දක්වා අතුරු සිදුරු නැති ව පුරන්වත් කොට පිළිවන. එසේ හෙයින් ඒ සියලු පුරාණාණධි ඒ දකුණ කෙසේ පිහිටුවී ද? එහි කිසි යුක්ත පුරාණකයන් විසින් ම කිසිකලද මැයි.

නුගමිත ත්‍රිපිටක මහාසිංහ මහා තෙර කෙනකුත් වහන්සේ රජගෙයි වැඩහිද රජපුරාවන්ට දසබල සිංහනාද සූත්‍රය වදාරණ සේක් බාතුනිබාහය කියා සූත්‍රය නිමවා වදාළසේක. රජපුරාවෝ ද තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ දන්වූහ “ආමිති, මේ බාතුනගීය සමවතුරු ය. එකී එකී දිනින් අසූ අසූ රියත මෙතෙක් පුරාණ භාණ්ඩ මෙහි ම යයි කවරෙක් අදහස දැ?”යි දන්වූහ. එවිලෙහි තෙරුන් වහන්සේ “දෙවසිති, අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ ඉන්ද්‍රශාලගුහායෙහි ගනුපුන්හසුනුදෙසනාව දෙසන දවස් ඒ කුඩා ගුහායෙහි රැස් වූ දෙවසමාගමයෙහි කොපමණ පමිදක් බැස සිටියෝ දැ යි නොප විසින් අසනලද දැ?”යි විචාළසේක. එබස් ඇසූ රජපුරාවෝ “ආමිති, දෙදෙව්ලොව දෙව්ගෝ සිටියෝ යයි අසමි”යි කීහ. එවිලෙහි තෙරුන් වහන්සේ “මහරජ, එයින් අදහස ගත යුතු දැ”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ රජපුරාවෝ “ආමිති, දෙවතාවන්ගේ සාහිසෙන් වේ දැ?”යි දන්වූහ. ඉක්බිති තෙරුන් වහන්සේ කැවන මෙසේ වදාළසේක. “දෙවසිති, ඒ එක දෙවතාවන්ගේ දෙවසාසියෙන් වේ ද? මේ වතාහි රුවන්මැලි දහස කළ දුටුගැමුණු රජපුරාවන්ගේ සාහිස, රහතන් වහන්සේගේ සාහිස, දෙවතාවන්ගේ සාහිස යන මේ තුන්සාහිසෙන් පිහිටියේ ය”යි වදාළසේක. රජපුරාවෝ තෙරුන් වහන්සේගේ බස් අසා ‘යහපත, ආමිති’යි හිමිස තෙරුන් වහන්සේ බවලව්ණුයෙන් පුද එය විහාර ගේලැවි ය. තෙරුන් වහන්සේ ද තමන් වහන්සේට පිදු බවලව්ණුය රුවන්මැලිදහසි වහන්සේගේ කොත්කැරැල්ලෙහි බැඳ සන්දවසක් පුද දෑසමන් මලින් පුරා කළ සේක. එසේ හෙයින් මේ දුටුගැමුණු මහරජ එකාසඬ්ඛාසාලපලක්කයක් පිරු පාරමිතා ඇති විසින් මහානුභාව ඇත්තේ ය. එසේ හෙයින් ම දතයුතු.

සක්දෙව් රජපුරාවන්ගේ නියෝගයෙන් විභිකමදිව්සපුත්‍රයා මේ කමානන ආදියෙහි පවත් වඩුවා ඇත ආවෙය ව ගෙණ කරවන ලද හෙයින් ඔහුගේ දෙවසාසිත යි කියාත් දත යුතු ය. කමානන කරවන ඉන්ද්‍රගුණ්ඩ මහතෙරුන් වහන්සේ කුඩා මහත් කමානන විධාන කරණ හෙයින්, හුදෙක් තෙරුන් වහන්සේ මතු නොවන

සේක. සිංහල රහතන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ ම කළමනා කර
යුත්තෙහි උත්සාහ පානා පිණිස තර ව මේ තුන්සැතියෙන් කරණ
ලද්දී දහසතු. එ ද මහාචංසයෙහි කියනලද මැයි. අඩිතින් පාර
පාන වූ මහානුභාව ඇති ඉදහුන් නම් මහතෙරකෙනකුන්
වහන්සේ මේ දහසෙහි කමානතය විධාන කොට තිබුණේක.

බාතුගහිදරුප වංශිනා නිමි.

මෙසේ දුටුහැමුණු මහරජ්ජුරුවෝ බාතුගහියෙහි කමානත
නිමවා තුදුන්වක් ලත් දවස් විහාරයට ගොස් මහසංඝයා වහන්සේ
රැස් වන ලෙසට ආරාධනා කොට යැවූහ. එවේලෙහි නිශ්චයසක්
දෙතා වහන්සේ රැස් වූයේක. එවේලෙහි දුටුහැමුණු රජ්ජුරුවෝ
මහසංඝයා වහන්සේ වැද මෙසේ දන්වන්නාහු “ආමිති, මම
බාතුගහියෙහි කළ මනා කමානත කොට තිබීමි සෙව ඇසල
මස මැදිපොතෝදවස් උතුරුසලකකතින් බාතු නිධාන වෙයි.
එසේ හෙයින් ආමිදරුවන් වහන්සේ බාතු ඇති තෙතකින් දුත
මැතව”යි මහසංඝයා වහන්සේට භාර කොට රජ්ජුරුවෝ තුමු
නුවරට ගියාහු ය. ඉක්බිති භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ බාතුන් වහන්සේ
ගෙණෙත්ව සමඳු කෙනකුන් වහන්සේ සොයන්නාසේත්, පුදපිටි
වෙණ වසන වයසින් සොළොස්ඇවිරිදි ව සිටි කමිණාලුව
සොණ්ඩන්තර සාමණේරයන් වහන්සේ දැක ඔබ කැඳවා වදරණ
සේත් ‘සොණ්ඩන්තරයෙහි, දුටුහැමුණු මහරජ්ජුරුවෝ බාතුගහි
යෙහි කමානත කරවා බාතුන් වහන්සේ ගෙණෙන පිණිස මහා
සංඝයාවහන්සේට භාර කළෝ ය. එසේ හෙයින් බාතුන් වහන්සේ
තොප විසින් ගෙණෙනු මැනවැ”යි වදලූයේක. නැවත මහා
සංඝයා විසින් වදරණලද බස් ඇසු සාමණේරයන් වහන්සේ
“ආමිති, මම බාතුන් වහන්සේ ගෙණෙමි. බාතුන් වහන්සේ
කොයින් ලැබේ දැ”යි විචාරයේක.

එසේ විචාර සාමණේරයන්ට මහාසංඝයා වහන්සේ වදරණ
සේත්:- “සොණ්ඩන්තරයෙහි, අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ
කුසිනාග්නුවර සල්ගස් දෙක මඩයෙහි පැණවූ යහන්ති තැනි තො
සිටිනා සෙය්‍යාවෙන් වැදගෙව සක්දෙමරජු කැඳවා වදරණසේත්
‘මාගේ අට ද්‍රෝණයක් පමණ බාතුන් වහන්සේ අතුරෙන් එක්
ද්‍රෝණයක් පමණ බාතු කොළිය රජදරුවන් විසින් පූජා කරණු
ලබන්නේ ය. ඒ බාතු ද්‍රෝණය එත දවස ලබ්‍ධාමිපයෙහි රුවන්
මැලි තම් දහසෙක්හි පිහිටන්නේ ය”යි වදලූයේක. නැවත බුදුන්

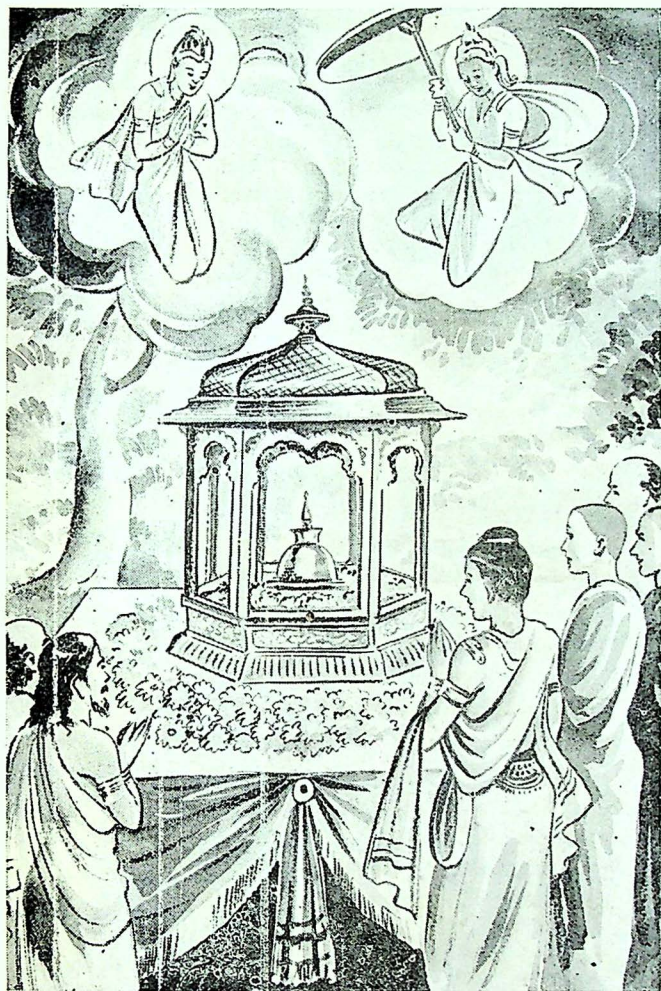
පිරිහිවත් පැ කල ද්‍රෝණ නම් බමුණුආචාරී බාතු අව කොටසක් කොට අව රජදරුවන්ට බෙදා දින. ඒ රජදරුවෝ තම තමන්ගේ ශකතිප්‍රමාණයෙන් පූජා සත්කාර කොට බාතු වඩා දගබ් බැඳවූ ය. ඒ දගබ් අතුරෙන් රාමත්‍රාමයෙහි කොළියරජදරුවන් විසින් බදවනලද දගබ් මහවතුරන් බිඳී දකරමුව මුහුදට වැද රුවන් වැලි මත්තෙහි සවණක් රැසින් දිලිසෙමින් තුබුයේ ය. එසම යෙහි මාකේසවය නම් නාගභවනයෙහි තිබී දකරමුව දක නාග භවනයට ගොස් මහකෙල නම් නාරජ්ජරුවන්ට දන්වූහ. ඒ තෙපුල් ඇසූ මහකෙල නම් නාරජ දසකෙලක් තිබින් පිරිවර අවුත් සුවදින් මලින් මහත් වූ පූජාසත්කාර කොට රත්බජ රිදිබජ පබ්බත පැණික්බජ සත්රුවන්බජ පඤ්චාබිහිකහෙරිතුමානාද යෙන් මහත්වූ පූජාසත්කාර කොට දකරමුව ඉඤ්චිලමාණිකාස කරමුවෙක තබා තමා ඉසින් ගෙන මහත්වූ පූජාසත්කාර බාතුන් වහන්සේට කොට නාගභවනයට ගෙන හැර සයානුකෙලක් බතය බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට සත්රුවනින් දගෙයක් කරවා බාතුන් වහන්සේ ඒ දගෙහි පිහිටුවා පූජාසත්කාර කරන්නේ ය.

තැවත මහසුප් මහතෙරුන් වහන්සේ අජාසත් රජ්ජරුවන් ලවා තිබාතය කරවනසේක් රාමත්‍රාමයෙහි බාතුන් වහන්සේ තබා සෙසු සත්රට බාතුන් වහන්සේ ගෙන හැර රජ්ජරුවන්ට දී වදලසේක. ඒ අජාසත්රජ්ජරුවෝ රාමත්‍රාමයෙහි බාතුන් වහන්සේ නො දැක "සාමිනි, කුමක් පිණිස රාමත්‍රාමයෙහි බාතුන් වහන්සේ නො ගෙනෙනලද දෑ?"යි විචාලක. එවිලෙහි ඔබ වදරණ සේක් "දේවසිනි, ඒ රාමත්‍රාමයෙහි බාතුන් වහන්සේට තිබුන යන්ගෙන් උපද්‍රව කැත. මතු එත දවස ලංකාවෙහි රුවන් මැලි නම් මහදගැබෙක ඒ බාතුන් වහන්සේ පිහිටනසේකැ"යි රජ්ජරුවන්ට වදලසේක. තැවත බමාගොස රජ්ජරුවෝ අජා සත් රජ්ජරුවන් කරවූ බාතුතිබානා දැක අවචනි බාතු ද්‍රෝණය නො දැක සංඝයා වහන්සේ විචාරන්නෝ "සාමිනි, අනික් බාතු ද්‍රෝණය කොයි දෑ?"යි විචාලෝ ය. එසේ විචාල රජ්ජරුවන්ට රහතුන් වහන්සේ වදරණසේක් "දේවසිනි, කොළිය රජ්ජරුවන් විසින් බදවනලද දගබ් පිහිටි බාතුන් වහන්සේ මහවතුරන් බිඳී දගබ්කුස තුබූ දකරමුව මහමුහුදට වත. එසේ හි ය ද කරමුව තිබී දැක තමන්ගේ මාකේසවය නම් නාගභවනයට ගෙනගොස් මහකෙලනාරජ්ජරුවන්ට දී පූජා කෙරෙයි"යි වදල සේක. එබස් ඇසූ බමාගොස රජ්ජරුවෝ මහාසංඝයා වහන්සේ

වැද දන්වන්නෝ “සමාමිති, තාගතවනයෙහි නම් මගේ ආඥාව පවත්නේ ය. ඒ බාතුන් වහන්සේ ගෙන්වා ගනිමි” යි දන්වූ ය. එසේ දන්වූ රජ්ජරුවන්ට රහතන් වහන්සේ වදාරණසේක් “දෙව සිති, ඒ බාතුන් වහන්සේ මතු එන දවස ලබ්‍යාමිපයෙහි දුටු ගැමුණු නම් රජෙක් රුවන්මැලි නම් දහබක් බඳවා ඒ බාතු ඒ දහබිහි පිහිටුවන්නේ ය. එසේ හෙයින් ඒ බාතුන් වහන්සේ ගෙන්වීමෙන් ප්‍රයෝජන නැතැ” යි වැලකුයේක.

තැවත රහතුන් වහන්සේ වදාරණසේක් “එසේ හෙයින් සොණ්ඩන්තරයෙහි, තෙපි මාණ්ඩසික නම් තාගතවනයට ගෙය් මේ හැම අප කී සරූප මහභෝලතාරජ්ජරුවන්ට කියා බාතුන් වහන්සේ සෙව බාතුනිබාතයට ගෙන එව” යි වදාළසේක. එතෙපුල් ඇසු සොණ්ඩන්තරසාමනේරයන් වහන්සේ “යහපත, සමාමිති” යි ගිවිස තමන්වහන්සේ වැඩහිදිනා පුදපිටිවෙණට වැඩ වදාළසේක. දුටුගැමුණුමහරජ්ජරුවෝ නුවරට ගොස් බේර ලවන්නෝ “සෙව දහබෙහි බාතුනිබාතය වන්නේ ය. එසේ හෙයින් නුවරවැස්සෝ තමතමන්ගේ විහවානුරූපයෙන් සැරහි සුවදමල් ඇරගෙන දහබිමඑවට රැස් වන්නෝ ය” යි කියා මේ සැටියේ බේර ලැබූය.

ඉක්බිති සක්දෙවරජ විශ්වකම්ප්විද්වත්තයා කැඳවා මෙසේ නියෝග කෙළේ ය:- “සෙව මහදහබෙහි බාතුනිබාතය වෙයි. තෙපින් ගෙය් සියලු ලබ්‍යාමිපය විනෙම කොට සරහවූ ය” යි සම්මත කෙළේ ය. ඒ විශ්වකම්ප්විද්වත්තයා දෙවෙනි දවස් එතුන් සියයක් යොදුන් පමණ වූ ලබ්‍යාමිපය වල ගොඩ පවිත යන මේ සියල්ල ම අනන්තාත කොට බේරඇසක් මෙන් සම කොට රිදී පට හා සමන වැලි අතුට පස්වණක් මලින් සරහා හාත්පසින් පුණ්ණපාක්තින් තබා සියලු මේ ලක්දිව වට කොට තීරයක් ඇද මුදුනෙහි සුදුවියන් බඳ පොළොවෙලෙහි පිහුම් ද දිගෙහි පිහුම් ද ආකාශයෙහි බිලම්බක නම් එල්ලෙන්නාවූ පිහුම් ද දක්වා අලබ්‍යාත කොට සරහතලද සුබමා නම් දිව්‍යසභාව මෙන් සරහා ලී ය. මහ මුහුද රළ සිඳි සකිරා බහාලා කතාරාගත් මිකිරි ඇතිළිඳක් මෙන් මිහිරි සිහිල් පැන් වී ය. පස්වණක් පිහුමෙන් ද ඒ මුහුද සැරහුනේ ය. ඒ මාගේ බුදුරජානන් වහන්සේගේ බාතුන් වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් සියලු සක්වලගබ බුදුන් මවුකුස උපන් දවස් සැරහු නාක් මෙන් ද බුදු වන දවස් සැරහුනාක් මෙන් ද සැරහුනේ ය.

සෞඤ්ඤාන සාමග්ගිකයන් වහන්සේ නාලොවින්
බිතු වැඩමළුව (201 පිට බලනු)

ඉක්බිති රජපුරුවන්ගේ නියෝගයෙන් නුවරවැස්සේ රැස් ව රාජවිජය කසල හැර හැමද මුතුසුණු හා සමාන සුදුවැලි අනුව ලදපස්මල් ආදීන් අනුව අනෙකපුකාර පැහැයෙන් දිලියෙන ධජ පතාකා නාවා පුන්කලස් තබා කෙහෙල්තොරණපසිකනින් ද මල්තොරණපසිකනින් ද පිළිතොරණපසිකනින් ද යන මේ අනෙකපුකාර තොරණින් හා මල්ඇඟ පහන්ඇඟ ද ඉදි කොට නුවර සැරසූ ය. දුටුගැමුණුමහරජ ද එවෙලෙහි සතර වාසල් දොරදක්පත් මිනිසුන් අනුනව කරණු පිණිස මියුරු වූ ආහාර ද නොයෙක් වගියේ කැවුම් ද මිපැන් උක්පැන් කසපැන් ඇට කෙහෙල්පැන් මේ ආදි අටළොස්වගියෙහි පාතවගියන් ද සුවද කවා තුඩු සිහිල් පැන් ද මල්සුවද ද පිළිපලදනා ද පස්පලවනින් යුක්ත වූලත් පුවක්කබ ද යන මේ සියල්ල නැබිබී ය.

ඉක්බිති ඒ දුටුගැමුණුමහරජ උදසන සුවදපැන් සොළොස් කලයකින් තහා රත්තප් අඳ සුසැට ආහරණයෙන් සැරති මියුරු වූ ආහාර අනුනව කොට ඇඹුලමල්පැහැ බදු වූ අසුන් සතර දෙනකුන් යොදනලද උතුම් රථයකට නැගී සරගනලද කඩො ලැතු තමන් නැගී රථයට ඉදිරි කොට රන්කරඹුව උහු ගිස නබිබා ධවලවිජත්‍රය ඉස ලවා සිටියේ ය. ඒ ඇසිල්ලෙහි සක් දෙවරපත්‍රගේ දිව්‍යාඛනාවන් හා සමාන රූ ඇති අනෙකපුකාර ආහරණයෙන් සැරහුනු සොළොස්දහසක් බිසෝවරුන් හා නොයෙක් සත්‍රිහු රජපුරුවන් පිරිවරා තික්මුනාහු ය. උන්ට ඉක්බිති නැදිමිශ්‍රාදි දශමහායෝධයන් එකොළොස්දහස් එක්සිය යක් පමණ සිරියෝධයන් හා සිවුරග සෙනහ හා කුරුන් කුදුන් හා රාජාමාත්‍යයන් හා යන මෙකී සියල්ලෝ ම රජපුරුවන් පිරිවරා තික්මුනාහු ය. නැවත අටෝරාදහසක් පුරුෂයෝ ද අටෝරාදහසක් සත්‍රිහු හා මල්කරඹු ද දඹුවැටපහන් ද පඤ්ච වණියෙන් යුක්ත ධජ පතාකා ද ගෙන රජපුරුවන් පිරිවරා ගත්හ.

මෙසේ දුටුගැමුණු මහරජ එදවස් මහත් වූ රාජෙඤ්චයකි යෙන් යුක්ත ව නැදෙනොදුනායට ගමන් ගත් සක්දෙවරපත්‍ර මෙන් ධාතු නිධානස්ථානයට තික්මුනේ ය. එවෙලෙහි රජ ඉදිරියේ තටන් තෝ ද ගි කියන්නෝ ද ගමන් ගත්හ. හාඛනවිණා නකුලවිණා දද් දරවිණා බ්‍රහ්මවිණා කඤ්චිතාලම් රසුතාලම් සමුත්තාලම් හසනි තාලම් ද දූදුරුබෙර පණාබෙර ගැටබෙර රෝදබෙර මහබෙර එකැස්බෙර ලොහොබෙර කලපපර වරන්දම් තම්මට නිසාණ සමුද්‍ර භෞමා රණරභිගභෞමා බැක්කි උබැක්කි බවුර සින්තම් සක්පඤ්ච

මේ ආදි හෙරිනාදයෙන් ද; රන්සක් රිදිසක් රුවන්සක් නැලිසක් කරසක් සුවලසක් දකුණුසක් රන්සින්නම් රුවන්සින්නම් රන් දුරා රිදිදුරා රැඳින්දුරා දළදුරා දළහං ලෝහං ගවරහං විජ යධනි ඔත්තු තන්තිරි පට සිරිවිලි යන මෙකී කාහල ජාතියෙන් ද හසනින්ගේ කුඤ්චනාදයෙන් ද අභවයන්ගේ හෙසාරවයෙන් ද රථරෝදයෙහි නිම්වළල්ලෙහි ශබ්දයෙන් ද සෙණහඬ මෙන් ගසන්නා වූ බලත් ශබ්දයෙන් ද යන මෙකී ශබ්දයෙන් ද යුගාධිර පථින සම්පයෙහි සිංගරනාදයක් මෙන් ද පොළොව පැළි යන කලක් මෙන් ද සොෂාව පැවැත්තේ ය. එවෙලෙහි පුදපිටිමෙණ, වසන සොණ්ණහර සාමනේරයන් වහන්සේ දුටුගැමුණුරජ දගබ ධාතු නිධානයට තික්මුහු හෙරිසොෂාව අසා අභිශේෂාදක වූ චතුර්ධ්වජනයට සමවැද මහපොළොව පළාගෙන දිග කිමිද ගෙන යන දියකාවකු සේ පොළොව කිමිද ගෙන මානෙප් රික නම් නාගභවනයෙහි මහකෙල නම් නාගරාජයා අභිමුඛ යෙහි පෙණුනුසේක.

එවෙලෙහි මහකෙල නම් නාගරාජයා ද තමා අභිමුඛයෙහි වැඩ සිටි සාමනේරයන් වහන්සේ දෑක වහා හුනස්නෙන් නැගී සිට ඔබගේ ශ්‍රීපාදය වැද සුවදපැනින් පය සෝදවා සුවදින් මලින් ඔබට පූජා කොට ඔබ හා සමග පිළිසඳර කථා කොට එකත්පස් ව තිද “සවාමිනි, කොයි සිට අපගේ මේ නාගභව නයට වැඩිසේක් ද?”යි විච්ඡේ ය. එසේ විචාළ නාරජහට සොණ්ණහර සාමනේරයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහරජ, ලඛකාචීපයෙහි, සිට ආමිහ”යි වදාළසේක. එසේ වදාළ සාම නේරයන් වහන්සේට නාරජ කියන්නේ “සවාමිනි, කුමක් පිණිස ලඛකාචීපයෙන් මේ මාගේ නාගභවනයට වැඩිසේක් ද?”යි විච්ඡේ ය. මෙලෙස විචාළ නාගරාජයාට වදාරණසේක් “ලක්දිව රජ කරණ දුටුගැමුණුමහරජ රුවන්මැලි නම් දගබක් බඳවා දගබ ධාතු නිධාන කරණු පිණිස මහාසංඝයා වහන්සේට භාර කෙළේ ය. රජුගෙන් එපවත් ඇසූ මහාවිහාරයෙහි වැඩහිදිනා තිස් දහසක් පමණ ගිණුනු වහන්සේ එක්තැන් ව වැඩහිද මට මෙසේ වදාළසේක: ‘සාමනේරයිනි, දුටුගැමුණු මහරජ බැඳවූ මේ රුවන් මැලි දගබවහන්සේ නිසා තුබූ ප්‍රොණයක් පමණ ධාතූන් වහන්සේ මහකෙල නම් නාගරාජයා සම්පෑයගි තුබුසේක. එසේ හෙයින් තෙපි ඔවුන් සම්පයට ගොස් අප හැමදෙනා වහන්සේ කී මෙපවත් ඒ නාරජහට කියා ධාතූන් වහන්සේ ගෙනෙවයි මා තොප සම්පයට එවා වදාළසේක. එසේ හෙයින් මම තොප සම්ප

යට ඇති"යි වදාළයේන. සාමනේරයන් වහන්සේ වදාළ බස් ඇසූ මහකෙල නම් නාගරාජයා පව්වකින් මඩනා ලද්දකු මෙන් වහන් වූ ශෝකයට පැමිණියේ මෙසේ සිති ය - "අපි මේ ධාතුන් වහන්සේට පුජාසත්කාර කොට මේ තිරිසන් ආත්මාවයෙන් මිදී මතු දිව්‍යලෝකසමපත් අනුගම කරමින යි සිතුවින. මේ සොණ්ඩනරසාමනේරයන් වහන්සේ ද මහත් වූ සාධ්‍යානුභාව ඇතිසේන. එසේ හෙයින් ඉදින් මුත්වහන්සේ මේ දැගැබෙහි තුබුවා දුටුසේක් වී නම්, අප අත් මැඩ පියා ඇරගෙන යන්ට පොහොසත්සේන. එබැවින් මා විසින් මුත්වහන්සේට ධාතුන් වහන්සේ නොදී දැගෙයින් ඉවත් කොටපුව මැනවැ"යි සිතා තමන්ගේ නාගපව්ව කෙළවර සිටි වාසුලදත්ත නම් බැනනුවන් දෑක මහට අත්සන් කොට ඔහු ලවා ධාතුන් වහන්සේ සතවනු කැමැති ව සලකුණු දින. එවෙලෙහි වාසුලදත්ත නම් වූ ඔහුගේ බැනා මසිලා කළ සංඥාව දෑක දැගෙට ගොස් දැනරමුව ඇරගෙන ගැලපියා මහාමෙරුපව්ව පාමුලට ගොස් මහත් වූ නාගවෙශයක් මවාගෙන වැදගොත්තේ ය. හේ කෙසේ ද? යත්.- සාරසියයක් ගවු වට ඇති එක්දහස් දෙසියයක් ගවු දිග ඇති නොයෙක් දහස් ගණන් පෙණ මවාගෙන මහත් වූ සෘද්ධි ඇති නාරජතෙම මහා මෙරුපව්ව පාශ්වයෙහි විෂමයෙන් ද වස්තියෙන් ද දිලියෙ මින් දරණවැල බැදගෙන රුවන්වැලිමත්තෙහි වැදගෙව තමා හා සදාශ වූ නොයෙක් දහස්ගණන් සපියන් විසින් පිරිවරණලද ව වැදගොත්තේ ය.

එවෙලෙහි "ආචෛත්‍ය වූ ප්‍රතිපත්තියට දිවි දන්නා වූ අපොය්ඝි පුද්ගල වූ සොණ්ඩනර නම් සාමනේරයන් වහන්සේ හා මහ කෙල නම් නාගරාජයාගේ යුබයෙහි ජය ගත්තෝ කවුරු ද? හෝ සි? පරදින්නෝ කවුරු ද? හෝ සි? බලමින"යි බොහෝ දෙව නාවෝ ද නාගසුපණ්ණයෝ ද එතැනහි එවෙලෙහි රැස් වූහ. ඉක්බිති මහකෙල නම් නාගරාජයා තමාගේ බැනන් විසින් ධාතුන් වහන්සේ සතවාසු බව දැන සාමනේරයන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වී ය - "සාමිනි, මා සම්පයෙහි ධාතුන් වහන්සේ තැන. එසේ හෙයින් මේ නාගහවනයෙහි කල් නො යවා වහා ගොස් භික්ෂූන් වහන්සේට මා කී පවත් කිසි වදාළ මැනව. එසේ කල මහ.සඞ්ඝය වහන්සේ අතින් තෙතකින් ධාතුන් වහන්සේ සොයනසේකැ"යි නාගරාජයා සාමනේරයන් වහන් සේට දැන්වී ය.

එබස් ඇසු සාමනේරයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට මහා සංඝයා වහන්සේ කී පරිද්දෙන් ආදියෙහි පටන් ධාතුන් වහන්සේ පරම්පරායෙන් කාරජ්ජුරුවන් සම්පයට ආ තිසා වදුරා “ධාතුන් වහන්සේ නොප සම්පයෙහි ම ය. කල් නො යවා දෙව”යි වදාළ සේක. එවෙලෙහි සාමනේරයන් වහන්සේ වදාළ නෙපුල් ඇසු කාරජ සිතන්නේ “මේ වහන්සේ මහානුභාව ඇත්තෝ ය. කිසි උපායකින් ධාතුන් වහන්සේ මුත්වහන්සේට නො දී යවා පියන බව සුදුසු ය”යි සිතා සාමනේරයන් වහන්සේ කැඳවා ගෙන දුගෙට ගොස් දුගෙයි සත්රුවන්දුගබ ද එසේ ම සත්රුවනින් විසිතුරු වූ දුගෙය ද සාමනේරයන් වහන්සේට පැයේ ය.

ඒ දුගෙයි වණ්ණාව මහාවංශයෙහි කියනලද මැයි. හේ කෙසේ ද? යත්:- අනෙකප්‍රකාර රුවනින් මනා කොට කරවන ලද්ද වූ දුගෙය ද එසේ හෙයින් ම විසිතුරු කොට බඳවන ලද්ද වූ දුගබ ද බැලුව මැනවැ යි සාමනේරයන් වහන්සේ කැඳවා ගෙන දුගෙන් මැනව අවුත් සඳකඩපහණැ පබ්ඵමය පියුම් මතුයෙහි සිට “සවාමීනි, මේ දුගබට ද මේ දුගෙට ද මිල වදාළ මැනවැ”යි දැන්වී ය. කාරජ්ජුරු සාමනේරයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මිල කීම අපට නො පිළිවනැ”යි වදාරා නැවත වදාරණසේක් ‘එකානු සියයක් යොදුන් ලඬකාවිපයෙහි සියලු රත්නයෝ නොපගේ මේ දුගෙට මැඩගෙන වදනා මේ සඳකඩ පහණක් නො අගනේ ය’යි වදාළසේක. එබස් ඇසු කාරජ ‘එසේ කල, සවාමීනි, මෙසේ මහත් වූ පූජාසත්කාර ඇති තැනින් සටල්ප වූ පූජා ඇති තෙතට ධාතු ගෙන යාම යුක්ත නො වෙ’යි දැන්වී ය. එසේ කී කාරජ්ජුරු නැවත සාමනේරයන් වහන්සේ වදාරණසේක්, ‘දෙවසිනි, සමාසක් සලිඬියන් වහන්සේ නම් සබ්බය ම ගරු කොට වසන බව මුත් ආම්සය ගරු කොට නො වසනසේක. එසේ හෙයින් හෙපි මේ විතරක් තබා සක්වලගල පමණ සත්රුවන්ගෙයක් මවා ඒ ගෙය සත්රුවනින් පුරා ධාතුන් වහන්සේට පූජා කොට පරිහරණය කරන්නෝ වී නමුත් ධර්මසම්පයක් කොට ගත්ට අසම්පාදි වදුරා ඉක්බිති සාමනේරයන් වහන්සේ නාගරාජයාට වදාරණ සේක් “දුමුගැමුණු මහරජ අද ම ධාතුතිධානය කරන්නේ ය. එසේ හෙයින් හෙපි මට තො ලස් කොට මහා ධාතුන් වහන්සේ දෙව”යි වදාළසේක.

මෙසේ සාමනේරයන් වහන්සේ වදාළ බසට පසු නො බැස නමාගේ බැතා විසින් ධාතුන් වහන්සේ සභවා පියන ලද යි

සිතා සාමනේරයන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වී ය:- “සවාමිනි, මේ මාගේ දාගැබෙහි ධාතුන් වහන්සේ ඇති බවත් නැති බවත් නො දන්නාසේක් ‘දෙවසිනි, මට ධාතුන් වහන්සේ දෙව’යි වදාරණ සේක. මම නැතැයි කියමි. එසේ හෙයින් මෙසේ දෙඩා කම් කිමි ද? ඉදින් ධාතුන් වහන්සේ දුටුසේක් වී නම් ඇරගෙන වැඩිය මැනවැ”යි දැන්වී ය.

එවේලෙහි තාරජු කී බස් ඇසූ සාමනේරයන් වහන්සේ ඒ නාගරාජයා අභිමුඛයෙහි වැඩසිටිසේක් සුඤ්ච වූ අතක් මවා එකෙණෙහි ම මෙර පාමුල නාකැලන් පිරිවරා වැදහොත් ඔහුගේ බැනා මුඛයට අත පොවා වදාරා දැකරඹුව ඇරගෙන වදාරණසේක් “නාගරාජය, අප ආ කාරිය සිඬ වී ය. තෙපි සිටුව’යි වදාරා සිසුම් වූ මකුළුයක් යටිපිටින් ද මතුපිටින් කළුවත් පෑ නො වන තෙක් පොළොව කිමිද අවුත් තමන් වහන්සේ වැඩහිදිනා පුද පිදිවෙණ පෙණුනුසේක. ඉක්බිති එදවස් සාමනේරයන් වහන්සේ ගේ හා තාරජුගේ යුධ බලමහ සි රැස් වූ දෙවතාවන් හා නාග පණින් අතුරෙන් සාමනේරයන් වහන්සේ ජය ගත් නියාව දැක සතුටු වූ දෙවතාවෝ ධාතුන් වහන්සේට පුජාසත්කාර කරන්නාහු සාමනේරයන් වහන්සේ සමග අවුත් විහාරයට වන්නාහ. මහ කෙලනාගරාජයා ද සාමනේරයන් වහන්සේ වැඩපූ වේලෙහි ‘සාමනේරයන් වහන්සේ වඤ්චා කොට යවාපිම්’යි සතුටු වූයේ ලග සිටියවුන් බණවා කියන්නේ ‘වහා ධාතුන් වහන්සේ දාගබට වඩනා නියායෙන් ඇරගෙන එන්නේ ය’යි බැනා සම්පයට මෙහෙ කරන්නන් යැවී ය. එවේලෙහි මාසුලදතන නම් නාගරාජයා ද තමා බඩ තුළු දැකරඹුව නො දැක හිස තුළු අතින් හඬමින් අවුත් මසිලා පාපිට හි තමා බසින් දැකරඹුව ඇරගත් බව මසිලාට දැන්වී ය. එවේලෙහි බැනා කී තෙපුල් ඇසූ තාරජ ද ‘අපි වඤ්චා කරණ ලද්දම්හ. මේ බව නො දන්නම්හ’යි හැඩී ය. ඔහුගේ හඬ අසා සියලු නයි ම රැස් වූවාහු ධාතුන් වහන්සේට කල සොකයෙන් හැඹුහ. ඉක්බිති නාගහවනයෙහි සියලු නයි රැස් ව ඉසකෙස් මුදා පිටමැද හෙළාගෙන දැනින් ලය වහල් කොට ගෙන නිල් මහ තෙල් මල් හා සදාය වූ ඇස්වලින් තමන්ගේ සොක විරුවන්නවුන් මෙන් දැස්වලින් හුණුකඳුළුධාරාවන් වගුරන්නාහු නාගහවනයෙන් අවුත් සොණ්ණන්තර සාමනේරයන් වහන්සේගේ පුදපිරිවෙණට රැස් ව අඬන්නාහු මෙසේ කියා ඇඹු ය. කෙසේ ද? යන්:-

“සියලු සතුන් කෙරෙහි පහළ කාරුණියෙහි මුල්බවට පැමිණි සම්ප්‍රදායෙන් වහන්ස, මේ* සසර දුක් දැනිවුයේ මිනිසුන්ට ම ද? නිවන් මිනිරි වූයේ මිනිසුන්ට ම ද? බුදු වූ ස්වාමිදරුවානන් පරමිතා පුරා බුදු වූයේ මිනිසුන්ට ම ද? ඒ සදහම් අමා වූයේ මිනිසුන්ට ම ද? ඒ සතුරුවන් දුක් දෙමනස් නැති කරන්නේ මිනිසුන්ගේ ම ද? ඒ ස්වාමිදරුවන්ගේ ශරීරයෙන් විසුරුණු ශරීර ධාතුන් වහන්සේ අප විෂඝෝර මිසිත් අප ඇසට හලාහල වී ද? මිනිසුන් ඇසට කරපුරු ශල්‍යකාවන් වැනි වී ද? ඒ ස්වාමිදරුවන්ගේ රූප ශ්‍රී මිනිරි වූයේ මිනිසුන්ට ම ද? ස්වාමිදරුවානන්ගේ ධාතු වැද පිදු පමණින් සතර අපායෙහි අකුල් හෙළි නිවන් මහවත් රජ මහවත් වන්නේ මිනිසුන්ට ම ද? ඇයි, අපින් සසර නො සිටි මේ ද? මිනිසුන්ගේ දුක් පහ කරමහ සි බුදු වූ බව මුත් නාලොව නසිත්ගේ දුක් පහ කරමහ සි නො සිතුවේක් ද? මෙසේ ම අපට තද වන්ට මුළුලොව පැතිරී ඒ බුදුන්ගේ කරුණාව අප විෂඝෝර හෙසින් ඇතිළී අප කරා නො වන්නේ ද? නැවත බුදු වන්ට වඩනා ස්වාමිදරුවානන් වළදා හළ පාත්‍රය ගහට හළකල උඩුගා බලා අසු අතක් ගොස් සලාවලුමෙක්හි වන්නේ අප කුලයෙහි එකක්හුගේ භවනයට නො වේ ද? ප්‍රථමභෝගියෙහි සන්දවසක් වස්නා මහවස්සෙහි රිදී උළුන් බැඳී ආසනයක් මෙන් දරණවැල් ගැබ ගදකිළි කොට වඩා හිඳුවූයේ අප කුලෙහි නයෙක් නො වේ ද? බුදු වුහු මතුලෙහි දී දහසක් තුඩු මවා ගෙන ස්වාමීන් වහන්සේ ව වැඩිහිටියකු සේ සතුනිසොෂා කෙළේ අප කුලයෙහි ගැත්තෙක් නො වේ ද? එසේ හෙයින් ස්වාමිදරුවානන්ට මේ හිමිකම් බිණීමෙහි අපිත් අවශ්‍යයෙන් ම ගැත්තමහ, එසේ හෙයින් අපට අනුග්‍රහ කොට වදාළ මැනව. නුඹවහන්සේ ධාතුන් වහන්සේ ඇරගෙන ඊමෙන් පිඩාවට පැමිණියමහ”යි සහමැද අනෙක කාරණ කියා ඒ නයි මේ සැටියේ ඇඹූ ය. මෙසේ ඒ නයි අඩා නැවත භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට මෙසේ දැන්වූහ:-

“ස්වාමීනි, අප විසින් කිසිකෙනකුන්ට පිඩාවක් නො කොට අපගේ කුසලානුභාවයෙන් මේ ධාතුන් වහන්සේ ලැබ බොහෝ කලක් පරිහරණය කළ ධාතුන් වහන්සේ අතුරෙන් කුමක් පිණිස අපට කිසි ධාතු සිහින්නක් වන් නො දී නිරවශේෂයෙන් ගෙන්වා වදාළේක් ද? අපගේ ස්වභාවික දෙකට කුමක් පිණිස බාධා කොට වදාළේක් ද?”යි යනාදීන් මෙලෙස ඒ නයි ස්වාමිදරුවා

* මෙතැන් සිට පෙරෙණන කොටස බුන්සරණෙහි 102 වැනි අංකයෙන් ගන්නකි.

තත් සිත් පෙම් වඩා බැහැපත් ව ගැනු ය. මෙසේ ඒ නසින් ගැනු පසු, මහාසංඝයා වහන්සේ ඒ නසින් කෙරෙහි කරණලද අනුග්‍රහයෙන් ඒ නසින්ට ද යම්නම් බාහු කෙරෙහි වහන්සේ දෙව, වදාලියේක. එවේලෙහි ඒ නසි බාහුන් ලැබ සතුටු වුවාහු තමන්ගේ නාගභවනයට ගොස් පූජාභාණ්ඩ ගෙනැවිත් තමන් ලද බාහුන් වහන්සේට මහත් පූජාසත්කාර කොට නාගභවනයට ගෙන ගොස් දුගෙට වඩා බාහුන් වහන්සේට පූජා කළාහු ය.

ඉක්බිති ශක්‍රදෙවෙඤ්ඤානෙමේ විශ්වකම්ප්‍යදිව්‍යපුත්‍රයා කැදව 'දරුව, නෙපි සාමණේරයන් වහන්සේ බාහුන් වහන්සේ ගෙන පොළොව පළාගෙන නැගි නැන සත්රුවන් මණ්ඩපයක් මවවාසි සම්මත කෙළේ ය. එබස් ඇසු විශ්වකම්ප්‍යදිව්‍යපුත්‍රයා ඒ ඝණයෙහි එනැන සත්රුවන්මණ්ඩපයක් මැවී ය. නැවත සක්දෙව් රජ දෙදෙව්ලොව දෙවතාවන් විසින් පිරිවරණ ලද ව රුවන් ආසනයක් ද රුවන්කරඹුවක් ද ගෙනඇර ඒ විශ්වකම්ප්‍යදිව්‍යපුත්‍රයා විසින් මවන ලද සත්රුවන්මණ්ඩපයෙහි රුවන්ආසනය ද ඊ පිට රුවන්කරඹු ව ද තබා සාමණේරයන් වහන්සේ අතින් දුකරඹුව ගෙන පළමු කියනලද රත්නපායාඝ්‍රිකයෙහි පිහිටුවී ය.

එවේලෙහි මහාබ්‍රහ්මයා දෙළොස්ගවු වට ඇති අටසාමුත්තවු උස ඇති බවලව්‍යත්‍රය ඒ බාහුන් වහන්සේ මුදුනට දැරී ය. සනතුමින නම් දිව්‍යපුත්‍රයා වල්විදුනාව ගෙන සලමින් සිටියේ ය. සුයාම නම් දිව්‍යපුත්‍රයා මැණික් කල්වැට ගෙන සිටියේ ය. සක්දෙව් රජ එක්සිය විසිරියන් ජයතුරාසක පිඹපිඹ සිටියේ ය. ඉක්බිති වරම් රජදරුවෝ සතරදෙන කඩු ගත් අත් ඇති ව 'ඒ බාහුන් වහන්සේට සතුරු කෙනකුන් වැද්ද නො දෙමිහ'යි දෙලක්‍ෂ අසූ දහසක් යක්‍ෂයන් හා අටවිසි යක්‍ෂකෙනවියන් හා පිරිවරා අවුත් ඒ බාහුන් වහන්සේට රැකවල් ගෙන සිටියේ ය. මහත් වූ සංඛ්‍යානු භාව ඇති දෙතිස් දිව්‍යපුත්‍රයෝ රත්කරඹු ගත් අත් ඇති ව පරසතු මදුරාමලින් පුදමින් එනැන්හි සිටියහ. දෙතිස් දිව්‍යකුමාරිකා වරු ද දඹුවැටපහන් ගෙන සිටියහ. පක්‍ෂාශ්ව දිව්‍යපුත්‍රයා ද තුන්ගවු දිග ඇති බෙලුවපණ්ඩුවිණායෙහි සත් තනක් නඟා සරඟා දසදහස් නවසිය එකානුභවිකින් මුළුලොවට කණ්ණාමාත කරමින් ඒ බාහුන් වහන්සේට පූජා කෙරෙමින් වැද වැද සිටියේ ය.

නැවත නිමබරු නම් ගනිවිල්ලාපයා ද රහමබලක් මවාගෙන
ඒ බාතුන් වහන්සේට අනෙකවිධ වූ හෙරිනාදයෙන් පූජා කෙරෙ
මින් වැද වැද සිටියේ ය. නැවත එකී එකී කුට්ටිකට අට සැට දහ
සක් බෙර හා ගී කියන දෙව්දුන් දසදහසක් සහිත වූ බෙර කුට්
ටම් පණ්දෙහසක් බුදුගුණ කිය කියා ඒ බාතුන් වහන්සේ අනිමුඛ
යෙහි නටන්ට ගයන්ට පටන් ගත්හ. තුන්ලක්ෂ විසිදහසක් දිව්‍ය
කුමාරවරු හා එපමණ දිව්‍යකුමාරිකාවරු ද දඹුවැටපහන් ගෙන
සිටියාහ. අනන්‍යාපරිමාණ දෙවියෝ ඒ බාතුන් වහන්සේ පැද
කුණු කොට අතින් අත් බැද සිටිත් කර වැලඳ දිවෙන්නාහු බුදු
ගුණ කිය කියා තුණුරුවන් අරභයා දෙව්ස් මහාපුරුෂලක්ෂණ ද
සවණක් සහ බුදුරස් ද පත්සියපණස්ජාතකයන් ද මුලුස බුබුදුන
යන් ද නව අරහාදි බුදුගුණ ද කියකියා ඒ ඒ සනියෙහි ඔවුනො
වුන්ට “සබ්දිති, සබ්දිති”යි කියකියා මේ සැටියේ බාතුන්වහන්
සේට පූජාකළාහ. මහාභාල නම් නාගරාජයා ද අනෙකප්‍රකාරයෙන්
සතුති සොෂා පවත්වමින් අසුකෙළදහසක් නාගමාණවිකාවන්
පිරිවරා ඒ බාතුන් වහන්සේට වැද වැද සිටියේ ය. නැවත අනන්‍යා
පරිමාණ දෙවතාවෝ ඒ බාතුන් වහන්සේ පිරිවරා ගෙන සත්
රුවන් කාහල පිබිඹු ය. ඒ කාහල කුමක් කියා පිම්බෝ ද? යත්:-

“සමන්තපදු ශාක්‍යසිංහ පරදුබද්ධිබ්බ ධම්මබ්බාප්‍රවාහ
භාද්‍යානඤ්ඤා අගරණකරණ ශරණාගතවජ්‍රපඤ්ඤා ත්‍රිභුවන
මුඛාමණි වන්දනාතිවන්දන දෙවාතිදෙව ශක්‍රාතිශක්‍ර මුත්තාතිමුත්ත”
යනාදී වූ විරිදු කිය කියා පිම්බෝ ය. ඒ බාතුන් වහන්සේට
ජයකාන්‍ය පිබි දෙවියෝ කෙතෙක්දෙනා ද? දවල් අකාශයෙහි
තරු පිපි වැනි ගියේ ය. භූමියෙහි සත්රුවන් ඉපිල වැනි ගියේ ය.
සැගරයෙහි මත්ස්‍යයෝ දියපිට ඉපිල කන්පත් වරල්පත් නො
සොල්වා ඒ බාතුන් වහන්සේගේ ප්‍රාතිභායී බලන්ට සැරසි දිය
පිට වැදගොත්ත:හ. එවේලෙහි ඉඤ්ඤාත්ත මහතෙරුන් වහන්සේ,
‘වශවරිතිමාරයා මේ පූජා උගුළුවන පිණිස ඒ නමුත්, ඔහු වළක
ම’යි සිතා සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුත්සියපණස්සොදුන් සත්වළගල
වසා අටසාලිත් ගව්වක් බොල ඇති ලෝකුඩයක් මවා වදුලස්සක.
පඤ්චිකාසිංහ* තෙරුන් වහන්සේ ප්‍රධාන කෙට ඇති සයාහු
කෙළක් රහතුන් වහන්සේ පිරිවරා පස්තෙනක වැඩහිද පිරිස්
බැණ වදුලස්සක.

එවේලෙහි දුටුගැමුණු රජු රුවෝ එතෙතට අවුත් තමා ඉසතු බු රන්කරවුවෙහි වැඩුන් බාතුන් වහන්සේ කරවුවෙන් වඩාලා සන්රැවන් ආසනයෙහි තැබූහ. තැවත සුවදසුණු ද සුවද මල් ද යන මේ ආදියෙන් බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට පැදකුණු කොට පසහ පිහිටුවා වැද දෙහොත් මුදුනෙහි තබා මහත් වූ සොම් නසින් දැස් දල්වදල්වා බලා වැද වැද සිටියෝ ය. එවේලෙහි බාතුන් වහන්සේ ද තමන් වහන්සේගේ මුදුනෙහි පිහිටි බවලව්නු ය ද පෙණෙන්නෝ ය. කුඩා ගත් මහා බුන්මයා නො පෙණෙන්නෝ ය. එසේ ම තල්වැට වල්පිදුකා ආදිය බාතුන් වහන්සේට සුන්දරා පෙණෙන්නෝ ය. ඒ ඒ වස්තු ගෙණ සිටිනා දෙවියෝ මිනිසුන්ට නො පෙණෙන්නාහු ය. දෙවියන් ගසන දිව්‍ය හෙරි ගබ්දය ද දිව්‍ය ගිනිකා ද ඇසෙන්නෝ ය. දෙවතාවෝ මිනිසුන්ට නො පෙණෙන්නාහු ය. ඉක්බිති දුටුගැමුණු මහරජ මේ ආශ්වාතී දෑක ඉන්දගුන්හ මහතෙරුන් වහන්සේට මෙසේ දන්වන්නේ 'සොම්නි, දෙවතාවෝ දිව්‍ය වස්ත්‍රයෙන් පූජා කළෝ ය. එසේ ගෙසින් මම ද මා සහනක මනුෂ්‍ය වස්ත්‍රයෙන් පුදමි'යි දැන්වී ය. එබස් ඇසූ ඉන්දගුන්හ මහතෙරුන් වහන්සේ ද 'මහරජ, එලෙස ම පිදිය යුත්තේ ය'යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ ගැමුණු රජ තමාගේ රන්පුටුසේසතින් බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට සංගීතිකාරයෙන් පැත් වක්කොට ලංකාපවන් පුද, ආනත ය, විතනු ය, විතනාන ය, ඝන ය, ගුමිර ය යන පඤ්චාසිතික නුය්‍යාදයෙන් ඒ බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට තැවත ඒ දුටුගැමුණු මහරජ ඉන්දගුන්හ මහතෙරුන් වහන්සේට, "සොම්නි, අපගේ බුදුරජානන් වහන්සේ දිව්‍ය මනුෂ්‍ය වස්ත්‍ර දෙක ම බැරැණේක් දෑ'යි දැන්වී ය.

එසේ විවාල රජු රුවන්ට තෙරුන් වහන්සේ "මහරජ, බුදු රජතෙම ධරණු ලැබුයේ ඒ ඡත්‍ර දෙක මතු නො වෙ"යි වදාළසේක. මෙසේ වදාළ තෙරුන් වහන්සේට රජු රුවෝ කියන්නාහු 'සොම්නි, අතික් ඡත්‍රය නො දැනිමි. ඒ කිම දෑ'යි විවාලාහ. එවිට 'අතික් ඡත්‍රය නම් මෙලෙස ය'යි වදාරණ තෙරුන් වහන්සේ වතු පාරිසුඛිසිල නමැති පදර ඇති සමාධි නමැති දඬු ඇති වියෙතියෙකු නමැති ගොතැස් ඇති දශබල නමැති පෙතිපෙල ඇති මාගීඵල නමැති රත්සෙවෙණි ඇති විමුක්ති නමැති උතුම් ඡත්‍ර තංචා, ප්‍රඥ නමැති අතිමෙඝයට පැමිණ සබ්බ නමැති රත්තවත්‍රය පවත්වා

දසදහසක් සක්වලෙහි බුබුරුපය අත්පත් කොට රුජය කළයෙක් වේ දැ”යි කියා රජහට කීයේක. ඒ ආසු දුටුගැමුණුරජ “බවලවත්තු තුණක් දුරු බුදුරජානන් වහන්සේගේ බාතුන්වහන්සේට මේ මා සතක වූ එකානුසියක් යෙ දුන් ලබනාච්ඡයෙන් පුදමි” යි තුන් වරක ලබනාච්ඡය පිදී ය.

ඉක්බිති දෙවතාවන් ද මිනිසුන් ද දිවමල් දිවසුවද දිවපහන් යන මේ ආදියෙන් පුදන කල්හි, දිව්‍යතුය්‍ය දිව්‍යගීතිකාදීන් පූජා කෙරෙමින් සිටිය දී දුටුගැමුණුමහරජ බාතුකරඬුව තමන් ඉසින් ආරගෙණ රුවන්මඩුවෙන් මැත් කොට සයානුකෙළක් රහතන් වහන්සේ විසින් පිරිවරණ ලද ව රුවන්වැලිදොබ තුන්විටක් පාදකුණු කොට තැනෙනහිරි දිශාභාගයෙන් දොබට පැන කැහි ඇතුළු දකුණට බැස්සේ ය. සයානුකෙළක් රහතුන් වහන්සේ ද දොබ සිසාරා පිළිවෙලින් වැඩසිටියේක. එවිලෙහි දුටුගැමුණුමහරජ තමා හිස තුඩු බාතුකරඬුව බහා මොදි වූ කෙළක් අගතා රිදියෙන් පිට බාතුන් වහන්සේ තබමි” යි සිතී ය. එසේ රජු සිතු ක්‍ෂණයෙහි දකුණට ඒ රජු හිසින් සත්පලයක් පමණ ආකාශයට කැහි තමන් වහන්සේ ම කරඬුවෙන් මැත් ව, තැනෙ “හිරි සක් වල මුව්ට පටන් බස්තැහිරිසක්වල මුව්ට දක්වා, දසදහසක් සක්වල මහාමේරුපථිත රුවන්වැලි කොට හිදුවා ඊ පිට මවක ලද රුවන්සක්මන්හි අවලෝකිතයන් උස බුදුබද මවාගෙණ වැඩ සිට, “සුප්‍රතිට්ඨිතපාදො හෙට්ඨා පාදතලෙසු වන්කාති ජාතාති සහසාරාති සතෙමිකාති සතාතිකාති” යනාදීන් කී දෙයින් මහා පුරුෂලක්‍ෂණයෙන් හා අශ්විඅනුබ්‍යංඝ්‍යයෙන් හා බ්‍යාමප්‍රභා කෙතුමාලාලකාරයෙන් හෙබියාවූ, නිල පිත ලොහිතාවදන මාඤ්ජුනි ප්‍රභාසිර යන ෂ්‍රීවණ්බුබුරුග්මිමාලාවෙන් දිලියෙන් නාවූ බුබුරුපය මවාගෙණ ගණ්ඩම්බ නම් අඹරුක්මුල්හි තිථික යන්ගේ මන් බිඳිනා පිණිස යමකප්‍රාතිභායා කොට වදලයෙක් ද, එසේ වූ යමකප්‍රාතිභායා මේ බාතුන් වහන්සේ ද දුටුගැමුණු මහරජු ප්‍රධාන වූ සියලු පමිදි මඩ්‍යයෙහි පා වදලයේක.

ඒ බාතුන් වහන්සේගේ මෙබඳු වූ ආශවයාවන් ප්‍රාතිභායා දුටු සත්‍රිපුරුෂයන්ගෙන් දෙලොස්කෙළක් පමණ සතියෝ සිටු පිළිසිඟියාපත්රගත්බවට පැමිණියහ. සෙසු සෝවාන් සෙදකුම් අනතුම් යන තුන් මහ තුන්ඵලයට පැමිණි සතියෝ මෙනෙකැයි

ගණන් තැත්තාහ. මෙසේ බාහුන් වහන්සේ අනෙකප්‍රකාර දියකද ගිනිකද හා මේ ආදි ප්‍රාතිනායකී දක්වා මවාගත් බුබ්බෙසය අනන්‍යාධාත කොට රුවන්කරඹුවට ම වැඩ, ඒ රුවන්කරඹුවෙන් ම අතසිත් බැස දුටුගැමුණුමහරජකන් ඉදුනෙහි ම පිහිටියේක. එවිලෙහි තොලබෝවිතෙක සුලං පුරාපි කලක් මෙන් ඒ රජ ප්‍රීතීන් පිණා, අභිෂෙකයට පැමිණි කලක් මෙන් “මාගේ ආත්මභාවයෙහි එල ලදිමි” යි; ගිය ජාතියෙහි පින් නො කළ එකෙකිමුත් නො වෙමි” යි සිතසිතා රජ තමා දැකින් දකරඹුව නෙණ තමාගේ සොළොස්දහසක් තිසෝවරැන් පිරිවරණලද්දේ සරගනලද කෙලක් අගනා විදියකන සම්පයට ගොස් දකරඹුව නැවත රුවන්කරඹුව මත්තෙහි තබා පෙරහා සුවද කවතලද පැනින් අත දෙවැ සිටුදගදින් අත උලා රුවන්කරඹුව ඇර බාහුන් වහන්සේ ගෙණ ඒ දුටුගැමුණුමහරජ මෙසේ සිතී ය; හේ කෙසේ ද? යත් -

“මේ බාහුන් වහන්සේට කිසිකෝතකුත් විසින් පත්දහසක් අවුරුදු කිසි උපද්‍රවයක් නො කට හැකි වේ ද, සියලු සත්ත්ව පිහිට ව වැඩසිටිනා සේක් ද වී තම, ලොවුතුරා බුදුරජානන් වහන් සේ කුසිනාගනුවර යමහල සල්ලක් දෙක මධ්‍යයෙහි පැණවු යහන්හි උතුරුදිග සල්ලකට ගිස ලා දකුණුදිග සල්ලකට පය ලා නැගෙනහිරට පිට ලා බටහිරට බුහුණ ලා නැගී නො සිටිනා සෙයහ වෙන් පිරිනිවන් පානට වැඩහොත් කලක් මෙන් මේ බාහුන් වහන් සේ ද එ ලෙස ම මේ යහන්හි ගෝනාසේක්ව” යි සිතා උතුම් ඒ යහන්මුදුන්හි ඒ බාහුන් වහන්සේ තැබී ය. ඒ කෂණයෙහි බාහුන් වහන්සේ ද සිතු සැටියේ ම මාඇති වූ ඒ යහන්හි බුබ්බිලාසයෙන් බැලුබැලුවත් සතුටු සොම්නස් කරවමින් මුළු ලෝ බබුළුවමින් වැද ගොත්තේක.

මෙසේ දගබ බාහුන් වහන්සේ පිහිටියේ කවර දවසක ද? ඇසලමස පුරාසළොස්වක ලද මැදිපොතෝදවත් උතුරුසල නකනින් පිහිටුවන ලදී. බාහු පිහිටුවීම හා සමග මහපොළොව යතාරාවයෙන් ගැසු ලෝතලි සමුහයක් මෙන් ගතරාව සහසුරාව යෙන් ගුහුරා පැන නැගේ ය. මහාමේරුපථිතය ද නැමී වැලුම් ගෙණ සිටියේ ය. සප්තකුලපථිතයෝ ද ඉසින් ඉත් අත්තාක් මෙන් ඔවුනොවුන් පැහැර නැටුන. සප්තමහවිල් ද පස්පියුමෙන් සැදුනේ ය. ලුණුරස වූ මහමුහුද ද මිහිරිපැන් වී ය. සදෙව්ලෝ

වැසි දෙවියෝ ද බ්‍රහ්මයෝ ද සාධුකාර පාවැත්වූහ. අහස්හි විදුලිය පහල වී ය. ඒ ඇසිල්ලෙහි අකාලමෙස නඟා ගෙන පොකුරුවැසි ද වට. දසදහසක් සක්වල එකකොලාහල වී ය.

මේ ආශාවාසීය දූෂ සුමනාමුණුමහරජ ද තමා හිසට කරණලද රත්දඬු ඇති බවලව්නුයෙන් ඒ බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට මේ සියලු ලක්කාවිපයෙහි රාජ්‍යය සත්දවසක් ඒ බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට නැවත තමා පැලදගෙන සිටියා වූ තිස්දහසක් අගනා ආහරණ ද ගලවා ඒ බාතුන් වහන්සේට පිදී ය. මෙසේ රජපුරු වත් පූජා කොට සිටි කල්හි ඒ රජපුරුවන්ගේ සොළොස්දහසක් බසෝවරු ද එකොළොස්දහස් එක්සියයක් පමණ සිරි යෝධයෝ ද බොහෝ ස්ත්‍රීපුරුෂයෝ ද දිව්‍යබ්‍රහ්මයෝ ද නාගසුපර්ණියෝ ද යක්ෂරාක්ෂසයෝ ද සිංහවිද්‍යාබරයෝ ද යන මේ සියල්ලෝ ම තමන් වෑමන් පැලදගෙන සිටි ආහරණ ගලවා බාතුන් වහන්සේට පූජා කළහ. මෙසේ හෙයින් තුන්ලෝ වාසින් විසින් ජීවමාන සජීඥයන් වහන්සේට මෙන් ආදර සහිත ව පුදනලද, අබිඥාවක් පමණ වූ ඒ සජීඥයන් වහන්සේගේ බාතුමත් යම් කෙනෙක් පුදද්ද, ඒ විතත ප්‍රසාදයෙහි කුශලවිපාකය ජීවමාන සජීඥයන්ට කළ පූජාව හා සමාන ය යි දූත සියලු සතූන් විසින් ම ඒ බාතුන් වහන්සේට මල්පහන් පිදිය යුත්තේ ය.

ඉක්බිති දුමනාමුණුමහරජ සිවුරැපිළි ද උක්සකුරු එලහි තෙල් මේ ආදි බෙහෙත් ද සයානුකූලක් රහතුන් වහන්සේට පිළිගන්වා දෙහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන “සවාමිනි, තුන්ගම් රාත්‍රිය මුළුල්ලෙහි මේ බාතුන් වහන්සේ පිරව්‍යා පිරිත් බැණ වදල මැනව” යි ආරාධනා කෙළේ ය. රහතන් වහන්සේ ද ඒ රජුගේ ආරාධනාවෙන් එදවස් රාත්‍රිය මුළුල්ලෙහි පිරිත් බැණ වදලගේක දෙවන දවස් රජ නුවර බෙර ලැබී ය. කුමක් කීයා බෙර ලැබී ද යත්:- “සියලු සතූන් ම සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි බාතුන් වහන්සේට සුවදසුණු සුවදතෙල් සුවදමල්පහන් මේ ආදිය ගෙනඇර බාතුන් වහන්සේට පූජා කොට වදිත්ව” යි කීයා මේ සැටියේ බෙර ලැබී ය. ඉන්දගුන්න රජු තෙරුන් වහන්සේ ද “සියලු ලක්කාවිපයෙහි සියලු ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ මල්පහන් පූජා ගෙන ඇර පූජා කොට පෙනෙ ව ගෙන කිසි ආශාසයක් තැති ව තමන්

තමන්ගේ ගෙන් කිසිම බණ්ණෙට අවුත් බණ්ණ අසා සමාති ව නැවත
 උනේ තමන්ගේ ගෙට යන්නවුන් මෙන් බාතුන් වහන්සේ වැද මේ
 ඇසිල්ලෙහි ම යෙත්ව” යි කීය. අධිෂ්ඨාන කොට වදාළයේක
 ඔව්ගේ අධිෂ්ඨානවලයෙන් මේ ලභිකාවෙහි සියලු සත්ත්වයන් ම එදා ම
 අවුත් බාතුන් වහන්සේ වැද පුදා එ ම දවස් ම තමන් තමන්ගේ ගම්
 බිම්වලට ගියහ.

ඉක්බිති රජපුත්‍රයෝ සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි සයානුකූලයක්
 ගතත් වහන්සේට මහදන් දී, සත්දවස ගියකල අවමැති දවස්
 මහාසංඝයා වහන්සේට මෙසේ දන්වන්නාහු “සාමනී, මා විසින්
 බාතුගහියෙහි කළ මනා කාර්ය කොට තිබේ. එසේ හෙයින්
 සාමදරුවන් විසින් මෙහෙවන්පහණන් ම දකුස වසා වදාළමැන
 වැ” යි දන්වූහ එබස් ඇසූ මහාසංඝයා වහන්සේ ද උන්තර ය
 සුමන ය යන සාමණේර දෙදෙනා වහන්සේ කැඳවා වදාරණයේක්
 “නොප විසින් පෙර ගෙන මේවන්පහණින් බාතුගහිය වසව” යි
 වදාළයේක. දෙදෙනා වහන්සේ ද කැමදෙනා විසින් වදාරණලද ඒ
 මෙහෙවර අසා වැලිමළුවේ සතවා තුළ මෙහෙවන්පහණ ගෙණවුත්
 දකුස වැසූයේක. ඉක්බිති සයානුකූලයක් පමණ රහතත් වහන්සේ
 ඉවා වදාරණයේක් “මේ ප්‍රමුග්‍ගමුණුරජු විසින් මේ දකුණෙහි ගැල්වූ
 සුවදපාත් දන්සක් හවුරුදු මුළුල්ලෙහි නො විශ්ලේ ව සි; දකුස
 පිදු මල් ද නො මලාව සි; රන්වැට ඇවිලෙන සුවදතෙල්පහත් ද
 නො නිබ්බව” යි; පුදකලද රුවන්හි මල නො ගණී ව සි; පුපා
 හාණබ මරහු විසිනුත් නොලොවාලිය නො හේව සි; මෙහෙවන්
 පහණ ද කෙසෙත් පමණ හිරකු දු නැති ව විනෙමයෙන් සන්
 ගැලපි යේව සි; පරාතුරන් විසින් මෙහෙවන්පහණ පමණකුත්
 දැක්ක නො හේව” යි කියා මේ සැටියේ ඉවා වදාළයේක.

මෙසේ ඒ ප්‍රමුග්‍ගමුණුමහරජ බාතුනිබාහස නිමවා නුවරට
 වැද, “මා විසින් බදවනලද මහදහබ බාතුනිබාහ කරණු කැමැති
 කෙනෙක් තමන් තමන්ගේ බාතුන් වහන්සේ ගෙණ ඇර මේවන්
 පහණ මුදුනෙහි තිබෙන කෙරෙත්ව” යි කියා බෙර ලැවී ය
 එපවත් ඇසූ බොහෝදෙන තමන් තමන්ගේ ශක්ති වූ පරිද්දෙන්
 රන්කරකු රිදීකරකු කරවා ඒ කරකුට තමන් තමන්ගේ බාතු

පිහිටුවා ගෙනවුත් මෙහෙවත් පහණ මත්තෙහි නිමාන කළාහු ය. මෙසේ හැමදෙනා විසින් නිමාන කරණු පිණිස තෙණා බානුත් වහන්සේ දහසක්දෙනා වහන්සේ යයි දන යුතු.

මෙසේ හෙයින් සන්පූරුෂයන්ගේ සින් පහදවනු පිණිස
කරණලද ප්‍රසවංසයෙහි බානුනිමානකථාව
මෙලෙස කියානිමවන ලදි.

මෙසේ මේ දුටුගැමුණුමහරජ ඒ සියලු බානුන් වහන්සේ නිමාන කරවා දහස බිඳවත්තේ බුබුලාකාරය හා සිවුරක් කොටුව බඳවා නිමවී ය. ඉක්බිති දහස කැරැල්ල හා කොත් කමානන හා සේසත හා දහස හුණුකමානන හා මේ හැම තොනි මෙන තුරු ම ඒ ගැමුණුමහරජ මරණාසන්නවෘත්තියෙන් ගිලන් වූයේ දිශාවමුල්ලේ දුන් මලනුවන් නිසසකුමාරයන් ගෙන්වා මලනුවන් ඉස හයා තමන් ලෙහි තබාගෙන සිඹ සතසා "මලනේබ, මේ ලොකයෙහි සභාය නම් ඉතා ම ලාභක දෙයෙන. එසේ හෙයින් තුරුන් විසින් මිත්‍රයන් විසින් සභායයෝ තම පරිලාව සභායයෝ ම ය. එබැවින් මේ දහස නො නිමි සිරුරු කමානන නිම කරවා තො මියන තෙක් මා ඇස දක්වා මා සතුටු කරවා"යි කියා මේ ලෙස මලනුවන් නිසසකුමාරයන්ට සමවන කෙළේ ය.

බැගන් කී එතෙපුල් ඇසු නිසසකුමාරයෝ නුවන් කදුළු ඉස ඉස "මාගේ බැගන් වහන්සේ ඉතා ම දුර්ලභත. එසේ හෙයින් මේ දහසෙහි නො නිමි කමානන උපායයින් මුත් අනික් සැටිය කින් කොට නිමවිය නො හැක්කේ ය"යි සිතා හාණ්ඩාගාරයෙන් පිළිසම්බබම් මැත් කරවා රදවුන් ලවා අතිබවල කොට සෝබවා දවි තංවා සත්තාලින් ලවා මස්වා, කුලුපොත්තන් ලවා, කැරැල්ල සැටියේ සැර බඳවා එක්සිය විසිරියන් උස ඇති දහස වහන්සේ පළමු දුටු පිළියෙන් සත්තාලින් ලවා පිළිකස්සෙහි ලවා සිත්තරුන් ලවා තාතාවිධ සිතුවම් කරවා මේ සැටියේ විශවකම්පා විසින් කොට නිම කමානනයක් මෙන් විසිතුරු කොට සියලු දහස කමානන නිමවා කොත් පලඳවා මුදුනෙහි සේසත තංවා බැගන් සම්පයට ගොස් "සාමිනි, මා විසින් දහස කළ මා සියලු කමානන නිම කරවන ලද"යි රජුරුවන්ට දන්වූහ.

එවේලෙහි එබස් ඇසු ගැමුණු රජ්ජුරුවෝ සතුටු ව 'එසේ හි නම්, මලනිබ, දහබ් වහන්සේ මා ඇස දැක්ව'යි කීහ. එවේලෙහි කිස්සකුමාරයෝ බැගන් රත්සිව්ගෙයකින් ගෙණැවිත් රුවන් මැලි දහබ් පැදකුණු කරවා දකුණුදිග දොරටුව සම්පයෙහි බිම අතුල මනා ඇතිරි අනුව ඒ මත්තෙහි සැතැප්පූහ. එහි සැතපුනු රජ්ජුරුවෝ දකුණැලියෙන් නැමී රුවන්මැලිදහබ් වදිනාහු ය. වමැලියෙන් නැමී කවමහලක් ඇති ලෝවාමහපාය දක්නාහු ය. මෙසේ ඒ දෙක බලබලා සිත් පහදා ප්‍රීතීන් පිණපිණා වැදහොත් වෙළෙහි රජ්ජුරුවන් හිලන්බව දැන වදාරා, බුදුරජානන් වහන්සේ ගේ පස්වා දහස් දවස් මුළුල්ලෙහි පවත්නා ශාසනයට හා ලොකයට හා යන දෙකට බොහෝ උපකාරී වූ දුටුගැමුණු රජතුමන් සුවදක් විවාරණු පිණිස ඒ ඒ තැනින් අහසින් වැඩි හිසුන්ගෙන් සහනු කෙළක් පමණ රහතුන් වහන්සේ රජ පිරිවර වැඩසිටියේක. සිමිත් වැඩි පාඨන්ජන හිසුන් වහන්සේ මෙනෙකැ සි පමණ තැනි වූහ. ඉක්බිති එසේ රැස් වූ මහාසංඝයා වහන්සේ රජ්ජුරුවන් මැදි කොට මුළු මුළු ව පිරිත් බැණ වදාළයේක.

එවේලෙහි ගැමුණු රජ ඒ සමගමෙහි ඵෙරපුත්තාහය තෙරුන් වහන්සේ කො දැක මෙසේ සිතී ය: - "මා සමග මිසුතුණේ පවත් දෙමළන් හා අට්ඨිසි මහසවනක් කරණ කල්හි මා අත් කො හැර කො පසු බැස, දැන් මරනු හා කරණ යුඬයෙහි මා පරදින බව දැන දෝ හෝ තෙරුන් වහන්සේ ජො වඩිතා"යි සිතී ය. රජ්ජුරුවන් සිතු කෙණෙහි ම ඵෙරපුත්තාහය මහතෙරුන් වහන්සේ ගුත්හල කිරිදිනෝ අසල අඤ්ඤාලිපථිතයෙහි පත්සියයක් රහතන් හා සමග වසනසේක් සිතු සිත් තමන් වහන්සේගේ පරසින් දත්තා නුවණින් දැන වදාරා පත්සියයක් රහතන් වහන්සේ විසින් පිරිවැරැයේක් අහසින් අවුත් ගැමුණු රජ අභිමුඛයෙහි පෙනුනුයේක.

එසේ වැඩියා වූ තෙරුන් වහන්සේ ගැමුණු රජ්ජුරුවෝ දැක සතුටු ව තමන් අභිමුඛයෙහි වඩා හිඳවා මෙසේ දන්වන්නාහු "සට්ඨිති, නුඹවහන්සේ ඇතුළු වූ දහමහාසොධයන් ඇරගෙණ දෙමළන් හා සමග අට්ඨිසි මහසවනක් කෙළෙමි. දැන් මම හුදකලා ව මරවා හා සමග යුඬයට පවත් ගනිමි. ඒ මරා තැමැති සතුරු පරදවා ගත නො ගෙමි. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ද මට සහ ය දිව මැනවැ"යි තෙරුන් වහන්සේට දැන්වූහ.

ඉක්බිති එබස් ඇසු පෙරපුත්තානස මහතෙරුන් වහන්සේ
 “මහරජ, තෙපි හය නොගණුව. කෙලෙස් නමැති සතුරා නො
 පරදවා මරා නමැති සතුරා නොදිනිය හැක්කේ ය”යි වදාර,
 තාවත ඒ තෙරුන් වහන්සේ රජහට මෙලෙස අවවාදනුසාසනා
 කළසේක- ‘දෙවසිනි, සියලු ලෝවැසියෝ ම ජාතිය අනු ව ගිය
 හු ය. ජරාවෙන් මඛණ ෭෫෫ හු ය. මරනු විසින් පරදවන ලද්ද
 හු ය”යි වදාර තාවත අනිත්‍යතාව රජහට වදාරණසේක් මෙසේ
 වදාළසේක- “යම් තේ වාතයෙන් තස්තා කපෙහි පලවු කොට
 සිහින් වැලි ය, අකුරුකැට පහණ, පථින යන මේ දෑ පණු වා සේ
 උභිතභනතා ඉක්බිති හිමාලයපථින, සක්වලගල්, මහාමේරු
 පථින යන මේ සියල්ල ද පොළොවින් උපුටා බාලෑන් කෙලන
 අත්බඳුරක් මෙන් අහසසහි තහා ඊ ඊ තැන් පැහැරූ සුණු විසුණු
 කොට ඉන් රජස් පමණකුත් බිම හිය නොදී අහසසහි තහා පිරා
 කෙලවර වාතය තෙමේ ම තැසී යන්නේ ය. එපරිද්දෙන් ම, මහරජ,
 සියලු මේ බඩුන් ආදී වූ සත්ත්ව ජරා මරණ දෙක එක් ව ගණිනි
 සත්ථුවන් පහල වූ දවස් සතර මහාවිපයට ආකාශයෙන් ගොස්
 අනුසාසනා කොට දවල් බත් දඹදිව තමන්ගේ ගෙයි දී ම අනුභව
 කරන්නාවූ ඒ සා මහත් ආනුභාවසම්පන්න වූ සක්විති රජ්ජරුවන්
 ද, ප්‍රදේශ රජ්ජරුවන් ද, මහාසම්මත, ඉරාජ, වරඉරාජ, වර
 කලාණාදී වූ අසඹ්‍යාසුඡ්ඡක රජ්ජරුවන් ද මහපිණැති ජොතිශ,
 මැඩ මහසිව්තන් ආදී බොහෝ සම්පත් ඇති සිවුවරුන් ද, මහත්
 වූ ශක්ති ඇති වාසුදේව, බලදේවාදී දසබැරජදරුවන් ද, සාහි
 ඇත්තවුන් ද, නුවණැත්තන්ට අගතැන් පත් වූ ඛම්බෙතෙව්
 සැප්පුන් මහතෙරුන් වහන්සේ ආදී වූ නුවණැත්තවුන් ද, ස්වෘථිභූ
 ඥානයෙන් පැමිණෙනලද ගුණවිශේෂයන් ඇති පසේ බුදුවරුන් ද,
 සියලු ගුණයෙන් අපරිමිත වූ අතුලය වූ සමසක් සමබ්බයන් ද,
 මරනු නමැති මහආත්ත විසින් මඛනාලද කල්හි, රාගාදී සියලු
 කෙලෙසුන්ගෙන් ගැවසීන් අවසංගත සියලු සත්ත්ව මරණ
 නමැති වඛබාලුබරෙහි වැටී නැසෙහි යනු ආශ්වාසී නො වෙ”යි
 වදාරා තාවතත් රජ්ජරුවන්ට අවවාද කරණසේක් ‘මහරජ, ගිය
 ජාතියෙහි නොපහේ කුශලයෙහි අදහස් මහත් බැවින් එළඹ
 සිටියාවූ දිව්‍යලෝකයෙහි දිවසුව හැර තෙපි මේ මුත්‍යාලෝකයට
 අවුත් මේ රාජවංශයෙහි ඉපිද බොහෝ කුසල් කොට බුදුසසුන්
 බැබළවූහ. එසේහෙයින්, දෙවසිනි, තෙසු සැඟයක් නොසිතා
 අදවක දක්වා නොප විසින් කරණ ලද සියලු පින්කම් සදහන්

කරවැසි වදාළයේක. එවෙලෙහි එබස් ඇසු රජුපුරවෝ සතුටු ව
"සාමිනි, නුඹවහන්සේ මරු හා කරණ යුධයේ දී ද මට පිටුවහල්
වූයේකැ"යි කියා ලබනලද අස්වැසිලි ඇති ව පින්කිරියවත් කිය
වන්ට සමවත කළහ.

ඉක්බිති පින්කිරියවත් කියවන ලියන්නෝ ගැමුණු මහරජහට
මෙසේ කියවූහ: "දෙවයන් වහන්ස, අද දක්වා නුඹවහන්සේ
එකක් අඩු විහාර සියයක් කරවූයේක. එසේ කරවූ විහාරවලින්
මිජිසංඛිතිවාරය එකුත් විසිකෙළක් වසතු වියදම් කොට කරවන
ලදී. නැවත උතුම් වූ ලෝචාමහපාය නිස්කෙළක් වසතු වියදම්
කොට කරවූයේක. නැවත රුවන්මැලි මහසායෙහි අගය නැති
වසතු සුවිස්සක් හැර කරවනලද සෙසු කමානනයෝ කෙළ දහසක්
වසතු අගනාහ. නැවත මිජිසංඛිතිවාරය පිළිගන්වන සතිය ද
ලෝචාමහපාය පිළිගන්වන සතිය ද රුවන්මැලිදගැබ මතුල්ල එ
බිබිබන සතිය ද බාතු නිධාන කළ සතිය ද යන මේ සිව්නැන්හි
සතර දිගින් වැඩි භික්ෂුණ්ණි සංඝසංඝා වහන්සේට මහදන් දී
තුණ්ඩිවුරු පාත්‍ර දෙවූයේක. සුවිසිමහවෙසක්පූජාවක් කළ
යේක. නැවත සිංහලවිපයෙහි සියලු භික්ෂුසංඝසංඝා වහන්සේට
තුන්වරෙක තුන්සිවුරු දෙවූයේක. සත්සත් දවසක් ලඞ්කා
රාජායෙන් පස්වරෙක තුණුරුවන් පිදූයේක. එලඞ්කෙලින්
සකස් සුදුකඩින් පාත්පියලි අඞ්ථා දෙළොස් තැනක තිරනතර
යෙන් සත්දවසක් පාත්පූජා කළයේක. ලක්දිව අටළොස්
තැනක වෙදහල් නංවා වෙදවරුන්ට හා ණ්ඩාගාරයෙන් මිල දී
රොහි සියලු හිලනුන්ට පිළියම් කරවා වෙදවරුන් කිසැටියේ
තිරනතරයෙන් බතුන් දෙවූයේක. නැවත සිවුසාලියේ තැනක
මනා කොට කරවනලද මිපිඬු දන් දෙවූයේක. එසේ ම සිවු
සාලියේ තැනක තිරනතරයෙන් තෙල් උපුල්වා සියල්ලන්ට කිරි
බත් දෙවූයේක.

"නැවත එපමණ තෙත එලඞ්කෙලින් බදනාලද පුළුබ්බදනා හා
බත් තිරනතරයෙන් ම දෙවූයේක. මසකට දෙළොස් දවසක්
බැගින් මේ සියලු ලඞ්කාවිපයෙහි ඇතැ යි කී සියලු විහාරයකට
පහන්තෙල් දෙවූයේක. එසේ ම සැමතැන්හි ම මැදහත් ව පසි
දිනා ධර්මාධිකරණ ද කරවූයේක. සියලු ලඞ්කාවිපයෙහි ගර්භිණී
සත්‍රිනට මරිස්ලුණු ද ප්‍රසව කරවන මන්තමුවන්ට පිළි ද දෙවූ
යේක. ලඞ්කාවිපයෙහි සියලු ඇතුන්ට හා ගොනුන්ට මිසේ වැසු

පිළුරු දෙවුසේක. මේ සියලු දහයට වඩා ලොවුතුරා බුදුන්ගේ ධම්මදානය ම උත්තම ය යි අසා ලෝවාමහපායෙහි රැස් ව වැඩනුන් සයානුකූලික රහතන් වහන්සේ මධ්‍යයෙහි ධම්මදානයක් දුන මැනවැයි ධර්මාසනයට පැන නැගී හිඳ මහලලසුත්‍රය කියන්නට පටන් ගත්තේක් වැඩනුන් මහාසංඝයා වහන්සේ බලා බබ කෙරෙහි ගෞරවයෙන් සුත්‍රය කියා නිමවා ගන්ට නො පොහොසත් ව “බණ කිම නම් ඉතා බැරි දෙයෙකැ” යි සිතා එතැන් පටන් මේ සියලු ලක්දිව හැම දෙනාට බණ අසන්ට ගමකට පණිහින කෙනකුත් බැහින් සලස්වා ඒ සියලු පණිහිනවරුන්ට ගෙවල් වැටුප් විසදම් තමාගෙන් ම දෙවා ඔවුන්ට සත්කාර කොට ලබිකා මිපයෙහි සියලු තැන්හි ම බණ කියවුසේක.

“නැවත එසේ බණ කියන පණිහිනවරුන්ට භාණ්ඩාරයෙන් පෝයකට ගිහෙල් නැඳියක් බැහින් මසකට සතර නැඳියක් ද උක්සකුරු ද උක්දඩු ද කෙහෙල් වැලවරකා ද සතරතුල් දිග ඇති වැල්මිඟුවක් ද පොහොයකට පිළිසහලක් ද යන මේ කි සියල්ල දී ධම්මදානයන් සියල්ලවුන්ට දෙවුසේක. නැවත කොලොම්ගල මඩු කන සායෙහි මාහැඟි වූ කණ තුඩු කුණ්ඩලා හරණ දෙක දී තණසාලේ පැසිබත් මුලක් ඇරගෙණ ස්මිණාශ්‍රවයන් පස්දෙනකුත් වහන්සේට ප්‍රසන්න වූ සිතින් දී වදලසේක. නැවත සුදගණාපිම්පියෙහි මලනුවන් වහන්සේ හා සමග කළ සුඛයෙහි පැරද පලාශ්‍රන්තා වූ නුඹවහන්සේ සප් පළුරුතොය සැනපි වැඩහිඳ “ලද බත් දන් දී කම්” යි කියා ඇමැත්තහු ලවා “සිතා වඩනා කල” යි හඬ ගාවා, එවෙලෙහි අහසින් වැඩි ස්මිණාශ්‍රවයන් වහන්සේ කෙනෙකුත් දෑක, “බතෙහි අපෙක්ෂාවක් නො කොට නැට්බත් දෙන ලද” යි කියා මේ සැටියේ ලියන්නවුන් විසින් පින්කිරියවත් කියවූ කල්හි ඒ අසා සතුටු දුටුගැමුණු මහරජ පින්කිරියවත් කියා තමන් සිත් සතුටු කළ ඒ ලියන්නන්ට අපමණ සම්පත් දී පින්කිරියවත් එපමණකින් තබා පියා “මේ කි සියලු පින්කම් රාජ්‍යශ්‍රියෙහි සිට කළ හෙයින් මා සිත සතුටු කොට ලිය නො හෙයි. මාගේ ජීවිතයෙහි අපෙක්ෂාවක් නො කොට දුක්පත් ව සිටි මා විසින් දෙන ලද්දවූ මේ දන් දෙක හා සමාන දන් දෙකක් නැත. මෙපමණෙක් ම මට සැහැ” යි කී රජ්ජුරුවන්ගේ බස් ඇසූ ඓරජුන්‍යාහය මහතෙරුන්වහන්සේ “දෙවසිනි, සිත පහදවා ගත මනා තෙත ම ප්‍රසාද එළවූව එසේ හෙයින් ඒ දන් දෙක ම කිසිකෙනකුන්ට පිඩාවක් නො කොට දෑහැමින් සෙමෙන් ලබනලද දෙය හෙයින්ද තමා නො බලා නො පසුබැස දුන් හෙයින්ද පිළිගන්නවුන්ගේ සිත් පුරා දුන්

හෙයින් ද ප්‍රීති බලවත් හෙයින් ශ්‍රඩාවෙන් දුන් හෙයින් ද දේශ
ධර්මය නිරවශේෂයෙන් අනුභවයට ගිය හෙයින් ද සි යන මේ පස්
කාරණයෙන් මහාඵල ය"යි වදාරා "තණසාලේ පැසිබත දන් ගත්
තෙරුන් වහන්සේ අතුරෙන් මලියදෙව නම් මහතෙරුන් වහන්සේ
පිළිගත් බත් කොටස රැගෙන ගොස් සමනලපච්ඡිතයෙහි වසන
පන්සියයක් රහතන්ට ද දී වැළඳුසේක. අතින් පස්විවෘලක
ධම්මගුහන නම් තෙරුන් වහන්සේ තමන් පිළිගත් බත් කොටස
රැගෙන ගොස් කැලණිමහාවිහාරයෙහි පන්සියයක් දෙනා
වහන්සේට ද දී වැළඳුසේක. තලභුරු විහාරවාසී ධම්මගුහන නම්
තෙරුන් වහන්සේ තමන් ලත් බත් කොටස රැගෙන ගොස් පුවඟු
දිවයින දෙළොස් දහසක් රහතන් වහන්සේට බෙදා දී වැළඳුසේක.
මහාවනවාසී තිස්ස නම් තෙරුන් වහන්සේ තමන් ලත් බත් කොටස
රැගෙන ගොස් කෙලාසකුට නම් විහාරයෙහි වසන සැටදහසක්
රහතුන්ට දී වැළඳුසේක. මහාභක්ඛ නම් තෙරුන් වහන්සේ
තමන් පිළිගත් බත් කොටස රැගෙන ගොස් උභයකාන්තාර
නම් විහාරයෙහි වසන සත්සියයක් රහතන්ට බෙදා දී වැළඳුසේක.
තැට්බත් පිළිගත් නායක තෙරුන් වහන්සේ පුවඟු දිවයිනට
ගෙන ගොස් දෙළොස් දහසක් දෙනා වහන්සේට ද දී වැළඳු
සේකැ"යි කියා මේ සැටියේ ථේරපුත්තාභය මහතෙරුන් වහන්සේ
රජ්ජරුවන් සිත් පැහැදවූසේක.

ඉක්බිති දුටුගැමුණු මහරජ තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ දැන්
වී ය:-"සවාමීනි, මම සුවිසි හවුරුද්දක් රාජ්‍යය කරන්නෙමි හිඤ්ඤ
සංකයා වහන්සේට උපකාරී ව සිටියෙමි. එබැවින් මගේ ශරීරය
ද සංකයා වහන්සේට උපකාරී වේවා. එසේ හෙයින් මා මලකල
මාගේ ශරීරය රුවන්මැලිදහබ සම්පයෙහි පොහෝ කරණ මළ
වෙහි දවවා වදාළ මැනවැ"යි දන්වා ඉක්බිති ගැමුණුරජ මලනුවන්
තිස්සකුමාරයන් ගෙන්වා කියන්නේ "මලණ්ඩ, තිස්සයෙනි, මගේ
මහදගාලෙහි නො නිම් කම්මානයෙක් ඇත් නම්, ඒ යහපත්
කොට කරවා ලව. සවස උදෑසන මහදහබ වහන්සේට මල්පහන්
පූජා කොට වැඳ දවස තුන්වේලෙහි සක්පඤ්ච මේ ආදී වූ පූජාත්
කරවා මා තබා ලූ දන්වැට නො පිරිහෙලා දෙවාලව. මහාසංකයා
වහන්සේට කළ මනා සියලු උපස්ථානයෙහි ප්‍රමාද නොවව. නොප
දිවී රැක්මෙහි ද සිහි ඇති වවු. ලභකාමාසිත්ව කිසි පීඩාවක් නො
කොට දෑහැමින් සෙමෙන් රජය කරව"යි මෙලෙස මලනුවන්ට
අනුශාසනා කොට මුවෙන් නො බැණ හොත්තේ ය.

එකල්හි සයානුකූලයක් රහතන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට බණ පිරුවන්ට පටන් ගත්සේක. එවෙලෙහි සද්දිව්‍යලොකයෙන් දෙවියෝ රථ සයක් ගෙනවුත් පිළිවෙළින් තබා අහසෙහි සිට රජ්ජුරුවන්ට වෙසේ දන්වති:- “දෙවසිනි, අපගේ දෙව්ලොව රම්‍ය ය. අපගේ දෙව්ලොව ආයුෂ්‍යයන් බොහෝ ය. එසේ හෙයින් අප අපගේ දෙව්ලොවට වැඩිය මැනවැ”යි කියා සදෙව්ලොව දෙවියෝ වෙන වෙන ම රජ්ජුරුවන්ට ආරාධනා කළහ. දෙවියන් කී බස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ දෙවියන්ට කියන්නාහු “යම් නාක් මම බණ අසම ද, ඒ නාක් ඉවසව”යි දකුණත ඔසොවා සංඥ කළහ. රජ්ජුරුවන් කළ සංඥ ව දෑක මහාසංඝයා වහන්සේ පිරුවමින් සිටි බණ තබා වදාළසේක.

එවෙලෙහි රජ්ජුරුවෝ බණ වැළකුවා දෑක, “සාමිනි, පිරුව මින් සිටි බණ නො පිරුවා තබා වදාළේ කුමකට දෝ හො?”යි විමාළහ. එවිට රජ්ජුරුවන්ට මහාසංඝයා වහන්සේ “දෙවසිනි, නොප අහින සංඥ කොට වැළකුහෙයින්”යි වදාළසේක. එතෙපුල් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “සාමිනි, මම නුඹවහන්සේලා පිරිව්‍යානා බණ වළකා සංඥ කෙළෙමි නො වෙමි. දෙවතාවෝ සද්දිව්‍යලොකයෙන් රථ සයක් ගෙනවුත් තමන් තමන්ගේ දිව්‍ය ලොකයට මා ගෙනයනු කැපැති ව ආරාධනා කළෝ ය. එසේ හෙයින්, යම් නාක් මම බණ අසම ද, ඒ නාක් බලව යි කියා සංඥ කෙළෙමි”යි දැන්වූහ. ඒ අසා සමහර කෙනෙක් සිතන්නාහු “මේ දුටුගැමුණු මහරජ්ජුරුවෝ මරණ හසින් හයපත් ව තන් දෙබ වන්නාහ. එබැවින් මරණයෙහි නො බානා කෙනෙක් නම් නැතැ”යි සිතූහ. ඔවුන්ගේ සිත් දත් ඵෙරපුත්තාභය මහතෙරුන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට වදාරණසේක් “දෙවසිනි, සියල්ලවුන්ගේ සැක දුරු කොට සදෙව්ලොවින් ආ රථ සයෙහි මල්දම් ගන්වව”යි වදාළසේක. එවෙලෙහි තෙරුන් වහන්සේ වදාළ බස් ඇසූ දුටු ගැමුණු මහරජ්ජුරුවෝ ආකාශයට මල්දම් සයක් දමන්ට සමත්ත කළහ. එසේ දෑමු මල්දම් සය ගොසින් වෙන වෙන ම රථවල එල්ලුනේ ය. එවෙලෙහි බොහෝදෙන රථ ඉස්වල එලෙන්නා වූ මල්දම් දෑක සැක දුරු කළහ.

ඉක්බිති රජ්ජුරුවෝ තෙරුන් වහන්සේට දන්වන්නෝ “සාමිනි, කිනම් දෙව්ලොවක් රම්‍ය ද?”යි විමාළහ. තෙරුන් වහන්සේ වදාරණසේක් ‘දෙවසිනි, තුසිතනවනය යහපත. මුදු

වන සමය බලා හිඳිනා මෙමනෙකුගෙයෙහි සිටියේ එහි ම වෙසෙත්"යි වදාළසේක. එබස් ඇසු රජ්ජරුවෝ ඒ තුසිතනවන යෙහි ආලය කොට තමන් බඳවූ රුවන්මැලි දහබි වහන්සේ බලබලා ම වැදගෙව මිය නිද පිබිද ගියාක් වූ මෙන් තුසිතනවන යෙන් ගෙනා රථයෙහි ඔපපාතිකඳිවසපුත්‍ර ව ඉපිද තමන් කළ කුශලයෙහි විපාකය මහාජනයාට ප්‍රකාශ කරණු පිණිස රථයෙහි ම සිට සැට ගැලක් පුරාලන ආහරණයෙන් සැරති බොහෝදෙන බල බලා සිටිය දී ම රථයෙන් බැස තුන්පිටක් රුවන්මැලිදහබිවහන් සේ වැද පැදකුණු කොට සයානුකෙළක් මහරහතන් වහන්සේ වැද අවකාශ ඉල්වා ගෙන මලනුවන් ඇතුළු වූ රාජ්‍යවාසීන්ට 'මා ලද්ද වූ දිව්‍යසම්පත් බලා හැම වෙලෙහි ම නො පමා ව පින්කම් කරව"යි සියල්ලන්ට අවවාද කොට තුසිතනවන නම් දෙව්ලොවට ගියාහ.

ඉක්බිති ගැමුණුරජ මල පසු රජ්ජරුවන්ගේ සොළොස් දහ සක් සහිත රජ්ජරුවන් මල බව දැන තමන් තමන්ගේ ඉසක්කේවැටි මුදු පිට මැද ගෙලා ඇසු ය. එතැන්හි කරණලද ශාලාව මකුට මුක්තශාලා නම් විය. නැවත රජ්ජරුවන් සැයට නැගුකල්හි බොහෝ දෙන දෙහොත් මුදුන් දී හැසු ය. එතැන්හි කළ ශාලාව රාවමර්කිශාලා* නම් විය. රජ්ජරුවන් දැවූ තන්හි මළව රාජමාලක නම් විය.

ඉක්බිති දුටුගැමුණු රජ්ජරුවන්ගේ මලනුවෝ කිසිකුමාර යෝ, ඔවුහු පලඳ බැයන් බඳවූ ඒ දහබෙහි නො නිම කොත් කැරැල්ල හා සුණුමෙහෙවර කරවා කොත් පලඳවා මහාපුරා කරවූහ.

එසේ හෙයින් මේ ලොකයෙහි සත්පුරුෂයන්ගේ සිත් පහදවන පිණිස කරණලද පුපවංශයෙහි කියනලද රුවන්මැලිදහබිකථාව මෙලෙස කියා ගිමවන ලදී.

මේ දුටුගැමුණු රජ්ජරුවන්ගේ පියානෝ කාවන්තිසා රජ්ජරුවෝ මතු බුදු වන මෙතෙබුදුන්ට පිය වන්නාහු ය. දුටු ගැමුණු රජුහුගේ මැතිසෝ විහාරමහාදේවී ඒ මෙතෙබුදුන්ට

මවු වන්නාහු ය. මේ දුටුගැමුණු රජු රුවෝ ඔබට දකුණක් සවු වන්නාහ. නිසා නම් මලකුවෝ ඒ මෙතෙක් බුදුන්ට වචන්සවු වන්නාහ. කාවන්තිසා රජු රුවන්ගේ නභා වූ දුටුගැමුණු රජු රුවන්ට නැඳි වූ අනුලාදේවී ඒ මෙතෙක් බුදුන් බුදු වන ජාතිගෙහි ගිහිගෙයි වැඩ සිටින කල ලක්ෂයක් බිසෝවරුන්ට ප්‍රධාන අගමෙහෙසුන් වන්නාහ. දුටුගැමුණු රජු රුවන්ගේ පුතනුවෝ, සාලයරජකුමාරයෝ, ඒ මෙතෙක් බුදුන් වහන්සේට පුත් වන්නාහු ය. මේ දුටුගැමුණු රජු රුවන්ගේ භාණ්ඩාගාරා රක්ෂාවෙහි සිටි සංඝ නම් අමාත්‍යයා ඒ මෙතෙක් බුදුන්ට අග්‍ර උපසායක වන්නේ ය. භාණ්ඩාගාරීන්ගේ දු ඒ බුදුන්ට අග්‍ර උපසායක වන්නී ය. මෙසේ මොහු හැමදෙන ම මාඇඟිකොට කරණලද පින්කම් ඇත්තාහු ඒ මෙතෙක් බුදුන්ගෙන් බණ අසා සිවුපිළිසිඹියාපත්මහරහන් ව කෙළවර නිරූපිතෙහි ආණ්ඩාතුමෙක් පිරිනිවන් පා තිවන්පුර වදනාහු යි.

සකල විද්‍යාවක්වර්ති පරාක්‍රම පණ්ඩිතොත්තමයන්

විසින් කරණලද ද්‍රව්‍යමාලාව

කියා නිමවන ලදී.

ශ්‍රී භමසතු

ප්‍රථමං සංග්‍රහපද විවරණය.

අක්කොලින් (66³⁵) = කට
කොණින්

අක්පක්ල (64¹⁰) = අප් අතලය,
කුඩා හට්ටිය

අකවැල (38²⁹) = ජප මාලාව
අකාල මෙස (21⁵) = නොකල්
වැස්ස

අකුදු (113³¹) = බුදුරජානන්
වහන්සේගේ ගෙල මුල ඇටය

අකුරු (64³) = ගල් කැට

අකුරු කැට පහන් (208⁹) =
කුඩා ගල්කැට හා ලොකු ගල්

අකුසු (58⁷) = අංකුශය; හෙණි
සුව

අඬණඩ වූ (17²⁸) = නො කැඩු
නා වූ

අගනා (16⁹) = වටිනා කම් ඇති

අග මෙහෙසුන් (119²³) = අග
(=ප්‍රධාන) භික්‍ෂව

අගරු (29²⁸) = කළු අඟිල්

අගහස්රස (65⁹) = අග්‍රශස්‍ය
රසය, පළමු කොට විඳින රසය

අගාමක අරණයෙහි (10⁶) =
ගමින් ඇත වූ මහවනයෙහි

අතුරු බස්නා තුරු (46³) =
අතුරු ඇතිවන තෙක්;

අග්නි කොණයෙහි (160⁵) =
ගිනිකොණෙහි

අග්‍රශාවක (61³) = ප්‍රධාන ශිෂ්‍ය

අග්‍රශාවිකා (61⁵) = ප්‍රධාන
ශිෂ්‍යාවෝ

අග්‍රොපසායක (61⁴) = ප්‍රධාන,
උපසායකයා

අභගණයෙහි (186³⁰) = මිදුලෙහි

අංගිරස (251⁸) = ඇහෙන්නාන්
කිය විහිදෙන

අවල (68⁶) = නිශ්චල

අව්වාල (1461⁹) = ඇත එන
සතුරන් බලනු පිණිස ප්‍රාකාර
මතු වෙහි සැදු මුර ගෙවල්

අට ඉස්බක් (31⁴⁰) = බඹ දෙසිය
අසුවක දුර

අටතුල් බොල (163⁴) = අහල්
අටක් ඝනකම ඇති;

අටමහල (157²⁵) = මඩගල
සමවන සිංහ, වාහන, හසන්,
පුණ්කලස, වාලව්‍යජන, ධවජ,
ශංඛ නොහොත් හෙරි, ප්‍රදීප
යන වස්තු අට

අටසාලිස් (1111, 29⁴) = හතළිස්
අට

අටොරාසියක් (761⁷, 1681⁷) =
එක්සිය අටක්

අඩකෙලක් (16⁹) = කෝපි
බාගයක්

අඩයපිය (453⁰) = නෝමරය,
ලංසය

අන්කර (413²) = අන් හා බෙල්ල

අන් පොවා (1381⁵) = අත නබා

අන් පොලා (146⁷) = අප්පුඬි ගසා

අන්සන් (1951²) = අතින් කරණ
සංඥා

අන්සුණු (381⁷) = බැඳිසාල් පිටි

අතතුලෙන් (381⁹) = අත නමැති
අතුළින්,

අතපාරවා (1221⁹) = අතගස්වා

අතිධවල (2062⁰) = ඉතා සුදු

අතුට (511²) = අතුරා

අතුණු (343⁴) = බඩවැල්

අතුණුබහනින් (1453³) = බඩ
වැල්වලින්

අතුරක් (80³) = ඉබක්

අතුලා (18) = සමානසෙකු නැති
 අතුල් සුග (2631) = පොසි අල්ල
 අධිරපල්ලව (6522) = නොල්
 නමැති දළුව
 අධිගමයක් (622) = මානිවලාව
 බොධයක්
 අධිස්ථානබලයෙන් (1157) =
 ඉරිමේ යනාදියෙන්
 අද (4621) = අනධි
 අදලමුම (6233) = ලෙලදෙමින් -
 මැනෙමින් පවත්නා නාදය
 අදුන් (1512) = අඤ්ඤා, ඇසෙහි
 ගානා කළුවන් ද්‍රව්‍යය
 අදුන් කුලක් (3314) = අඤ්ඤා
 කුටපමිතයක්, කප පැමැති
 පමිතයක්
 අදුන් දිවියමින් (2013) = අජිත
 නම් වූ දිවියමින්
 අදෝනාකම් (17135) = ඇවිටිලි
 නැවත නැවත ඉල්ලීම්
 අමමම (854) = වෙහෙය නැති
 අනාගයෙහි (12127) = අවසාන
 යෙහි
 අන්දම (16325) = මිලාස, රැවුල
 කරකැවීම ආදිය
 අනාන (11) = (න + අනන)
 කෙළවරක් නැති, අප්‍රමාණ
 අනානා පමිමාණ (3919) =
 කෙළවරක් ගා ප්‍රමාණයක්
 නැති
 අනානාපමිත (6032) =
 කෙළවරක් නැති; ඉතා
 බොහෝ
 අනාගතාංගඥානය (523) =
 තේතෙහි සිදුවන ක්‍රියාදීම
 දැනගන්නා අභිඥා ඥානය
 අනාත්ම (171) = ආත්මයක්
 නැති;
 අනිත්‍යතාව (2087) = නිත්‍ය
 නො වනබව

අනිත්‍යය (173) = සංස්කාර බම්
 යන් හැම කල්හි එක සේ නො
 පවත්නා බව;
 අනුමෙවෙනි බණ (73) = දන්
 වලද, අනන්‍යෙහි දෙයනා
 කරණ, දයකයාගේ සිත සතුටු
 කරණ, බවය.
 අනුරාව (14524) = අනුව පව
 තින නාදය, දෝකාරය;
 අනුරූප (3830) = සුදුසු
 අනෙක මිමනුවන් (11533) =
 නොයෙක් ඒ සිතූරු ඇති
 අන්ත:පුරව්‍යාසින් (4315) =
 අන්ත:පුරයෙහි වසන්නන්,
 දේවින්,
 අපමිත (15) = පමණ නො කළ
 හැකි;
 අපමිත (84) = නො පිරිනුනු;
 අපිස් (6327) = අලොමන්, ආශා
 නැති;
 අප්‍රතිප්‍රදාන (4311) = ප්‍රති
 ප්‍රදානලයෙකුනැති, අසමාන
 අප්‍රමාද මිහාර (741) = පමා
 නො වී පැවැත්ම
 අබළුව (571) = අබ ඇටයෙන්
 කළ හැන්ද; අබපළුව
 අබමන් (1473) = අභිමානය,
 ආබම්බරය;
 අභිසංපාදක වූ චතුර්ධාන
 යම (19411) = ප්‍රබේතිවාසා
 න්‍රයාහි ආදී වූ ශ්‍රේණි ඥාන
 ඉපදවීමට ආධාර වන සතර
 වන ධ්‍යානයට;
 අභය දයක (127) = නිර්භය
 භාවය දෙන;
 අභිත සිංහනාද (2136) = නිගිග
 වූ ශ්‍රේණි නාදය;
 අභිමධනල (16813) = ඉතා
 යහපත්;

අභිසෙක පලය (121²²) =
තනතුරකට පත්කිරීමේ දී
හිසෙහි වත් කරණ මතුරණ
ලද ජලය;

අභිසමය (17⁶) = ධම්මාවබෝධය.
අභිසංස්කාරමාර (31⁹) = හව
යෙහි උපදවන කුශලාකුශල
කම් නම්වූ මාරයා;

අමාඵල (51⁹) = අමාන ඵල;
අමාවන් (125²³) = අමාතයක්;
අමුසොහොනොහි (481⁹) =
මිනි දමන තැනක;

අඬු ලදරු කකුන් (382⁰) =
භාග්‍යව වූ තරුණ කාන්තාව;
අඬා (124¹⁶) = පසු පස ඵලවා;
අඬාලන්ට (433²) = සැදීමට,
පිළියෙල කිරීමට;

අඬු සිහිනා (393⁶) = කුඩා අඬුව;
අයකුම්‍යා (11⁹) = ආදායම්
එකතු කරන්නා, භාණ්ඩා
ගාරිකයා;

අයාමෙන් (120⁸) = ඇවෑමෙන්;
අරක්කුම් (523⁰) = පිසන්නා;
අරමණනාස (241⁵) = පැනලි
නාසය;

අරාහි (85⁴) = රාගය නැති;
අලතා පිටියම් (1181³) = ලාකභි
= කැටයම්;

අලු (108⁷) = පහන්, එළි;
අවලෝකනය (193⁰) = බැලීම;
අවාච්‍ය (1⁸) = නො කිය හැකි;
අවික්‍ෂිපත (11²) = නො විසුරුණු;
අවිචර (473¹) = සිදුරු නැති,
අභවාචායකියා (124⁵) = අභව
යන් හික්මවන්නා

අගරණ ගරණ (2002⁰) = අස
රණයන්ට පිහිට වන

අපටපපිද්ධි අකමසා ශුභ
යෙන් (1²) = අටපිරිස්හි නො
සැලී (කිහිප ව) පවත්නා නුව
ණින්,

අපට්ඨිම පානවහියන් (164²) =
අඹ, දඹ, රඹ, ඇටකෙහෙල්,
මි, මිදි, බොරලුදමනු, ඕලු
යන ද්‍රව්‍ය මිලිසා ගත් පාන
වර්ග අට

අපට්ඨිමු ලොකධම් (431¹) =
ලාභ, අලාභ, අයස, යස, නිකු,
ප්‍රසංසා, සැප, දුක් යන ලෝ
දහම් අට;

අස් නැමියෙකුගේ (1191²) =
නැවෙත් අභවයන් ගෙන්
ගොස් විකුණන්නෙකුගේ;

අස්තොද්දේ (912⁸, 1022³) =
අගුළු අදින ලනුවෙහි

අස්වලෙන්හි (252⁸) = අඤ්ච
රෝමයෙක්හි;

අස්වාලා (1241¹) = හඬ නඟා
කියා,

අස්සලයා (124⁷) = අභවශාලාව
භාර මූලාදානියා

අස (162³) = සම්පයෙහි

අසඤ්ඤා (961³) = ඇස් ආදිය
හික්මවා නො ගත්

අසමසම (11⁷) = අසමාතයන්ට
සමාන වූ,

අසර (271⁷) = සංචාරය

අසරුමෝ (443⁰) = අසුන් පිට
යන්නෝ;

අසිදි (912⁷) = අග්‍රික, ශෝභා
නැති

අසිත්අනුමාසුත්තයෙන්
(2022⁸) = දෙතිස්මහාපුරුෂ
ලක්ෂණ අනුව පැවැති අනුවක්
කුඩා ලකුණුවලින්

අසුන් (1362⁸) = හසුන, ලියුම

අසුරෙන් (48²) = මවින්
 අසු අතක් (198¹⁷) = අසුරිගතක්
 අසෝ (101²²) = අසවල්
 අළු (41³⁴) = අරිණ ලදී;
 අඵයේ විනම් (45²⁵) = අත්ගලේ
 නම්,
 ආකර (41⁷) = උත්පත්ති සථාන;
 ආකාශගංගාව (36²⁵) = අගත්
 ගඟ;
 ආවාර ගුණයෙන් (14³¹) = ඥාන
 පත් පැවතුනමත්;
 ආත්මප්‍රෙමයකින් (45¹²) =
 තමාව කරණ ස්වේභයකින්;
 ආත්මය (45¹⁸) = ශරීරය;
 ආත්මාරක්ෂාව (57¹) = තමාගේ
 ආරක්ෂාව
 ආන ආනා (41¹³) = ඇනුම්
 අරිමින්
 ආනාපානවතුඤ්ඤාන (24²⁷) =
 ආයාස ප්‍රත්‍යාසයන් අරමුණු
 කොට උපදවා ගණු ලබන
 සතර වැනි ධ්‍යානය;
 ආයාස (67²⁵) = වෙහෙස
 ආයුෂ්මත් (76⁸) = ආයුෂ ඇති;
 ආයුසංස්කාරය (72³³ 180¹⁵) =
 නාමරූප ධර්මයන් සකස් කරණ
 ජීවිතෙන්ද්‍රියය
 ආර්ද්‍ර (62¹⁷) = තෙත්
 ආයඝි වූ (115¹³) = සොවාන් ආදි
 මාගිඵලයන්ට පැමිණියාවූ,
 ආලිඤ (42⁸) = පිල
 ආලොපයක් (138¹⁴) = පිඩක්,
 ආවිෂට (170²⁹) = ආවේශ;
 වැහුනු
 ආස (150³) = අහස
 ඇකය (24¹⁰) = උකුල
 ඇගැ (58¹⁵) = තොරණ
 ජනියක්
 ඇත් (78²²) = හබල වැනි
 උපකරණයක්, (55⁸) = හමුදාව.
 -ලා (33¹⁰) = කඳවුරු බැඳ

ඇත්තලයන් (124³⁰) = ඇත්
 ගොවිචක්, ඇත්තලෙහි යෙදුනු
 අය
 ඇත්පොව්වන් (21²¹) = ඇත්
 පැවවුන්
 ඇතරුවෝ (44²⁹) = ඇතුන්
 පිට යන්නෝ
 ඇඹුල (93¹¹) = නෙල්ලි, -පක්
 (157¹³) = නෙල්ලිකෙහි
 ඇඹුල මල් කෙමියක් (48³) =
 කුඹුදුමල් බවටක්
 ඇලි (124²⁶) = සුදු
 ඇවැස්ස (53⁵) = අවශ්‍ය; ඉතා
 සමෘද්ධි
 ඇවිටි (65¹³) = නැවැත නැවැත
 කරණ ඉල්ලීම
 ඉතිකරුව (33²³) = පරික්ෂා
 කාරී ව
 ඉතිකින් (131²¹) = මෙතැන්
 පවත්
 ඉඳෙලි (151¹) = දෙලාව, පල්
 ලැක්කිය
 ඉදිඇර (146¹⁹) = ඉදිකඩ ඇර
 දමා
 ඉදුල්තොළ (23²⁹) = ඉදුල් තලි
 ඉපැද්දමනා (171¹⁴) = ඉපදීමට
 සිදුසි;
 ඉෂ්ටාඤ්ඤෙන් (13⁵) = අභිමත
 කාරණයෙන්
 ඉස්වටලස කොරතල් (131³) =
 හිස ප්‍රමාණ උස මිටිතල්ගත්
 ඉස්බක් (134¹⁸) = රියන් 140 ක්
 ඉස හයා (206¹⁰) = හිස ඇද
 ගෙන
 ඉස සිසාරා (36²⁶) = ඉසවට
 කරකවා
 ඊ (138²⁰) = එහි
 ඊ ඊ (208¹²) = ඒ ඒ
 ඊයසාපථ (96¹³) = යාම් කිදිම
 ඉදුම් සිඹුම් යන ක්‍රියා

ඊ ලවා (42¹²) = එහි නවත්වා
 උකටලි (87¹⁶) = කළකිරීම
 උකා (161²⁸) = ඔසොවා
 උක්කුටුකයෙන් (146⁸) = අඬ
 දණින්
 උතනරිමි (20²³) = උසස් වෙමි
 උත්පාතික (121¹²) = උච්චතැති
 රැළ ඇති
 උද්දම (19⁹) = වණඬ
 උදකඬාරා (183²⁹) = දිසදහර
 උදු (64⁵) = දමා
 උදුනගසිද (4²³) = ප්‍රිතිවාක්‍ය
 ගබ්දා;
 උදුසනක්සේ ම (49⁶) = උද-
 තෙත්ම
 උන්නාදයක් (34⁸) = මහත්
 හඬක්;
 උන්මත් බබට (150⁷) = උමතු
 බවට
 උපාධ්‍යාය (98¹) = වරද නිවරද
 දක්වා අනුශාසනා කරණ
 ගුරුවරයා
 උපුල්ලා (40³³) = ඔසොවා;
 උපුල්වා (209²⁶) = පුරවා
 උරමඬල (63⁹) = ලපැත්ත
 උල්කා (34¹³) = අහසින්
 වැටෙන හිනිගුළි
 උඵ (102⁵) = ගඬොල්
 උඵපොති (171¹⁴) = ගඬොල්
 කැලි
 උනනාව (52¹²) = අඩුබව
 උනණාරෝමධානුව (178¹⁸) =
 පස්විමහවික බොධිසත්‍යන්
 ගේ හා සක්විති රජුන්ගේ ද
 කලල මැද තිබෙන රෝමය,
 උලක් (65²¹) = උල්පතක්
 සෘද්ධි (83⁵) = සමාදාය, අහසින්
 යැමි ඇදී දේ කිරීමට ඉවහල්
 වන බලය;

එක්පටවහන්සහලක් (38³⁰) =
 එක් සම්පවක් ඇති වහන්
 සහලක්
 එලසිද්දන (163¹⁹) = හෙලඅබ
 එලවු (67¹⁷) = ඉදිරිපත් කල
 එකකොලාහල (55¹⁴) = එකම
 හඬ ඇති; හඬින් ම පිරුණු
 එකවැනු (151⁴) = එක සේසත්
 එකදෙගමානුයක් (188⁸) =
 එක් කොටසක් පමණක්
 එකනින්නාද 31¹⁹) = එක ම
 හඬ;
 එකාඩගණ (20¹⁸) = එක ම
 තැනිතලා බිම
 එකාතපනු (92²⁴) = එක්සත් වූ
 බබගේ (83⁰) = උත්වහන්සේ
 ගේ,
 බවමින් (39³¹) = බහමින්
 බල්වරහඬ (40¹⁸) = ප්‍රිතිසොමා
 බරවා (64¹⁰) = හැඳි ගා
 බසොව (50¹²) = 'බසාව' හි
 විය යුතු
 බිතෙර (31⁸) = ගංතෙර;
 බපපාතික (213⁵) = මවුකුසක
 පිළිසිද ගැණීමෙන් තොර ව
 අභිසම්පූර්ණ ව උපත්
 කචාර (110⁵) = ගල්ලෙන්වල
 ඇතුළට වතුර නොයන පිණිස
 කොටන ගැඹුරු රෙබාව;
 (116⁹) = කල්දේරම
 කටුසෑමිපිය (43²⁵) = කටු හෝ
 ගැට සහිත කසය;
 කඩ (40²⁸) = වස්ත්‍රය;
 කඩදත් මාල්ල (38¹³) = වැටුනු
 දත් ඇති නාකිය;
 කඩින් (147³⁰) = මහින්;
 කඩු පලහ (149²⁰) = කඩුව
 හා පලිහ;
 කණ (56²⁰) = කොණ;
 කද වැට (131²⁴) = කදන් සිටුවා
 කල වැට;

කඳුරුළියෙහි (161³³) = කඳු
 මහින් වැටෙන දිය ඇල්ලෙහි;
 කනන්ට (49³⁴) = හාරන්ට,
 කප්පියනාණක (14²¹) = කපබඩු
 කප්පුවන් (23³⁰) = කිඹුල්වන්,
 මිශ්‍රවණ්, දුඹුරු;
 කම්කටුලක් (44¹⁰) = වඩනිංසා
 වක්;
 කම්කිළ (66¹⁸) = (පව්) කම් කළ;
 කඹුරුකම (50⁶) = මසිතාහම,
 කඳුපුරකලාකාවන් (198⁸) =
 ඇසෙහි රසදුන් ගාතා කපුරු
 කුරු;
 කම්බානුරූප (92¹²) = කමයට
 සිද්ධි;
 කරතල (81²⁷) = අන්ල;
 කර (24⁹) = බෙල්ල;
 කරපය (56⁷) = අන් පා
 කරබෙහිය (64¹¹) = කරපිංච
 කොළ;
 කරය (55²⁷) = දුලිපිහිය;
 කලකුසක් (153⁵) = අකොන
 හිණියෙන් දහ අටෙන් පාගු
 වක්;
 කලල් (56²⁶) = මඩ;
 කලි (44⁹) = වතාහි,
 කළු ද කළු (61¹) = කළු පාට
 දිරු රෙද්ද;
 කළුවැල් (129²⁰) = අඟිල්;
 කස්තුරු (129²⁰) = කස්තුරි;
 කසපාන් (164¹) = කුරුමිබා-
 වැවර-දිය.
 කසිසළුවක් (23²⁰ 32¹²) = කපු
 පුළුන් කෙඳි තුණක් පමණක්
 සිටින සේ කැටි නූලෙන් විසූ
 ඉතාමත් සිසුම් රෙද්ද;
 කසු දහබක් (142²⁷) = කසු වුක
 වෙහෙසයක්, අතින් දහබක්
 වසා බැඳි දහබ කසු වුක
 දහබ යි.

කාමාදි විනාශි (27³) = කාම
 ක්‍රොධාදි කල්පනා;
 කාමාග්නි (65¹³) = කාමය
 නමැති හින්ත;
 කාසික (36²¹) = ගර්භයෙහි හට
 ගත්
 කාසිය (122⁶) = කළසුන්ත;
 කාල කොපා (108²) = (බණ ඇසි
 මට) කාලය යි කියා කරණ
 කොපාව;
 කාහල (115³⁴) = හොරණු;
 කැමැත (50¹⁷) = කැමැති
 වුවොත්;
 කැලි (66²⁹) = කළු;
 කිබිසිනි (30²⁴) = යටිකුරු;
 කියවියක් (43²²) = කියවුනු
 දෙයක්;
 කිස්දෙවුන් පුනානුමෝ (129²) =
 බාලපුනානුමෝ;
 කිසියක් (131²²) = අමුණු සත-
 රක ප්‍රමාණ බිම් පෙදෙසක්;
 කිලිල් (57⁷) = කෙසෙල් ආදි
 ගස්හි බඩය;
 කින බල්ලන් (182²) = කුලින
 ගුනකයන්, මවුපිය පරපුර
 දක්විය හැකි බල්ලන් කො-
 ගොත් කුලයෙහි වූ බල්ලන්;
 කුඤ්චනාද (56³⁰) = ඇත්ගඩු;
 කුට්ටනිවරු මුලෙක් (64³²) =
 පරසත්‍රි පුරුෂයන් සම්බන්ධ
 කරණ සත්‍රි සමූහයක්;
 කුට්ටමක් (32²⁴) = දෙකක්;
 කුන්ත (34²⁷) = උල්දෙකක්
 ඇති ගෙල්ල;
 කුම්භකාරයා (163¹) = කුම්භ
 කරු, වලන් සාදන්නා,
 කුරවික (51⁷) = එකම කොවුල්
 ජාතිය
 කුරුළු (160⁶) = කුරුළුක
 නම් ගල් වෙසෙස

කුරුඳුපහණ (1623⁰) = කුරු
විකුණ පාපාණ

කුල්ගා (623³) = ගසින

කුල්මත් (191⁸) = නාද පවත්
වමින්

කුලප් වූ (1671⁸) = කුලවත් වූ

කුළුලෙහි (291³) = පළමු
උපන් වාරයෙහි

කුළුපහ (173⁷) = කුලයට එළ
බෙන, විශ්වාසී

කුළුපොත්තෝ (206²¹) = බට,
පොතුවලින් වැඩකරන්නෝ

කුහලසමහාරයන් (1551⁹) =
පුණ්‍යරාශි

කුහුලින් (202²) = ආශාවෙන්

කෘතාසිසාර (153²⁸) = කළ
මගමින් ඇති

කෘෂ්ණමණකල (1781⁶) = කළ
ඉතිරියාව

කෞකුළ (623⁵) = කේකා ගබ්
දය කළ; කෙකර ගැ

කෞමදුළ (652²) = ඉදුනු
කෝවක්කා

කෞමුපෙදුවට (132⁷) = සෙල්
ලම් පන්දු බෝල

කෞලෙසියකුගේ (1283⁴) =
ධනවතෙකුගේ,

කෞලෙස් අදුරු (313⁰) = කෙලස
නැමැති අසිකාරය;

කෞලෙස්මාර (31⁸) = කෙලෙස්
නැමැති මරුවා

කෞලෙස් (152²⁹) = පාපවෙනනා

කෞසියතුරු මුදු (912⁸) = දෙර
අරිණ යතුරු මුද්ද;

කෞසියුදුර (681⁹) = යතුරු
දමන සිදුර;

කෞහෙලිය (52⁵) = කොසිය;

කොද කැකුළු (473¹) = කොද
මල් පොහොව්ව;

කොදෙම් (271⁵) = කුඩාදිප

කොදු පලස් (262⁸) = රෝම
යෙන් කළ පලස්;

කොමු පිළියන් (203³) = කොමු
කෙදි නුල්වලින් විසූ වස්ත්‍රයක්

කොමු (64⁵) = බෙරි;

කොල (23⁵) = බොල;

කෝල් (343¹) = කුන්‍යායුධය;

කොලාහල (58²) = ගබ්දය;
(1721) = කලබල;

කොමිලාර (321⁴) = කොබෝ
ලීල;

කෞන්තිය (852⁰) = ඉවසීම;

කෞන්තිවාදි (431³) = කෞන්තිය
(=ඉවසීම) මැනවැයි දෙශනා
කරණ සුළු;

කෞන්තිවාදිමග. (432⁴) = ඉව
සීම මැනවැයි දෙශනා කරත්-
තෙක්ම;

බඩිග ගිල්පය (1262²) = කඩු-
වෙන් යුඩ කරණ අයුරු
උගන් වන ගිල්පය;

බඤ්ඤ (27⁹) = කොරා;

බාදු (962⁵) = කඩා කැසුනු දෙය;

බඩගා ප්‍රවාහයක් (23⁰) = බැස
යන සැඩ ගංවතුරක්;

ගහුල් හැලි (63³) = ගඩකාවලට
මුල් වන දිය ඇලි;

ගබුළු (90⁸) = ගබොල්;

ගණන් හොන් (592⁴) = ගණන්
කරතොන්;

ගමික (27⁹) = ඇවිදින;

ගජ්නා (1471²) = සොහොව;

ගහිරාග (262⁸) = ගැබෙහි විසි-
මෙන් වූ පැහැය;

ගහිට ක්‍රාන්තියෙන් (182⁹) =
(ගහි + අව ක්‍රාන්ති) මවු කුහ
පිළිසිදු ගැණිමෙන්;

ගලගින් (63²) = කඳුමුදුනින්;

ගහම (413²) = ගැහැට, කරදර;

- ගැන්තමින (56⁴) = අයන් අය-
 දසයෝ-වමින;
 ගැතිව (37⁴) = දසව;
 ගැල් සාන්තුවක් (53²⁷) = බඩු
 පැවවූ කරන්ත, තවලම,
 ගැලැන්ත (147³³) = රථපක්ෂය,
 කරන්ත තවවුව;
 ගිනිසලා (56¹⁸) = ගිනි සුළි;
 ගිම් (113³⁵) = ග්‍රිෂ්මය;
 ගිය වන ම (403⁶) = ගියසේ ම;
 ගුගුල් දෙන (67⁷) = දහලන;
 තලියන;
 ගෙඩිගේ (67¹¹) = වහල ද
 ගබොළින් ම කළ ගෙය;
 ගොප් මස (186²⁸) = කෙණ්ඩා
 මස;
 ගොනැස් (2013²) = පරාල;
 ගොඵ මුහුද (123²⁷) = ගොඵ
 සමුද්‍රය, ලක්දිව දකුණින්
 තිබෙන මුහුද;
 ගෝ වෙසක් (15⁹⁹) = තල
 ගොයෙකුගේ වෙසෙස්;
 සම්කාලය (3²⁰, 65²⁸) = ග්‍රිෂ්ම
 කාලය;
 චක්‍රිතයෙන් (41¹⁴) = තැනිගැණු
 මෙන්;
 චතුර්ධ්‍ර (80¹⁹) = ගිනෙල්
 වෙඩිරු මිපැණි හකුරු යන
 හතර වර්ගය;
 විතනප්‍රසාදයෙහි (204¹⁷) =
 සිත පැහැදීමෙහි;
 වුතිවිතනය (18²⁸) = මැරෙණ
 මොහොතෙහි උපද්‍රව සිත;
 වුතික්ෂණයෙහි (18²⁶) = මැරෙ-
 ණ මොහොතෙහි;
 ජවාබර වු (6¹) = දළමඩුදු දරණ
 ජවල (11⁵) = ජවා දරණ
 තාපසයා
 ජඩ (38¹⁴, 67²³) = මෝඩ, වපල
 ජයරෙතා (43²⁹) = දිනිමේ
 ලකුණු;
 ජලකණ්ණා (21¹⁹) = ඉතා
 කුඩා දියබිඳු
 ජලසාවිකාව (112³¹) = දිය
 සළුව; නානා කඩය
 ජවයෙන් (132²⁵) = වේගයෙන්
 ජාතිස්ථිතිකමාණ්ණා (178¹³)
 = පළිතුල
 ජාතිස්වරණඤ්ඤා (46¹⁵) =
 පෙර අත්බැව් සිහි කිරීමේ
 නුවණ
 ජාතිරබ්ගමාණ්ණා (183¹) =
 කැපුම් ඔප දැමී නැති වීම
 බබලන මැණික
 ජාලපැදුරු (1863⁰) = දෑල් මැති
 පැදුරු
 ජාලාකවුඵ (34¹⁵) = දෑලක්
 මෙන් සිඳු ජනෙලය
 ජිණිව්‍යාධිතමාන (253⁴) = දිරි,
 රෝගි, මළ;
 ජිවමාන (178¹¹) = ජිවත්වන
 බ්බර (136¹⁵) = කලහය;
 තකුල් (164³) = කපු කිකිස්ස;
 තතනවමින් (145²⁵) = කමපා,
 කරමින්;
 තතෙක (22²⁴) = තන්ත්‍රියෙක;
 තනසහලක් (473⁴) = පයෝ-
 බර යුත්මයක්;
 තමල ලියසේ (473⁰) = කොල්-
 ලම් ගස් සේ;
 තඹපටක් (163⁴) = තඹ තහඩු-
 වක්;
 තඹවිටි මැලිය (38¹⁴) = තඹපාට
 රැවුල ඇති? අලස ය.
 තඹුරු තඹලවනක් (61³¹) =
 රතු තෙළුම් මල් සේ තඹ
 පැහැති තොල්;
 තරබහපබ්බකති (41⁸) = රළ
 පෙළ;

තරව (42¹⁷) = සර්ව ව;
 තලපක් (64⁸) = ව්‍යාප්ත රස-
 වත් කිරීමට දමන කොළ
 ජාතියක්;
 තලව්ව (113¹⁷) = අත්තිවාරම;
 තාඩංග (164¹⁴) = තෝඩුව;
 තැටි බන් (210¹⁹) = කැමට
 තැටියක දැමූ බන්;
 නිඹ (71²⁸) = ලාස් (=කුරුණි)
 ගතර;
 නිසික (96²⁹) = මිත්‍යාදූෂිත
 යා
 තුදස්වක් (117²¹) = දහ ගතර
 වැනි තිපිය;
 තුන්අග සමාධි කොට (35³¹) =
 දනවස්තුව, ප්‍රතිශ්‍රාතක සම්පත්
 තිය, කම්පල ඇදහීම යන
 අභ්‍ය තුනෙන් යුක්ත කොට
 තුන්මංසල (60²⁹) = මාගී තුණක්
 එක් වන තැන කළ ශාලාව;
 තුන්මාල් පියවසාව (176¹¹) =
 තුන් මාල් පෙසා වළල්ල;
 තුන්සලක් (31²⁶) = තුන්වරක්;
 තුලනා (94²⁵) = සමාන;
 තුන්ලෝ (56¹⁵) = දෙවිලෝ
 මිනිස්ලෝ, පාතාල යන ලොක
 තුණ;
 තුලාහාර (187⁴) = තරාදියෙහි
 එක තවුවක දසකයා තැගී
 ඒ බරට අතික් තවුව රන්
 රුවනින් පුරවා දීම;
 තුවරලා (129²⁰) = සුගති ද්‍රව්‍ය-
 යක්;
 තෙපො කසිණ සමාපත්ති-
 යට (143¹⁰) = හින්ත අරමුණු
 කර උපදවා ගත් සම්මතව;
 තෙරණ් (114¹⁸) = ස්වර්
 ගිඤ්ඤාන;
 තෙල් කවාරයේ (121³) = තෙල්
 කල්දේරමෙහි;
 තෙල (49³) = අර, ඔය;

තෙලි අහින් (313¹) = තෙලි
 කුරෙහි අහින්;
 තෙලිසම් (147¹¹) = තෙල් ගැල්වූ
 සම්;
 තෙවුනා (21¹⁸) = බබළන;
 තෙපා (49¹³) = 'තොප' හි විශ
 ස්‍රතු;
 තෙසු (53⁵) = සෙසු, ඉතිරි;
 තොලබෝවිත (203⁵) = තොල
 බෝ ගසේ කොලයෙහි හෝ
 මලෙහි ගොටුවක් වැනි සිහින්
 සිවිය;
 තෝමරය (150²⁰) = එක් උලක්
 ඇති අතිත අවිය;
 ත්‍රිභුවන වුඩාමණ (200²⁰) =
 තුන් ලොවට සිඵමිණක් වූ
 ත්‍රිලක්‍ෂණයෙන් (174) = අතිත්‍ය
 දුබ් අනාත්ම යන ලක්‍ෂණ
 තුණින්;
 ත්‍රිවිද්‍යයෙහි (71⁵) = පුබ්බ
 නිවාසානුස්සති ඤාණය, දිබ්බ
 චක්‍ඛුඤාණය, ආසවකය යන
 ඤාණ තුනෙහි;
 තිත් පත්‍රාදිය (21⁸) = පොතු
 කොළ ආදිය;
 දක්‍ෂිණාවර්තව (293⁰) = දකු
 භ්‍රම කරකැවී;
 දඩ (52²³) = වනයෙහි
 දණ හෙලා (121⁷) දණ ගා
 දඩුවැටපහන් (193²⁶) = පන්දම්;
 දන්දන් (53³⁴) = දනකල්හි
 දද (581²) = ධවජ
 දන්වැට 2113¹) = දන්පිළිවෙළ
 දම්ගෙඩිය (53²⁴) = මරණු
 පිණිස සතුන්ගේ ගෙල තබන
 දඩුකඩ
 දමන් (611⁶) = දම්වැලින්
 දලවළ (62¹⁴) = හිනිවළ
 දළ (62²) = මහත්

දළපුඩුසේසන් (79¹³) = ඇත්දත්
 මට සහිත සේසන.
 දහබලධාරී (116²¹) = දහවිධ
 කායබලයක් හා දහවිධ ඥාන
 බලයක් දරණ බුදුරජ,
 දස්කම් (52¹³) = මෙහෙකාරකම්
 දසප්තධම්මසංකීර්ණ (123²¹) =
 සම්පූර්ණ දෘමසංකීර්ණ;
 දසනගරසිත් (62¹) = දත් අගිත්
 කික්මෙන කාන්තියෙන්
 දහන්හු (136⁴) පුතහුල;
 දහරගල්ලට (116²) = ධාරාවක්
 (හෝ දරදණ්ඩක්) මෙන් බිම
 වැටී දිග ඇඳී;
 දහසක් නසිත් (169¹⁷) = ක්‍රම
 දහසකින්
 දහල් (64⁸) = ඇඹරුම්පල
 දනකපා (7⁴) = දන්දීමෙහි අනු
 සස් පළ කෙරෙණ ධම් කපාව;
 දපෝ (161³³) = ඇඹරුම්
 ගලෙහි දරුගල
 දරහරණය (25¹¹) = හායනීව,
 පොෂණය කිරීම;
 දරා (142¹⁷) = දහර නම්
 තුය්‍යය
 දර්භෑනි (53⁹) = දරු සහිත;
 ගැබ්ගත්
 දළපත (403⁵) = රැවුල;
 දළරැවුණ (163²⁸) උඩු රැවුල හා
 යටි රැවුල
 දවමු (93⁶) = දහැටි
 දුමි (761⁵) = දැනී
 දුනින් ලග වහල්කොට ගෙන
 (197³⁰) = දෙඅතින් පසුව බදා
 ගෙන
 දුමාණ අතලෙක (18⁶) = පළිගු
 ගල් තලාවක;
 දුමාණමය (90²⁶) = පළිගුවලින්
 කළ

දුමාණමය (78¹⁹) = පළිගු බෝල
 දුසමන් (61⁷) = ජාතිසුමන,
 සමත් පිටිව;
 දුහිහුල් (91¹⁸) = කාදිලිගෙම්
 දුසදුරු දි (186²³) = දියවැක්
 කිරීම කොට
 දිවදුහුල් (33⁵) = දිව්‍යවස්ත්‍ර;
 දිව ඔදුරා (12¹⁹) = දෙවලොව
 නිබෙන මල් වෙසෙසක්
 දිවසථ (18⁸) = දිව්‍ය වස්ත්‍ර;
 දිවාහාගසෙහි (26¹) = දවල්
 කාලයෙහි;
 දිවාපිහාර (23⁴) = දවල් කාල
 යෙහි විසීම;
 දිවිනිමය (48²⁵) = ජීවිතාව-
 සානයට;
 දිවු (126⁴) = දිවුරා
 දිවු මුහුණ (36⁶) = දිවු පැත්ත;
 දිව්‍යආධිපත්‍යයෙන් (16²⁴) =
 දෙවියන්ට අයත් අධිපති
 භාවයෙන්;
 දිව්‍යආසුපයෙන් (16²⁴) දෙවි
 යන්ට අයත් ආයුෂ්‍යප්‍රමාණ
 යෙන්;
 දිව්‍ය භූයසියෙන් (12²⁹) = දෙවි
 යන්ට අයත් වාදනයන්ගෙන්;
 දිව්‍යපහසින් (16²⁶) = දිව්‍ය
 ස්පර්ශයෙන්;
 දිව්‍ය පිළිසහලක් (9³) = දිව්‍ය
 වස්ත්‍ර සුන්මයක්;
 දිව්‍යයශසින් (16²⁴) = දිව්‍ය
 කිරිතියෙන්
 දිව්‍යාඛගනාමක (46¹⁸) දිව්‍ය
 ස්ත්‍රියක;
 දින (271¹⁰) = බැගෑ වූ
 දුනුදිය (106¹³) = දුනුලතුව
 දුනු පන්සියයක් පමණ (117²³)
 -දුනු පන්සියයක ප්‍රමාණ දුර;
 විසත් තවයක දිග ප්‍රමාණය
 දුන්නකි;

දනුමුසා (79¹⁸) = දනු කොණ
 දුඛවෙදනාව (36²¹) = දුක් වූ
 වෙදනාව;
 දුරු මෙහෙවරක් (129¹⁶) = දුර
 කටයුත්තක්;
 දුවා (64¹¹) = තෙමිපරාදු කර
 දුෂ්කර ක්‍රියා (286) කරනට
 අපහසු ක්‍රියා.
 දුහුල් (15²⁵) = දුකුලය, සියුම්
 වස්ත්‍රය;
 දුහුල්පියල්ලෙහි (185¹¹) = දුල්
 රෙදි කබොති
 දුහුල්සූඛිකින් (20¹⁵) = දුහු
 ලින් කළ දරණුවකින්
 දුඨතර (187²⁴) = ඉතා දුඨ
 දෙකොපොරින් (33¹⁴) = කම්
 මුල් දෙකින්,
 දෙබලදණකින් (36²⁴) =
 කරුවකින්;
 දෙබලදිවක්ඛාති (40¹⁶) =
 දෙකට බෙදුන දිවක්ඛාති
 දෙතිකින්ගන් (182²²) = සහෝ
 දර සහෝදරී යන දෙදෙනා
 දෙබුම (71¹⁹) = නට්ටු දෙකක්
 ඇති
 දෙවසිල් (143²⁹) = මාමා සහ
 බානා
 දෙවසල්ලෝ (123⁴) = අබුසාම්
 දෙදෙනා
 දෙසිද්ද (22²⁰) = ඉද්ද දෙවර්ගය,
 සිහින් ඉද්ද හා බෝලිද්ද යන
 දෙවර්ගය යි;
 දෙව්දුරු (29²⁸) = දේවදුර
 දෙව (29¹⁸) = දෙවා
 දෙවු (123¹³) = සේදු
 දෙස් (57¹³) = සාක්‍ෂ්‍ය
 දෙහිවිල්ල (182¹⁴) = කොක්ක
 දෙසබ්බස (11²) = දිය යුතු
 දකවස්තුව

දෙව්කිදෙව (80³³) = දෙවියන්
 ඉක්මවා සිටි දෙව් වූ
 දෙවොරොගණ (72³²) = දෙව
 ලොචිත් බැසීම
 දෙව්නස් ව (174³⁶) = කො
 සතුටු ව
 දෙරබාව (147¹⁴) = උච්චස්ස
 දෙල (124²²) = ආයාච
 ධනුස්ශිල්පය (126²³) = දුන්
 තෙත් යුද කරණ අයුරු
 උගන්වන ශිල්පය
 ධම්සක් (179¹⁶) = ධර්මප්‍රසූත
 දෙකොට
 ධම්කප්ප (186²) = බණ
 කියන්නා
 ධම්ගබ්බාප්‍රවාහ (200¹⁹) =
 සදහම් තමාහි ගතේ දියපහර
 ධම්මා (47²⁶) = සවහාවය;
 ධම්මොපමා (5²) = ධම්ය අනුචරිය
 උපමා;
 ධම්මෙස්ස (91²⁰) = සේසත්
 ධාතුගතිමධ්‍යයෙහි (177¹³) =
 දහාබ මැද
 ධාතුමධා (103⁴) = ධාතුන්
 වගන්සේ පිහිටුවා;
 ධුටබන් (99³²) = නිතර දෙක
 දකස්
 ධ්‍යාන (181²) = කාමච්ඡන්දිය
 විෂ්කම්භණය කරණ බලවත්
 ඵස ගතම්
 ධ්‍යානක්‍රියාවෙන් (21⁹) = ධ්‍යාන
 යටි සම්මාදිම් සංකිසාන ක්‍රියා
 වෙන්;
 ධ්වනි (42³) = ගබ්ද;
 නබරස්මි (26⁵) = නියරය;
 නට (63²⁰) = නාසුනු;
 නට (279) = නථවා;
 නතු (137⁸) = අවනත
 නදන්වන උසන (23⁸) = තදන
 වකොද්ධනය;

නපුරු කොට බණනලද සුක්
නියක් (187⁶) = වැරදිලෙස
විසද නඩුවක්

නමාගන් (44¹) = යන්ට පිටත්වූ

නරකෙසක් (37³) = පැසුනු
කෙස් ගහක්;

නරු (66³⁵) = ඉඟිය

නළුනාටකයන් (156²⁰) =
තාත්තකාරයන්,

නවබෝලසදකැලුම් (62¹) =
අළුත් බක්මස්සි බැලවතු
කානතිය; අළුත් අවුරුදු
සදෙහි කානතිය

නවනිතමැව් (162²¹) = වෙළුරු
මෙන් මාදු වූ මැව්

නවමහල් (156²⁶) = මහල්
(=තවු) නවයක් ඇති

නවහම් (96²) = නවකමානන;
සැරසිලි

නවුන් සැලියෙක්හි (29²⁷) =
අළුත් සැලියෙක;

නහමක් කෙරෙන් වා (102¹⁰) =
නො කෙරෙන්වා.

නහඬ (60³) = තරුණ

නාගමාණවිකාවන් (22¹²) =
තාමෙණෙවිෂන්;

නාගපුපණියෝ (195²⁷) =
නාගයන් හා ගුරුලෝ

නාමකසත්‍රිත් (164²⁰) = නිලියන්

නායක රජපුරුමෝ (137³) =
ප්‍රධාන රජ

නාරග (164³) = තාරං ගෙහි
යෙහි ලෙල්ල

නාච්චාහනය (157¹⁰) = වෛල
වණයාගේ වාහනය

නැදිවූ (214⁴) = නැන්ද වූ

නැලියක් (210¹³) = කාල්සතරක්

නැසිහි (186³³) = සොරොවු

නැකුළුකමෙන් (137³) = නැකම
නිසා ඇතිවන ඇතැල්ම
කමෙන්

නිග්‍රොඩ (112⁸⁷) = නුග;

නිම්බලේලෙහි (194⁶) = රෝද
යෙහි පට්ටමෙහි

නිමිතපාදිකයෝ (123¹⁸) =
නිමිති කියන්නෝ,

නියගින් (39⁷) = නියපොතු
අතින්

නියන්වැසි = (413⁶) = උෂ්ණ
කාලයෙහි ඇති වූ මිනිව

නියාමක රු (188¹¹) = ආදර්ශ
රූප

නියාව (117²) = බව,

නියොගයෙන් (21¹) = නියම
යෙන්;

නිරවශෙෂයෙන් (211²) = සම්
පූර්ණයෙන්

නිරුද්ධ ව (122³¹) = වුන ව,
මැරී,

නිරුපතිගෙහිවිවාහධාතු
මෙන් (72¹) = උපති (පක්‍ෂා
ස්කතිය) ගෙහි නො කොට
පිරිනිවීමෙන්;

නිරොධසමාපත්තියට (10¹⁰)
= විනා නිරොධයට පැමිණීමේ
සමවතර, අනාගාමිහු සහ
රහත්හු ඉහාත්මයෙහි නිවන්
සුව විඳිනු සඳහා නිරොධ සමා
පත්තියට සමවදිති;

නිවවුන් (97¹) = නිගණයෙන්
නිවහල බව (403¹) = අසරණ
බව;

නිෂ්ඨාවට (166²⁹) = නිමාවට
නියසාරවූ (155¹⁶) = සාරයක්
(=ගරයක්) නැති

නිලවලාහක (42¹) = නිල්
වලාකුල්;

නුරා බැලුම (61²¹) = අනුරාග
යෙන්, ප්‍රේමයෙන්, කරුණ
බැලීම

නුවන් (61²⁴) = නෙත්‍ර; ඇඟි
නුපුර (10¹⁴) = නුරාවලා, පය
ලන වලල්ලක්;

නානා ගිත වාද්‍යයෙහි (47³⁰) =
නැටිම්, ගී කීම, වැයිම් යන
මෙහි;

නෙළුමුදුලියක් (145²⁷) = නෙළුම්
දලුවක්

නොයඳිණික (17¹) = නිවණට
පමුණුවන;

නොයුතුමා පාරමිතා (36³⁶)
= කරුණාවෙන් හා ප්‍රඥාවෙන්
යුතුව ආදිතව සලකා කාම
යෙන් හා භවයෙන් නික්මෙන
වික්තොත්පාදය

නොගිමෙනතෙක්ම (167²³) =
නිමවන්ට පෙර

නො බානා (45¹⁰) = භය නො
වන;

නො ලස් කොට (196³²) =
ප්‍රමාද නො කොට

නො විකපන්නාවූ (82²⁰) =
ඔරොත්තු නො දෙන; උසු
ලන්ට නො හැකි

පකාපැකි (182¹⁴) = ලොකු
කුඩා ගෙඩි

පක්කුකාමයෙහි (47²⁷) = රූප,
ශබ්ද, ගති රස, ස්පර්ශ යන
කාමවස්තු පසෙහි;

පක්කුනිකාසිකතෙරුන්
(200³¹) = දිස මැකීම, අභි
භූත්තර, අංගුත්ත, බුද්ධක
භාණක තෙරුන්

පක්කුමහාවිලොකනය (17³⁰)
= පස්මත බැලුම්; කාලය,
දිපය, දෙශය, කුලය, මව් රැන
පස පස්මත බැලුම් නම්;

පක්කුමහයෙන් (35³²) = දයක
ප්‍රතිග්‍රාහක දෙදෙනා කෙරෙහි
මිහිටිය යුතු අභය පසින්;

දයකයා ශ්‍රද්ධා, විශ්වාස, ප්‍රඥ
යක සම්පන්නත්වයෙන් යුක්ත
විය යුතුය. ප්‍රතිග්‍රාහකයා කරු
ණා සම්පන්නත්වයෙන් හා සිල
සම්පන්නත්වයෙන් යුක්ත විය
යුතුය.

පක්කුමහිය (21⁹) = විශිෂ්ට කුණ
පස; ඉද්ධිවිධ, දිබ්බසොන, පර
විතතවිජ්ජනන, පුබ්බෙතිවාසා
නුසානි, දිබ්බවකු යනු
පක්කුමහියවේ සි.

පක්කුමසුධ සන්නද්ධ (151¹⁶) =
දුක්ඛ, මුගුරු, අබයවි, පත්
කොහොල්, පාරාවලලු හෝ
දුක්ඛ කුක්ඛ කණය මුගුරු බාහු
තෙහෙත් කෙණ්ඩුවාල යන
ආයුධ පසින් සැරසි

පටකඩ (141¹²) = පටවසල

පටුන්ගමට (46²⁴) = නොටුපලක්
ඇති ගමකට;

පට්ඨිමාලක (211⁶) = පොළව
සම්පාකරණ

පට්ඨිම 151¹²) = කදවුරු

පට්ඨ (151⁹) = නැව, යාත්‍රාව

පණ්ඩරභග (96²⁰) = අළු හා
ඇඟ යුද කර ගෙණ සිටින
නාපසයා

පන් (114²²) = හසුන්;

පන්කුඩ (112⁸) = තල්කොළ
කුඩය

පතුල්සුං (183³²) = කුඩාපතුල්

පත්‍රපස්සෙ (174²⁷) = පාත්‍ර
පසුම්බියෙහි

පපික (27⁸) = මාර්ගිකයන්;

පද්මරාගමාණ්ඩායක් (3³) =
පිපුරු මිණක්;

පදනමින් (154⁷) = අත්තිවාර
මින්;

පදර (201³¹) = පුවරු

පඤ්චව (208⁹) = පන්දු බෝල
 පබ්බතමයවෙසට්ඨාන (3216) =
 පබ්බතයෙන් කළ තුල්‍යපාඨ
 පස්ස (3834) = පසුබිම
 පස්සන් අරහල (8610) = පිරි
 සෙහි කලබලය
 පරදරකම්මෙහි (423) = පරලු
 වන හා වරද දෙකෙහි;
 පරදුඛදුඛින (5421) = අනුත්
 තේ දුකෙහි දී දුකට පත් වන
 පරිච්ඡෙද (124) = පරමපර
 වෙහි;
 පරිසන්තප්ප (334) = දෙව්ලොව
 කොබෝලිල රැකෙහි හටගත්
 මල්;
 පරිකෙස (1575) = වච
 පරිභව (13116) නිකු.
 පරිහරණය (16725) = පාවිච්චිය
 පලහ (6914) = පයඝිකය;
 ආසනය
 පලන් (1469) = පලදින ලද
 පලවන්තේ (13415) = යවන්
 තේය
 පලස් (1524) = කම අතුරණ
 ඇතිරිලි;
 පලහා (17311) පුලස්සා
 පවන් (13220) ප්‍රමාන්යය, තොර
 තුර
 පවන් (4110) = පැවැත්මක්;
 තැවත ලබාගැනීමක්
 පශ්චිමානනය (507) = පසු
 කෙළවර
 පස්පලවනින් (1643) = බුලත්
 විටට ගන්නා කපුරු තකුල්
 නාරංපොතු ලමක (=කර්ම
 නැටි) ඉතුරු යන ද්‍රව්‍ය පසින්
 පස්පිළුම (7120) = වණි පසක්
 ඇති තෙළුමල්

පස්මරුන් (223) = පඤ්චමාර
 යන්; බඩු, ක්ලෙස, අභිසම්
 බාර, මවු, දෙවපුත්ත යන
 මොහු පඤ්චමාරයෝ යි.
 පස්මණන් (1797) = නිල්, කහ,
 රතු, සුදු, රත්වත් යන පඤ්චා
 කාර ප්‍රභාව
 පස්මණන් බමරණණ (1917) =
 පඤ්චණ් මිමැසි සමුහයා;
 කුඹල් මි, මහ මි, දඹුවෙල්බැ,
 බමර, කණ්චෙ යන මිමැසන්
 පස් කොටසකි.
 පසස්සා (8025) = කැමැති වන;
 පසාරයෙන් (415) = සැරියෙන්;
 පසිදිනා (20934) = මිනිසවය
 කරණ;
 පහන් (1402) = ප්‍රසන්න;
 පාංශු කදම්බයෙන් (345) පස්
 රාශියෙන්;
 පාඩාවාදි (8415) = අසවාමික
 ප්‍රමාදි;
 පාතාල වාසි (9354) = පාතාල
 යෙහි වසන;
 පාත්‍රපතින් (14021) = පාත්‍ර
 පියතින්;
 පාත්‍රමුච්චි (14021) = පාත්‍ර
 යෙහි ගැට්ට;
 පාන් පියලි (20920) = පාන්තබ;
 පාන වඩා (4029) = පහන නිවා;
 පානු (16030) = පානියය, රසය;
 පාරම් (3511) = බවස්සුරෙන්
 සමෝධි නමැති පරතෙරට
 යෑමට උපකාර වන ගුණධම්,
 තණ්හා, මාන දිට්ඨියෙන්
 කිලිටි නුමු කරුණාවෙන් හා
 ප්‍රඥාවෙන් පරිහානිත වූ දුකාදි
 ධර්මයෝ යි.
 පාරමිතා භූමි (6434) = පෙරුම්
 පුරණ අවස්ථාව;
 පාරා වලල (3430) = වක්‍රාකාර
 ආයුධ;

පාසණ්ඩ (100³) = මිථ්‍යාදූෂ්
විකෘත;

පැනසන් (39³) = ප්‍රජනකය;

පැලදෙර (42⁹) = පසුපස දෙර;

පැස (51¹) = මල්ල;

පැස (93²⁰) = 'පැස' ශුඤ්ඤ (=පැහැ
=ශුද්ධ කර)

පැසි බන් (210¹³) = පැති (=අව
වර.) සන්න බන්;

පිටල්ලෙන් (49²²) = පිටිඅතින්

පිටාමුඩක් (157¹⁷) = හේත්තු
වන ඇතිදක්;

පිත්තිසියමක් (209³) = පුණ්‍ය
ක්‍රියාවක්;

පිඩාම (262⁶) = පොරොණා
රෙදිද;

පිඩාන (75²) = පියන;

පිසා පොරු (134¹⁶) = පියා
(=මොර) ගස්වල පවර;

පියෙව් ගමන් (98²⁹) = කෘති
සාමාන්‍ය-ගමන;

පිඳබඩ (111¹⁶) = ආලෙපනිරිම;

පිඳසිඳින්නාන් (31³¹) = (පරිව
ලේද කරන්නාන්, පිමාකරන්
න ක්;

පිඳහෙලා (48²⁷) අඩු කොට;

පිරුව පිරුවා (187¹⁷) = කියමින්

පිල්කඩකුදු (178⁵) = වේදිකාව
කුදු;

පිල්සන් (62³⁴) = පිල් නමැති
ජත්‍රය, කුඩය,

පිළි (15²⁴) = වස්ත්‍ර;

පිළිකඩ (141¹²) = සාමාන්‍ය
වස්ත්‍ර

පිළිකස්සෙති (204²³) = වස්ත්‍ර
කැණිවුනෙහි; රෙදි හැට්ටෙහි.

පිළිකුඩසන් (35²⁹) = රෙදිකුඩ
සන්

පිළිදැමුම (109³) = පිළිගෙල

පිළිසදර කථා (173³²) = සතුටු
සාමිති කථාව

පිළිසමබ්බම (154¹⁰) = රෙදි
පොදිය

පිඬ (49¹) = කොර

පි (41³⁴) = වැසු

පිඩාවන් (103⁴) හිරිකැරකන්

පිත (202²⁴) = කත

පුරසනින් (25³³) = අනුපුර
ස්ත්‍රීන්;

පුරුෂලොභ (172⁶) = පුරුෂ
ගත් කෙරෙහි ඇල්ම;

පුළුන්සේද (33²⁴) = පුළුන්
පන්දු

පුළුන් පොලන රෙදිදක් (251⁵)
= පුළුන් පිරණ රැකැණක්;

පුළුලින් (116²⁵) = පළලින්;

පුළුපුළුපහනිපිටිමින (211⁵)
= මල් නිසා දුමින් පුළුද කවන
ලද;

පුස්සරාස (42³⁵) = මතුල් එය,

පුජානාණ්ඩ (22³⁰) පුජ පිණිස
වූ බඩු;

පුණ්‍යසට (163²¹) = පුන්සලය

පුච්ඡාමිත්ත (118¹⁹) = පෙර
නිමිත්ත,

පුච්ඡානිවාසානුසංහිසාන
(58³¹) = පෙරවිසු ජාති සිහිකර
දැනගන්නා නුපණ

පාඨග්ජනවගන්සේ (158³) =
මානිප්ලාවණධාන නො කළ
හිසුන් වගන්සේ

පෙතිකඩෙක (155⁹) = සිතියම්
ඇඳි වස්ත්‍රයක

පෙතිසෙල (201³²) පියගැට
පංක්ති ඇති

පෙද (56¹⁹) = පන්දුව

පෙරහා නබා (124³⁰) =
ආරක්ෂා විධි සලස්ව,

ජ ව (110²⁶) = උපොසපික ව;

අවසිල් සමාදන් ව.

පොකුරගින්න (211⁹) = සොබා
අතින්;

පොකුරුවැසි (1121⁷) =
තෙමෙනු කැමැතියන් මිත්‍ර
සෙස්සන් තො: නොමැ වැටෙන
වැස්ස

පොඩි (562⁵) = කැබැලි

පොබයාලු (533⁰) = අවදිකරවූ

පොර හේ (501⁰) පොර වැටේ

පොරොදු (343³) = කඩ;

පොරොදුබහන් (611⁶) =
යොත් රැන්

පොළ (1011⁵) = කැබැලි

පොළ (361⁹) = බිබිලි;

පොරොණික (21⁸) = පුරුණ
කපා කීමෙන් ජීවත්වන්නන්
ප්‍රකොවයක් (322⁹) = කෝටි
දසදහසක්;

ප්‍රඥාපාරමිතා (421³) = කරුණා
වෙන් හා ප්‍රඥාවෙන් කරණ
ලද බවයන් පිළිබඳ සාමාන්‍ය
විශේෂ ලක්ෂණාවබෝධය;

ප්‍රතිකූලය (1221⁶) පිළිකුල් ය.

ප්‍රතිසංවික්තය (182⁸) = පිළි
සිදාගන්නා හිත;

ප්‍රථමබෝධියෙහි (1981⁶) =
බුද්ධිබෝධයන් පළමු අවුරුදු
වියෙහි

ප්‍රභාසාර (2022⁵) = දීප්තිමත්,
කැමි පාවක්ම මිශ්‍ර වූ වණිය

ප්‍රසාද (1301⁶) = සතුටුපවුරු

ප්‍රසාද (2103³) = සතුට

ප්‍රසූත ව (6⁵) = බිහි ව;

ප්‍රතිණ වූ (20⁹) = දුරු කළ;

ප්‍රාතිහාසි (1132⁴) = පෙළහර;

ඵලකාසුධ (45⁵) = පලස්;

ඵලාඵලජාතියක් (21⁷) = කුඩා
මහත් ගෙහි වර්ගයක්;

බහල පා (241²) = ඇද වූ පාද;

බබමුණක් ඇති (34⁹) = බබෙහි
වූ මුණක් ඇති;

සුග්‍රහයේ දී මලවුන් දහසක් වූ
කල එක් බබමුණක් තවත් සි
යෙහි.

බණ පලගකින් (20⁷) = බමාසත
යකින්;

බණවර (851⁰) = ගාථා 250
ක් හෝ අකුරු 8000 ක් ඇති
කොටස

බබහල (981⁶) = බඩු තබන
ශාලාව

බදුන අස්භාවන්තාහා ම (119
2⁷) = බදුතෙහි වැස්ම, කඩනු
සමගම

බබර (271⁰) = බිහිරන්

බමුණු මහසල් කුලයෙහි (1⁷6)
= බුන්මණ මහාසාර කුලයෙහි,
නිධානගත ධනය අසුකෝටි
යක් ඇති දිනපතා දසමුණක්
වියදම් කෙරෙණ කුලය වූත්-
මිණ මහාසාරකුලය යි.

බලකායෙන් (1412²) = බල
සෙනගෙන්,

බලවැද්දහුම (1591⁶) = බල්ලන්
ගෙණ ගොස් දඩයම් කරණ
වැද්දුව,

බස් (83⁹) = වචන;

බහල (672³) = සත

බා (841¹) = බියව;

බාදිය (47⁶) = අඩුව ගිය ජලය,
බාරන්තාසේ (342⁶) = වේ-
ලන්නා මෙන්

බාලය (823¹) = බාලකාලය

බැණ නැගෙමි (492⁶) = කපා-
කරමි

බැදැහිකොනකුන් (26⁷) =
නැනාකොනකුන්;

බැලුමෙහෙ (1751³) = කුලි වැඩ
බැහැවුම් නැවුම් (623⁵) = තරණ
නැවුම්

බැහන්වහන්සේ (115¹⁸) =
 හුහුන් (= සහෝදරයන්)
 වහන්සේ;
 බැහනුවන් (114²⁵) = සොහොයු
 රියගේ පුතා;
 බැහෝ (98¹⁹) = සහෝදර
 යාහෝ
 බිම්ගන්නා පිණිස (161¹⁴) =
 භූමිය නියම කරගැනීම පිණිස
 බිම්බර (58⁶) = පොළොවෙහි
 එක්පැත්තකට ගියවිට ඒ
 පැත්ත පහත් වන තරම්
 සෙනහ
 බිලියම (45²⁶) = බලිකමයට; -
 බිලිදීම,
 බුදිනම (30²⁷) = අනුභවය
 පිණිස;
 බුද්ධ 202²⁰) = බුද්ධගිරිය
 බුද්ධකාන්තයන් (7²⁰) = බුද්ධක
 කෙකුත් විසින් කළ යුතු කට
 යුතු;
 බුද්ධකාරකාධිපතීන් (6²⁵) = බුද්ධ
 බව සිද්ධකරණ පාරමි බවෙන්;
 බුද්ධවතනය (8²⁷) = ත්‍රිපිටක
 බවය;
 බුද්ධසුකුමාර (5⁶) = බුද්ධ බැවින්
 සියුමැළි,
 බුඩානන්තරයන් (28¹⁹) = බුද්ධ
 රුත් දෙනමක ගේ අතර
 කාරය
 බුබ්බුලාකාරය (206⁵) = බුබ්බුක
 ආකාරය
 බුබ් (71¹⁹) = වහල; තවදුරට
 බුබ්බුරුණු (167³⁰) = පලස්
 බුහුනනියෙහි (80⁴) = නැගති
 යනි;
 බුමාටු (71²⁵) = බිම ඇසුරු කර
 සිටින
 බෙරවාසගම් (170³) = අණ
 බෙර ලැවීමේ පුවත්

බෙහෙත් සත් (176²⁰) =
 බෙහෙත්
 බොධිපයවිධකය (179¹) = බොධි
 වාසය මූලයෙහි වූ ආසනය
 බොධිසම්මාර (5¹⁸) = බොධි
 සනුවරුන් පිරිය යුතු ගුණ
 බව;
 බොරළුසුණු (162²⁹) = කුඩා
 ගල්කැටි කුඩු
 බොල (50¹⁵) = සත්‍ය
 බ්‍රාමපුතා (4²²) = බමියක්
 පමණ ගිස වට පැතිරී පව
 තින රක්මය;
 බ්‍රහ්මානිබ්‍රම (80³³) = බ්‍රහ්ම
 යන් ඉක්මවා සිටි බ්‍රමයෙක් වූ
 හට (27⁹) = මෙහෙකාර කමින්
 ජවත් වන්නෝ
 හදුපිය (96²⁵) = වේවාල් ප්‍රවූව
 හෝ සිංහාසනය
 හවාග්‍රහයෙහි (31²³) = හව කෙළ
 වර;
 හාන්ඩාගාරයේ (162¹²) = බඩු
 හෝ මුදල් ආදිය තබන
 ගෙයෙහි
 හාසවර (33³⁷) = දිවනිමත්;
 හික්කාවාරවෙලා (29⁸) = පිඩු
 පිණිස හාසිකරණ වේලාව;
 හුවනනුයයට (1⁴) = කෑම, රූප,
 අරූප යන ලෝකතුණව;
 හුමිකම්මාන (117²⁹) = බිම පිළි
 බද කට යුතු
 හෙදමන්ත්‍රයක් (31⁹) = බිදීමට
 සමාවූ මන්ත්‍රයක්;
 හොගාවලිය (67¹²) = දරණවැල
 හොණ (96²⁶) = වැලඳිය යුතු
 දෙය
 මහල්ලු (163¹¹) = සුබමොහො
 තින් තබන මහල ගමොල්
 මහල්ලැන්නෝ (20²⁰) =
 මහල්ලි මෙහෙකරුවෝ;

මහල්ලකුණෙන් = (බුදුන්
ගේ ශ්‍රීපාදයෙහි පිහිටි) මහල
ලක්‍ෂණයන්ගෙන්;

මහල්සල්වට (42³⁴) = රජ
වරුන්ට හිඳිනා පිණිස උස
තෙහි වූ ගල්තලාව.

මණ්ඩද්ධයෙන් (18³¹) උතුරු
බද්ධානනයෙන්;

මඩුකනසායෙහි (260¹⁷) = මඩු
කොළ කා ජීවත් වූ දුර්ගික්‍ෂ
යෙහි

මනුහාග්‍ර (2⁹) = මදයෙන්
මත් වූ ඇතෙකු;

මතු (54³⁰) = පමණක්

මතුමාලට (158²³) = උඩ
තට්ටුවට

මර්දනය (113²⁴) මැසීම,

මන් (69³) = මාතෘ

මනදෙළ (49¹⁷) = විත්තාශාව

මනවඩන්හි (121²⁵) = සිතට
අනුකූල මන්හි

මනාසිභූමිලා (48²) = යහපත්
සිහිත් ඉහළ;

මසිලඬ (48⁷, = පා ඇඟිලි බුද්ද

මරා (55²²) = ගතා; තලා

මරුකතුර (53²⁷) = වාලුකා
සානකාරයෙහි

මල් ඇඟ (117¹⁰) = මල්
තොරන්

මල්කෙමිය (36¹) = මලෙහි
කර්ණිකාව; මල් බවට;

මල්ගුලාවක් (21¹⁷) = මල්ගුළි
යක්;

මල්දම (212²⁶) = මල්මාලා,

මල්දම්ගෝල (61¹⁹) = මල්දම්
පලදකාව

මලබාගෝ (114⁶) = බාල
සොහොන් වුරු;

මල්මඩුල (12²¹) = මාලාමණ්ඩල;
මල්මලු;

මල්ල (185⁹) = බාහුසුද්ධිකාරය

මල (20⁵) = කිලුව

මල (62¹¹) = පුඩුව

මලකඩ (146³¹) = මැලියම්

මලමිස්සාස්සන් (154¹) = මල
මිස්ස අවමාරුවක්;

මලස්තෙහි (21³¹) = මල් අසු
තෙහි;

මලොලඬු (71¹⁸) = එල්ලෙන
මල්දම්

මස් පලනන්ට (46³) = මස් පුළුස්
සත්ව;

මසන්ගු (20³) = මාළුවකුගේ

මසුරන් (130¹⁶) = පුරුණයෙහි
වූ කාසි වඩියක්;

ක හ ව නු වෙන් විස්සෙන්
කොටස එක් මස්සකි.

මහගිනිත්මන් (6⁶) මහගිනිත්ම
ණය,

බොහිසත්වරුන් ගිනිගෙය
හැරපියා මහණ වීමට යන
ශ්‍රේණි ගමන;

මහමෙර සා මතෙකින් (58³³)
= මහමෙර පමණ වූ කලබන
දණ්ඩකින්.

මහරවිගෙයන් (11⁵) = රවෙහි
ප්‍රධානතෙක්;

මහවන්ටලින් (34⁷) = මහත් වූ
මානියන්ගෙන්;

මහා විහාර සීමා අනාගෙහි
(151²⁹) = මහා විහාර සීමාව
කෙළවර

මහාමලය සි (211³) = මහත්
ආතිසංඝය සි

මහාතදුකල්පයට (11²) = බුදු
වරුන් පස්තමක් බුදු වන
ශ්‍රේණි කලාපය;

මහාවිජාභාවන්තයෙන් (181⁹) =
මහාකුසලවිතතයෙහි විජාභ
සිතෙන්;

මාක්ෂික (202²⁵) = මදරිය පාව
මාගේ පියය මැඩ (323³) = මව
අයත් ගොවරය මදිතය කොට
මාරයාගේ ගොවරය නම්
පසුකාමය යි;

මාණවක ව (12⁸) = තරුණ
ගෙස් ව;

මානසික (362¹) = සිතෙහි ගට
ගත්;

මානෙල් කෙතින් (123¹⁴) =
මානෙල් පොකුණෙන්;

මායා රූ (34¹⁰) = මායා රූප;

මායානිමාර (803³) = වශවර්ති
මාරයා ඉක්මවූ මාරයෙක් වූ

මාදුබලකතු (172¹²) = මහලු
සෙතානායකයෙකු.

මාඩුලාව (54¹⁶) = කොට්ටිය

මැණික් තල්මැටක් (22⁵) =
මැණික් ඔබා කළ වටාපතක්;

මැඩ (50¹) = මිනිසා

මැඩ (162⁶) = අභිබවා;

මැදිපොහෝ (68¹) = සහ
ලොස්වක් පෝය

මැසීමයතනෙක (32¹⁹) = වස
වසිරෝගියෙන් කළ විණා
තත්ත්වයක

මැසුව මැනව (5⁷) = බදිනු
මැනව

මිසිමයර පොල්ලක් (15²) මිසි
නියර කැබැල්ලක්;

මණකසිවඩම් (154¹⁵) =
අතෙහි පලඳින මණමුවා
ආභරණයක්

මණදඩුවැට පහන් (58²³) =
මැණික් මිට ඇති පන්දම

මිඩ (622¹) = දහ

මිශ්‍රගුණ (144¹) මගියතණයට

මිසුමුහුරු සුසුම් (126¹⁰) =
මුබය උඩුකුරු කොට තගන
දක් සුසුම්

මිසුරු බණ (32⁶) = මධුර
බණ;

මියෙනුමුහුරුසුසුමක් (41⁹) =
මුබය උඩුකොට හුස්ම ගැනීමක්;

මිසිවැසිසාලක් (171²) = පාව
හන් දෙකක්

මිහිතුබෙර (142¹¹) = දෙමළ
බෙර

මිපටලයක් (123²⁵) = මි වදයක්
මි මුතුන් (12⁴) = මුත්තාගේ
පියා

මි වැදැල්ලක් (123⁵) = මි
වදැරක්;

මුක්තාභාරය (26¹⁷) = මුතුහර;

මුක (27⁹) = කොළුවන්

මුබ පද්මය (473³) = මුබ පිසුම;

මුබ බාගේ ලා (471⁷) = මුබ
වඩම් දමා;

මුංවන් (671⁷) = මුං ඇට පාව

මුත්තෙන් (157¹⁸) = මුතුටලින්

මුදලිදු නම් නාරජුගේ (172⁰) =
මුටලිඤ නමැති තාග
රාජයාගේ

මුදුන් මල් කඩ (2:11) = හිසේ
පලඳින මාලාදාම;

මුදු බන් මුහ = (423⁰) = මුහුදට
බිලි වූහ. මුහුදෙහි හිලුතාහ;

මුලින් (623⁶) = රළෙන්; සමූහ
යෙන්

මුළුබැඳි (141³¹) = සමූහ
වශයෙන් සෑදුනු

මුළුමුළුව (207¹⁶) = සමූහ සමූහ ව
මුළුපෙල්ලන් (623⁶) = තරුණ
මුළු දෙනුන්

මුටරදසලායෙන් = (2¹) මල්
පැණි සමූහයෙන්

මුවමිට = (28⁸) = මෝමිට;

මුහුණ (62¹⁵) = පැත්තෙහි
මු කළ (97¹⁶) = මෙරු

මුකුරු (53¹⁴) = මේරු; ලොකු මු
 මුදු කොලා (117¹⁷) = මුහුදු
 වෙරලෙහි
 මුරුතිමන් (33¹⁵) = ගිරි ඇති,
 මාගාඩගනාවන් (19²⁹) = මුව
 දෙනුන්
 මාතගිරි (150³⁰) = මලසිරුර
 මාදබ්බ මෙඝබ්බනිසං (19²⁶) =
 මිනිසු බෙර නාද වැනි වැනි
 ගබ්බයට
 මෙඝකාල (65³¹) = වැසි කාලය
 මෙඝ කොලාහල (57⁷⁴) = වැසි
 වලාකුළුක ගෙරවුම්ගබ්බ
 මෙහෙකරන්නන් (114²²) =
 වැඩකරුවන්
 මෙහෙතිමමන්ට (187⁸) =
 අභාර අනුභව කරන්නට
 මෙඝබ්බනි (60²⁶) මෙඝ ගර්ජනා
 හඬ; අහසගොරවන හඬ
 මෙඝය (4²⁵) = වැනි වලාකුළු;
 මේවන් පහණින් (143³⁵) =
 නිල්පාව මැණික් ගලින්
 මේවර (116¹) = මෙහෙය, පණි
 වුඩය;
 මෙමනි සුචිභාගවු (181⁵) =
 මෙන් සිත පෙරවු කොට
 පවතින;
 මොරපුටු (66²⁰) = මොහර
 පා වැනි පා ඇති පුටු
 මොරසු (142¹⁵) = කුශ්චිභාණ්ඩ
 යක්
 මොහොතක් (118²²) = මුහුන
 යක්, සුදුකාලයක්
 මොහොල ගෙණ (150¹¹) =
 පිරි ඉතිරිගෙණ, (මහ + උල්
 මොහොල්) මහඋල්පතක් වී
 යකුළක් (35²²) = යකඩ කුළු
 ගෙඩියක්;
 යස රාසසයකු (127³¹) =
 යකෙකු හෝ රකුසෙකු;
 යගදාව (132¹⁰) = යකඩපොල්ල;
 යන යනා (62³⁶) = නල්ලුකරමින්;

යථාභිරුතිසෙන් (105¹⁰) =
 කාමැති පරිද්දෙන්;
 යදුණ්ඩෙන් (145²⁴) = යකඩ
 මුහුරෙන්;
 යදුමන් (611⁵) = යකඩ දම්
 වැලින්;
 යදුල් කැට (162³¹) = යකඩ
 දෑල්;
 යදුපිත් (146²⁷) = යකඩ දෙවිත්
 යන පසාරසෙන් (40²⁹) =
 වසා ගමනින්;
 යනාරාවසෙන් (203²⁹) = යකඩ
 යවුලෙන්;
 යනාරාස (57²⁶) = යකඩ නාරා
 වය; යකඩ අලවංගුව;
 යපට (134¹⁷) = යකඩ තහඩු;
 යමක ප්‍රාතිභාසි (113²¹) = යමා
 මග පෙළහර;
 යමහල (73²) = සල්ගස් දෙන;
 යමාමහ පෙළහර (60¹) = එකවිට
 දියකද හා ගිනිකද ද පිට
 කරන්නාක් මෙන් පෙන්වන
 ප්‍රාතිභායීය
 යමුගුරු (56³⁰) = යකඩ පොළු;
 යමට (146³¹) = යකඩ ගුලි;
 යමුල් (34²⁶) = යකඩ උල්;
 යගග්‍රන් (141²²) = යකඩ සම
 පත්තිසෙන්;
 යගන් පත්ට (123⁹) = සැනවි;
 යාල (93¹⁷) = ගැලි;
 යාලනුවන්ගේ (133⁵) = මිත්‍රයා
 ගේ;
 යුගපුරු සිසාරා (61¹⁶) = යුගකර
 පණිතය වටේට;
 යුගාන්තවානාගත සාගර
 නිරංග පඩින්නියක් (19⁵) =
 කලා විනාශයෙහි ගවගන්
 වාතයෙන් නැගුණු සසුරු රළ
 පෙළක්;

සුද්ධකම (79²³) = සුද්ධයෙහි දක්ෂ

සෙල දහසක් (169¹⁶) = එක් දහස් පන්සියයක්;

සෙල යාලක් (156²⁰) = යාල එකහමාරක්, අමුණු නිහක්;

සෙල සිසයක් යොදන්න (33¹⁴) = යොදන් 150 ක්;

සොමුව (35³⁰) = අභිමුව ව;

සොමුන් තුරු (62²²) = තරුණ බව නමැති වාක්‍යය;

සොමන වයස් (48⁹) = තරුණ වයස;

රච අය (11³⁰) = රචෙ ආදයම;

රනිඳු හොම (95²⁰) = පලහැටියා;

රන්න කන්දකයක් (3²⁹) = රුවන් පන්දුවක්;

රන්න වක්‍රය (201³¹) = රුව නින් කලාක් වැනි වක්‍රාකාර බවය;

රන්නානුයෙහි (128¹³) = බුද්ධ, බමම, සඞ්ඝ යන තුනුරුවන්හි;

රන්න පයඝිකයෙහි 199¹⁷) = රුවන් පලහෙහි;

රන්පලස් හුයක් (18³²) = රතු පලසක නූලක්

රච ශිල්ප (126²²) = රිය ගෙණ සුදකරණ අසුරු උගන් වන ශිල්පය;

රචසක් (79¹⁶) = රච රෝද;

රචාමාදියා (108¹²) = කරත්තය දක්කන්නා;

රන් ඇගැ (31¹³) = රනින් කළ පහන් කණු;

රන් ඉද්ද (181²⁶) = ඔටුන්න සවි වීමට කොණ්ඩයෙහි ගසන කුර;

රන් උලක් (16⁸) = රනින් කළ ගඹොලක්;

රන් කිලයෙහි (167¹⁶) = රන් උලෙහි;

රන් වාමර (32⁴) = රන් සෙමෙර;

රන් තනපම (164²⁷) = රනින් කළ තනපම;

රන් තලිය (125¹⁸) = රනින් කළ තැටිය;

රන් දද පතාකා (115³¹) = රනින් කළ සිව්කොන් කොඹ හා තුන් හුලස් කොඹ;

රන්දම් (177²⁹) = සවණ්දම්, රන්රන් දම්වැල්;

රන්දෙණ (180²⁶) = සවණ් දෙණිය, රන්මණිපෙට්ටිය;

රන් පම (164¹³) = නලලෙහි බදින රන් තහඩුව;

රන් පුඩු සේසනින් (201¹⁹) = සවණියෙන් කළ පිණ්ඩයක් ඇති යෙවතල්ලුයෙන්;

රන්පෝරු හෙයක් (5¹⁰) = රනින් කළ හේදණක;

රන්මණ පඩින්නියක් (177²⁸) = සවණ් හා මාණික්‍ය පෙළියක්;

රන්මණ මෙවුල්දම් (48⁵) = මැණික් ඔබ්බා රනින් කළ මෙබලාදම්යක්;

රන්රසු දලින් (157⁵) = රනින් කළ රසුගෙහි ඇමුණු දලින්;

රන්ලිය (185²⁰) = සවණ්ලතා, රන්වැල්;

රන් එම (157³¹) = රනින් කළ නිතිස්ස;

රන් සඑම (30¹⁸) = රන්කම් කළ වසන;

රන් සිටියෙලින් (116⁵) = රන් වන් හිරියල්වලින්;

රන්සිව් ගෙයකින් (150³⁰) = රන්මුවා දෙලාවකින්, ශ්‍රෙණු යන්ගේ මාතාදෙහය ගෙණ යෑම සඳහා වූ දෙලා විශේෂ යෙක්;

රන සුග (40²³) = රන්සවල්පය;
 රන් සුමුගකින් (143²⁶) = රන්
 කරඹුවකින්;
 රන් සෙවෙණ (201³³) = රනින්
 කළ වතල;
 රන් හැකිලි (136⁹) = රනින් කළ
 විලංගුව;
 රන් ගිණුව (116⁴) = රනින් කළ
 ඉණිමගුව;
 රසදියෙන් (163³) = ඔහුගේ දියට
 ගත්තා විෂ සහිත එනම්
 දියෙන්;
 රසනා (164²⁵) = මෙවුල්දම;
 රසමසවුලෙන් (158²⁴) = රස
 මසින් හා කැපිලිපාතින්ගෙන්;
 රසවතුන් (61²⁷) = රාගය
 ඇතිගත්;
 රසානලයෙහි (318²) = සානාල
 ලොකයෙහි;
 රමා (212⁴) = යහපත්;
 රාජපුරුෂයන් (118²) = පාලි
 හටගත්;
 රාජ සුකුමාරයෝ (5⁵) = රජ
 හෙයින් සිසුමාලියහ;
 රාජාඛගණ (97¹) = රජගෙදර
 මිදුල;
 රාජාගිණෙකුට (154⁸) = කුම
 රෙකු රජකමට පත් කිරීමේ
 දී කරණ අභිමතයට;
 රාජා වාසිහු (158²⁶) = රට
 වැස්සෝ;
 රාකගන (139¹⁵) = ආරක්ෂාකර
 ගත්තොත්;
 රාකවල් රකිනා (130²⁴) =
 ආරක්ෂාව කරණ; මුරකරණ
 රාකන්ගෙම (42⁵) = ජීවත්
 වන්නෙමි
 රාදිනිම නම් (37²¹) = නවනිම
 නම්;
 රාහැණුව (403⁵) = කරන ව,

රාජාන (381⁹) = රාජ්‍යයෙහි
 රිදිපටක් (163¹⁸) = රිදි තහඩු
 වක්
 රිදි පිඩක් (161¹⁹) = රිදි ගුලියක්
 රිදි හුලින් (67¹¹) = රිදි ගඩොලින්
 රියන්දණ්ඩ (167¹⁶) රියනක්
 පමණ වූ ලී කැල්ල
 රිශ්ව (192⁰) = කැමැති වී;
 රුවන්කුණාස (159¹⁸) = රුව
 ණින් කළ උල්දෙකක් ඇති
 ආයුධය
 රුවන්මැකින් (157¹¹) = රුව
 ණින් කළ කණු වලින්,
 රුවන් තෙල්ලක් (116⁴) = රුව
 ණින් කළ පින්සලයක්;
 රුවන්තෝඩු (164²⁹) = රුව
 නින් කළ තෝඩු
 රුවන් මෙරක් (4⁷) = රත්ත
 මෙරු පඵතයක්;
 රුවන්සක්මන්ගි (179³⁴) =
 රතනවිභික්ෂුමණයෙහි
 රුවන්සේසනාන් (293⁶) = රුවන්
 මුවා සුදු කුඩයක්
 රුවන් (120⁷) = රුහුණ; පුරුණ
 යෙහි ලක්දිව රුහුණ මායා
 පිහිටි යයි කොටස් කුණකට
 බෙදූ රජවරු තිදෙනෙක් රජ
 කම් කළෝ ය.
 රුවමිලාස (22⁰) = දෙතිස්මහා
 පුරුෂ ලක්ෂණයෙන් හෙබි
 අලංකාර රූපය;
 රොද්ද (65²⁴) = රජු ව; රාණ
 ලක්ෂප්පනා (232⁸) = ලක්ෂයක්
 වර්තා;
 ලතර (35¹¹) = ගෙඩියක් ඇති,
 ලදපස්මල් (109³) = සුත්සාල්,
 එල අබ, සමත් කැකුළු, ජ
 තත, විලද යන පස්වගය,
 ලදරු පිපිමින් (381⁹) = කරුණ
 සින්;

ලදවස සරණකිද (29¹³) =
තරුණ වයසෙහි විවාහයට
පැමිණ

ලද (63²⁵) = තරුණ

ලපල්ලවයන් (19³¹) = අප්පදප්

ලමන (164³) = කුරුමකැටි

ලමන්දන්ද (105¹⁰) = මැනියන්

ලමැද (63³⁰) = ලපාත්ත මැද

ලමනරහයෙන් (419) = ලුණු
රහයෙන්;

ලාබන (135¹¹) = සලාක
බනක්

ලාභස (15²³) = ලාභාවතුර

ලැමිනිකලබ් (31⁸) =
ද්වාරික සමූහයක්; වනයෙහි
අතු ගැටීමෙන් හටගන්නා
ගින්න ලැමිනිකයි.

ලැසිගන් ගමන් (61²²) =
සෙමින් කළ යෑම

ලියන (55²⁷) = කපන

ලියවැටසන් (184³²) = දික්
පහන්

ලිලොපෙන (192⁹) = ලිලාවෙන්
සුන්ද

ලුණුකර වු (21¹⁰) = ලුණින්
කැර බවට පැමිණ;

ලෙට් (66⁰) = ලොහි

ලෙනක (160¹²) = ගුහාවක

ලෙලෙන (1⁸) = බැබළෙන

ලෙහිනොගන්නා (44²) = හෘද
යෙහි ඉඩ නැති;

ලෙහි පහළ අතින් (37⁹) = පපු
වට ගසමින්;

ලේසයක් (99²⁴) = කොටසක්

ලොකසමමනය (17²⁴) = ලොක
යාපිසින් පිළිගන්නා ලද්දෙක;

ලොකොනතර (43⁶) = පඤ්ඤ
කකි නමැති ලොකයෙන්
එතෙරට පැමැති;

ලොමුතුරා (116²³) = ලොකො
තතර

ලොහිතබ්බමය (32¹⁸) = පිසුම්
රම්ණියෙන් කළ;

ලෝහිතාවදන (202²⁴) රතු හා
සිඳි

ලෝ පවුරෙන් (146²⁶) = ලො
හොයෙන් කළ ප්‍රාකාරයෙන්

ලෝහිතොපමා (51) = ලොක
යෙහි පවතින වස්තූන් සමාන
කිරීම;

වක්කන්තෙන් සොයා (47⁴) =
තල් කොළ වලින් සෙවිලි
කොට;

වක්කමන් සේ (32⁶) = ඇද ව
අහක් මෙන්;

වගළ (62¹) = වැහිරුණු

වජ්‍රාසුධ (34³⁴) = වජ්‍ර (=දිය
පතන්, යෙන් කළ ආසුධ);

වඩදිය (47⁹) = වැඩිව ගිය ජලය

වඩබාවුමෙන් (145²³) = වඩබා
මුඛයෙන්; මුහුදු පතුලේ
ඇතැයි සැලකෙන වෙලඹක
සේ මුඛය වැනි අවිච්ඡාද මුහුදු
දිය ඇදගන්නා මුඛය වලබා
මුඛයෙහි කියති.

වතළ (61³⁴) = වැහුරුණු;
පැහුරුණු

වතාවන් (15²⁶) = ලොකු කුඩා
වන්;

වනපෙනැයි (64²⁹) = පාබම්
යයි

වන්දිබවයකුසේ (198²²) =
සතුති පාඨකයෙකු මෙන්

වජ් මහුල් (24²¹) = වැපිරීමේ;
මහුල;

වරපටක් (121⁸) සමින් ඇඟරු
ලනුවක්;

වරපල (68⁹) = උතුම් ගෙඹි?

වරල් මහමේකුට (61²⁸) =
කෙසෙය නමැති මහ වැහි
වලාකුල

වරලස් (61²⁶) = කෙසෙකලාපය

වල්කල (51¹²) = ගස්වල පව්වා;

වල්වල් (160¹⁵) = පජිතයවු
අරණය

වල්විද්‍යා (68⁶) = පවත් සලක
සෙමර වලග

වලල් (113¹⁰) = අභිවෙන් විසල්
ඇතිවන මැවිකැට;

වලිත්‍රයක් (48³) රැළිතුණක්;

වගවර්තිමාරයා (32¹) = පර
නිර්මිත දෙවිලොව වසන
දිව්‍ය පුත්‍රයෙක්;

වස් පස් කිස (127²⁰) = මල මුත්‍ර
කාන්තය

වසන (60³) = තමාව යටත්

වසාරාජි (48²) වසාරොද;

වසන (621¹⁰) = ගලන; වැහිරෙන

වසල්වන්නෝ (142⁷) = උපකාර
වන්නෝ

වාදපථයන් (1⁴) = වාදමාගියන්;

වාදික (27⁶) = වාදයෙන් ජීවි
කාව කරන්නවුන්.

වාමාවාතව (34²) = මමට කර
කැපි

වායව්‍ය කොණයෙහි (161³¹) =
වයඹ කොණෙහි

වාරගිය (36²²) = වල්ගය;

වාසලින් (45¹) දොරටුවෙන්;

වාසි (61²²) = ආධිමිඛර මවන

වැර (61) = විශ්‍යය

වැලි (35²⁸) = නැවත;

වැලිකොන්ද (186¹⁰) = වැළිමළුව

වැලිපෙන (61³) = වැලි සහිත
මාගිය

වැසාරයෙක් (160¹⁴) = වෙළෙන්
දෙක්;

වික්ෂිප්ත (98⁹) = විසිරුණු;
ඵකනවු

විගතසුරාපාන (173⁴) = මත්
පැන් පානය කැර;

විවරව (113¹¹) = පමණට,

විජම් (73⁸) = අභිධම්මය

වික් (52³¹) = විදුම, ජපහර;

වික්කා (152⁸) = ජපහර ලැබ;

විදුවන (22²²) = පබ්ඵ;

විදුරස්තෙහි (184²⁴) = වජ්‍රාසන
යෙහි;

විදුරු පුරාපි (122³²) = වජ්‍ර පුරාල

විධාන (91¹⁰) = නියම;

විනයනය (1⁵) = හික්මවීම;

විපක්‍ෂ (126¹) = විරුද්ධ;

විහමානුරූපයෙන් (192¹⁵) =
පොහොසත්කම් පරිදි;

විමිනිසක් (125²⁸) = විරුද්ධයක්;

විමුක්ති (201³³) = අභිත්මාගීයක

විශන් කමෙක් (39²²) = වෘක්ක
කමක්;

විසරුහුනු (60²⁷) = පියස්ස වැටුනු;

විරුවන්නවුන් (197³¹) = දිග
කරන්නවුන්

විරුවාපු (95⁴⁰) = දිග කළ;

විලිකුන් (160²⁰) = පැසුනු, ඉදුනු

විලිපිලි (67⁶) = රැළි වැටුනු
ලෝම ඉදිගිය;

විලි දූහ (20⁶) බිහිවූහ;

විවරණ (8²⁴) = බුද්ධතිය සඳහා
 කරණ ප්‍රකාශය;
 විශාරද (13) = නො සැලි පවතින
 විග්‍රහ (66²⁷) = විශාසය,
 ස්වභාවය;
 විශේෂානුකූලතාව (571⁸) =
 වෙස්සනාර ජාතිය;
 විෂයොප විසින් (198⁷) = දරුණු
 විෂ ඇත්තක් හෙයින්;
 විෂ බ්‍රමයෙන් (1951⁸) = විෂ
 සහිත දුෂිත්;
 විසින් (691) = නිසා;
 විසිනි (77³³) = පැතිරුණු;
 විස්මය (1147) = ප්‍රද්‍රවයට;
 විස් වහනු (301⁶) = අබරණ
 වෙසෙසක්
 විටි පිළි (264) = විවිධත්ව
 වේදිකා;
 විශ්වී පාරමිතාව (421⁸) = ත්‍රිවිධ
 බෝධිත් අතුරෙන් එකක් ලබා
 ගැනීම පිණිස දන්දීම සිල්
 රැකීම ආදිය පිළිබඳව පැවැති
 කුශල සම්ප්‍රයුක්ත විශ්වීය;
 වේදහල් (209²²) = ආරොහය
 ශාලා;
 වේදිකා (1571⁵) = පිල්කඩ;
 වේලෙ විව (301²) = වහා;
 වේලෙප් (211³) = විටප, ගසේ
 අතු බෙදී ගිය ස්ථාන;
 ව්‍යාපන පත්‍ර (1793) = පවත් අතු;
 ව්‍යාකරණ (8²⁵) = ප්‍රකාශ කිරීම;
 ව්‍යාප් (66²⁶) = රැවටීම;
 ව්‍යාපාර (671⁶) = වෙළෙන්දා;
 ව්‍යාලරූප (921) = වල් සතුන්ගේ
 රූප;
 ශක්‍රාති ශක්‍ර (803³) = ශක්‍රයා
 ඉක්මවූ ශක්‍රයෙක් වූ;
 ශතරාම සහ ස්‍ර රාමයෙන්
 (202²⁹) = සියක් දහස්
 රාවණන්ගෙන්

ශබ්ද වේදිය (1341⁴) = හඬ අසා
 ඒ අනුව ඉලක්කය බිඳීමෙහි
 සමත්තිය;
 ශරණගත චක්‍රපක්ෂර (200²⁰) =
 පිහිට පිණිස සොයා ආවුන්ට
 දියමන්තයෙන් කළ මැදිරියක්
 වැනි;
 ශරණ මාග පයාර්ථක (791²) =
 ශරණ මාගයෙකුට මෙන් උඩු
 කුරු වූ ද පා සතරක් ඇති
 පුටුව;
 ශරීර කෘත්‍ය (981) = මල පහ
 කිරීම ආදී ශරීරය පිළිබඳ
 කටයුතු.
 ශක්ර (211¹) = හකුරා;
 ශාකාසිංහ (2001⁹) = ශාකය
 වංශයට ශ්‍රේණි වූ;
 ශිලාස්තම්භයක් (1183¹) = ගල්
 වැටක්;
 ශිලාලෙඛන (1513) = ගල් ලියවිලි
 ශිල පාරමිතා (361²) = කරුණා
 වෙන් හා ප්‍රඥාවෙන් හාත්
 පසින් ගන්නා ලද කාමයාක්
 සුවර්තය;
 ශර (371⁷) = දක්ෂ;
 ශෛලමය (671⁷) = ගලින් සැදූ
 ශෞර විශ්වී (1303²) = ශර
 භාවය හා විශ්වීය;
 ශාසනය (341⁸) = උචිත නගා
 ගත් හුස්ම;
 ෂඩ්අභිඤ්ජයෙහි (71⁶) = ඉද්ධිවිධ,
 දිබ්බසොක, පරචිත්ත විජ්ජනන,
 පුබ්බෙතිවාසානුස්සති, දිබ්බ
 චක්ඛු, ආසවකකිය යන විශිෂ්ට
 ඤාණ සංගෙහි;
 ෂඩ් අසාධාරණ ඤාණයෙන්
 (11) = සෙසු රහතුනට විෂය
 නොවන බුද්ධත්ව පමණක්
 වන ඤාණ සංගෙහි;

ඉඤ්චපරොපරියතත, අස
යානුසය, යම ආපාටිතිර, මහා
කරුණාසමාපතති, සබ්බස්ස
ස්සුත, අනාවරණ යන සදෙන
මඬි අසාධාරණ ඥානයෝ සි
සංඤ්ඤා කලහ (212⁹) = හැගවුහ
සංවාසයෙන් (1201⁸, 1251³)
සබ්බමයෙන්,
සක් (58⁸) = හත්ගෙසිය
සක්පසම (2113⁰) = හෙරි
විශේෂයක්, දවුල් බෙර, නම්
මැට, හොරතැ, නාගසින්නම්
සක් යන පසුවුවිඩ තුය්?
සක්විතිරජ (73²) = සතර
දිවයිනක ආඥාවක්‍රය පතුරුවා
රජය කරණ රජ;
සක (383⁰) = සක් ගෙසිය;
සකිලිමු (76) = කිලුටු සහිත බව
සකාදගාමි මාගිපලයෙහි (71²)
= සකාදගාමි මාගියෙහි හා එහි
ඵලයෙහි; සකාදගාමි මාගි
ඥානයෙන් කාමරාග-ව්‍යාපාද,
සංයෝජනයන් තුනි කිරීම හා
එක්වරකට වඩා කාමනවයෙහි
උත්පත්තියද සිදිසි.
සකිඛනාදය (134⁹) = හක්ගෙසි
නාදය
සගල (51⁶) = දෙක
සටන් බිමදි (145³) = යුද්ධ භූමි
යෙහි දි
සටන් බෙර (551³) = යුදෙහි දි
වයන බෙර
සන්කාර (452⁵) = උපකාර
සන්තල (1132¹) = තල් ගස්
ගතක උස
සතනසතක මහාදුතය (181⁴) =
සියලු දෙයින් සන් සියය
බැගින් දුන් දුතය
සන්දහකලා (74³) = ගිමාලය
පවිතයෙහි තිබෙන මහවිල්ල
ගත.

සන්මුක්තෙක්ති (11⁹) = පරම
පරා සතෙක්ති;

සන්රුවන් (24) රන්, 8දි, මුතු,
මැණික්, වෙරළමණි, දිය
මන්නි, පබළු යන රත්න වර්ග
ගත

සන්සර (7211) = පරිගම යනාදි
සප්ත සවර

සතරඅග්ගිත් සුත්තවු විශ්වාධිප්
ථිනියෙන් (313²) = අඛන
සතරකින් යුත් විශ්වි ඉටි
මෙන්; “කාමං තමොව, අවිසිව
තහාරාව, අවසුසතු, උප
සුස්සතු, මෙ මංසලොභිතං.”
යන අඛන සතර;

සතර අපායෙහි (412⁸) = නරක
නියතීන්, ප්‍රේත අසුර යන
සතර දුගතින්හි;

සතරපුච්ඡිත්තන (245) = ජිඤ්ඤා
ව්‍යාධි මාන ප්‍රචුච්ඡත යන
නිමිති සතර

සතර මාගිඥාන (430) =
සෝවාන් සකාදගාමි, අනා
ගාමි, අර්හත් යන මාගිඥාන
සතර;

සතරවරම් රජ දරුවෝ (184)
ධාතරාජ්‍යවු, විරුපා, විරුපාඤ්ඤ,
වෛශ්‍රවණ යන වරම් රජ
දරුවෝ;

සතරගතාථා (442⁰) = සන්
පුරුෂයන්ගේ ලක්ෂණ ප්‍රකාශ
වන ගාථා

සතොස් (99⁸) = සන්තෝෂය

සත ක්‍රියාවක් (145⁴) = සත්‍යවු
දෙයක් කියා එය මුල් කොට
මෙය මෙසේ වේවා පැනීම

සත පාරමිතාව (441⁶) =
කරුණාවෙන් හා උපාදන්තා
නුවණින් වැළඳ ගන්නා ලද
විරහි වෙනතැදි ප්‍රභේද ඇති
අනුත්තරාදිවීමේ ගුණය

සද (117⁹) සරසා

සද්ධිමාලොක්ෂණයන් (212²) =
වාතුමහාරාජකය, තාවනියය,
යාමය, තුමිකය, නිමානරනිය,
පරනිජමිතවගවරනිය, යන
දිව්‍යලෝක සයෙන්

සන් (66³⁶) = සවනය; හඬ.

සන්තාන (202⁴) = අයිති, සතු

සන්තපිණය (2⁵) = පිණිවිම

සන්තාන (97¹) = සිත

සන්තාගාර (78³³) = සාකච්ඡා
පවත්වන ශාලාව;

සන්තා වලාහකසන් (231⁶) =
සැදූ වලාවන්;

සන්තාසය (138²⁰) = සුද්ධ හැටි
වය;

සන්තාස සන්ත දා ම (141³⁰) =
සුදු ඇළමින් සැරසි

සන්තාලීන් (206²¹) = මහත්
කන්

සන්තිපානසානසම (142³³)
= රැස්වෙන සානසම

සන්ත (65²⁷) = සේනෙහි

සන්තිමුහන් (158²³) = නිශ්චය,
නිරණය

සදකඩපහණ (196¹⁵) = සිංහ,
අඬවැදී රූප කොටා තැනු අඩ
සද වැනි ගල

සදකන්මණ් (62¹¹) = දිග
තරිප්පු ගල්

සදමුහුණු (42¹⁰) = වන්දනා වැනි
මුහුණ;

සදරැස්කලකින් (261⁷) = වන්දනා
රැස්ම සමූහයක්

සදවලා (62¹) = සැන්දූ වලා
කුලෙහි

සදහන් (37³⁵) = සිහි කිරීම;

සප්තබම් (42⁸) = සතන
බොජ්ඣංග බම්;

සප්තකුල පඨිතයෝ (203³⁴) =
සුගඬුර, ඊසබර, කාර්පික,
සුදසාන, නෙතිකුර, විනතක,
අසාකණ්ණය න පඨිත සත,

සප්තබොධාබ්‍යබම් (41⁶) =
සතරමානිඤ්ඤාන ලබාගැනීමට
හේතු වන බම් සත;

සති, බමුවිමය, විරිය, පිති,
පසාදිති, සමාධි, උපෙක්ඛා
යන මොහු සප්තබොධාබ්‍ය
යෝ හි.

සප්තබම් (203³²) = කණි
මුණකි, අනවතපන, රජකාර,
ජද්දනන, කුණාල, මහනිති,
සිංහප්‍රනාප යන විල් සත

සප්ත (137⁸) = දිවිපිට

සබද (60³¹) = යහළුව

සබා දස්කම් (46⁸) = සත්‍යයෙහි
සමනිකම්

සබ්‍යසම (45²²) = සත්‍යසමයට
සමකඩ (143⁸) = පත්කඩ

සමපතිත මෙසකුට සමුහයක්
බදු (19⁴) = වැටුනු වැනි වලා
කුළු සමුහයක් වැනි;

සමපසි (162²⁰) = සමින් කල
පසුම්බි

සමබාධ (109⁷) = අවකාශ නැති

සමිහව විම් (45¹⁷) = හම්බවිම්.

සමහාරයන් (162¹³) = රහින්

සමිකුත (65³¹) = හටගත්; ඇති වූ

සමිත (100²³) = නියෝග

සමිවතුරුය (189⁸) = සම සත
රැස් ය

සමතිස් පෙරුම් (22²) = පාරම්
බම් නිස, 1 දත, 2 සිල, 3,
නෙකබමම, 4 පසුකු, 5 විරිය,
6 බන්ති, 7 සවම 8 අධිධාන,

9 මෙහතා, 10 උපෙක්ඛා, යන
දස පාරම්, උපපාරම්, පර
මපාරම් වශයෙන් සම
තිසෙක් වේ.

සමන්තපාස (200¹⁹) සම්ප්‍රකාර
ගෙන් ගතපත්

සමන්ත (37⁹) = සාමාන්‍ය

සමවත් සුවෙන් (29⁸) = සමා
පත්ති සැපයෙන්;

සමවැද (143¹⁰) = ධ්‍යාන
සමවතර පැමිණ

සමය (19¹², 44¹) = සියලු

සමසිතින් (156¹⁴) = සත්තිදුනු
සිතින්

සමාති (41²⁵, 206¹) = සතුටු

සමු (453⁴) = අවසර;

සමුද්‍රාසන්න ගම්‍යයෙහි (117⁴) =
මුහුද අසල බිමෙහි;

සමාද්ධිකාරයෙන් (19³) =
ඵලයෙහිගෙන්

සංජානනාල් (162²⁴) = ඉබේ
වැටුනු හැල්

සසින් (128⁶) = බබහින්නෙන්

සයානුකූලයක් (191¹⁴) = අනු
ගත කෝටියක්

සකිරා (192²⁸) = හකුරු

සප්පකාසන (51⁹) = සියල්ල
දන්නා නුවණ;

සචරත්තමය උමුන් (131¹) =
සියල්ලම රතීන් නිමකල
ගබොළින්;

සචාධනය (241⁶) = මුළු සිරුර;

සරත්වලා (68⁸) = සරත් කාල
ගෙහි නිබේන වලාකුළු

සරත් සමය (25²⁵) = සරත්
කාලය, වජ්‍ර ඉල් දෙමස සරත්
සමය යි

සරස්වතියෙහි (41⁴) = ඡත්ත
ගාතක (= කුඩා අල්ලන) මුර
ගෙහි

සරානැතිව (132⁷) = බරක්
නැති ව,

සරූප (192⁸) = යොග්‍ය වචන

සල්පිමුන් (130¹) = වෙලඳ
සැලින්,

සලපනල මළුවෙහි (186²⁸) =
ගල්පෝරු අතුරු කල මළුවෙහි

සලබ (48⁷) = සිලම්බු නුරුවලා
පාවලල;

සල සලා (1453⁴) = අලමුන්

සල්සපත්තුන් (481³) = සල්
ලෙබ සමපන්න ගුණය; ක්ලෙශ
යන් කපන ගුණය

සවණ ක්‍රමය බුදුරැස් (118²²) =
නිල, පිත, ලොහිත, අවදන,
මාඤ්ජිම, ප්‍රභාසාර යන
වණිසගෙන් යුක්ත බුද්ධ
රත්ම මාලාව;

සසිති (64³, 931⁹) = කඩු

සලාවැඩුමෙන් (1981⁷) = කර
කැපී ගිය දිය හුළියෙන්

සළ (28²⁴) = සාවක, වසු

සා (68²¹) = 'සා' ශ්‍රය

සා (321¹) = මෙන්;

සාන්තුමාගත (63²⁰) = තව
ලමේ ප්‍රධානතා

සාධනු පිණිස (1521⁵) = පරද
වනු පිණිස

සා පිපාසා (203⁵) = බබ සා දුක
හා පිපාසාව

සාරපි (108⁸) = පියාදුරු

සාරාසඛිත කල්ප ලක්‍ෂ්‍ය
කින් (11⁴) = ලක්‍ෂ්‍යයක් අතික
ඇති අසඛිත කල්ප සතර
කින්;

සාවධාන ව (11²) = එකග
සිතින්;

සාහසික (1⁶) = සැහැසි;

සැබොල් (971⁸) = රොඩි

සැදැවලාගත (361⁶) = සවස
කාලයෙහි බවතිර අහසෙහි
පෙනෙන වලාකුළු;

සැදුමෙන් (191⁶) = සැරසුමෙන්

සැනකෙළි (191⁴) = උත්සව
 ක්‍රීඩා;
 සැරගි (181) = අලංකාර වී;
 සැලවගිය (1201⁸) ප්‍රකාශයට
 පැමිණි;
 සැලිගියේ (1181⁰) = කමපින විය.
 සැහැසි (38⁹) = දරුණු;
 සැලක්සා (1601⁷) සැළිසක්
 සමාන
 සිංහපොතකයන් (212²) = සිංහ
 පැවවුන;
 සිතුරු (164³) = ඉතුරු
 සිතුවල (62⁷) = හිත් ඉහරින
 සිත්ලියවනය (191⁹) = විත්‍රලතා
 වනය;
 සිද්ධ විද්‍යාධරයෝ (2041²) =
 සිද්ධයෝ හා විද්‍යාධරයෝ
 සිනාලසදරස් (62⁹) = සිනාව
 නමැති අභිත් සදකැල්ම
 සිස (492²) = වැලද; තුරුළුකර
 සියක් කෙලක් (146¹) = කෝටි
 සිංහයක්
 සියද හැල් (931⁷) = ඉබේ හට
 ගත් ඇල් වී
 සියල (392⁶) = මුළු සිරුර
 සියුමැලි (25⁹) = සුකුමාර;
 සිසියෙල් (8⁹) = හරිතාල, මනෝ
 සිල;
 සිසියෝධයෝ (2041⁰) = සිරි
 යෙන් සුද්ධ කරන්නෝ
 සිරිවසපෙල (68⁵) = උඩැක්කි
 පඩික්කිය
 සිරිගි ලා (1192⁵) = වස බහා
 සිවුදුගද (783¹) = ජනි හතරක
 සුවද, කළුඅභිල් තුවරලා හෙල
 සුදුන් තුරුක්කෙල් යන සුවද
 හතර
 සිවුපසයෙන් (1692⁰) = විවර,
 පිණිසාන; සෙනාසන, ගිලාන
 පවුලිය යන වතුරිවිධ ප්‍රත්‍ය
 යෙන්

සිවුපිලිසිඬියාපන් (51⁴) = අළු,
 බිම්, තීරුක්කි, ප්‍රතිහාන යන
 සතර පිලිබද සැණයන්ට
 පැමිණි;
 සිවුරස් (49⁸) = හතරස්
 සිවුරුකඩකින් (1392⁹) = සිවුරු
 රෙද්දකින්,
 සිවුරුගබ් (572⁰) = සිවුර ඇතුළු
 සිවුමණක් පමිද් (42⁹) = හිසු
 හිසුණි උපාසක උපාසිකා
 යන පිරිස් සතර
 සිසාරන්නාක්මෙන් (192⁸) =
 කරවන්නාක් මෙන්;
 සිසිලස (471¹) = සිහිල් වූ;
 සිසැරි (34⁴) = කරකැවී;
 සිහින් කකුලෙහි (443⁴) =
 කෙතබයෙහි;
 සිහින්ගෙදි (222⁰) = හිත්කෙන්ද
 සිපියා (681⁵) = සිනා කොට;
 සිසන්න (812¹) = සිහිය හා
 සංඥව;
 සුභන් (383²) = සල්පයක්;
 සුණු මෙහෙවර (2132²) =
 සුණින් කළ සුතු වැඩ,
 සුණුවම් (1862⁵) = සුණුපිරියම්;
 සුදගින මහාවිජය (34) = සක්
 දෙවිරජ්‍යයෙන් ගමන් මග;
 සුදු කඩින් (2092⁰) = සුදු වානු
 යෙන්;
 සුදේ (63²) = මනාසේ සේදුනු;
 සුඩාවාසික (209⁷) = සුඩාවාස
 නමැති බ්‍රිත්මලොකයෙහි
 නිවැසි;
 සුඛාන (772⁴) = මනා සේ
 සෝදන ලද;
 සුන් (661¹) = යුත්ත, හිස්;
 සුපුජ්ජිත (493¹) = මනාසේ මල්
 පිපි;
 සුපුලබැහි (623³) = මනා සේ
 පිපුනු අඹ ගසෙහි;

සුමුභ (71²⁴) = කරඹුව; ගෙප්පුව;
 සුමුනාක් මෙන් (20²⁵) = සිඹින්
 නාක් මෙන්;
 සුමුඵවන් (138²⁰) = දරණුවන්;
 සුරති උපුල් (22²⁰) = සුවද වන
 නග වන මහනෙල්;
 සුරායුති (17²⁶) = සුරාවෙති
 ඇලුව;
 සුරෙක් (124¹¹) = ගුරයෙක්,
 දක්‍ෂයෙක්;
 සුලගෙසි සුව රජුපුරුවන්ට
 (119²⁴) = දෙවැනි අභිපතියා
 වූ තරුණ රජුව;
 සුවට (62⁵) = ඉතා වට වූ;
 සුවද කලල් (56²⁶) = සුවද
 කල්ක;
 සුවද මිතක් (31¹⁸) = සුවද හාජ
 නයක්;
 සුවද හමා බස්නා (32¹⁶) =
 සුවද පැතිරී යන;
 සුවාසු දහසක් (19⁵) = අසුහාර
 දහසක්;
 සුසම්ඵ වන පිණිස (176¹³) =
 අතිශයින් නහවුරු වීම සඳහා;
 සුසෑට ඔවුන්ගෙන් (136²⁰) =
 ඔවුනු හැටහතරක්;
 සුසුම් රදවා (48¹²) = හුස්ම තද
 කොට;
 සුසාර මද්දවය (180¹⁵) = පැසි
 උතුරු මස්;
 සුමිස අසඹිවෑයක් (51⁸) =
 අසඹිය විසිසතරක්;
 සෙණ බස (42⁶) = අකුණු ගැසි
 මෙන් ඇතිවන භීතිය;
 සෙද (44²⁹) = සිසුව;
 සෙය්‍යාමෙන් (180²⁰) = සැත
 පිමෙන්;
 සේසට (145²⁹) = සෙවනැල්ලට;
 සේවන (66¹⁶) = සේවිකාව;
 මෙහෙකාරිය;

සේවඤ්ඤ (22²¹) = රෝස;
 සේව සේව (137¹⁵) = සුමුව,
 සුමුව;
 සේවාකම් (127¹⁷) = සේවක
 යන්ට අයත් කටයුතු;
 සේනාවයෙක් (133¹¹) = සිංහ
 නදීතිරයෙහි උපන් අශ්වයෙක්
 සොම්නස් සහගත ව (31⁰) =
 සතුටින් යුක්ත ව;
 සොම්නස් සහගත සැණසම්ප්‍ර
 යුක්ත (151⁸) = අනුවෙන් හා
 කම්පල අදහන සැණයෙන්
 යුක්ත වූ;
 සොම්නසින් (21¹) = සතුටින්;
 සොම්මරුන් (162¹⁹) = සම් වැඩ
 කරන්නන්;
 සොර පත (120²²) = හොර ලියුම
 සොර සාද කඩා (38²⁴) = සැහවි
 කරණ හාද කඩා;
 සොල්ව සොල්වා (127²⁴) =
 සොලොවමින්;
 සොහොන් අස්කරවා (136²³) =
 ආදහනගෙහි ගිනි නිවා අළු
 ගෙණ ගොස්;
 සොලොස් පරික්‍ෂාවක් (47²³) =
 පිරික්සුම් දහසයක්;
 සොලොස් මහලා (69²⁹) =
 සැරසිල්ලක්;
 සොලසවිධ (27¹⁰) = සොලොස්
 වැදූරුම්;
 සොධා (121²⁰) = සෝදවා;
 සොගණික මරුවක (22²²) =
 සුවද වහනය වන මල් පැල
 වර්ගයක්;
 ස්කන්ධාර (32⁰) = පසුවස්
 කඩ නමැති මාරයා;
 සොනි සොහොවෙන් (178²⁵) =
 තුනි හඬින්;
 ස්තූපය (113¹²) = චෛත්‍යය;
 සුභි ඝාරය (66²⁵) = ඝාරය වූ
 යුග්‍ය;

ස්තේහ රසය (39²⁰) = ආදර
රසය;
ස්තේහය බොහෝ විසින්
(129⁹) = ආදරය බොහෝ
බැවින්;
ස්පඬා (68²⁰) = උසස් විවර
කරණ තරහය;
ස්වත්තයක් (18²⁹) = සිහිනයක්;
ස්වයංඥානයෙන් (208²⁴) =
පරොපදෙශ රහිත තමන්ගේ
ම නුවණින්;
ස්වමිමොක්ෂ (153¹⁵) = දෙවි
සැපත හා නිවන් සැපත;
ස්වමිහිකාරයෙන් (201²⁰) =
රත් කෙසෙසේත්;
ස්වමිහිකාරයක් (201¹⁷) = රත්
පාලයක්;
ස්වමි දරුවන් (139³⁴) = හාමු
දරුවන්;
ස්වමිදරු සිහිත්තාගේ (23¹⁵) =
ලෝකීම් ලදරු කුමරාගේ;
හංසාඛිතාවන් (19³⁰) = හසහ
නුන්;
හකුරු (34⁷) = ගල් කැට;
හකෝනා (62⁵) = හැඩ ලැබ
හතර මහාද්විපයෙහි (11²⁹) =
ප්‍රථමදෙහය අපරගෝයාතය,
උතුරුකුරුද්වසිත ජම්බුද්විප
ය යන හතරමහද්වසින්හි;
හන් (67¹) = ඇඳි;
හන් පිළි (145⁹) = හඳිනලද වස්තු;
හයා (146⁸) = ඇඳි;
හරයකින් (102⁹) = අරවුමකින්,
හලාහල (198⁷) = විෂහෙදයක්;
හස් (54¹⁹) = හංස;
හස්තපල්ලවය (193¹) = අත්
තමැති දළුව;
හස්ත මුද්‍රිකා (30¹⁷) = අතෙහි
පලඳින මුද්දි;
හසර (28¹) = සඤ්ජරය;
හසුන් (115⁶) = ලියුම්;

හල (42³⁵) = හරිණ ලදි;
හැකිල්ල (94¹⁰) = මාංව්‍රව;
හැඳි රෙබායෙන් (116⁸) = අඳින
ලදි ඉරෙන්;
හැමිමෙන්ගේ (65¹⁹) = ඉවසා
සිටින්නේ;
හැළිම (65²⁵) = 'හළිම' ගුහු;
හිනි (63⁷) = අභිප්‍රාය ය;
හිණිපෙනි පඩිකන් (25²³) =
පිය ගැට පෙළවල්;
හිණිහිස (140¹⁶) = හිණිපෙන්ත
මුල;
හිම සපුන් පල්ලව (63²⁴) =
සිහිල් සපුන් දළුව;
හිමි (62⁵) = උස්;
හිමි (70⁹) = උස්හි;
හිස පිටිමැද (143²⁵) = හිස අත
ගා;
හිනි (47¹⁸) = වැටි වැටි;
හිදණබෙන් විද දැන්වන මණ
බස මාලිගා (25²²) = හි විදි
මෙන් අහසෙහි පෙන්නුම්
කරණ මණ්ඩපවල හා මාලිගා
වන්හි රු සටහන්;
හිපගිලිය (152¹⁷) = ඊ දැන්ත;
හුණු (50¹⁶) = උණුසුම;
හුදකලාව (34¹) = තනි ව;
හුදු රන් හුළින් (7²⁴) = තනි
රන් ගබොලින්;
හුනු (120³²) = වැටුනු;
හුනුවා (56¹⁸) = වැටුනා,
හුස (56²⁰) = නූල;
හෙයක් (5¹³) = ඒදණ්ඩක්;
හෙදයා නෙකර (200²⁰) = හිත
හතුවු කරණ;
හෙල (58²⁵) = තුළු;
හෙපාරව (21³) = අභයගන්ගේ
තාදය;
හොය අස (138¹⁹) = හෝබඩ,
හෝවිලිගානා (50¹²) = උංවිල්
ලාවක්,

ප්‍රථමංස උපග්‍රන්ථය

සංඥානාමානුක්‍රමණිකාව.

අකන්ථා බබ්ලෝ	70	අපරන්න රට	104
අන්තිකකිකොපමසුත්‍ර	101	අප්‍රමාද වර්ග	99
අභිග්‍රහිමාල	1, 180	අප්‍රමාද සුත්‍ර	109
අභ්‍යරුමාද	71	අබා	132
අභු	179	අබාවාව	113
අවල තෙර	167	අභය	132, 133
අවට්ඨක	182	අමරවතී	1
අප්පාල කුමරුක 6, 29, 30, 60, 179, 184		අමිත්තතාපා	181
අප්පාල න්‍යායොධ 63, 67,		අභිධු	144
අපානග්‍රහ රජ 81, 87, 92, 180,		අභිධුවට	144
අපාසත් රජ 80, 88, 91, 191		අභිපනණ	185
අජිත	9	අරිට්ඨ	114, 115, 118
අක්ඛ්‍යාලි පථව	133, 152	අරිඤ්ඤ රජ	14
අක්ඛ්‍යාලිකොණ්ඩකුක්ඛ	75	අල්ලකප්ප කුමර	83 88, 101
අකුරොඛව	144	අට්ඨරුච්චිගම	169
අකුල	8, 14	අශෝක රජ	92
අත්ථදස්සි	12	අශෝක කුමාර	97
අනද	180	අශෝකාරාම	100, 105, 165
අනමතන්තිගසුත්‍රය	109	අසන්තිමිත්‍රා	93
අනුරාධ පුර 90, 108, 113 117, 123, 124, 127, 129, 148, 150 151, 156, 160, 161 163,		අසෙල්	119
අනුරාධ තෙර	75	අස්සජ්	70
අනුලොදේවී 108, 115, 117, 214		අනන්ද	6, 166, 169
අනොතනනවිල	18, 92	අයුපාලි හික්කුණි	103
අනොමදස්සි	9, 10	අලවක	1, 180
අනොමා ගත	28, 184	අලසත්ථ කුමර	166
		අශ්විමොපම සුත්‍ර	109
		අළාර කාලාම	67
		අමිතොට දතවිට	160
		අභ්‍ය මහ	28, 68

ඉව්විය තෙර	104
ඉඤ්ඤාන තෙර 100, 161, 165, 167, 183, 200, 201, 204	
ඉඤ්ඤාල භූතා	189
ඉල්ලස	110
ඉසිපතන විහාර 67, 68, 165	
ඊශ්වරයා	36
උක්කානගර	211
උතුරුකරවිටි	131
උතුරුකුරු දිවයින	177
උත්තර තෙට	177, 205
උත්තීණ්ණ තෙර	165
උත්තිය	119, 120
උත්තිය තෙර	104
උත්පල	134
උද්දකරාමපුත්‍ර	67
උද්දනිරව	97, 165
උත්මාදප්පස්සදෙව	134
උපකඤ්ඤා	68
උපනිස්ස	6
උපවත්තන සල්ලයක	71
උපපල වණ්ණ	6
උරාවෙල් දකවිව	29, 161
උචගල් පිරිවෙණ	173, 174
ඵලාර 119, 124, 127, 130, 148, 149, 150	
ඵල්ලන්කඩ	148
ඵහල	141
කකුසද 15, 94, 112, 117	
කඩරොද	127
කඩවිටි	128, 129
කඩොල්	124
කඩොලාන් 124, 136, 138, 139, 141, 145, 146, 147	
කණ්ඩකදගම	110
කන්ථක 27, 91, 184	
කප්පදුරු	132
කලනා වැව	150
කලාමු රජ	43
කඤ්ඤාලබ්ධි	148
කසාගල	148

කසාතොව	128, 129	144
කසි රජ		49
කසුප් බුදු		28
කඵවල		141
කාල දෙවල	23, 183	
කාලනාග රාජ		31
කාලාවක		146
කාලදාසි		179
කාවන්තිස් 120, 121, 123, 124, 125, 128, 130, 32, 134, 134		
135, 136, 156, 213, 214		
කාශ්මීර		04
කාශ්ප බුදු 15, 16, 94, 112, 117, 135		
කාශ්ප මානවක		12
කාලනිතිස්	120, 121	
කාලනිමනා විහාරය		211
කිඤ්ඤාසිත		144
කිඹුල්වත් 6, 17, 23, 25, 83, 101, 179		
කිරිගම		141
කිසාගොතමි		26
කුටිමිඛියනිස්ස		138
කුණ්ඩල		129
කුමාර		132
කුඹ		144
කුසරජ		54, 63
කුසිතාරා නුවර 71, 74, 80, 81, 83, 84 180, 190, 203		
කාශ්පිකා		59, 181
කෙලාසකුටි		211
කෙළිපව්ව		132
කෙළිපාපජනපදය		128
කෙලාස පමිනය		18
කොවගල		132
කොවසර 173, 174, 185		
කොණ්ඩකද		8, 24
කොත්මලය		136
කොලොම්මය		124
කොලොම්මල		210
කොසඬු නුවර		165
කොතාගමන 15, 94, 112, 117, 135		

කොලමිබාලක ගම	161	ජද්දනන	4, 93, 124, 146
කොලිත	6	ජන්ත ඇමති	26, 27, 96
කොලිය රජ	83, 190, 191	ජවිල	11
කොසල මහාවිහාරය	166	ජම්බුකාජවක සූත්‍ර	180
කෞන්තිවාදි තාපස	43, 85	ජම්බුකොල	116
කෙසුදෙව	126, 133, 147	ජම්බුද්විප	11, 82, 89
බදිරිකාර ජාතක	180	ජයතුරා නුවර	181, 183
බරරොම	1	ජයතුරා සක	22, 31, 178
බානුක	144	ජාමහාබොධි	115
බෙමා	6	ජයගේන	167, 168
ගණබුමිබ	179, 202	ජාත	106
ගකාර	104, 165	ජාලිය කුමාර	59, 181, 182
ගවර	144	ජීවක	82
ගාමුණු	105, 125, 126, 128, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 147, 149, 158, 170, 177, 1-2	ජුජක බමුණා	181, 182, 183
ගිකිත්තේ	141	ජේතවන උග්ග	179
ගිරිනිල් නුවර	148	ජේතවනමහාවිහාර	165
ගිරිනිල් දනව්ව	133	ජොතිපාල	15
ගිරිමෙබල	33, 56, 178	ජොතිය	208
ගිරුවා හෝ	131	තපස්සු	67, 179
ගුත්තල ගම	152	තමලිකාමු	116
ගුත්තල	136, 207	තඹපත් දිවයින	107
ගොඝගිම්බර	126, 131, 146, 147	තඹවිටිගම	159
ගොඝිගමුව	134	තඹුත්ත	144
ගොළුමුහුද	123, 126	තරස්නා	119
ගොඝ	131	තරාල් පව්ව	134
ගොඝාගය	120, 138	තලගුරා විහාර	211
ගොතම	138	තව්සිසා	156, 163, 175, 179
ගොතම බුදු	8, 10, 14, 15, 68, 94	තිත්තසිසකොල	162
ගොතම තෙර	125	තිම්බරා	200
ඝට්ඨකාර	15, 28	තිරොකුඛිබ සූත්‍ර	180
ඝොෂිකාරාමය	165	තිසාවාම	123, 129, 154, 186
වකක සූත්‍ර	180	තිසා 13	92, 106, 125, 126, 131, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 185, 213
වජ්‍රගුත්ත	166, 167	තුන්ගම කසවපිටිය	141
විත්තගුත්ත	166, 185	තුසිතපුර	17
විත්තල පච්ඡනය	134	තුසිත ගවන	16, 18, 183, 212, 213,
විත්තසෙන	167, 168	තේමිය	46, 48, 49, 51,
විත දෙසය	15	ථුපාරාම	90, 112, 114, 118, 127, 129,
වුලලසුතසොම රජ	37	ථෙරපුත්තාගය	126, 132, 146, 147, 152, 207, 208, 210, 211, 212,
වෙතියරව	181	දකුණුගිරිවිහාරය	165
ජත්‍ර	142		

දක්ෂිණාගිරිදනවු	105
දඹකොළ	117
දඹදිව 1, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 48, 85, 107, 110, 149, 189,	
දඹුත්තරු	144
දසබල සිංහනාදසූත්‍රය	189
දිගාමඩුල්ල, 135, 136, 137, 206	
දිසජත්තු 144, 149, 150, 151	
දිසතුණිකා	137, 139
දිසාභය 128, 129, 130, 144	
දිසාභයගල්ල	144
දිපංකර 2, 3, 4, 6, 7, 16	
දිඹුල්ලොඩි	117
දිවතුරුබුදු	73
දුටුගැමුණුඅබා	118
දුටුගැමුණුරජ 119, 137, 138, 139, 140, 141, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 156, 159, 162, 164, 166, 169, 170, 176, 183, 185, 186, 190, 193, 194	
දුට්ඨගාමණී	136
දුට්ඨගාමණී අභය	155
දෙණගම	144
දෙවදගැනුවර	19
දෙවන පැනිස් 104, 105, 106, 107, 112, 113, 115, 117, 118, 144, 158, 184	
දෙවදන්ත	52
දෙවදුනසූත්‍ර	109
ධනපාල	180
ධම්පියා	99
ධම්මගුත්ත	211
ධම්මදස්සි	12
ධම්මපාලී හික්ෂුණි	103
ධම්මරක්ඛිත තෙර	104, 166
ධම්මික	2
ධර්මපාලකුමාර	85
ධර්මසේන	165
ධර්මාශෝක 94, 96, 98, 102, 105, 111, 116, 191	
නන්ද	45

නන්දනවන	109
නන්දනොද්‍යානය	193
නන්දබමුණා	44
නන්දික	144
නන්දිමිත්‍ර 126, 127, 128, 135, 141, 145, 146, 147, 149, 193	
නන්දිසේන	168
නසුනුයන 17, 23, 109	
නාගලතා දූවවු	93
නාරද	9
නාරිවාහනය	157
නාළිය	144
නැළියගඩ	89
නිඝ්‍රාධබොධි	117
නිග්‍රොධමුවරජ	52
නිග්‍රොධසාමසේර	97, 100
නිවුල්විටි	131
නිමල	129, 130
නියමුල්ල	141
නෙරඤ්ජරා	30, 184
පඤ්චසිධ 22, 32, 91, 178, 199	
පඬුඇඹුල අසුන	179
පත්තුන්ත දෙසය	15
පදුම	9, 10
පදුමික්තර	11
පර්වත ඇත්	150
පර්වත රජ	15
පස්වගමභණ්ඩ	67, 68
පාණ්ඩව	184
පාචානුවර 75, 83, 89	
පාවෙය්‍ය රජ	83
පැළලුප් නුවර 111, 114, 116, 165	
පිප්පලී නුවර	87, 88
පියදස්සි 12, 165, 166, 169	
පියදස රජ	91, 92
පියන්ගල විහාරය	173, 174
පියුමරජ	65
පුට්ඨසදන්ත	166
පුවතුදිවයින 138, 153, 211	
පුර්ණදසි	30
පුර්ණවර්ධන	130

පෙළවාසි ගම	161	මහමෙවුනා උයන	109, 110, 112
පොරිසාද	44, 45, 46, 180		156, 184
පොල්වත්ත	144	මහරට	104
ප්‍රභාවති	54, 63	මහකෙලනාග	69, 94, 178
ප්‍රමොද වස්තු	112	මහරි බොධි	117
ප්‍රත්‍යවත්	108	මහසුප්‍ර තෙර	75, 89, 91, 92, 102, 180, 191
ප්‍රියති දව්	181	මහාකාල	200
ප්‍රියස	13	මහකෙල නාගරාජයා	22, 31, 33, 194, 195, 197
ප්‍රියසදෙව	126, 134, 147, 150, 151	මහාජනක රජ	42
බකබ්‍රහ්ම	180	මහානිස්ස	144
බරණ්‍ය	29, 165	මහාතුණ්ඩ	144
බලදෙව	208	මහාදෙව තෙර	103, 104, 165
බාරාණසි	67, 68	මහාධම්මරක්ඛිත තෙර	104, 165 169
බිදුසාර රජ	92, 96, 97	මහානාග	119, 131
බිම්බාදෙව්	26	මහානාග වන	142
බිම්සර රජ	82, 179	මහානාම තෙර	70
බුද්ධරක්ඛිත	166	මහාපර්වත ඇතු	149
බෙලුව පණ්ඩුචිණා,	22, 32, 178, 199	මහාපල්ලවභොග රට	165
බ්‍රහ්ම	91	මහාබුද්ධරක්ඛිත	169
හණ්ඩුක උපායක	105	මහාබොධිමණ්ඩල විහාරය	166
හද්දයාල තෙර	104	මහාබ්‍රහ්මයා	33
හද්දිය තෙර	70	මහාහග්ගව	211
හරණ	126, 132, 147	මහාහරණ	132
හරණ්	156	මහාමායා	17, 19, 91, 183
හල්ලුක	67, 144, 151 152, 179	මහාමෙරු පර්වත	58, 59, 180, 195, 208
හානිය රජ	186, 187	මහාවරුණ තෙර	97
හානක	144	මහාවිහාර	90, 151
මකුටමුත්තභාලා	213	මහාසංසරක්ඛිත	169
මග්ග	179	මහාසමය සූත්‍ර	180
මගධරට	180	මහාසිව	119, 189
මංගල	8, 13, 167, 180	මහාසිවලි	175
මංගල සූත්‍ර	210	මහාසුමම	132
මංගලානන්දික තෙර	103, 104	මහාසෝණ	126, 131, 146, 147
මණිමෙලා	42	මහින්ද ස්ථවිර	150
මත්ත	134, 162	මහිකානිකාව	57
මද්දිව්	54, 59, 65, 181, 182, 183	මාගම	120, 121, 123, 133, 136, 138, 140, 141
මලියදෙව	211	මාකුප්පරික නාගහවන	94, 191, 194
මල්ල රජ	71, 73, 76, 79, 81 83, 89, 180	මානලි	91
මල්වතුමඩුල්ල	131		
මහබඩ	29		

මානෙල් නුවර	148
මායාරට	136
මාවටුනොට	151
මාවැලි ගහ	128, 142
මැඩ	208
මැදගම උයන්තොට	141
මින්නිණ්ණ	165
මිත්‍ර	127
මිදෙණ	133
මියුතුණ	142, 144
මිරිසවැටි විහාරය	154, 157, 209
මිහින්තල	109, 110, 119, 129
මිහිඳු කුමර	103
මිහිඳු තෙර	104, 105, 106, 108, 113, 115, 118, 155
මුගලන්	180
මුවලින්ද	67, 179, 181
මුවසිව	104, 119
මුදලිඳු	47
මොග්ගලිපුත්ත නිස්ස	103
මෙමනෙය බොධිසත්වයෝ	213
යවලනිස්ස	120
යවල විහාර	120
යශෝධරා දෙවි	25, 65, 66, 91, 184
යස	29, 179
යුගන්ධර	142, 165, 194
යුගපුර	69
යුදගණාපිටිය	137, 210
යොනක ධම්මරක්ඛිත තෙර	104, 166
රජගහනුවර	87, 88, 165, 179
රත්නමාලි	1
රජවිනිත්සුත්‍ර	185
රඹගමනුවර	2, 3, 7
රාමග්‍රාම	83, 89, 101, 191
රාවච්ඡන්තිශාලා	213
රාහුල	66, 179, 184
රාහුලොවාදසුත්‍ර	180
රුවන්මැලි	1, 118, 155, 175, 186, 187, 191, 192, 209, 213
රුහුණුරට	120, 152
රුණ	120, 128,
රෙවන	9
රොජ	208

රොහණ	132
රොහිත	181
රොහිත මුව	106
ලක්දිව	105
ලංකාද්වීප	144, 116, 117, 119, 123, 128, 205
ලභියාවයහ	126, 147
ලිච්ඡවිරජ	83
ලුමිනි	6, 19
ලොකාන්තරික නිරය	95
ලෝවාමහපාය	118, 155, 156, 157, 185, 207, 209
චංකගිරි	65, 181, 182, 183
චන්තනිය	166
චන්තව්‍යාසදෙශ	104
චන්තව්‍යාසොග විහාරය	166
චජ්ජ	70
චරකලාභාණ	208
චරමරජදරුවෝ	23, 199
චරරොජ	208
චරවාරණ දෙවතා	72
චෛත්‍යමාරයා	3, 27, 32, 35, 60, 56, 57, 178
චයහ	133, 134
චයචන් මරහු	47, 60
චාසුදෙව	208
චාසුලදන්ත	195, 197
චිජිතපුරය	145, 146, 152
චිජිතාවි රජ	13, 14
චින්ධ්‍යචන්ත	166
චින්ධ්‍යාවචි	116
චිපස්සි	14
චිමන්චන්	108
චිශ්චක්ඛම	50, 52, 91, 102, 184, 192, 199, 206
චිශ්චන්තර රජ	65
චිශාඛ	163
චිශාලාමහනුවර	101
චිහාරමහදේවි	120, 121, 122, 126, 136, 140, 141, 149, 213
චෙයවුණු රජ	157
චෙස්සහු	14, 15
චෙස්සන්තර	54

වෙයක	144
වෙයදිපක	89
වෙයදිපක ගම	83
වෙදිසනුවර	105
වෙදිසගිරි විහාරය	105
වෙරවැගම	134
වෙල්දෙව	124
වෙල්සුමන	124, 146
ඔක්‍ර 48, 51, 91, 181, 182, 183,	189
ඔක්‍රපුර	71
ඔක්‍ර ප්‍රශ්න සූත්‍ර	189
ඔක්‍ර හවන	23, 28
ආකාස	179
ආකාස රජ	83
ආකාස වංශය	25
ආබා මුවරජ	52
ඉද්ධොදන	17, 19, 23, 25
ශ්‍රීමහාබෝධි	113, 114, 115, 127, 129
සක්දෙවරජ	3, 12, 22, 25, 26, 31, 33, 86, 150, 164, 178, 190, 193, 199
සක්පල් නාරජ	85
සක්රජ	19, 29
සක්විති රජ	11
සකස්පුර	18
සංස	1, 8, 214
සංසමිත්තා	114, 116
සංසමිත්‍රා	103, 105, 115
සංසරක්කිත	166
සච්චක	180
සතරවරම	18, 67
සතරවරම රජදරුවෝ	19, 29
සතරග ආචාර	44
සත්‍යසංයුක්ත	108
සන්තුෂිත	32, 191, 199
ස්ඤ්ඤා	181
ස්ථපපුරු	137, 210
සමනල පර්වත	211
සමුදාසන ශාලා	117
සමිබල තෙර	104
සහමපති මහාබ්‍රහ්ම	20, 32, 67, 68, 178

සාගර	177
සාලිය	214
සැරියුත්	208
සැවැත්නුවර	165
සැගිරිපව්ව	105
සිඛි	14
සිත්පව	127
සිත්ලියවනය	19
සිද්ධාර්ථ කුමාර	13, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 56, 57, 60, 61, 65
සිරිදෙව	163
සිල්මිණියා	28, 29, 86
සුවිරොම	1
සුජාත	11, 13
සුජාතා	6, 29, 30, 161
සුතසොම රජ	44, 45
සුද්ධොදන	6, 90, 17, 183
සුදර්ශන මහාවිරිය	19, 48, 163
සුදස්සන රජ	14
සුධර්මා	192
සුධර්මා සභා	158, 192
සුනන්ද රථාවාරි	49
සුප්‍රතිෂ්ඨිත	30, 168
සුහද හික්මු	73
සුමන 8, 9, 132, 133, 168, 177,	205
සුමනරාජකුමාර	97
සුමනසාමණේර	105, 110
සුමනාදේවි	97, 168
සුමෙධ	1, 3, 4, 11
සුයාම දිව්‍යසුත්‍ර	22, 32
සුරනිමල	126, 128, 130, 135, 146, 147, 149, 150
සුරුවි	8
සුරනිස්	119
සෙනක	38, 39, 41
සෙනානි	29
සොන්ථිය බමුණු	31, 184
සොනතෙර	104
සොනුත්තර	190, 192, 194, 197
සොහිත	8, 9
සොළිරට	119
භාලකෝල	144
භිමවන	3, 6